

Grieksche spraakkunst

<https://hdl.handle.net/1874/236448>

ak 155

41

mm 13 466

A. Verkleij

..... een' akte

van

door

aan

.....

GRIEKSCHE SPRAAKKUNST.

GRIEKSCHE SPRAAKKUNST

DOOR

W. JASPAR,

LEERAAR AAN HET SEMINARIE

TE

R O L D U C.

BIBL. CONV.

O. F. M.

WIJCHENS

UITGAVE VAN N. ALBERTS, BOEKHANDELAAR,
KERKRADE.

.....
Gedrukt bij Gebroeders Hoitsema, te Groningen.
.....

Doceo quod didici, non a meipso, id
est, a praesumptione, pessimo praeceptore
sed ab illustribus viris.

S. HIERONYMUS.

Τὸ γὰρ ἀμαρτάνειν ἄνθρωπος ὄντας
οὐδὲν οἶμαι θανάσιμόν.

Xen. Cyr. V. 4, 19.

CORRIGENDA.

- N°. 30. ἀδελφε *lees*: meestal echter regelmatig ἀδελφέ.
- bl. 21. οὐρανός „ οὐρανός.
- bl. 22. τὴν Ἄθω „ τὸν Ἄθω.
- bl. 23. εἰπλους „ εἰπλους.
- N°. 47. ὁ χελιδών „ ἡ χελιδών.
- N°. 60. Aanm. 1. De monosyllaba op ν en ζ *lees*: ν en ρ.
2. op ης en ως *lees*: ηρ en ωρ.
- N°. 68. πῶτος *lees*: πῶτος.
- N°. 95. πλακοῦντε „ πλακοῦντε.
- N°. 97. b. πῦρ „ πῦρ.
- N°. 99. f. γύνη „ γυνή.
m. νίοιν „ νιοῖν.
- bl. 50. ἀγαθος „ ἀγαθός
- N°. 114. ἄκον „ ἄκον.
- N°. 115. ἀξιοχρεώς „ ἀξιόχρεω·.
εὐγήρως „ εὐγηρως.
- N°. 118. Dualis. ἀληθῆ „ ἀληθεῖ.
- N°. 119. (ἰδρίας) „ (ἰδρινς).
- N°. 123. τάτον „ τατον.
- N°. 132. ῥῶων „ ῥῶων.
- N°. 134. ωδ zamen „ ω samen.
- N°. 136. μάλλον „ μᾶλλον.
- bl. 63 laatste regel: εἴκοσι „ εἴκοσι.
- N°. 143. οὐδενί „ οὐδενί.
- N°. 145. τέτρας „ τετράς.
- N°. 147. Acc. ἐμέ „ ἐμέ en μέ.
- N°. 150. ἡμέτερος „ ἡμέτερος.
- N°. 160. οὗται „ οὗτοι.
- N°. 163. A. 1. οὔτοσί „ οὔτοσί.
- N°. 174. ἦς „ ἦς.
- N°. 196. Cyr. I. 4, 5 „ II. 4, 5.
- N°. 189. οὔσα „ οὔσα.
- Vóór N°. 230. εὖ πέπραγα het gaat mij goed: *lees*: het is mij goed gegaan, terwijl πέπραγα ook de transitieve beteekenis *ik heb gedaan* kan hebben. Bijv. Xen. Hell. I. 4, 2.
- N°. 260. II. Bij de δ verba: *lees*: Bij de verba.
- N°. 343. waar? *lees*: wanneer?

GRIEKSCHE VORMLEER.

§ 1.

Alphabet.

A	α	Ἄλφα	alpha	a.	N	ν	Nū	ny	n.	1
B	β	Βῆτα	bêta	b.	Ξ	ξ	Ξι	xi	x.	
Γ	γ	Γάμμα	gamma	g.	Ο	ο	Ὁ μικρόν	o-micron	o.	
Δ	δ	Δέλτα	delta	d.	Π	π	Πι	pi	p.	
E	ε	Ἐψιλόν	e-psilon	ě.	P	ρ	Ῥω	rho	r.	
Z	ζ	Ζῆτα	zêta	ds.	Σ	σ ς	Σίγμα	sigma	f s.	
H	η	Ἠτα	êta	ê.	T	τ	Ταυ	tau	t.	
Θ	θ	Θῆτα	thêta	th.	Υ	υ	Υψιλόν	y-psilon	u.	
I	ι	Ἰώτα	iota	i.	Φ	φ	Φι	phi	ph.	
K	κ	Κάππα	kappa	k.	X	χ	Χι	chi	ch.	
Λ	λ	Λάμβδα	lambda	l.	Ψ	ψ	Ψι	psi	ps.	
M	μ	Μυ	my	m.	Ω	ω	Ὠ μέγα	o-mëga	ō.	

- AANM. 1. De figuur σ staat in het begin en in het midden der woorden; de ς op het einde der woorden, of van een samenstellend deel, wanneer dit ook buiten samenstelling kan voorkomen: bijv. κόσμος, *versiering*; προσφέρω, *ik breng bij*, van πρὸς en φέρω.
2. Vóór de keelletters κ, γ, χ, ξ, wordt de γ als *n* uitgesproken; ἄγκυρα, *anker*.
3. Het teeken ς is gelijk aan στ.
4. De oude Grieksche alphabetten, uitgenomen het Attische en Ionische, hadden nog twee letters, wier invloed wij in de vorming en buiging der woorden, vooral ook bij de Homerische gedichten bespeuren: 1) F, Ϝ, de *digamma* genoemd, omdat zij den *vorm* heeft van een dubbele Γ, en *aeolicum*, omdat zij het langst bij de Aeoliërs bleef voortbestaan. Zij werd als *w* uitgesproken: bijv. Ϝοῖνος - vinum - *wijn*. 2) J, ϝ, de *jod* genoemd, die nooit geschreven werd.

§ 2.

Verdeeling der letters.

1. De letters zijn *vocalen* (klinkers) en *consonanten* (mede- klinkers).

2. De vocalen zijn: α, ε, η, ι, ο, υ, ω.

3. Door de verbinding dezer vocalen ontstaan de *diphthongen* of tweeklanken: *αι, ει, οι, αυ, ευ, ου, υι, ηυ* en *α, γ, φ*.

De *iota* der laatste drie heet *iota subscriptum* (ondergeschrevene *iota*), en wordt, wanneer het woord met een hoofdletter begint, daarnaast geschreven, *iota adscriptum*.

Bijv. Ὠιδῆ = ὦδῆ *gezang*.

De tweeklanken *αι, ει, οι, αυ, ευ, ου, υι, ηυ, α, γ, φ* en *φ*, *oneigenlijke* diphthongen genoemd.

Een diphthong wordt in twee lettergrepen verdeeld door de *diaeresis* .., zoodat iedere klinker afzonderlijk moet worden uitgesproken, bijv. *πρόημι*, ik zend vooruit.

3 4. De *consonanten* worden verdeeld:

A. In *mutae* of *stomme*, *liquidae* of *vloeiende*, *duplices* of *dubbele*.

1) De *mutae* of *stomme* worden verdeeld in:

labiales of *lipletters*: π, β, φ.

linguales of *tongletters*: τ, δ, θ.

gutturales of *keelletters*: κ, γ, χ.

2) De *liquidae* of *vloeiende* zijn: λ, μ, ν, ρ.

3) De *duplices* of *dubbele* zijn: ξ (voor γς, κς of χς),
ψ (voor πς, βς of φς), en ζ (= dz).

B. In *tenues* (harde), π, κ, τ; *mediae* (zachte) β, γ, δ, en *adspiratae* (aangeblazene) φ, χ, θ.

De volgende tafel geeft een overzicht van al de consonanten volgens hare verdeling:

Tenues.	Mutae.		Duplices.	Liquidae.	
	Mediae.	Adspiratae.			
π	β	φ	ψ	μ	Labiales.
κ	γ	χ	ξ		Gutturales.
τ	δ	θ	ζ	λ, ν, ρ	Linguales.

AANM. De *Liquidae* λ, μ, ν, ρ, alsmede de *sisletter* (*littera sibilans*) σ, worden ook *semivocales* of *halfklinkers* genoemd.

§ 3.

Leesteekens.

4 Punt en komma zijn gelijk aan de onze. In de plaats der kommapunt en dubbele punt treedt een punt boven aan den

regel gezet. Voor vraagteeken gebruikt men een teeken gelijk aan onze kommapunt.

§ 4.

S p i r i t u s.

1. Er zijn in het Grieksch twee teekens, ' *de spiritus asper*, 5
gelijk aan onze nederlandsche *h*, en ' *de spiritus lenis*, die geen invloed heeft op de uitspraak.

Bijv. *ἐν één*, *ἐν in*; *εἰς één*, *εἰς naar*; *ἐξ zes*, *ἐξ uit*.

2. De spiritus staat bij kleine letters *boven* de vocaal, doch bij hoofdletters *vóór* de vocaal: "ΕΞ, ΞΞ.

Bij de *eigenlijke diphthongen* staat de spiritus *boven de tweede vocaal* ook wanneer de eerste een hoofdletter is, doch bij de *oneigenlijke diphthongen* α, η, ω staat de spiritus *vóór de eerste vocaal*, zoo deze een hoofdletter is:

Bijv. Εἰς, doch Ἡδῆ = ῥδῆ, *ik wist*, Ἀιδῆς = ῥδῆς *Hades*, Ὡδῆ = ῥδῆ, *gezang*.

3. Alle woorden die met ρ of een klinker beginnen, hebben een spiritus.

Die met ρ of de vocaal υ beginnen hebben alle den spiritus asper, terwijl het gebruik en het woordenboek ons den weg moeten wijzen voor de woorden, die met andere vocalen beginnen.

§ 5.

Q u a n t i t e i t.

1. De tijd, die vereischt wordt tot het uitspreken eener vocaal 6
of syllabe heet *quantiteit*. Volgens deze quantiteit worden de vocalen verdeeld in *brèves* of *korte*, ε en ο, *longae* of *lange*, η en ω, en *ancipites* of *tweeslachtige*, α, ι, υ, die in sommige woorden kort, in andere lang zijn.

2. Een *lettergreep* is *kort*, wanneer zij een korte vocaal bevat: ε, ο, of ᾱ, ῖ, ῡ.

Bijv. ἔθετο, ἔπραπον, ἔλιπον, ἔφυγον.

3. Een *lettergreep* is *lang*:

a) van nature, wanneer zij een lange vocaal bevat: η, ω, ā, ī, ū, of eene diphthong.

Bijv. σῶζω, ἤδη, χώρας, ἔστην, λῆσω, βουλεύειν.

AANM. Een — boven een vocaal duidt aan, dat deze lang, een —, dat zij kort moet worden uitgesproken: ἄγκυρα, πολίτης burger, ἔρμα bescherming, ἔλιπον ik verliet, λίπιν verlaten.

7 b) door positie (stelling), wanneer op eene van nature korte vocaal twee of meer consonanten of een duplex volgen.

Bijv. πρῶσάξαντες.

Wanneer de twee consonanten echter zijn een muta gevolgd door een liquida, dan maken deze de voorgaande syllabe niet door positie lang.

Bijv. Περικλῆς Pericles, ἄρκενος kinderloos, διδράχμος twee drachmen waard, δδσπῶτος ongelukkig.

Doch de mediae β, γ, δ vóór λ, μ, ν (niet voor de ρ) maken weerom positie.

Bijv. βιβλος boek, πίπλεγμα ik ben gevlochten, Ἀριάδνη Ariadne, maar μολδρός bedelaar, Μελέαγρος, Meleager, χαράδρα diepte.

- 8 AANM. 1. Ook zijn van nature lang alle syllaben door samentrekking of crasis ontstaan: zoo ἐτίμα voor ἐτίμαε, hij eerde, τᾷληθές voor τὸ ἀληθές, het ware. Zie No. 11 en 20.
2. De diphthongen oi en ai zijn als uitgangen der woorden kort voor het accent, behalve 1) in den 3 pers. sing. van den optativus; 2) in οἶκοι te huis (doch οἱ οἶκοι de huizen); 3) in de samenstellingen met encliticae bijv. ἦτοι gewis.
3. De quantiteit der α, ι, υ in de uitgangen wordt bij de verschillende declinaties en het verbum gegeven. Hunne quantiteit in de stammen der woorden moet hoofdzakelijk door het accent, het gebruik, bij de dichters en in het woordenboek geleerd worden.

§ 6.

Accenten.

9 1. Er zijn drie accenten of toonteekens, de *acutus* ´, de *gravis* ` , en de *circumflexus* ˘. Ieder Grieksch woord draagt een dezer accenten, al wordt het niet altijd geschreven. Zie No. 12 en 13.

2. De *acutus* kan op één der drie laatste lettergrepen van een woord staan, de *circumflexus* slechts op één der twee laatste,

terwijl de *gravis* op alle syllaben, die geen *acutus* of *circumflexus* hebben, gedacht maar niet geschreven wordt.

Bijv. *κάτοπτρον* *spiegel*, *βουλεύω* *ik raad aan*, *άνήρ* *man*, *δῶρον* *geschenk*, *ψυχῆς* *van de ziel*.

3. Deze accenten worden boven de vocalen geschreven en bij eene eigenlijke diphthong boven de tweede vocaal:

Bijv. *τείχος* *muur*, *καί en*.

Komen *spiritus* en accent op een en dezelfde vocaal zamen, dan staat de *acutus* altijd rechts naast, de *circumflexus* boven den *spiritus*:

Bijv. *Αἵ welke*, *Ἄϊδης*, *Ἥρα Juno*, *Ἴρις Iris*, *αἶμα bloed*, *αἵλουρος kat*.

4. Volgens het accent wordt een woord genoemd:

Oxytonon, wanneer de *acutus* op de laatste lettergreep staat: *ἀγαθός* *goed*.

Paroxytonon, met den *acutus* op de voorlaatste: *δίκη* *recht*.

Proparoxytonon, met den *acutus* op de derde van achter: *ἄνθρωπος* *mensch*.

Perispomenon, met een *circumflexus* op de laatste: *ψυχῆς*.

Properispomenon, met een *circumflexus* op de voorlaatste: *δῶρον*.

Barytonon, zonder accent op de laatste, zoodat alle woorden, behalve de *oxytona* en *perispomena*, *barytona* zijn.

5. Wanneer een *oxytonon* onmiddelijk, dat is, zonder door eenig leesteecken gescheiden te zijn, gevolgd is van een ander woord, wordt de *acutus* in den vorm van een *gravis* geschreven:

Bijv. Thueyd. I, 40, 1. *ὥς μὲν οὖν οὔτε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσὶ, δεδῆλωται ὥς δ' οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε, μαθεῖν χρή.*

6. De *acutus* kan zoowel op een korte als op een lange, doch de *circumflexus* alleen op een van natuur lange vocaal staan:

ἀγαθός, *ἀγαθοὺς*, *ἄνθρωπον*, *κατόπτρου*, *ἥλιος*, *ἔρῃμα*, *δῶρον*, *ἀγαθῶν*.

§ 7.

Algemeene regels voor de plaatsing der Accenten in de Declinaties.

1. Het accent van den *Nominativus* der *Nomina* moet grootendeels door het gebruik geleerd worden. Voor zoover doel-

matige regels mogelijk zijn, worden die bij de verschillende declinaties gegeven.

2. Hoofdregel. Dezelfde syllabe, die in den Nominativus het accent draagt, behoudt dit ook in de overige naamvallen, voor zoover de nog volgende regels dit toelaten.

Bijv. N. *δικη*, het recht. G. *δικης*. D. *δικη*. Ac. *δικην*.

Vandaar dat de circumflexus dikwijls in een acutus moet veranderd worden, en omgekeerd, om het accent op dezelfde syllabe te kunnen behouden.

Bijv. N. *δῶρον* geschenk. G. *δῶρον*. D. *δῶρω*. Acc. *δῶρον*. N. *αἷμα* bloed. G. *αἵματος*. D. *αἵματι*. Ac. *αἷμα*.

Kan het accent echter, wegens de nog volgende regels niet op dezelfde syllabe blijven, dan komt het toch zoo dicht mogelijk bij die lettergreep, welke het accent in den Nominativus had.

Bijv. N. *ἄνθρωπος*, mensch. G. *ἀνθρώπου*. D. *ἀνθρώπῳ*. Ac. *ἄνθρωπον*.

AANM. Voor het plaatsn der accenten geeft men geen acht op de lengte door positie: zoo *ἐριβῶλαξ* met vetten grond, *δδόντος* van een land.

3. Een woord mag slechts dan *proparoxytonon* of *properispomenon* zijn, wanneer de laatste syllabe kort is.

Wordt deze laatste syllabe nu in de declinatie lang, dan veranderen volgens den hoofdregel een *proparoxytonon* en *properispomenon* in *paroxytona*.

N. *ἄνθρωπος*. G. *ἀνθρώπου*. D. *ἀνθρώπῳ*. Acc. *ἄνθρωπον*.

N. *δῶρον*. G. *δῶρον*. D. *δῶρω*. Acc. *δῶρον*.

4. Wordt aan een *properispomenon* in de declinatie een lettergreep toegevoegd, dan verandert de circumflexus in een acutus. Zie § 6, 2.

N. *αἷμα*. G. *αἵματος*. D. *αἵματι*. Acc. *αἷμα*.

5. Wanneer 1) de laatste syllabe kort, 2) de voorlaatste van nature lang is, en 3) deze van natuur lange voorlaatste het accent volgens den hoofdregel vereischt, dan moet het woord *properispomenon* zijn.

Bijv. N.S. *γνώμη* meening. N.P. *γνώμαι*.

„ *ζώνη* gordel. „ *ζῶναι*.

6. In den *Genitivus* en *Dativus* van alle numeri en alle declinaties komt op de eindsyllabe de *circumflexus*, zoo 1) deze uitgang lang is, en 2) het accent vereischt.

Bijv. N. ψυχὴ *ziel*. G. ψυχῆς. D. ψυχῆ. Acc. ψυχῇ. G. D. ψυχαῖν. Plur. Dat. ψυχαῖς.

7. Bij *samentrekking* krijgt in het algemeen de samengetrokken syllade 1) een *circumflexus*, wanneer de eerste der samengetrokken vocalen een *acutus* had: ἕαρ = ἧρ *lente*, ἄεθλον = ᾗθλον *prijskamp*, τεῖχων = τεῖχῶν *van de muren*; 2) een *acutus*, wanneer de laatste een *acutus* had, zoo ἰάν = ἦν *indien*; 3) *geen accent*, wanneer geen van beide vocalen geaccentueerd was: τεῖχος *muur*, Gen. τείχεος = τείχους.

Uitzonderingen hierop worden bij de declinaties gegeven.

AANM. Uit het accent kan men tevens voor de uitspraak de quantiteit der anapites in vele woorden leeren: zoo καρκεῖνος *kreeft*, βάθρον *grondslag*, ἔρμῃ *sterkte*, πειρᾷ *proef*, χώρᾳ *landstreek*, ἄσιτος (van ὁ σίτος) *nuchter*, θεοφιλής (van φίλος) *door de godheid geliefd*, ἄδικος (van δίκη-δέκα) *onrechtvaardig*.

§ 8.

A t o n a.

1. *Atona* of *Procliticae* zijn *éénsyllbige* woordjes, die met het volgende woord als één woord beschouwd (niet geschreven) worden en *geen accent* dragen. 12

2. *Atona* zijn: ὁ, ἡ, οἱ, αἱ (doch geen andere vormen) van het lidwoord; de voorzetsels ἐν *in*, εἰς *naar*, ἐξ *uit*, ὡς *naar*; de voegwoorden εἰ *indien*, ὡς *evenals*, en de negatie οὐ (οὐκ, οὐχ) *niet*.

3. Zij hebben alleen dan een *accent*, wanneer zij aan het einde van een zin of voor een enclitica (zie No. 13) staan. Bijv. Soph. O. C. 24. τὸν δὲ χώρον οὐ· *maar de plaats niet*. Xen. Cyr. I. 3. 2. ὥσπερ ἂν εἴ τις πάλαι συντετραμμένος, *zoals indien men lang met iemand omging*. Xen. An. IV. 6. 2. εἰδησε δ' οὐ· *doch hij boeide hem niet*.

Soms ook wanneer zij achter het woord staan, waarbij zij behooren: Hom. Il. V. 78. θεός δ' ὥς τιετο δῆμῳ, *hij werd door het volk als een god géeerd*, doch Soph. Phil. 260. ὦ παῖ πατρός ἐξ Ἀχιλλέως, *o kind uit een vader Achilles*.

§ 9.

Encliticae.

1. *Encliticae* zijn *één- en tweesyllbige* woordjes, die met het voorgaande woord als één woord beschouwd (niet geschreven) worden en daardoor dikwijls hun *accent verliezen*. 13

2. Het zijn de volgende:

- 1) het Praesens Indicativi van *εἰμι ik ben*, en *φημι ik zeg*, behalve de 2 pers. sing. *εἰ gij zijt* en *φής gij zegt*.
 - 2) van de pronomina personalia, de vormen:

μοῦ van mij; σοῦ van u; οὗ van zich;
μοί aan mij; σοί aan u; οἱ aan zich;
μέ mij; σέ u; ἔ zich etc.
 - 3) het onbepaalde voornaamwoord *τις, τί iemand, iets*, in al zijn naamvallen.
 - 4) de onbepaalde bijwoorden:

πῇ } op eenige ποῦθεν ergens vandaan. ποῖ ergens heen.
πῶς } wijze. ποτέ eindelijk eens. ποῦ (ποῦτι) ergens.
 - 5) de Particulae:

γέ ten minste. τί en (= 't lat. que).
νύν nu. τοί voorzeker, waarlijk.
ἐπεί zeer. πῶ nog (gew. met negaties: οὐπω, μήπω nog niet.)
 - 6) Verder nog het onafscheidbare achtervoegsel *-δε*, wat daarom, schijnbaar tegen No. 10. 5, een acutus der voorafgaande lange vocaal of diphthong niet in den circumflexus doet overgaan: Bijv. *ἔδε, ἦδε, τόδε, deze, die, dat*. N. Pl. *οἶδε, αἶδε*. N. A. Dualis *τῶδε*.
- AANM. Men verwissle het onbepaalde voornaamwoord *τις* niet met het vragende *τίς; τί;* *wie? wat? welke?* noch de onbepaalde bijwoorden met de vragewoorden *πῇ; hoe? πῶς; hoe? ποῦθεν; vanwaar? ποῖ; waarheen? ποῦ; waar? ποῦτε; wanneer?*

§ 10.

Accent der Encliticae.

- 14 1. Daar de Enclitica als één woord met het voorgaande beschouwd wordt, moet het accent van dit voorafgaande woord ook voor de enclitica voldoende zijn. Het accent mag dus met inbegrip van de syllaben der enclitica niet verder dan op de derde van achteren staan, (zie N°. 9. 2). Is dit niet het geval dan wordt nog een tweede accent op de laatste lettergreep geschreven, ook voldoende voor de enclitica, of wel de enclitica ontvangt het haar eigen accent.

2. Men lette echter op de volgende eigenaardigheden:

- a) Alle *eindsyllaben* der Encliticae gelden als *kort* ten opzichte van het accent.
- b) De circumflexus van een *perispomenon* is voldoende voor een *tweesyblige* enclitica.
- c) geen *twee achtereenvolgende syllaben* mogen ieder een *acutus* dragen.

- d) Is het woord, dat een enclitica *voorafgaat oxytonon*, dan wordt het accent in den vorm van den *acutus* geschreven.

3. Hieruit volgt:

15

- a) dat na een *oxytonon* en na een *perispomenon* elke enclitica zonder verdere accentuatie kan volgen, daar geen enclitica meer dan tweesyllbig is: zie N°. 13.

Bijv. Xen. Cyr. I, 1, 2: ἀρχοντες μὲν εἰσι, zij zijn aanvoerders. I, 1, 1: ὡς σοφοί τε καὶ εὐτυχεῖς, als wijzen en verstandigen. I, 2, 5: ἀρχοντες τῶν μερῶν εἰσι δώδεκα, er zijn twaalf gezagvoerders over de afdeelingen. I, 3, 9: ἐβαλὼ σε ἐκ τῆς τιμῆς, ik zal u uit uw ambt verdringen.

- b) dat na een *paroxytonon* de *eensyllbige* enclitica zonder verder accent volgt, doch een *tweesyllbige* volgens 2. c. haar accent behoudt.

Bijv. Xen. Cyr. I, 1, 4: ὦν οὐδ' ἂν τὰ ὀνόματα ἔχοι τις εἰπεῖν, wier namen men zelfs niet zou kunnen opnoemen. I, 1, 5: καὶ διελθεῖν ἔργον ἐστίν, alleen het doorloopen is moeilijk.

- c) dat op de laatste syllabe eener *proparoxytonon* en *prope-rispomenon* nog een *acutus* geplaatst wordt:

Bijv. Xen. Cyr. I, 1, 2: πορεύονται τε γὰρ αἱ ἀγέλαι, want de kudden gaan; I, 3, 6: ἡ καὶ εἰδὼς πάντα ταῦτά μοι τὰ κρέα; geeft gij mij ook al deze vleeschspijzen?

4. Indien verschillende encliticae elkander volgen verliest alleen de laatste haar accent, terwijl alle voorgaande een *acutus* dragen.

Bijv. Hom. Il. I, 521: καὶ τέ μέ φησι μάχῃ Τρώεσσιν ἀρήγειν: en zegt ook dat ik de Trojanen in den kamp begunstig. Xen. An. VII, 7, 24: ἦν τέ τῷ τε ὑπισχῶνται indien zij iemand iets beloven.

5. Wanneer een enclitica met nadruk of vooraan in een zin staat, behoudt zij haar accent.

Bijv. Xen. Cyr. I, 3, 5: ἀλλὰ καὶ σὲ ὁρῶ μυσταττόμενον, maar ik zie, dat ook gij afkeer hebt. I, 3, 7: σοὶ μὲν τοῦτο, dit is voor u.

6. Zijn niet enclitisch:

16

- a) het *Praesens Indicativi* van εἰμί wanneer het:

1°. meer is dan eenvoudig koppelwoord in de beteekenis van *bestaan, werkelijk zijn, in tegenstelling met schijnen*:

Bijv. Xen. Cyr. VIII, 1, 41: καὶ γὰρ τὰ ὑποδήματα τοιαῦτα ἔχουσιν ἐν οἷς μάλιστα λαθεῖν ἐστι καὶ ὑποτιθεμένους τε, ὥστε δοκεῖν μείζους εἶναι ἢ εἰσὶ καὶ ὑποχρεῖσθαι δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσέτε, ὥς εὐοφθαλμότεροι φαίνονται ἢ εἰσὶ. En ook hebben zij zoodanige schoenen, waaronder men iets kan aanbrengen, terwijl het geheel en al verborgen blijft, zoodat zij grooter schijnen dan zij werkelijk zijn: ook voerde

hij het blanketten der oogen in, opdat zij er schooner zouden uitzien dan zij werkelijk zijn.

2°. op een woord volgt, wat door de *apostrophe* (no. 17) het accent verloren heeft. Bijv. Cyr. IV, 6, 2: ἀπαις δ' εἰμι ἀπένων παιδῶν ik heb geen mannelijke afstammelingen.

b) de *voornaamwoorden na voorzetsels*. In dit geval moeten voor den eersten persoon altijd de *langere vormen* ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμέ gebruikt worden:

Xen. Cyr. I, 3, 14: ὦ παῖ, ἦν μίνης πᾶρ' ἐμοί, πρῶτον μὲν τῆς πᾶρ' ἐμὲ εἰσόδου σοι οὐ Σάκας ἄρξει, ἀλλ' ὁπόταν βούλῃ εἰσῆναι ὡς ἐμέ, ἐπὶ σοὶ ἔσται καὶ χάριν σοι εἰσομαι ὅτῳ ἂν πλεονάκεις εἰσιγῇ ὡς ἐμέ. Wanneer gij bij mij blijft, mijn kind, zal vooreerst Sacas u den toegang tot mij niet beletten, maar het zal u vrijstaan naar mij toe te komen, wanneer gij wilt: en ik zal er u dankbaar voor zijn hoe meer gij naar mij toekomt.

AANM. Bij den 3. p. ἐστὶ heeft in de beide gevallen onder a) gewoonlijk *anastrophe* plaats. Zie n°. 17.

§ 11.

Anastrophe.

17 1. Door *anastrophe* verstaat men de terugtrekking van den acutus naar de eerste syllabe van het woord.

2. Dit gebeurt gewoonlijk:

I. Bij den 3. p. ἐστὶ zoodra hij meer is dan een gewoon koppelwoord en eenigen nadruk heeft. Zoo:

- a) in de beteekenis van hebben, bezitten, bestaan, werkelijk zijn, (zie n°. 16), of van ἔστι, het is geoorloofd.
- b) wanneer het in het begin van een zin of bij een infinitivus staat.
- c) na de particulae ἀλλ' maar, εἰ indien, οὐκ niet, μή niet, ὡς dat, καὶ en, alsmede dikwijls na γὰρ want, νῦν nu, en de pronomina τοῦτ' en ταῦτ' dit, dat, wier eindvocaal geëlideerd is, en na een apostrophe in het algemeen, vooral bij vragen.

Bijv. Xen. Cyr. I, 2, 3: Ἔστιν αὐτοῖς ἐλευθέρᾳ ἀγορᾷ καλουμένη, zij hebben een zoogenaamde vrije markt. Plato, Phaedo, XV: ὡς ἔστι τε ἡ ψυχὴ ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου, dat de ziel van den afgestorven mensch blijft voortbestaan. XIV: παλαιός μιν οὖν ἔστι τις λόγος οὗτος, er bestaat nu volgende oude meening. Dem. Phil. IV, 63: οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι κ. τ. λ., het is toch niet mogelijk, het is onmogelijk den vijand van buiten te overwinnen. Xen. Cyr. IV, 2, 8: καὶ νῦν ἔστιν ἐτι ἰδεῖν, en ook nu nog kan men zien. V, 29: καὶ τί τοῦτ' ἔστιν; en wat beteekent dit?

AANM. Niet zelden schijnt de *anastrophe* willekeurig in de uitgaven: Zoo Soph. O. C. 62: ταῦτ' ἔστιν. 263: ταῦτ' ἔστιν. 1586: ταῦτ' ἔστιν. Gewoonlijk: τί δ' ἔστι τοῦτο; doch 1459: τί δ' ἐστὶ. (Ed. Nauck. Berlin 1870.)

II. Bij de *praeposities* περί, ὑπό, μετά, ἀπό, ἐπί, wanneer zij achter haren casus of in tmesi, van hun verbum gescheiden, achter het werkwoord staan. Soph. Phil. 7: ταχθεῖς τόδ' ἔρδειν τῶν ἀνασσόντων ὑπο, door de legeraanvoerders gelast dit te doen. 343: ἦλθον με νηὶ ποικιλοστόλῳ μετὰ, zij kwamen naar mij op een bontversierd schip. 553: σαυτοῦ περί, aangaande u zelve. 647: οὐ πολλῶν ἀπο, niet uit vele dingen. 648: νεῶς γε τῆς ἐμῆς ἐπι, op mijn schip. Hom. Od. IX, 17: φυγῶν ὑπο νηλεῖς ἡμαρ, den dag des onheils ontvloden.

AANK. 1) Men verwarre deze anastrophe niet met pápa, ὑπο, μέτα voor páp-εστιν, μέτεστιν, ὑπείστιν.

2) Wat de anastrophe bij substantiva en adjectiva betreft, wordt bij de declinaties gegeven.

§ 12.

H i a t u s.

1. Wanneer twee woorden elkander volgen, waarvan het eerste op een vocaal eindigt en het tweede met een vocaal begint, ontstaat er een zwaarigheid in de uitspraak, daar men tusschen de beide woorden even moet ophouden, wil men ze duidelijk uitspreken. Deze gaping nu noemt men *hiatus*. 18

2. Ofschoon de hiatus lang niet altijd vermeden wordt kan men hem toch in sommige gevallen wegnemen, of door elisio, of door crasis, of door inlassching eener consonant.

3. Door *Elisio* verstaat men de uitstooting der laatste korte vocaal van het eerste woord. Ten teeken dat er eene vocaal weggevallen is schrijft men dan boven aan de laatste consonant of klinker de *apostrophe* '. 19

Men mag van de elisio gebruik maken:

a) bij de tweesylbige *praeposities*, uitgenomen περί om, ἄχρι en μέχρι tot aan.

Xen. An. I, 8, 27: ὅτι οἱ ἀριστοὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ acht der voornaamsten van zijn gevolg bedekten hem.

b) bij vele andere particulae: ἀλλὰ maar, ἀρα dus, ἀρα = 't lat. num, *elra* vervolgens, ἴμα te gelijk, ἔτι nog, ἴνα opdat, δέ maar, τέ en, γέ ten minste, met haar composita ὥστε zodat, τότε = 't lat. tum, ὅτε = lat. quum toen, οὐκέτι niet meer etc.

Nooit echter heeft elisio plaats bij ὅτι omdat.

c) Soms bij den uitgang α van het onzijdig meervoud der substantiva, bij de pronomina en het verbum.

Doch de Dativi singularis en Pluralis op ι en σι worden in proza niet ge-elideerd.

AANM. 1) Niet geëlideerd worden de korte *υ*, noch de *α*, *ι*, *ο*, in woorden van één syllabe.

2) Wanneer de vocaal, die geëlideerd wordt, het accent droeg, valt dit niet bij de particulae (zie *a.* en *b.*) weg, doch bij de pronomina en het verbum verspringt het dan naar de voorgaande syllabe. Soph. Phil. 261: ὁδ' εἴμ' ἐγώ, *ik hier ben.*

20 4. Door *crasis* worden twee woorden tot één woord samengetrokken, terwijl ten teeken hiervan de *coronis* ' boven de aldus ontstane vocaal geschreven wordt.

Zij heeft plaats bij het *lidwoord* en bij *καί* met de vocaal van het volgende woord.

Stond bij samentrekking met *καί* op de vocaal van het volgende woord een spiritus asper, dan wordt deze veelal geschreven en blijft de *coronis* weg. Zoo ook wordt de *coronis* niet geschreven wanneer de nominativi *ὁ*, *ἡ*, *οἱ*, *αἱ* van het lidwoord met een volgend woord samentrekken, daar de spiritus asper dan den voorrang behoudt.

Bijv. ὁ ἀνὴρ	wordt ἀνὴρ.	τοῦ ἀνδρός	wordt τὰνδρός.
τῷ ἀνδρί	„ τὰνδρί.	τῷ ἀνδρε	„ τὰνδρε.
τὰ ἄλλα	„ τὰλλα.	τὸ αὐτό	„ ταυτό.
καὶ ἐγώ	„ κάγω.	καὶ ὁ	„ χῶ.
καὶ αἱ	„ χαί.	καὶ ἡ	„ χῆ.
καὶ οὗτος	„ χούτος.	καὶ οὗκ	„ κούκ.
καὶ ἂν	„ κᾶν en indien.	καὶ ἐν	„ κᾶν en in.

AANM. Is in de eerste der samengetrokken syllaben een *ι*, dan valt zij weg, is zij echter in de tweede, dan wordt zij bij een lange vocaal *ι* subscriptum, bijv.:

καὶ ἐκεῖ	wordt	κάκεῖ en aldaar.
καὶ ἔπειτα	„	κᾶπειτα en vervolgens.
καὶ εἰ	„	κεῖ en indien.
καὶ εἴτα	„	κᾷτα en vervolgens.

21 5. Ten derde kan de hiatus vermeden worden door het inlassen eener consonant. Zoo wordt

I. De *ν* ἐφελκυστικόν gevoegd:

a) achter den uitgang *σι* van den Dativus Pluralis der derde declinatie.

b) achter de derde personen van het werkwoord, die op *ι* of *ε* eindigen: ἐστίν *hij is*, ἔλεγεν *hij zeide*, λέγουσιν *zij zeggen*.

c) achter sommige adverbia en particulae: πέρυσσι *voor een jaar*, νόσφι *behalve*, παντάπασι *geheel en al*, πρόσθε *voor*, ὀπίσθε *achter*, νύ *nu* etc.

II. Οὐτω zoo, voor een vocaal, οὐτως.

'Εκ uit, voor vocalen ἐξ.

III. Οὐ niet, voor vocalen met den spiritus lenis οὐκ, voor vocalen met den spiritus asper οὐχ.

Bijv. οὐ παρίσταν *hij is niet aanwezig*, οὐκ ἔνεστιν *hij is er niet in*, οὐχ ὑπάρχει *hij is er niet onder*.

AANM. Deze ν en ζ worden ook regelmatig geschreven voor leesteekeus en aan het einde der zinnen. Οὐ blijft echter onveranderd maar wordt geaccen-tueerd οὐ, en wordt dan slechts οὐκ wanneer het in nauw verband staat met den volgenden zin.

OVER DE NOMINA.

§ 13.

Over het geslacht der zelfstandige Naamwoorden.

1. De zelfstandige naamwoorden of substantiva zijn mannelijk 22 masculina, vrouwelijk feminina of onzijdig neutra naar gelang van hun beteekenis en van hun uitgang.

2. Naar hun *beteekenis* zijn:

I. Masculina,

de namen van mannelijke personen, volken, rivieren (ὁ ποταμός *de rivier*), maanden (ὁ μῆν *de maand*) en winden (ὁ ἄνεμος *de wind*).

Bijv. ὁ πατήρ *de vader*, οἱ Σκύθαι *de Scythen*, ὁ Πηνειός *de Penēus*, ὁ Θαρρη-λιών *elfde maand van het Attische jaar*, ἡ ἡμέρα *half April en Mei*, ὁ Ἑφέριος *de zephyr*, ὁ βορρᾶς *de noordenwind*.

Uitgezonderd zijn de diminutiva of verkleiningswoordjes op -ον, die onzijdig zijn: zooals τὸ μεράκιον *de jongeling*, τὸ παιδίον *het knaapje*; verder τὸ ἀνδράποδον *mancipium, slaaf*, τὸ τέκνον en τὸ τέκος *het kind*, alsmede het plurale τὰ παιδικά *de lieveling*.

II. Feminina,

de namen van vrouwelijke personen, van boomen, steden, landen en eilanden.

Bijv. ἡ μήτηρ *de moeder*, ἡ θυγάτηρ *de dochter*, ἡ φηγός *de beuk*, ἡ πύλος *de*

pijnboom, ἡ Κόρινθος *Corinthe*, ἡ Αἴγυπτος *Aegypte* (doch ὁ Αἴγυπτος *de Nijl*), ἡ Λακεδαιμῶν *Lacedemonië*, ἡ Λέσβος *Lesbos*.

Uitgezonderd zijn :

- 1°. van de vrouwelijke personen, de verkleiningswoordjes op -ον, die onzijdig zijn, bijv. τὸ γύναιον *vrouwetje* (van ἡ γυνή *de vrouw*).
- 2°. van namen van boomen de mannelijke : ὁ ἑρινεός *wilde vijgenboom*, ὁ φοῖνιξ *de olyfboom*; de mannelijke en vrouwelijke ὁ, ἡ κέρασος *de kerseboom*, ὁ, ἡ κότινος *wilde olyfboom*, ὁ, ἡ πάπυρος *de papierplant*.

- 3°. van de namen van steden de Pluralia op -οι (lat. i-orum) en die op -εύς, welke mannelijk zijn evenals de meeste op -ους Gen. -ουντος en op -ας Gen. -αντος. Bijv. οἱ Φίλιπποι *Philippi*, ὁ Φανοπεύς *Panopeus*, ὁ Τάρας-αντος *Tarente*; van die op -ος zijn Ὁ γχηστός altijd, Ὁρχομενός, Πύλος, Ἐπίδαυρος, Ἀλιάρτος gewoonlijk Masculina.

Die op -ος Gen. -ους, die op -ον en de Pluralia op -α zij zonder uitzondering neutra: bijv. τὸ Δράκωνον, τὰ Δρέπανα, τὰ Ἐκβάτανα, τὸ Ἄργος Gen. Ἄργους.

- 4°. Sommige benamingen van personen zijn Communia, d. i. hebben denzelfden uitgang voor de twee geslachten: bijv. ὁ, ἡ ἄνθρωπος *de mensch*, ὁ, ἡ φύλαξ *wachter en wachtster*, ὁ, ἡ τροφός *opvoeder en opvoedster*, ὁ, ἡ, θεός *god en godin*, ofschoon ook nog een afzonderlijke uitgang bestaat ἡ θεά.

5. Neutra zijn de Indeclinabilia, bijv. de Infinitivi der werkwoorden.

Bijv. Plato Phaedo II: καὶ γὰρ τὸ μνησθαι Σωκράτους ἔμοιγε ἀεὶ πάντων ἡδιστον: *want het gedenken van Socrates is mij altijd het aangenaamste van alles*.

6. Bij de verschillende declinaties zal verder het geslacht der substantiva naar hun uitgang worden aangegeven.

§ 14.

Algemeene opmerkingen over de Declinaties.

23 1. Door verbuiging of declinatie verstaat men het achtervoegen der uitgangen van de verschillende naamvallen of casus aan den stam van een woord.

2. Er zijn vijf naamvallen, de Nominativus, Genitivus, Dativus, Accusativus en Vocativus.

Wat hun beteekenis en vertaling aangaat komen zij overeen met het latijn, terwijl de Dativus tevens den Ablativus vervangt.

3. Er zijn drie getallen: Singularis, Enkelvoud; Dualis, Tweevoud, en Pluralis, Meervoud.

De Dualis wordt gebruikt wanneer er van een paar, slechts van twee gesproken wordt, en heeft maar twee vormen, een

voor Nominativus, Accusativus en Vocativus; een ander voor Genitivus en Dativus.

4. Bij de onzijdige woorden zijn evenals in het latijn Nominativus, Accusativus en Vocativus altijd aan elkander gelijk zoowel in Singularis en Pluralis als Dualis, en gaan in het Pluralis altijd uit op *a*.

5. Bij de adjectiva, participia en pronomina, die voor ieder der drie geslachten een afzonderlijken uitgang hebben, wordt toch in den Dualis, algemeene regel, slechts de vorm van het mannelijk voor de drie geslachten aangenomen.

6. Men onderscheidt drie declinaties naar den uitgang van den stam der verschillende substantiva. In de eerste en tweede declinatie heeft de Nominativus den zuiveren stam, doch reeds een uitgang.

Bijv. *τιμή*, *ἀνθρωπος*: stam *τιμ-*, *ἀνθρωπ-*, terwijl *η* en *ος* uitgangen van den Nominativus zijn.

In de derde declinatie echter heeft de stam in den Nominativus geen afzonderlijken uitgang, doch heeft meestal veranderingen ondergaan, zooals ter plaatse verder zal verklaard worden ¹⁾.

7. Bij een onderwerp in het Onzijdig Meervoud komt het werkwoord gewoonlijk in het Enkelvoud.

§ 15.

Het Lidwoord.

1. Ofschoon het onbepaalde lidwoord *een* ook in het Grieksch 24 soms wordt weergegeven, blijft het meestal onvertaald.

¹⁾ Ofschoon deze onderscheiding der declinaties thans misschien vreemd schijnt, meen ik ze toch naar „Buttmann's Griech. Gramm.” omgewerkt door Alex. Buttmann, 1869, bl. 51, 6, ook heden nog te mogen houden. Eveneens heb ik in de derde declinatie als stam van ieder woord aangenomen, wat overblijft na weglating van den uitgang *-ος* der Genitivi. Zoo ontstaat er een algemeene regel voor alle woorden, waardoor de leerling, naar mijn bescheiden meening, de declinatie gemakkelijker zal aanleeren. De dwaling waarin hij dientengevolge verkeert, zal na de kennis der vormen, in § 241, 244, 446 enz. zonder moeite verdwijnen.

2. Het bepalend lidwoord, *de, de, het*, is als volgt:

Singularis.				Dualis		Pluralis.			
	Masc.	Femin.	Neutr.	3 geslachten.			Masc.	Femin.	Neutr.
Nom.	ὁ	ἡ	τό.			Nom.	οἱ	αἱ	τά.
Gen.	τοῦ	τῆς	τοῦ.	N. A. τῶ.		Gen.	τῶν	τῶν	τῶν.
Dat.	τῷ	τῇ	τῷ.	G. D. τοῖν.		Dat.	τοῖς	ταῖς	τοῖς.
Acc.	τόν	τήν	τό.			Acc.	τούς	τάς	τά.

25 3. Het bepalend lidwoord had oorspronkelijk aanwijzende beteekenis, zooals nog blijkt uit de spreekwijzen ὁ μὲν — ὁ δέ, *deze — gene, de een — de andere*; οἱ μὲν — οἱ δέ *dezen — genen, sommigen — anderen*; ὁ δέ *hij nu, maar hij*; τὸν καὶ τόν, *dezen en genen*; τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τά, *dit en dat*; πρὸ τοῦ *voor dezen*; terwijl de oorspronkelijke vorm van den Nominativus nog gevonden wordt in: καὶ ὅς *en deze*; ἦ δ' ὅς *zei — hij*; ὅς καὶ ὅς *deze en gene*. Bij Homerus heeft het nog overal deze beteekenis.

26 4. Het gebruik van het lidwoord in het Grieksch komt in het algemeen met het Nederlandsch overeen.

In het bijzonder worde hier aangemerkt (zie verder N°. 319 enz.), dat:

- waar wij in het Nederlandsch het *onbepaalde* lidwoord gebruiken, dit algemeene regel in het Grieksch *onvertaald* blijft.
- bijna nooit* wordt het lidwoord gebruikt bij een *praedicaatsnomen*, d. i. bij het substantivum, wat met een werkwoord het gezegde of praedicaat vormt; vooral, afwijkend van het Nederlandsch, wanneer een *superlativus*, die den hoogst mogelijken graad uitdrukt, praedicaatsnomen is.

Bij Xen. An. I, 9, 5: Κύρος αἰδημονέστατος τῶν ἡλικιωτῶν ἐδόκει εἶναι *Cyrus bleek de zedigste van al zijn makkers te zijn.*

- Bij *eigennamen* kan het lidwoord geplaatst of weggelaten worden, tenzij men door het lidwoord wil uitdrukken „hij, van wien reeds boven gesproken is, de bekende” etc.

AANM. 1) Uit het voorgaande volgt dus dat men zinnen als deze, Xen. An. III, 1, 21: ἀγωνοθέται δ' οἱ θεοὶ εἶσιν moet vertalen: *maar de goden zijn rechters* (en niet: *de rechters zijn goden*).

2) Wanneer in het Grieksch bij een appellativum geen lidwoord staat kan men er in het Nederlandsch het onbepaalde lidwoord *een* voor plaatsen, somtijds het bepaalde lidwoord zooals uit den zin zelf moet blijken.

3) Meermalen moet men het Grieksche lidwoord door *het bezittelijk voornaamwoord* vertalen, daar dit, wanneer de duidelijkheid het toelaat, in het Grieksch wordt weggelaten.

4) Voor de namen van *rivieren en volken* plaatsen wij altijd het lidwoord, doch laten het weg voor namen van *personen, steden, landen en eilanden*, tenzij deze eene nadere bepaling bij zich hebben.

Bijv. Xen. An. I, 1, 1: 'Επεὶ δ' ἡσθάνει Δαρῆος καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, ἐβούλετο τῷ παιδὶ ἀμφωτέρῳ παρῖναι. Toen nu Darius ziek geworden was en het einde van zijn leven voelde naderen, wilde hij dat zijn beide kinderen aanwezig waren.

I, 2, 22: 'Εντεῦθεν δὲ Κῦρος κατέβαινεν εἰς πεδίον μέγα ... ὅρος δ' αὐτὸ περιέχει ὄχυρόν ... ἤλασε εἰς Ταρσοῦς τῆς Κιλικίας πόλιν ... διὰ μέσον τῆς πόλεως πρὶ ποταμὸς Κύδνος ὄνομα. Vandaar daalde Cyrus in een groote vlakte neer ... een steile berg sloot ze in ... hij trok naar Tarsus, een stad van Cilicië midden door de stad stroomt een rivier de Cydnus genaamd.

§ 16.

Eerste Declinatie.

1. De woorden der eerste declinatie gaan in den Nominativus Singularis uit op *a, η, ας, ης*. Die op *a* en *η* zijn vrouwelijk, die op *ας* en *ης* zijn mannelijk. 27

2. Voor quantiteit en accent vergelijkte men N°. 6—10. 28

I. In de eerste declinatie is slechts *éne vocaal de a anceps*. In den Accusativus en Vocativus Singularis heeft zij dezelfde quantiteit als in den Nominativus, zoodat *het accent dezer drie naamvallen hetzelfde is*. In alle overige gevallen is zij lang, behalve in den Voc. der woorden op *ης*. Vandaar N. en Acc. Dualis πολίτᾱ, Voc. Sing. πολῖτᾱ.

II. De Genitivus Pluralis der substantiva is perispomenon, daar de uitgang ὦν samengetrokken is uit ἁων. Zie N°. 11.

AANM. Hierop zijn uitgezonderd de substantiva χρήτης woekeraar, ἀφύη ansjovis, οἱ ἱησιαί passaatwinden: χρήτων, ἀφύων, ἱησιῶν. Aldus wordt de Gen. Plur. van χρηστός nuttig χρηστῶν, van ἀφύης dom ἀφύων, van de genoemde subst. onderscheiden, terwijl ἱησιῶν overeenkomt met den Gen. Plur. van het adjectivum ἱησιος jaarlijksch.

III. De substantiva perispomena dezer declinatie zijn alle

contracta en behouden daarom den *circumflexus* in alle naamvallen.

Bijv. γαλή (uit γαλήη) *wezel*, Nom. Plur. γαλαῖ, daar namelijk αῖ, ofschoon op het einde van een woord, hier toch lang is, als zijnde samengetrokken uit γαλαῖαι: N°. 8 en N°. 11.

IV. Het woord δεισπότης *heer*, heeft anastrophe in den *Vocativus* en wordt dus proparoxytonon: δέισποτᾶ.

29 3. De uitgangen voor de verschillende naamvallen kan men uit het volgende voorbeeld leeren.

N. ἡ γνώμη.	N. αἱ γνώμαι. (N ^o . 10, 5.)
G. τῆς γνώμης.	N. A. V. τὸ γνώμα. G. τῶν γνωμῶν.
D. τῇ γνώμῃ.	D. ταῖς γνώμασι.
A. τὴν γνώμην.	G. D. τοῖν γνώμαιν. A. τὰς γνώμας.
V. ὦ γνώμη.	V. ὦ γνώμαι.

4. Dualis en Pluralis hebben voor alle woorden dezelfde uitgangen. Voor de uitgangen van het Singularis valt aan te merken:

a) dat de woorden op α, deze α voor *Genitivus* en *Dativus* in η *veranderen*, en alleen dan de α in alle naamvallen *behouden*, wanneer zij van eene ρ of van eenen klinker is voorafgegaan.

Bijv. θάλαττα *de zee*. ἡ σοφία *de wijsheid*. ἡ χώρα *de landstreek*.

Singularis.

Nom. ἡ θάλαττα-α.	σοφί-α.	χώρ-α.
Gen. τῆς θαλάττης-ης.	σοφί-ας.	χώρ-ας.
Dat. τῇ θαλάττῃ-ῃ.	σοφί-α.	χώρ-α.
Acc. τὴν θάλατταν-αν.	σοφί-αν.	χώρ-αν.
Voc. ὦ θάλαττα-α.	σοφί-α.	χώρ-α.

b) dat de woorden, die in den Nom. Sing. den circumflexus op de ᾶ dragen, deze α in de geheele declinatie behouden, ook al is zij niet van een ρ of een klinker voorafgegaan. Bijv. Ἀθηνᾶ *Minerva*. G. Ἀθηνᾶς. D. Ἀθηνᾶ. Acc. Ἀθηνᾶν.

Zoo ook vele vrouwennamen op α, alhoewel zij niet perispomenon zijn, bijv. Λήδα, Gen. Λήδας.

c) dat de woorden op ης en ας in den *Genitivus* ου hebben.

Bijv. ὁ πολίτης *burger*. ὁ νεανίας *de jongeling*.

Gen. πολίτ-ου	νεανί-ου.
Dat. πολίτ-ῃ	νεανί-α.

Acc. πολίτην νεανίαν.

Voc. πολῖτα νεανία.

Doch van de woorden op ας hebben den zoogenaamden *Dorischen Genitivus* op α: 1°. de *perispomena* op ῖς, bijv. βορρᾶς, Noordenwind, Gen. βορρᾶ. 2°. eenige andere woorden, zooals ὀρνιθοθήρας vogelvanger, πατραλοίας vadermoordenaar, μητραλοίας moedermoordenaar. 3°. sommige *eigennamen* op ας, zooals Ὀρόντας. G. Ὀρόντα (Xen. An. I, 6, 8); Φοιβίδας, Phoeidas. G. Φοιβίδα (Xen. Hell. V, 4, 46).

d) De Accusativus en Vocativus hebben dezelfde vocaal als de Nominativus, doch de woorden op ης hebben in den Vocativus meestal α. Zie c) πολίτης.

AANM. Een klein aantal op ης behoudt de η in den Vocativus: zooals bijv. ἀδολέσχης babbelaar en de geslachtsnamen (patronymica) op εης, zooals Ἀτρείδης, Voc. Ἀτρείδη.

Voorbeelden ter oefening:

ἀδελφή	zuster.	κόμη	haar.	ῥώμη	kracht.
ἀρετή	deugd.	κώμη	dorp.	σταφυλή	druif.
ἀρχή	begin.	κυψέλη	bijenkorf.	τέχνη	kunst.
δραχμή	drachme.	λύπη	smart.	τιμή	eer.
δικαιοσύνη	rechtvaardigheid.	νίκη	overwinning.	τροφή	voedsel.
εἰρήνη	vrede.	ὄργη	toorn.	τρυφή	weelde.
ἐπιστήμη	wetenschap.	πηγή	bron.	τύχη	lot, noodlot.
ζώνη	gordel.	πύλη	poort, deur.	ψυχή	ziel.
ἡδονή	vermaak.				

αἰτία	oorzaak.	ἐπιείκεια	billijkheid.	οἰκία	woning, huis.
ἀνδρεία	dapperheid.	εὐδαιμονία	geluk, welvaart.	ὁμόνοια	eensgezindheid.
ἄρουρα	akker.	εὐκοσμία	bescheidenheid.	παιδεία	opvoeding.
ἀσθένεια	zwakheid.	εὐτυχία	voorspoed.	πανουργία	list.
ἀτυχία	tegenspoed.	ἐχιδνα	adder.	ρίζα	wortel.
ἀπώλεια	verderf.	ἡμέρα	dag.	στιά	schaduw.
βασίλεια	koningin.	θεοσέβεια	godsvrucht.	σοφία	wijsheid.
βασίλεια	heerschappij.	κακία	ondeugd.	στοά	gaanderij.
γέφυρα	brug.	κολακεία	vleierij.	σφαῖρα	bol, sphere.
γεωργία	akkerbouw.	λαύρα	straat.	σφῦρα	hamer.
γλῶττα	tong.	μέλιττα	bij.	φιλαργυρία	geldzucht.
δόξα	roem.	μέριμνα	zorg.	φιλαρχία	heerschzucht.
ἐκκλησία	vergadering.	ναυμαχία	zeestrijd.	φιλία	vriendschap.

AANM. De α van den Nominativus en derhave ook van den Accusativus en Vocativus Singularis is meestal lang, wanneer zij van eene ρ of eene vocaal is voorafgegaan. De uitzonderingen, voornamelijk bij woorden op -εια en -οια, kan men gemakkelijk aan het accent kennen.

ἀδολέσχης	babbelaar.	ἱρέτης	roeier.	ἱκέτης	smeekeling.
ἀνταγωνιστής	mededinger.	εὐρετής	vinder.	κλέπτης	dief.
δυνάστης	vorst.	ἡλικιωτής	makker.	κυβερνήτης	stuurman.

κριτής	rechter.	προφήτης	profeet.	τροφῆτης	weelderige.
λῃστής	roover.	στρατιώτης	soldaat.	ψεύστης	leugenaar.
μαθητής	leerling.	σχοφάντης	valsehe beschul-	Ἰωάννης	Johannes.
μεριμνητής	bezorgde.	diger.		Πέρσης	Pers.
ναύτης	schipper.	τεχνίτης	kunstenaar.	Σκύθης	Seyth.

βύας	nachtuil.	καικίας	noordoostenwind.	κοχλίας	slak.
Θωμᾶς	Thomas.	ταμίας	waarnemer, opzichter.	τιάρας	tiaar, tulband.

μῦα	mina (muntstuk).	γαλῆ	wezel.	Ἑρμῆς	Mercurius.
Ἀθηνᾶ	Minerva.	γῆ	aarde.		
ἀδελφιδῆ	nicht.	λεοντῆ	leeuwenhuid.		
ἀμυγαλῆ	amandelboom.	συκῆ	vijgenboom.		

N.B. Deze woorden zijn gekozen volgens het themaboek van Dübner, zoodat de leerling in zijn Spraakkunst alle woorden voor de themata vindt, en geen tijd met aanhoudend zoeken in de woordenlijst verloren gaat.

§ 17.

Tweede Declinatie.

30 1. De woorden dezer declinatie worden in drie soorten verdeeld:

I. de woorden op -ος en -ον.

II. de woorden op -ως of tweede Attische Declinatie.

III. de woorden op -ους en -ουν, die de tweede samengetrokken declinatie uitmaken.

I. Woorden op -ος en -ον.

2. De woorden op ος zijn voor het grootste gedeelte mannelijk, die op ον zijn alle onzijdig.

Van de vrouwelijke op ος zijn, behalve die welke volgens hun beteekenis vrouwelijk zijn (N°. 22), zooals ἡ παρθένος *de maagd*, ἡ ἄμπελος *de wijnstok* etc., de volgende de voornaamste:

ἡ αἴλουρος	de kat.	ἡ κέλευθος	de weg.	ἡ τάφρος	de gracht.
ἡ βίβλος	het boek.	ἡ νῆσος	het eiland.	ἡ ὕαλος	het glas.
ἡ δρόσος	de dauw.	ἡ νόσος	de ziekte.	ἡ ψῆφος	het scherf.
ἡ κέρκος	de staart.	ἡ ὁδός	de weg.		

3. De uitgang α is in deze woorden kort. Ἀδελφός heeft in den Voc. de anastrophe: ἀδελφε *broeder*.

4. Bij de woorden op ος is de Voc. dikwijls gelijk aan den Nominativus. *Behalve θεός - Voc. θεός.*

Over het algemeen is ος en ε gelyk in den Vocativus. θεός heeft altijd θεός in den Vocativus.

5. De uitgangen dezer declinatie kan men uit de volgende voorbeelden leeren.

ὁ ἄνθρωπος *de mensch.*

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. ὁ ἄνθρωπος.

N. A. V. τὸ ἄνθρώπ-ω.

N. οἱ ἄνθρωποι.

G. τοῦ ἀνθρώπου.

G. τῶν ἀνθρώπων.

D. τῷ ἀνθρώπ-ω.

G. D. τοῖν ἀνθρώπ-οιν.

D. τοῖς ἀνθρώπο-ις.

A. τὸν ἄνθρωπον.

A. τοὺς ἀνθρώπου-ς.

V. ὦ ἄνθρωπε.

V. ὦ ἄνθρωποι.

τὸ σῦκον *de vijg.*

N. τὸ σῦκ-ον.

N. A. V. τὸ σῦκ-ω.

N. τὰ σῦκ-α.

G. τοῦ σῦκ-ου.

G. τῶν σῦκ-ων.

D. τῷ σῦκ-ω.

D. τοῖς σῦκ-οις.

A. τὸ σῦκ-ον.

G. D. τοῖν σῦκ-οιν.

A. τὰ σῦκ-α.

V. ὦ σῦκ-ον.

V. ὦ σῦκ-α.

Voorbeelden ter oefening.

ὁ ἀγαθός *de goede, welgezinde.*

ἵππος *paard.*

οὐρανός *hemel.*

ἀδελφός *broeder.*

ὁ κακός *de booze, slechte.*

πλούτος *rijkdom.*

ἀμνός *lam.*

κῆπος *tuin.*

πόλεμος *oorlog.*

ὁ ἀναίτιος *de onschuldige.*

κίνδυνος *gevaar.*

πόντος *zee.*

ἄργυρος *zilver.*

κόσμος *sieraad.*

ποταμός *rivier.*

βίος *leven.*

λιμός *hongersnood.*

πτωχός *bedelaar.*

δῆμος *volk.*

λόγος *rede, woord,*

ὁ πονηρός *de booze, slechte.*

διδάσκαλος *leermeester.*

λοῖμός *pest.*

ταῦρος *stier.*

Διόνυσος *Bacchus.*

λόφος *heuvel.*

υἱός *zoon.*

δοῦλος *slaaf (van geboorte).*

λύκος *wolf.*

φίλος *vriend.*

ἔπαινος *lofspreking.*

νομός *weide.*

φόβος *vrees.*

ἐχθρός *vijand.*

νόμος *wet.*

χρυσός *goud.*

ἥλιος *zon.*

ὁδηγός *gids.*

Ἀθηναῖος *Athener.*

θησαυρός *schat, schatkist.*

ὄπλοποιός *zwaardveger.*

Χίος *bewoner van Chios.*

ἱατρός *geneesheer.*

ἀνδράποδον *(krijgsgevangene)*
slaaf.

ἔριον *wol.*

ὄργανον *werktuig.*

ἄστρον *ster.*

ἱμάτιον *kleed.*

πρόβατον *schaap, meerv.*

βάθρον *grondslag.*

ἴον *viooltje.*

κῦδος *roos.*

βακτήριον *stok.*

ὁ ἴδς *vergif.*

στοιχεῖον *beginsel.*

δῶρον *geschenk.*

κῶλον *been.*

τέκνον *kind.*

εἶδωλον *beeld, afbeeldsel.*

μέταλλον *mijn.*

ἔργον *werk.*

ὄπλον *wapen.*

II. Attische Declinatie op -ως.

31 1. Tot deze declinatie behooren eenige weinige woorden op -ως, die door de heele declinatie de ω behouden en er de ι subscriptum bijvoegen, zoo dikwijls er in den uitgang der woorden op -ος eene ι voorkomt.

2. Accent. Deze woorden behouden tegen den regel van N°. 10, 6 in alle naamvallen het accent van den Nominativus Singularis ¹⁾.

Is de uitgang ως onmiddellijk van eene ε voorafgegaan, of slechts door de liquidae λ of ρ van de ε gescheiden, dan wordt de uitgang ως voor het accent als kort beschouwd.

Bijv. Μενέλωος Menelaus, Πηνέλωος Peneleus.

Deze regel komt voornamelijk ter toepassing bij de Adjectiva op ως, N°. 115.

Bijv. ὁ λῆωος volk.

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. ὁ λῆωος.

N. A. V. τὼ λῆω.

N. οἱ λῆω.

G. τοῦ λῆω.

G. τῶν λῆων.

D. τοῦ λῆω.

G. D. τοῖν λῆων.

D. τοῖς λῆωος.

A. τὸν λῆων.

A. τοὺς λῆωος.

3. De woorden dezer declinatie hebben ook den Acc. Sing. op ῶ, welke bij sommige de eenig gebruikelijke is. Zoo Ἄθως de berg Athos, Acc. τῶ Ἄθω en Ἄθων, ἡ ἔως de dageraad, τὴν ἔω, ὁ λαγῶς de haas, τὸν λαγῶν en λαγῶ, ἄλως dorschvloer, Acc. τὴν ἄλω.

Weinig substantiva gaan geheel naar deze declinatie, de meeste nemen ook nog andere uitgangen aan, voornamelijk van de derde declinatie.

4. Tot deze declinatie behooren verder nog ὁ κάλωος het kabeltouw, ὁ ταῶος de pauze, ὁ τυφῶος de orkaan, met het onzijdige τὸ ἀνώγειον zolder (alleen Xen. An. V, 4, 29) en λεπτόγειον onvruchtbare streek, welke beide laatste eigenlijk adjectiva zijn, waarvan het eerste alleen bij Xenophon, het laatste alleen bij Thucydides en lateren voorkomt.

III. Samengetrokken Declinatie.

32 1. Hiertoe behooren de substantiva op -οῦς en -οῦν, samengetrokken uit -εος of -οος en -εον. Die op -οῦς zijn mannelijk, die op -οῦν onzijdig.

¹⁾ Aldus naar de laatste uitgaven van Curtius, Koch, Van Den Es, Fritsche, Van Leeuwen en Mendes Da Costa en anderen.

De meest voorkomende zijn: (ἔρως) ἔρωϋς *geraas*, (νόος) νοῦς *geest*, (πλόος) πλοῦς *vaart*, (ῥόος) ροῦς *stroom*, (ἀδελφιδεός) ἀδελφιδοῦς *neef*, (ἀνεψιαδεός) ἀνεψιαδοῦς *neef*, (θυγατριδεός) θυγατريدοῦς *kleinzoon*, (ὀστέον) ὀστοῦν *been*, (κάνεον) κανοῦν *korf*, en sommige eigennamen, bijv. (Πάνθος) Πάνθους *Panthus*, (Περίθους) Περίθους *Perithous*.

Komen bijna niet voor μούς *dons*, χνούς *baard*, πνούς *adem*.

2. Accent. a) De *appellativa simplicia* dezer declinatie zijn na de samentrekking *alle perispomena*, ook al waren zij voor de samentrekking *proparoxytona* of *oxytona* (tegen N°. 11), zooals κανοῦν, ἀνεψιαδοῦς.

De *composita* echter en de *Eigennamen* zijn *paroxytona* ὁ περίπλους *de omvaart*, *zeereis*, ὁ εἴπλους (ἔσπλους) *de ingang* (*eener haven*).

b) De Nom. Acc. en Voc. Dualis is *oxytonon*, ofschoon uit een *paroxytonon* samengetrokken, πλώ uit πλώω tegen N°. 11.

c) Door samentrekking worden oo en εο ου; εα wordt ā, terwijl ε en ο voor de lange ω of voor eene diphthong wegvallen.

Bijv. ὁ νοῦς *de geest*, τὸ κανοῦν *de korf*.

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. ὁ νοῦς.

N. οἱ νοῖ.

G. τοῦ νοῦ.

N. A. τῷ νό.

G. τῶν νοῶν.

D. τῷ νό.

G. D. τοῖν νοῖν.

D. τοῖς νοῖς.

A. τὸν νοῦν.

A. τοὺς νοῦς.

N. τὸ κανοῦν.

N. τὰ κανᾶ.

G. τοῦ κανοῦ.

N. A. τῷ κανῷ.

G. τῶν κανῶν.

D. τῷ κανῷ.

G. D. τοῖν κανοῖν.

D. τοῖς κανοῖς.

A. τὸ κανοῦν.

A. τὰ κανᾶ.

§ 18.

Verandering der Consonanten.

AANM. Men vergelijke eerst nogmaals de verdeling der letters N°. 3. Door *verwante* letters verstaat men die, welke tot eenzelfde spraakdeel behooren. Zoo zijn π, β, φ verwante lipectters, labiales; de π is de verwante tenuis van β en φ; β de verwante media van π en φ; φ de verwante adspirata van π en β. Zoo ook voor de linguales τ, δ, θ en de gutturales κ, γ, χ.

1. Voor een tenuis moet een tenuis, voor een media een media, voor een adspirata een adspirata staan, en waar dit oorspronkelijk niet het geval is, wordt de *eerste der twee consonanten* in de verwante tenuis, media of adspirata veranderd.

Zoo wordt: (πέπλεκ-θον) πέπλεχθον; (γέγραφ-ται) γέγραπται; (γράφ-θην) γράβ-θην; (ίτρίφ-θην) ίτρίφθην; (λίλεγ-ται) λίλεκται; (πεπλίκ-θαι) πεπλήχθαι; (λελέγ-θαι) λελέχθαι; (βεβάπ-θαι) βεβάφθαι.

- 34 2. De *spiritus asper* wordt ook als *adspirata* beschouwd, zoodat de voorafgaande *tenuis*, *niet de media*, in de adspirata moet veranderd worden.

Vandaar wordt na elisio: (ἀπό οὐ) ἀφ' οὐ; (ὄτε αἱ πύλαι) ὄθ' αἱ πύλαι; (νύκτα ὄλην) νύχθ' ὄλην; (οὐκ οὕτως) οὐχ οὕτως (N°. 21, III). Zoo ook in samenstellingen (ἀπό ἀρίω) ἀφαρίω; (ἀντι ἴστημι) ἀνθίστημι. Doch (ὁ δὲ ὑπέσχετο) ὁ δ' ὑπέσχετο; (οὐδὲ εἰς) οὐδέις.

AANM. De praepositie ἐξ welke voor consonanten ἐκ wordt. (N°. 21) behoudt de κ onveranderd: ἐκ θεοῦ, ἐκγράφειν, ἐκθεῖναι, ἐκδοῦναι.

3. Dezelfde adspirata wordt nooit verdubbeld, doch dan wordt de eerste in de verwante tenuis veranderd: Zoo Σαπφώ (voor Σαφφώ), Βάκχος (voor Βάχχος), Πιτθεύς (voor Πιθθεύς).

- 35 4. a) Indien in één woord twee achtereenvolgende lettergrepen ieder met een adspirata beginnen, wordt de adspirata der eerste lettergreep in de verwante tenuis veranderd. Zoo πεφίληκα (voor φεφίληκα), τέθραμμαι (voor θέθραμμαι).

- 36 b) Slechts dan wordt de tweede adspirata in de verwante tenuis veranderd, wanneer zij volgt na de *kenletter* in den Imperativus van den Aor. I Passivi: βουλεύ-θῃσι (voor βουλεύθῃσι). Vandaar dat zoodra de kenletter in de tempora secunda verdwijnt weerom θι geschreven wordt, bijv. φάνηθι. Vandaar ook dat de uitgang θι in andere vormen blijft waar de θ niet als kenletter aanwezig is, al gaat ook eene adspirata vooraf: bijv. φάθι, τέθναθι.

c) De θ oefent geen invloed uit op de voorgaande adspirata zoo deze θ de eerste letter is van een *buigings- of afleidingsuitgang*. Zoo heeft ook in *samenstelling* de tweede adspirata geen invloed op de adspirata der voorgaande lettergreep, bijv. φάν-θεις, πανταχόθεν, Κορινθόθι, λιθοφόρος.

Slechts de verba θύω *ik offer* en τίθῃμι *ik stel* maken een uitzondering hierop en hebben den Aoristus Passivi ἱρύθην en ἱτέθην (van de stammen θυ en θε) ofschoon θην hier een buigingsuitgang is.

- 37 d) Sommige woorden hebben in hun stam eigenlijk twee adspiratae, waarvan de eerste volgens den gegeven regel in de tenuis veranderd is. Deze adspirata van den stam keert echter weer terug in de declinatie of conjugatie zoodra de tweede adspirata verdwijnt. Zoo ταχύς *snel* (stam θαχ) comparativus θάττων.

Τρέφω *ik voed* (τρέφ) Fut. θρέψω. Perf. P. τέτραμμαι (τρέπω heeft τέτραμμαι). τρέχω *ik loop*, Fut. θρέξομαι: τόφω *ik rook*, Fut. θύψω. Perf. τέθυμμαι. θρύπτω *ik verbreek*, Aor. P. ἐθύφην: θάπτω, *ik begraaft*, Aor. II, P. ἐτάφην.

Hier toe kan ook ἔχω (st. ἐχ) Fut. ἔξω teruggebracht worden.

Θρίξ *haar* (st. Θριχ) Gen. τριχός. Dat. Pl. θριξί.

5. 1) De σ wordt in de conjugatie tusschen twee consonanten 38 uitgestooten.

Bijv. (πέπλεκ-σθον) πέπλεχθον, (γίγραφ-σθον) γίγραφθον.

2) Wordt de σ niet uitgestooten, dan vallen vóór de σ de linguales τ, δ, θ, alsook de ν weg; met een volgende σ gaan de labiales π, β, φ over in ψ, de gutturales κ, γ, χ in ξ.

Zoo wordt de Dativ. Pluralis van den stam σῶμα(τ) *lichaam*, door achtervoeging van σι, σώμασι; van μῆν *maand* μηνσί; van κῆρυξ *heraut* (st. κήρυκ) κήρυξι; van φλέψ *slagader* (st. φλεβ) φλεψί; δαίμων *geest* (st. δαίμων) δαίμοσι.

AANM. 1. Daar de ζ bij de werkwoorden dikwijls een versterking is der linguales τ, δ, θ, valt deze alsdan ook voor de ζ weg, en ondergaat dezelfde veranderingen als de linguales of gutturales, wier versterking zij is. κτιζω *ik sticht*, Fut. κτίσω; σαλπίζω *ik trompet* (st. σαλπιγγ), Fut. σαλπίζω.

2. De ν valt niet weg voor de uitgangen σαί en σο der verba op αίνω en ύνω, 39 bijv. πέφανσαι, ῥήχυνσο.

3. Σύν verandert in samenstellingen de ν in ζ voor eene enkele ζ, wanneer echter nog een andere consonant op de ζ volgt, of voor een ζ gaat de ν van σύν geheel verloren, bijv. τὰ συσπία *gemeenschappelijke maaltijd*, ἡ συσσιτία *het sameneten* (van σύν en σιτίον), συσσώζω (van σύν-σώζω) *te gelijk redden*, συσπουνδάζω (συν-σπουδ.) *zich mede beijveren*, συσκενάζω (σύν-σκενάζω) *bijeenpakken*; συζάω (σύν-ζάω) *samenleven*, συζεύγνυμι (σύν-ζεύγνυμι) *bijeenspannen*.

Εν in, behoudt de ν altijd voor de ζ, bijv. ἐνσκενάζομαι, *ik wapen*, ἐνσπείρειν *inzaaien*.

Παν- behoudt gewoonlijk de ν voor de ζ, bijv. πάνσμικρος *zeer klein*, πάνσοφος *zeer wijs* (doch ook πάσσοφος).

Voor andere letters dan de ζ volgt de ν dezer woordjes de gewone nog volgende regels.

3) Wanneer ντ, νδ, νθ voor eene ζ zijn weggevallen, wordt 40 de voorgaande vocaal verlengd: ᾱ, ῑ, ῡ worden lange ā, ī, ū; ε wordt ει en ο wordt ου.

Bijv. γέρον *grijsaard* (st. γέροντ), Dat. Plur. γέρονται, σπίνδω, fut. (σπενδ-σω) σπίσσω, (βουλευθίντε) βουλευθείς, (ιστά-ντε) ιστάς, (δεικνῦ-ντε) δεικνῆς.

Uitgezonderd zijn de adjectiva op -εις, -εσσα-, εν, die in den Dativus Pluralis na uitwerping van ντ de korte ε behouden, bijv. χαρίεις (st. χαριεντ), Dat. Pluralis χαρίεσι, als van een stam χαριετ.

AANM. Daar de α in $\pi\acute{\alpha}\varsigma$ van nature kort is, zooals uit het neutrum der composita $\pi\acute{\alpha}\nu$, $\sigma\acute{\upsilon}\mu\pi\acute{\alpha}\nu$, $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}\pi\acute{\alpha}\nu$ blijkt, heeft $\pi\acute{\alpha}\varsigma$ (st. $\pi\alpha\nu\tau$) alleen de lange α in die naamvallen, waar $\nu\tau$ is weggevallen, derhalve $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\alpha$, $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\epsilon\varsigma$, $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\iota\varsigma$, doch $\pi\acute{\alpha}\sigma\alpha$, $\pi\acute{\alpha}\sigma\iota\nu$.

- 41 6. Voor de μ veranderen de linguales τ , δ , ς in ς ; de labiales π , β , ϕ in μ ; de gutturales κ , γ , χ in γ .

Bijv. ($\pi\acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota\theta$ -μαι) $\pi\acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota\sigma\mu\alpha\iota$; ($\pi\acute{\epsilon}\phi\rho\alpha\theta$ -μαι) $\pi\acute{\epsilon}\phi\rho\alpha\sigma\mu\alpha\iota$; ($\gamma\acute{\epsilon}\gamma\rho\alpha\phi$ -μαι) $\gamma\acute{\epsilon}\gamma\rho\alpha\rho\mu\alpha\iota$; ($\tau\acute{\epsilon}\tau\rho\alpha\pi$ -μαι) $\tau\acute{\epsilon}\tau\rho\alpha\rho\mu\alpha\iota$; ($\kappa\epsilon\kappa\acute{\alpha}\lambda\upsilon\beta$ -μαι) $\kappa\epsilon\kappa\acute{\alpha}\lambda\upsilon\mu\mu\alpha\iota$; ($\pi\epsilon\pi\lambda\epsilon\kappa$ -μαι) $\pi\acute{\epsilon}\pi\lambda\epsilon\gamma\mu\alpha\iota$; ($\delta\acute{\epsilon}\delta\epsilon\chi$ -μαι) $\delta\acute{\epsilon}\delta\epsilon\gamma\mu\alpha\iota$; ($\tau\acute{\epsilon}\tau\rho\iota\beta$ -μαι) $\tau\acute{\epsilon}\tau\rho\iota\mu\mu\alpha\iota$.

- 42 7. a) Vóór de kenletter van het Perfectum Activi κ vallen de linguales τ , δ , ς weg.

Bijv. $\pi\acute{\epsilon}\iota\theta\omega$, Perf. ($\pi\acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota\theta$ -κα) $\pi\acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota\kappa\alpha$.

b) Vóór eene lingualis gaat een andere lingualis over in ς .

Bijv. $\pi\acute{\epsilon}\iota\theta\omega$ Aor. Pass. ($\acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota\theta$ -θην) $\acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota\sigma$ -θην, $\eta\delta\omicron\mu\alpha\iota$ ($\eta\delta$ -θην) $\eta\sigma\theta\eta\nu$.

- 43 8. De ν blijft voor de linguales τ , δ , ς onveranderd; voor de labiales π , β , ϕ gaat zij over in μ ; voor de gutturales κ , γ , χ in γ ; terwijl zij voor een liquida in dezelfde liquida veranderd of geassimileerd (similis, gelijk gemaakt) wordt.

Bijv. $\sigma\upsilon\nu\tau\acute{\alpha}\tau\tau\epsilon\iota\nu$ *samenscharen*, $\sigma\upsilon\nu\tau\epsilon\lambda\epsilon\iota\nu$ *tegelijk eindigen*, $\sigma\upsilon\nu\delta\acute{\alpha}\pi\tau\epsilon\iota\nu$ *te zamen begraven*; $\sigma\upsilon\nu\delta\iota\delta\omega\mu\iota$ *tegelijk geven*, $\acute{\epsilon}\nu\tau\iota\mu\omicron\varsigma$ *gëeerd*.

'Εμβάλλειν *in iets werpen*, ἐμποδίζειν *in den weg zijn*, ἐμφανής *zichtbaar*.

'Εγγράφειν *schilderen*, ἑγκαλεῖν *manen*, ἑγχεῖν *ingieten*.

'Ελλείπειν *overlaten*, ἐμμένειν *in iets blijven*, ἐννοεῖν *overwegen*, ἐρρυθμος *in de maat*, ἐμμελής *welluidend*.

Πάγκαλος *zeer schoon*, πάμπολυς *zeer veel*, πάνδικος *zeer rechtvaardig*, πάλλευκος *geheel wit*, παμμέγας *zeer groot*, παννύχιος *gedurende den ganschen nacht bezig*, παρηρησία *vrijmoedigheid*.

- 44 9. De ρ wordt in de vervoeging en bij samenstelling achter een korte vocaal verdubbeld.

Bijv. $\acute{\rho}\acute{\iota}\pi\tau\omega$ *ik werp*, Impf. $\acute{\epsilon}\rho\rho\iota\pi\tau\omicron\nu$ *ik wierp*; $\pi\epsilon\rho\acute{\iota}\rho\rho\upsilon\varsigma$ *door water omringd* (van $\pi\epsilon\rho\iota$ en $\rho\omicron\upsilon\varsigma$). Soms tijds zet men dan op de eerste ρ den spiritus lenis, op de tweede den spiritus asper: $\acute{\epsilon}\rho\rho\iota\pi\tau\omicron\nu$, $\pi\epsilon\rho\acute{\iota}\rho\rho\upsilon\varsigma$.

10. Geen Grieksch woord mag op τ eindigen. Vandaar dat de τ wordt weggeworpen, zoo dikwijls zij op het einde van een woord zou komen. Zoo is de stam van $\sigma\acute{\omega}\mu\alpha$ *lichaam* ($\sigma\acute{\omega}\mu\alpha\tau$), het neutrum van het Participium $\beta\omicron\upsilon\lambda\epsilon\upsilon\theta\omicron\nu$ (voor $\beta\omicron\upsilon\lambda\epsilon\upsilon\theta\omicron\nu\tau$), $\beta\omicron\upsilon\lambda\epsilon\upsilon\theta\acute{\epsilon}\nu$ (voor $\beta\omicron\upsilon\lambda\epsilon\upsilon\theta\acute{\epsilon}\nu\tau$), $\beta\omicron\upsilon\lambda\epsilon\upsilon\theta\alpha\nu$ (voor $\beta\omicron\upsilon\lambda\epsilon\upsilon\theta\alpha\nu\tau$).

§ 19.

Derde Declinatie.

1. Men verbuigt een woord dezer declinatie door voor de ver- 45
schillende naamvallen *de volgende uitgangen achter den stam te*
zetten.

Singularis.	Dualis.	Pluralis.
G. -ος.	N. A. V. -ε.	N. -ες. Onzijdig -α.
D. -ι.	G. D. -οιν.	G. -ων.
A. -α(ν).		D. -σι.
		A. -ας. „ -α.

2. De woorden dezer declinatie gaan in den Nominativus uit
op de consonanten ν, ρ, σ (ψ of ξ), of de vocalen α, ι, υ, ω,
welke uitgangen allen gevonden worden in het woord συναίρω.

3. Slechts zelden is de Nominativus gelijk aan den stam, *bij*
de meeste woorden is de stam in den Nominativus versterkt. Den
zuiveren stam vindt men, evenals in het latijn, *door den uit-*
gang van den Genitivus weg te laten, zoodat men om een woord
van deze declinatie te kunnen verbuigen, zijn Nominativus en
Genitivus moet kennen. Deze naamvallen nu moet in de meeste
gevallen het gebruik leeren.

Voorbeelden van Declinatie.

1) Woorden met den zuiveren stam in den Nominativus.

46

ὁ κρατῆρ *mengvat*, ὁ Ἕλλην *de Griek*, ὁ χιτῶν *het kleed*,
ὁ μῆν *de maand*.

Singularis.

N. ὁ κρατῆρ.	Ἕλλην.	χιτῶν.	μῆν. (N ^o . 53.)
G. τοῦ κρατῆρ-ος.	Ἕλλην-ος.	χιτῶν-ος.	μην-ός.
D. τῷ κρατῆρ-ι.	Ἕλλην-ι.	χιτῶν-ι.	μην-ί.
A. τὸν κρατῆρ-α.	Ἕλλην-α.	χιτῶν-α.	μῆν-α.
V. ὦ κρατῆρ.	Ἕλλην.	χιτῶν.	μῆν.

Dualis.

V. A. N. τῶ κρατῆρ-ε.	Ἕλλην-ε.	χιτῶν-ε.	μῆν-ε.
G. D. τοῖν κρατῆρ-οιν.	Ἕλλήν-οιν.	χιτῶν-οιν.	μην-οῖν.

Pluralis.

N. οἱ κρατῆρ-ες.	"Ελλην-ες.	χιτῶν-ες.	μῆν-ες.
G. τῶν κρατῆρ-ων.	"Ελλήν-ων.	χιτῶν-ων.	μην-ῶν.
D. τοῖς κρατῆρ-σι.	"Ελλη-σι (n°. 38).	χιτῶ-σι.	μη-σί.
A. τοὺς κρατῆρ-ας.	"Ελλην-ας.	χιτῶν-ας.	μῆν-ας.

Aldus gaan onder anderen ook: ὁ σωτήρ redder (N°. 74), φραστήρ wegwijzer, ὁ μῆν maand (N°. 53), ὁ χήν gans, ὁ Ξήρ wild dier, ὁ κλών tak, ὁ ἀγών strijd, ὁ χειμὼν storm, ὁ αἰὼν leeftijd, ὁ ἄμπελὼν wijngaard, ὁ φῶρ dief, ὁ λειμὼν weide.

- 47 2) Woorden wier stamklinker in den Nominativus uit ε en ο verlengd is tot η en ω.

ὁ ποιμήν de herder, ὁ ἡγεμὼν de gids, aanvoerder.

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. ποιμήν.	ἡγεμὼν.	ποιμέν-ε.	ἡγεμόν-ε.	ποιμέν-ες.	ἡγεμόν-ες.
G. ποιμέν-ος.	ἡγεμόν-ος.	ποιμέν-οιν.	ἡγεμόν-οιν.	ποιμέν-ων.	ἡγεμόν-ων.
D. ποιμέν-ι.	ἡγεμόν-ι.			ποιμέ-σι.	ἡγεμό-σι.
A. ποιμέν-α.	ἡγεμόν-α.			ποιμέν-ας.	ἡγεμόν-ας.
V. ποιμήν.	ἡγεμὼν.			ποιμέν-ες.	ἡγεμόν-ες.

Zoo worden ook gedeclineerd: ὁ χελιδὼν zwaluw, ὁ ἀηδὼν nachtegaal, ὁ ἀλαζὼν snoever, ὁ λιμήν haven, ὁ αὐχὴν nek, ἡ φρήν geest, ziel, ἡ χθὼν aarde, ὁ ῥήτωρ de redenaar (N°. 74).

- 48 3) De woorden op μα hebben de τ van den stam weggeworpen (N°. 44), zijn onzijdig, met het accent zoover mogelijk naar voren. Zij worden verbogen als volgt: τὸ σῶμα (st. σῶματ) het lichaam.

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. τὸ σῶμα.	N. A. V. τὸ σῶματ-ε.	N. τὰ σῶματ-α.
G. τοῦ σῶματ-ος.	G. D. τοῖν σωματ-οιν.	G. τῶν σωματ-ων.
D. τῷ σῶματ-ι.		D. τοῖς σῶματ-σι.
A. τὸ σῶμα.		A. τὰ σῶματ-α.
V. ὃ σῶμα.		V. ὃ σῶματ-α.

Eveneens worden verbogen: τὸ πνεῦμα de geest, τὸ στόμα mond, bek, τὸ χρῶμα de kleur, τὸ ὄνομα de naam, τὸ φρόνημα moed, τὸ κῦμα golf, τὸ ποίημα het gedicht, τὸ πέλμα voetsool, τὸ ἀμάρτημα de zonde, misslag, τὸ αἶνιγμα het raadsel.

- 49 4) Woorden wier Nominativus de τ van den stam weggeworpen, en tevens de stamvocaal verlengd heeft.

Bijv. ὁ λέων (st. λεοντ) de leeuw.

Singularis.	Dualis.	Pluralis.
N. ὁ λέων.	N. A. V. τὼ λέοντ-ε.	N. οἱ λέοντ-ες.
G. τοῦ λέοντ-ος.	G. D. τοῖν λεόντ-οιν.	G. τῶν λεόντ-ων.
D. τῷ λέοντ-ι.		D. τοῖς λέοντ-σι (N ^o . 40).
A. τὸν λέοντ-α.		A. τοὺς λέοντ-ας.
V. ὦ λέον (N ^o . 74).		V. ὦ λέοντ-ες.

Declineer evenzoo: ὁ ἀρχων *aanvoerder*, ὁ γέρον *grijsaard*, ὁ δράκων *draak*, *slang*, ὁ θεράπων *dienaar*.

5) Woorden wier nominativus den stam door een *ς* versterkt heeft, a) voor welke τ, δ, ζ en ν zijn weggevallen, b) en met welke de κ, γ, χ tot ξ, c) de π, β, φ tot ψ zijn overgegaan, volgens N°. 38, 2. 50

A. Bijv. ἡ ρίς *de neus*, ἡ κνημὶς *de scheenplaat*, ἡ θερμότης *de warmte*, ὁ γίγας *de reus*.

Singularis.

N.	ἡ θερμότης.	κνημὶς.	ρίς.	ὁ γίγας.
G.	τῆς θερμότητ-ος.	κνημῖδ-ος.	ρίν-ός.	τοῦ γίγαντ-ος.
D.	τῇ θερμότητ-ι.	κνημῖδ-ι.	ρίν-ί.	τῷ γίγαντ-ι.
A.	τὴν θερμότητ-α.	κνημῖδ-α.	ρίν-α.	τὸν γίγαντ-α.
V.	ὦ θερμότης.	κνημὶς.	ρίς.	ὦ γίγαν.

Dualis.

N. A. V.	τὼ θερμότητ-ε.	κνημῖδ-ε.	ρίν-ε.	γίγαντ-ε.
G. D.	τοῖν θερμοτήτ-οιν.	κνημῖδ-οιν.	ρίν-οῖν.	γίγαντ-οιν.

Pluralis.

N. V.	αἱ, ὦ θερμότητ-ες.	κνημῖδ-ες.	ρίν-ες.	οἱ γίγαντ-ες.
G.	τῶν θερμοτήτ-ων.	κνημῖδ-ων.	ρίν-ῶν.	τῶν γίγαντ-ων.
D.	ταῖς θερμοτήτ-σι.	κνημῖ-σι.	ρί-σι.	τοῖς γίγαντ-σι.
A.	τάς θερμοτήτ-ας.	κνημῖδ-ας.	ρίν-ας.	τοὺς γίγαντ-ας.

Ter oefening:

a) met τ tot eindconsonant van den stam. ἡ ἐρυθρότης *roodheid*, ἡ ταπεινότης *nederigheid*, ἡ μετριότης *matigheid*, ἡ ἐσθής *het k'le d.*, ἡ ἡδύτης *zoetheid*, ἡ κακότης *slechtheid*, ἡ ποικιλότης *onbestendigheid*, ἡ τυφλότης *blindheid*, ἡ λαμπρότης *glans*, ἡ νεότης *jeugd*, τὸ φῶς *het licht*, ὁ φῶς *de man*.

δ) met δ tot eindconsonant van den stam. ἡ λαμπάς *de fakkel*, ὁ φυγὰς *de baling*, ἡ χλαμὶς *de mantel*, ἡ ἐλπες *de hoop*, ἡ ἀσπίς *rond schild*, ἡ τυραννὶς *alleenheerschappij*, ἡ κρηπίς *de grondslag*, ἡ πατρίς *vaderland*, ὁ ἡ παῖς *kind* (N°. 53).

c) met *θ* tot eindconsonant van den stam. ἡ κόρυς *de helm* (N°. 72). ὁ ἡ δρνίς *de vogel*.

d) met *ν* tot eindconsonant van den stam. ὁ δελφίς *de dolfin*.

e) met *ντ* tot eindconsonanten van den stam. ὁ ἐλέφας *de olifant*.

51 B. ὁ κήρυξ *de heraut*, ὁ τέττιξ, *de krekel*, ὁ ὄνυξ, *de klauw*, ἡ φάλαγξ *de slagorde*.

Singularis.

N. V.	ὁ, ὦ κήρυξ.	τέττιξ.	ὄνυξ.	ἡ φάλαγξ.
G.	τοῦ κήρυκος.	τέττιγος.	ὄνυχος.	τῆς φάλαγγος.
D.	τῷ κήρυκι.	τέττιγι.	ὄνυχι.	τῇ φάλαγγι.
A.	τὸν κήρυκα.	τέττιγα.	ὄνυχα.	τὴν φάλαγγα.

Dualis.

N. A. V.	τώ, ὦ κήρυκε.	τέττιγε.	ὄνυχε.	φάλαγγε.
G. D.	τοῖν κηρύκοιν.	τεττίγοιν.	όνύχοιν.	φαλάγγοιν.

Pluralis.

N. V.	οἱ, ὦ κήρυκες.	τέττιγες.	ὄνυχες.	αἱ φάλαγγες.
G.	τῶν κηρύκων.	τεττίγων.	όνύχων.	τῶν φαλάγγων.
D.	τοῖς κήρυξι.	τέττιξι.	όνυξι.	ταῖς φάλαγγι.
A.	τοὺς κήρυκας.	τέττιγας.	όνυχα.	τὰς φάλαγγας.

Ter oefening:

a) met eindconsonant *κ*. ἡ σάρξ *vleesch*, μύρμηξ *mier*, ὁ κόραξ *raaf*, ὁ κόλαξ *vleier*, ἡ κύλιξ *beker*, ὁ θώραξ *harnas*, ὁ φύλαξ *wachter*, ἡ ἀλώπηξ *vos* (Gen. ἀλώπιος).

b) met eindconsonant *γ*. ὁ ἡ αἶξ *geit*, ἡ πτέρυξ *vleugel*, ἡ φλόξ *vlam*, ἡ μαστίξ *zweep*.

c) met eindconsonant *χ*. ἡ θρίξ *haar* (N°. 37), ἡ πτύξ *plooï*.

d) met dubbel *γ*. ἡ λάρυγξ *de keel*.

52 C. ὁ γύψ *de gier*, ἡ φλέψ *de ader*, ἡ κατῆλιψ *de trap*.

Singularis.

N. V.	ὁ γύψ.	ἡ φλέψ.	κατῆλιψ.
G.	τοῦ γυψός.	τῆς φλεβός.	κατήλιφος.
D.	τῷ γυψί.	τῇ φλεβί.	κατήλιφι.
A.	τὸν γυψα.	τὴν φλεβα.	κατήλιφα.

Dualis.

N. A. V.	τῷ γυψε.	φλεβε.	κατήλιφε.
G. D.	τοῖν γυψοῖν.	φλεβοῖν.	κατηλίφοιν.

Pluralis.

N. V.	οἱ γῦπ-ες.	αἱ φλέβ-ες.	κατήλιφ-ες.
G.	τῶν γυπ-ῶν.	τῶν φλεβ-ῶν.	κατηλίφ-ων.
D.	τοῖς γυψί.	ταῖς φλεψί.	κατήλιψι.
A.	τοὺς γῦπ-ας.	τὰς φλέβ-ας.	κατήλιφ-ας.

Ter oefening.

a) met π. ὁ γρῦψ *de grijpvoegel*, ὁ κύκλωψ *de cycloop*. b) met β. ὁ χάλυψ *het staal*.

§ 20.

Accent en Quantiteit.

I. Accent.

1) De *monosyllaba* der derde declinatie hebben in Genitivus en Dativus van alle numeri het accent op den uitgang, in de andere naamvallen op de stamvocaal. Bijv. μήν. N°. 46.

Zijn de *uitgangen* van den Genitivus *lang*, zooals in het Pluralis, dan moet het accent de *circumflexus* zijn volgens N°. 10. 6.

2) Zijn van dezen regel uitgezonderd:

a) de woorden ὁ παῖς *het kind*, τὸ οὖς *het oor*, τὸ φῶς *het licht*, ἡ δᾶς *de fakkel*, ὁ Τρώς *de Trojaan*, die in den Genitivus Dualis en Pluralis paroxytona zijn: παιδός, ὠτός, φωτός, δαδός, Τρωός, maar παιδων, ὠτων, φώτων, δάδων, Τρώων.

b) πᾶς, *ieder, geheel*, en εἷς *één*, in de samenstelling οὐδεὶς (voor οὐδὲ εἷς) en μηδεὶς (voor μηδὲ εἷς) *niemand, geen*, die den regel slechts in het enkelvoud volgen: παντός, οὐδενός, doch πάντων, οὐδένων.

c) de eensyllbige participia en het *vragend* voornaamwoord τίς *wie, welke*, die het accent in alle naamvallen op de stamsyllabe behouden: bijv. τίνων; θέντων G. Pl. van θεῖς Part. Aor. II. Act. van τίθημι, *ik stel*.

d) Een *schijnbare* uitzondering maken verder sommige bijna enkel bij dichters voorkomende monosyllaba, die door samentrekking uit tweesyllbige woorden ontstaan zijn: τὸ ἥρ (uit ἥαρ) *lente*, Gen. ἥρος, ὁ λᾶς (uit λᾶας) *steen*, Gen. λᾶος, τὸ κῆρ (uit κῆαρ) *hart*, Gen. κῆρος, ὁ πρῶν (uit πρῆων) *heuvel*, Gen. πρῶνος.

II. Quantiteit.

1) In de *uitgangen* dezer declinatie zijn de *ancipites* kort, 54 behalve de *a* van den Acc. Sing. en de uitgang *ας* van den Acc. Plur. in de woorden op εὖς, die lang zijn. (Zie N°. 241. b.)

2) Als *stamvocalen* zijn de *a*, *i* lang, bij stamvormen op *av*, *iv*, *iv* en *iθ*.

Bijv. δελφίς *dolfin* Gen. δελφῖνος, παῖάν *loftlied* Gen. παιᾶνος, τέρτιξ *krekel* Gen. τέρτιγος, ὄρνις *vogel* ὄρνιθος. De quantiteit bij andere stammen moet het gebruik leeren.

§ 21.

Geslacht.

55 1. *Mannelijk* zijn alle woorden op *εύς, ην, ηρ, αν, υν, τωρ*, de woorden wier Genitivus op *υτος* uitgaat, en de woorden op *ως* die niet oxytona zijn.

Uitgezonderd zijn: *ή γαστήρ de buik, μααγ, ή κήρ de dood, ή φρήν het gemoed, de geest, τδ φώς het licht.*

2. *Vrouwelijk* zijn de oxytona op *ώ* en *ώς*, de woorden op *αῦς, της* en de meeste op *ις*. Doch die op *ης* zijn mannelijk, uitgenomen *ή ισθής het kleed*, Gen. *της ισθης*.

3. *Onzijdig* zijn de woorden op *α, ι, υ, αρ, ος* en de pluralia op *η*. Verder nog *τδ πῦρ het vuur, τδ οὖς het oor, τδ ὕδωρ het water* etc.

Uitgezonderd is: het dichterlijke *ὁ ψάρ de spreekw.*

4. De woorden op *-ων Gen. -ωνος* zijn mannelijk, die op *-ων Gen. -ονος* vrouwelijk, uitgezonderd de masculina *ἄνων as, κάνων regel, δαιμων geest.*

De woorden op *-ας Gen. -ας* zijn vrouwelijk, die met den Gen. *-ας* en *-ατος* onzijdig, behalve het dichterlijke *ὁ λίθος Gen. λίθος de steen.*

AANM. Wat er verder nog aangaande het geslacht valt op te merken, zal het gebruik leeren.

§ 22.

Over het vormen van den Nominativus.

56 1. In § 19 hebben wij gezien hoe een woord van de derde declinatie moet verbogen worden wanneer men eens zijn Nominativus en Genitivus kent. Hier nu wordt geleerd hoe men den Nominativus kan vinden van vormen, die ter vertaling gegeven zijn.

2. Te dien einde moeten wij de woorden dezer declinatie in twee klassen verdeelen.

Eerste klas: *Woorden wier stam op een consonant eindigt.*

Tweede klas: *Woorden wier stam op een vocaal eindigt.*

A. EERSTE KLAS.

Woorden wier stam op een consonant eindigt.

57 3. De consonanten waarop de stam kan eindigen zijn: 1) de liquidæ *ν* of *ρ*. 2) de mutæ, zoowel de linguales *τ, δ, θ* als labiales *π, β, φ* en gutturales *κ, γ, χ*.

4. Om nu van een gegeven consonantstam den Nominativus te kunnen vinden, lette men op de volgende regels.

Gegeven zijn bijv.:

a) *ποιμένες - χειλιδων - ρήτορας - αίρος - παιᾶνος.*

b) *σώματι - λάμπαδα - ὄρνιθος - θερμότητα - ἄνακτες - νύκτα - ἄρχοντας - λείοντι - γίγαντα - ἔρωτα - κέρατος.*

c) λαίλαπος - φλεβός - κατήλιφος.

d) κοράκων - τέττιγες - ὄνυχα - φάλαγγος.

5. I. Hoofdregel. *Men laat de uitgangen der verschillende 58*
naamvallen weg en houdt dan den stam over.

De gegeven vormen worden dan :

a) ποιμεν - χελιδον - ῥητορ - ἄρ - παιαν.

b) σωματ - λαμπαδ - ὀρνιθ - θερμοτητ - ἀνακτ - νυκτ - ἀρχοντ - λεοντ - γιγαντ - ἔρωτ - κίρατ.

c) λαίλαπ - φλεβ - κατήλιφ.

d) κορακ - τέττιγ - ὄνυχ - φάλαγγ.

6. II. Regel. Volgens Nº. 45, 2 *mag de Nominativus nooit 59*
op eene τ eindigen.

III. Regel. *Men versterke den stam om den Nominativus*
te vinden op de volgende wijze.

I. Stammen eindigende op de liquida ν en ρ.

7. *Alle stammen op ν en ρ hebben in den Nominativus de 60*
lange vocaal. Zoo worden dus de Nominativi der boven aange-
geven stammen onder a).

ποιμήν - χελιδών - ῥήτωρ - ἄρ - παιάν.

AANM. 1) De monosyllaben op ν en ρ hebben alle, behalve ἡ φρήν Gen. φρενός
geest en ἡ χθών Gen. χθονός aarde, reeds in den Nominativus den zuiveren stam :
bijv. ὁ μὴν Gen. μηνός de maand, ὁ θήρ G. θηρός het wild dier, ὁ κλών G. κλωνός
de tak, ὁ φῶρ G. φωρός de dief.

2) De woorden op -ης zijn oxytona, die op -ως van meer dan een lettergreep
paroxytona, die van een lettergreep oxytona.

II. Stammen eindigende op een muta.

a. Stammen op τ.

8. De woorden wier stam op τ eindigt bestaan uit twee klassen. 61

Tot de eerste klas behooren :

1) de woorden *wier stam op ματ eindigt.* Deze werpen de
τ van den zuiveren stam in den Nominativus weg zonder verdere
verandering. Zoo wordt σωματ in den Nominativus σῶμα.

AANM. Alle woorden op -μα zijn onzijdig en hebben het accent zoover mogelijk
naar voren, terwijl de paenultima of voorlaatste lettergreep lang is, uitgenomen in
στόμα mond en ἔρμα bolwerk.

2) de woorden *wier stam eindigt op -οντ*, bijv. ἀρχοντ, λεοντ. 62

Deze werpen eveneens de τ weg, doch verlengen vervolgens,

gelijk de stammen op ν , de σ tot ω . Zoo zijn de Nominativi van ἄρχοντος en λείοντι, ἄρχων en λέων.

Alleen is uitgezonderd ὄδους tand, Gen. ὄδοντος, wat den regel der overige mutae volgt; zie Nº. 64.

- 63 9. Tot de tweede klas behooren alle andere woorden wier stam op τ uitgaat, hetzij deze van een η of ω of van een consonant is voorafgegaan. Deze nu volgen denzelfden regel als al de andere mutaestammen. Zie β .

β . Overige mutaestammen.

- 64 10. Alle overige mutaestammen vormen hun Nominativus door bijvoeging eener ς , waarvoor volgens Nº. 38, 2 de linguales τ , δ , ς wegvallen, met welke de labiales π , β , ϕ tot ψ , de gutturales κ , γ , χ tot ξ overgaan, terwijl na wegvalling van $\nu\tau$ (bij andere stammen dan die op $-\sigma\nu\tau$) de α , ι , υ lang worden, en de ϵ tot $\epsilon\iota$ verlengd wordt.

Zoo wordt de Nominativus der voorbeelden onder:

- b) λάμπας - ὄρνις - θερμότης - ἄναξ - νύξ - γίγας - ἔρως - κέρας.
- c) λαῖλαψ - φλέψ - κατῆλιψ.
- d) κόραξ - τέττιξ - ὄνυξ - φάλαγξ.

- 65 AANM. 1) Hiertoe behooren ook eenige ν stammen, welke in den Nominativus een ς aannemen en de ν uitstooten: bijv. δελφίνος *dolfijn*, ἀκτίς - ἵνος *straal*, ὤϊς - ὤϊνός *strand*, ῥίς - ῥίνός *neus* etc.

2) De woorden op $-\tau\eta\varsigma$ zijn vrouwelijk, paroxytona en hebben den Gen. op $-\tau\eta\varsigma$; zie Nº. 50, a. Doch uitgezonderd zijn de *Mannennamen* op $-\tau\eta\varsigma$ zooals Σωκράτης, die tot de Vocaalstammen behooren: Nº. 83. De woorden op $-\tau\eta\varsigma$ die *mannelijke bedieningen of personen* uitdrukken zijn van de eerste declinatie: bijv. τεχνίτης *kunstenaar*, πολίτης *burger*, ναύτης *schipper*, terwijl die woorden op $-\tau\eta\varsigma$, welke *afgetrokken denkbeelden* beteekenen, tot de derde declinatie behooren, zooals θερμότης *warmte*, ἔρυθρότης *roodheid*, ταπεινότης *nederigheid*, μετριότης *matigheid*: Nº. 50, a.

3) ἡ ἀλώπηξ *vos* ontvangt de ς en verlengt tevens de vocaal. Gen. ἀλώπεκος: πούς *voet* heeft tot stam ποδ, Gen. ποδός.

B. TWEEDE KLAS.

Woorden wier stam op een vocaal eindigt.

- 66 11. De vocaalstammen gaan uit op ϵ , υ , σ , α of ω .
a) De vocaalstammen op υ , ω en α vormen den Nominativus

door *achtervoeging eener* *ς*, bijv. *ἰχθύ-ος* st. *ἰχθύ*, Nomin. *ἰχθύς* *visch*, *ἥρω-ος* st. *ἥρω*, Nomin. *ἥρως* *held*, *σέλα-ος* st. *σελα*, Nomin. *σέλας* *glans*.

b) De vocaalstammen op *ε* versterken deze in den Nominativus tot *ις*, *ος*, *εύς*. Hoe nu bij een bepaalden vorm de *ε* in den Nominativus versterkt is, kan alleen het gebruik leeren, bijv.

βασιλέ-α st. *βασιλε*, Nom. *βασιλεύς* *koning*.

πόλε-σι st. *πολε*, Nom. *πόλις* *stad*.

τειχέ-ων st. *τειχε*, Nom. *τείχος* *muur*.

AANM. 1) De *ε* wordt slechts in twee substantiva tot *υς* en in slechts twee andere tot *υ* versterkt: nl. in *πῆχυς* *onderarm*, *ελ*, *πελέκυσ* *bijl*, *πῶν* *kudde* en *ἄστν* *stad*, wier Gen. zijn: *πῆχεως*, *πελίκε-ως*, *πῶε-ος*, *ἄστε-ος*. Verder bij alle adjectiva op *ύς-εῖα-ύ*: zie N°. 111. 67

2) De *ε* wordt slechts tot *ης* versterkt bij Mannennamen, bijv. *Δημοσθένης* Gen. *Δημοσθένε-ος*, *Σωκράτης* Gen. *Σωκράτε-ος*. Verder bij de adjectiva op *-ης-ες* N°. 117, alsmede bij *τριήρης*, *galei*, wat eigenlijk een adjectivum is, *τριήρης ναῦς* *een schip met drie rijen roeibanken*. 69

De volksnamen op *-ης* zooals *ὁ Σκύθης* *de Scyth*, *ὁ Πέρσης* *de Pers*, gaan naar de eerste Declinatie.

3) De *ε* is ook eindvocaal van den stam bij eenige bijna niet voorkomende onzijdige substantiva, zooals *τὸ πέπερι* *peper*, *κόμμι* *gom*, Gen. *πεπίρειος*, *κόμμειος*. 70

c) De *ο* wordt in den Nominativus verlengd tot *ω* of *ως*, bijv. *ἡχώ-ος*, Nom. *ἡχώ* *echo*, *αἰδό-ος*, Nom. *αἰδώς*, *schaamte*. 71

§ 23.

Over den Accusativus Singularis.

1. De Accusativus Singularis wordt in het algemeen gevormd door *-α* achter den stam te voegen, bijv. *γέρων* *grijsaard*, Gen. *γέροντ-ος*, Acc. *γέροντ-α*. 72

2. Doch de woorden op *ις* en *υς* vormen den Acc. door de *ς* van den Nominativus in *ν* te veranderen. Zoo ook *γραῦς* *oude vrouw*, *βοῦς* *rund* en *ναῦς* *schip*. Bijv. *πόλις* *stad*, Acc. *πόλιν*, *πῆχυς* *onderarm*, *ελ*, Acc. *πῆχυν*, *βοῦν*, *γραῦν*, *ναῦν*.

Hiervan zijn echter die woorden op *-ις* en *-υς* uitgezonderd, die en 1) *oxytona* zijn en wier stam 2) op een consonant eindigt.

Bijv. *ἑλπίς*, Gen. *ἑλπίδ-ος*, Acc. *ἑλπίδα* *hoop*; *πατρίς*, Gen. *πατρίδ-ος*, Acc. *πατρίδα* *vaderland*. Doch *ἔρις* *twist*, Gen. *ἐριδ-ος*, Acc. *ἐριν*; *κόρυς* *helm*, Gen. *κόρυδ-ος*, Acc. *κόρυν*; *ἰχθύς* *visch*, Gen. *ἰχθύδ-ος*, Acc. *ἰχθύν*.

3. De neutra hebben volgens N°. 23, 4 den Acc. gelijk aan den Nomin. en gaan in het meervoud uit op *a*.

§ 24.

Over den Vocativus Singularis.

73 1. Bij de meeste substantiva en bij alle participia is de Vocativus gelijk aan den Nominativus. Doch:

2. de woorden die in den Acc. *v* hebben, maken hun Vocativus door wegwerving dezer *v*, bijv. πόλις, πῆχυς, βοῦ, γραῦ, ἱρι, κόρυ, ἰχθύς. Ook τυραννίς alleenheerschappij Gen. τυραννίδος heeft in den Vocativus τυραννί.

74 3. De barytona, die in den Nominativus de *ε* of *ο* van den stam tot *η* of *ω* verlengd hebben, ontvangen de korte vocaal in den Vocativus.

Bijv.	ὁ δαίμων geest.	Gen. δαίμο-νος.	Voc. δαῖμον.
	ὁ ῥήτωρ redenaar.	„ ῥήτορ-ος.	„ ῥήτορ.
	Σωκράτης Socrates.	„ Σωκράτεος.	„ Σώκρατες.
	ἡ μήτηρ moeder.	„ (μήτερος).	„ μήτερ.

AANM. De mannennamen op -ης hebben in den Voc. anastrophe.

Wanneer de stam op eene *τ* eindigt wordt deze hier evenals in den Nominativus N°. 59 weggeworpen, daar geen Grieksch woord op eene *τ* eindigt, bijv. γέρων grijsaard Gen. γέροντ-ος, Voc. γέρον.

Draagt echter de verlengde vocaal in den Nominativus het accent dan is de Voc. gelijk aan den Nomin., bijv. ποιμήν herder Gen. ποιμέν-ος, Voc. ποιμήν.

4. Zijn uitgezonderd:

1) ofschoon zij oxytona zijn: πατήρ vader, Gen. (πατέρος) Voc. πάτερ; ἀνὴρ man, Gen. (ἀνέρος) Voc. ἀνερ; δαίηρ zwager, Gen. (δαίρος) Voc. δᾶερ.

2) ofschoon de vocaal ook in den stam lang is: Ἀπόλλων Apollo Gen. Ἀπόλλωνος Voc. Ἀπολλων; Ποσειδῶν Neptuneus Gen. Ποσειδῶνος Voc. Πόσειδον; σωτήρ redder Gen. σωτήρος Voc. σῶτερ.

Men bemerkte tevens dat deze zes woorden in den Voc. het accent zoover mogelijk naar voren trekken.

75 5. De woorden op εὖς werpen in den Voc. de *ς* van den Nomin. weg en zijn dan perispomena, bijv. βασιλεύς koning Voc. βασιλεῦ. Zoo ook παῖς kind Voc. παῖ en ναῦς schip Voc. ναῦ.

76 6. De vrouwelijke woorden op ῶ en ῳς hebben in den Voc. οἶ, perispomenon, bijv. ἡχώ echo Voc. ἡχοῖ, αἰδῶς schaamte Voc. αἰδοῖ.

§ 25.

Syncope.

77 1. Door syncope verstaat men de uitstooting eener vocaal midden in een woord.

2. Zij heeft plaats *a*) in den Genitivus Singularis en in den Dativus Singularis en Pluralis der volgende vijf woorden, die den korten stam hebben: ὁ πατήρ de vader, ἡ μήτηρ de moeder,

ἡ *Συγάρη* de dochter, ἡ *γαστήρ* de buik, maag, en *Δημήτηρ* Ceres.

In genoemde naamvallen wordt de ε uitgestooten, terwijl in den *Dativus Pluralis* na het verdwijnen der ε eene α wordt ingelascht.

3. Accent. Bij deze woorden staat in de verbogen naamvallen het accent op de ε en in den *Dativus Pluralis* op de α. In *Genitivus* en *Dativus Singularis* komt het accent op den uitgang, terwijl deze woorden in den *Vocativus* het accent zoover mogelijk naar voren trekken. Zie N°. 74.

Δημήτηρ echter is overal *proparoxytonon* en heeft ook in den *Accusativus* de syncope *Δήμητρα*.

Bijv. ὁ πατήρ de vader.

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. ὁ πατήρ.

N. A. V. τῷ πατρί.

N. οἱ πατέρες.

G. τοῦ πατρός.

G. D. τοῖν πατέροιν.

G. τῶν πατέρων.

D. τῷ πατρί.

D. τοῖς πατέρας.

A. τὸν πατέρα.

A. τοὺς πατέρας.

V. ὦ πάτερ.

V. ὦ πατέρες.

b) In alle naamvallen van het woord *ἀνὴρ* man, wat verder 78 voor de welluidendheid een δ in de plaats der uitgestooten ε aanneemt. De *Dativus Pluralis* heeft tevens de α en het accent der woorden onder a).

Ἀνὴρ volgt in de *Genitivi* en *Dativi* het accent der monosyllaba, terwijl het in de overige naamvallen *paroxytonon* is.

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. ὁ ἀνὴρ.

N. οἱ ἄνδρες.

G. τοῦ ἀνδρός.

N. A. V. τῷ ἄνδρ.

G. τῶν ἀνδρῶν.

D. τῷ ἀνδρί.

D. τοῖς ἀνδράσι.

A. τὸν ἄνδρα.

D. D. τοῖν ἀνδροῖν.

A. τοὺς ἄνδρας.

V. ὦ ἄνερ.

V. ὦ ἄνδρες.

AANM. Hierbij behoort ook de *Dativus Pluralis* ἀσπράσι van ἀσπρή ster, Gen. ἀσπρός; en de Gen. ἀνός Dat. ἀνί Acc. ἄνρα, Nom. Plur. ἄνρες. Dat. Plur. ἀνράσιν, die door Syncope gevormd zijn van een niet voorkomenden *Nominativus* ἀρήν lam.

§ 26.

Dativus Pluralis.

- 79 1. De Dativus Pluralis wordt gevormd door den uitgang *σι* achter den stam te voegen.

Eindigt de stam op een der labiales π , β , ϕ , dan gaan deze met de ς over tot ψ , of op een der gutturales κ , γ , χ dan veranderen deze met de ς tot ξ , terwijl de linguales τ , δ , θ en de liquida ν voor de ς wegvallen.

Staan voor den uitgang *σι* de $\nu\tau$, $\nu\delta$, $\nu\theta$, dan vallen deze beide weg en wordt de stamvocaal zoo mogelijk verlengd: α , ι , υ , worden *lang*, ϵ wordt *ει* en $\omicron$ wordt *ου*. Zie N°. 38 en 40.

Bijv.	Gen.	Dat. Plur.
λαῖλαψ <i>stormwind</i> .	λαίλαπος.	λαίλαψ-ι.
φλέψ <i>vlam</i> .	φλιβός.	φλεψί.
κατήλιψ <i>trap, zolder</i> .	κατήλιφος.	κατήλιψι.
κόραξ <i>raaf</i> .	κόρακος.	κόραξι.
τέττιξ <i>krekel</i> .	τέττιγος.	τέττιξι.
ὄνυξ <i>k'auw</i> .	ὄνυχος.	ὄνυξι.
φάλαγξ <i>singorde</i> .	φάλαγγος.	φάλαγξι.
σῶμα <i>lichaam</i> .	σώματος.	σώμασι.
λάμπας <i>fakkelt</i> .	λάμπαδος.	λάμπασι.
ὄρνις <i>vogel</i> .	ὄρνιθος.	ὄρνισι.
μήν <i>maand</i> .	μηνός.	μήσι.
λέων <i>leeuw</i> .	λέοντος.	λέουσι.
γίγας <i>reus</i> .	γίγαντος.	γίγασι.

- 80 2. De woorden die in den Nominativus Singularis eene *diphthong* hebben, behouden deze in den Dativus Pluralis.

Bijv.	Gen.	D. Plur.
βασιλεύς <i>koning</i> .	βασιλέως.	βασιλεῦσι.
γραῦς <i>oude vrouw</i> .	γραός.	γραυσί.
βοῦς <i>rund</i> .	βοός.	βουσί.
ναῦς <i>schip</i> .	νεώς.	ναυσί.

Uitgezonderd is πούς *voet*, Gen. ποδός, Dat. Plur. ποσί.

AANM. 1) De ϵ blijft kort in den Dat. Plur. der *adjectiva* op *εις* (zie N°. 112), bijv. χαρίεις *bevallig*, Gen. χαρίεντος, Dat. Plur. χαρίσι (van een stam χαριετ), doch bij de *participia* wordt zij verlengd, bijv. βουλευθείς, Gen. βουλευθέντος, Dat. Plur. βουλευθεῖσι.

2) Men herinnere zich wat N°. 21. a. over de ν ephelcusticon gezegd is.

§ 27.

Samengetrokken derde Declinatie.

- 81 De woorden der derde declinatie, wier stam op eene vocaal uitgaat, ondergaan of in alle of in sommige naamvallen, waar

de uitgang eveneens met een klinker begint, samentrekking. Deze woorden kan men in drie klassen verdeelen. Doch:

1. De woorden op *-υς* met den stam op *-υ* ondergaan geen samentrekking.

2. De Dativus Pluralis kan nooit samengetrokken worden, daar zijn uitgang met de consonant *ς* begint.

3. De Acc. Plur. ging oorspronkelijk bij mannelijke en vrouwelijke woorden uit op *-υς*, welke *υ* na stammen, die op een consonant eindigen tot *α* moest overgaan. Bij vocaaltammen is de *υ* weggevallen met verlenging der vocaal: zoo *ψυχᾶς* (voor *ψυχάνυς*), *ἀνδρώπωνς* (voor *ἀνδρώπωνυς*), *πόλεις* (voor *πόλινυς*), *ἰχθύς* (voor *ἰχθύυς*). Hier heeft dus geen samentrekking plaats.

4. De wijze waarop de verschillende vocalen samengetrokken worden, leert men het gemakkelijkst uit de voorbeelden. Alleen lette men er op, dat de vocalen *-εα*, die gewoonlijk tot *η* worden samengetrokken, wanneer voor *εα* nog een klinker staat, tot *ᾶ* samensmelten, bijv. *Περικλέ-εα* wordt *Περικλέᾶ*, doch *τείχεα* wordt *τείχη*.

Σκίθος gereedschap heeft *σκεύη*.

§ 28.

Eerste klas van samentrekking.

De woorden op *ος*, *ης*, *ώ* en *ώς* worden in alle naamvallen samen- 82
getrokken, uitgenomen in den Dativus Pluralis, volgens N°. 81, 2.

1. De substantiva op *-ος*, die naar de derde declinatie gaan, zijn onzijdig en hebben het accent zoover mogelijk naar voren, terwijl de mannelijke en vrouwelijke op *-ος* naar de tweede declinatie verbogen worden.

Bijv. *τὸ τεῖχος*, de muur.

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. V. *τὸ τεῖχος*.

N. V. *τὰ (τείχε-α) τείχη*.

G. *τοῦ (τείχεος) τείχους*. N. A. V. *τῶ (τείχε-ε) τείχει* ¹⁾.

G. *τῶν (τειχέ-ων) τειχῶν*.

D. *τῷ (τείχε-ϊ) τείχει*. G. D. *τοῖν (τειχέ-οιν) τειχοῖν*.

D. *τοῖς τείχεσι*.

A. *τὰ τεῖχος*.

A. *τὰ (τείχε-α) τείχη*.

¹⁾ *Τεῖχος*: st. *τειχες*. Gen. *τείχε-σ-ος*, *τείχεος*, *τείχους*: N°. 244.

Von den *-ς*-Stämmen in Handschriften der Attiker uncontrahierte Formen wie *γένεε*, die eine Neubildung sind; altes *γένεε* musste zu *γένει* werden; *γένη* das man als daraus contrahiert ansieht, ist die auch dualisch verwendete Pluralform. Gust. Meyer.² N°. 381. Zie ook Meisterhans Gramm. der Att. Inschr.² p. 103 en 162.

AANM. 1) Voor het accent vergelijkte men N°. 11.

2) In het attisch worden deze woorden *altijd samengetrokken*, doch den Gen. Plur. vindt men dikwijls niet samengetrokken, bijv. *ὀρίων*, Xen, An. IV. 1. 7¹).

Voorbeelden ter oefening:

τὸ γένος het geslacht, *τὸ πλῆθος* de menigte, *τὸ ἔτος* het jaar, *τὸ εἶδος* de gedaante, *τὸ κέρδος* de winst, *τὸ πῖλαγος* de zee, *τὸ ἄνθος* de bloem, *τὸ ὄρος* de berg, *τὸ τέμνος* het heilig stuk land, *τὸ ἔπος* het woord, gedicht, *τὸ κλέος*, de roem, *τὸ μῦθος* de grootte, *τὸ κάλλος* de schoonheid, *τὸ βάρος*, de last, *ζωαῖα*, de last, *τὸ χεῖλος* de lip, *τὸ σέλος* been, *πόα*.

- 83) 2) Van de *substantiva* gaan alleen de *mannennamen* op -ης naar deze declinatie, zooals *Σωκράτης*, *Δημοσθένης* enz. Verder gaan slechts de *adjectiva* op -ης (N°. 118) naar het voorbeeld *τρίρης*, wat eigenlijk ook een *adjectivum* is. Zie N°. 69.

AANM. Men lette voor het accent op den Gen. Dualis en Plur., die tegen N°. 11 paroxytonon is, en men verwarre deze woorden op -ης niet met de *substantiva* op -της van N°. 50 en N°. 65. 2.

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. ἡ τρίρης, de galei.

N. αἱ (τρίρη-ε) τρίρεις.

G. τῆς (τρίρη-ος) τριήρους. N.A.V. τῶ (τρίρη-ε) τριήρει. G. τῶν (τρίρη-ων) τριήρων.

D. τῇ (τρίρη-ϊ) τριήρει. G.D. τοῖν (τρίρη-οιν) τριήροιν. D. ταῖς τριήρε-σι.

A. τὴν (τρίρη-α) τριήρη.

A. τὰς (τρίρη-νς) τριήρεις.

V. ᾧ τριήρεσ.

V. ᾧ (τρίρη-ε) τριήρεις.

N. Σωκράτης²) *Socrates*, G. Σωκράτους, D. Σωκράτει, A. Σωκράτη, V. Σώκράτες (N°. 74).

- 84) 3) De *mannennamen* op -κλῆς hebben in den Nominativus reeds een samentrekking ondergaan uit -κλέης, vandaar dat in den Dativus een dubbele samentrekking plaats heeft, bijv.

N. (Ἡρακλῆς) Ἡρακλῆς *Hercules*. G. (Ἡρακλέε-ος) Ἡρακλέους.

D. (Ἡρακλέε-ϊ, Ἡρακλέ-ι) Ἡρακλεῖ. A. (Ἡρακλέε-α) Ἡρακλέα (N°. 81, 4.)

V. (Ἡράκλε-ε) Ἡράκλεις.

- 85) 4) Slechts de *vrouwelijke* op ὡ en ὡς behooren tot deze samengetrokken declinatie. De meeste dezer woorden hebben uit den aard hunner beteekenis geen dualis en pluralis; mochten zij echter in deze numeri voorkomen, dan worden zij naar de tweede declinatie verbogen (N°. 30).

¹) Der Genitiv Pl. hat immer -ῶν, niemals -έων. Meisterhans, p. 103.

²) Σωκράτης st. Σώκρατες Gen. Σωκράτε-ος, Σωκράτειος, Σωκράτους etc. Zoo ook *τρίρης* etc. N°. 244. Vandaar het accent op den zuiveren stam in den Vocativus.

De Acc. Sing. dezer woorden is *oxytonon* tegen N°. 11, doch αἰδώς *schaamte* heeft ook αἰδῶ.

Bijv. N. ἡ ἠχώ *de echo*, Gen. τῆς (ἠχώ-ος) ἠχοῦς, Dat. τῇ (ἠχώ-ι) ἠχοῖ, Acc. τὴν (ἠχώ-α) ἠχώ, Voc. ὦ ἠχοῖ (N°. 76).

Hier toe behooren dus niet de masculina op -ως zooals zijn: ὁ ἥρως *de held*, ὁ Τρώς *de Trojaan*, Μίνως *Minos*, welke geen samentrekking ondergaan. Alleen ἥρως kan den Acc. Sing. ἥρωα tot ἥρω en den Acc. Plur. ἥρωας tot ἥρωες samentrekken. Overigens is de declinatie regelmatig. Gen. ἥρω-ος, Dat. ἥρω-ϊ, Plur. Nom. ἥρω-ες, G. ἥρω-ων, D. ἥρω-σι.

§ 29.

Tweede klas van samentrekking.

Tot deze klas behooren die woorden, welke in den *Dativus Singularis* en in den *Nominativus* en *Vocativus Pluralis* samengetrokken worden. Deze zijn 1) de substantia op -ις, *wier stam op ε eindigt*. 86

2) de substantiva πῆχυς *onderarm*, ἐλ, πέλεκυς *bijl* en ἄστυ *stad*, *wier stam eveneens op ε eindigt*.

3) ^{die} subst. op -ας Gen. -ας, ^{namely} τὸ σέλας *glans*, τὸ δέπας *beker*, τὸ σκέπας *beschutting*.

Substantiva op -ις met stamvocaal op ε.

1) Bij welke substantiva op -ις de stam op ε uitgaat, kan men slechts volledig leeren door het gebruik. Men lette echter op de volgende opmerkingen:

De stam op ε hebben

a) de appellativa, die op -σις, -ψις en -ξις uitgaan, bijv. ἡ τάξις *de plaatsing*, ἡ πράξις *de handeling*, ἡ φύσις *de natuur*, ἡ αἰεψις *het zalven*, ἡ ὄψις *het gezicht*. 87

b) ook eenige andere appellativa die niet op -σις uitgaan, waarvan de meest alledaagsche zijn: ὁ μάντις *de wichelaar*, ἡ πόλις *de stad* (met zijn compositum ἀκρόπολις *burch*), ἡ δύναμις *de macht*, ἡ ἔβρις *de overmoed*, ὁ ὄφις *de slang*, ἡ πίστις *de trouw*, ἡ σπάνις *het gebrek*, ἡ πανήγυρις *de volksverzameling*, ὁ ἔχις *de adder*, ἡ κόνις *het stof*.

Daarentegen hebben den stam op ι de eigennamen op -ις, alsmede eenige adjectiva op -ις, zie N°. 119; bijv. Σπινύσις, Gen. Σπινύσι-ος, ἰδρις *bekwaam*, Gen. ἰδρι-ος. 88

2) Deze woorden op -ις zijn meestal vrouwe'lijk (N°. 55) en hebben alle het accent zoo ver mogelijk naar voren.

AANM. Ook nog het woord πῶν *kudde* heeft den stam op ε, doch komt alleen bij dichters niet samengetrokken voor. Gen. πῶν-ος.

Zoo ook de onzijdige subst. op -ι, bijv. σίνᾱπι, G. σινάπι-ος etc. Zie N°. 70.

Zie de Voorbeelden in § 30.

§ 30.

Attische Genitivus.

- 89 1. De *appellativa* op -ις met den stam ε, alsmede ἄστν, πῆχυς en πέλεκυς hebben den zoogenaamden Attischen Genitivus in Singularis en Pluralis.

In het Singularis onderscheidt hij zich door den uitgang -εως en het accent, terwijl alleen het accent hem in het Pluralis doet kennen. Deze naamvallen zijn namelijk proparoxytona, ofschoon de uitgangen ως en ων lang zijn.

De *Eigenamen* en *Adjectiva* hebben dus volgens N°. 88 geen Attischen Genitivus.

AANM. Wat den Accusativus dezer woorden aangaat, weet men dat zij volgens N°. 72, in dien naamval de ς van den Nominativus in ν veranderen, terwijl zij deze ν in den Vocativus eenvoudig afwerpen, en in beide naamvallen de vocaal van den Nominativus behouden. N°. 73.

Bijv. ἡ πόλις *de stad*, ὁ πῆχυς *de onderarm*, ἐλ, τὸ σέλας *de glans*.

Singularis.

N. ἡ πόλις.	ὁ πῆχυς,	σέλας.
G. τῆς πόλε-ως.	τοῦ πῆχε-ως.	σέλα-ος.
D. τῇ (πολι-ῖ) πόλει.	τῷ (πῆχε-ῖ) πῆχει.	(σέλα-ῖ) σέλαι ¹⁾ .
A. τὴν πόλι-ν.	τὸν πῆχυ-ν.	σέλας.
V. ὦ πόλι.	ὦ πῆχυ.	σέλας.

Dualis.

N. A. V. τῶ, ὦ πόλε-ε ²⁾ .	πῆχε-ε.	σέλα-ε.
G. D. τοῖν πολέ-οιν.	πῆχε-οιν.	σελά-οιν.

Pluralis.

N. V. αἱ, ὦ (πολι-εϛ) πόλεις.	οἱ (πῆχε-εϛ) πῆχεις.	(σέλα-α) σέλα.
G. τοῖν πόλε-ων.	πῆχε-ων.	σελά-ων.
D. ταῖς πόλε-σι.	τοῖς πῆχε-σι.	σέλα-σι.
A. τὰς (πόλι-νϛ) πόλεις.	τοὺς (πῆχε-νϛ) πῆχεις.	(σέλα-α) σέλα.

Ἄστν *stad* (Athene). G. ἄστειϛ. D. ἄστει. P. N. ἄστη. G. ἄστειν. D. ἄστειν(ν).

¹⁾ Formen wie γήρα d. i. γήρῃ in attischen Texten werden allerdings durch (Choirob.) Herod. 2. 316, 10 ff. geschützt, sind aber lautgesetzlich nicht zu rechtfertigen. Gust. Meyer. ²⁾ N°. 347.

²⁾ Πόλεε en πόλη. Beitr. zur hist. Synt. von Schanz. Keck. I. p. 172. Zie voor den stam van πόλις N°. 241 en N°. 449.

Voorbeelden ter oefening op ις. Zie N°. 87.

Verder nog: ἡ μάθησις *het onderwijs*, *de kennis*, ἡ ἀσκησις *de oefening*, ἡ κτήσις *de bezitting*, ἡ χρῆσις *het gebruik*, ἡ αἴσθησις *het zintuig*, ἡ ὀσφρησις *de reuk*, ἡ γεύσις *de smaak*, ἡ ἐρώτησις *de vraag*, ἡ φρόνησις *het verstand*, ἡ ἱπαλξις *de wal*.

2. De woorden op -εὺς hebben den Attischen Genitivus op 90
-ως alleen in het enkelvoud. Zie voorb. in § 31.

§ 31.

Derde klas van samentrekking.

Tot deze klas behooren de woorden op -εὺς die alleen in den 91
Dativus Singularis en in den Nominativus Pluralis samengetrokken worden.

Deze woorden zijn alle oxytona en mannelijk. In den Nominativus Pluralis worden zij tot -ῆς of -εῖς samengetrokken. 1).

Bijv. ὁ βασιλεύς *de koning*.

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. ὁ βασιλεύς.

N. οἱ (βασιλέ-ες) βασιλῆς-λεῖς.

G. τοῦ βασιλέ-ως (N°. 90).

N.A.V. τῷ βασιλέ-ε.

G. τῶν βασιλέ-ων.

D. τῷ (βασιλέ-ϊ) βασιλεῖ.

G. D. τοῖν βασιλέ-οιν.

D. τοῖς βασιλεῦ-σι (N°. 80).

A. τὸν βασιλέ-α.

A. τοὺς βασιλέ-ας.

V. ὦ βασιλεῦ (N°. 75).

V. ὦ (βασιλέ-ες) βασιλῆς-λεῖς.

Ter oefening:

ὁ συγγραφεὺς *de geschiedschrijver*, ὁ κεραμεὺς *de pottbakker*, ὁ γυνεὺς *de volder*, ὁ ἀνδρακτεὺς *de kolenbrande*, ὁ νομεὺς *de herder*, ὁ ἐρμηνεὺς *de tolk*, ὁ γονεὺς *de vader*, Plur. ouders, ὁ ἱερεὺς *de priester*, ὁ βραβεὺς *de scheidsrechter*, ὁ ἱππεὺς *de ruiter*, ὁ φονεὺς *de moordenaar*, ὁ ἐρομεὺς *de renbode*, Ἀχιλλεὺς *Achilles*, Ὀδυσσεὺς *Ulysses*.

AANM. Gaat een vocaal den uitgang -εὺς vooraf, dan is er in alle naamvallen samentrekking. Uitgezonderd is ἀλιεὺς *visscher*, wat slechts de gewone samentrekking heeft. Bijv. ὁ Πλαταιεὺς *de Platveer*.

Singularis.

Pluralis.

N. ὁ Πλαταιεὺς.

N. οἱ (Πλαταιέ-ες) Πλαταιῆς of Πλαταιῖς.

G. τοῦ (Πλαταιέ-ως) Πλαταιῶς.

G. τῶν (Πλαταιέ-ων) Πλαταιῶν.

D. τῷ (Πλαταιέ-ϊ) Πλαταιεῖ.

D. τοῖς Πλαταιεῦσι.

A. τὸν (Πλαταιέ-α) Πλαταιᾶ.

A. τοὺς (Πλαταιέ-ας) Πλαταιᾶς.

V. ὦ Πλαταιεῦ. (N°. 81, 3).

V. ὦ (Πλαταιέ-ες) Πλαταιῆς of Πλαταιεῖς.

1) Im Nominativ Pluralis begegnen vereinzelt die aufgelösten Formen -ῆς (-ης kommt nicht mehr vor), -εῖς (-εῖς). Sonst wird gewöhnlich kontrahiert und zwar: a) in -ῆς, vorherrschend bis 350 v. Ch., vereinzelt bis 325 v. Ch. b) in -εῖς nachweisbar seit 378 v. Ch., häufig seit 350, ausnahmslos seit 324 v. Ch. Meisterhans. Gramm. d. Att. Inschr. 2 bl. 110.

Stam van βασιλεύς, βασιλέω of βασιληῖ. G. βασιλέω or βασιληῖ. Hom. βασιληῖ. Att. βασιλέω etc. N°. 241 en N°. 449.

Zoo ook ó 'Ερετριεύς *de Eretrienser*, ó Φωκαεύς *de Phocaeër*, ó Πυραϊεύς *de Piraeus*, χοεύς (*een maat*).

92 De woorden op -υς Gen. -υος worden als volgt verbogen:

De Acc. Pluralis der Oxytona is perispomenon ¹⁾.

Sing.	Dualis.	Plur.
N. ó ιχθύς <i>de visch</i> .		N. οἱ ιχθύ-ες.
G. τοῦ ιχθύ-ος.	N.A.V. τῷ ιχθύ-ε.	G. τῶν ιχθύ-ων.
D. τῷ ιχθύ-ι.	G.D. τοῖν ιχθύ-οιν.	D. τοῖς ιχθύ-σι.
A. τὸν ιχθύν.		A. τοὺς ιχθύς (N ^o . 81, 3).
V. ὦ ιχθύ.		

AANM. 1. Algemeene regel hebben de woorden op -υς den Gen. -υος. Hiervan zijn uitgezonderd πῆχυς, πέλεκυς en eenige consonantstammen, zooals ἡ χλαμύς *de mantel*, Gen. χλαμύδ-ος, ἡ κροκύς *vlok*, Gen. κροκύδ-ος, ἡ κόρυς *de helm*, G. κόρυθ-ος (zie N°. 50) en eenige adjectiva van een uitgang, bijv. ὁ ἐπηλυσ, G. -δος *de vreemdeling*.

2. Worden als volgt verbogen: ὁ, ἡ βοῦς *rund*, G. βοός, D. βοί, A. βοῦν, V. βοῦ, Dual. N. A. βόε, G. βοοῖν, Pl. N. βόες, G. βοῶν, D. βοῦσι, A. βοῦς.

Γραῦς *oude vrouwe*, G. γραός, D. γράι, A. γραῦν, V. γραῦ, Pl. N. γράες, G. γραῶν, D. γραῖσι, A. γράς.

§ 32.

Op zich zelf staan:

93 1. de substantiva op -ας Gen. -ατος, waarvan sommige zoowel in de samengetrokken vormen, na uitstooting der τ, als in de niet samengetrokken vormen voorkomen.

Zoo komt τὸ κέρας *de hoorn* in beide vormen voor; τὸ τέρας *het wonder* wordt in het enkelvoud niet samengetrokken; τὸ κρέας *het vleesch*, evenals τὸ γῆρας *de ouderdom* en τὸ γέρας *het geschenk* (welke beide laatste in den Gen. op -αος uitgaan) worden gewoonlijk slechts in de samengetrokken vormen aangetroffen.

Bijv. τὸ κέρας *de hoorn*.

Singularis.	Pluralis.
N. τὸ κέρας.	N. τὰ κέρᾱτ-α (κέρα-α) κέρα.
G. τοῦ κέρᾱτ-ος (κέρα-ος) κέρως.	G. τῶν κερᾱτ-ων (κερά-ων) κερῶν.
D. τῷ κέρᾱτ-ι (κέρα-ι) κέραι.	D. τοῖς κέρᾱσι.
A. τὸ κέρας.	A. τὰ κέρᾱτ-α (κέρα-α) κέρα.

Dualis.

N. A. V. τῷ, ὦ κέρᾱτ-ε (κέρα-ε) κέρᾱ.

G. D. τοῖν κερᾱτ-οιν (κερά-οιν) κερῶν.

¹⁾ Hoc quidem ιχθύς quoniam perperam contractum habebatur, cum falso accentu scribitur, rectum habes in τόνυς-τούς. Menrad. De contr. et Syniz. Usu Homérico. p. 56.

2. Ἀπόλλων en Ποσειδῶν hebben in den Acc. na de woordjes νή ja bij-, en 94
μά (meestal) neen bij-, den vorm Ἀπόλλω en Ποσειδῶ.

3. Sommige woorden hebben in den Nominativus reeds een samentrekking onder- 95
gaan, die echter op de verdere declinatie geen invloed uitoefent. Zoo bijv. ἡρ *lente*
etc., zie Nº. 53 d, zoo ook ὁ πλακοῦς *koek* uit πλακοίς etc. Bijv.

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. ὁ πλακοῦς.

N. οἱ πλακοῦντ-ες.

G. τοῦ πλακοῦντ-ος.

N. A. V. τῷ, ᾧ πλακοῦντ-ε.

G. τῶν πλακοῦντ-ων.

D. τῇ πλακοῦντ-ι.

G. D. τοῖν πλακοῦντ-οιν.

D. τοῖς πλακοῦ-σι.

A. τὸν πλακοῦντ-α.

A. τοὺς πλακοῦντ-ας.

V. ᾧ πλακοῦς.

V. ᾧ πλακοῦντ-ε.

§ 33.

Afwijkingen in de derde Declinatie.

I. Sommige substantiva, die slechts één vorm hebben voor den Nominativus, 96
worden, althans voor sommige naamvallen, naar twee declinaties verbogen; deze
noemt men *heteroclitu*.

Zoo wordt a) Οἰδίπους in Genit. in Acc. naar de 2e en 3e declin. als volgt ver-
bogen: N. Οἰδίπους, G. Οἰδίποδος en Οἰδίπου, D. Οἰδίποδι, Acc. Οἰδίποδα en
Οἰδίπουν, Voc. Οἰδίπου.

b) ὁ σκότος *duisternis*, naar de 2^e en 3^e declin. Gen. τοῦ σκότου en σκότους,
Dat. τῇ σκότῃ en σκότει, Acc. τὸν σκότον.

c) ἡ τίγρις *tijger*, Gen. τίγριος en τίγριδος, Nom. Plur. τίγρεις.

d) de Eigennamen van mannen op -ης, die vooral den Acc. naar de eerste en
de derde declin. vormen, bijv. Acc. Σωκράτην en Σωκράτη (Nº. 83).

e) ὄρνις *vogel*, Gen. ὄρνιθος heeft het Pluralis regelmatig ὄρνιθες en tevens den
vorm ὄρνεις.

II. Andere woorden nemen in sommige naamvallen uitgangen aan, die naar een 97
niet bestaanden Nominativus gevormd zijn. Dit noemt men *metaplasmas*. De voor-
naamste woorden zijn:

a) τὸ δένδρον *de boom*, Dat. Plur. δένδροις en meer gebruikelijke δένδρεσι als
van (τὸ δένδρον).

b) τὸ πῦρ *het vuur*, Plur. N. A. τὰ πῦρα, Gen. τῶν πυρῶν, Dat. τοῖς πυροῖς.

c) ὁ δέσμος *band, gevangenschap* heeft in het Plur. οἱ δέσμοι en τὰ δέσμα.

d) ὁ σταθμός, *deurstijl, weegschaal, verblijf, dagreis* heeft in het Plur. οἱ σταθμοί
en τὰ σταθμά.

e) τὸ στάδιον, *stadie (lengtemaat)* heeft in het meervoud οἱ στάδιοι en τὰ στάδια.
(Zie Thucydides 8, 78.)

f) ὁ σῖτος *koorn*, meerv. meestal τὰ σῖτα.

g) μόσυν *toren*, G. μόσσυνος, Dat. Plur. μοσσύνους.

ΑΛΗΘ. Hierbij kan men ook eenige subst. op -ων rekenen, die sommige naam-
vallen hebben als van een niet bestaanden Nominativus op ὦ, bijv. εἰκὼν *beeld*,
Gen. εἰκονος en εἰκοῦς, Acc. εἰκῶ, Acc. Plur. εἰκοῦς; ἀηδὼν *nachtegaal*, Gen.
ἀηδόνας en ἀηδοῦς, Voc. ἀηδοί; χελιδὼν *swaluw*, Gen. χελιδόνας, Voc. χελιδοί.

III. Andere subst. hebben twee Nominativi, en deze worden *Abundantia* ge- 98
noemd, bijv.

a) τὸ δάκρυον en (τὸ δάκρυ) *traan*, met den Dat. Plur. τοῖς δακρύοις en δάκρυσι.

b) ἡ παραχὴ en ὁ παράχος *onrust, verwarring*.

c) ὁ πότος *de drank* en τὸ ποτόν (Neutr. van 't Adj. Verb. van πίνω *ik drink*).

99 IV. Geheel op zich zelf staan de volgende woorden:

a) τὸ γάλα *melk*, Gen. γάλακτος.b) τὸ γόγγυ *de knie*, Gen. γόνατος.c) τὸ δόρυ *de lans*, Gen. δόρατος en δορός, Dat. δόρατι en δορί (δόρει bij dichters).

De vormen γόνατος, δούρατος zijn Jonisch.

d) τὸ ὕδωρ *het water*, Gen. τοῦ ὕδατος.e) τὸ σκῶρ *drek*, Gen. σκατός.f) ἡ γύνη *de vrouw*, G. γυναικός, D. γυναικί, Acc. γυναῖκα, Voc. γύναι. Plur. N. γυναῖκες, G. γυναικῶν, D. γυναιξί, Acc. γυναῖκας.

Het accent als bij de Monosyllaba.

g) Ζεύς *Jupiter*, G. Διός, D. Δί, Acc. Δία, Voc. Ζεῦ (bij Dichters G. Ζηνός, D. Ζηνί, Acc. Ζήνα).h) ἡ κλείς *de sleutel*, Gen. κλειδός, Acc. κλειῖδα en κλείν. Acc. Plur. κλειῖδας en κλείς. (Oud Attisch κλής, G. κληδός.)i) κύων *hond*, heeft de syncope der o in alle naamvallen, behalve in den Voc., die den zuiveren stam heeft. G. κυνός, D. κυνί, Acc. κύνα, Voc. κύον. Plur. N. κύνες, G. κυνῶν, D. κυσί, Acc. κύνας.

Het accent volgens de Monosyllaba.

j) μάρτυς *getuige*, G. μάρτυρος, Acc. μάρτυρα. Dat. Plur. μάρτυσι(ν).k) ἡ ναῦς *het schip*, G. νεώς, D. νηί, Acc. ναῦν. Dualis G. en D. νεοῖν. Plur. N. νῆες, G. νεῶν, D. γανσί, A. ναῦς.l) τὸ οὖς *het oor*, G. ὠτος. G. Plur. ὠτων (N°. 53. 2.).m) υἱός *zoon*, gaat regelmatig naar de 2^e declin., doch neemt tevens sommige naamvallen aan als van een niet bestaanden Nominativus (υἱέος).

Singularis.	Dualis.	Pluralis.
N. υἱός.		N. υἱοί en υἱεῖς.
G. υἱοῦ en υἱέος.	N. A. V. υἱώ en υἱέε.	G. υἱῶν en υἱέων.
D. υἱῶ en υἱεῖ.	G. D. υἱοῖν en υἱέοιν.	D. υἱοῖς en υἱέσι.
A. υἱόν.		A. υἱούς en υἱεῖς.
V. υἱέ.		

n) ἡ χεῖρ *de hand*, G. χειρός, D. χειρί, Acc. χεῖρα. Dualis N. A. V. χεῖρε, G. D. χερσῶν. Plur. N. χεῖρες, G. χερῶν, D. χερσί, Acc. χεῖρας.

o) τὸ μέλι *de honing*, Gen. τοῦ μέλιτος.

p) κτεῖς *kam*, Gen. κενός; ἡ Πνύξ *de Pnyx* (vergaderplaats te Athene), G. Πυκνός; τὸ φρέαρ *put*, Gen. φρέατος; τὸ ἡπαρ *lever*, G. ἡπατος; ἡ ἄλς *de zee*, Gen. τῆς ἁλός komt in het enkelvoud slechts bij dichters voor; het meervoud οἱ ἄλεις beteekent *zout*; Ἄρης *Mars*, G. Ἀρεως, D. Ἀρει, Acc. Ἀρην en Ἀρη, Voc. Ἀρες.

q) Πρέσβυς beteekent in het enkelvoud *de oude*, in het meervoud *de gezanten*, terwijl πρεσβευτής Gen. -τοῦ *gezant* beteekent. Hierbij komt verder ὁ πρεσβύτερος *de oude*. Uit deze drie woorden kan men de volgende declinatie samenstellen:

ὁ πρέσβυς *de oude*.

Singularis.

N. ὁ πρέσβυς.

G. τοῦ πρεσβύτου.

D. τῷ πρεσβύτῃ.

A. τὸν πρέσβυν.

V. ὦ πρέσβυ.

Pluralis.

N. οἱ πρεσβῦται.

G. τῶν πρεσβυτῶν.

D. τοῖς πρεσβύταις.

A. τοὺς πρεσβύτας.

ὁ πρεσβευτής *de gezant*.

Singularis.

N. ὁ πρεσβευτής.

G. τοῦ πρεσβευτοῦ.

D. τῷ πρεσβευτῇ.

A. τὸν πρεσβευτήν.

V. ὦ πρεσβευτά.

Pluralis.

N. οἱ πρέσβεις.

G. τῶν πρέσβειων.

D. τοῖς πρέσβεσι.

A. τοὺς πρέσβεις.

AANM. De naamvallen, die niet uitdrukkelijk aangegeven zijn, worden regelmatig gevormd naar den Genitivus Singularis.

V. *De'ectiva* zijn woorden die slechts in eenige naamvallen voorkomen, zooals τὸ ὄναρ *het droomgezicht*, τὸ ὕπαρ *de verschijning*, τὸ ὄφελος *het nut*, alleen in Nominativus en Accusativus Singularis.

100

OVER DE ADJECTIVA.

§ 34.

Algemeene bemerkingen.

1. De Adjectiva zijn in het Grieksch, evenals in het latijn, 101 van drie, van twee of van eenen uitgang.

2. Zooals reeds N°. 23. 5. gezegd is, hebben de Adjectiva in

den Dualis slechts één vorm, namelijk dien van het mannelijk, voor de drie geslachten.

3. Het neutrum der Adjectiva heeft in den Nominativus Singularis en Pluralis, waaraan de Accusativus en de Vocativus steeds gelijk zijn, een afzonderlijken uitgang; doch is in de andere naamvallen gelijk aan het mannelijk. Het neutrum plurale gaat altijd uit op *-a*.

ADJECTIVA VAN DRIE UITGANGEN.

Declinatie en Accent van het Vrouwelijk.

102 1. Het *vrouwelijk* der Adjectiva van drie uitgangen wordt naar de eerste declinatie verbogen.

2. *Quantiteit*. De anceps *a* is in den Nominativus, Accusativus en Vocativus Singularis vrouwelijk altijd kort, behalve bij de adjectiva, wier mannelijk op *-ος* uitgaat, waar de *a* lang is.

Overigens geldt hier dezelfde regel als bij de substantiva N°. 28.

103 3. *Accent*. a) De adjectiva nemen, voor zoover dit niet met de algemeene regels strijdt, in alle naamvallen en alle geslachten het accent aan van den Nominativus Singularis mannelijk.

b) De Genitivus Pluralis van het vrouwelijk der Adjectiva heeft evenals bij de substantiva der eerste declinatie een circumflexus op den uitgang *ων*, behalve bij de adjectiva op *-ος*, waar zich het accent ook in dien naamval naar den Nomin. Sing. Masc. richt.

Bijv.	ἡδύς.	ἡδεῖ-ᾶ.	ἡδύ.	χαρίεις.	χαρίεσσᾶ.	χαρίεν.
	Gen. Plur.	ἡδεῖ-ων.			χαρίεσσων.	
		δικαίος.	δικαί-ᾶ.	δικαίον.		
Nom. Plur.	δίκαιοι.	δικαί-αι.	δικαία.			
Gen. Plur.	δικαίων.	δικαί-ων.	δικαίων.			

AANM. Wat voor Mannelijk en Onzijdig valt op te merken zal bij de verschillende soorten worden aangegeven.

4. De Adjectiva, die voor ieder geslacht een verschillenden vorm hebben, gaan uit op: M. *-ος*, Vr. *-η* of *-α*, Onz. *-ον*.

-οῦς,	-ῆ „ -ᾶ,	-οῦν.
-ύς,	-εῖα,	-ύ.
-εις,	-εσσα,	-εν.

§ 35.

Adjectiva op -ος.

1. Deze adjectiva zijn het talrijkst en hebben in het vrouwelijk η, doch wanneer voor den uitgang -ος eene klinker of eene ρ staat, α. 104

Bijv. φίλος, φίλη, φίλον *geliefd*, φίλιος, φιλιᾶ, φίλιον *bevriend*.

AANM. De adjectiva op -οος hebben in het vrouwelijk -όη, doch die op -ροος hebben -ρόα, bijv. ὀγδοος *de achtste* ὀγδόη, ἀθρόος *verzameld* ἀθρόα.

Het mannelijk en onzijdig wordt regelmatig naar de tweede declinatie verbogen als volgt:

N. φίλιος	φιλιᾶ	φίλιον.	N. φίλιοι	φίλιαι	φίλια.
G. φίλιου	φιλίας	φιλίου.	N.A.V. φιλίω.	G. φίλιων	φιλίων
D. φίλιω	φιλίᾳ	φιλίῳ.	G. D. φιλίον.	D. φίλοις	φιλίαις
A. φίλιον	φιλίαν	φίλιον.	Ac. φίλους	φιλίας	φίλια.
V. φίλιε	φιλία	φίλιον.	V. φίλιοι	φίλιαι	φίλια.

2. Niet alle adjectiva op -ος zijn van drie uitgangen, vele hebben slechts twee uitgangen, zoodat dezelfde uitgang -ος voor het mannelijk en het vrouwelijk dient. 105

3. Of een adjectivum op -ος van twee of van drie uitgangen is, moet voornamelijk het gebruik en het woordenboek leeren, vooral daar de regels, die daarvoor gegeven worden, reeds een niet geringe kennis der taal vooronderstellen.

I. *Communia of van twee uitgangen zijn*: 1) alle *samengestelde adjectiva*, die zonder *bijzonderen afleidingsuitgang* op ος eindigen. Bijv. εὐφωνος *welluidend* (van εὖ *wel* en φωνή *geluid*), ἄδηλος *onzeker* (van α *privativum* en δῆλος *duidelijk*), ἀργός *lui* (van α *privans* en ἔργον *werk*), ἀδικος *onrechtvaardig* (van α *privans* en δική *recht*), ἄμαχος *onbedwingbaar* (van α *privans* en μαχή *strijd*), διάφορος *verschillend* (van διαφέρω *ik ben verschillend*). 106

2). Slechts *weinig niet afgeleide stamadjectiva*, zooals: βάρβαρος *vreemd*, ἥσυχος *rustig*, ἡμερος *zacht*, λάλος *snapschtig*, λοιδορος *lasterend* etc.

II. *Van drie uitgangen zijn de meeste stamadjectiva* op -ος, alsook die welke door *bijzondere afleidingsuitgangen* van andere woorden gevormd zijn. Zoodanige uitgangen zijn κος, λος, νος, ρος etc., bijv. μαντικός *profetisch* (van μάντις *ziener*, *wischelaar*), δειλός *lufhartig* (van δειδω *ik vrees*), σεμνός *eerbiedwaardig* (van σέβομαι *ik vereer*), φανερός *blijkbaar* (van φαίνω *ik blijk*). 107

III. Sommige adjectiva op -ος van drie uitgangen worden tevens ook vooral door dichters als adjectiva van twee uitgangen gebruikt, bijv. βίβαιος *stevig*, ἐλεύθερος *vrij*, ἔτοιμος *bereid*, ἄργος *lui*.

Ter oefening:

1) van drie uitgangen:

ἀγαθός goed.	δικαίος rechtvaardig.	πικρός bitter.
ἄθλιος ongelukkig.	ἐρίφειος van bokken.	πιστός getrouw.
αἰσχρός schandelijk.	καθαρός zuiver, rein.	πονηρός slecht.
αἰώνιος eeuwig.	κακός slecht.	πύρινος van tarwe.
ἀληθινός waar.	καλός schoon.	σεκρός keurig.
ἀλλότριος vreemd.	κοῖλος hol.	τίμιος kostbaar.
ἀνδρείος dapper.	κοινός gemeen.	φαῦλος slecht, gemeen.
βέβαιος vast, bestendig.	κωτίλος snaterend.	φανταστικός uitgedacht.
γυμνός naakt.	ὀρνιθίος van vogels.	φρόνιμος verstandig.
δεινός verschrikkelijk.	παντοῖος veelvuldig.	χρήσιμος nuttig.

2) van twee uitgangen:

ἀγέωργτος onbebouwd.	ἀμίμητος onnavolgbaar.	εὐπρόσωπος schoon.
ἀδιάβατος ondoordringbaar.	ἀπροσδόκητος onverwacht.	εὐφόρος vruchtbaar.
ἀίναος onuitputtelijk.	γνώριμος bekend.	ἡδύφωνος aangenaam van stem.
ἀθάνατος onsterfelijk.	διάφορος verschillend.	
ἀκίνδυνος gevaarloos.	εὐκαιρος geschikt, gunstig.	
τριγωνος driehoekig.	φιλόανθρωπος menschlievend.	

§ 36.

Adjectiva op -ους.

108 1. Er zijn twee soorten van adjectiva op -ους, die van drie uitgangen zijn, wier mannelijk en onzijdig naar de tweede samengetrokken declinatie verbogen wordt, a) de *multiplicativa*, b) de *stoffelijke*.

2. Zij zijn in den Nominativus perispomena en blijven dit in alle naamvallen, behalve in den N. A. V. Dualis, waar zij oxytona zijn. Zie N°. 32.

A. Multiplicativa op -πλοῦς, -πλή, -πλοῦν.

3. *Multiplicativa* worden die adjectiva genoemd, welke een veelvoud te kennen geven, zooals ἀπλοῦς éénvoudig, ook in overdrachtelijken zin openhartig, διπλοῦς tweenvoudig, dubbelhartig, τριπλοῦς drienvoudig, πολλαπλοῦς veelvoudig etc.

4. Deze adjectiva gaan oorspronkelijk uit op -πλόος, πλόη-, πλόον, doch trekken deze uitgangen zamen tot -πλοῦς, πλή, πλοῦν.

Het neutrum plurale πλόα trekt zamen tot -πλᾶ.

Bijv. Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. ἀπλοῦς ἀπλῇ ἀπλοῦν.

N. ἀπλοῖ ἀπλαῖ ἀπλᾶ.

G. ἀπλοῦ ἀπλῆς ἀπλοῦ. N.A.V. ἀπλώ.

G. ἀπλῶν ἀπλῶν ἀπλῶν.

D. ἀπλω ἀπλῇ ἀπλω.

G. D. ἀπλοῖν.

D. ἀπλοῖς ἀπλαῖς ἀπλοῖς.

A. ἀπλοῦν ἀπλῆν ἀπλοῦν.

A. ἀπλοῦς ἀπλᾶς ἀπλᾶ.

B. Stoffelijke adjectiva op -οῦς, -ῇ of -ᾶ, -οῦν.

5. De *stoffelijke adjectiva* trekken -εος en -εον samen tot 109 -οῦς en -οῦν. Het vrouwelijke -εᾶ wordt -ᾶ, wanneer voor den uitgang -έος eene ρ of eene vocaal staat, in andere gevallen -ῇ.

Bijv. (χρῦσεος - χρυσεία - χρύσειον) *gouden* van ὁ χρυσός *het goud*, wordt χρυσοῦς, χρυσῇ, χρυσοῦν, doch (ἀργύρεος *zilveren*, ἀργυρεία, ἀργύρειον) van ὁ ἀργυρος *het zilver*, ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ, ἀργυροῦν.

De declinatie is als volgt:

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. χρυσοῦς χρυσῇ χρυσοῦν.

N. χρυσοῖ χρυσαῖ χρυσᾶ.

G. χρυσοῦ χρυσῆς χρυσοῦ. N.A.V. χρυσώ.

G. χρυσῶν χρυσῶν χρυσῶν.

D. χρυσῶ χρυσῇ χρυσῶ.

G. D. χρυσοῖν.

D. χρυσοῖς χρυσαῖς χρυσοῖς.

Ac. χρυσοῦν χρυσῆν χρυσοῦν.

A. χρυσοῦς χρυσᾶς χρυσᾶ.

6. Ééne soort van adjectiva op -ους is van *twee uitgangen*. 110 Het zijn de adjectiva, welke gevormd worden door *samenstelling met substantiva der tweede samengetrokken declinatie*.

Deze worden evenals de voorgaande twee soorten naar de tweede samengetrokken declinatie verbogen, doch zijn *paroxytona*, terwijl verder 1) de *uitgang -οι* van den Nominativus Pluralis mannelijk en vrouwelijk *kort is* voor het accent en 2) *het neutrum plurale -οα niet samengetrokken wordt*. Bijv. εὔρους - εὔρουν *goedgezind, welwillend* (van εὖ en ροῦς).

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. εὔρους - εὔρουν.

N. εὔροι - εὔροα.

G. εὔρου

N.A.V. εὔρω.

G. εὔρων.

D. εὔρω

G. D. εὔροιιν.

D. εὔροις.

Ac. εὔρουν - εὔρουν.

A. εὔρους - εὔροα.

Voorbeelden ter oefening:

- 1) *Multiplicativa*. ἀπλοῦς *eenvoudig*, διπλοῦς *tweevoudig*, πολλαπλοῦς *veelvoudig*.
- 2) *Stoffelijke*. πορφυροῦς *purperen*, χαλκοῦς *koperen* (ὁ χαλκός *koper*), σιδηροῦς *ijzeren* (ὁ σίδηρος *ijzer*), λινοῦς *linnen* (τὸ λίνον *vlies*), ἑρεοῦς *wollen* (τὸ ἑριον *wol*).

3) *Samengestelde*. ἀπλούς onbevaarbaar, δύσους slecht gezind, misnoegd, εὐπνούς gemakkelijk ademend, goed om in te ademen, welriekend, εὐρους welstroomend, βαθύρρους diep stroomend, diep, ἱμπνούς ademend, levend.

N.B. Men zie verder de adjectiva op -οῦς, smgtr. uit -όεις N°. 113, en de composita van πούς N°. 120.

§ 37.

Adjectiva op -ύς, -εῖα, -ύ.

111 1. De Adjectiva op -ύς, εῖα, -ύ worden voor mannelijk en onzijdig volgens de derde samengetrokken declinatie verbogen naar de voorbeelden πῆχυς en ἄστν (N°. 89), doch zij hebben geen Attischen Genitivus (No. 88, 89) en trekken het onzijdig pluralis -εῖα niet samen.

2. Deze adjectiva zijn alle oxytona, uitgenomen ἑήλνς vrouwe-lijk, πρόσβνς oud (No. 99, 9) en ἡμισνς half; zij hebben verder tot eindvocaal den stam ε, en vormen dus volgens N°. 72 den Accusativus door de ς van den Nominativus in ν te veranderen, terwijl zij deze ν volgens N°. 73 in den Vocativus verliezen.

Bijv. ἡδύς, ἡδεῖα, ἡδύ zoet, aangenaam

Singularis.	Dualis.	Pluralis.
N. ἡδύς ἡδεῖα ἡδύ.		N. ἡδεῖς ἡδεῖαι ἡδέα.
G. ἡδέος ἡδείας ἡδέος.	N. A. V. ἡδέε.	G. ἡδέων ἡδεῖων ἡδέων.
D. ἡδεῖ ἡδεία ἡδεῖ.	G. D. ἡδεῖον.	D. ἡδέσι ἡδείαις ἡδέσι.
Ac. ἡδύν ἡδεῖαν ἡδύ.		A. ἡδεῖς ἡδείας ἡδέα.

Voorbeelden ter oefening:

βαθύς diep.	δριμύς doordringend, scherp.	παχύς dik.
βραδύς langzaam.	εὐθύς recht, rechtshapen.	πλατύς breed.
βραχύς kort, kortstondig.	εὐρύς breed.	ταχύς snel.
γλυκύς zoet.	θρασύς koen.	τραχύς ruw.
δασύς dicht, ruw.	ὀξύς scherp.	ώκύς snel.

§ 38.

Adjectiva op -εις, -εσσα, -εν.

112 1) Deze adjectiva, waarbij de uitgang -εις ontstaan is door wegwerping van ντ voor de ς van den Nominativus (N°. 40), worden voor het mannelijk en onzijdig regelmatig naar de derde declinatie verbogen. Alleen lette men op N°. 40, waar gezegd

is, dat de ε in den Dativus Pluralis niet verlengd wordt, of-
 schoon ντ voor den uitgang -αι is weggevallen. In den Vocativus
 hebben zij den zuiveren stam met wegwerping der τ.

Bijv. *χαρίεις bevallig.*

Singularis.

Pluralis.

N. <i>χαρίεις</i>	<i>χαρίεσσα</i>	<i>χαρίεν.</i>	<i>χαρίεντες</i>	<i>χαρίεσσαι</i>	<i>χαρίεντα.</i>
G. <i>χαρίεντος</i>	<i>χαρίεσσης</i>	<i>χαρίεντος.</i>	<i>χαρίεντων</i>	<i>χαρίεσσών</i>	<i>χαρίέντων.</i>
D. <i>χαρίεντι</i>	<i>χαρίεσση</i>	<i>χαρίεντι.</i>	<i>χαρίεσι</i>	<i>χαρίεσαις</i>	<i>χαρίεσι.</i>
A. <i>χαρίεντα</i>	<i>χαρίεσσαν</i>	<i>χαρίεν.</i>	<i>χαρίεντας</i>	<i>χαρίεσσας</i>	<i>χαρίεντα.</i>
Dualis. N. A. V. <i>χαρίεντε.</i>			G. D. <i>χαρίέντων.</i>		

2) In proza komt bijna alleen *χαρίεις* voor, doch bij dichters vindt men ook
 vele andere adjectiva op -εις. Deze zijn alle *paroxytona* en geven een *overvloed*,
 een *rijkdom* aan van hetgeen het stamwoord beteekent. Bijv.:

σκιόεις *schaduwrijk* (ή σκιά *schaduw*), *δενδρήεις* *boomrijk* (δένδρον *boom*), *πετρήεις*
rotsig (πέτρα *steen*), *υψόεις* *besneeuwd* (υψός - άδος *sneeuweloek*), *φωνήεις* *klinkend*
(φωνή geluid), *ύληεις* *boschrijk* (ύλη *bosch*), *αίματόςεις* *bloedig* (αίμα *bloed*), *άμπελόεις*
rijk aan wijnstokken (άμπελος *wijnstok*) etc.

3) Deze adjectiva komen ook in samengetrokken vormen voor, zoodat *ήεις*,
ήεσσα, *ήεν* overgaan tot *ής*, *ήεσσα*, *ήν* en *όεις*, *όεσσα*, *όέν* tot *οής*, *οήεσσα*, *ούν*.
 Meestal echter vindt men de niet samengetrokken vormen.

Na de samentrekking worden zij regelmatig verbogen naar de derde declinatie,
 zooals bijv. *πλακοῦς* N°. 95.

Bijv. *τιμήεις geëerd* (van ή *τιμή* de eer).

Singularis.

Mann.

Vrouw.

Onzijdig.

N. <i>τιμήεις</i>	<i>τιμής.</i>	<i>τιμήεσσα</i>	<i>τιμήεσσα.</i>	<i>τιμήεν</i>	<i>τιμήν.</i>
G. <i>τιμήεντος</i>	<i>τιμήντος.</i>	<i>τιμήεσσης</i>	<i>τιμήεσσης.</i>	<i>τιμήεντος</i>	<i>τιμήντος.</i>
D. <i>τιμήεντι</i>	<i>τιμήντι.</i>	<i>τιμήεσση</i>	<i>τιμήεσση.</i>	<i>τιμήεντι</i>	<i>τιμήντι.</i>
A. <i>τιμήεντα</i>	<i>τιμήντα.</i>	<i>τιμήεσσαν</i>	<i>τιμήεσσαν.</i>	<i>τιμήέν</i>	<i>τιμήν.</i>
V. <i>τιμήεν</i>	<i>τιμήν.</i>	<i>τιμήεσσα</i>	<i>τιμήεσσα.</i>	<i>τιμήέν</i>	<i>τιμήν.</i>

Pluralis.

N. <i>τιμήεντες</i>	<i>τιμήντες.</i>	<i>τιμήεσσαι</i>	<i>τιμήεσσαι.</i>	<i>τιμήεντα</i>	<i>τιμήντα.</i>
G. <i>τιμήέντων</i>	<i>τιμήντων.</i>	<i>τιμήεσσών</i>	<i>τιμήεσσών.</i>	<i>τιμήέντων</i>	<i>τιμήντων.</i>
D. <i>τιμήεσι</i>	<i>τιμήσι.</i>	<i>τιμήεσαις</i>	<i>τιμήεσαις.</i>	<i>τιμήεσι</i>	<i>τιμήσι.</i>
A. <i>τιμήεντας</i>	<i>τιμήντας.</i>	<i>τιμήεσσας</i>	<i>τιμήεσσας.</i>	<i>τιμήέντα</i>	<i>τιμήντα.</i>

Dualis.

N. A. V. *τιμήεντε* *τιμήντε.*

G. D. *τιμήέντων* *τιμήντων.*

§ 39.

Op zich zelf staan de volgende adjectiva, die voor mann. en
 onzijdig regelmatig naar de derde declinatie verbogen worden.

μέλας	μέλαινα	μέλαν· zwart.	τάλας	τάλαινα	τάλαν· ongelukkig.
G. μέλανος	μελαίνης	μέλανος.	τάλανος	ταλαίνης	τάλανος.
έκών	έκούσα	έκόν· gewillig.	άκων	άκουσα	άκον· onwillig.
G. έκόντος	έκούσης	έκόντος.	άκοντος	άκούσης	άκοντος.
τέρην	τέρεινα	τέρεν· teeder.	πᾶς	πᾶσα	πᾶν· geheel, ieder.
G. τέρενος	τερείνης	τέρενος.	παντός	πάσης	παντός.

AANM. 1) Voor het accent van πᾶς zie men N°. 53. 2 b) en N°. 40. Aanm.

2) In het enkelvoud kan πᾶς ieder, elk en geheel beteekenen: πᾶς ieder (= ἕκαστος) staat zonder lidwoord, πᾶς ἀνὴρ, ieder man, πᾶσα πόλις elke stad: πᾶς geheel (= ὅλος), staat met het lidwoord, πᾶσα ἡ πόλις of ἡ πόλις πᾶσα of ἡ πᾶσα πόλις de geheele stad.

In het meervoud beteekent het alle en wordt zoowel zelfstandig als bijvoegelijk gebruikt: πᾶσαι αἱ πόλεις alle de steden, πᾶσαι πόλεις alle steden, εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκῇ en allen hadden koperen helmen, πᾶσαι (πόλεις) ἀφειστήσαν· zij waren alle afgevallen.

§ 40.

Adjectiva van twee uitgangen.

1) De adjectiva van twee uitgangen gaan uit op:

-ος -ον, -ους -ουν, -ως -ων, -ων -ον, -ης -ες, -ις -ι.

Verder zijn er nog adjectiva van twee uitgangen gevormd door samenstelling met substantiva.

2) Over de adjectiva op -ος en -ους is reeds gesproken N°. 105, 106 en N°. 110.

115 3) De adjectiva op -ως -ων worden naar de tweede Attische declinatie verbogen, alwaar reeds over hun accent gesproken is. Zie N°. 32. Bijv. ἰλεως medelijdend, genadig.

Singularis.		Dualis.		Pluralis.	
N. ἰλεως.	ἰλεων.	N.A.V. ἰλεω.	N. ἰλεω.	ἰλεω.	
G. ἰλεω.		G. D. ἰλεων.	G. ἰλεων.	ἰλεων.	
D. ἰλεω.			D. ἰλεως.	ἰλεως.	
A. ἰλεων.			A. ἰλεως.	ἰλεω.	

Ter oefening diene: ἀγήρως onvergankelijk (van α privans en γῆρας ouderdom), ἀξιοχρεῖωδ· bruikbaar, εὐγῆρως van een gelukkigen ouderdom.

Zoo worden ook eenige composita van γέλως gelach en κέρας hoorn verbogen, bijv. φιλόγελως gaarne lachend, δίκερως tweehoornig, πλατύκερως met breede hoornen.

116 AANM. Πλέως vol is van drie uitgangen, πλέως πλέα πλείων, Nom. Plur. πλείη πλεία. Doch de composita zijn weer van twee uitgangen, zooals ἀναπλέως

ἀναπλείων *vol* (wat echter ook een vrouwelijk ἀναπλεία heeft, Plato Phaed. XXIII, 40 of 83 d), ἐκπλείως ἐκπλείων *gevoerszaam*, σύμπλεως σύμπλειων en ἔμπλεως ἔμπλειων *opgevuld*.

4) *De adjectiva op -ων -ον* zijn meest alle paroxytona en worden regelmatig naar de derde declinatie verbogen. Behalve die op -φρων hebben zij meestal het accent zoover mogelijk naar voren, terwijl alle den zuiveren stam tot Vocativus hebben. Bijv. εὐδαίμων εὐδαιμον *gelukkig*. 117

Singularis.	Dualis.	Pluralis.
N. εὐδαίμων. εὐδαιμον.		N. εὐδαίμονες. εὐδαίμονα.
G. εὐδαίμονος.	N.A.V. εὐδαίμονε.	G. εὐδαίμόνων.
D. εὐδαίμονι.	G. D. εὐδαιμόνοιν.	D. εὐδαίμοσι.
A. εὐδαίμονα. εὐδαιμον.		A. εὐδαίμονας. εὐδαίμονα.
V. εὐδαιμον.		V. εὐδαίμονες. εὐδαίμονα.

5) *De adjectiva op -ης -ες* worden naar de eerste klas der derde samengetrokken declinatie verbogen. Zij hebben de korte vocaal in den Vocativus en de barytona zijn in den Genitivus Dualis en Pluralis paroxytona, evenals τριύρης N°. 83. Bijv. συνήθης Gen. Plur. συνήθων. 118

Bijv. ἀληθής -ές *waar*.

Singularis.	Dualis.	Pluralis.
N. ἀληθής. ἀληθές.		N. ἀληθείς. ἀληθῆ.
G. ἀληθοῦς.	M.A.V. ἀληθῆ. ἐλ.	G. ἀληθῶν.
D. ἀληθεῖ.	M. D. ἀληθοῖν.	D. ἀληθέσι.
A. ἀληθῆ. ἀληθές.		A. ἀληθείς. ἀληθῆ.
V. ἀληθές.		V. ἀληθείς. ἀληθῆ.

Voorbeelden ter oefening:

1) Op -ων, -ον, ἀνήμενων <i>ongedachtig</i> .		
ἄφρων <i>onverstandig</i> .	γείτων <i>naburig</i> .	μνήμων <i>indachtig</i> .
ἐλεήμων <i>medelijdend</i> .	δεισιδαίμων <i>bijgeloozig</i> .	ὁμογνώμων <i>eensgezind</i> .
ἐπιστήμων <i>kundig</i> .	εὐγνώμων <i>billijk, welwillend</i> .	σώφρων <i>wijs, verstandig</i> .
ἐτερογνώμων <i>oneenig</i> .	εὐφρων <i>opgeruimd</i> .	φιλόφρων <i>goedgezind</i> .
2) Op -ής, -ές, meestal oxytona.		
ἀηδής <i>onsaangenaam</i> .	εὐμενής <i>welwillend</i> .	πολυμήκης <i>klotsend</i> .
ἀσθενής <i>ziek, zwak</i> .	εὐμήκης <i>reusachtig</i> .	πολυτελής <i>duur</i> .
ἀφελής <i>eenvoudig</i> .	εὐτελής <i>goedkoop</i> .	συνήθης <i>samenlevend, gewoon</i> .
δυσχερής <i>knorrig</i> .	εὐτυχής <i>gelukkig</i> .	ὕγις <i>gezond</i> .
εὐήθης <i>goedgezind</i> .	πενταετής <i>vijsjarig</i> .	φιλομαθής <i>leergierig</i> .

- 119 6. Vijf niet samengestelde, bijna alleen bij dichters voorkomende adjectiva op -*ις* zijn van twee uitgangen: ἰδρις *kundig*, νῆστις *nuchter*, τρόφισ *gevoed*, εὐνις *do-roofsd*, ἡνις *eenjarig*. Zij worden in den Dativus Singularis en Nom., Acc. en Voc. Pluralis samengetrokken volgens N°. 86. Zij hebben den Acc. op *ν* en den Voc. op *ι*, en hebben de *ι* tot stamvocaal, N°. 88. Bijv. ἰδρις, ἰδρι *kundig*.

Singularis.		Dualis.		Pluralis.	
N.	ἰδρις ἰδρι.			N.	(ἰδρις) ἰδρις ἰδρια.
G.	ἰδριος.	N. A. V.	ἰδριε.	G.	ἰδριων.
D.	(ἰδριῖ) ἰδρι.	G. D.	ἰδριοίν.	D.	ἰδρισι.
A.	ἰδριν ἰδρι.			A.	(ἰδριας) ἰδρις ἰδρια.

- 120 7. Eindelijk zijn nog vele adjectiva van twee uitgangen gevormd door *samenstelling met substantiva*. Deze behouden de declinatie van het Substantivum, waarmee zij zijn samengesteld, doch: 1) de met πόλις *samengestelde* hebben in den Gen. -ιδος, bijv. ἀπολις, *balling*, Gen. ἀπόλιδος.

2) de met πούς *samengestelde* hebben in den Acc. -πουν en -ποδα, bijv. τετράπους *viervoetig*, onz. τετράπουν, Gen. τετράποδος, Acc. τετράπουν en τετράποδα.

3) de met πήχυς *samengestelde* hebben volgens N°. 89 *geen Attischen Genitivus*, bijv. δίπηχυς *twee ellen lang*, Gen. διπήχεος.

Bijv. εὐχαρις, εὐχαρι *bevallig*, van ἡ χάρις, *bevalligheid*.

Gen. εὐχάριτος. Zoo ἀχαρις *onbevallig*, ἐπίχαρις *bevallig*.

εὐέλπις *vol goede hoop*, van ἡ ἐλπίς *de hoop*, Gen. εὐέλπιδος.

τρίπηχυς *van drie ellen*, ἑξήπηχυς *van zes ellen*, ἡμίπηχυς *van een halve el*.

φιλόπατρις *vaderlandslievend*, Gen. φιλοπάτριδος, Acc. φιλόπατριν (van ἡ πατρίς *het vaderland*, Acc. πατρίδα).

μόνopus *met een voet*, δίπους *met twee voeten*, τετράπους *met vier voeten*, πολύπους *veelvoetig*, ἄπους *zonder voeten*.

φιλόπολις *de stad beminnend*, vaderlandslievend.

§ 41.

Adjectiva van een uitgang.

- 121 De adjectiva van één uitgang bestaan niet in het onzijdig. Sommige zijn voor mannelijk en vrouwelijk, andere slechts voor één dezer geslachten in gebruik. Veelal zijn het substantiva, die als adjectiva gebruikt worden. Hunne verbuiging is dezelfde als die der substantiva.

Ziehier eenige voorbeelden: ἀγνώς - ὤτος *onbekend*, ὀξύχειρ - χειρὸς *behendig*, ἐπηλυσ - υδὸς *vreemdeeling*, vreemd, ἀπτήν - ἡνὸς *vederloos*, γυμνής - ἡτος *lichtgevoerd*, ἡλιξ - κος *van gelijken leeftijd*, ἄρπαξ - γος *roofzuchtig*, πένυς - ητος *arm*, πλεονέκτης - ου *giertig*, hebzuchtig, μῶνυξ - υχος *eenhoevig*, κλέπτῃς - ου *diefachtig*, ὕβρις - τής - οὐ *overmoedig*.

§ 42.

Afwijkende Adjectiva.

- 122 1. πολὺς *veel* en μέγας *groot*, worden, behalve in den Acc. Sing., mannelijk en onzijdig, verbogen en geaccentueerd als waren hunne Nominativi (πολλός en μέγας).

Singularis.

N. πολὺς πολλή πολύ.	μέγας	μεγάλη μέγα.
G. πολλοῦ πολλῆς πολλοῦ.	μεγάλου	μεγάλης μεγάλου.
D. πολλῷ πολλῇ πολλῷ.	μεγάλῳ	μεγάλῃ μεγάλῳ.
A. πολύν πολλήν πολύ.	μέγαν	μεγάλην μέγα.
V. μεγάλε (μέγας) μεγάλη μέγα.		

Pluralis.

N. πολλοί πολλαί πολλά.	μεγάλοι	μεγάλαι μέγала.
G. πολλῶν πολλῶν πολλῶν.	μεγάλων	μεγάλων μεγάλων.
D. πολλοῖς πολλαῖς πολλοῖς.	μεγάλοις	μεγάλαις μεγάλοις.
A. πολλούς πολλές πολλά.	μεγάλους	μεγάλας μέγала.

Dualis.

N. A. μέγλω.	G. D. μέγαλιν.
--------------	----------------

AANM. Het Compositum *πάμπολυς* zeer veel, trekt het accent zoover mogelijk naar voren. Nom. Plur. *πάμπολλοι*.

2. Σὼς *behouden*, heeft in het Onzijdig en in den Acc. Sing. mannelijk *σῶν*. Verder bestaan nog de vormen *ή* en *τὰ σά*. Ook vindt men nog den Nom. Plur. *σῶ* (Xen. Anab. V. 2. 32. Cyrop. IV. 5. 2.)

Πρῶος *zacht, tam*, neemt geheel het vrouwelijk en het onzijdig meervoud van den vorm *πραῦς* - *πραεῖα* aan, terwijl het mannelijk meervoud ook naar dezen Nominativus kan gevormd worden. Overigens is de declinatie regelmatig volgens *φίλιος* en *ήδύς*, N°. 104 en 111.

§ 43.

Trappen van Vergelijking.

De meest voorkomende uitgang van den Comparativus is *τερος* *τέρᾱ* *τερον* en van den Superlativus *τατος* *τάτη* *τάτον*. Zij worden verbogen gelijk de adjectiva op -ος (N° 104).

Het accent staat zoover mogelijk naar voren. De *a* van den vrouwelijken uitgang *τέρᾱ* is lang.

I. *Adjectiva* op -ος.

1) De meeste werpen de *ς* weg en zetten die uitgangen achter de *ο*, welke tot *ω* verlengd wordt, indien de syllabe, die den uitgang -ος voorafgaat noch van nature, noch door positie lang is. In dit geval maken *muta cum liquida* ook positie. Zie N°. 6 en 7.

Bijv. *σοφός* *wijs*, *σοφώτερος* *σοφώτατος*.

φιλότιμος *eergjierig*, *φιλοτιμότερος* *φιλοτιμώτατος*.

βέβαιος *stevig*, *βεβαιότερος* *βεβαιώτατος*.

σεμνός *eerwaardig*, σεμνότερος *seemanter*, σεμνότατος.

ἐνδοξος *beroemd*, ἐνδοξότερος *beroemter*, ἐνδοξότατος.

μικρός *klein*, μικρότερος *kleiner*, μικρότατος.

AANM. Om de *quantiteit* der voorlaatste anceps te kennen, lette men er op, dat zij *lang* is in de composita van τῆμῃ *eer*, θῦμός *gemoed*, κινδύνος *gevaar*; doch *kort* in de uitgangen -ιος, -ικος, -ιμος, -ινος; vandaar:

ἀτίμος *ongeeerd* ἀτιμότερος, πρόθυμος *bereidwillig* -μότερος, ἐπικίνδυνος *gevaarvol* -νότερος, βασιλικός *koninklijk* -κώτατος, ἄξιος *waardig* ἀξιώτερος, ἀξιότατος, ἀνδρικός *dapper* -κώτατος.

Ook is de *υ* lang in ἰσχυρός *sterk*, ἰσχυρότερος, ἰσχυρότατος.

- 125 2) Sommige adjectiva op -ος vormen hun Comp. en Superl. op -αίτερος -αίτατος. De voornaamste zijn ἴσος *gelijk*, ἰσαίτερος, ἰσαίτατος, ἥσυχος *rustig*, ἥσυχαιτερος, ἥσυχαιτατος, εὐδίας, *helder*, εὐδιαίτερος, εὐδιαίτατος, ὄψιος *laat*, ὄψιαίτερος, ὄψιαίτατος, πλήσιος *nabij*, πλησιαίτερος, πλησιαίτατος.

- 126 3) De adjectiva φίλος *bevriend*, γεραιός *oud*, παλαιός *oud*, σχολαῖος *ledig*, *langzaam*, stooten gewoonlijk de *ο* uit, bijv. φίλτερος φίλτατος; γεραιότερος γεραιάτατος; παλαιότερος παλαιάτατος; σχολαίτερος σχολαίτατος.

- 127 II. De adjectiva op -ους hebben in het algemeen ούστερος, ούστατος, bijv. ἀπλοῦς *eenvoudig*, ἀπλούστερος, ἀπλούστατος.

- 128 III. De meeste adjectiva op -ύς, -εῖα, -ύ en -ης -εις vormen hun Comparativus en Superlativus door τερος en τατος achter het onzijdig te voegen: bijv. εὐθύς *recht*, εὐθύτερος εὐθύτατος, φιλομαθής *leergierig*, φιλομαθέστερος φιλομαθέστατος.

- 129 IV. De adjectiva op -ων -ον maken Comp. en Superl. door achter het neutrum -έστερος -έστατος te plaatsen, bijv. εὐδαίμων *gelukkig*, εὐδαιμονέστερος εὐδαιμονέστατος.

Ook χαρίεις *bevallig*, heeft χαριέστερος χαριέστατος.

- 130 V. De adjectiva ταχύς *snel*, ἡδύς *aangenaam*, αἰσχυρός *schandelijk*, ἐχθρός *vijandig*, hebben de volgende Comp. en Superlativi.

ταχύς θάπτων (N°.37) τάχιστος, ἡδύς ἡδίστων ἡδιστος,

αἰσχυρός αἰσχύων αἰσχιστος, ἐχθρός ἐχθίστων ἐχθιστος.

Οἰκτρός *deerniswaardig*, Comp. οἰκτρότερος, Superl. οἰκτρότατος en οἰκτιστος.

AANM. 1) Vele onregelmatigheden bij de vorming van Compar. en Superl., die hier niet zijn aangestipt, moet het gebruik en het woordenboek leeren. Zoo vormt *ἀσμενος blijde*, den Comp. en Superl. regelmatig als Adjectivum, terwijl men als Superlativus van het Adverbium (N°. 140) *ἀσμεναιτάτα* en *ἀσμενίστατα* vindt.

2) Enkele adjectiva (bijna niet dan in themaboeken voorkomende) vormen hun Comp. en Superl. op *-ίστερος -ίστατος*; zoo onder anderen: *ῥπαξ roofzuchtig*, *λάλος snarachtig*, *πτωχός arm*, *λάγνος wulpsch*, *κλέπτης diefstichtig*, *πλιονέκτης hebzuchtig*, *ψευδής leugenachtig* etc.

* *Ἀκράτος onvermengd*, heeft *ἀκρατίστερος*, *πέπων rijp*, *πιπαίτερος*, *πιπαίτατος*, *πίων vet*, *πίοτερος* *πίοτατος* (Il. 9. 577.), *ἐπιλήσμων vergeetachtig*, *ἐπιλησμότατος*.

3) De meest voorkomende onregelmatigheden worden in het volgend nummer aangegeven.

§ 44.

I. Van dagelijksch gebruik zijn de volgende Comp. en Superl.: 132

1. ἀγαθός goed.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{ἀμείνων.} \\ \text{βελτίων.} \\ \text{κρείττων.} \\ \text{λῶν.} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{ἄριστος.} \\ \text{βέλτιστος.} \\ \text{κράτιστος.} \\ \text{λῦστος.} \end{array} \right.$
2. κακός slecht.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{κακίων.} \\ \text{χείρων.} \\ \text{ἥττων.} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{κάκιστος.} \\ \text{χείριστος.} \\ \text{ἥκιστα (adverbium geenszins).} \end{array} \right.$
1. μακρός lang.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{μακρότερος.} \\ \text{μᾶσων (μακίων).} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{μακρότατος.} \\ \text{μήκιστος (Xen. Cyr. II, 4, 27).} \end{array} \right.$
4. μέγας groot.	μείζων.	μέγιστος.
5. ὀλίγος weinig.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{μείων.} \\ \text{ἐλάττων.} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{ὀλίγιστος.} \\ \text{ἐλάχιστος.} \end{array} \right.$
6. πολὺς veel.	πλείων-πλέον.	πλείστος.
Gen. πλείονος.		
7. καλός schoon.	καλλίων.	κάλλιστος.
8. ῥᾶδιος gemakkelijk.	ῥᾶων.	ῥᾶστος.

II. Komen zelden voor:

1. ἀλγεινός smartelijk	$\left\{ \begin{array}{l} \text{ἀλγεινότερος} \\ \text{ἀλγίων} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{ἀλγεινότατος.} \\ \text{ἀλγιστος.} \end{array} \right.$
2. ἔρρωμένος sterk	ἔρρωμενίστερος	ἔρρωμενίστατος. Xen. Cyr. III. 3. 31.
3. ὑβριστής onbeschoft	ὑβριστότερος	ὑβριστότατος. „ „ V. 5. 41.

Bij Homerus is *βασιλεύς koning* nog adjectivum en heeft dan tot Comp. *βασιλεύτερος* en tot Superl. *βασιλεύτατος*.

§ 45.

134 1) *Declinatie der Comparativi op -ων.*

De Comparativi op -ων worden regelmatig naar de derde declinatie verbogen gelijk de adjectiva op -ων N°. 117. Gewoonlijk echter trekken zij de uitgangen -ονες en -ονας tot -ους, den uitgang -ονα tot -ων samen, en hebben in het onzijdig het accent zoover mogelijk naar voren. Bijv.

Singularis.

Pluralis.

N. βελτίων	βέλτιον.	N.V. (βελτιόνες) βελτίους (βελτιόνα) βελτίω.
G. βελτιόνος.	G. βελτιόνων.	
D. βελτίονι.	D. βελτίοσι.	
A. (βελτιόνα) βελτίω βέλτιον.	A. (βελτιόνας) βελτίους (βελτιόνα) βελτίω.	
V. βέλτιον.		

Dualis.

N.A.V. βελτίονε.

G. D. βελτιόνουν.

135

2) Van eenige Comparativi en Superlativi bestaat geen *Positivus*, zooals zijn :

(πρὸ voor, praep.)	πρότερος eerder	πρώτος eerste
(ὕπο onder)	ὑστέρος later	ὑστατος laatste.
(ἐξ, uit)		ἰσχατος uiterste.
(ὕπέρ boven)	ὑπέρτερος hooger	ὑπέρτατος } bovenste. ὑπατος }

3) De beteekenis van den *Superlativus* is tweevoudig; hij geeft een zeer hoogen of den hoogsten trap aan. Men lette dus op het zinsverband om te weten hoe de *Superlativus* in een voorkomend geval moet vertaald worden. Bijv. Xen. Anab. I. 9. 9.

Κύρος αἰδημονέστατος μὲν πρῶτον τῶν ἡλικιωτῶν ἰδὼκει εἶναι τοῖς τε πρεσβυτέροις καὶ τῶν ἑαυτοῦ ὑποδιστέρων μᾶλλον πείθεσθαι, ἔπειτα δὲ φιλιππότατος καὶ τοῖς ἵπποις ἄριστα χρῆσθαι ἔκρινον ὁ αὐτὸν καὶ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἔργων φιλομαδέστατον εἶναι καὶ μελετηρότατον· ἔπει δὲ τῇ ἡλικίᾳ ἔκρινε καὶ φιλοθηρότατος ἦν καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος. Cyrus bleek nu vooreerst de bescheidenste onder zijne makkers te zijn (n beter naar de ouderen in jaren te luisteren dan zij die van geringeren stand waren dan hij; vervolgens ook was hij een zeer groot liefhebber van paarden en een uitmuntend paardenmenner. Men oordeelde verder dat hij het berggierigste was voor al wat de krijgskunst betrof en zich het ijverigste daarop toelagde. En toen het aan zijn leeftijd paste was hij ook een zeer groot liefhebber van de jacht en zeer onversaagd ten opzichte der wilde dieren.

136

4) Men kan den Comparativus en den Superlativus omschrijven of versterken door μάλα, μάλλον, μάλιστα zeer, meer, meest (*magis, maxime*) door ἔτι nog, πάνυ en σφόδρα zeer, πολύ ver, verreweg door voorvoeging van παν, N°. 39 etc.

Van deze omschrijving moet men zich bedienen bij woorden, die geen vergelijkingstrappen toelaten, zooals bijv. participia.

Bijv. Xen. Cyr. I. 3. 2. Περσῶν μὴν πολὺ κάλλιστος ὁ ἐμὸς πατήρ, mijn vader is verreweg de schoonste van alle Perzen.

Ibid. 4. οὐ γὰρ πολὺ σοὶ δοκεῖ εἶναι κάλλιον τὸδε τὸ δεῖπνον; *schijnt u deze maaltijd niet veel schooner te zijn.*

An. I. 1. 4. φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον *hem meer beminne.* 5. ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι *zoodat zij hem meer befriend waren.* IV. 8. 20. σφόδρα μεθύουσιν ἐφύκεσαν *zij waren als zeer bedronken menschen.*

5. Wanneer de Superlativus den hoogst mogelijken graad aanduidt, wordt hij dikwijls versterkt door ὅτι, ὥς of ὅπως, soms in verbinding met δύναμαι, *ik kan*, gelijk aan het latijnsche *quam possum.*

Xen. An. I. 1. 6. τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἡθροίζεν ὥς μάλιστα ἐδύνατο ἐπι-κρυπτόμενος ὅπως ὅτι ἀπαρασκευάστον λάβοι βασιλῖα· παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις λαμβάνειν ἄνδρας ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους. *Hij verzamelde verder zijn Grieksche macht zoo geheim mogelijk, opdat hij den koning zoo onvoorbereid mogelijk (op 't onverwachtst) zou overvallen. Hij beval zijn legerhoofden zooveel mogelijk van de beste manschappen te verzamelen.*

Ibid. I. 3. 14. ὥς τάχιστα zoo spoedig mogelijk. 15. ἢ δύνατον μάλιστα zoo goed als de beste. I. 2. 5. ἢ ἐδύνατο τάχιστα *qua maxima poterat celeritate*, zoo snel mogelijk.

6. Het woordje *dan* wordt na een Comparativus door ἢ vertaald. Dit ἢ kan, evenals het lat. *quam*, weggelaten worden, indien het tweede lid der vergelijking in den Nom. of Accus. staat, en dan zet men den Genitivus, gelijk in het latijn den Ablativus.

Bijv. Xen. Cyr. I. 3. 4. οὐ γὰρ πολὺ σοὶ δοκεῖ εἶναι κάλλιον τόδε τὸ δεῖπνον τοῦ (δείπνου) ἐν Πέρσαις. *Schijnt u deze maaltijd niet schooner toe, dan de maaltijd bij de Perzen?* Nonne haec tibi videtur coena multo elegantior quam Persica of Persica. Τοῦ ἐν Πέρσαις voor ἢ τὸ δεῖπνον ἐν Πέρσαις.

7. Evenals in het Latijn wordt ook in het Grieksch de Nederlandsche overtreffende trap door den Comparativus weergegeven, wanneer er slechts *van twee sprake* is.

Bijv. Xen. Anab. I. 1. 1. Δαρείου γίγνονται παῖδες δύο πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος. *Darius had twee kinderen, de oudste (major natu) was Artaxerxes, de jongste (minor natu) Cyrus.*

§ 46.

Adverbia.

1. De Adverbia, Bijwoorden zijn of *afgeleide-* of *stamadverbia*. Hier wordt alleen gesproken over de adverbia in zoover zij van adjectiva afgeleid worden.

2. Van de *adjectiva* worden adverbia gevormd door de *ν* van den Genitivus Pluralis mannelijk te veranderen in *ς*, terwijl hetzelfde accent blijft. Bijv.

σοφός <i>wijs.</i>	Gen. Plur. σοφῶν.	Adverb. σοφῶς.
σώφρων <i>verstandig.</i>	” ” σωφρόνων.	” σωφρόνως.
ἡδύς <i>aangenaam.</i>	” ” ἡδέων.	” ἡδέως.
ἀηδής <i>onaangenaam.</i>	” ” ἀηδῶν.	” ἀηδῶς.

137

138

139

140

3. De *Comparativus* der *Adverbia* is gelijk aan het *Neutrum Singulare* van den *Comparativus* der *adjectiva*, en de *Superlativus* der *Adverbia* aan het *neutrum plurale* van den *Superlativus* der *Adjectiva*.

Bijv. Adj.	σοφός	σοφώτερος	σοφώτατος.
Adv.	σοφῶς	σοφώτερον	σοφώτατα.
Adj.	σώφρων	σωφρονέστερος	σωφρονέστατος.
Adv.	σωφρόνως	σωφρονέστερον	σωφρονέστατα.
Adj.	ήδύς	ήδιον	ήδιστα.
Adv.	ήδέως	ήδιον	ήδιστα.
Adj.	αηδής	αηδέστερος	αηδέστατος.
Adv.	αηδῶς	αηδέστερον	αηδέστατα.

Somtijds echter wordt de *Comparativus* van het *Adverbium* gemaakt door den uitgang *τερος* in *τέρως* of den uitgang *ων* in *όνως* te veranderen.

4. Het *adverbium* van *ἀγαθός goed*, is *εὖ wel*, *goed*, *Comp.* *ἄμεινον beter*, *Superl.* *ἄριστα best*.

AANM. De *Comparativus* en *Superlativus* der *Adverbia* kan ook versterkt worden, gelijk in Nº. 136 van de *Adjectiva* aangegeven is.

§ 47.

Telwoorden. Numeralia.

141

Cardinalia.

Ordinalia.

1.	α' εἷς, μία, ἓν.	πρῶτος, η, ον.
2.	β' δύο.	δεύτερος, α, ον.
3.	γ' τρεῖς, τρία.	τρίτος, η, ον.
4.	δ' τέτταρες, α.	τέταρτος.
5.	ε' πέντε.	πέμπτος.
6.	ς' ἕξ.	ἕκτος.
7.	ζ' ἑπτα.	ἑβδομος.
8.	η' ὀκτώ.	ὀγδοος.
9.	θ' ἑννέα.	ἑνατος.
10.	ι' δέκα.	δέκατος.
11.	ια' ἑνδεκα.	ἐνδέκατος.
12.	ιβ' δώδεκα.	δωδέκατος.
13.	ιγ' τρισκαίδεκα.	τρискаιδέκατος.
14.	ιδ' τετταρες-ακαίδεκα.	τετταρακαιδέκατος.
15.	ιε' πεντεκαίδεκα.	πεντεκαιδέκατος.

Grieksche cijfers

Tot cijfers dienen de letters, benevens de
 veronderste letterreeksen $\epsilon, \zeta = 5 = \text{Βαυ of } \sigma\tau\iota$
 $\epsilon\pi\iota\sigma\eta\kappa\omicron\nu$ 6, $\epsilon\psi\epsilon\nu\eta\chi\omicron\nu\tau\alpha = 9$ $\kappa\omicron\tau\tau\pi\alpha = 90$.
 $\epsilon\psi\nu\alpha\chi\omicron\sigma\iota\omicron\iota = \pi\iota = \sigma\alpha\mu\pi\iota = 900$.

Tot 999. wordt gewoonlijk een streepje
 boven aan het cijfer gezet. bijv. $\alpha' = 1$
 $\iota' = 10$. $\phi' = 100$, $\sigma\alpha\mu\pi\iota$, $\chi\omicron\tau\tau\pi\alpha$, $\sigma\tau\iota =$
 $996 = \pi\iota$ $95' = 996$. Voor de duizendtallen
 dienen dezelfde letters met de streepjes
 er onder en er voor. Bijv. $\alpha = 2000$.
 $\beta = 2000$, $\iota = 10000$, $\alpha\omega\phi\varsigma' = 10996$.

$\text{Εαυ} =$ de van der Hebreeuwen, Pheniëers.

$\kappa\omicron\tau\tau\pi\alpha =$ de coph. " " " "

$\sigma\alpha\mu\pi\iota$ naar aanleiding van de vorm ($\sigma\alpha\upsilon$ of $\sigma\iota\gamma\mu\alpha$, $\pi\iota$) =
 de sin van de Heb. & Pheniëers.

$\text{Ε} =$ de digamma der Eoliërs & de ϕ der Latijners.
 $\kappa\omicron\tau\tau\pi\alpha$ de 2 " " "

Cardinalia.

16.	ις'	έκκαίδεκα.
17.	ιζ'	έπτακαίδεκα.
18.	ιη'	όκτωκαίδεκα.
19.	ιθ'	έννεακαίδεκα.
20.	κ'	είκοσι (ν).
30.	λ'	τριακοντα.
40.	μ'	τετταράκοντα.
50.	ν'	πεντήκοντα.
60.	ξ'	έξήκοντα.
70.	ο'	έβδομήκοντα.
80.	π'	όγδοήκοντα.
90.	ρ	ένενήκοντα. <i>sk 4 of 9'</i>
100.	ρ'	έκατόν.
200.	σ'	διακόσιοι.
300.	τ'	τριακόσιοι.
400.	υ'	τετρακόσιοι.
500.	φ'	πεντακόσιοι.
600.	χ'	έξακόσιοι.
700.	ψ'	έπτακόσιοι.
800.	ω'	όκτακόσιοι.
900.	π	έννακόσιοι. <i>f 79'</i>
1000.	α	χίλιοι.
2000.	β	δισχίλιοι.
3000.	γ	τρισχίλιοι.
4000.	δ	τετρακισχίλιοι.
5000.	ε	πεντακισχίλιοι.
6000.	ς	έξακισχίλιοι.
7000.	ζ	έπτακισχίλιοι.
8000.	η	όκτακισχίλιοι.
9000.	θ	έννακισχίλιοι.
10,000.	ι	μύριοι.
20,000.	κ	δισμύριοι.
100,000.	ρ	δεκακισμύριοι.

Ordinalia.

έκκαίδεκατος.
έπτακαίδεκατος.
όκτωκαίδεκατος.
έννεακαίδεκατος.
είκοστός.
τριακόστός.
τετταρακοστός
πεντηκοστός.
έξηκοστός.
έβδομηκοστός.
όγδοηκοστός.
ένενηκοστός.
έκατοστός.
διακοσιοστός.
τριακοσιοστός.
τετρακοσιοστός.
πεντακοσιοστός.
έξακοσιοστός.
έπτακοσιοστός.
όκτακοσιοστός.
έννακοσιοστός.
χιλιοστός.
δισχιλιοστός.
τρισχιλιοστός.
τετρακισχιλιοστός.
πεντακισχιλιοστός.
έξακισχιλιοστός.
έπτακισχιλιοστός.
όκτακισχιλιοστός.
έννακισχιλιοστός.
μυριοστός.
δισμυριοστός.
δεκακισμυριοστός.

1. Afzonderlijke getallen worden door *καὶ en* aan elkander verbonden, zoodat gewoonlijk het kleinste voorop staat, de grootere volgen en met het grootste geëindigd wordt, bijv.: 121 *schepen μία καὶ είκοσι καὶ έκατόν νῆες.*

Een andere manier van cijfers, die gebruikt werd bij de oude opschriften, heeft veel overeenkomst met de Latijnsche maneer. Zij bestaat in het gebruik van de teekens:

I, een. 1; ^(ΠΕΥΡΕ) Π, 5; ^(ΣΤΑ) Δ, 10; ^(ΕΚΑΤΟ) □, 50 (5x10); H, 100; ^(ΧΙΛΙΑΙ) H, 500; X, 1000 (χίλιοι); ^(ΜΥΡΙΑΙ) X, 5000; M, 10000

(μύριοι); ^(ΕΚΑΤΟΜΥΡΙΑΙ) M, 50000 (5x10000), juist gelijk men de Romeinische cijfers gebruikt, doch zonder zijk te be-
kommen een hetzelfde cijfer veemaal achterelkaar
te herhalen. Bijv. I, 1; II, 2; III, 3; IIII, 4; II, 5; II, 6;
IIII, 8; IIIII, 9; Δ, 10; ΔΙ, 11; ΔΙΙ, 12; ΔΙΙΙ, 13;
ΔΙΙΙΙ, 14; ΔΙΙΙΙΙ, 15; ΔΙΙΙΙΙΙ, 16; ΔΙΙΙΙΙΙΙ, 19; ΔΔ, 20; ΔΔΔ, 30;
ΔΔΔΔ, 40; ΔΔ, 50; ΔΔΔΔ, 60; ^(ΕΚΑΤΟΜΥΡΙΑΙ) M M, 60000;
^(ΕΚΑΤΟΜΥΡΙΑΙ) M M M M M X X X X X H H H H H Δ Δ Δ Δ Δ Π Π Π Π Π, 99999.

Men vindt ook somtijds de teekens Δ (10x10000) of
100000; ^(ΕΚΑΤΟΜΥΡΙΑΙ) Δ 100x10000 of 1000000.

142. 2. De Ordinalia zijn alle adjectiva van drie uitgangen, de Cardinalia zijn van en met πέντε tot en met ἑκατον onverbuigbaar, doch de honderdtallen en hogere getallen zijn pluralia tantum en worden verbogen volgens het meervoud der adjectiva op -ος.

De vier eerste Cardinalia worden als volgt verbogen:

N. εἷς	μῑᾶ ἕν.					
G. ἑνός	μῑᾶς ἑνός.	N.A V. δύο.	N.A. τρεῖς	τρία.	N. τέτταρες	τέτταρα.
D. ἐνί	μῑᾷ ἐνί.	G. D. δυοῖν.	G. τριῶν.		G. τεττάρων.	
A. ἕνα	μῑᾶν ἕν.		D. τρισί (ν).		D. τέτταρσι (ν).	
					A. τέτταρας	τέτταρα.

AANM. Men lette op het accent van μία en δυοῖν.

Naar δύο gaat ook ἄμφω beide, G. D. ἀμφοῖν, A. ἄμφω.

143. 3. Volgens εἷς gaan de composita οὐδέεις en μηδεῖς, die als substantiva niemand, niets, als adjectiva geen beteekenen. Zij zijn ontstaan uit οὐδὲ εἷς en μηδὲ εἷς zelfs niet één. N°. 34.

Singularis.

Pluralis. Mannelijk.

N. οὐδέεις	οὐδεμῑᾶ	οὐδέέν	N. οὐδέενες.
G. οὐδενός	οὐδεμῑᾶς	οὐδενός.	G. οὐδέενων.
D. οὐδενί	οὐδεμῑᾷ	οὐδενι.	D. οὐδέσι (ν).
A. οὐδένα	οὐδεμῑᾶν	οὐδέέν.	A. οὐδένας.

Οὐδέεις en μηδεῖς volgen het accent der monosyllaba slechts in het Enkelvoud, volgens N°. 53. b.

144. 4. Adverbia numeralia op de vraag hoe dikwijls, zijn: ἅπαξ éénmaal, δις, tweemaal, τρίς, driemaal, τετράκις, viermaal, πεντάκις, vijfmaal, ἑξάκις, zesmaal, ἑπτάκις, zevenmaal, ὀκτάκις, achtmaal, ἐνάκις, negenmaal, δεκάκις, tienmaal enz.

Deze worden gebruikt om de duizendtallen te vormen. De tienduizendtallen worden uitgedrukt door het Substantivum numerale μυριάς.

Hiertoe kan men ook rekenen πολλάκις dikwijls, ὀλίγακις zelden.

145. 5. De vrouwelijke Substantiva numeralia, die een hoeveelheid aanduiden en op -ᾶς, Gen. ἄδος, uitgaan, zijn: ἐνᾶς en μονᾶς de eenheid, δυᾶς de koppel, τριάς drietal, τέτρας viertal, πεμπάς (πεμπτάς of πεντάς) vijftal, (ἑξας zestal), ἑβδομάς zeven-tal, (ὀγδοάς achttal), (ἐννεάς negental), δεκάς tiental, εἰκάς twintigtal, τριάκας dertigtal, ἑκατοντάς honderdtal, χιλιάς duizendtal, μυριάς tienduizendtal etc.

146. 6. De Adjectiva multiplicativa op de vraag hoeveelvoudig zijn reeds, wat declinatie en accent aangaat, in N°. 108 behandeld. Doch er bestaan ook nog adjectiva op -πλάσιος, bijv. διπλάσιος tweemaal zooveel of zoo groot, τριπλάσιος driemaal zoo groot etc., πολλαπλάσιος zeer groot, ontelbaar.

AANM. Om de met acht en negen samengestelde getallen uit te drukken, wordt

ook eene omschrijving gebruikt met het werkwoord *δὲν ἰκ mis, ik heb gebrek*, wat den Gen. regeert. Zoo bijv. Xen. Hell. I. 1. 5: *Ἑλλεῖβιάδης ἐπεισπλεῖ δυοῖν δεούσαις ἑκοσι ναυσίν. Alcibiades vaart nog daarheen met 18 schepen* (met 20, gebrek hebbende aan twee = min twee).

PRONOMINA.

§ 48.

I. Persoonlijke Voornaamwoorden. Pronomina personalia Substantiva. 147

1° Persoon. 2° Persoon. 3° Persoon.

Singularis.

N. ἐγώ <i>ik</i> .	σύ <i>gij</i> .	
G. ἐμοῦ en μοῦ <i>van mij</i> .	σοῦ <i>van u</i> .	[οὗ <i>van hem</i> .
D. ἐμοί en μοί <i>aan mij</i> .	σοί <i>aan u</i> .	οἱ <i>aan hem</i> .
A. ἐμέ <i>mij</i> . <i>ἐν ἐξ</i>	σέ <i>u</i> .	ἐ <i>hem</i> .]

Dualis.

N.A.V. νῶ <i>wij, ons beiden</i> .	σφῶ <i>gij, u beiden</i> .	σφωέ <i>hen beiden</i> .
G.D. νῶν <i>van, aan ons beiden</i> .	σφῶν <i>van, aan u beiden</i> .	σφῶν <i>van, aan hen beiden</i> .

Pluralis.

N. ἡμεῖς <i>wij</i> .	ὑμεῖς <i>gijlieden</i> .	σφεῖς <i>zij</i> .
G. ἡμῶν <i>van ons</i> .	ὑμῶν <i>van ulieden</i> .	σφῶν <i>van hen</i> .
D. ἡμῖν <i>aan ons</i> .	ὑμῖν <i>aan ulieden</i> .	σφίσι(ν) <i>aan hen</i> .
A. ἡμᾶς <i>ons</i> .	ὑμᾶς <i>ulieden</i> .	σφᾶς <i>hen</i>].

1) De vormen *μοῦ, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ* en *οὗ, οἱ, ἐ* zijn enclitisch (N°. 13). Na voorzetsels gebruikt men voor den eersten persoon steeds de langere vormen *ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμέ* (N°. 16. b.).

2) Het pronomen van den derden persoon is tusschen haakjes geplaatst, daar het in proza minder voorkomt en veelal vervangen wordt door *ἐκεῖνος* en *αὐτός*. Bijv. Xen. An. I. 2. 15: *εἶχε τὸ μὲν δέξιον Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ ἐξώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου. Menon vormde met de zijnen den rechter-, Clearchus met de zijnen den linkerleugel*.

3) *Ἐγώ* kan als volgt versterkt worden: *ἐγώγε, ἐμοῦγε, ἐμοίγε, ἐμεγε*.

§ 49.

Terugwijzende Voornaamwoorden.

1. Deze voornaamwoorden worden *terugwijzende* genoemd, 149 omdat zij dan in de plaats der persoonlijke voornaamwoorden

gebruikt worden, *wanneer zij op het subject van den zin terugwijzen*. Bijv. παιδεύω ἑμαυτὸν *ik onderwijs mij zelven*, doch παιδεύεις ἐμέ *gij onderwijst mij*; *hij deed het kind een kleed van zich aan*, τὸν παῖδα ἡμφίεσε τὸν μὲν ἑαυτοῦ χιτῶνα; *toen de grootvader ziek was verliet Cyrus hem geen oogenblik*: ἀσθενήσαντος αὐτοῦ οὐδέποτε ἀπέλειπε (Κύρος) τὸν πάππον. Stond in dit laatste voorbeeld αὐτοῦ, dan zou Cyrus *zelf* ziek zijn geweest, en stond in het eerste αὐτοῦ, dan zou het een kleed *van het kind* geweest zijn.

2. Deze pronomina zijn gevormd door samenstelling van de personalia met αὐτός, waarmee zij in het enkelvoud tot één woord samentrekken. Zij worden als volgt verbogen:

Singularis.

1 ^e pers. van mij zelven.	2 ^e pers. van u zelven.	3 ^e p. van zich zelven (sui, sibi, se)
G. ἑμαυτοῦ-ῆς.	σεαυτοῦ-ῆς of σαυτοῦ-ῆς	ἑαυτοῦ-ῆς of αὐτοῦ-ῆς.
D. ἑμαυτῶ-ῃ.	σεαυτῶ-ῃ of σαυτῶ-ῃ	ἑαυτῶ-ῃ of αὐτῶ-ῃ.
A. ἑμαυτόν-ήν.	σεαυτόν-ήν of σαυτόν-ήν	ἑαυτόν-ήν-ό of αὐτόν-ήν-ό.

Pluralis.

G. ἡμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν	ἑαυτῶν of αὐτῶν of σφῶν αὐτῶν.
D. ἡμῖν αὐτοῖς-αῖς	ὕμῖν αὐτοῖς-αῖς	ἑαυτοῖς of αὐτοῖς of σφίσιν αὐτοῖς-αῖς
A. ἡμᾶς αὐτούς-άς	ὕμᾶς αὐτούς-άς	ἑαυτούς of αὐτούς of σφᾶς αὐτούς-άς

§ 50.

Bezittelijke Voornaamwoorden.

150 1. De bezittelijke voornaamwoorden, pronomina possessiva, gevormd van den Genitivus der personalia, zijn:

(van ἐμοῦ) ἐμός ἐμή ἐμόν *meus* (van ἡμῶν) ἡμέτερος-α-ον *noster*.
(van σοῦ) σός σή σόν *tuus* (von ὑμῶν) ὑμέτερος-α-ον *vester*.

Gebruik der bezittelijke voornaamwoorden.

151 1) Wanneer de bezitter onderwerp van den zin is, zoodat er geen onduidelijkheid kan bestaan, worden de bezittelijke voornaamwoorden in het Grieksch niet vertaald, doch wordt alleen het lidwoord gebruikt. Zie Nº. 26. Bijv. Xen. An. I. 2. 18. ἡ Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἀρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ ὄνια ἔφυγον· οἱ δὲ Ἕλληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἤλθον. *De Cilicische koningin vluchtte op haar wagen en de kooplieden vluchtten met achterlating van hun waren; de Grieken echter gingen lachend naar hun tenten.*

Zoo vertaalt men, *ik wasch mijn handen, νίζομαι τὰς χεῖρας.*

Wil men met nadruk spreken zooals wij in het Nederlandsch *mijn eigen, uw eigen, zijn eigen* gebruiken, dan worden in het *Enkelvoud* de terugwijzende voornaamwoorden *ἐμαυτοῦ, σουτοῦ, ταυτοῦ* bij het artikel gevoegd, terwijl in het *Meervoud* de pronomina possessiva met *αὐτῶν* verbonden worden. Deze bepalingen staan gewoonlijk tusschen het artikel en het substantivum: bijv. Demosth. Phil. I. Εἰ Φίλιππος ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην ὡς χαλεπὸν πολεμῖν ἔστιν Ἀθηναίους ἔχουσι τοσαῦτα ἐπιτείχισματα τῆς αὐτοῦ χώρας κ.τ.λ. indien *Philippus gemeend had, dat het voor hem moetielyk was de Atheners te beoorlogen, die zoovele versterkingen tegen zijn eigen land hadden enz.*

Zoo zegt Demosthenes telkens τὰ ὑμέτερον αὐτῶν κτήματα *uw eigen bezittingen.* Zoo Hom. Od. α. 7. αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο, *zij kwamen om door hun eigen vermetelheid, sua ipsorum temeritate perierunt.*

2) *Is de bezitter echter niet subject van den zin* dan moet men de pronomina possessiva gebruiken of, zooals veelal gebeurt, ze door de pronomina personalia omschrijven.

De pronomina possessiva van den derden persoon *ὅς, ἥ, ὅν* en *σφέτερος, -α, -ον*, die in proza niet gebruikt worden, moet men altijd omschrijven door *αὐτοῦ* of *ἐκείνου* *van hem.* Gewoonlijk staan deze Genitivi achter het Substantivum.

3) Het geheele kan uit de volgende voorbeelden blijken:

- I. ὁ πατήρ μου en ὁ ἐμὸς πατήρ *mijn vader.*
 ὁ πατήρ σου „ ὁ σὸς πατήρ *uw vader.*
 ὁ πατήρ αὐτοῦ of ὁ ἐκείνου πατήρ *zijn vader.*
 ὁ πατήρ ἡμῶν en ὁ ἡμέτερος πατήρ *onze vader.*
 ὁ πατήρ ὑμῶν „ ὁ ὑμέτερος πατήρ *uw vader.*
 ὁ πατήρ αὐτῶν of ὁ ἐκείνων πατήρ *hun vader.*

- II. τὸν ἐμαυτοῦ πατέρα *mijn eigen vader.*
 τὸν σεαυτοῦ πατέρα *uw eigen vader.*
 τὸν ταυτοῦ πατέρα *zijn eigen vader.*
 τὸν ἡμέτερον αὐτῶν πατέρα *ons eigen vader.*
 τὸν ὑμέτερον αὐτῶν πατέρα *uw eigen vader.*
 τὸν ταυτῶν πατέρα of zelden τὸν σφέτερον αὐτῶν πατέρα *hun eigen vader.*

4) Tusschen ὁ πατήρ μου en ὁ ἐμὸς πατήρ is dit verschil, dat in het eerste geval het pronomen geen nadruk heeft, noch terugwijzend is, terwijl men het *bezittelijk voornaamwoord* gebruikt wanneer de klem op het voornaamwoord gelegd wordt, zooals in tegenstellingen.

De terugwijzende voornaamwoorden worden gebruikt wanneer de bezitter subject is en nadruk op het pronomen valt. Bijv.

στέργει τὸν πατέρα μου οὐκ ἐχθαίρει, *hij bemint mijn vader en haat hem niet;*
 στέργει τὸν ἐμὸν πατέρα οὐ τὸν σόν, *hij bemint mijn vader niet den uwen;*
 στέργω τὸν ἐμαυτοῦ πατέρα οὐ τὸν σόν, *ik bemint mijn eigen vader niet den uwen;*
 στέργω τὸν πατέρα *ik bemint mijn vader.*

AANM. Men lette er op dat ὁ ἐκείνος πατήρ beteekent *die, gene vader*, en ἐκείνος dan aanwijzend voornaamwoord is. Zie N°. 163.

5) Staat het pronomen possessivum *bij het subject zelf van den zin*, zoo wordt het slechts dan vertaald wanneer de duidelijkheid dit vereischt, bijv. Xen. Cyr. I. 3. 2. Περσῶν μὲν πολὺ κάλλιστος ὁ ἐμὸς πατήρ, Μήδων μὲντοι πολὺ οὗτος ὁ ἐμὸς πάπ-

προς κάλλιστος· ἀντασπαζόμενος δὲ ὁ πάππος αὐτὸν στολὴν καλὴν ἐνέδυσσε. *Mijn vader is wel verreweg de schoonste der Perzen, maar onder de Meden is deze mijn grootvader verreweg de schoonste: en zijn grootvader groette tegen en trok hem een schoon kleed aan.*

§ 51.

Het wederkeerig voornaamwoord.

- 158 Het *reciprocum* ἀλλήλω *elkander* kan als dualis en als pluralis verbogen worden, gelijk volgt: A. ἀλλήλω. G. D. ἀλλήλοιν(-αιν). Plur. G. ἀλλήλων. D. ἀλλήλοις-αις. A. ἀλλήλους ἀλλήλας ἄλληλα.

§ 52.

Aanwijzende voornaamwoorden.

- 159 *De pronomina demonstrativa* zijn:

1. *Voor den eersten persoon*, wat betrekking heeft op den persoon die spreekt: ὅδε ἡδε τόδε, *deze deze dit*, gelijk aan het latijnsche *hic haec hoc*. Het wordt verbogen als volgt:

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. ὅδε ἡδε τόδε.

N. οἷδε αἷδε τάδε.

G. τοῦδε τῆσδε τοῦδε.

N. A. τῶδε.

G. τῶνδε.

D. τῶδε τῇδε τῶδε.

G. D. τοῖνδε.

D. τοῖσδε ταῖσδε τοῖσδε.

A. τόνδε τήνδε τόδε.

A. τούσδε τάσδε τάδε.

- 160 2. *Voor den tweeden persoon*, wat betrekking heeft op den persoon tot wien gesproken wordt, οὗτος αὕτη τοῦτο, *die die dat*, gelijk aan het lat. *iste ista istud*. Het wordt regelmatig naar de eerste en tweede declinatie verbogen, doch neemt een τ aan waar het lidwoord de τ heeft en verandert de ο in α waar het lidwoord α of η heeft.

Singularis.

Dualis.

Pluralis.

N. οὗτος αὕτη τοῦτο.

N. οὗται αὗται ταῦτα.

G. τούτου ταύτης τούτου.

N. A. τούτω.

G. τούτων.

D. τούτῳ ταύτῃ τούτῳ.

G. D. τούτοι.

D. τούτοις ταύταις τούτοις.

A. τοῦτον ταύτην τοῦτο.

A. τούτους ταύτας ταῦτα.

- 161 AANM. 1. Volgens οὗτος worden ook de pronomina correlativa, onderling betrekkelijke voornaamwoorden, τοσοῦτος τοσαύτη τοσοῦτο, *zooveel als, zoo groot als, tantus, τοιοῦτος τοιαύτη τοιοῦτο* *zoedanig als, talis*, en τηλικούτος τηλικαύτη τηλι-

κοῦτο zoo groot, zoo oud als, verbogen. Het onzijdige dezer pronomina neemt voor een volgenden klinker de *ν* aan, τοσοῦτον, τοιοῦτον.

2. "Ὅδε evenals de correlativa τοῖος τοιόσδε, τόσος τοσόσδε en het adverbium ὧδε hebben betrekking op hetgeen in het verhaal volgt, en kunnen dus vertaald worden: op de volgende wijze, zooals volgt: bijv. ἔλεγε τάδε, τοῖα, τοιάδε, ὧδε hij sprak als volgt, hij zeide het volgende.

Ὅτος daarentegen evenals de correlativa τοσοῦτος, τοιοῦτος en het adv. οὕτως hebben betrekking op hetgeen in het verhaal voorafgaat, en staan dus op het einde of na het sluiten eener redevoering: οὕτως, ταῦτα etc. ἔλεγεν: zoo sprak hij, dit zeide hij.

3. Voor den derden persoon, wat betrekking heeft op den persoon over wien gesproken wordt: ἐκεῖνος, ἐκείνη ἐκεῖνο, die, die, dat, gene, gelijk het lat. ille, illa, illud. Het wordt regelmatig naar de eerste en tweede declinatie verbogen, doch men lette er op dat het onzijdig op *ο* uitgaat, evenals bij οὗτος, ἄλλος en αὐτός, zie N°. 167 en 168.

AANM. 1. Achter de pronomina ὅδε, οὗτος en ἐκεῖνος vindt men dikwijls een *ι* gevoegd waarvoor de korte klinkers wegvallen, om den nadruk aan te geven, die op het pronomen valt, bijv. οὗτοσι, ὅδι, ἐκείνοσι, die daar, deze hier, gene daar, gelijk aan het lat. illicine, hieo (hiceo). Deze jota heeft dan altijd den acutus en doet de voorgaande syllabe kort uitspreken.

2. Ἐκεῖνος is niet alleen aanwijzend voornaamwoord, doch dient tevens als pron. pers. van den derden persoon, evenals αὐτός, en beteekent dan, hij, van hem, aan hem, hem. Vooral dient het bij redenaars om de tegenpartij eenigszins met verachting aan te wijzen. Zoo bijv. spreekt Demosthenes tot de Atheners over Philippus, Phil. I. 8. μὴ γὰρ ὡς θεῶ νομιζέτ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέσθαι πράγματα ἀθάνατα, ἀλλὰ μισὲ τις ἐκείνον, καὶ δίδειν καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάντων νῦν δοκούντων οἰκτίως ἔχειν αὐτῷ κ.τ.λ. Meent toch niet, dat de veroveringen, die hij nu gemaakt heeft, hem evenals een god onvervreemdbaar eigen zijn, maar weet, dat menigeen hem haat en vreest en benijdt, ook van hen die hem nu het meest genegen schijnen.

3. Men lette er op dat de pronomina demonstrativa evenals ἕκαστος, ἕκαστος, ἀμφω, ἀμφότεροι (zie N°. 171 en 172) bij verbinding met substantiva steeds vergezeld zijn van het lidwoord, terwijl het pronomen dan vóór het lidwoord of achter het substantivum geplaatst wordt: bijv. ὁ ἀνὴρ οὗτος of οὗτος ὁ ἀνὴρ deze man, τῶ παιδὶ ἀμφοτέρῳ of ἀμφοτέρῳ τῶ παιδὶ de beide kinderen.

4. Het pronomen αὐτός wordt voornamelijk in vier beteekenissen gebruikt:

1) Bij een zelfstandig naamwoord heeft het de beteekenis van zelf: bijv. Xen. An. I, 8, 27, Κύρος δ' αὐτὸς ἀπέθανε καὶ ὅκτω οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ. Cyrus zelf nu sneuvelde en acht der voornaamsten uit zijn gevolg lagen bij hem.

2) Op zich zelf staande heeft het de beteekenis van het latijnsche ipse, ipsa, ipsum, ik zelf, gij zelf, hij zelf of zij

162

163

164

165

166

zelf, terwijl de persoon door het zinsverband uit het werkwoord moet worden opgemaakt. Xen. Cyr. I, 3, 10. "Α οὐκ ἔατε ἡμᾶς τοὺς παῖδας ποιεῖν, ταῦτα αὐτοὶ ποιεῖτε, *wat gij ons kinderen niet toestaat te doen, dat deelt gij zelf*. Zoo zal beteekenen αὐτὸς ποῖω *ik doe het zelf*, αὐτὸς ποιεῖς *gij doet het zelf*, αὐτὸς ποιεῖ *hij doet het zelf*, αὐτοὶ ποιοῦμεν *wij doen het zelf*, αὐτοὶ ποιοῦσιν *zij doen het zelf*.

3) In de verbogen naamvallen heeft het de beteekenis van *hem*, *aan hem* etc. en wordt gebruikt in de plaats van het pron. pers. van den derden persoon of ter vervanging van het pron. possessivum van den derden persoon, gelijk het lat. *is ea id*. Zie N°. 148 en 154 en het voorbeeld onder 1).

167

4) Het heeft de beteekenis van het lat. *idem eadem idem*, *dezelfde hetzelfde*, wanneer het onmiddellijk door het lidwoord is voorafgegaan. In dit geval heeft er gewoonlijk *crasis* plaats bij de vormen van het lidwoord die op eene vocaal eindigen. Alzoo beteekent ὁ αὐτὸς of αὐτὸς ἀνὴρ *dezelfde man*, doch αὐτός ὁ ἀνὴρ of ὁ ἀνὴρ αὐτός *de man zelf*.

Singularis.

N. ὁ αὐτός αὐτός.	ἡ αὐτή αὐτή.	τὸ αὐτό ταυτό.
G. τοῦ αὐτοῦ ταυτοῦ.	τῆς αὐτῆς.	τοῦ αὐτοῦ ταυτοῦ.
D. τῷ αὐτῷ ταυτῷ.	τῇ αὐτῇ ταυτῇ.	τῷ αὐτῷ ταυτῷ.
A. τὸν αὐτόν.	τὴν αὐτήν.	τὸ αὐτό ταυτό.

Dualis.

N. A. τῷ αὐτῷ ταυτῷ.
G. D. τοῖν αὐτοῖν.

Pluralis.

N. οἱ αὐτοὶ αὐτοί.	αἱ αὐταὶ αὐταί.	τὰ αὐτὰ ταυτά.
G. τῶν αὐτῶν.	τῶν αὐτῶν.	τῶν αὐτῶν.
D. τοῖς αὐτοῖς.	ταῖς αὐταῖς.	τοῖς αὐτοῖς.
A. τοὺς αὐτούς.	τὰς αὐτάς.	τὰ αὐτὰ ταυτά.

Bijv. Xen. An. I. 1. 7. Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευόμενος. Daar Tissaphernes bemerkte dat zij ditzelfde beraamden. Cyr. I. 3. 4. ἡμεῖς εἰς μὲν τὸ αὐτὸ ἡμῖν σπεύδετε, *gij streeft met ons naar hetzelfde*.

AANM. Voor eenen klinker neemt het onzijdig soms de *ν* aan αὐτὸν of ταυτὸν.

5. Ἄλλος ἄλλη ἄλλο } *alius, een ander.*
 ἕτερος ἑτέρα ἕτερον }

Ὁ ἕτερος, ἡ ἑτέρα τὸ ἕτερον (zelden ὁ ἄλλος) *de ander* (van twee) *alter.*

Ἄλλοι *anderen*, οἱ ἄλλοι *de anderen*, *ceteri* en gelijk οἱ ἕτεροι *de andere partij, de vreemdelingen, de vijanden.*

Ὁ ἄλλος drukt een geheel uit in tegenoverstelling met zijn deelen, bijv. Xen. Cyr. II. 1. 5. ὁ δὲ Ἀσσύριος ὁ Βαβυλωνᾶ τε ἔχων καὶ τὴν ἄλλην Ἀσσυρίαν, *de Assyriër die Babylon in zijn macht heeft en geheel het overige Assyrië*, τὸ ἄλλο στρατευμα *geheel het overige leger*, of het volgende in betrekking met het voorafgaande: τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ *den volgenden dag*, τῷ ἄλλῳ ἔτει *het volgend jaar.*

AANM. Wanneer ἕτερος met het lidwoord verbonden is, heeft er dikwijls *crasis* plaats, en dan gaat de ε over in α, terwijl de tenuis τ van het lidwoord voor den spiritus asper van ἕτερος in θ verandert, volgens N°. 34. bijv. ὁ ἕτερος wordt ἄτερος, τοῦ ἑτέρου θάτερον, τὰ ἕτερα θάτερα.

6. Door voorvoeging der negatie zijn van ἕτερος gevormd

οὐδέτερος -α -ον } *geen van beiden, neuter.*
 μηδέτερος -α -ον }

7. Ἐκαστος -η -ον *elk* (van meerderen) *quisque.*

Ἐκάτερος -α -ον *elk van beiden, uterque.*

8. Ἀμφω G. D. ἀμφοῖν Ac. ἄμφω (N°. 142) } *beiden.*
 ἀμφοτέρω -αι -α }

Het enkelvoud ἀμφοτέρω komt gewoonlijk slechts voor als adverbiale Accusativus: ἀμφοτέρω *beide, utrumque.*

9. ὁ ἡ τὸ δεῖνα *deze, gene*, wordt of niet verbogen of Gen. δείνος, Acc. δεῖνα, Plur. N. δέινες, G. δείνων. (Demosth. Ol. II, 31, ὁ δεῖνα ἡ ὁ δεῖνα *deze of gene.*)

§ 53.

Het betrekkelijk voornaamwoord.

Het *pronomen relativum* ὃς ἢ ὅ, *die, die, dat, qui, quae, quod*, wordt regelmatig verbogen als volgt:

Singularis.	Dualis.	Pluralis.
N. ὃς ἢ ὅ.		N. οἱ αἱ ἃ.
G. οὗ ἡς οὗ.	N. Α. ὧ.	G. ὧν.
D. τῷ τῇ τῷ.	G. D. οἷν.	D. οἷς αἷς οἷς.
A. ὃν ἥν ὃ.		A. οὓς ἄς ἄ.

Het *pronomen* kan versterkt worden tot ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ.

Gebruik van het pronomenen relativum.

- 175 1. Het relativum komt in *geslacht en getal* overeen met zijn antecedens, dat is met het woord waarop het betrekking heeft, doch *zijn naamval* hangt af van den zin waarin het staat, bijv. *Νεανίας, ὃς τὴν βίβλον σοι ἔδωκεν, juvenis qui tibi librum dedit.*
- „ οὗ τὸν πατέρα γινώσκω, „ *cujus patrem nosco.*
- „ ᾧ τὴν βίβλον ἔδωκας, „ *cui librum dedisti.*
- „ ὃν εἶδες, „ *quem vidisti.*
- 176 2. Wanneer het pronomenen relativum in den *Accusativus* moet staan en terugslaat op een *nomen*, wat in den *Genitivus* of *Dativus* staat, dan wordt het relativum gewoonlijk door dit *nomen* aangetrokken en neemt er den *casus* van over. Dit heet men *attractio*: bijv. Xen. An. I. 1. 8. ὁ Κύρος ἀπέπεμπε τοὺς δάσους βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων ὧν Τισσαφέρνης ἐτύγγανεν ἔχων. *Cyrus zond den koning de belastingen uit de steden, die hij van Tissaphernes in bezit had: ἐκ τῶν πόλεων ὧν ἐτύγγανεν ἔχων* staat dus door *attractio* voor ἐκ τῶν πόλεων ἄς ἐτύγγανεν ἔχων.
- Ib. I. 3. 17. φοβοῖμην ἂν τῷ ἡγεμόνι ᾧ δοῖν ἔπιθαι, *ik zou vreezen den gids te volgen, dien hij ons mocht geven: τῷ ἡγεμόνι ᾧ δοῖν* voor τῷ ἡγεμόνι ὃν δοῖν.
- 177 3. Deze *attractio* heeft geregeld plaats wanneer het relativum in den *Accusativus* op een *demonstrativum* in den *Genitivus* of *Dativus* slaat, terwijl dan het *demonstrativum* verder geheel verdwijnt, zooals ook in het Nederlandsch kan geschieden: bijv. Xen. An. I. 3. 4. ἵνα ὠφελοῖν αὐτὸν ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ὑπ' ἑκείνου = ἀντι τοῦτων ἃ εὖ ἔπαθον, *opdat ik hem zou van nut zijn voor (datgene) wat ik in weldaden van hem ontving.*
- Xen. Hell. III. 5. 18. Λύσανδρος σὺν οἷς εἶχεν ἦε πρὸς τὸ τεῖχος = σὺν τοῦτοις οἷς εἶχεν. *Lysander naderde den muur met (deze troepen) die hij had.*
- 178 4. In het Grieksch wordt de constructie van den relatieven zin dikwijls afgebroken en komt een *nieuwe hoofdzin*, waar wij in het Nederlandsch den relatieven zin doorzetten: bijv. Xen. An. I. 1. 2. Κύρος μεταπίμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἧς αὐτὸν σατράπην ἐποίησε, καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων ὅσοι εἰς Καστώλου πεδῖον ἀσπορίζονται. *Cyrus ontbiedt hij uit de provincie waarover hij hem als satraap had aangesteld; en ook had hij hem tot opperbevelhebber benoemd over allen, die in de vlakke van Kastolus gekampeerd zijn.*
- 179 De reden ligt hierin, dat de Grieken de pronomina zooveel de duidelijkheid dit toelaat vermijden, daar zij den stijl hard maken en toch reeds zoo veelvuldig zijn. Vandaar ook dat zij het relativum niet twee- of meermalen op hetzelfde antecedens laten terugslaan, en wanneer een tweede relatieve zin een anderen naamval van het pronomenen zou vorderen, het pronomenen eenvoudig weglaten, zoodat het door den lezer moet worden aangevuld, bijv. Xen. An. III. 2. 5. Ἀριαίος ὃν ἡμεῖς ἠξέλομεν βασιλεῖα καθιστάναι καὶ ἐδῶκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστὰ μὴ προδώσειν ἀλλήλους ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν πειράται. *Ariaeus dien wij koning wilden maken en wien wij ons woord gaven, en van wien wij het ontvingen van elkander niet te verraden, is er op uit ons kwaad te doen.*
- Volledig zou de zin zijn: καὶ ᾧ ἐδῶκαμεν καὶ παρ' οὗ ἐλάβομεν.

§ 54.

Het Onbepaald en Vragend Voornaamwoord. Pronomen
Indefinitum et Interrogativum.

1) Het *vragend* voornaamwoord, dat als *substantivum quis*, **180**
quid, *wie*, *wat*, en als *adjectivum qui*, *quod*, *welke*, *welk* beteekent, wordt als volgt verbogen:

Singularis.	Dualis.	Pluralis.
N. τίς τί.		N. τίνες τίνα.
G. τίνος of τοῦ.	N. A. τινε.	G. τίνων.
D. τίνι of τῷ.	G. D. τινού.	D. τίσι.
A. τίνα τί.		A. τίνας τίνα.

Het lat. *uter*, *wie van beiden*, is *πότερος -α -ον*, en in indirecte vragen *όπότερος -τερον -τερον*, *wie, wat van beiden ook*, *uterlibet*.

Als adverbiale Acc. beteekent *τί* *hoe, waartoe, waarom, in welk opzicht?*

2) Het *onbepaalde* voornaamwoord, dat als *subst. aliquis*, **181**
quid, *iemand*, *iets*, als *adjectivum eenig*, *een zeker*, *quidam* beteekent, wordt verbogen als volgt:

Singularis.	Dualis.	Pluralis.
N. τις τι.		N. τινες τινὰ of ἅττα.
G. τινός of τοῦ.	N. A. τινε.	G. τινῶν.
D. τινὶ of τῷ.	G. D. τινού.	D. τίσι.
A. τινὰ τι.		A. τινὰς τινὰ of ἅττα.

AANM. 1. Het pronomen indefinitum verschilt van het pronomen interrogativum doordat het *pronomen indefinitum* in al zijn vormen, uitgezonderd ἅττα, enclitisch is, of, zoo het accent vereischt wordt, dit altijd op de laatste syllabe komt. Het pron. interrogativum daarentegen draagt altijd zijn accent en wel op de 1 der eerste syllabe. **182**

De *nominativus* van het interrogativum *τίς - τί* heeft altijd den *acutus*, ook al is hij niet door eenig leesteeke van het volgend woord gescheiden. Het *indefinitum* heeft echter in dit geval zoo het moet geaccenteerd worden den *gravis*, tenzij een andere enclitica volge.

Bijv. τίς ἦκει; *wie is gekomen?* τίς ἦκει *iemand is gekomen*, τίς ἀνὴρ ἦκει; *welke man is gekomen?* τίς ἀνὴρ ἦκει *een zeker man is gekomen*. Λέγειν τί τινι *iemand iets zeggen*. Gewoonlijk echter zal het onbep. τις op de tweede plaats staan: ἦκει τις en ἀνὴρ τις ἦκει *iemand is gekomen*.

183 2. Het pronomen indefinitum τις staat dikwijls voor het Nederl. onbepaald lidwoord *een*, voor *men* of *menigeen*, gelijk het latijnsche *quis*, bijv. *ne quis dicat men zegge niet*, *hic quaerat quispiam hier zou men kunnen vragen*. Zoo beteekent πᾶς τις *een ieder*. Zoo Demosth. Phil. I. 1. εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὔτιθετο λέγειν, *indien er over een nieuw onderwerp moest gesproken worden*. Ibid. 8. μιστὶ τις ἐκείνων *menigeen haat hem*. Xen. An. I. 4. 12. οὐκ ἔφασαν ἰέναι ἐὰν μὴ τις αὐτοῖς χοίρματα διδῷ, *zij weigerden vooruit te trekken, indien men hun geen geld gaf*.

184 3. Na adjectiva, pronomina, telwoorden en adverbia beteekent het ongeveer: Xen. Hell. IV. 2. 44. σχεδόν τι *zoo ten naaste bij*. Cyr. II. 1. 2. πόσοι τινές; *hoeveel ongeveer?* Ibid. V. 4. 25. ὀλίγοι τινές *tamelijk weinigen, betrekkelijk weinigen*. Thuc. 7. 34. ἔπτα δὲ τινές (νῆες) ἄπλοι ἐγίνοντο, *doch ongeveer zeven schepen werden onbruikbaar*.

4. Als Adverbium beteekent het onbepaalde τι *in eenig opzicht*.

185 3) Door samenstelling van het pron. relat. ὅς, ἥ, ὃ met het pron. indefin. τις is ontstaan het onbepaald *betrekkelijk* voornaamwoord, het pronomen *relativum indefinitum* ὅστις, ἥτις, ὅτι. Het heeft de beteekenis van het lat. *quicumque*, *alwie*, *wie ook*, of wordt in de onrechtstreeksche vraag voor het vragende pronomen τίς *wie*, gebruikt. Zijn declinatie volgt:

Singularis.

Pluralis.

N. ὅστις ἥτις ὃ τι.

N. οἵτινες αἵτινες (ἅτινα of) ἅττα.

G. (οὗτινος) ἡστινος (οὗτινος).

G. ὄντινων.

D. (ὧτινι) ἧτινι (ὧτινι).

D. οἷσιν αἰσιν οἷσιν.

A. ὄντινα ἧντινα ὃ τι.

A. οὖσιν αἰσιν (ἅτινα of) ἅττα.

Dualis.

N. A. ὧτινε.

G. D. οἶντινοι.

186 AANM. 1. Voor de vormen οὗτινος en ὧτινι zijn de korte vormen ὅτου en ὅτω meer in gebruik.

Het neutrum ὃ τι wordt of zooals hier van elkander geschreven, of door de *diastole* ὃ, τι gescheiden, ter onderscheiding van de *conjunctie* ὅτι *dat*.

Men verwissle het neutrum ἅττα (spir. asper) niet met het onbepaalde ἄττα (spir. lenis).

Wat het *accent* aangaat, lette men er op dat τις, ofschoon met ὅς in één woord geschreven, als *enclitica* beschouwd wordt en ὅς alleen zijn *accent* behoudt. Zie Nº. 14 en 15.

2. Het pronomen ὅστις verschilt van het eenvoudig pron. relat. ὅς, ἥ, ὅ in zoover, dat dit laatste op een *bepaalden* persoon of een *bepaalde* zaak betrekking heeft, terwijl ὅστις *algemeen* is, op *onbepaalde* personen of zaken betrekking heeft, op een geheele klasse of soort wijst en daardoor niet zelden op een meervoud terugslaat, dikwijls te vertalen door: *van dien aard dat, geschikt om*. Zoo vertaalt men, *niemand die οὐδείς ὅστις, een ieder οὐδείς ὅστις οὐ*.

Bijv. Xen. An. I. 3. 14. Εἰς δὲ δὴ εἶπε ἡγεμόνα αἰτεῖν Κῦρον ὅστις ἀπάξει. *En nu zeide van Cyrus een gids te vragen, die hen zou wegvooeren*. De persoon is niet bepaald vandaar ἡγεμόνα zonder lidwoord en ὅστις. Ibid. 16. εἰ δὲ καὶ τῷ ἡγεμόνι πιστεύσομεν ὃν ἂν Κῦρος δῶ κ.τ.λ. en indien wij ook op den gids, dien Cyrus ons mocht geven vertrouwen kunnen enz. Hier is de gids bepaald „dien Cyrus ons mocht geven”, vandaar τῷ en ὃν. Ibid. I. 1. 5. ὅστις δ' ἀφικνοῖτο τῶν παρὰ βασιλῆως κ.τ.λ. zoo dikwijls nu iemand uit de omgeving des konings kwam enz.

3. "Ὅστις kan versterkt worden door de achtervoegsels οὖν wat dan altijd den circumflexus heeft en door *δήποτε* bijv. ὅστιςοὖν, ὅστιςδήποτε, overeenkomende met het lat. *quicumque* en *quilibet*.

4. "Ὁ τί beteekent als Acc. adverb. *waarom*.

§ 55.

Onderling betrekkelijke Voornaamwoorden.

Pronomina Correlativa.

189

Interrogativa.

Demonstrativa.

Relativa.

I. πόσος - η - ον;

(τόσος - η - ον)

quantus? quot?

hoe groot? hoe veel?

{ τοσοῦτος - αὐτῇ - οὗτο

{ τοσόσδε - σῆδε - σόνδε

tantus - tot

zoo groot, zoo veel.

ὅσος η ον

quantus - quot

als.

ὅπόσος - η - ον

zoo groot, zoo veel - quantus.

II. ποῖος - α - ον;

(τοῖος - α - ον)

qualis? hoedanig?

{ τοιοῦτος - αὐτῇ - οὗτο

{ τοιόσδε - ἡδε - ὄνδε

talis, zoodanig.

οἷος - α - ον

qualis, als.

ὁποῖος - α - ον

qualis, welkdanig.

III. πηλίκος - η - ον;

{ τηλίκος

hoe oud? hoe machtig?

{ τηλικούτος

{ τηλικόσδε

zoo oud, zoo machtig.

- ἡλίκος

als

hoe machtig, hoe groot.

BIBL. CONV.
O. F. M.
WIJCHENS

4. Evenals het relativum $\delta\varsigma\ \eta\ \delta$ kunnen ook deze relativa door $\pi\epsilon\rho$ en evenals $\delta\varsigma\tau\iota\varsigma$ door $\omicron\upsilon\nu$ en $\delta\eta\pi\omicron\tau\epsilon$ versterkt worden, bijv. $\delta\tau\omicron\sigma\pi\epsilon\rho$, $\delta\sigma\sigma\delta\eta\pi\omicron\tau\epsilon$, dikwijls in twee woorden geschreven $\omicron\lambda\omicron\varsigma\ \delta\eta$, $\omicron\lambda\omicron\varsigma\ \omicron\upsilon\nu$, $\omicron\lambda\omicron\varsigma\ \delta\eta\pi\omicron\tau\epsilon$, $\omicron\lambda\omicron\varsigma\ \pi\epsilon\rho$ etc.

An. V. 5. 15. ἐρωτᾷτε δὲ αὐτοὺς ὁποῖων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον. *Ondervraagt hen nu (hoednige zaken) wat zij door ons verkregen.* Cyr. I. 1. 6. ἵσπεψάμεθα ποῖαν τινὰ φύσιν ἔχων καὶ ποίᾳ τινὶ παιδείᾳ παιδευθεὶς τοσούτου διηγερέκειν κ.τ.λ. *wij gingen na hordanig zijn karakter was en op hoednige wijze opgeroed hij zoozeer uitstak in het beheerschen der menschen.*

3. Wanneer de relativa niet van hun demonstrativum zijn voorafgegaan, worden in de plaats van ὅσος en οἷος gewoonlijk de vormen ὁπόσος en ὁποῖος gebruikt. Vandaar dat ὅσος, wat dikwijls zonder voorafgaand demonstrativum staat, door weglating van τασούτος wordt uitgelegd, en dan beteekent: *zoo groot als, zoveel als*. Het Pluralis ὅτοι beteekent *allen die, zoveel als*. Zoo πάντες ὅσοι *allen welke, πάν' ὅσα al wat*. Bijv. Xen. An. I. 1. 6. ὁπόσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι *zoveel bezettingen hij in de steden had*. Ibid. I. 2. 1. καὶ ξενία ἦσαν ἀπαγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους πλὴν ὁπόσοι ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν *en hij beveelt Xenias met alle anderen te komen behelzen zoveel als noodig waren om de burchten te bewaken*.

4. Evenals in het latijn *als* na tantus door quantus, na talis door qualis vertaald wordt, zoo volgt ook in het Grieksch op τοσούτος, τοσούδε het relativum ὅσος, op τοιοῦτος τοιοῦσδε het relativum οἷος, οὗ τοιόδε, τηλικούτος, τηλικούσδε het relativum ἡλικός, bijv. Demosth. Phil. I. 11. οὐδέ γάρ Φίλιππος παρά τὴν αὐτοῦ ῥώμην τοσούτον ἐπὶζητᾷ ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμείλιαν. *Want Philippus is voestrekt niet door zijn eigen kracht zooveel als door onze zorgeloosheid in macht toegenomen.* Olynth. I. 9. Φίλιππον κατεστήσαμεν τηλικούτον, ἡλικος οὐδὲς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. *Wij hebben Philippus zoo machtig gemaakt als nooit enig koning van Macedonë was.*

5. Dikwijls moet het relativum niet door *als* maar door *dat* vertaald worden, hetgeen dan ook dikwijls door ὥστε vervangen wordt, gelijk het lat. tantus . . ut. Bijv. Xen. Cyr. I. 1. 5. Κύρος δ' ἀνηγήσατο τοσαῦτα φύλα ὅα καὶ διαθεῖν ἔργον ἔστιν. *Cyrus verbond zoovele volken aan zich dat zelfs ze te doorreizen reeds moeilijk is; ἔδυνάσθη δὲ ἐπιθυμίαν ἐμβαλεῖν τοσαύτην τοῦ πάντας αὐτῷ χαρίζεσθαι ὥστε αἰεὶ τῇ αὐτοῦ γνώμῃ ἀξιοῦν κυβεῖν* αἰσθῆναι, *en hij wist allen een zoodanige begeerte in te boezemen om hem welgevallig te zijn, dat zij altijd volgens zijn goedvinden wenschten bestuurd te worden.*

Voornamelijk is dit het geval bij τοιοῦτος - ολος met folgenden Infinitivus, te

vertalen door: *zoodanig dat, van dien aard dat, in staat zijn om enz.*, bijv. Xen. Cyr. I. 2. 3. οἱ νόμοι ἐπιμέλονται, ὅπως τὴν ἀρχὴν μὴ τοιοῦτοι ἴσονται οἱ πολῖται οἷοι πονηροῦ τινος ἔργου ἐφίεσθαι. *De wetten zorgen, dat de burgers van af hun jeugd niet in staat zullen zijn om naar eenige slechte daad te streven.*

6. Bij Comparativi beteekenen ὅσῳ - τοσούτῳ, *hoe - des te*. Demosth. Olynth. II. 3. Φίλιππος μὲν γὰρ ὅσῳ πλείον' ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοιοῦτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσιν νομίζεται· ὑμεῖς δὲ ὅτῳ χεῖρον ἢ προσήκειν ἐχρησάτε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείον' αἰτχύνειν ὠφλήκατε. *Hoe meer toch Philippus boven verwachting verriicht heeft, des te bewonderenswaardiger wordt hij door allen gehouden: maar gij hebt, hoe minder betamelijk gij uw zaken bestuurd hebt, des te meer schande op u geliden.*

Een voorbeeld van 5 en 6 geeft Xen. Cyr. V. 5. 25. Ἰσθι ὅτι ταῦτα τάχαθὰ τοιαῦτά ἐστιν οἷα ὅσῳ πλείονα φαίνεται, τοσούτῳ μᾶλλον ἐμὲ βαρύνει. *Weet dat deze weldaden zoodanig zijn, dat zij naar mate zij grooter schijnen, mij des te meer bezwaren.*

AANM. Wat verder gebruik en beteekenis aangaat, moet men voornamelijk in de schrijvers zelven leeren. Zoo wordt het relativum οἷος dikwijls in vragende zinnen voor ποῖος gebruikt, evenals ook het relativum ὅς ἢ ὅ soms in vragende zinnen afwisselt met ὅστις, bijv. Lysias, κατὰ Ἀγοράτου, 4. Δεῖ δ' ὑμῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐξ ἀρχῆς τῶν πραγμάτων πάντων ἀκοῦσαι, ἵν' εἰδῇτε πρῶτον μὲν ὃ τρόπῳ ὑμῖν ἡ δημοκρατία κατελύθη καὶ ὃ ὅτῳ, ἔπειτα ὃ τρόπῳ οἱ ἄνδρες ὑπ' Ἀγοράτου ἀπέθανον, καὶ δὴ ὅ τι ἀποθνήσκειν μέλλοντες ἐπέσκηψαν. *Gij moet nu, mannen Atheners, de geheele zaak van het begin af vernemen, opdat gij wetet vooreerst op welke wijze uwe volksregeering werd omvergeworpen, en door wien; vervolgens op welke wijze de mannen door Agoratus zijn omgebracht en daarbij nog wat zij op het punt van te sterven ons oplegden.*

Xen. Cyr. I. 4. 5. οἷον πεποίηκας; *wat hebt gij gedaan?*

7. In het bijzonder lette men nog op de volgende spreekwijzen:

a) οἷός τε met εἶναι of γίνεσθαι beteekent van personen gesproken: *in staat (tot iets) zijn, van zaken: mogelijk*, bijv. Xen. Cyr. I. 4. 12. οὐδὲ γὰρ οἷός τε εἰμι λέγειν ἔγωγε κ.τ.λ., *want ik voor mij ben volstrekt niet meer in staat om te spreken*. Ibid. 11. ὑπὸ τῆς πατρίδος οὐδὲ ἀμαρτεῖν οἷόν τε ἦν τῶν κάπρων, *wegens hun breedte was het volstrekt niet mogelijk de wilde zwijnen (te missen) niet te treffen*.

b) De neutra οἷον en οἷα worden als adverbia gebruikt, dikwijls versterkt door δὴ of περ, οἷον περ en beteekenen: 1) *als het ware, evenals*; 2) *bij een participium daar namelijk: ãte en het latijnsche quippe*, bijv. Xen. Cyr. I. 3. 2. ὁ Κύρος τὸν Ἀστυάγην εὐθὺς οἷα δὴ παῖς φύσει φιλόστοργος ὢν ἡσπάετο, *daar Cyrus een van nature minzaam kind was, groette hij Astyages aanstonds*. Ibid. 3. ἅτε παῖς ὢν καὶ φιλόκαλος κ.τ.λ.

c) οὐδὲν οἷον, *niets is daarmee te vergelijken, niets is beter dan, il n'y a rien de tel que*.

d) Bij Homerus staat οἷος dikwijls in afhankelijke zinnen in de plaats van ὅτι τοῖος, *daar, dewijl, nadat zoodanig*: bijv. Il. XXII. 347. οἷα μ' ἔοργας, *daar gij zoo tegen mij gehandeld hebt*. Il. XVIII. 262. οἷος ἐκείνου θυμὸς ὑπέρβιος, *dewijl hij zoo ontembaar van gemoed is*.

AANM. Van deze pronomina bestaan ook indefinita, die oxytona zijn: ποσός - ἡ - ὄν aliquantulus, *van zekere grootte*, ποῖός - ἡ - ὄν aliquantulus, *van zekere hoedanigheid*.

195

196

197

198 Tot de pronomina correlativa kan men ook nog rekenen :

1°. πόσος = ὁπόσος; *quotus? de hoeveelste?* ὁποστίσῳν, *quotuscumque, de hoeveelste ook.*

2°. de pronomina gentilitia: ποδαπός = ὁποδαπός; *uit welk land? wijas?* ἡμεδαπός *nostras, een landsman van ons, ὑμεδαπός vestras, een landsman van u, ἀλλοδαπός alienus, een vreemdeling.*

Oefening.

Bepaal en geef de beteekenis der volgende vormen:

οὐ(2), τοῦ(2)τον - οἱ, οἱ, οἱ - ψ, τῷ(2)τῳ - τὸν, ὃν, ὁ, ὅ - ὧν, τῶν - αὐτοῦ, αὐτοῦ, ταῦτοῦ, τούτου, ταῦτό, τοῦτο, αὐτῷ, αὐτή, αὐτή, ταύτῃ - ἄττα, ἄττα - τίς, τίς, τὶ, τίνων, τισί - τήν, ἦν, τῆς, ἥς, ᾧ, ἡ, ἡ.

Bemerk tevens de partikel ἢ *of*, na een negatie en een comparativus *dan*, - ἢ *inderdaad, voorwaar of als vraagwoord* = 't lat. *ne - ἢ, ik was*, 1^e p. Impf. van εἰμί *ik ben* - ἢ = ἔφη *hij zeide* - ἦν *indien*, samengetrokken uit ἔάν - ἦν *hij was of ik zeide* = ἔφην.

HET VERBUM.

§ 56.

199

Het hulpwerkwoord εἰμί, *ik ben.*

Praesens.

	Indic.	Conjunct.	Imperat.	Infinit.	Partic.
Sing. 1.	εἰμί, <i>ik ben.</i>	ᾧ, <i>dat ik zij.</i>		εἶναι, <i>zijn.</i>	ὢν οὔσα ὄν.
2.	εἶ.	ἦς.	ἴσθι, <i>wees.</i>		Γ. ὄντος-ούσης, <i>zijnde.</i>
3.	ἐστί.	ᾗ.	ἔστω.		
Dual.					
2.	ἐστόν.	ἦτον.	ἔστων.		
3.	ἐστόν.	ἦτον.	ἔστων.		
Plur. 1.	ἐσμέν.	ᾧμεν.			
2.	ἐστέ.	ἦτε.	ἔσθε.		
3.	εἰσίν(ν).	ᾧσι.	ὄντων.		

Imperfectum.

	Indic.	Optativus.
Sing. 1.	ἦ, <i>ik was, ἦν, εἶην, dat ik ware.</i>	
2.	ἦσθα. <i>ἦσθα</i>	εἶης.
3.	ἦν.	εἶη.
Dual.		
2.	ἦτην.	εἶτην [εἶήτην.
3.	ἦτην.	εἶτην εἶήτην.
Plur. 1.	ἦμεν.	εἶμεν εἶημεν.
2.	ἦτε.	εἶτε εἶητε.
3.	ἦσαν.	εἶεν εἶησαν.]

		Futurum.			
		Indic.	Optativus.	Infinit.	Partic.
Sing.	1.	ἔσομαι, <i>ik zal zijn.</i>	ἐσοίμην, <i>dat ik zal zijn.</i>	ἔσεσθαι, <i>te zullen zijn.</i>	ἐσόμενος-η-ον, <i>zullende zijn.</i>
	2.	ἔσει, <i>ik zal zijn.</i>	ἔσοιο.		
	3.	ἔσται.	ἔσοιτο.		
Dual.					
	2.	ἔσεσθον.	ἐσούσθην.		
	3.	ἔσεσθον.	ἐσούσθην.		
Plur.	1.	ἔσόμεθα.	ἐσόμεθα.		
	2.	ἔσεσθε.	ἔσοισθε.		
	3.	ἔσονται.	ἔσονται.		

AANM. 1. Het geheele Praesens Indicativi behalve de 2 pers. *εἶ* is enclitisch volgens Nº. 13 en 16, en de 3^e p. *ἔστί* heeft de anastrophe volgens Nº. 17.

2. De composita van *εἰμί* behouden overal het accent van het Simplex, uitgenomen in den Indicativus en in den Imperativus van het Praesens, waar zij het accent zoover mogelijk naar voren schuiven, bijv. *παρίσται, παρῖν, παρίεν, doch πάρεστι, πάρεστε.*

§ 57.

Over het werkwoord in het algemeen.

AANM. Hier worden slechts die zaken besproken, welke noodzakelijk zijn om het paradigma (voorbeeld) *παιδεύω* met vrucht te kunnen leeren, terwijl de verschillende deelen in het bijzonder later meer uitgebreid zullen behandeld worden.

1. Het Grieksche werkwoord heeft drie geslachten of soorten 200 (genera) het Activum, het Medium en het Passivum.

Het *Activum* en *Passivum* komen in beteekenis met het latijnsche verbum overeen en met den bedrijvenden en lijdenden vorm in het Nederlandsch, *παιδεύω* *educō* *ik voed op*, *παιδεύομαι* *educor* *ik word opgevoed*.

Het *Medium* heeft gewoonlijk een reflexieve, wederkeerige beteekenis, bijv. *παιδεύομαι* *ik voed mij zelven op*, *ik onderwijs mij zelven*, of *ik laat* (voor mij) *onderwijzen*, doch heeft, uitgenomen den Aoristus en het Futurum, dezelfde vormen als het Passivum.

2. De *tempora* of tijden zijn dezelfde als bij het latijnsche 201 werkwoord. Het Grieksche werkwoord heeft echter ook nog een *Aoristus*, die, wat den *Indicativus* aangaat, met het latijnsche *Perfectum historicum* en het Fransche *Passé défini* overeenkomt.

De tijden hebben evenals wij bij de declinatie zagen *drie getallen*: Singularis, Dualis en Pluralis. Voor ieder getal zijn *drie personen*, doch in plaats van den eersten persoon Dualis wordt altijd de eerste persoon Pluralis gebruikt, terwijl de tweede en derde persoon steeds denzelfden vorm hebben.

202 3. Deze tijden worden verdeeld:

I. in *hoofdtijden*: het Praesens, Futurum, Perfectum en Futurum Exactum ook Futurum tertium of Futurum Perfecti genoemd;

en in *historische tijden*: het Imperfectum, de Aoristus en het Plusquamperfectum.

II. in *stantijden*: de Indicativus 1) Praesentis activi, 2) Futuri Activi, 3) Perfecti Activi, 4) Perfecti op *-μαι*, 5) Aoristi Passivi, waarvan de overige als *afgeleide* tijden gevormd worden.

203 4. De historische tijden hebben in den Indicativus (niet in de overige modi) *een augment* (vermeerdering) wat bij de werkwoorden, die met één consonant beginnen, *in de voorvoeging eener ε bestaat*, bijv. *παίδεῦω*, Imperfectum *ἔπαίδευον*.

204 5. Het Perfectum, Plusquamperfectum en Futurum Exactum hebben zoowel in het Activum als in den vorm op *-μαι* eene *reduplicatie*, die bij verba welke met ééne consonant (uitgenomen de duplices) aanvangen bestaat *in de herhaling der consonant*, waarmede het werkwoord begint *met tusschenlating eener ε*. In het Plusquamperfectum staat het augment vóór de reduplicatie. Bijv.:

παίδεῦω. Perf. Act. *πε - παίδευκα*. Plusqpf. *ἐ - πε - παιδεύκη*.

Perf. op *μαι*. *πε - παίδευμαι*. „ *ἐ - πε - παιδεύμην*.

Fut. Exact. *πεπαιδεύσομαι*.

AANM. Slechts weinig werkwoorden hebben een Futurum Exactum in het Activum, doch bij zeer vele wordt het in het Passivum gevonden.

205 6. De *Modi* of *Wijzen* zijn de Indicativus, de Conjunctivus, de Optativus en de Imperativus; verder zijn er in het Grieksch drie *nominaalvormen*, evenals in het Latijn, de Infinitivus en het Participium, en nog de adjectiva verbalia.

Het zij voldoende hier aan te merken dat zij in gebruik en beteekenis overeenkomen met die vormen van het werkwoord in het Latijn en Nederlandsch. Over de adjectiva verbalia zal later gesproken worden.

De *Optativus* (van optare wenschen) dient om een wensch uit te drukken, bijv. *παιδεύοιμι*, *moge ik opvoeden*. Evenals de *Conjunctivus* wordt hij echter *het meest in afhankelijke zinnen gebruikt*, zoodat na een hoofdtijd gewoonlijk de *Conjunctivus*, na een historischen tijd de *Optativus* volgt.

De verschillende *vormen van den Aoristus* komen in beteekenis overeen met *diezelfde vormen van het Praesens* uitgenomen de *Indicativus*, zie N°. 201, en het *Participium*, dat wij gewoonlijk als *verleden* moeten vertalen.

7. Men vindt den *stam* van een werkwoord zooals *παιδεύω* 206 door de *ω* weg te laten: dus *παιδευ*. Deze *stam blijft door het geheele werkwoord onveranderd*.

8. Drie *stamtijden* met hun afgeleide tijden hebben een *ken-* 207 *letter*, waardoor zij van de overige tijden onderscheiden en onmiddellijk herkend worden. Deze *kenletter blijft in alle vormen en staat onmiddellijk achter den stam, vóór verbindingsvocaal en uitgang*.

Deze tijden zijn:

a) het *Futurum Activi* met zijn afgeleide tijden de *Aoristus Activi*, het *Futurum* en de *Aoristus Medii* en het *Futurum Exactum* of *Tertium* met de *kenletter σ*.

Fut. Act. *παιδεύ-σ-ω*. Aor. Act. *ἔπαιδεν-σ-α*. Fut. Med. *παιδεύ-σ-ομαι*. Aor. Med. *ἔπαιδεν-σ-άμην*. Fut. Tert. *πεπαιδευ-σ-ομαι*.

b) het *Perfectum Activi* met zijn afgeleiden tijd het *Plusquamperfectum Activi* met de *kenletter κ*: Perf. *πεπαιδεν-κ-α*. Plusqpf. *ἔπεπαιδεν-κ-η*.

c) de *Aoristus Passivi* met de *kenletter θ*: *ἔπαιδεν-θ-ην*.

Het *Futurum Passivi* heeft twee *kenletters*: de *ς* van het *Futurum* en de *θ* van den *Aoristus Passivi*: *παιδεν-θ-ή-σ-ομαι*.

9. Wat de *uitgangen*, waardoor de verschillende personen 208

onderscheiden worden, aangaat, bemerke men, dat de 1^e pers. *Indicativi* van het Praesens, Futurum, Aoristus en Perfectum en de 1^e persoon der *Conjunctivi* in het *Activum* geen afzonderlijken uitgang heeft, doch op de verbindingsvocaal eindigt, terwijl de 3^e persoon enkelvoud van het *Activum* alleen in den *Imperativus* een afzonderlijken uitgang heeft.

De uitgangen zijn dan als volgt:

I. Voor het Activum.

Indicativus der Hoofdtijden en Con- junctivus.	Indicativus der his- torische tijden en Optativus.	Imperativus.
Singularis.	Singularis.	Singularis.
1 p. —	1 p. - ν - μι.	
2 p. - ς.	2 p. - ς.	2 p. —
3 p. —	3 p. —	3 p. τω.
Dualis.	Dualis.	Dualis.
2 p. - τον.	2 p. - την.	2 p. - τον.
3 p. - τον.	3 p. - την.	3 p. - τον.
Pluralis.	Pluralis.	Pluralis.
1 p. - μιν.	1 p. - μιν.	
2 p. - τε.	2 p. - τε.	2 p. - τε.
3 p. - ντι.	3 p. - ν - σαν - εν.	3 p. - ντων.

209 AANM. 1) De 3^e p. op -ντι wordt -σι met verlenging der voorgaande vocaal als was de uitgang -ντισι: bijv. παιδευ-ου-σι (voor παιδευ-ο-ντι).

2) Het Imperfectum en Plusquamperfectum gaan in den eersten persoon uit op ν, ofschoon voor het plusquamperfectum gewoonlijk een kortere vorm gebruikt wordt; de Optativus gaat uit op -μι.

3) Het Imperfectum en de Aor. gaan in den derden persoon Pluralis uit op -ν, de Optativi op -εν en het Plusquamperfectum op -σαν.

4) De tweede persoon Singularis van den Imperativus Aoristi is onregelmatig gevormd, παιδευσ-ο-ν.

II. Voor den vorm op -μαι.

Indicativus der Hoofdtijden en Con- junctivus.	Indicativus der his- torische tijden en Optativus.	Imperativus.
Singularis.	Singularis.	Singularis.
1 p. - μαι.	1 p. - μην.	
2 p. - σαι.	2 p. - σο.	2 p. - σο.
3 p. - ται.	3 p. - το.	3 p. - σῶω.
Dualis.	Dualis.	Dualis.
2 p. - σθον.	2 p. - σθην.	2 p. - σθον.
3 p. - σθον.	3 p. - σθην.	3 p. - σθον.
Pluralis.	Pluralis.	Pluralis.
1 p. - μεθα.	1 p. - μεθα.	
2 p. - σθε.	2 p. - σθε.	2 p. - σθε.
3 p. - νται.	3 p. - ντο.	3 p. - σθων.

AANM. 1) De optativus stoot altijd de ς van den tweeden persoon uit: bijv. βουλευ-σ-οι-ο (voor βουλευ-σ-οι-σο). Ook in de andere modi wordt de ς van den tweeden persoon uitgestooten en heeft vervolgens samentrekking plaats met de verbindingsvocaal, zoo die aanwezig is (dus niet in het Perfectum en Plusquamperfectum op -μαι zie no. 215). Bijv. (παιδευ-ε-σαι wordt παιδευ-ε-αι en verder) παιδευ-ει, (παιδευ-ε-σο wordt παιδευ-ε-ο en verder) παιδευ-ου, (παιδευ-η-σαι wordt παιδευ-η-αι en verder) παιδευ.

2) De 2^e p. sing. van den Imperativus Aoristi Medii verlengt de verbindingsvocaal tot -αι en heeft geen afzonderlijken uitgang.

3) Onder de historische tijden moet de Aoristus Passivi niet gerekend worden, die geheel op zich zelf staat: zie N°. 216.

10. De aangegeven uitgangen worden in alle tijden, behalve in het Perfectum en het Plusquamperfectum van den vorm op -μαι, door een *verbindings-* of *bindvocaal* met den stam verbonden. 211

Deze bindvocaal is voor den *Indicativus*.

I. In het Praesens, Imperfectum, Futurum en Futurum Exactum, zoowel in het Activum als in den vorm op -μαι. 212

vóór de μ en de ν eene σ ,

vóór de andere consonanten eene ϵ .

Hierbij valt echter op te merken, dat de ϵ in de 2^e en 3^e pers. Sing. van het Praesens en Futurum Activi tot $\epsilon\iota$ verlengd is.

Deze tijden worden dus met toepassing van het voorgaande aldus vervoegd:

ACTIVUM.

Indicativus.

Praesens.	Imperfectum.	Futurum.
S. παιδεύ-ω <i>ik voed op.</i>	ἐ-παιδευ-ο-ν <i>ik voedde op.</i>	παιδεύ-σ-ω <i>ik zal opvoeden.</i>
παιδεύ-ει-ς	ἐ-παιδευ-ε-ς	παιδεύ-σ-ει-ς
παιδεύ-ει	ἐ-παιδευ-ε	παιδεύ-σ-ει
D. παιδεύ-ε-τον	ἐ-παιδευ-έ-την	παιδεύ-σ-ε-τον
παιδεύ-ε-τον	ἐ-παιδευ-έ-την	παιδεύ-σ-ε-τον
P. παιδεύ-ο-μεν	ἐ-παιδευ-ο-μεν	παιδεύ-σ-ο-μεν
παιδεύ-ε-τε	ἐ-παιδευ-ε-τε	παιδεύ-σ-ε-τε
παιδεύ-ου-σι.	ἐ-παιδευ-ο-ν.	παιδεύ-σ-ου-σι.

Vorm op -μαι.

Indicativus.

Praesens.	Imperfectum.	Futurum.	Futurum Exactum.
Pass. <i>ik word opgevoed.</i>	<i>ik werd opgevoed.</i>		<i>ik zal opgevoed zijn.</i>
Med. <i>ik laat opvoeden.</i>	<i>ik liet opvoeden.</i>	<i>ik zal laten opvoeden.</i>	
S. παιδεύ-ο-μαι	ἐ-παιδευ-ό-μην	παιδεύ-σ-ο-μαι	πε-παιδεύ-σ-ο-μαι
παιδεύ-ει (n 210,1)	ἐ-παιδεύ-ου (ε-σο)	παιδεύ-σ-ει (σε-σαι)	πε-παιδεύ-σ-ει (σε-σαι)
παιδεύ-ε-ται	ἐ-παιδεύ-ε-το	παιδεύ-σ-ε-ται	πε-παιδεύ-σ-ε-ται
D. παιδεύ-ε-σθον	ἐ-παιδευ-έ-σθην	παιδεύ-σ-ε-σθον	πε-παιδεύ-σ-ε-σθον
P. παιδευ-ό-μεθα	ἐ-παιδευ-ό-μεθα	παιδευ-σ-ό-μεθα	πε-παιδευ-σ-ό-μεθα
παιδεύ-ε-σθε	ἐ-παιδεύ-ε-σθε	παιδεύ-σ-ε-σθε	πε-παιδεύ-σ-ε-σθε
παιδεύ-ο-νται.	ἐ-παιδεύ-ο-ντο.	παιδεύ-σ-ο-νται.	πε-παιδεύ-σ-ο-νται.

ΑΑΝΜ. Sommigen trekken -ε-σαι samen tot γ zoaals dit in den Coniunctivus met η-σαι geschiedt, zie Nº. 210, doch dat is niet navolgenswaardig.

213 II. De Aoristus Activi en Medii en het Perfectum Activi hebben tot bindvocaal de α.

Aoristus Activi.	Aoristus Medii.	Perfectum Activi.
S. ἐ-παιδευ-σ-α <i>ik voedde</i>	ἐ-παιδευ-σ-ά-μην <i>ik liet opvoe-</i>	πε-παιδευ-κ-α <i>ik heb opgevoed.</i>
ἐ-παιδευ-σ-α-ς (op.)	ἐ-παιδεύ-σ-ω (σα-σο) (den.)	πε-παιδευ-κ-α-ς
ἐ-παιδευ-σ-ε	ἐ-παιδεύ-σ-α-το	πε-παιδευ-κ-ε
D. ἐ-παιδευ-σ-ά-την	ἐ-παιδευ-σ-ά-σθην	πε-παιδεύ-κ-α-τον
ἐ-παιδευ-σ-ά-την	ἐ-παιδευ-σ-ά-σθην	πε-παιδεύ-κ-α-τον
P. ἐ-παιδεύ-σ-α-μεν	ἐ-παιδευ-σ-ά-μεθα	πε-παιδεύ-κ-α-μεν
ἐ-παιδεύ-σ-α-τε	ἐ-παιδεύ-σ-α-σθε	πε-παιδεύ-κ-α-τε
ἐ-παιδευ-σ-α-ν.	ἐ-παιδεύ-σ-α-ντο.	πε-παιδεύ-κ-α-σι

AANM. Men merke op dat de verbindingsvocaal in de 3^e p. Sing. Activi in ε is overgegaan.

III. Het *Plusquamperfectum Activi* heeft tot bindvocaal ει, 214 doch in den eersten en tweeden persoon enkelvoud zijn verkorte vormen met η meer in gebruik, terwijl in den derden persoon meervoud de ε in de plaats van ει komt, zooals volgt:

S. ἐ-πε-παίδεῦ-κ-η (κ-ει-ν) ik had opgevoed. Pl. ἐ-πε-παίδεῦ-κ-ει-μεν.

ἐ-πε-παίδεῦ-κ-η-ς (κ-ει-ς). D. ἐ-πε-παίδευ-κ-έλ-την. ἐ-πε-παίδεῦ-κ-ει-τε.

ἐ-πε-παίδεῦ-κ-ει. ἐ-πε-παίδευ-κ-έλ-την. ἐ-πε-παίδεῦ-κ-ε-σαν.

IV. Het *Perfectum* en *Plusquamperfectum* van den vorm op 215 -μαι heeft noch kenletter, noch verbindingsvocaal en zet de uitgangen dus onmiddellijk achter den stam.

Perfectum.

Plusquamperfectum.

Medii. ik heb laten opvoeden.

ik had laten opvoeden.

Passivi. ik ben opgevoed geworden. ik was opgevoed geworden.

S. πε-παίδευ-μαι

ἐ-πε-παίδεῦ-μην

πε-παίδευ-σαι

ἐ-πε-παίδευ-σο

πε-παίδευ-ται

ἐ-πε-παίδευ-το

D. πε-παίδευ-σθον

ἐ-πε-παίδεῦ-σθην

πε-παίδευ-σθον

ἐ-πε-παίδεῦ-σθην

P. πε-παίδεῦ-μεθα

ἐ-πε-παίδεῦ-μεθα

πε-παίδευ-σθε

ἐ-πε-παίδευ-σθε

πε-παίδευ-νται.

ἐ-πε-παίδευ-ντο.

V. De *Aoristus Passivi* heeft de verbindingsvocaal η en de 216 uitgangen van het *Plusquamperfectum Activi*.

S. ἐ-παίδεῦ-θ-η-ν ik werd opgevoed.

P. ἐ-παίδεῦ-θ-η-μεν

ἐ-παίδεῦ-θ-η-ς

D. ἐ-παίδευ-θ-ή-την

ἐ-παίδεῦ-θ-η-τε

ἐ-παίδεῦ-θ-η.

ἐ-παίδευ-θ-ή-την

ἐ-παίδεῦ-θ-η-σαν.

VI. Het *Futurum Passivi* heeft de kenletters en de verbin- 217 dingsvocalen zoowel van den *Aoristus Passivi* als van het *Futurum Medii*, met de uitgangen van den vorm op -μαι.

S. παίδευ-θ-ή-σ-ο-μαι ik zal opgevoed worden. P. παίδευ-θ-η-σ-ό-μεθα

παίδευ-θ-ή-σ-ει (σ-ε-σαι) D. παίδευ-θ-ή-σ-ε-σθον παίδευ-θ-ή-σ-ε-σθε

παίδευ-θ-ή-σ-ε-ται

παίδευ-θ-ή-σ-ε-σθον παίδευ-θ-ή-σ-ο-νται.

218 11. De bindvocaal wordt ook *modusvocaal* genoemd, omdat zij de modi van elkander doet onderscheiden, daar de uitgangen, althans voor de meeste personen, in de verschillende modi dezelfde zijn.

De bindvocaal voor den *Conjunctivus* is gevormd door verlen-
ging derzelfde vocaal van den *Indicativus*, zoodat

voor *μ* en *ν* de *ω*

voor andere consonanten de *η* staat.

CONJUNCTIVUS.

Activum.

Praesentis.

Aoristi.

Perfecti.

S. παιδεύ-ω dat ik op-	παιδεύ-σ-ω dat ik opvoede	πε-παιδεύ-κ-ω dat ik opgevoed
παιδεύ-η-ς (voede.	παιδεύ-σ-η-ς (N ^o . 205.	πε-παιδεύ-κ-η-ς (hebbe.
παιδεύ-η.	παιδεύ-σ-η.	πε-παιδεύ-κ-η.
D. παιδεύ-η-τον	παιδεύ-σ-η-τον	πε-παιδεύ-κ-η-τον
παιδεύ-η-τον.	παιδεύ-σ-η-τον.	πε-παιδεύ-κ-η-τον.
P. παιδεύ-ω-μεν	παιδεύ-σ-ω-μεν	πε-παιδεύ-κ-ω-μεν
παιδεύ-η-τε	παιδεύ-σ-η-τε	πε-παιδεύ-κ-η-τε
παιδεύ-ω-σι.	παιδεύ-σ-ω-σι.	πε-παιδεύ-κ-ω-σι.

Vorm op *μαι*.

Praesentis.

Aoristi Medii.

S. παιδεύ-ω-μαι dat ik opgevoed worde,	παιδεύ-σ-ω-μαι dat ik laat opvoeden.
παιδεύ-η (η-σαι) (dat ik laat opvoeden.	παιδεύ-σ-η (σ-η-σαι)
παιδεύ-η-ται.	παιδεύ-σ-η-ται.
D. παιδεύ-η-σθον	παιδεύ-σ-η-σθον
παιδεύ-η-σθον.	παιδεύ-σ-η-σθον.
P. παιδευ-ώ-μεθα	παιδευ-σ-ώ-μεθα
παιδεύ-η-σθε	παιδεύ-σ-η-σθε
παιδεύ-ω-νται.	παιδεύ-σ-ω-νται.

219 12. De *Optativus* heeft tot verbindingsvocaal de diphthong *οι*, en in den *Aoristus Activi* en *Medii* *αι*.

OPTATIVUS.

Activum.

Imperfecti.	Futuri.	Plusquamperfecti.	Aoristi.
<i>dat ik opvoedde.</i>	<i>dat ik zal opvoeden.</i>	<i>dat ik opgevoed had.</i>	<i>dat ik opvoedde.</i>
S. παιδεύ-οι-μι	παιδεύ-σ-οι-μι	πε-παιδεύ-κ-οι-μι	παιδεύ-σ-αι-μι
παιδεύ-οι-ς	παιδεύ-σ-οι-ς	πε-παιδεύ-κ-οι-ς	παιδεύ- (σ-αι-ς) σ-ει-ας
παιδεύ-οι.	παιδεύ-σ-οι.	πε-παιδεύ-κ-οι.	παιδεύ- (σ-αι) σ-ει-ε.
D. παιδευ-οί-την.	παιδευ-σ-οί-την.	πε-παιδευ-κ-οί-την.	παιδευ-σ-αί-την.
P. παιδεύ-οι-μεν	παιδεύ-σ-οι-μεν	πε-παιδεύ-κ-οι-μεν	παιδεύ-σ-αι-μεν
παιδεύ-οι-τε	παιδεύ-σ-οι-τε	πε-παιδεύ-κ-οι-τε	παιδεύ-σ-αι-τε
παιδεύ-οι-εν.	παιδεύ-σ-οι-εν.	πε-παιδεύ-κ-οι-εν.	παιδεύ- (σ-αι-εν) σ-ει-αν.

Vorm op -μαι.

Imperfecti.	Futuri.	Fut. Exacti.	Fut. Passivi.
M. <i>dat ik liet opvoeden.</i>			
P. <i>dat ik opgevoed werd.</i>	<i>dat ik zal laten opvoeden.</i>	<i>ik zou opgevoed zijn.</i>	<i>dat ik zal opgevoed worden.</i>
S. παιδευ-οί-μην	παιδευ-σ-οί-μην	πε-παιδευ-σ-οί-μην	παιδευ-θ-η-σ-οί-μην
παιδεύ-οι-ο	παιδεύ-σ-οι-ο	πε-παιδεύ-σ-οι-ο	παιδευ-θ-ή-σ-οι-ο
παιδεύ-οι-το.	παιδεύ-σ-οι-το.	πε-παιδεύ-σ-οι-το.	παιδευ-θ-ή-σ-οι-το.
D. παιδευ-οί-σθην	παιδευ-σ-οί-σθην	πε-παιδευ-σ-οί-σθην	παιδευ-θ-η-σ-οί-σθην
παιδευ-οί-σθην.	παιδευ-σ-οί-σθην.	πε-παιδευ-σ-οί-σθην.	παιδευ-θ-η-σ-οί-σθην.
P. παιδευ-οί-μεθα	παιδευ-σ-οί-μεθα	πε-παιδευ-σ-οί-μεθα	παιδευ-θ-η-σ-οί-μεθα
παιδεύ-οι-σθε	παιδεύ-σ-οι-σθε	πε-παιδεύ-σ-οι-σθε	παιδευ-θ-ή-σ-οι-σθε
παιδεύ-οι-ντο.	παιδεύ-σ-οι-ντο.	πε-παιδεύ-σ-οι-ντο.	παιδευ-θ-ή-σ-οι-ντο.

13. De *Conjunctivus* en *Optativus* van den *Aoristus Passivi* 220 hebben de uitgangen en het accent van deze modi bij het werkw. *εἰμί* ik ben.

Conjunctivus.

Optativus.

S. παιδευ-θ-ῶ	<i>dat ik opgevoed</i>	παιδευ-θ-είην	<i>dat ik opgevoed werd.</i>
παιδευ-θ-ῆς	(worde.	παιδευ-θ-είης	
παιδευ-θ-ῇ.		παιδευ-θ-είη.	
D. παιδευ-θ-ῇ-τον		παιδευ-θ-είτην	
παιδευ-θ-ῇ-τον.		παιδευ-θ-είτην.	
P. παιδευ-θ-ῶμεν		παιδευ-θ-εῖμεν	
παιδευ-θ-ῇτε		παιδευ-θ-εῖτε	
παιδευ-θ-ῶσι.		παιδευ-θ-εῖεν.	

- 221 14. De *Imperativus* heeft de verbindingsvocaal van den *Indicativus*, daar de uitgangen in de meeste personen genoegzaam verschil geven.

Activum.

Praesens.		Aoristus.
S. 2 p.	παίδευ-ε <i>voed op.</i> παίδευ-έ-τω.	παίδευ-σ-ον <i>voed op.</i> παίδευ-σ-ά-τω
D. 2-3 p.	παιδεύ-ε-τον.	παιδεύ-σ-α-τον.
P. 2 p.	παιδεύ-ε-τε παίδευ-ό-ντων.	παιδεύ-σ-α-τε παίδευ-σ-ά-ντων.

Vorm op -μαι.

Praesens.		Aoristus.	Perfectum.
M.	laat opvoeden.	laat opvoeden.	M. heb laten opvoeden.
P.	word opgevoed.		P. zij opgevoed.
S. 2 p.	παιδεύ-ου (ε-σο) παίδευ-έ-σθω.	παίδευ-σ-αι παίδευ-σ-ά-σθω.	πε-παίδευ-σο πε-παίδευ-σθω
D. 2-3 p.	παιδεύ-ε-σθον.	παιδεύ-σ-α-σθον.	πε-παίδευ-σθον.
P. 2 p.	παιδεύ-ε-σθε παίδευ-έ-σθων.	παιδεύ-σ-α-σθε παίδευ-σ-ά-σθων.	πε-παίδευ-σθε πε-παίδευ-σθων.

AANM. Men lette op de vormen *παίδευσον* en *παίδευσαι*: in den *Imperativus Perfecti* is noch kenletter, noch verbindingsvocaal volgens Nº. 215.

- 222 15. De *Infinitivi* en de *Participia* zijn in het *Activum* onregelmatig gevormd zooals volgt:

	Praesentis.	Futuri.	Aoristi.
	<i>op te voeren.</i>	<i>te zullen opvoeden.</i>	<i>op te voeren of opgev. te hebben.</i>
Infinit.	παιδεύ-ειν <i>opvoedende.</i>	παιδεύ-σ-ειν <i>zullende opvoeden.</i>	παιδεύ-σ-αι <i>opgevoed hebbende.</i>
Partic.	παιδεύ-ων παιδεύ-ουσα παιδεύ-ον	παιδεύ-σ-ων παιδεύ-σ-ουσα παιδεύ-σ-ον	παιδεύ-σ-ας παιδεύ-σ-ασα παιδεύ-σ-αν.
Gen.	παιδεύ-ον-τος.	παιδεύ-σ-ον-τος.	παιδεύ-σ-αν-τος.

Perfecti.

Infinit. *πεπαιδευ-κ-έναι* opgevoed te hebben.

Partic. *πεπαιδευ-κ-ώς* opgevoed hebbende.

πεπαιδευ-κ-ύα

πεπαιδευ-κ-ός

Gen. *πεπαιδευκότος*.

In den vorm op -*μαι* worden de *Infinitivi* gevormd door achter de verbindingsvocaal van den *Indicativus* en achter de kenletter van den tijd, zoo deze aanwezig zijn, den *uitgang* -*σθαι* te zetten, en de *Participia* den *uitgang* -*μενος*.

Praesentis.

Futuri Medii.

Aoristi.

M. *te laten opvoeden.* *te zullen laten opvoeden.* *te laten opvoeden.*

P. *opgevoed te worden.*

Infinit. *παιδεύ-ε-σθαι* *παιδεύ-σ-ε-σθαι* *παιδεύ-σ-α-σθαι*

M. *latende opvoeden.* *zullende laten opvoeden.* *hebbende laten opvoeden.*

P. *opgevoed wordende.*

Partic. *παιδευ-ό-μενος* *παιδευ-σ-ό-μενος* *παιδευ-σ-ά-μενος*

-*μένη*

-*μένη*

-*μένη*

-*μενον.*

-*μενον.*

-*μενον.*

Perfecti.

Futuri Passivi.

Futuri Exacti.

M. *te hebben laten opvoeden.* *te zullen opgevoed*

P. *opgevoed te zijn.* *worden.* *te zullen opgevoed zijn.*

Infinit. *πε-παιδεύ-σθαι* *παιδευ-θ-ή-σ-ε-σθαι* *πε-παιδεύ-σ-ε-σθαι*

P. *opgevoed.* *zullende opgevoed wor-* *zullende opgevoed zijn.*

M. *hebbende laten opvoeden.* *den.*

Partic. *πε-παιδευ-μένος* *παιδευ-θ-η-σ-ό-μενος* (*πε-παιδευ-σ-ό-μενος*)

-*μένη*

-*μένη*

-*μενον.*

-*μενον.*

AANM. De participia worden als adjectiva van drie uitgangen verbogen; het mannelijk op -*ων* en -*ας* is ontstaan uit -*οντ* en -*αντ*, zoodat zij verbogen worden volgens N°. 49 en 50, naar *λέων* en *γίγας*.

16. *Imperativus*, *Infinitivus* en *Participium* van den Aor. 223
Passivi zijn als volgt:

	Imperativus.	Infinitivus.	Participium.
S. 2 p.	παιδεύ-θ-η-τι <i>word opgevoed.</i>	παιδευ-θ-ῆ-ναι	παιδευ-θ-είς
	παιδευ-θ-ή-τω	<i>opgevoed te worden</i>	παιδευ-θ-ῆ-σα
D.	παιδεύ-θ-η-τον	<i>of te zijn.</i>	παιδευ-θ-έν
P. 2 p.	παιδεύ-θ-η-τε		Gen. παιδευ-θ-έντος.
	παιδευ-θ-έ-ντων.		<i>opgevoed zijnde.</i>

224 17. 1) *De Conjunctivus Perfecti en de Optativus Plusquamperfecti* op -μαι worden gevormd door omschrijving met het Participium Perfecti op -μαι en den Conjunctivus en Optativus van εἰμί *ik ben*.

Conjunctivus Perfecti.	Optativus Plusquamperfecti.
M. <i>dat ik hebbe laten opvoeden.</i>	M. <i>dat ik hadde laten opvoeden.</i>
P. <i>dat ik opgevoed zij.</i>	P. <i>dat ik opgevoed ware.</i>

πε-παιδευ-μένος	$\left\{ \begin{array}{l} \tilde{\omega} \\ \tilde{\eta} \varsigma \\ \tilde{\eta} \text{ etc.} \end{array} \right.$	πεπαιδευμένος	$\left\{ \begin{array}{l} \epsilon\tilde{\eta}\nu \\ \epsilon\tilde{\eta}\varsigma \\ \epsilon\tilde{\eta} \text{ etc.} \end{array} \right.$
-----------------	--	---------------	--

2) Doch κτάομαι *ik bezit*, μὲνῃσκω *ik breng te binnen*, κάθημαι *ik zit*, hebben in den Conjunctivus, κεκτῶμαι-τῇ; μὲνῶμαι-νῇ; καθῶμαι-θῇ etc.

in den Optativus, κεκτῆμην-τῇο; μὲνῆμην-νῇο; καθῆμην-θῇο etc.

Βάλλω *ik werp*, en καλέω *ik noem* hebben in den Optativus Plusquamperfecti βεβλήμην-θῇο; κεκλήμην-κλήο etc.

3) De Conj. en Optat. van Perfect. en Plusquamperfectum kunnen ook in het *Activum* op dezelfde wijze omschreven worden.

Conj.	Optativus.
πεπαιδευκώς { $\tilde{\omega}$ dat ik opgevoed heb. -νῖα -ός { $\tilde{\eta}\varsigma$ { $\tilde{\eta}$	πεπαιδευκώς { $\epsilon\tilde{\eta}\nu$ dat ik opgevoed had. -νῖα -ός { $\epsilon\tilde{\eta}\varsigma$ { $\epsilon\tilde{\eta}$ etc.

4) Zooals N°. 204 gezegd is, hebben slechts weinig werkwoorden een afzonderlijken vorm voor het Futurum Exactum in het Activum. Wanneer de tijd echter voorkomt, wordt hij gevormd door omschrijving met het participium Perfecti Activi en het Futurum ἔσομαι, bijv. πεπαιδευκώς-νῖα-ός ἔσομαι, ἔσει, ἔσται etc. *ik zal opgevoed hebben*.

225 18. *Quantiteit*. De *Ancipites* in de uitgangen van het werkwoord zijn *kort*. Ook hier zijn -οι en -αι op het einde der woorden kort, behalve in den *Optativus*, waar zij lang zijn: παιδεύ-εσθαι, παιδεύσαι, παιδεῦσαι, παίδευσαι, παιδεύοι. Men lette op de vormen, die alleen door het accent onderscheiden worden, zooals παιδεύσαι.

De uitgang -ας van het Participium Aoristi Activi is lang als zijnde ontstaan uit αντς, zoodat παιδεύσας *paroxytonon* is.

Het *Accent* staat bij de verschillende vormen van het werkwoord zoover mogelijk naar voren. Zijn echter uitgezonderd:

a) de *Infinitivi* op -ναι, die het accent op de voorlaatste hebben: πεπαιδευκέναι, παιδευθῆναι.

b) de *Infinitivus Aoristi Activi*, de *Infinitivus* en het *Participium* van het *Perfectum* op -μαι, die eveneens het accent op de voorlaatste hebben: παιδεῦσαι, πεπαιδεῦσθαι, πεπαιδευμένος.

c) het *participium* van het *Perfectum Activi*, wat oxytonon is, πεπαιδευκώς -ῶτα -ός.

d) de *Aoristus passivi* die in *Conjunctivus* en *Optativus* met de vormen van εἶμι als uitgang, tevens het accent dier vormen heeft, terwijl het *Participium oxytonon* is, παιδευθῶ, παιδευθείην, παιδευθεῖμεν, παιδευθείς-θείσα-θέν.

§ 58.

Kenmerken der tijden.

1. Uit al het voorgaande blijkt, dat men bij een gegeven vorm onmiddellijk den tijd kan terugkennen, waartoe hij behoort. Daarom volgt hier nogmaals een overzicht der kenmerken van ieder tijd. 226

I. Het *Praesens* heeft de *verbindingsvocaal*: παιδέυ-ω, παιδέυ-ο-μαι.

II. Het *Imperfectum* heeft 1) de *bindvocaal*, 2) het *augment*: ἐ-παιδευ-ο-ν, ἐ-παιδευ-ό-μην.

III. Het *Futurum Activi* en *Medii* heeft 1) de *verbindingsvocaal*, 2) de *kenletter* ς: παιδέυ-σ-ω, παιδέυ-σ-ο-μαι.

IV. De *Aoristus Activi* en *Medii* heeft 1) de *bindvocaal* α, 2) de *kenletter* ς, 3) het *augment*: ἐ-παιδευ-σ-α, ἐ-παιδευ-σ-ά-μην.

V. Het *Perfectum Activi* heeft 1) de *reduplicatie*, 2) de *kenletter* κ, 3) de *bindvocaal* α: πε-παιδευ-κ-α.

VI. Het *Plusquamperfectum Activi* heeft 1) het *augment*, 2) de *reduplicatie*, 3) de *kenletter* κ, 4) de *bindvocaal* ει: ἐ-πε-παιδευ-κ-ει.

VII. Het *Perfectum* en *Plusquamperfectum Passivi* of *Medii* zijn onmiddellijk te kennen 1) aan de *reduplicatie*, 2) aan het ontbreken der *bindvocaal*, terwijl het *Plusquamperfectum* gewoon-

lijk door het *augment* van het Perfectum te onderscheiden is: *πε-παίδεν-μαι*, *ἐ-πε-παίδεύ-μην*.

VIII. De *Aoristus Passivi* onderscheidt zich door 1) het *augment*, 2) de *kenletter* *ϑ*, 3) de *bindvocaal* *η*: *ἐ-πε-παίδεύ-ϑ-η-ν*.

IX. Het *Futurum Passivi* heeft twee *kenletters* *ϑ* en *σ*, met de twee *bindvocalen* van den *Aoristus Passivi* en het *Futurum Medium*: *παίδεν-ϑ-ή-σ-ο-μαι*.

X. Het *Futurum Exactum* heeft de kenmerken van het *Futurum Medii*, doch onderscheidt zich door de *reduplicatie*: *πε-παίδεύ-σ-ο-μαι*.

2. De verschillende *modi* zijn te onderscheiden òf door de *bindvocaal* die in den *Indicativus* kort *ε* of *ο*, in den *Conjunctivus* lang *η* of *ω* en in den *Optativus* de *diphthong* *ου* of voor den *Aoristus* *αι* is, òf door den *uitgang*, zooals in sommige personen van den *Imperativus*.

3. Het *genus* of de *soort* en de *persoon* van iederen vorm zijn duidelijk te kennen aan de *uitgangen*.

4. a) Alle *historische tijden* hebben een *Optativus*, alle *hoofdtijden* een *Conjunctivus*. Alleen het *Futurum* heeft geen *Conjunctivus*, doch een *Optativus*, terwijl de *Aoristus* alle *modi* heeft.

b) Alle *tijden* hebben een *Infinitivus* en een *Participium*, behalve het *Imperfectum* en *Plusquamperfectum*, waarvoor die vormen van *Praesens* en *Perfectum* gebruikt worden

c) Alleen het *Praesens* en de *Aoristus* met het *Perfectum* op *-μαι* hebben een *Imperativus*.

Dit alles zal duidelijk worden uit het overzicht van het geheele werkwoord in het paradeigma.

§ 59.

Afleiding der tijden.

AANM. Ofschoon deze paragraaf eigenlijk overbodig is na al hetgeen wij over het vormen van iederen tijd in het bijzonder gezien hebben, kan zij toch voor eerstbeginnenden haar nut hebben, vooral bij de onregelmatige werkwoorden waar alleen de stamtijden worden aangegeven.

Het werkwoord heeft vijf stamtijden, waarvan de overige tijden als volgt kunnen worden afgeleid.

Na voorvoeging van augment en reduplicatie voor zoover de verschillende tijden dit vorderen komt:

I. Van het *Praesens Indicativi* παιδεύω

- 1) het Imperfectum Indicativi Activi door ω te veranderen in ον: *ἐπαιδευ-ον*;
- 2) het Praesens op μαι door ω te veranderen in -ομαι: *παιδεύ-ομαι*;
- 3) het Imperfectum Medii of Passivi door ω te veranderen in -ομην: *ἐ-παιδευ-όμην*.

II. Van het *Futurum* παιδεύσω

- 1) het Futurum Medii door σω te veranderen in σομαι: *παιδεύ-σομαι*;
- 2) de Aoristus Activi door ω te veranderen in α: *ἐ-παιδευ-σα*;
- 3) de Aoristus Medii door ω te veranderen in άμην: *ἐ-παιδευ-σάμην*;
- 4) het Futurum Exactum door σω te veranderen in σομαι: *πεπαιδεύ-σομαι*.

III. Van het *Perfectum Activi* πεπαιδευκα het Plusquamperfectum Activi door α te veranderen in η: *ἐπεπαιδευέκη*.

IV. Van het *Perfectum* ορ -μαι, πεπαιδευμαι het Plusquamperfectum Medii of Passivi door -μαι te veranderen in -μην: *ἐ-πεπαιδεύ-μην*.

V. Van den *Aoristus Passivi* ἐ-παιδεύθην het Futurum Passivi door -θην te veranderen in -θήσομαι: *παιδευθήσομαι*.

ΠΑΡΑΘΕΙΓΜΑ. Activum.

Num. en Pers.	Indicativus.	Conjunctivus.	Optativus.	Imperativus.	Infinitivus.	Participium.
Præsens.						
Sing. 1.	ik voed op. παιδεύω	dat ik opvoede. παιδεύω	<i>Wie het Imperfectum.</i>	voed op. —	op te voeden. παιδεύειν.	opvoedende. παιδένων παιδύουσα παιδύων Gen. -οντος -ούσης -οντος.
2.	παιδέν-εις	παιδένης		—	—	—
Dual. 3.	παιδεύει	παιδένῃ		παιδεύε παιδεύέτω παιδεύετον	—	—
Plur. 1.	παιδεύετον	παιδεύητον	Imperfectum.	—	—	—
2.	παιδεύομεν	παιδεύομεν		παιδεύετε. παιδεύντων.	—	—
3.	παιδεύετε	παιδεύητε		—	—	—
	παιδύουσι(ν).	παιδύουσι(ν).				
Imperfectum.						
Sing. 1.	ik voedde op. ἐπαίδευν	dat ik opv. of zou opv. παιδεύοιμι	<i>Wie Præsens en Imperfectum.</i>	—	—	—
2.	ἐπαίδενες	παιδεύοις		—	—	—
Dual. 3.	ἐπαίδενε(ν)	παιδεύοι		—	—	—
Plur. 1.	ἐπαιδεύητον	παιδεύοίτην	Futurum.	—	—	—
2.	ἐπαιδεύομεν	παιδεύομεν		—	—	—
3.	ἐπαιδεύετε	παιδεύοιτε		—	—	—
	ἐπαίδευν.	παιδεύοιεν.				
Futurum.						
Sing. 1.	ik zal opvoeden. παιδεύσω	dat ik zal of zou opv. παιδεύσομι	↑	—	te zullen opvoeden. παιδεύσειν.	zullende opvoeden. παιδύων παιδύουσα παιδύων Gen. -οντος -ούσης -οντος.
2.	παιδεύσεις	παιδεύοις		—	—	—
Dual. 3.	παιδεύσει	παιδεύοι		—	—	—
Plur. 1.	παιδεύσετον	παιδεύοίτην		—	—	—
2.	παιδεύσομεν	παιδεύομεν		—	—	—
3.	παιδεύσετε	παιδεύοιτε		—	—	—
	παιδεύουσι.	παιδεύοιεν.				

Aoristus.

	<i>ik voelde op.</i>	<i>dat ik opvoede.</i>	<i>dat ik opr. of zou opr.</i>	<i>voed op.</i>	<i>op te voeden.</i>	<i>opgevoed hebbende.</i>
Sing. 1.	ἐπαίδευσά	παίδευσω	παίδευσάμι	—	παίδεύσαι.	παίδευσας
2.	ἐπαίδευσας	παίδευσῃς	παίδευσείας	παίδενσον	—	παίδευσάσι
3.	ἐπαίδευσεν(ν)	παίδευσῃ	παίδευσεί(ν) <i>παρ.</i>	παίδευσάτω	—	παίδευσαν
Dual.	ἐπαίδευσάτην	παίδευσήτον	παίδευσάτην	παίδεύσατον	—	Gen. -σαντος.
Plur. 1.	ἐπαίδευσάμεν	παίδευσώμεν	παίδευσάμεν	—	—	-σάσης
2.	ἐπαίδευσάτε	παίδεύσητε	παίδεύσατε	παίδεύσατε	—	-σαντος.
3.	ἐπαίδευσαν.	παίδεύσασι.	παίδεύσαν.	παίδευσάντων.	—	—

Perfectum.

	<i>ik heb opgevoed.</i>	<i>dat ik heb opgevoed.</i>		<i>opgevoed te hebben.</i>	<i>opgevoed hebbende.</i>
Sing. 1.	πεπαίδευκα	πεπαίδεukw (Nº 224.)		πεπαιδευκέναι.	πεπαιδευκώς
2.	πεπαίδευκας	πεπαίδεύκῃς		—	πεπαιδευκυῖα
3.	πεπαίδευκε	πεπαίδεύκη		—	πεπαιδευκός
Dual.	πεπαίδευκατον	πεπαίδεύκητον		—	Gen. -κότος
Plur. 1.	πεπαίδεukάμεν	πεπαίδεύκωμεν		—	-κυίας
2.	πεπαίδεukάτε	πεπαίδεύκητε		—	-κότος.
3.	πεπαίδεukασι(ν).	πεπαίδεύκωσι.		—	—

Plusquamperfectum.

	<i>ik had opgevoed.</i>	<i>dat ik opgevoed had of zoude hebben.</i>	
Sing. 1.	ἐπεπαίδεύκη	πεπαιδεύκοιμι (Nº 224.)	
2.	ἐπεπαίδεύκῃς	πεπαιδεύκοις	
3.	ἐπεπαίδευκε(ν)	πεπαιδεύκοι	
Dual.	ἐπεπαιδενκέτην	πεπαιδενκούτην	
Plur. 1.	ἐπεπαιδεύκαμεν	πεπαιδεύκοιμεν	
2.	ἐπεπαιδεύκετε	πεπαιδεύκοιτε	
3.	ἐπεπαιδεύκεσαν.	πεπαιδεύκοιεν.	

Futurum Exactum.

	<i>ik zal opgevoed hebben.</i>	
Sing. 1.	πεπαιδευκώς ἔσομαι.	
	(Nº. 224.)	

M e d i u m.

N ^{um.} en Pers.	Indicativus.	Conjunctivus.	Optativus.	Imperativus.	Infinitivus.	Participium.
Praesens.						
Sing. 1.	M. ik laat opvoeden. P. ik word opgevoed.	M. dat ik laat opvoeden. P. dat ik opgev. worde.	Activum <i>Activum</i>	M. laat opvoeden. P. word opgevoed.	M. te laten opvoeden. P. opgevoed te worden.	M. latende opvoeden. P. opgevoed wordende.
2.	παιδεύομαι	παιδεύομαι		—	παιδεύεσθαι.	παιδευόμενος
3.	παιδεύεται	παιδεύηται		παιδένον παιδενόσθω παιδένεσθον	—	-μένη -μενον.
Dual.	παιδεύεσθον	παιδεύησθον		—	—	—
Plur. 1.	παιδενόμεθα	παιδενόμεθα		παιδένεσθε	παιδένεσθων.	—
2.	παιδένεσθε	παιδεύησθε		—	—	—
3.	παιδεύονται.	παιδεύωνται.		παιδένεσθω παιδένεσθων.	—	—
Imperfectum.						
Sing. 1.	M. ik liet opvoeden. P. ik werd opgevoed.		M. dat ik liet opvoeden. P. dat ik werd opgevoed.			
2.	ἐπαιδενόμην		παιδενόμην			
3.	ἐπαιδένου		παιδένου			
Dual.	ἐπαιδεύετο		παιδεύοιτο			
Plur. 1.	ἐπαιδενόσθην		παιδενόσθην			
2.	ἐπαιδενόμεθα		παιδενόμεθα			
3.	ἐπαιδένεσθε		παιδένεσθε			
	ἐπαιδένοντο.		παιδένοντο.			
Futurum.						
Sing. 1.	ik zal laten opvoeden.		dat ik zal laten opvoeden.		te zullen laten opvoeden.	zullende laten opvoeden.
2.	παιδεύσομαι		παιδενσοίμην		παιδεύεσθαι.	παιδενσόμενος
3.	παιδέσει		παιδέσσοι		—	-μένη
Dual.	παιδύσεται		παιδύσοιτο		—	-μενον.
Plur. 1.	παιδενσεσθον		παιδενσοίσθην			
2.	παιδενσόμεθα		παιδενσοίμεθα.			
3.	παιδέσεσθε		παιδέσσοσθε			
	παιδέσονται.		παιδέσονται			

Aoristus.

	<i>ik liet opvoeden.</i>	<i>dat ik late opvoeden.</i>	<i>dat ik liet opvoeden.</i>	<i>laat opvoeden.</i>	<i>te laten opvoeden.</i>	<i>hebbende laten opvoeden.</i>
Sing. 1.	ἐπαίδενσάμην	παιδεύσωμαι	παίδενσαι/μην	—	παιδεύσασθαι.	παιδενσάμενος
2.	ἐπαίδύσω	παιδεύσῃ	παιδεύσαιο	παίδευσαι	—	-μένη
3.	ἐπαίδευστο	παιδεύσῃται	παιδεύσαιοτο	παιδεύσασθαι	—	-μενον.
Dual.	ἐπαίδενσάσθην	παιδεύσασθον	παιδεύσασθην	παιδεύσασθον	—	—
Plur. 1.	ἐπαίδενσάμεθα	παιδενσώμεθα	παιδενσάμεθα	παιδεύσασθαι	—	—
2.	ἐπαίδευσάσθε	παιδεύσασθε	παιδεύσασθε	παιδεύσασθε	—	—
3.	ἐπαίδευσαντο.	παιδεύσωνται.	παιδεύσωντο.	παιδεύσασθαι.	—	—

Perfectum.

	<i>M. ik heb laten opvoeden.</i>	<i>M. dat ik heb laten opp.</i>	<i>M. heb laten opvoeden.</i>	<i>M. te hebben laten opp.</i>	<i>M. hebbende laten opp.</i>
Sing. 1.	ἐπαίδενμαι	πεπαίδεμένος ὦ	—	—	—
2.	πεπαίδευσαι	” ἦς	πεπαίδευσσο	—	—
3.	πεπαίδενται	” ἦ	πεπαίδεύσῃ	—	—
Dual.	πεπαίδευσθον	πεπαίδενμένω ἦτον	πεπαίδευσθον	—	—
Plur. 1.	πεπαίδεμέθα	πεπαίδενμένοι ὦμεν	—	—	—
2.	πεπαίδευσάτε	” ἦτε	πεπαίδευσάτε	—	—
3.	πεπαίδενται.	” ὦσι	πεπαίδευσάτων.	—	—

Plusquamperfectum.

	<i>M. ik had laten opvoeden.</i>	<i>M. dat ik had laten opp.</i>	<i>M. dat ik had laten opp.</i>	<i>P. dat ik opgevoed was.</i>
Sing. 1.	ἐπεπαίδευσάμην	πεπαίδενμένος εἶην	—	—
2.	ἐπεπαίδευσσο	” εἶης	—	—
3.	ἐπεπαίδεντο	” εἶη	—	—
Dual.	ἐπεπαίδευσθην	πεπαίδενμένω εἶτην	—	—
Plur. 1.	ἐπεπαίδεμέθα	πεπαίδενμένοι εἶμεν	—	—
2.	ἐπεπαίδευσάτε	” εἶτε	—	—
3.	ἐπεπαίδεντο.	” εἶεν.	—	—

Π α ρ σ ι ν υ μ μ.

Præsens, Imperfectum, Perfectum en Plusquamperfectum zijn gelijk aan die van het Medium.

Nom. en Pers.	Indicativus.	Conjunctivus.	Optativus.	Imperativus.	Infinitivus.	Participium.
Aoristus.						
<i>ik werd opgevoed.</i>						
Sing. 1.	ἐπαίδευζην	παίδενζῶ	dat ik werd opgevoed.	word opgevoed.	opgevoed te zijn.	opgevoed zijnde.
2.	ἐπαίδευζης	παίδενζῆς	παίδενζέην	—	παίδενζῆναι.	παίδενζείς
3.	ἐπαίδευζη	παίδενζῆς	παίδενζέη	παίδένζητι	—	—ζέτω
Dual.	ἐπαίδενζήτην	παίδενζήτων	παίδενζέτην	παίδένζητον	—	—ζέν.
Plur. 1.	ἐπαίδενζήμεν	παίδενζώμεν	παίδενζέμεν	—	—	Gen. ζέντος.
2.	ἐπαίδενζητε	παίδενζήτε	παίδενζέτε	παίδένζητε	—	—
3.	ἐπαίδενζησαν.	παίδενζώσι.	παίδενζέιν.	παίδένζητων	—	—

Futurum.

<i>ik zal opgevoed worden.</i>						
Sing. 1.	παίδενζήσομαι	παίδενζήσεται	dat ik zal opgevoed worden.	—	opgevoed te zullen worden.	zullende opgevoed worden.
2.	παίδενζήσῃ	παίδενζήσῃ	παίδενζήσοιμην	—	παίδενζήσεσθαι	παίδενζησόμενος
3.	παίδενζήσεται	παίδενζήσεται	παίδενζήσοιτο	—	—	—μένη
Dual.	παίδενζήσεσθον	παίδενζήσεσθον	παίδενζήσοιτο	—	—	—μενον
Plur. 1.	παίδενζήσομεθα	παίδενζήσομεθα	παίδενζήσοιμεθα	—	—	—
2.	παίδενζήσεσθε	παίδενζήσεσθε	παίδενζήσοιθε	—	—	—
3.	παίδενζήσονται.	παίδενζήσονται.	παίδενζήσονται.	—	—	—

Futurum Exactum.

<i>ik zal opgevoed zijn.</i>						
Sing. 1.	πεπαίδευσμαι	πεπαίδευσται	dat ik zal opgevoed zijn.	—	te zullen opgevoed zijn.	zullende opgevoed zijn.
2.	πεπαίδευσῃ	πεπαίδευσῃ	πεπαίδευσοιμην	—	πεπαίδευσέσθαι.	πεπαίδευσόμενος
3.	πεπαίδευσεται	πεπαίδευσεται	πεπαίδευσοιτο	—	—	—μένη
Dual.	πεπαίδευσεσθον	πεπαίδευσεσθον	πεπαίδευσοιτο	—	—	—μενον.
Plur. 1.	πεπαίδευσόμεθα	πεπαίδευσόμεθα	πεπαίδευσοιμεθα	—	—	—
2.	πεπαίδευσεσθε	πεπαίδευσεσθε	πεπαίδευσοιθε	—	—	—
3.	πεπαίδευσονται.	πεπαίδευσονται.	πεπαίδευσονται.	—	—	—

§ 60.

Over de beteekenis en de Genera van het Verbum
in het algemeen.

1. Volgens hun beteekenis zijn de verba *overgankelijk*, 227
transitiva of *onovergankelijk*, *intransitiva* of *neutra*.

Zij zijn overgankelijk of *transitiva*, wanneer zij een rechtstreeksch voorwerp in den Accusativus bij zich hebben:

Bijv. ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, hij vermoedde het einde van zijn leven.

Zij zijn onovergankelijk, *intransitiva* of *neutra*, wanneer zij, of 1) een werking aanduiden, die zich bepaalt bij den persoon of de zaak, die de werking verricht.

Bijv. βαίνω, ἔρχομαι, ik ga, τρέχω ik loop.

of 2) een werking, die uitgeoefend wordt met betrekking tot een verwijderd voorwerp, dat in den Genitivus of Dativus staat.

Bijv. μεμνησθαί τινος, meminisse alicujus, aan iemand denken, ἀρχειν τινός over iemand heerschen, λυσitteλεῖν τινι, prodesse alicui, iemand voordeelig zijn.

2. Veelal zijn de werkwoorden, die in het Nederlandsch overgankelijk of onovergankelijk zijn, eveneens in het Grieksch *transitiva* of *intransitiva*. De afwijkingen in het Grieksche spraakgebruik worden in de Casusleer aangegeven.

3. Naar den vorm wordt het Grieksche werkwoord verdeeld: 228
in twee vormen, den vorm op -ω of -μι, en den vorm op -μαι, en in drie genera, geslachten of soorten: 1) het Activum, gelijk aan den vorm op -ω of -μι, 2) het Medium, 3) het Passivum, welke beide laatste tot den vorm op -μαι behooren.

4. Het Medium en Passivum hebben in Praesens, Imperfectum, Perfectum en Plusquamperfectum dezelfde vormen, doch die vormen hebben een andere beteekenis naar gelang zij tot het Medium of Passivum behooren, bijv.:

	Medium.	Passivum.
στεφανοῦμαι	ik bekrans mij.	ik word bekranst.
παιδεύομαι	ik voed mij op of laat opvoeden.	ik word opgevoed.
ἐπαιδεύομην	ik voedde mij op of liet opvoeden.	ik werd opgevoed.
πεπαιδευμαι	ik heb mij opgevoed of heb laten opvoeden.	ik ben opgevoed geworden.
ἐπεπαιδευμην	ik had mij opgevoed of had laten opvoeden.	ik was opgevoed geworden.

Of een gegeven vorm van genoemde tijden nu als Medium of als Passivum moet vertaald worden, kan men uit de constructie, uit de beteekenis van het verbum of uit den samenhang opmaken. Zoo zal *παιδεύομαι* *σε* niets anders kunnen beteekenen dan: *ik laat u opvoeden*, daar het Passivum geen Accusativus kan bij zich hebben.

Het Medium en Passivum hebben echter ieder een *verschillenden Aoristus*: Medium op *-σάμην*, Passivum op *-σιν*.

Verder is er een Futurum Passivum op *-θήσομαι*, doch bij vele verba heeft het Futurum Medii passieve beteekenis, bijv.: *ἀδικήσομαι*, *ik zal beleedigd worden*, *αὐξήσομαι*, *ik zal vermeerdert worden*, *φυλάξομαι*, *ik zal bewaakt worden*, *τιμήσομαι*, *ik zal gëeerd worden*.

Bijv. Xen. Cyr. V, 4, 34: *καὶ αὐτοὶ ἐπιβουλευσόμεθα καὶ ὁ οἶκος ὅλος*, *en wij zelve en geheel ons huis zullen belaagd worden*.

AANM. Het Futurum Passivum bestond zelfs niet in het oude Grieksch. Zoo vinden wij bij Homerus slechts drie plaatsen, Il. X, 365, Od. III, 187 en XIX 325, waar hij een Futurum II Passivum gebruikt, terwijl er geen enkel voorbeeld is van een Futurum op *-θήσομαι*.

OVER DE BETEEKENIS DER GENERA

IN HET BIJZONDER.

§ 61.

Over het Activum.

229 1. Het Activum duidt aan, dat het subject de handeling verricht, hetzij deze 1) op een *rechtstreeksch voorwerp*, dat in den Accusativus staat, overgaat, *transitief* is, bijv.: *ποιῶ τεῖχος*, *ik bouw een muur*;

of 2) op een *middeljk voorwerp* overgaat, dat in den Genitivus of Dativus staat, bijv.: *ἐπιβουλεύω τινί*, *ik belaag iemand*; *ἄρχω τινός*, *ik heersch over iemand*;

of 3) hetzij deze handeling *niet op een ander overgaat* en zich bij het subject bepaalt, bijv.: *βαίνω*, *ik ga*, *τρέχω*, *ik loop*.

In de beide laatste gevallen is het werkwoord *intransitief*, *neutraal* of *onzijdig*.

2. Een werkwoord is nu *regelmatig* naar zijn beteekenis, wanneer het in het activum één dezer beteekenissen heeft.

Onregelmatig, wanneer het:

I. In den actieven vorm twee dezer beteekenissen vereenigt. Zoo zijn transitiva ἔχω ἀσπίδα, *ik heb een schild*, πράττω ὁδόν, *ik leg een weg af*, terwijl zij tevens de intransitieve beteekenissen kunnen hebben van *zich bevinden*, *in een toestand zijn*, in verbinding met adverbia of adjectiva die den toestand uitdrukken.

Bijv. Xen. An. I, 1, 5: Κύρος τῶν βαρβάρων ἐπιμελεῖτο ὡς εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ, *Cyrus zorgde er voor, dat de barbaren hem genegen waren.* — An. VI, 4, 8: Ἀκούοντες καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς παρὰ Κύρῳ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ πράττειν, *daar zij vernomen hadden, dat ook de anderen, die Cyrus volgden, rijk en welgesteld waren.*

Zoo ook bijv. ἀπαγορεύειν	en	afgemat worden.
ἐκλείπειν	verlaten	„ verlaten, sterven.
ἐιάγειν	voortdurend doen	„ in een toestand zijn.
δηλοῦν	openbaar maken	„ openbaar zijn.
οἰκῆν	bewonen	„ wonen.
σιγᾶν, σιωπᾶν	verzwijgen	„ zwijgen.
τείνειν	spannen	„ zich uitstrekken.

Hiertoe behooren vele werkwoorden, wier intransitieve beteekenis ontstaan is door weglating van het object, bijv.

ἐλαύνειν	drijven	(ἄρμα, ἵππον, ναῦν)	rijden, varen.
ἀνάγειν	opvoeren	(ναῦν)	uitzeilen.
ἐκβάλλειν	uitwerpen	{	(ῥέωρ)
ἐμβάλλειν	in iets werpen		
τελευτᾶν	voleindigen	(βίον)	sterven.

II. In eenige tijden overgankelijke, in andere onovergankelijke beteekenis heeft. Dit is voornamelijk het geval bij werkwoorden, die tempora secunda hebben (zie N°. 263. 2).

Bijv. πέπραχα *ik heb gedaan*, εὖ πέπραγα *het gaat mij goed*.

3. Niet zelden heeft het Activum causatieve beteekenis, wanneer het subject niet zelf de handeling verricht, maar ze door anderen laat verrichten.

Bijv. Xen. An. I, 1, 3: Ἀρταξέρξης πείθεται καὶ συλλαμβάνει Κύρον ὡς ἀποκτενῶν, *Artaxerxes wordt overreed en laat Cyrus gevangen nemen.* I, 4, 10: Κύρος δ' αὐτὸν (παράδεισον) ἐξέκοψε, *Cyrus liet het park verwoesten.* Zoo ook in het latijn: Nepos, Miltiades III, 1: Darius pontem fecit in Histro flumine, *hij liet een brug slaan.*

4. Verba transitiva worden dikwijls bij samenstellingen intransitiva, en omgekeerd, bijv. βάλλειν, *werpen*, ἐμβάλλειν *een invul doen*, εἰσβάλλειν *uitmonden*; ἰέναι *zenden*, ἐξίεναι *uitstroomen*; βαίνειν *gaan*, διαβαίνειν *doortrekken*, oversteeken, παραβαίνειν *overtreden.*

§ 62.

Over het Medium.

Het Medium heeft een tweevoudige beteekenis, of ten eerste: 231
eene indirect reflexieve, onrechtstreeks wederkerende, wanneer het

beteekent, dat het subject iets verricht *ten zijnen behoefte*, in *zijn belang*, en dit is de gewone beteekeenis.

Bijv. ἴστημι ik plaats, ἵσταμαι τροπαῖον ik richt een zegeteeke voor mij op. — Xen. Cyr. I, 2, 8: φέρονται δ' οἷοσθαι σίτον μὲν ἄρτον . . . κώδιωνα ὡς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀρύσασθαι, en zij brengen voor zich als spijs brood van huis mede . . . een kruik om water voor zich uit de rivier te scheppen.

of *ten tweede*: een *direct reflexieve*, *rechtstreeks wederkeerende*, wanneer het subject de handeling *niet alleen ten zijnen behoefte*, maar *tevens aan zich zelven verricht*.

Bijv. ἵσταμαι ik plaats mij zelven, d. i. ik ga staan; κείραι scheren, κτείνασθαι zich scheren; σκευάζειν gereed maken, σκευάζεσθαι zich gereed maken.

Vandaar het Medium *directe* of *indirecte reflexivum*.

2. Uit het Medium *directe reflexivum* ontstaat bij verschillende werkwoorden of a) een *intransitieve* beteekeenis:

Bijv. ἀπολλύναι in het verderf storten	Med. ἀπόλλυσθαι omkomen.
γέειν doen, laten proeven	„ γέεσθαι proeven.
δυνάμειν bevoordeelen	„ δύνασθαι voordeel hebben.
παύειν doen ophouden	„ παύεσθαι ophouden.
πείθειν overreden	„ πείθεσθαι gehoorzamen.
φαίνειν toonen	„ φαίνεσθαι verschijnen.

of b) een *transitieve* beteekeenis:

Bijv. περαιούειν τινα iemand overzetten, περαιούσθαι ποταμόν een rivier oversteken — τιμωρεῖν τινα iemand helpen, τιμωρεῖσθαι τινα zich op iemand wreken — φυλάττειν τινα iemand bewaken, φυλάττεσθαι τινα zich zelf voor iemand bewaken, d. i. zich voor iemand wachten, op zijn hoede zijn.

In de plaats van het medium *directe reflexivum* staat echter veelal het *activum*, soms zelfs het medium met een terugwijzend of persoonlijk voornaamwoord, vooral bij tegenstellingen.

Bijv. Xen. An. I, 9, 7: Κύρος ἐπιδείκνυεν αὐτὸν ὅτι περὶ πλείστου ποιοῖτο μηδὲν ψεύδεσθαι — I, 8, 29: καὶ οἱ μὲν φασὶ βασιλεία κελύσσει τινα ἐπισφάζει αὐτὸν Κύρῳ, οἱ δ' αὐτὸν ἐπισφάσσειν σπασάμενον τὸν ἀκινάκην, en eenigen zeggen, dat de koning iemand beval hem te dooden, anderen dat hij zijn dolk trok en zich zelven doodde. Zie ook I, 3, 3: κατεδέμην ἐμοί.

Vele verba deponentia hebben deze *direct reflexieve* beteekeenis in het *Passivum*, zie N°. 237.

3. Het medium *indirecte reflexivum* kunnen wij in het Nederlandsch dikwijls goed weergeven met het voorzetsel *voor*:

Bijv. αἰρεῖν vorderen, αἰρεῖσθαι voor zich vorderen — αἰρεῖν nemen, αἰρεῖσθαι voor zich nemen, kiezen — εὕρισκεν vinden, εὕρισκεσθαι voor zich vinden, verwerven — λύνειν τινα iemand vrij laten, λύεσθαι τινα iemand voor zich vrijlaten, vrijkopen — πορίζειν verschaffen, πορίζεσθαι zich verschaffen.

~ Cyrus zeide, dat hij er zoo hoogen prijs opstelde, *voor* *de* *hoogen te worden*.

Zoo zegt men van hem, die door het volk geroepen wordt om wetten te maken, *γράφει, τίθησι νόμους*; doch *ὁ δῆμος γράφεται, τίθεται νόμους* het volk maakt zijn wetten (voor zich).

Dikwijls verricht het subject iets in zijn belang door iets van zich, uit zijn nabijheid te verwijderen.

Bijv. *ἀμύνειν τινά* iemand afweren, *ἀμύνεσθαι τινά* iemand van zich afweren, zich verdedigen, een gevaar afwenden — *ἀποδιδόναι τι* iets weggeven, *ἀποδίδεσθαι τι* iets verkoopen — *ἀποπέμπειν τινά* iemand wegzenden, *ἀποπέμπεσθαι* iemand van zich wegzenden, laten gaan.

4. Bij de meeste werkwoorden heeft het medium slechts één dezer twee beteekenissen, doch somtijds zijn ook beide in één werkwoord vereenigd.

Zoo *ἵστημι*, zie 1, zoo ook bijv. *τρέπω* ik wend, keer, Med. reflex. dir. *τρέπομαι* met den Aor. II *ἐτραπόμην*, ik wend mij, ik vlucht — Med. reflex. indir. *τρέπομαι* met den Aor. I *ἐτρεψάμην*, ik wend van mij af, ik jaag op de vlucht. — Pass. met de Aoristi *ἐτρίφθην* en *ἐτράπην*, zich tot iets wenden, op de vlucht geslagen worden.

5. Het Medium heeft dikwijls evenals het Activum (N°. 230) **232** causatieve beteekenis, dat men iets ten zijnen behoeve door een ander doen laat: *παιδεύομαι, διδάσκομαι*, ik laat onderwijzen.

Bijv. Xen. Cyr. I, 6, 2: *ἐγὼ γάρ σε ταῦτα ἐπίτηδες ἐδίδαζάμην*, want met opzet heb ik u daarin laten onderwijzen.

6. Het Medium kan verder aanduiden, dat het subject iets **233** uit eigen krachten, uit eigen middelen verricht, en wordt dan energisch, dynamisch of subjectief medium genoemd.

Bijv. *ἀποφαίνειν* vertoonen, *ἀποφαίνεσθαι* iets van zich bekend maken, bijv. *τὴν γνώμην* zijn meening — *πόλεμον*, *εἰρήνην ποιεῖν* vrede, oorlog bewerken, *bellum movere* — *ποιεῖσθαι*, vrede sluiten, zelf oorlog voeren, *bellum gerere* — *παρέχειν* verschaffen, *παρίχεσθαι*, uit eigen middelen, zelf verschaffen, aanbrengen.

Bij intransitiva drukt het de handeling uit als gevolg van den toestand, dien het Activum aangeeft, bijv. *σπαρεύνειν* een veldtocht ondernemen, *σπαρεύεσθαι* krijgsveldtocht verrichten — *πολιτεύειν* burger zijn, *πολιτεύεσθαι* zich met staatszaken bezig houden.

7. Nog kan het Medium eene wederkeerige handeling uitdrukken, bijv. *συμβουλεύεσθαι* met elkander beraadslagen, *διανέμεσθαι* onder elkander verdeelen. Plato. Gorgias. 523, a.

§ 63.

Over het Passivum.

1. De vorm op *-μαι* is Passivum, wanneer hij zuiver lijdende **234** beteekenis heeft, wanneer het subject de handeling ondergaat, bijv.: *παιδεύομαι* ik word opgevoed.

2. Het Passivum heeft steeds een van het Medium verschil-
lenden Aoristus op -Ξην, bijv.: *ἐπαιδέυΞην ik werd opgevoed*.

Niet zelden ook wordt dan van dezen Aoristus een Futurum
Passivi op -θήσομαι afgeleid, bijv.: *παιδεύθήσομαι ik zal opgevoed
worden*. Doch, zooals reeds N°. 228 is gezegd, heeft bij vele
werkwoorden het Futurum Medii passieve beteekenis, terwijl het
Futurum op -θήσομαι in de oude Grieksche dialecten zelfs niet
bestond

Het Futurum op -θήσομαι heeft, *behalve bij de deponentia*, N°. 236 en 237, altijd zuiver passieve beteekenis en *nooit reflexieve
mediale* beteekenis, die aan het Futurum Medium eigen is.

3. Eigenlijk kunnen slechts verba *transitiva* een persoonlijk
Passivum vormen.

Om nu een actieven zin in het Passivum om te zetten, wordt
het object van het Activum, subject van het Passivum, terwijl
het subject van den actieven zin in den Genitivus komt, ge-
woonlijk met de praepositie *ὑπό*.

Bijv. *ὁ πατήρ παιδεύει υἱόν de vader voedt zijn zoon op*, *ὁ υἱὸς παιδεύεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς de zoon wordt door zijn vader opgevoed*.

AANM. In plaats van *ὑπό* komt ook *παρά*, *πρός* of de enkele Dativus voor. Bij
de Passiva van *geven*, ook *ἐξ*.

4. Doch ook sommige verba *intransitiva* hebben een persoon-
lijk passivum:

Bijv. *ἄρχειν τινός over iemand heerschen*, Pass. *ἄρχεισθαι beheerscht worden, gehoor-
zamen* — *καταγελαῖν τινος iemand uitlachen, καταγελασθαι uitgelachen worden* —
πιστεύειν τινι iemand vertrouwen, πιστεύεσθαι vertrouwd worden — *ἐπιβουλεύειν τινι
iemand belagen, ἐπιβουλεύεσθαι belaagd worden*.

Xen. An. I, 3, 15: *ἄρχεισθαι ἐπίσταμαι ik weet beheerscht te worden (te gehoor-
zamen)* — VII, 6, 33: *ἐπιστευόμεν δὲ ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ik werd door de Lacede-
moniërs vertrouwd* — Cyr. V, 4, 34: *καὶ αὐτοὶ ἐπιβουλεύσομεθα καὶ ὁ οἶκος ὅλος*,
en wij zelven en geheel ons huis zullen belaagd worden.

5. Als Passiva worden wegens hun *beteekenis* ook sommige
Activa beschouwd.

Bijv. *θνήσκειν (= κτείνεσθαι) omkomen, gedood worden, ἐκίπτειν, φεύγειν ver-
bannen worden, aangeklaagd worden, εὖ πιάσκειν goed behandeld worden (act. εὖ ποιεῖν
wel doen), εὖ ἀκούειν geprezen worden (act. εὖ λῆγειν prijzen)*. Vergelijk in het latijn
perire, interire, crescere (= augeri).

Bijv. *Ἑκτωρ ἀπὲςθανεν ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως, Hector periit ab Achille, Hector werd
door Achilles gedood*. — Xen. An. I, 3, 4: *Ἐπορευόμεν ἵνα ὠφελοῖην αὐτὸν ἀνδ' τοῦ
τ' ὦν εὖ ἐπαθὼν ὑπ' ἐκείνου, ik trok op om hem ten dienste te staan voor de weldaden,*

die ik van hem ontvang. — Hell. I, 1, 27: ἡγγέλθη τοῖς στρατηγοῖς ὅτι φεύγουσιν ὑπὸ τοῦ δήμου, den bevelhebbers werd bekend gemaakt, dat zij door het volk verbannen waren.

§ 64.

Verwisseling van de Genera.

A. Deponentia.

1. Evenals in het latijn zijn er ook in het Grieksch vele **235** werkwoorden, die bij passieven of medialen vorm een actieve beteekenis hebben.

2. Deze worden *deponentia* genoemd, en wel *eigenlijke*, wanneer zij niet in actieven vorm op -ω of -μι bestaan, *oneigenlijke*, wanneer zij tevens in het Activum met dezelfde of met een andere beteekenis voorkomen.

De *deponentia* worden *media* genoemd, wanneer zij den Aoristus uit het medium op -άμην, *passiva*, wanneer zij den Aoristus uit het Passivum op -ην hebben.

Sommige *deponentia* hebben *beide Aoristi*, doch dan is gewoonlijk een van beide minder gebruikelijk of dichterlijk, of de eene heeft mediale, de andere passieve beteekenis. Zie Aanm. 2) van N°. 237.

De meeste *deponentia Passiva* hebben het Futurum uit het Medium, sommige daarbij nog het Futurum Passivi, terwijl andere geheel *passiva* zijn.

De *deponentia media* zijn het talrijkst en *eigenlijke deponentia*, wier actieve vorm of verouderd of niet gebruikelijk is.

De *voornaamste deponentia passiva* zijn :

I. *Eigenlijke deponentia***236**

a) met Futurum Medii en Aoristus Passivi.

ἀμύλλῃσθαι wedijveren.	ἐναντιωθῆναι zich verzetten.
ἀγασθῆναι bewonderen.	ἐνδυσμῇσθαι behartigen.
ἀχθεσθῆναι zich ergeren.	ἐπιστηθῆναι weten.
βούλησθαι willen.	ἐπιμελῇσθαι zorgen.
δεηθῆναι verzoeken.	οἰηθῆναι meenen.
ἐπινοήσθαι voornemens zijn.	μανῆναι woeden.
δυνήσθαι kunnen.	

b) met Futurum Medii en Passivi, Aoristus Passivi.

ἀπονοήσθαι wanhopig zijn.	συμπροθυμῇσθαι bevorderen.
ἐύλαβῇσθαι zich wachten.	ἡττηθῆναι bezwijken.
προθυμῇσθαι geneigd zijn.	

c) met Aoristus Medii en Passivi.

αἰδέσθηναι	zich schamen.	κοινολογηθῆναι	bespreken.
ἀπολογηθῆναι	zich verdedigen.	μεμφθῆναι	berispen.
ἀρνηθῆναι	ontkennen.	φιλοτιμηθῆναι	eerzuchtig zijn.
ἀυλισθῆναι	overnachten.	φιλοφρονηθῆναι	welwillend bejegenen.

d) met Futurum en Aoristus uit het Passivum, zuiver Passiva.

ἦδομαι	ik verheug mij.	Fut. ἡσθήσομαι	Aor. ἦσθην.
(ἐραμαι	ik heb lief dicht.	„ ἐρασθήσομαι)	„ ἠράσθην.

237

II. De *oneigenlijke* deponentia passiva meestal met het Futurum Medii hebbenof a) *dezelfde* beteekenis als hun activa, bijv :

ἀπορίειν	= ἀπορηθῆναι in verlegenheid zijn.
δαπανᾶν	= δαπανηθῆναι verkwisten.
ἐννοεῖν	= ἐννοεῖσθαι overwegen, ἐπινοεῖσθαι overdenken, προνοεῖσθαι zorg dragen.
ἱμεῖρειν	= ἱμερθῆναι verlangen.
λοιδορεῖν	= λοιδορηθῆναι beschimpen, lasteren.

of b) *eene mediale, direct reflexieve* beteekenis van het transitieve Activum (zie N°. 231), *mediale Passiva*.De meest *alledaagsche* zijn :

1. αἰσχύνειν mishandelen.	αἰσχυνθῆναι	zich schamen.
2. ἀλίζειν verzamelen.	ἀλίσθηναι	zich verzamelen.
3. συναλλάττειν vereenigen.	συναλλαγῆναι	zich verzoenen.
Zoo ook ἀπαλλαγῆναι zich terugtrekken, διαλλαγῆναι zich verzoenen, καταλλαγῆναι zich verzoenen. F. P.		
4. εὖωχεῖν goed onthouden.	εὖωχθῆναι	zich te goed doen.
5. κατακλίνειν neerbuijen.	κατακλινῆναι of -κλιθῆναι	zich nederleggen.
6. κινεῖν bewegen.	κινηθῆναι	zich bewegen.
7. (κοιμᾶν doen inslapen dicht.).	κοιμηθῆναι	zich te slapen leggen, slapen.
8. ὀρμᾶν aandrijven.	ὀρμηθῆναι	zich in beweging zetten, optrekken.
9. πορεύειν doen gaan.	πορευθῆναι	zich op marsch begeven, gaan, optrekken.
10. συλλέγειν verzamelen.	συλλεγῆναι	zich verzamelen.
11. σώζειν, redden.	σωθῆναι	zich redden.
12. τάττειν rangschikken.	ταχθῆναι	zich scharen.
13. φοβεῖν vrees aanjagen.	φοβηθῆναι	zich angstig maken, vreezen. F.M. en P.

Verder nog :

ἀθροίζειν verzamelen.	ἀθροισθῆναι	zich verzamelen.
αὐξάνειν doen toenemen.	αὐξηθῆναι	(zich doen) toenemen.
διατᾶν voeden.	διατηθῆναι	zich ophouden, wonen.
διαλέγειν uitleggen.	διαλεχθῆναι of -λεγῆναι	zich onderhouden, redetwisten.
ἐκπλήττειν schrik aanjagen.	ἐκπλαγῆναι	(zich beangstigen) schrikken.
ἐπείγειν voortdrijven.	ἐπειχθῆναι	zich haasten.
ἐστιᾶν onthalen.	ἐστιαθῆναι	zich vergasten.
εὐφραίνειν verheugen.	εὐφρανθῆναι	zich verheugen.

θυμῶν toornig maken.
 κατοικίζειν doen wonen, bevolken.
 λυπεῖν bedroeven.
 ὀπλίζειν wapenen.
 ὀργίζειν toornig maken.
 ὀρμίζειν voor anker leggen.
 πλανᾶν doen dwalen.
 τρέφειν voeden.
 στέλλειν zenden.
 στρέφειν keeren.
 σφάλλειν doen wankelen.
 φθείρειν verderven.

θυμωθῆναι zich boos maken.
 κατοικισθῆναι wonen, zich nederzetten.
 λυπηθῆναι zich bedroeven, treuren.
 ὀπλισθῆναι zich uitrusten.
 ὀργισθῆναι zich driftig maken.
 ὀρμισθῆναι voor anker liggen.
 πλανηθῆναι dwalen, zich vergissen.
 τραφῆναι zich voeden.
 σταλῆναι zich reisvaardig maken.
 στραφῆναι zich keeren. F. P.
 σφαλῆναι wankelen. F. P.
 φθαρῆναι te gronde gaan.

AANM. 1) Vele dezer werkwoorden komen ook in zuiver *passieve* beteekenis hunner activa voor, bijv. Xen. An. II, 4, 3: ἐπὶ δὲ πάλιν ἀλίσθη αὐτῷ ἡ στρατιά, *doch wanneer zijz leger wederom verzameld is.*

Men lette nog op:

- 1) μαίνομαι *ik raas*, woed. Fut. *μανοῦμαι* (*μυνήσομαι*). Aor. *ἐμάηνην*. Perf. *μέμνηνα* *ik ben razend*.
- 2) μιμνήσκω. Act. Fut. *μνήσω*. Aor. *ἔμνησα* *ik breng te binnen*.
 Dep. Med. *μνήσομαι* Aor. *ἐμνησάμην*. Perf. *μέμνημαι*. Fut. III. *μεμνήσομαι* *zich herinneren*.
 Dep. Pass. Aor. *ἐμνήσθην*. Fut. *μνησθήσομαι*. Perf. *μέμνημαι*. *iemand herdenken, van iemand of iets melding maken*.
- 3) πείθω *ik overreed*. Fut. *πείσω*. Aor. *ἔπεισα*. Perf. *πέπεικα*.
 Pass. *πείδομαι* *ik word overreed*. Aor. *ἐπέισθην*. Fut. *πεισθήσομαι*. Perf. *πέπεισμαι*.
 Med. *πείδομαι* *ik gehoorzaam, ik geloof*. Fut. *πείσομαι*.
 Perf. *πέπεισμαι*. Aor. *ἐπέισθην*. Aor. II. *ἐπιδόμην*.
 Perf. II. *πέποιθα* *ik vertrouw*.
- 4) σήπω *ik doe verrotten*.
 P. *σήπομαι* *ik verrot*. Fut. *σαπήσομαι*. Aor. *ἐσάπην*. Perf. II. *—*.
 Act. *σέσηπα* *ik ben verrot*.
- 5) τήκω *ik doe smelten*. Fut. *τήξω*. Aor. *ἔτηξα*.
 P. *τήκομαι* *ik smelt*. Fut. *τᾱθήσομαι*. Aor. *ἐτάκην*. Perf. II. *—*.
 Act. *τίτηκα* *ik ben gesmolten*.
- 6) φαίνω Tr. *ik toon aan, openbaar*. Fut. *φανῶ*. Aor. *ἔφηνα*.
 Perf. *πέφαγκα*.
 M. *φαίνομαι* Intr. *ik schijn, blijkt (videor), ik verschijn, ik*

vertoon mij. Fut. φανήσομαι en φανοῦμαι. Aor. II. ἐφά-
νην. Perf. πέφασμαι en Perf. II. πέφηνα.

Deze beteekenis kan ook het Act. in Praesens en
Imperf. hebben.

P. φαίνομαι ik word getoond. Perf. πέφασμαι. Aor. ἐφάνθην.
Fut. φανθήσομαι.

In samenstellingen beteekent het Medium iets van zich
openbaren met den Aor. ἐφηνάμην, bijv. ἀποφήνασθαι
τὴν γνώμην zijn gevoelen uitspreken.

7) ψεύδω Act. beliegen, bedriegen.

Med. ψεύδομαι. Fut. ψεύσομαι. Aor. ἐψεύσάμην, liegen, ver-
breken.

Pass. ψεύδομαι. Perf. ἐψεύσμαι. Aor. ἐψεύσθην. Fut. ψευσθή-
σομαι belogen, bedrogen worden en zich bedriegen.

AANM. 2) Niet zelden vormen de Grieken ook van een eigenlijk deponens
werkwoord tijden met *passieve* beteekenis. Dit geschiedt voornamelijk 1) in het Per-
fectum, bijv. εἰργασται het is verricht geworden; 2) in den Aoristus Passivi, wan-
neer het deponens tevens een Aoristus Medii heeft, bijv. βιάζομαι ik dwing,
ἐβιάσάμην ik dwong, ἐβιάσθην ik werd gedwongen. Zoo ἐχρήσθη het werd gebruikt
(Herod. VII, 144), ἰάομαι ik genees, ἰασάμην ik genas, ἰάθην ik werd genezen.

3) Meerdere onregelmatigheden in de beteekenis van werkwoorden zullen verder
bij ieder werkwoord afzonderlijk gegeven worden.

B. Futurum Medium bij Verba Activa.

238 Vele Verba Activa, die niet in het Medium voorkomen, vor-
men het Futurum op -σομαι, terwijl de Aoristus en verdere tij-
den de gewone actieve uitgangen behouden.

Men kan ze als volgt rangschikken:

I. Verba die een *geluid* uitdrukken, of *zwijgen* beteekenen.

ᾄδω ik zing.	βοάω ik roep.	γελάω ik lach.
οἰμῶζω ik weeklaag.	ροφέω ik slurp.	συρίζω ik fluit.
τρῶγω ik knaag.	σιγάω en σιωπάω ik zwijg.	

Die op -ζω hebben het Futurum op -ξομαι volgens N°. 253, c.

II. Verba van *beweging*.

ἀπαντᾷ ik ontmoet.	θηράω en θηρεύω ik jaag.	χωρέω ik wijk.
βαίνω, βαδίζω ik ga.	πηδάω ik spring.	
διώκω ik vervolg.	φεύγω ik vlucht.	

III. Verba van *prijzen* en het tegendeel.

ἐκπαινιάζω	{ ik prijs.	κολάζω ik kastijd.
ἐπαινέω		σκόπτω ik spot.
θαυμάζω ik bewonder.		τωθάζω ik hoon.

IV. Verba van *stelen*.*ἀρπάζω ik roof.**κλέπτω ik steel.*

V.

*ἄγνοέω ik weet niet.**βιόω ik leef.**σπουδάζω ik ijver.**ἀκούω ik hoor.**βλέπω ik zie.**ἀπολαύω ik heb aandeel, geniet. δικάζω ik houd voor recht.*

Verder zijn er nog verschillende andere werkwoorden, zooals *ἔλω ik loop, νέω ik zwem, πλέω ik vaar, πνέω ik waai*, en een groot getal anomala, die het Futurum op -σομαι hebben en later zullen gegeven worden.

AANM. 1) Van deze werkwoorden komt echter ook somtijds, ofschoon zelden en meestal bij latere schrijvers, een Futurum Activum voor, hetgeen wij niet moeten navolgen, bijv. Xen. An. I, 4, 8: *διώξω*. Andere werkwoorden hebben naast het Futurum Activum het Futurum Medium in dezelfde beteekenis, zooals *ἀλαλάζω ik ruih, ὀλολύζω ik jubel, ἐπορκέω ik doe een valschen eed*.

§ 65.

De Sibilantes F, J en Σ.

Daar het voor het beter begrip van sommige schijnbaar onregelmatige vormen bij het werkwoord, althans voor meergevorderden, zijn nut kan hebben op de F, J en Σ te letten, geven wij hier eenige aanwijzingen aangaande hun verdwijnen en de sporen, die zij in de taal hebben achtergelaten. Bij de behandeling der verschillende werkwoorden zal telkens hierheen verwezen worden.

A. De digamma.

I. In het begin der woorden is de F gewoonlijk in den Spiritus lenis overgegaan, bijv. *ἔαρ* ver, *ἔα* = *ἦρ* lente: *ἔργον*, *ἔργον* werk; *φύλον*, *οἶνον* wijn; zelden in den Spiritus asper, zooals *Ἑσπέρα*, *ἑσπέρα* vesper, avond; *Ἑσθής*, *ἑσθής*, vestis, vest; met de sibilans *ς* is zij dikwijls in den Spiritus asper overgegaan, bijv. *σφηδύς* suavis, *ἡδύς* aangenaam, alhoewel *σφεδίζω* *ἡδίζω* werd.

II. In het midden der woorden:

1) Voor consonanten en ook aan het einde der woorden gaat de F in v over, zoodat men in het algemeen kan zeggen, dat de diphthongen *av*, *ev*, *ov* uit *aF*, *eF*, *oF* ontstaan zijn. Zoo zijn de Nominativi der woorden op -εύς (N°. 91) gevormd door achtervoeging eener *ς* aan den stam op -eF, bijv. *βασιλεύς* st. *βασιλιεF*; zoo de Nominativus *βοῦς* rund van den stam *βοF*, Gen. (*βοFος*) *βοός*, gelijk het lat. *bos*, *bovis*, het Futurum van *κάω* ik brand, van den stam *καF*, (*καFσω*) *καύσω*, het Futurum van *νέω* ik zwem, (*νεFσομαι*) *νέυσομαι*. Vandaar de Vocativi *βασιλεῦ*, *βοῦ*.

Voor een *ρ* wordt een F geassimileerd. Vandaar dikwijls de dubbele *ρ* bij het augment, bijv. *φριγέω*, *frigeo*, ik huiver Impf. *ἐφρίγουν*, *ἐπρίγουν*; *φρήγνυμι*, *frango*, ik breek, Aor. *ἐφρηξα*, *ἐπρηξα*.

Somtijds gaat de F voor eene vocaal in v over, doch dan heeft er tevens metathesis plaats, bijv. *νεFρον*, *nervus*, *nerf*, (*νεFρον*) *νεῦρον*: *παρFος*, *parvus*, *klein*, (*παρFος*) *παῦρος*. Zoo krijgt men van den stam *σρεF* van het werkw. *ρέω* ik vloei, (*ρεν*) *ρνε*, waarvan het Futurum *ρήήσομαι* etc. regelmatig gevormd is.

2) Tusschen twee vocalen wordt de F uitgestooten, bijv. *οFις*, *ois* ovis, *ooi*, *schaap*; *αιFων*, *aiōn*, *aevum*, *eeuw*; *οFτωFος*, *octavus*, *δγFδοFος*.

In dit geval heeft er in de declinatie en bij het augment dikwijls of a) samen-

239

240

241

trekking plaats, of b) *schadeloosstelling*, waardoor de eerste vocaal verlengd wordt. Na die verlenging heeft er echter in het Attisch verder *metathesis quantitatis* plaats, waardoor de eerste vocaal weder kort, doch de tweede in hare plaats verlengd wordt.

Bijv. a) βασιλεύς *konink*, Dat. βασιλέφι-βασιλεῖ-βασιλεῖ: Nom. Plur. βασιλέες-βασιλεῖς.

Φεργάζομαι *ik werk*, Impf. ἐφεργάζομην-ἐφεργάζομην-ἐφεργάζομην: Aor. bij ὀράω *ik zie*, van den stam *φιδ* (*videre*) ἐφιδόν, εἶδον: φαλίσκομαι, Aor. ἐφάλων, ἐάλων (zie b) ἥλων.

b) βασιλεύς Gen. βασιλέως, βασιλῆος (nog bij Homerus), βασιλέως. Vandaar dat de uitgangen α en ας van den Acc. Sing. en Pluralis der woorden op -εύς lang zijn (N°. 54), βασιλέῃ, βασιλέῃς worden eerst βασιλεῖ, βασιλεῖς en dan βασιλεῖα, βασιλεῖας.

Deze regel geldt in het algemeen ook bij het wegvallen der andere sibilantes j en c. Zoo πόλις *stad*, st. πολὺ Gen. πόλιος πόλιος-πόλιως; ἔστειλα wordt ἔστειλα etc. Zie N°. 214.

Dikwijls ook is de v tusschen twee klinders in *φ* overgegaan en dan verdwenen: zoo is χεῖνω, χεῖω en verder χεῖω *ik giet*, geworden. Vandaar nog bij Homerus Aor. ἔχενα, ἔχενάμην en het Perf. κέχυνκα, κέχυνται, κέχυνται.

B. De Jod.

242

De J, die oorspronkelijk in de stammen van vele woorden aanwezig was, is als volgt verdwenen:

I. In het begin der woorden is zij of door eene ζ bijv. ζύγον, *jugum*, *juk*, of door een spiritus asper bijv. ἦπαρ *hecur*, *lever*, of door een jota *ἰαπτω*, *jacio*, *ik werp*, vervangen.

II. In het midden der woorden is zij:

a) nu eens tot ι dan tot ε overgegaan, bijv. βασιλεῖα βασιλεία, πάτριος πάτριος, ὑπὸσχνομαι ὑπὸσχομαι, βύνη βυνέω.

b) tusschen twee vocalen uitgevallen of zonder spoor achter te laten, bijv. φιλέω, τιμάω, δηλόω voor φιλέω, τιμάω, δηλόω, of met verlenging der voorgaande vocaal en metathesis quantitatis in het Attisch, bijv. πόλις *stad*, st. πολὺ; Gen. πόλιος - πόλιος - πόλιως.

c) na ν en ρ in ι overgegaan, en door metathesis verplaatst, bijv. φάνω φαίνω, φθέρω φθείρω, μέλαινα μίλαινα.

d) na de λ geassimileerd ἄλως, ἄλωμαι, μᾶλιν worden ἄλλος, ἄλλομαι, μᾶλλον.

e) met de tenues κ, τ, en met de aspiratae χ, θ tot σσ of ττ overgegaan:

φυλάττω - φυλάττω : τάχων - θάττων.

μέλιττα - μέλιττα : κορύθω - κορύττω.

f) met ντ tot c overgegaan, met verlenging der voorgaande vocaal (zie N°. 40): πάντῃ, θέντῃ, λέγοντῃ worden πᾶσα, θείσα, λέγουσα.

g) met γ en δ gewoonlijk ζ geworden, κράζω κράζω, ἔζομαι ἔζομαι, ἐλπίζω ἐλπίζω.

C. De Sigma.

243

I. De sibilans c in het begin der woorden door eene vocaal gevolgd is gewoonlijk in den Spiritus asper overgegaan, bijv. σέρπω *serpo*, *ik kruip*, ἔρπω; σέπομαι *sequor* *ik volg*; σάλωμαι *salio* ἄλλωμαι *ik spring*, σίδωμαι *sedeo*, ἴζομαι *ik zit*.

Somtijds in den Spiritus lenis, vooral bij een volgende adspirata (N°. 37) *σέχω*, *ἔχω* ik heb; *σόφρα ὄφρα*, *zoolang als*.

Waar de sigma in het begin der woorden voor eene vocaal gebleven is kan zij voor *σ* staan, bijv. *σφιδάω*, *σιγάω*, *zwijgen* (dikwijls echter zijn beide weggevalen, zie N°. 239) of zij kan een verzachting der *τ* zijn, bijv. *σύ* voor *τύ*, *λύουσι* voor *λύοντι* (N°. 209, 1.).

II. In het midden der woorden

1) valt de *ς* weg: a) tusschen twee consonanten wanneer zij de uitspraak lastig maakt (zie N°. 38). Vandaar wordt *ἔξ* = *ἐκς* voor consonanten *ἐκ*.

b) bijna altijd tusschen twee vocalen, als wanneer er geregeld samentrekking der vocalen plaats heeft. Vandaar *παιδεύσαι*, *παιδεύει*, *παιδεύει* (N°. 210). Zoo is de stam der substantiva op *-ος* en *-ης* der 3^e declinatie eigenlijk op *-ες*, bijv. *γένος* st. *γενεῖς*, Gen. *γένε-σ-ος*, *γένεος*, *γίνους*; *Σωκράτης* st. *Σωκρατεῖς*, Gen. *Σωκράτε-σ-ος*, *Σωκράτεος*, *Σωκράτους*. Zoo bij het augment, bijv. *ἴστημι* = *ίσιστημι* (zie I.). Plusquamperf. van den stam *στα*: *ἔσεσθήκη*, *εἰσθήκη*: *ἦμι* stam *σε*. Perfectum *εἰσέσκα*, *εἰκα*.

c) Vóór en achter *λ*, *ν*, *ρ* doch met verlenging der vocaal, die vooraf gaat:

Bijv. *στέλλω* (voor *στέλω*) ik zend, Aor. *ἔστειλα*, *ἔστειλα*.

φθίρω (*φθίρω*) ik verderf, Aor. *ἔφθερσα*, *ἔφθιρα*.

Ook achter en soms vóór de *μ*: bijv. *νίμω* ik weid, Aor. (*ἐνεμα*), *ἐνεμα*: *εἰμι* voor (*ἵσμι*), doch Plur. 1 p. *ἐσμέν*, bij Homerus nog *εἰμέν*.

In Homerus vindt men nog bij *φείλλω* ik dring samen, *φείρω* ik ga weg, *κείρω* ik scheer af, en anderen de Aoristi *ἔφειλα*, *ἔφερσα*, *ἔκερσα*, evenals de Futura *θήρσομαι*, *ῥρω*, *φθίρσω* van *θήρομαι* ik word warm, *ῥνυμι* ik wek op, *φθίρω* ik verderf.

2) wordt de *ς* evenals de *σ* sojas geassimileerd, bijv. *σρέω* (*ρίω* ik vloei), Imperf. *ἔσρεον*, *ἔρπον*, *σνέω* (*νέω* ik zwem), Imperf. *ἔσνεον*, *ἔννεον*.

§ 66.

A u g m e n t.

1. Het augment, dat alleen in den *Indicativus* (niet in de 245 overige modi) der *historische tijden* voorkomt, is tweevoudig, syllabicum of temporale.

2. Het augmentum *syllabicum*, aldus genoemd omdat het een syllabe aan den verbaalvorm toevoegt, wordt gebruikt bij werkwoorden, die met een *consonant* beginnen en bestaat in een *ε*, die voor den stam van het werkwoord geplaatst wordt.

Bijv. *παιδεύω*. Impf. *ἐπαιδευον*. Aor. *ἐπαιδευσα*.

In het Plusquamperfectum staat het augment vóór de reductie.

Bijv. *ἔ - πε - παιδεύκη*.

Is de consonant waarmede een werkwoord begint de *ρ*, dan wordt deze achter het augment verdubbeld.

Bijv. ῥίπτω *ik werp*. Impf. ῥριπτον.

Stam ῥριπ: zie N°. 240.

AANM. Bij de drie werkwoorden βούλομαι *ik wil*, δύναμαι *ik kan* en μέλλω *ik zal*, vindt men ofschoon zelden in plaats der ε de η als augment, bijv. ἐβουλόμην of ἠβουλόμην.

246 3. Het *augmentum temporale*, aldus genoemd omdat de tempus der vocaal, de quantiteit, gewoonlijk verandert, vindt plaats bij werkwoorden, die met een *vocaal* beginnen en bestaat in de verlenging dier vocaal.

De α en ε worden η, de ο wordt ω, ook dan wanneer zij de eerste klinker van een tweeklank zijn.

αι en α worden dus η; αυ en ευ worden ηυ,
οι wordt ω.

Korte ι en υ worden lange ī en ū, terwijl de andere lange klinkers onveranderd blijven.

Bijv. αἰτέω <i>ik vraag</i> .	Impf. ῥτιον:	ᾄδω <i>ik zing</i> .	Impf. ῥδον.
αὔλειω <i>ik speel fluit</i> .	„ ῥύλειον:	εὐχομαι <i>ik bid</i> .	„ ῥύχόμεν.
οἰκίω <i>ik woon</i> .	„ ῥπιον:	ἰκετεύω <i>ik smeeek</i> .	„ ἰκτετεον.
ὑμνέω <i>ik zing</i> .	„ ῥμνειον:	ἐσχυώ <i>ik ben sterk</i> .	„ ἔσχυον.
ἡττάομαι <i>ik doe onder</i> .	„ ἡτταόμην:	ὠφελέω <i>ik help</i> .	„ ὠφέλειον.

Dit *augmentum temporale* dient tevens als *reduplicatie* bij de Perfecta en Plusquamperfecta dezer verba, doch blijft dan bij deze *tijden in alle modi*.

AANM. De werkwoorden, die met de diphthongen ει en ου beginnen, hebben gewoonlijk geen augment, bijv.: εἶργω *ik sluit in*, Imperf. εἶργον. οὐτάζω, *ik wond*, Impf. οὐταζον.

Die met ευ beginnen vindt men ook zonder augment, bijv.: εὐρίσκω *ik vind*, Aor. P. εὐρέθην en ἠύρέθην.

247 4. a) Eenige werkwoorden, die met ε beginnen, hebben tot augment ει, namelijk: ἐάω *ik laat toe*, ἐδίζω *ik geven*, ἐλίττω *ik wentel*, ἔλκω *ik sleep*, ἔπομαι *ik volg*, ἐργάζομαι *ik werk*, ἔρπω *ik kruip*, ἐστιάω *ik onthaal*, ἔχω *ik heb*.

Imperf. εἶων, εἶδιζον, Aor. ἐλιξα, etc.

Samengetrokken uit ἐσίω, ἐσφίδιζον, ἐφέλιττον, ἐφέλκον, ἐσπεόμην, ἐφεργαζόμην, ἐσερπον, ἐσεσιών, ἐσεχον, N°. 241, 244.

b) Ditzelfde geschiedt bij het werkwoord ἵημι *ik zend*. Perf. ἔηκα. P. εἶμαι. Aor. εἵθην en in het Plusquamperfectum van ἵστημι, εἰστήκη.

Ontstaan uit σίσεκα, σέτμαι en ἐσστήκη, N°. 244.

c) Nog vinden wij het augment ει in εἶλον *ik nam*. Aor. II bij αἵρω *ik neem*;

εἶδον ik zag. Aor. II bij *ὄράω ik zie*, alsmede in het Perf. *εἶωθα* ¹⁾ *ik ben gewoon*, bij *εἶθω ik pleeg*. Over *εἶπον* zie N°. 249. 4.

Ontstaan uit *ἐσελον* (stam *σελ*), *ἐσεδον*.

5. De werkwoorden *ἄγγυμι ik breek*, *ὠθέω ik stoot*, *ὠνέομαι ik koop*, hebben het Augmentum Syllabicum.

Impf. *ἰώθουν*, *ἰωνούμην*. Aor. *ἔαξα*. Voor *ἔφώθουν*, *ἔφωνούμην*, *ἔφαξα*, N°. 241.

6. *Beide augmenten* hebben: *ἀλίσκομαι ik word gevangen*, *ἀνοίγω (ἀνοίγνυμι) ik open* en *ὄράω ik zie*. Aor. *ἔαλων*, *ἀνέφξα*. Impf. *ἑώρων*.

Het Perfectum van *ἀλίσκομαι* is echter *ἔαλωκα*, terwijl *ὄραω* in de Perfecta *ἑώρακα*, *ἑώραμαι* en *ἑώρακα*, *ἑώραμαι* heeft. *Ἐάλων* en *ἔαλωκα* worden verder dikwijls samengetrokken tot *ἦλων* en *ἦλωκα*.

Ontstaan uit de stammen *σελ*, *σειγ* en *σερ*. Eenige verba die met de *σε* beginnen, schijnen *η* tot augment gehad te hebben, zoodat *ἑώρων* ontstaan is uit *ἡσερών*, terwijl vervolgens metathesis quantitatis plaats had. Zoo ook *ἑώρακα* etc.

7. *Ἑορτάζω ik vier feest* heeft het Imperf. *ἑώρταζον*. Zoo vindt men van de dichtelijke perfecta *ἑολπα ik hoop* bij *ἔλπω ik doe hopen*, *ἑοργα ik doe van den stam ΕΡΓ*, *ἑοικα ik gelijk* Perf. II. bij *εἶπω*, de Plusquamperfecta: *ἑώλπη*, *ἑώργη*, *ἑώκη*. Ontstaan uit *ἑσερτάζω*, *ἑσεολπα*, *ἑσεοργα*, *ἑσεοικα* ²⁾.

§ 67.

Reduplicatie.

1. Het Perfectum en Plusquamperfectum hebben eene *reduplicatie*, welke in alle modi blijft. 248

2. Bij werkwoorden, die met *éne consonant* beginnen (behalve de *ρ* en de *duplices*) bestaat de reduplicatie in de *verdubbeling der eerste consonant van den stam met tusschenlassching eener ε*.

Bijv. *παιδεύω*: Perf. *πεπαιδευκα*. Plusquamperfectum *ἑπεπαιδεύκη*.

Is de eerste consonant een *adspirata*, dan wordt volgens N°. 35 de reduplicatie met de *tenuis* gevormd.

¹⁾ *ἔωθα* Θ 408 und bei Herodot. *ἑώθει* Hymn. auf Hermes 305 aus *σεσεωθα* Wz. *σεσηθ* (*ἡθος*), sonst bei Homer und im Attischen *εἶωθα* *εἶώθειν* mit unerklärtem *ει* *).

²⁾ *ει* im Plusquamperfect kann alt sein = *ε-σε-ἑώθειν*, und von da ins Perfectum gedrungen. (G. Meyer, N°. 655.)

³⁾ Im Perfect von *ὄράω* brauchte die Komödie *ἑώρακα*, für die Att. Proza scheint *ἑώρακα* gesicherter zu sein. Einige entsprechende Homerische Formen sind unsicher, weil sie bloss auf falscher Transcription des alten Alphabetes beruhen können: für *ἑφροχέει* Δ. 3. v 255 wird *ἑφροχέει* (*ἑφροχέει*) einzusetzen sein . . . sicherer *ἑόλπει* φ 96 (*σεφόλπει*) für *ἑώλπει*, *ἑοίκει* Ξ 474 (*σεφοίκει*) für *ἑώκει*, *ἑόργει* oder *ἑσεφόργει* ξ 289 für das mit einem metrischen Fehler behaftete *ἑώργει*, wie δ 693 *ἄνδρα σεφόργει*. (Griech. Gramm. v. G. Meyer, n°. 477.)

Bijv. φιλέω ik bemín. Perf. πεφίληκα; θαυμάζω ik bewonder. Perf. τεθαύμακα; χαρίζομαι ik ben welgevallig. Perf. κεχάρισμαι.

3. De reduplicatie is gelijk aan het *augmentum temporale* bij werkwoorden, die met een vocaal beginnen, doch dit blijft dan in alle modi.

Bijv. ἀληθεύω ik ben oprecht. Perf. ἠλήθευκα. Inf. ἠλήθευκέναι.
αἰρέω ik neem. Perf. ἔρημαι, part. ἔρήμενος. Act. ἔρηκα. Inf. ἔρκειναι.
ἐρωτάω ik vraag. Perf. ἠρώτηκα. Pass. ἠρώτημαι, part. ἠρωτημένος.
ἐργάζομαι ik werk. Perf. Pass. ἐργασμαι, part. ἐργασμένος (Nº. 247).
ὁμιλέω ik verkeer. Perf. ὠμίληκα, part. ὠμιληκώς.
οἰκίω ik woon. Perf. ὤκημαι. Inf. ὤκησθαι.
ἡδομαι ik verheug mij. Perf. ἤσμαι.

4. De reduplicatie is gelijk aan het *augmentum syllabicum*, wat dan eveneens in alle modi blijft:

a) bij de werkwoorden, die met een ρ beginnen, welke achter het augment verdubbeld wordt.

Bijv. ῥίπτω ik werp. Perf. ἔρριφα. St. ἔριπ No. 240.

b) bij de werkwoorden, die beginnen met een duplex of met twee consonanten die positie maken, zooals twee mutae of γν. (Nº. 7.)

Bijv. κτιζώ ik sticht. Perf. pass. ἐκτισμαι; φθείρω ik verderf. Pass. ἐφθαρκα; σπείρω ik zaai. Perf. P. ἐσπαρμαι; ζητέω ik zoek. Perf. ἐζήτηκα; γνωρίζω ik ken. P. ἐγνώρικα, ἐγνώρισμαι.

Doch daar *muta cum liquida* (uitgez. β, γ, δ νόός λ, μ, ν) geen positie maken, hebben de werkwoorden, die met twee zulke consonanten beginnen, de reduplicatie op de gewone manier.

Bijv. κρατέω ik heersch. Perf. κεκράτηκα; γράφω ik schrijf. Perf. γέγραφα.
(κράζω ik schreeuw) Perf. κέκραγα κλίνω ik buig. „ κέκλικα.
πνέω ik adem. „ πέπνευκα. πλήττω ik sla. „ πέπληγμαι.

AANM. 1) Werkwoorden, die met γλ en βλ beginnen, zijn zeer zeldzaam en nemen nu eens de gewone reduplicatie, dan alleen het *augmentum syllabicum* aan, bijv. βλάπτω ik benadeel. Perf. βέβλαφα (Dem. XIX, 180); βέβλαμμαι (Plato Protag. 314, δ); βλαστάνω ik ontkiem. Perf. ἐβλάστηκα (Eurip. Iph. in Aul. 595). Plusqpf. ἐβέβλαστηκη (Thuc. III, 26).

2) Bij de werkwoorden, die het augm. temp. of syll. tot reduplicatie hebben, neemt het Plusqpf. geen verder augment aan, bijv. ἔρριφα. Plusqpf. ἔρριφη; ἔρηκα. Plusqpf. ἔρηκη. Uitgezonderd is εἰστήκη ik stond van ἴστημι ik plaats. Perf. ἔστηκα ik sta uit σίστηκα en ἐσίστηκη Nº. 244.

3) Vormen hun reduplicatie op de gewone manier, ofschoon de twee eerste consonanten positie maken: μμνήσκω ik breng te binnen. (st. μνα). Perf. μέμνημαι memini, ik herinner mij en κτάομαι ik verwerf. Perf. κέκτημαι ik bezit. Echter ook ἐκτημαι (Plato Meno. 97, ε).

4. Eenige werkwoorden, die met een liquida beginnen, hebben tot reduplicatie *ei*: λαμβάνω *ik neem*, εἴληφα, εἴλημμαι, λαγχάνω *ik verkrijg door het lot*, εἴληχα (εἴλημμαι). Zoo ook bij λέγω *ik zeg* van den stam *ρίω*. Perf. εἶρηκα, εἶρημαι en in de Composita -εἰλοχα, -εἰλεγμαι; *οὐκ μείρομαι*.

Over εἰκα, εἰωθα, εἰολπα, εἰοργα zie N°. 247, 7.

§ 68.

Attische Reduplicatie.

1. Sommige werkwoorden, die met *a*, *ε* of *o* beginnen, vormen in Perfectum en Plusquamperfectum de reduplicatie *door herhaling der twee eerste letters van den stam vóór het augmentum temporale*. 249

Zij komt voornamelijk voor bij de werkwoorden ἀκούω *ik hoor*, ἐλαύνω *ik drijf*, ἐλέγχω *ik overtuig*, ἔρχομαι *ik ga*, ἐσθίω *ik eet*, ὀλλυμι *ik verderf*, ὀμνυμι *ik zweer*, ὀρύττω *ik graaf*.

Zelden of alleen bij dichters vindt men ze van de verba ἀλέω *ik maal*, ἀλείφω *ik zelf*, ἀγείρω *ik verzamel*, ἐγείρω *ik wek*, ἀρώω, *ik ploeg*, ἐρείδω *ik steun*, ὄζω *ik riek*.

Bij ἔρχομαι, ὄζω, ὀλλυμι bestaat slechts het Perf. *Activi*, terwijl bij ἀκούω het Perf. *Passivi* wel bestaat, doch zonder Att. Red. gevormd wordt.

Ἀλέω, ἀρώω, ἐλέγχω hebben alleen het Perf. op -μαι.

2. De tweede lettergreep dezer Perfecta wordt, indien zij lang is, *kort* gemaakt: *ei* wordt *ι*, *ou* wordt *ο*, behalve bij ἐρείδω, Pf. ἐρήρεικα, ἐρήρεισμαι.

Bijv. ἀκούω (korte st. ἀκο, uitg. Perf. ἀκο-α. Augm. ᾠκοα). Att. Red. ἀκήκοα.

ἐλαύνω „ ἐλα, „ ἐλακα. „ ἤλακα). „ ἐλήλακα-μαι.

ἐλέγχω „ ἐλεγχ, „ ἐλεγμαι. „ ἤλεγμαι). „ ἐλήλεγμαι.

ὀρύττω „ ὀρυχ, „ ὀρύχα. „ ὠρυχα). „ ὀρώρυχα-νμαι.

Zie voor ἔρχομαι N°. 281, ἐσθίω N°. 298. 1., ὀλλυμι N°. 278. 3., ὀμνυμι N°. 278. 4. Meerdere onregelmatigheden dezer verba zullen later behandeld worden.

3. Het Plusquamperfectum van ἀκούω is ἠκηκόνη, van ὀρύττω ὠρωρύχη.

AANM. Attische reduplicatie hebben ook nog ἐνήνοχα, ἐνήνεγμαι, van den stam ΕΝΕΚ bij φέρω, zie N°. 285. 3. en de vorm ἐγρήγορα Perf. bij ἐγείρω, waar de stam ἐγερ verdubbeld en gesyncopeerd is: ἐγερ - ἡγορα - ἐγρήγορα.

4. Ook twee *Aoristi II* hebben deze Attische reduplicatie, doch met dit verschil, dat zij *eerst* de Attische reduplicatie plaatsen en daarvoor het augment. Zij zijn ἡγαγον van ἄγω *ik voer*, en ἡνεγκον. Aor. II. bij φέρω, zie N°. 285. 3.

Zoo ook wordt dikwijls εἶπον *ik zeide*, Aor. II bij λέγω (N°. 282.) verklaard als ontstaan uit εἶεἶπον of εἶεἶπον (?).

AANM. Bij Homerus komt de Att. reduplicatie zoowel in het Perfectum als in den Aoristus nog bij vele andere werkwoorden voor.

§ 69.

Augment en Reduplicatie bij Verba Composita.

250 De werkwoorden kunnen op twee wijzen samengesteld zijn, of 1) *met praeposities of voorzetsels*, of 2) *met andere woorden*.

De voorzetsels zijn:

ἀμφί om.	εἰς naar.	μετά met.	σύν met.
ἀνά naar boven.	ἐν in.	παρά bij.	ὑπέρ boven.
ἀντί in plaats van.	ἐξ uit.	περί om.	ὑπό onder.
ἀπό van af.	ἐπί op.	πρό voor.	
διά tusschen.	κατά naar beneden.	πρός bij.	

I. 1) Bij verba, die met een der praeposities samengesteld zijn, komen augment en reduplicatie achter de praepositie.

De vocaal der tweesylbige praeposities wordt geëlideerd, behalve bij περί (N°. 19), terwijl de praepositie πρό dikwijls met het augment (gewoonlijk niet met de reduplicatie) door crasis tot οὐ samensmelt.

De praeposities ἐν, ἐξ en σύν worden voor het augment weer in dezen hun oorspronkelijken vorm geschreven (zie N°. 39 en 43).

Bijv. προσφέρω ik breng bij. Impf. προσφέρων.
 ἀποδύω ik trek uit. Aor. ἀπέδυσα. Perf. ἀποδεδύκα.
 περιβάλλω ik werp om. Impf. περιβάλλον: προπέμψω ik zend vooruit. Aor. προὔπεμψα.
 συλλέγω ik verzamel. Impf. συνέλεγον. Aor. συνέλεξα, doch Conj. συλλέξω. Inf. συλλέξαι.

ἐμφύω ik plant in. Aor. ἐνέφυν. Perf. ἐμπίφυκα. Plusqpf. ἐνεπέφύκη.
 συσκειάζω ik pak bijeen. Impf. συνεισκειάζων.
 ἐλλείπω ik schiet tekort. Impf. ἐνέλειπον: ἐγγράφω ik schrijf in. Imp. ἐνέγραφον.
 ἐκβάλλω ik werp uit. Impf. ἐξέβαλλον. Aor. ἐξέβαλον, doch Inf. ἐκβαλεῖν.

Bij samenstelling met twee praeposities komen augment en reduplicatie na de tweede.

Bijv. προαποπίμπομαι ik zend vooruit weg. Aor. προαπεπεμψάμην.
 συγκαταλαμβάνω ik neem te zamen weg. Perf. συγκατέειληφα.

AANM. Men merke hier reeds op, dat het accent bij samenstelling nooit over de syllabe van het augment mag gaan. bijv. ὑπάρχω ik begin. Imp. ὑπῆρχον, ὑπῆρχες, ὑπῆρχε. Zoo kan men, waar het anders onzichtbaar is, het augment in sommige vormen aan het accent kennen, bijv. καθήκε 3. p. s. Impf. van καθήκω ik kom af. (κάθηκε zou Imperativus Praesens zijn.)

De reden hiervan is, dat het augmentum temporale eigenlijk niets anders is dan het syllabicum, wat met de eerste vocaal van het werkwoord is samengetrokken: ὑπῆρχον (= ὑπίαρχον), καθήκε (= καθίηκε).

2) Worden *als samengestelden beschouwd* en hebben *het augment in het midden*, ofschoon het werkwoord als simplex, buiten samenstelling niet bestaat: ἀπολαύω ik heb aandeel, ἀπολογέομαι ik verdedig mij, ἐγκωμιάζω ik prijs, ἐνεδρεύω ik belaag, ἐμποδίζω ik sta in den weg, ἐπιορκέω ik doe een valschen eed, ἐπιχειρέω ik leg de hand aan, ὑποπτεύω ik heb argwaan, παρανομίω ik handel wederrechtelijk, προθυμίομαι ik ben geneigd, προξενέω ik ben gastvriend etc.

+ 3) Hebben het augment *vóór de praepositie*: ἀμφιέννυμι ik trek aan. Aor. ἠμφίεσα, ἠμφιεσάμην; ἐπίσταμαι ik weet. Aor. ἠπιστήθην.

+ 4) Hebben augment *vóór en achter de praepositie*: ἐνοχλέω ik hinder, ἀνέχομαι ik houd uit, παροινέω ik ben dronken, ἀμφισβητέω ik weersprek.

+ 5) Ἀμπέχω ik doe aan, ἀμφιγυνέω ik wifel, en andere hebben *of dubbel augment, of enkel vóór de praepositie*.

II. Bij samenstellingen met andere woorden komt het augment 251 van voren.

Bijv. οἰκοδομέω ik bouw een huis. Aor. ὑποδόμησα, πλημμελέω ik misdoe. Perf. πεπλημμέληκα.

Doch wanneer in samenstellingen op de voorvoegsels δυσ- (kwalijk) en εὖ (wel) eene vocaal volgt, komen augment en reduplicatie *achter deze woordjes*. Volgt echter een consonant, dan hebben zij augment en reduplicatie *van voren* (hetgeen dan voor εὖ soms geen verandering te weeg brengt, volgens N°. 246. A.)

Bijv. δυσαρτέω ik ben misnoegd. Impf. δυσ-ηρέστων; εὐεργετέω ik doe wel. Impf. εὐ-ηγρέτων. Perf. εὐηργέτημαι.

Doch δυσ-τυχέω ik ben ongelukkig. Aor. ἔδυστύχησα. Perf. διδυστύχηκα, εὐδοκιμέω ik word geroemd. Aor. εὐδοκίμησα. Perf. εὐδοκίμηκα.

§ 70.

Verdeeling der Verba.

1. De verba worden *naar den uitgang van den Indicativus Praesentis* verdeeld in verba op -ω en verba op -μι. 252

2. De verba op -ω worden *naar den uitgang van den stam* (na het weglaten der -ω) verdeeld in verba *pura*, wanneer de stam op een *vocaal* of *diphthong* eindigt, en verba *impura*, wanneer de stam op een *consonant* eindigt.

Zoo zijn παιδεύω ik voed op, λύνω ik maak los, πρίω ik zaag, σείω ik schud, ἀπολαύω ik geniet, τιμᾶω ik eer, φιλέω ik bemin, μισθόω ik verhuur, verba pura.

De verba pura, die voor den uitgang eene α, ε of ο hebben, worden *verba contracta* genoemd, dewijl zij in Praesens en Imperfectum zoowel van den vorm op -ω als van dien op -μαι

samengetrokken worden. Alle anderen zijn *non contracta*, daar zij geen samentrekking ondergaan.

Derhalve zijn τιμάω, φιλέω, μισῶω verba pura contracta.

3. De verba *impura* zijn of *muta* of *liquida*, naar gelang de eindconsonant van den stam een muta of een liquida is.

Liquida zijn dus στέλλω ik zend, νέμω ik weid, μένω ik blijf, σπείρω ik zaai etc.

De muta zijn derhalve of *labialia* of *gutturalia* of *lingualia*.

Bijv. Labialia: λείπω ik verlaat, τριβω ik wrijf, γράφω ik schrijf.

Gutturalia: πλέκω ik vlecht, λέγω ik zeg, ἐλέγχω ik overtuig.

Lingualia: ᾄδω ik zing, πείθω ik overreed.

253

4. Tot de verba *muta* worden ook teruggebracht die werkwoorden, wier eindconsonant versterkt is tot πτ, ττ en ζ.

a) De werkwoorden op πτ zijn alle *labialia*, wier zuivere stamconsonant eene π, β of φ is.

Bijv. τύπτω ik sla, st. τυπ; καλύπτω ik bedek, st. καλυβ; ῥάπτω ik naai, st. ῥαφ.

ΑΛΗΜ. Πίπτω ik val, maakt geen uitzondering daar het uit πιπέτω ontstaan en dus zuiver *linguale* is; Nº. 283.

b) De werkwoorden op ττ zijn *gutturalia* met κ, γ of χ tot eindconsonant.

Bijv. τάττω, ik orden, st. τατ; φρίττω ik huiver, st. φρικ; ὀρύττω ik graaf, st. ὀρυτ; σφάττω, ik slacht, st. σφαγ; ταραττω ik verwar, st. ταραχ.

Ontstaan uit τάκω, φρίκω, ὀρύκω, ταραγγω, volgens Nº. 242.

Linguale is πλάττω ik vorm. Fut. πλάσω. Aor. ἐπλάσσα. Perf. πέπλασμαι. Aor. ἐπλάσθην.

Lingualia die minder voorkomen zijn de dichterlijke ἐρέττω, ik roei, ἱμάττω ik geesel, κορύσσω ik wapen, πάττω ik bestrooi, βλίττω ik lees honig, πτίσσω ik stamp. Ontstaan uit πλάττω, ἐρέττω etc. Zie Nº. 242.

Labiale is (πέττω) ik kook, Fut. πείσω, Perf. πέπεμαι, πέπεσαι.

c) De werkwoorden op ζ zijn meerendeels *lingualia*.

Bijv. δικάζω ik spreek recht, ἐλπίζω ik hoop, θαυμάζω ik bewonder.

Ontstaan uit δικάδω, ἐλπίδω etc.; No. 242.

Gutturalia met γ tot stamletter zijn die verba, welke een geluid of geroep uitdrukken, zooals ἀλαλάζω ik hef een krijgsgeschreeuw aan, κράζω ik schreeuw (st. κραγ, dicht.), οἰμώζω ik weeklaag (st. οἰμωγ). Ook στάζω ik druip (st. σταγ).

Ontstaan uit κράγω etc.; Nº. 242.

De volgende twee hebben γγ tot stamletter: σαλπίζω ik trompet en het dicht. πλάζω ik drijf rond. χλαζω ik schreeuw.

Futurum σαλπιγέω, πλάγέω uit σαλπιγγω etc.

(Νίζω) ik wasch heeft het Fut. νίσω. In Praesens minder gebruikelijk νίπτω.

5. Naar het *accent* zijn de verba *barytona*, zonder *accent*, of *perispomena* met een *circumflexus* op de laatste lettergreep, zooals de *contracta*.

Bijv. παιδεύω, λείπω, ἀγγέλλω — τιμῶ, φιλῶ, μισθῶ.

§ 71.

Verba op -ω.

Vroeger zagen wij hoe de verschillende tijden van het werkwoord gevormd worden en hoe de stam bij παιδεύω steeds onveranderd blijft. Dit is echter niet bij alle werkwoorden aldus. Wat er nu bijzonders plaats heeft of in de verandering der stamvocaal of in de vorming der tijden en personen, zullen wij bij de verschillende klassen van werkwoorden nagaan. Steeds zal de vorming der Stamtijden met den Aoristus Activi, voor zoover deze bestaan, worden aangegeven, zoodat de overige tijden des te gemakkelijker volgens § 59 kunnen worden afgeleid.

Verba Pura.

1. De verba pura vormen hun stamtijden door, met inacht- 254 neming van augment en reduplicatie voor de verschillende tijden, de uitgangen -σω -κα -μαι -θην achter den *langen stam* te zetten.

De ι en υ zijn bij deze werkwoorden reeds in het Praesens lang, evenals de diphthongen, doch α en ε worden η; ο wordt verlengd tot ω.

Bijv. παιδεύω	παιδεύσω	ἐπαίδευσα	πεπαίδευκα	πεπαίδεμαι	ἐπαιδεύθην.
τιμάω	τιμήσω	ἐτίμησα	τετίμηκα	τετίμημαι	ἐτιμήθην.
φιλέω	φιλήσω	ἐφίλησα	πεφίληκα	πεφίλημαι	ἐφιλήθην.
μισθῶ	μισθώσω	ἐμίσθωσα	μεμίσθωκα	μεμίσθωμαι	ἐμισθώθην.

AANM. 1) τῶ ik *sehat* en μεθύω ik *ben dronken* hebben in het Praesens een korte vocaal.

2) πτῶ ik *spuw* heeft πτῶσω, ἐπτῶσα.

3) δῶ ik *hul in*, θῶ ik *offer*, λῶ ik *maak los* hebben in het Perfectum op -μαι en in den Aoristus Passivi de korte ῶ, terwijl θύω en λύω ook reeds in het Perf. Activi de korte vocaal krijgen.

δύω	δύσω	δέδωκα	δέδωμαι	ἐδύθην.
θύω	θύσω	ἔθυσα	τέθυκα	τέθυμαι
λύω	λύσω	ἔλυσα	λέλυκα	λέλυμαι
				ἐδύθην (N ^o . 36. c.).
				ἐλύθην.

2. Staat voor de stamvocaal α eene ε, ι of ρ, dan wordt de 255 α niet tot η, maar tot lange ā verlengd.

Bijv. δράω ik <i>doe</i> .	δράσω	ἔδρασα	δέδρακα	ἔδρασθην. N ^o . 259. 5.
ἰάω ik <i>laat toe</i> .	ἰάσω	ἔἰασα	εἶακα	εἶαμαι
ἔρυνθιάω ik <i>bloos</i> .	ἔρυνθιάσω	ἔρυνθιάσα	ἔρυνθιάκα	εἰάθην. (N ^o . 247.)
				ἔρυνθιάσθην.

Uitgezonderd zijn: 1) *χράω ik geef orakel* en *χράομαι ik gebruik*.

χράω *χρήσω* *ἔχρησα* *κέχρηκα* *κέχρησται* *ἐχρήσθη*. (N°. 259. 2.)

χράομαι *χρήσομαι* *ἐχρησάμην* *κέχρημαι* *ἐχρήσθην*. (N°. 259. 3.)

2) *Ἀκροάομαι ik aanhoor*, Fut. *ἀκροάσομαι*.

3) De twee verba *κάω ik brand* en *κλάω ik ween* verlengen de *a* tot *au*:

κάω *καύσω* *ἔκαυσα* *κέκαυκα* *κέκαυμαι* *ἐκαύθην*.

κλάω *κλαύσομαι* en *κλαυσούμαι* N°. 260. *ἔκλαυσα* *κέκλαυμαι*.

Regelmatig van de stammen *κατ* en *κλατ*. Zie N°. 240.

4. De verba *ἴω ik loop*, *νέω ik zwem*, *πνέω ik adem*, *πλέω ik vaar*, verlengen de *ε* tot *eu*.

Θέω, Fut. *θεύσομαι*, komt alleen voor in Praesens en Futurum, het overige wordt van *τρέχω ik loop* genomen. N°. 298. 9.

Πλέω, *πλεύσομαι* en *πλευσοῦμαι* N°. 260, *ἔπλευσα*, *πέπλευκα* (*πέπλευσαι*, *ἐπλεύσθην*.)

Νέω *νεύσομαι* (en *νευσοῦμαι*) *ἔνευσα* *νένευκα*.

Πνέω *πνέσομαι* (en *πνευσοῦμαι*) *ἔπνευσα* *πέπνευκα* (*ἔπνευσθην*.)

5. Geheel onregelmatig zijn de stamtijden van *ρέω ik vloeit* en *χέω ik giet*.

Ρέω. Fut. *ρύσομαι* Aor. *ἔρρυν*. Perf. *ἔρρύηκα*.

Χέω. Fut. A. *χέω*. M. *χέομαι*. Aor. A. *ἔχεα*. M. *ἐχέαμην*. Perf. *κέχυκα*, *κέχυμαι*. Aor. P. *ἐχύθην*.

Vergelijk voor deze werkw. alsook voor die onder 4 N°. 240 en 241.

§ 72.

256 1. Sommige verba pura behouden de korte vocaal in al hun stamtijden. De voornaamste zijn:

I. Op *άω* = *ō*. a) alle op *λαω* = *lō*.

Bijv. *κλάω ik breek*, *κλάσω* *ἔκλασα* *κέκλασμαι* *ἐκλάσθην*.

γελάω ik lach, *γελάσομαι* *ἐγέλασα* *ἐγέλασθην*.

Uitgezonderd zijn: *ἀμιλλῶμαι ik kamp*, *ἀμιλλήσομαι*; *κολλάω ik lijm*, *κολλήσω*; *συλάω ik beroof*, *συλήσω*, alsmede *κλάω ik ween* N°. 255, 3.

ΑΑΣΜ. Hiertoe kan ook teruggebracht worden *ἐλαύνω* (verlenging van *ελάω*). Fut. *ελῶ* (N°. 261. A.). Aor. *ἤλασα*. Perf. *ἐλήλακα*, *ἐλήλαμαι* (N°. 249.). Aor. P. *ἤλάσθην*.

b) *ἐράω ik bemin* (wat alleen in Praesens en Imperfectum Act. en Pass., in den Aor. Pass. *ἠράσθην* en het Fut. Pass. *ἑρασθήσομαι* voorkomt) en *σπάω ik trek*, *σπάσω*, *ἔσπασα*, *ἔσπακα*, *ἔσπασμαι*, *ἑσπάσθην*.

c) de verba op *-άννυμι*, verlenging van *άω*; No. 279.

II. Op *έω* = *ω*.

257

a) *Τελέω ik voleindig*, *τελῶ* (N°. 261. B.), *ἔτελεσα* *τετέλεκα*
τετέλεσμαι *ἑτελέσθην*.

Αἰδέομαι ik ontzie, *αἰδέσομαι* *ᾗδισάμην* *ᾗδισμαι* *ᾗδέσθην*.

Ἀρκέω ik weer af, *ἀρκέσω* *ἤρκεσα*.

Ἐμέω ik spuw, *-ήμιστα*.

Ζέω ik zied, *ζέσω*, *ἔζησα*.

Τρέω ik beef, *τρίσω*, *ἔτρεσα*.

b) De verba op *-έννυμι*, verlenging van *-έω*; N°. 279.

III. Op *ω* = *ow*: *ἀρώ ik ploeg*. Fut. *ἀρόσω* (Perf. *ἀρήρομαι*). Aor. *ἠρόθην*.

2. Sommige verba pura verlengen de vocaal in eenige tijden, 258
terwijl zij in andere tijden kort blijft. De voornaamste zijn:

(*Αἰνέω*) wat slechts in samenstellingen voorkomt, bijv. *ἐπ-αινέω ik prijs*, *ἐπαινέσομαι*, *ἐπ-ήνεσα*, *ἐπ-ήνεκα*, *ἐπ-ήνημαι*, *ἐπ-ῆνέθην*.

Αἰρέω. A. *Iets nemen, iemand gevangen nemen, een stad innemen, iets met zijn verstand vatten, begrijpen*. M. *voor zich nemen, kiezen*. P. *gekozen worden, zelden genomen, gevangen worden*, waarvoor men gewoonlijk *ἀλίσκομαι*, N°. 287. 1., gebruikt.

αἰρήσω, *ἤρκα*, *ἤρημαι*, *ἠρέθην*, Aor. II. Act. *ἔιλον* (st. *ἔλ*).

Δέω ik bind, *δήσω*, *ἔδησα*, *δέδεκα*, *δέδεμαι*, *ἑδέθην*.

AANM. 1) Hiertoe behooren ook de anomala *εύρίσκω ik vind*, N°. 292. 3., *σβέννυμι ik blusch*, N°. 279. 6.

2) De reden waarom de verba in N°. 256 en 257 de korte vocaal behouden is, dat zij eigenlijk sigmastammen zijn, welke sigma volgens N°. 244 verdwenen is, en derhalve verba impura, die de stamvocaal niet veranderen. Zoo is de stam van *γελάω γελας*. De verba van N°. 258 vormen hun tijden deels van een sigmastam, deels van een stam op *-ε*.

§. 73.

Perfectum op *-μαι* en Aoristus P. met *ς*.

1. Alle verba op *ω* = *άω* en de meeste op *ω* = *έω*, welke in 259
de stamtijden de *α* en *ε* kort laten (No. 256, 257), benevens

eenige verba pura non contracta maken het Perfectum op -μαι en den Aoristus Passivi op -σμαι en -σθην.

Bijv. κλάω ik breek, κέκλασμαι, ἐκλάσθην.
τελείω ik voleindig, τετέλεσμαι, ἐτετέλεσθην.

Van de verba pura non contracta zijn de meest voorkomende
ἀκούω ik hoor, ἀκούσομαι, ἤκουσα, ἀκήκοα (ἤκουσμαι, ἠκούσθην).
κελεύω ik beveel, κεκέλευσμαι, ἐκελεύσθην.
σείω ik schud, σέσεισμαι, ἐσεισθην.

2. Zoo ook, niettegenstaande zij de vocaal verlengen, χῶω ik hoop op, χράω ik geef orakel N°. 255, en de anomala πίμπλημι ik vul, πίμπρημι ik verbrand N°. 280, γιγνώσκω ik leer kennen N°. 287. 4.

3. Hebben alleen in den Aor. Passivi de *ς*, λείω ik steenig, κατελείψθην, πνέω ik adem N°. 255, χρῶμαι ik gebruik N°. 255. Zoo ook het verbum mutum ἀχθῶμαι ik erger mij, ἀχθίσομαι, ἤχθισθην en andere.

4. Hebben de *ς* alleen in het Perf. op -μαι, het verbum mutum σῶζω ik red, σέσωσμαι, ἐσώθην, πταίω ik stoot, ἐπταίσθην.

5. Δράω ik doe, heeft Aor. ἐδράσθην.

Θραύω ik breek, τίθραυμαι en τίθραυσμαι. Aor. ἐθραύσθην.

Κλῶω of κλείω ik sluit, κέκλημαι, κέκλειμαι (en κέκλεισμαι). Aor. ἐκλείσθην en ἐκλήσθην.

Κολοῦω ik verklein, κεκόλουμαι en κεκόλουσμαι. Aor. ἐκολούσθην en ἐκολούσθην.

Κρούω ik klop, ἐέκρουμαι (en ἐέκρουσμαι). Aor. ἐκρούσθην.

Νέω ik hoop op, νήσω, ἐνήσα. Perf. νήνημαι (en νήνησμαι). Aor. ἐνήσθην.

→ Χρίω ik zelf, ἐέχρισμαι (en ἐέχρισσμαι). Aor. ἐέχρισθην.

§ 74.

Verba Pura Contracta.

260 De verba pura op -άω, -έω, -όω worden volgens N°. 252 in Praesens en Imperfectum zoowel van het Activum als van den vorm op -μαι samengetrokken, terwijl zij voor de overige tijden geheel regelmatig zijn volgens N°. 254. Alleen gaat de Infinitivus Praesentis Activi uit op -εν en de Optativus Imperfecti meestal op ίην.

I. Bij de verba op -άω wordt *a* + *o*-klank samengetrokken tot *ω*, zoodat *αο*, *αω*, *αου* overgaan in *ω*.

a + *ε*-klank tot *α*, zoodat *αε*, *αη* overgaan in *ᾱ*.

Komt er een jota bij, dan wordt deze subscriptum, zoodat *αοι* tot *ω*, en *ᾱει*, *ᾱη* tot *ᾱ̃* overgaan.

ΑΑΝΧ. De verba ζάω ik leef, χράω ik geef een godspraak, χράομαι ik gebruik,

πεινάω *ik ben hongerig*, διψάω *ik ben dorstig*, κνάω *ik krab*, ψάω *ik schuur*, σμάω *ik strijk*, worden samengetrokken tot *η* en *η*, in plaats van *α* en *α*. Bijv. Praesens Indicativi ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῆτον, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι. Imperativus ζῆ, ζήτω, ζήτον, ζήτε, ζώντων. Infinitivus ζῆν. Indicativus Imperfecti ἐζων, ἐζης, ἐζη, ἐζήτην, ἐζῶμεν, ἐζήτε, ἐζων.

II. Bij de **Σ** verba op *-έω* wordt de *ε* met *ε* samengetrokken tot *ει*, met *ο* tot *ου*, terwijl zij voor lange klinkers en twee-klinken verdwijnt.

AANM. De *tweesyllbige* verba op *-έω* worden alleen samengetrokken tot *ει*, behalve δέω *ik bind*, wat overal samengetrokken wordt. Bijv. Praesens Indicativi τρέω *ik beef*, τρεῖς, τρεῖ, τρεῖτον, τρέομεν, τρεῖτε, τρέουσι.

III. Bij de verba op *-όω* wordt de *ο* met *ε*, *ο* of *ου* samengetrokken tot *ου*; met een lange vocaal *η* of *ω* tot *ω*; in verbin-ding met een jota, dus met *ει*, *η* of *οι*, tot *οι*.

AANM. Het verbum *ρίγώω ik beevries*, wordt overal samengetrokken tot *ω* en *ω*, in plaats van *ου* en *οι*. Bijv. Praes. Ind. ριγῶ, ριγῶς, ριγῶ, ριγῶτον, ριγῶμεν, ριγῶτε, ριγῶσι. Impf. Ind. ἔρριγων, ἔρριγως, ἔρριγω, ἔρριγώτην, ἔρριγῶμεν, ἔρριγῶτε, ἔρριγων.

VOOR BEELDEN.

a) $\bar{\omega} = \acute{\alpha}\omega$. — $\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}$. Fut. $\tau\bar{\iota}\mu\acute{\eta}\sigma\omega$, Prf. $\tau\epsilon\tau\bar{\iota}\mu\eta\kappa\alpha$, $\tau\epsilon\tau\bar{\iota}\mu\eta\mu\alpha\iota$, Aor. $\tau\epsilon\tau\bar{\iota}\mu\eta$.
M. *straf* tegen

Pass. $\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\acute{\eta}\theta\eta\iota$. 1) A. *eeren*, *schatten*. M. id. 2) A. tot iets *veroordeelen*.
iemand *eischen*.

NUM. EN PERS.	INDICATIVUS.	CONJUNCTIVUS.	OPTATIVUS.	IMPERATIVUS.	INFINITIVUS.	PARTICIPIUM.
Acti Prae				v u m. sens.		
Sing. 1	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}$ (= $\acute{\alpha}\omega$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}$ (= $\acute{\alpha}\omega$)				
2	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\varsigma$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\varsigma$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\varsigma$ (= $\acute{\alpha}\gamma\varsigma$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}$ (= $\alpha\epsilon$)		N. $\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu$)
3	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}$ (= $\acute{\alpha}\gamma$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omega$ (= $\alpha\epsilon\tau\omega$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\sigma\alpha$ (= $\acute{\alpha}\omega\sigma\alpha$)
Dual. 1						$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu$)
2	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\omicron\nu$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\eta\tau\omicron\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\omicron\nu$)		G. $\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu\tau\omicron\varsigma$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu\tau\omicron\varsigma$)
3	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\omicron\nu$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\eta\tau\omicron\nu$)				
Plur. 1	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\nu$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\epsilon\nu$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\nu$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\epsilon\nu$)				
2	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\epsilon$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\eta\tau\epsilon$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\epsilon$)		
3	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\sigma\iota$ (v) (= $\acute{\alpha}\omega\sigma\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\tau\iota$ (v) (= $\acute{\alpha}\omega\sigma\iota$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu\tau\omicron\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\nu\tau\omicron\nu$)		
Imper				fectum.		
Sing. 1	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\eta\nu$)			
2	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\varsigma$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\varsigma$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\eta\varsigma$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\eta\varsigma$)			
3	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}$ (= $\alpha\epsilon$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\eta$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\eta$)			
Dual. 1						
2	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\tau\eta\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\tau\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\tau\eta\nu$)			
3	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\tau\eta\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\tau\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\tau\eta\nu$)			
Plur. 1	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\omega\mu\epsilon\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\mu\epsilon\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\mu\epsilon\nu$)			
2	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\epsilon$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\tau\epsilon$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\tau\epsilon$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\tau\epsilon$)			
3	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\epsilon\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\epsilon\nu$)			
Medium en Prae				Passivum. sens.		
Sing. 1	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\alpha\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\alpha\iota$)			$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\alpha\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$ (= $\alpha\acute{\omicron}\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$)
2	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}$ (= $\acute{\alpha}\gamma$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\nu\eta$ (= $\alpha\acute{\omicron}\mu\epsilon\nu\eta$)
3	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\alpha\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\eta\tau\alpha\iota$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omega$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\sigma\theta\omega$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\nu\omicron\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\mu\epsilon\nu\omicron\nu$)
Dual. 1						
2	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\eta\sigma\theta\omicron\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$)		
3	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\eta\sigma\theta\omicron\nu$)				
Plur. 1	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\alpha\acute{\omicron}\mu\epsilon\theta\alpha$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\mu\epsilon\theta\alpha$)				
2	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\epsilon$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\eta\sigma\theta\epsilon$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\epsilon$)		
3	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu\tau\alpha\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu\tau\alpha\iota$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omega\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\sigma\theta\omega\nu$)		
Imper				fectum.		
Sing. 1	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\mu\eta\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\mu\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\mu\eta\nu$)			
2	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\omicron$ (= $\acute{\alpha}\omega\iota\omicron$)			
3	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omicron$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\omicron$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\tau\omicron$ (= $\acute{\alpha}\omega\iota\tau\omicron$)			
Dual. 1						
2	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\sigma\theta\eta\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\sigma\theta\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\sigma\theta\eta\nu$)			
3	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\sigma\theta\eta\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\sigma\theta\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\sigma\theta\eta\nu$)			
Plur. 1	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\alpha\acute{\omicron}\mu\epsilon\theta\alpha$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\mu\epsilon\theta\alpha$)			
2	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\epsilon$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\omega\iota\sigma\theta\epsilon$)			
3	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu\tau\omicron$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu\tau\omicron$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\nu\tau\omicron$ (= $\acute{\alpha}\omega\iota\nu\tau\omicron$)			

VOOR BEELDEN.

a) $\bar{\omega} = \acute{\alpha}\omega$. — $\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}$. Fut. $\tau\bar{\iota}\mu\acute{\eta}\sigma\omega$, Prf. $\tau\epsilon\tau\bar{\iota}\mu\eta\kappa\alpha$, $\tau\epsilon\tau\bar{\iota}\mu\eta\mu\alpha\iota$, Aor. $\tau\epsilon\tau\bar{\iota}\mu\eta$.
M. *straf* tegen

Pass. $\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\acute{\eta}\theta\eta\mu$. 1) A. *eeren*, *schatten*. M. id. 2) A. tot iets *veroordeelen*.
iemand *eischen*.

NUM. EN PERS.	INDICATIVUS.	CONJUNCTIVUS.	OPTATIVUS.	IMPERATIVUS.	INFINITIVUS.	PARTICIPIUM.
Acti Prae				v u m. sens.		
Sing. 1	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}$ (= $\acute{\alpha}\omega$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}$ (= $\acute{\alpha}\omega$)				
2	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\varsigma$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\varsigma$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\varsigma$ (= $\acute{\alpha}\gamma\varsigma$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}$ (= $\alpha\epsilon$)		N. $\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu$)
3	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}$ (= $\acute{\alpha}\gamma$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omega$ (= $\alpha\epsilon\tau\omega$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\sigma\alpha$ (= $\acute{\alpha}\omega\sigma\alpha$)
Dual. 1						$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu$)
2	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\omicron\nu$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\eta\tau\omicron\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\omicron\nu$)		G. $\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu\tau\omicron\varsigma$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu\tau\omicron\varsigma$)
3	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\omicron\nu$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\eta\tau\omicron\nu$)				
Plur. 1	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\nu$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\epsilon\nu$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\nu$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\epsilon\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\epsilon$)		
2	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\epsilon$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\eta\tau\epsilon$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu\tau\omega\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\nu\tau\omega\nu$)		
3	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\sigma\iota$ (v) (= $\acute{\alpha}\omega\sigma\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\tau\iota$ (v) (= $\acute{\alpha}\omega\sigma\iota$)				
Imper				fectum.		
Sing. 1	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\eta\nu$)			
2	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\varsigma$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\varsigma$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\eta\varsigma$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\eta\varsigma$)			
3	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}$ (= $\alpha\epsilon$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\eta$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\eta$)			
Dual. 1						
2	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\tau\eta\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\tau\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\tau\eta\nu$)			
3	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\tau\eta\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\tau\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\tau\eta\nu$)			
Plur. 1	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\nu$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\epsilon\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\mu\epsilon\nu$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\epsilon\nu$)			
2	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\epsilon$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\tau\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\omega\tau\epsilon$)			
3	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\epsilon\nu$ (= $\acute{\alpha}\omega\epsilon\nu$)			
Medium en Prae				Passivum. sens.		
Sing. 1	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\alpha\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\alpha\iota$)			$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\alpha\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$ (= $\alpha\acute{\omicron}\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$)
2	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}$ (= $\acute{\alpha}\gamma$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\nu\eta$ (= $\alpha\acute{\omicron}\mu\epsilon\nu\eta$)
3	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\alpha\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\eta\tau\alpha\iota$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omega$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\sigma\theta\omega$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\nu\omicron\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\mu\epsilon\nu\omicron\nu$)
Dual. 1						
2	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\eta\sigma\theta\omicron\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$)		
3	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\alpha}\eta\sigma\theta\omicron\nu$)				
Plur. 1	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\epsilon\theta\alpha$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\epsilon\theta\alpha$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\epsilon$)		
2	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\epsilon$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\eta\sigma\theta\epsilon$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\omega\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\sigma\theta\omega\nu$)		
3	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu\tau\alpha\iota$)	$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu\tau\alpha\iota$)				
Imper				fectum.		
Sing. 1	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\mu\eta\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\mu\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\mu\eta\nu$)			
2	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\omicron$ (= $\acute{\alpha}\omega\iota\omicron$)			
3	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\tau\omicron$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\tau\omicron$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\tau\omicron$ (= $\acute{\alpha}\omega\iota\tau\omicron$)			
Dual. 1						
2	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\sigma\theta\eta\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\sigma\theta\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\sigma\theta\eta\nu$)			
3	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\epsilon\sigma\theta\eta\nu$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\sigma\theta\eta\nu$ (= $\alpha\acute{\omicron}\iota\sigma\theta\eta\nu$)			
Plur. 1	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\epsilon\theta\alpha$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\acute{\alpha}\omega\mu\epsilon\theta\alpha$)			
2	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\alpha}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\epsilon\sigma\theta\epsilon$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\alpha}\omega\sigma\theta\epsilon$)			
3	$\bar{\epsilon}\tau\bar{\iota}\mu\bar{\omega}\nu\tau\omicron$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu\tau\omicron$)		$\tau\bar{\iota}\mu\bar{\phi}\nu\tau\omicron$ (= $\acute{\alpha}\omega\nu\tau\omicron$)			

b) $\omega = \acute{\epsilon}\omega$. — $\phi\iota\lambda\omega$, Fut. $\phi\iota\lambda\acute{\eta}\sigma\omega$, Prf. $\pi\epsilon\phi\acute{\iota}\lambda\eta\kappa\alpha$, $\pi\epsilon\phi\acute{\iota}\lambda\eta\mu\alpha\iota$, Aor. P. $\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\eta}\sigma\eta\nu$ *beminnen*. M. *elkander*.

NUM. EN PERS.	INDICATIVUS.	CONJUNCTIVUS.	OPTATIVUS.	IMPERATIVUS.	INFINITIVUS.	PARTICIPIUM.
Acti v u m.						
Prae sens.						
Sing. 1	$\phi\epsilon\lambda\omega$ (= $\acute{\epsilon}\omega$)	$\phi\iota\lambda\omega$ (= $\acute{\epsilon}\omega$)				
2	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\varsigma$ (= $\acute{\epsilon}\iota\varsigma$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\varsigma$ (= $\acute{\epsilon}\eta\varsigma$)		$\phi\acute{\iota}\lambda\epsilon\iota$ (= $\epsilon\text{-}\acute{\epsilon}$)		N. $\phi\iota\lambda\omega\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omega\nu$)
3	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota$ (= $\acute{\epsilon}\iota$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}$ (= $\acute{\epsilon}\eta$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\omega$ (= $\epsilon\text{-}\acute{\epsilon}\tau\omega$)		$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\sigma\alpha$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\upsilon\sigma\alpha$)
Dual. 1						$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\nu$)
2	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\omicron\nu$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\eta\tau\omicron\nu$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\omicron\nu$)		G. $\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\nu\tau\omicron\varsigma$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\nu\tau\omicron\varsigma$)
3	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\omicron\nu$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\eta\tau\omicron\nu$)				
Plur. 1	$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\epsilon\nu$)	$\phi\iota\lambda\omega\mu\epsilon\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omega\mu\epsilon\nu$)				
2	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\epsilon$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\tau\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\eta\tau\epsilon$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\epsilon$)		
3	$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\sigma\iota$ (ν) (= $\acute{\epsilon}\omicron\upsilon\sigma\iota$)	$\phi\iota\lambda\omega\sigma\iota$ (ν) (= $\acute{\epsilon}\omega\sigma\iota$)		$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\nu\tau\omega\nu$ (= $\epsilon\text{-}\acute{\omicron}\nu\tau\omega\nu$)		
Imper fectum.						
Sing. 1	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\nu$ (= $\epsilon\text{-}\omicron\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\eta\nu$ (= $\epsilon\text{-}\omicron\acute{\iota}\eta\nu$)			
2	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\epsilon\iota\varsigma$ (= $\epsilon\text{-}\iota\varsigma$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\eta\varsigma$ (= $\epsilon\text{-}\omicron\acute{\iota}\eta\varsigma$)			
3	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\epsilon\iota$ (= $\epsilon\text{-}\iota$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\eta$ (= $\epsilon\text{-}\omicron\acute{\iota}\eta$)			
Dual. 1						
2	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\eta\nu$ (= $\epsilon\text{-}\acute{\epsilon}\tau\eta\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\tau\eta\nu$ (= $\epsilon\text{-}\omicron\acute{\iota}\tau\eta\nu$)			
3	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\eta\nu$ (= $\epsilon\text{-}\acute{\epsilon}\tau\eta\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\tau\eta\nu$ (= $\epsilon\text{-}\omicron\acute{\iota}\tau\eta\nu$)			
Plur. 1	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\epsilon\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\mu\epsilon\nu$ (= $\epsilon\text{-}\omicron\acute{\iota}\mu\epsilon\nu$)			
2	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\epsilon$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\tau\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\acute{\iota}\tau\epsilon$)			
3	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\nu$ (= $\epsilon\text{-}\omicron\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\epsilon\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\acute{\iota}\epsilon\nu$)			
Medium en Passivum.						
Prae sens.						
Sing. 1	$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\alpha\iota$)	$\phi\iota\lambda\omega\mu\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\omega\mu\alpha\iota$)				
2	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota$ (= $\acute{\epsilon}\iota$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}$ (= $\acute{\epsilon}\eta$)		$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\nu$)	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\alpha\iota$)	$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$)
3	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\alpha\iota$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\eta\tau\alpha\iota$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\omega$ (= $\epsilon\text{-}\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\omega$)		$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\acute{\epsilon}\nu\eta$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\acute{\epsilon}\nu\eta$)
Dual. 1						$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\nu\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\epsilon\nu\omicron\nu$)
2	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\eta\sigma\theta\omicron\nu$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$)		
3	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\eta\sigma\theta\omicron\nu$)				
Plur. 1	$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\epsilon\theta\alpha$)	$\phi\iota\lambda\omega\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\acute{\epsilon}\omega\mu\epsilon\theta\alpha$)				
2	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\epsilon$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\eta\sigma\theta\epsilon$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\epsilon$)		
3	$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\nu\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\nu\tau\alpha\iota$)	$\phi\iota\lambda\omega\nu\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\omega\nu\tau\alpha\iota$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\omega\nu$ (= $\epsilon\text{-}\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\omega\nu$)		
Imper fectum.						
Sing. 1	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\eta\nu$ (= $\epsilon\text{-}\acute{\omicron}\mu\eta\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\mu\eta\nu$ (= $\epsilon\text{-}\omicron\acute{\iota}\mu\eta\nu$)			
2	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\upsilon$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\omicron$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\omicron$)			
3	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\omicron$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\omicron$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\tau\omicron$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\acute{\iota}\tau\omicron$)			
Dual. 1						
2	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\eta\nu$ (= $\epsilon\text{-}\acute{\epsilon}\sigma\theta\eta\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\sigma\theta\eta\nu$ (= $\epsilon\text{-}\omicron\acute{\iota}\sigma\theta\eta\nu$)			
3	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\eta\nu$ (= $\epsilon\text{-}\acute{\epsilon}\sigma\theta\eta\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\sigma\theta\eta\nu$ (= $\epsilon\text{-}\omicron\acute{\iota}\sigma\theta\eta\nu$)			
Plur. 1	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\epsilon\text{-}\acute{\omicron}\mu\epsilon\theta\alpha$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\epsilon\text{-}\omicron\acute{\iota}\mu\epsilon\theta\alpha$)			
2	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\epsilon$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\acute{\iota}\sigma\theta\epsilon$)			
3	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\nu\tau\omicron$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\nu\tau\omicron$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\nu\tau\omicron$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\acute{\iota}\nu\tau\omicron$)			

b) $\omega = \acute{\epsilon}\omega$. — $\phi\iota\lambda\omega$, Fut. $\phi\iota\lambda\acute{\eta}\sigma\omega$, Prf. $\pi\epsilon\phi\acute{\iota}\lambda\eta\kappa\alpha$, $\pi\epsilon\phi\acute{\iota}\lambda\eta\mu\alpha\iota$, Aor. P. $\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\eta}\sigma\eta\nu$ *beminnen*. M. *elkander*.

NUM. EN PERS.	INDICATIVUS.	CONJUNCTIVUS.	OPTATIVUS.	IMPERATIVUS.	INFINITIVUS.	PARTICIPIUM.
Acti v u m.						
Prae sens.						
Sing. 1	$\phi\epsilon\lambda\omega$ (= $\acute{\epsilon}\omega$)	$\phi\iota\lambda\omega$ (= $\acute{\epsilon}\omega$)				
2	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\varsigma$ (= $\acute{\epsilon}\iota\epsilon\varsigma$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\varsigma$ (= $\acute{\epsilon}\eta\varsigma$)		$\phi\acute{\iota}\lambda\epsilon\iota$ (= $\epsilon\epsilon$)		N. $\phi\iota\lambda\omega\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omega\nu$)
3	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota$ (= $\acute{\epsilon}\iota\epsilon$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}$ (= $\acute{\epsilon}\eta$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\omega$ (= $\epsilon\acute{\epsilon}\tau\omega$)		$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\sigma\alpha$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\upsilon\sigma\alpha$)
Dual. 1						$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\nu$)
2	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\omicron\nu$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\eta\tau\omicron\nu$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\omicron\nu$)		G. $\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\nu\tau\omicron\varsigma$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\nu\tau\omicron\varsigma$)
3	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\omicron\nu$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\tau\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\eta\tau\omicron\nu$)				
Plur. 1	$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\epsilon\nu$)	$\phi\iota\lambda\omega\mu\epsilon\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omega\mu\epsilon\nu$)				
2	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\epsilon$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\tau\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\eta\tau\epsilon$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\epsilon$)		
3	$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\sigma\iota$ (ν) (= $\acute{\epsilon}\omicron\upsilon\sigma\iota$)	$\phi\iota\lambda\omega\sigma\iota$ (ν) (= $\acute{\epsilon}\omega\sigma\iota$)		$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\nu\tau\omega\nu$ (= $\epsilon\acute{\omicron}\nu\tau\omega\nu$)		
Imper fectum.						
Sing. 1	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\nu$ (= $\epsilon\omicron\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\eta\nu$ (= $\epsilon\omicron\acute{\iota}\eta\nu$)			
2	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\epsilon\iota\varsigma$ (= $\epsilon\iota\varsigma$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\eta\varsigma$ (= $\epsilon\omicron\acute{\iota}\eta\varsigma$)			
3	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\epsilon\iota$ (= $\epsilon\iota$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\eta$ (= $\epsilon\omicron\acute{\iota}\eta$)			
Dual. 1						
2	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\eta\nu$ (= $\epsilon\acute{\epsilon}\tau\eta\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\tau\eta\nu$ (= $\epsilon\omicron\acute{\iota}\tau\eta\nu$)			
3	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\eta\nu$ (= $\epsilon\acute{\epsilon}\tau\eta\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\tau\eta\nu$ (= $\epsilon\omicron\acute{\iota}\tau\eta\nu$)			
Plur. 1	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\epsilon\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\mu\epsilon\nu$ (= $\epsilon\omicron\acute{\iota}\mu\epsilon\nu$)			
2	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\epsilon$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\tau\epsilon$ (= $\epsilon\omicron\acute{\iota}\tau\epsilon$)			
3	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\nu$ (= $\epsilon\omicron\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\epsilon\nu$ (= $\epsilon\omicron\acute{\iota}\epsilon\nu$)			
Medium en Passivum.						
Prae sens.						
Sing. 1	$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\alpha\iota$)	$\phi\iota\lambda\omega\mu\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\omega\mu\alpha\iota$)				
2	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota$ (= $\acute{\epsilon}\iota\epsilon$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}$ (= $\acute{\epsilon}\eta$)		$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\nu$)	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\alpha\iota$)	$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$)
3	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\alpha\iota$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\eta\tau\alpha\iota$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\omega$ (= $\epsilon\acute{\epsilon}\sigma\theta\omega$)		$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\acute{\epsilon}\nu\eta$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\acute{\epsilon}\nu\eta$)
Dual. 1						$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\nu\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\mu\epsilon\nu\omicron\nu$)
2	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\eta\sigma\theta\omicron\nu$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$)		
3	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\sigma\theta\omicron\nu$ (= $\acute{\epsilon}\eta\sigma\theta\omicron\nu$)				
Plur. 1	$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\epsilon\omicron\mu\epsilon\theta\alpha$)	$\phi\iota\lambda\omega\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\epsilon\omega\mu\epsilon\theta\alpha$)				
2	$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\epsilon$)	$\phi\iota\lambda\acute{\eta}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\eta\sigma\theta\epsilon$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\epsilon$)		
3	$\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\nu\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\nu\tau\alpha\iota$)	$\phi\iota\lambda\omega\nu\tau\alpha\iota$ (= $\acute{\epsilon}\omega\nu\tau\alpha\iota$)		$\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\omega\nu$ (= $\epsilon\acute{\epsilon}\sigma\theta\omega\nu$)		
Imper fectum.						
Sing. 1	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\eta\nu$ (= $\epsilon\acute{\omicron}\mu\eta\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\mu\eta\nu$ (= $\epsilon\omicron\acute{\iota}\mu\eta\nu$)			
2	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\upsilon$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\omicron$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\iota\omicron$)			
3	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\omicron$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\tau\omicron$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\tau\omicron$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\iota\tau\omicron$)			
Dual. 1						
2	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\eta\nu$ (= $\epsilon\acute{\epsilon}\sigma\theta\eta\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\sigma\theta\eta\nu$ (= $\epsilon\omicron\acute{\iota}\sigma\theta\eta\nu$)			
3	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\eta\nu$ (= $\epsilon\acute{\epsilon}\sigma\theta\eta\nu$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\sigma\theta\eta\nu$ (= $\epsilon\omicron\acute{\iota}\sigma\theta\eta\nu$)			
Plur. 1	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\epsilon\acute{\omicron}\mu\epsilon\theta\alpha$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\mu\epsilon\theta\alpha$ (= $\epsilon\omicron\acute{\iota}\mu\epsilon\theta\alpha$)			
2	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\epsilon$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\sigma\theta\epsilon$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\iota\sigma\theta\epsilon$)			
3	$\acute{\epsilon}\phi\iota\lambda\omicron\upsilon\nu\tau\omicron$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\nu\tau\omicron$)		$\phi\iota\lambda\omicron\acute{\iota}\nu\tau\omicron$ (= $\acute{\epsilon}\omicron\iota\nu\tau\omicron$)			

c) ὦ = ὦω. — μισθῶ, Fut. μισθώσω, Prf. μεμισθώκα, μεμισθώμαι, Aor. Pass. ἐμισθώθην *verhuren*. M. *huren*.

NUM. EN PERS.	INDICATIVUS.	CONJUNCTIVUS.	OPTATIVUS.	IMPERATIVUS.	INFINITIVUS.	PARTICIPIUM.
Acti- vum.						
Praesens.						
Sing. 1	μισθῶ (= ὁ-ω)	μισθῶ (= ὁ-ω)			μισθῶν (= ὁ-εν)	μισθῶν (= ὁ-ων)
2	μισθοῖς (= ὁ-εις)	μισθοῖς (= ὁ-ης)		μισθου (= ο-ε)		μισθοῦσα (= ὁ-ουσα)
3	μισθοῖ (= ὁ-ει)	μισθοῖ (= ὁ-η)		μισθούτω (= ο-έτω)		μισθοῦν (= ὁ-ον)
Dual. 1						G. μισθοῦντος (= ὁ-οντος)
2	μισθοῦτον (= ὁ-ετον)	μισθῶτον (= ὁ-ητον)		μισθοῦτον (= ὁ-ετον)		
3	μισθοῦτον (= ὁ-ετον)	μισθῶτον (= ὁ-ητον)				
Plur. 1	μισθοῦμεν (= ὁ-ομεν)	μισθῶμεν (= ὁ-ωμεν)				
2	μισθοῦτε (= ὁ-ετε)	μισθῶτε (= ὁ-ητε)		μισθοῦτε (= ὁ-ετε)		
3	μισθοῦσι (= ὁ-ουσι)	μισθῶσι (= ὁ-ωσι)		μισθοῦντων (= ο-όντων)		
Imperfectum.						
Sing. 1	ἐμισθοῦν (= ο-ον)		μισθοίην (= ο-οίην)			
2	ἐμισθοῖς (= ο-εις)		μισθοίης (= ο-οίης)			
3	ἐμισθου (= ο-ε)		μισθοίη (= ο-οίη)			
Dual. 1						
2	ἐμισθοῦτην (= ο-έτην)		μισθοίτην (= ο-οίτην)			
3	ἐμισθοῦτην (= ο-έτην)		μισθοίτην (= ο-οίτην)			
Plur. 1	ἐμισθοῦμεν (= ὁ-ομεν)		μισθοίμεν (= ὁ-οιμεν)			
2	ἐμισθοῦτε (= ὁ-ετε)		μισθοίτε (= ὁ-οιτε)			
3	ἐμισθοῦν (= ο-ον)		μισθοίεν (= ὁ-οιεν)			
Medium en Passivum.						
Praesens.						
Sing. 1	μισθοῦμαι (= ὁ-ομαι)	μισθῶμαι (= ὁ-ωμαι)			μισθοῦσθαι (= ὁ-ίσθαι)	μισθοῦμενος (= ο-όμενος)
2	μισθοῖ (= ὁ-ει)	μισθοῖ (= ὁ-η)		μισθοῦ (= ὁ-ον)		μισθοῦμένη (= ο-ομένη)
3	μισθοῦται (= ὁ-εταί)	μισθῶται (= ὁ-ηται)		μισθοῦσθω (= ο-ίσθω)		μισθοῦμενον (= ο-όμενον)
Dual. 1						
2	μισθοῦσθον (= ὁ-εσθον)	μισθῶσθον (= ὁ-ησθον)		μισθοῦσθον (= ὁ-εσθον)		
3	μισθοῦσθον (= ὁ-εσθον)	μισθῶσθον (= ὁ-ησθον)				
Plur. 1	μισθοῦμεθα (= ο-όμεθα)	μισθῶμεθα (= ο-ώμεθα)				
2	μισθοῦσθε (= ὁ-εσθε)	μισθῶσθε (= ὁ-ησθε)		μισθοῦσθε (= ὁ-εσθε)		
3	μισθοῦνται (= ὁ-ονται)	μισθῶνται (= ὁ-ωνται)		μισθοῦσθων (= ο-ίσθων)		
Imperfectum.						
Sing. 1	ἐμισθοῦμην (= ο-όμην)		μισθοίμην (= ο-οίμην)			
2	ἐμισθοῦ (= ὁ-ον)		μισθοίσο (= ὁ-οισ)			
3	ἐμισθοῦτο (= ὁ-ετο)		μισθοίτο (= ὁ-οιτο)			
Dual. 1						
2	ἐμισθοῦσθην (= ο-έσθην)		μισθοίσθην (= ο-οίσθην)			
3	ἐμισθοῦσθην (= ο-έσθην)		μισθοίσθην (= ο-οίσθην)			
Plur. 1	ἐμισθοῦμεθα (= ο-όμεθα)		μισθοίμεθα (= ο-οίμεθα)			
2	ἐμισθοῦσθε (= ὁ-εσθε)		μισθοίσθε (= ὁ-οισθε)			
3	ἐμισθοῦντο (= ὁ-οντο)		μισθοίοντο (= ὁ-οιοντο)			

c) ὦ = ὦω. — μισθῶ, Fut. μισθώσω, Prf. μεμισθώκα, μεμισθώμαι, Aor. Pass. ἐμισθώθην *verhuren*. M. *huren*.

NUM. EN PERS.	INDICATIVUS.	CONJUNCTIVUS.	OPTATIVUS.	IMPERATIVUS.	INFINITIVUS.	PARTICIPIUM.
Acti- vum.						
Praesens.						
Sing. 1	μισθῶ (= ὦω)	μισθῶ (= ὦω)			μισθῶν (= ὦ-εν)	μισθῶν (= ὦ-ων)
2	μισθοῖς (= ὦ-εις)	μισθοῖς (= ὦ-ης)		μισθου (= ὦ-ε)		μισθοῦσα (= ὦ-ουσα)
3	μισθοῖ (= ὦ-ει)	μισθοῖ (= ὦ-ῃ)		μισθούτω (= ὦ-έτω)		μισθοῦν (= ὦ-ον)
Dual. 1						G. μισθοῦντος (= ὦ-οντος)
2	μισθοῦτον (= ὦ-ετον)	μισθῶτον (= ὦ-ητον)		μισθοῦτον (= ὦ-ετον)		
3	μισθοῦτον (= ὦ-ετον)	μισθῶτον (= ὦ-ητον)				
Plur. 1	μισθοῦμεν (= ὦ-ομεν)	μισθῶμεν (= ὦ-ωμεν)				
2	μισθοῦτε (= ὦ-ετε)	μισθῶτε (= ὦ-ητε)		μισθοῦτε (= ὦ-ετε)		
3	μισθοῦσι (= ὦ-ουσι)	μισθῶσι (= ὦ-ωσι)		μισθοῦντων (= ὦ-όντων)		
Imperfectum.						
Sing. 1	ἐμισθουν (= ὦ-ον)		μισθοίην (= ὦ-οίην)			
2	ἐμισθοῖς (= ὦ-εις)		μισθοίης (= ὦ-οίης)			
3	ἐμισθου (= ὦ-ει)		μισθοίῃ (= ὦ-οίῃ)			
Dual. 1						
2	ἐμισθοῦτην (= ὦ-έτην)		μισθοίτην (= ὦ-οίτην)			
3	ἐμισθοῦτην (= ὦ-έτην)		μισθοίτην (= ὦ-οίτην)			
Plur. 1	ἐμισθοῦμεν (= ὦ-ομεν)		μισθοῖμεν (= ὦ-οίμεν)			
2	ἐμισθοῦτε (= ὦ-ετε)		μισθοῖτε (= ὦ-οίτε)			
3	ἐμισθουν (= ὦ-ον)		μισθοῖεν (= ὦ-οίεν)			
Medium en Passivum.						
Praesens.						
Sing. 1	μισθοῦμαι (= ὦ-ομαι)	μισθῶμαι (= ὦ-ωμαι)			μισθοῦσθαι (= ὦ-ισθαι)	μισθοῦμενος (= ὦ-όμενος)
2	μισθοῖ (= ὦ-ει)	μισθοῖ (= ὦ-ῃ)		μισθοῦ (= ὦ-ον)		μισθοῦμένη (= ὦ-ομένη)
3	μισθοῦται (= ὦ-εται)	μισθῶται (= ὦ-ηται)		μισθοῦσθω (= ὦ-ίσθω)		μισθοῦμενον (= ὦ-όμενον)
Dual. 1						
2	μισθοῦσθον (= ὦ-εσθον)	μισθῶσθον (= ὦ-ησθον)		μισθοῦσθον (= ὦ-εσθον)		
3	μισθοῦσθον (= ὦ-εσθον)	μισθῶσθον (= ὦ-ησθον)				
Plur. 1	μισθοῦμεθα (= ὦ-όμεθα)	μισθῶμεθα (= ὦ-ώμεθα)				
2	μισθοῦσθε (= ὦ-εσθε)	μισθῶσθε (= ὦ-ησθε)		μισθοῦσθε (= ὦ-εσθε)		
3	μισθοῦνται (= ὦ-ονται)	μισθῶνται (= ὦ-ωνται)		μισθοῦσθων (= ὦ-ίσθων)		
Imperfectum.						
Sing. 1	ἐμισθοῦμην (= ὦ-όμην)		μισθοίμην (= ὦ-οίμην)			
2	ἐμισθοῦ (= ὦ-ον)		μισθοῖο (= ὦ-οιο)			
3	ἐμισθοῦτο (= ὦ-ετο)		μισθοῖτο (= ὦ-οιτο)			
Dual. 1						
2	ἐμισθοῦσθην (= ὦ-έσθην)		μισθοίσθην (= ὦ-οίσθην)			
3	ἐμισθοῦσθην (= ὦ-έσθην)		μισθοίσθην (= ὦ-οίσθην)			
Plur. 1	ἐμισθοῦμεθα (= ὦ-όμεθα)		μισθοίμεθα (= ὦ-οίμεθα)			
2	ἐμισθοῦσθε (= ὦ-εσθε)		μισθοίσθε (= ὦ-οίσθε)			
3	ἐμισθοῦντο (= ὦ-οντο)		μισθοίντο (= ὦ-οιντο)			

VOORBEELDEN TER OEFENING.

a) $\omega = \acute{\alpha}\omega$.

Νικῶ, Fut. νικήσω, Prf. νενίκηκα, P. νενίκημαι, Aor. ἐνίκηθην overwinnen.

Σύμιω, Fut. Σύμιᾶσω, Prf. τεΣυμίᾱκα, P. τεΣυμίᾱμαι, Aor. ἐΣυμιᾶθην beuieroken. N°. 255.

ἔωμαι, Fut. ἔᾶσαι, Aor. ἔᾶσάμην, (Prf. ἴσαι), Aor. P. ἔᾶθην heelen, transit. P. heelen intrans.

Ἀγαπῶ beminnen. αἰτιῶμαι Dep. P. beschuldigen. ἀκροῶμαι N°. 255 Dep. M. hooren. ἀμυλλῶμαι N°. 256 Dep. P. kampen. Γεννῶ voortbrengen. Δαπανῶ aan iets besteden. M. id. ἔρω N°. 255 doen. Ἐῶ N°. 255 toelaten. ἱρυνῶ naspreken. ἐρυθρίω rood worden. ἐρωτῶ vragen. ἑστιῶ N°. 247 onthalen. Ἡττῶμαι, Dep. P. met Fut. Pass. *de mindere zijn*, overwonnen worden. Θέωμαι, Dep. M. zien. Κολῶ N°. 256 lijmen. κτῶμαι N°. 224 Dep. M. met Aor. P. zich veruceren. ὀρῶ aanzetten, M. en P. opbreken. Πειρῶμαι beproeven. Τελειτῶ eindigen. πολῶ durven. Χαλῶ ontspannen, vieren. P. slap zijn. χρῶμαι. Dep. M. met Aor. P. gebruiken N°. 255. Ἐκπηδῶ F. Med. uitspringen. Ἐξαπατῶ misleiden. Προτίμῶ hooger achten.

b) $\omega = \acute{\epsilon}\omega$.

Ποιῶ, Fut. ποιήσω, Prf. πεποίηκα, πεποίημαι, Aor. P. ἐποίηθην maken. M. voor zich laten maken.

ἡγούμαι, Fut. ἡγήσομαι, Aor. ἡγησάμην, Prf. ἡγμαι voorgaan, ergens voor houden.

Ἄδικῶ onrecht doen. P. onrecht lijden. αἰτῶ verzoeken. M. voor zich. ἀκολουθῶ volgen. ἀπορῶ verlegen zijn. Βοηθῶ helpen. Δωροῦμαι Dep. M. m. Aor. P. beschenken. Ζέω zieden N°. 257 en 260. ζητῶ zoeken. Ἰστορῶ onderzoeken. Κοσμῶ in orde brengen. M. id. κρατῶ beheerschen. Μιμούμαι Dep. M. nadoen. Οικοδομῶ bouwen. M. voor zich. ὁμολογῶ toestemmen. M. id. P. erkend zijn. ὀρχοῦμαι Dep. M. dansen. Πλεονεκτῶ hebzuchtig zijn. πολέμῳ oorlogen. πολιορκῶ belegeren. Τίμωρῶ verdedigen. M. straffen. Ὑπηρετῶ dienst doen. P. mij wordt een dienst bewezen. Φοβῶ vrees aanjagen. P. vreezen. φρονῶ verstandig zijn. Χωρῶ Fut. Med. wijken, gaan. Ὠφελῶ nuttig zijn. P. voordeel trekken. Δυσθῦμῶ mismoedig zijn. M. id. Ἐνθῦμομαι Dep. P. ter harte nemen. ἐνοχλῶ N°. 250. 4. lastig zijn. εὐδαιμονῶ fortune hebben. εὐδοκιμῶ in aanzien zijn, M. id. εὐορκῶ zijn eed houden. εὐωχῶ onthalen. P. smullen. Προϋμοῦμαι Dep. P. bereid zijn. προνοῶ gewl. Dep. P. vooraf bedenken. P. id. προσποιῶ bij doen. M. den schijn aannemen van iets te doen. Συνοικῶ samenwonen.

c) $\omega = \acute{\omicron}\omega$.

Δουλῶ, Fut. δουλώσω, Prf. δεδούλωκα, δεδούλωμαι, Aor. P. ἐδουλώθην tot slaaf maken. M. aan zich onderwerpen.

Ἀξίῶ waard achten, begeeren. M. voor zich. Βεβαιῶ bevestigen. Γυμνῶ ontblooten. Δεξιόομαι Dep. M. begroeten. δηλῶ bekend maken. δικάω, Fut. Med. voor recht houden. Ἐλευθερῶ bevrijden. ἐρημῶ woest maken. Ζηλῶ naijverig zijn. Ἡμερῶ temmen. M. id. Θῦμῶ toornig maken. P. toornig zijn. Ξενοῦμαι Dep. P. gastvriendschap sluiten. Ὀρᾶω oprichten. P. recht, juist zijn.

§ 75.

Bijzonderheden aangaande het Futurum ¹⁾.

Behalve den gewonen uitgang van het Futurum -σω, bestaat

¹⁾ Het Futurum werd oorspronkelijk gevormd door een hulpwerkwoord -εσσω. Dit onderging in den loop der tijden voornamelijk drie veranderingen.

1°. de ε verdween en de ς ging over in ι: vandaar δωσιω, πραγσιω, oude

er nog een uitgang -σοῦμαι *Futurum Doricum* en -ῶ *Futurum Atticum* genoemd. *De laatste heeft niet plaats in de Dialecten*

1. Het Futurum op -σοῦμαι heeft altijd πίπτω (uit πίπτω, st. περ) ik val, Fut. πεσοῦμαι¹⁾. 261

De verba νέω, πλέω, πνέω, κλάω, (Nº. 255) φεύγω ik vlucht, kunnen een Futurum op σοῦμαι vormen naast het gewone Futurum op -σομαι; bijv. φεύξομαι en φενξοῦμαι.

2. Onder de werkwoorden welke het *Futurum Atticum* op -ῶ hebben, zijn de voornaamste:

A. op -ῶ ontstaan uit άσω, Med. -ῶμαι.

-βαζάω, ik doe gaan, Fut. -βαζῶ, Aor. ἐβίβασα. Verder ἐλαύνω ik drijf, Fut. ἐλῶ en ~~ἐλῶ~~^{alle} anomala op άννυμι, Nº. 279. Deze Futura worden vervoegd volgens het Praesens van τιμάω, doch hebben natuurlijk geen Conjunctivus en Imperativus. Zie Nº. 260.

B. op ῶ = έσω, of ῶ = έσω. M. -οῦμαι of -ιοῦμαι.

1) καλῶ ik roep, Fut. καλῶ; τελῶ ik voleindig, Fut. τελῶ, zoodat Praesens en Futurum in vorm gelijk zijn.

2) Alle werkwoorden van meer dan twee lettergrepen op

dorische vormen, of in ε: vandaar (φευγισομαι) φευξοῦμαι, (πλευσεισμαι) πλευσοῦμαι, vormen die ook in het Attisch voorkomen, doch hij voorkeur door de Doriërs gebruikt worden, vandaar het *Futurum Doricum* op -σοῦμαι.

2º. De ε blijft, maar de γ verdwijnt, zonder verder spoor na te laten, terwijl vervolgens de ζ tusschen twee vocalen uitvalt (Nº. 242 en 244). Zoo zijn gevormd a) de Futura der verba liquida Nº. 267. 2., bijv. τέμνω (st. τέμ, Fut. τέμνω, τεμίσσω, τεμίσω, τεμίσω) τεμῶ: φαίνω (φαίνω Nº. 242, st. φαν) Fut. φανῶ: αἰσώ (άρρω) Fut. ἀρῶ: βάλλω (βαλλω) Fut. βαλῶ. b) de Futura der verba op -ίζω (ιζω) en van sommige andere verba in het Attisch. Bijv. νομίζω (νομιζω), Fut. (νομι-ισω, νομιέσω, νομιέω,) νομιῶ, zoodat deze verba een dubbelen stam, een op -ι waarvan het Futurum νομιῶ, en een op -ιδ hebben, zooals ook bij eenige subst. der 3º decl. op -ιτ -ιδ -ις het geval is, waar Acc. en Voc. van een stam op -ι gevormd zijn: bijv. χάρις, Gen. χάριτος, Acc. χάριν, Voc. χάρι: ἔρις, Gen. ἔριδος, Acc. ἔριν, Voc. ἔρι: ὄρνις, Gen. ὄρνιθος, Acc. ὄρνιν, Voc. ὄρνι.

Zoo ontstond het *Futurum Atticum*.

3º. De ε verdwijnt en σω wordt door assimilatie σσω en verder -σω (zooals ἔσομαι bij Hom. ἔσσομαι uit ἔσσομαι), wat de gewone uitgang van het Futurum geworden is en waarvoor de vocaal verlengd wordt (Nº. 254). Zie echter Curtius. Verbum II. bl. 321 etc. G. Meyer 537, etc.

¹⁾ In deze paragraaf worden tevens de hierbij behoorende verba impura behandeld.

-ίζω. Derhalve νομίζω ik meen, Fut. νομιῶ; γνωρίζω ik leer kennen, Fut. γνωριῶ, doch κτίζω ik sticht, Fut. κτίσω.

3) Sommige verba op -ιννυμι (zie N°. 279), en de anomala μάχομαι ik strijd N°. 296. 6., Fut. μαχοῦμαι, καθίζω ik zet mij, Fut. καθιδοῦμαι N°. 298. 3.

Deze Futura worden vervoegd volgens het Praesens φιλέω, N°. 260.

AANM. Het Futurum op -ίσω wordt niet samengetrokken wanneer de lettergreep, die den wortelklinker voorafgaat, van nature of door positie lang, of het Futurum tweelettergrepig is, bijv. ἔλαττει, Fut. ἔλαττεισι: ἐπαινέω, Fut. ἐπαινέσομαι: σβέννυμι, Fut. σβέσω. Zie ook N°. 257.

3. Drie anomala hebben een Futurum zonder ε: ἐσθίω ik eet (dicht. ἔδω), Fut. ἔδομαι N°. 298. 1.; πίνω ik drink, Fut. πίομαι N°. 298. 6.; χέω ik giet, Fut. χέω N°. 255.

§ 76.

Verba Impura muta.

262 1. De verba impura muta vormen hun stamtijden door de uitgangen -σω -μαι -σιν achter den stam te zetten zonder verandering van den wortelklinker, doch met verandering der consonanten volgens § 18.

Het Perfectum Activi der Verba labialia en gutturalia gaat uit op -φα en χα, hetgeen men uitlegt als was de spiritus asper bij deze werkwoorden de kenletter 'a, voor welke een adspirata moet staan, N°. 34 ¹⁾.

De lingualia vormen hun Perfectum door achtervoeging van -κα aan den stam, voor welke ingeschoven κ, de τ, δ en θ volgens N°. 42 wegvallen.

Bijv. πείθω ik overreed, πείσω, ἔπεισα, πέπεικα, πέπεισμαι, ἐπέισθην. πλέκω ik vlecht, πλέξω, ἔπλεξα, πέπλεχα, πέπλεγμαι, ἐπλέχθην. γράφω ik schrijf, γράψω, ἔγραψα, γέγραφα, γέγραμμαι, ἐγράψθην.

¹⁾ De adspiratie vindt men bij Homerus nog niet, tenzij bij werkwoorden, wier stam op een adspirata eindigt, zooals τέτροφα van τρέφω. Na Homerus vindt men slechts 37 Perfecta met adspiratie, waarvan nog eenige tot latere schrijvers behooren. Bij Homerus vindt men ook den uitgang -κα nog alleen bij verba pura, en daar niet eens altijd (bijv. τεθνηκώς en τεθνηώς), terwijl deze uitgang bij verba liquida van latere vorming is. Den oorspronkelijken vorm van het Perfectum vinden wij nog in Dual. en Plur. der zoo genaamde Perf. Syne.

Das κ des Perfects ist ein stammbildendes Element (p. 226). Das aspirirte Perfect ist keine vom nicht aspirirten principiell verschiedene Bildung, vielmehr ist die aspiration nur als eine lautliche Affection des Wurzelconsonanten zu betrachten. (p. 217). Curtius Verbum. II².

Bij de vervoeging van het Perf. en Plusqpf. op -μαι, waar de verandering der consonanten voornamelijk moet worden toegepast, lette men er op, dat als eerste regel geldt: *de a wordt in de conjugatie tusschen twee consonanten uitgestooten*. N°. 38.

Perfectum en Plusquamperfectum Medii en Passivi bij Muta-stammen.

Num. en Pers.	Perfectum Indicativi.	Plusqpf. Indicativi.	Perf. Conj.	Plusq. pf. Opt.	Perfectum Imperativi.	Perf. Infin.	Perf. Part.
---------------------	--------------------------	-------------------------	----------------	-----------------------	--------------------------	-----------------	----------------

1) Stam op een T-klank: πείθω (stam πειθ).

Sing. 1	πέπεισμαι	ἔπεπεισμην	ω ενζ.	πέπεισμένος εἶην ενζ.	—	πεπεισθαι	πεπεισμένος -ον -ου
2	πέπεισαι	ἔπέπεισο			πέπεισο		
3	πέπεισται	ἔπέπειστο			πέπεισθω		
Dual.	πέπεισθον	ἔπεπεισθην			πέπεισθον		
Plur. 1	πέπεισμεθα	ἔπεπεισμεθα			—		
2	πέπεισθε	ἔπέπεισθε			πέπεισθε		
3	πεπεισμένοι εἰσίν(ν)	πεπεισμένοι ἦσαν			πεπεισθων		

2) Stam op een K-klank: πλέω (stam πλεε).

Sing. 1	πέπλεγμαi	ἔπεπλεγμην	ω ενζ.	πέπλεγμένος εἶην ενζ.	—	πεπλεγθαι	πεπλεγμένος -ον -ου
2	πέπλεξαι	ἔπέπλεξο			πέπλεξο		
3	πέπλεκται	ἔπέπλεκτο			πέπλεχθω		
Dual.	πέπλεχθον	ἔπεπλέχθην			πέπλεχθον		
Plur. 1	πέπλεγμεθα	ἔπεπλεγμεθα			—		
2	πέπλεχθε	ἔπέπλεχθε			πέπλεχθε		
3	πεπλεγμένοι εἰσίν(ν)	πεπλεγμένοι ἦσαν			πεπλέχθων		

3) Stam op een P-klank: γράφω (stam γραφ).

Sing. 1	γέγραμμαι	ἔγεγράμμην	ω ενζ.	γεγραμμένος εἶην ενζ.	—	γεγράφαι	γεγραμμένος -ον -ου
2	γέγραψαι	ἔέγραψο			γέγραψο		
3	γέγραπται	ἔέγραπτο			γεγράφθω		
Dual.	γεγράφθον	ἔεγράψθην			γεγράφθον		
Plur. 1	γεγράμμεθα	ἔεγράμμεθα			—		
2	γεγραψθε	ἔέγραψθε			γέγραψθε		
3	γεγραμμένοι εἰσίν(ν)	γεγραμμένοι ἦσαν			γεγράφθων		

2. Tegen N°. 1 veranderen a) de verba κλέπτω *ik steel*, πέμπω *ik zend*, στρέφω *ik keer*, τρέπω *ik wend*, τρέφω *ik voed*, in het Perfectum Activi de ε in ο: κέκλοφα, πέπομφα, ἔστροφα, τέτροφα. volgens sommigen ook δεῖδω (*ik zie*) δεδοικα.

b) de verba στρέφω, τρέπω, τρέφω in het Perfectum op -μαι de ε in α: ἔστραμμαι, τέτραμμαι, τέθραμμαι, N°. 37.

3. Soms tijds wordt de 3^e p. Pluralis *-νται* en *-ντο* van het Perf. en Plusqp. op *-μαι* veranderd in *-ται* en *-ατο*, in welk geval bij de labialia en gutturalia de adspirata voor stamletter geldt. Bijv. *χωρίζω - κεχωρίδαται, τριβώ - τερτρίφαται, τάρτω - τειτάχαται*.

Gewoonlijk echter moet de 3^e p. Plur. omschreven worden om de opeenvolging van drie consonanten te vermijden.

4. Komen γγ of μμ voor de uitgangen die met μ beginnen, dan wordt eene γ of μ uitgestooten. Bijv. *κάμπτω ik buig, σφίγγω ik omknel*. Perf. op *-μαι* *έκαμμαι έκαμψαι έκαμπται κεκάμμεθα έκαμφθε. έσφιγγμαι έσφιγγαι έσφιγεται έσφίγμεθα έσφιγγθε*.

5. De verba op *-άζω* en *-ίζω* hebben de korte *a* en *i*: dus *δικάζω ik spreek recht*, Fut. *δικάσω, νομίζω ik meen*, Aor. *ινόμισα*; doch die op *ζω*, welke een geluid uitdrukken, met γ tot stamletter, N°. 253. c. en N°. 238, hebben een langen stamklinker.

De verba op *-ττω* hebben, behalve *πράττω ik doe, φρίττω ik huiver, κηρύττω ik kondig af*, een korten stamklinker.

De verba op *-πτω* hebben eveneens, behalve *ρέπτω ik werp* en *κῶπτω ik buk*, een korten stamklinker.

VOORBEELDEN TER OEFENING.

Lingualia. *Σπένδω ik pleng*. M. *ik sluit een verdrag*. Fut. *σπείσω*. Aor. *έσπεισα*. Perf. *έσπικα, έσπικισμαι*. Aor. P. *έσπεισθην* N°. 40.

Άθροίζω ik verzamel, ᾄδω ik zing N°. 238, *ἀναγκάζω ik noodzaak, ἀρπάζω ik roof* N°. 238, *ἀσπάζομαι* Dp. M. *ik groet, αὐλιζομαι* Dp. P. *ik overnacht*. *Γυμνάζω ik oefen*. *Δελεάζω ik verlok, δικάζω ik spreek recht, καταδικάζω ik veroordeel, δοκιμάζω ik doe onderzoek*. *Εικάζω ik maak gelijk, gis* P. *gelijken, ἐλπίζω ik hoop, ἐργάζομαι ik werk, ἐτοιμάζω ik maak gereed, εὐδαιμονίζω ik acht gelukkig*. *Ἡδομαι ik verheug mij* N°. 236 d., *ἡσυχάζω ik ben stil*. *Θαυμάζω ik bewonder* N°. 238. *Κολάζω ik straf, κομίζω ik breng*, M. *ik verschaf mij iets, κτιζω ik sticht* N°. 261, B. 2. *Μερίζω ik verdeel*. *Νομίζω ik meen*. *Ξενίζω ik onthaal*. *Οικίζω ik bevolk, ὀνειδίζω ik berisp, ὀνομάζω ik noem, ὀπλίζω ik wapen, ἀφ-οπλίζω ik ontwapen, ὀργίζω ik vertoorn*. *Πλάττω ik vorm* N°. 253. b., *πορίζω ik verschaf*. *Σκευάζω, παρα-σκευάζω ik maak gereed, συ-σκευάζω ik pak samen*, M. *ik maak mij marschevaardig, σπεύδω ik spoed, σπουδάζω ik haast mij, ben ernstig* N°. 238., *στασιάζω ik rui op, σχίζω ik splitst, σώζω ik red* No. 259. 4., *σωφρονίζω ik maak verstandig, verbeter*. *Υβριζω ik mishandel* (Att. Fut. Med.). *Φείδομαι* Dp. M. *ik spaar, φροντίζω ik bedenk*. *Χαρίζομαι ik ben voorkomend* Dep. M. *Ψεύδω ik bedrieg*, M. *ik lieg* N°. 237, *ψηφίζω ik reken*, M. *ik stem, benoem, kies*.

Gutturalia.

**Άγω ik voer, M. neem met mij*. Aor. II. N°. 249. 4. *ἀλλάττω(γ) ik verander, M. ik verkoop, ἀντ-αλλάττω ik verwissel* (zie ook N°. 273. 3.). Aor. P. I. en II. *Βρίχω ik bevochtig*. *Δέχομαι ik ontvang, διώκω ik vervolg* N°. 238. *Έλέγχω ik overtuig* N°. 249, *έλίττω ik wentel* N°. 247, *εύχομαι* Dp. M. *ik bid*. *Θέλω ik betoofer*. *Λήγω ik houd op*. *Όρύττω ik graaf, κατ-ορύττω ik begraaf*. *Πνίγω ik verstik*, Aor. II. P. = *ἀποπνίγω*. (*πλήττω*) *ik sla*, Perf. II. en Aor. II. P. N°. 298, 5. *έκ-πλήττω ik verschrik*, P. *ik schrik, έπι-πλήττω ik vaar uit tegen, πράττω (γ) ik doe* Perf. I. en II., N°. 229. I. en II. en N°. 266. *Στέργω ik bemin, σφάττω (γ) ik slacht*, Aor. II. P. *Τάρτω, ik orden, αντι-τάττω ik stel tegen*, M. *ik verzet mij, δια-τάττω ik rangschik, (προσ-τάττω ik beveel), ὑπο-τάττω ik bedwing*, M. *ik onderwerp mij, ταράττω ik verwar, τιγγω ik bevochtig, τήκω* Perf. II. intr. Aor. P.

ik smelt, N°. 237. 5., τινάσσω ik schud. Φεύγω ik elucht, ik ben balling, Perf. II. en Aor. II. A. N°. 261. 1., φλέγω ik brand Aor. II. P., φρέγω ik braad, φυλάττω ik bewaak, M. ik wacht mij.

Labialia.

Ἀλείφω ik zalf. Aor. II. P. ἄπτομαι ik sla de hand aan iets, ἐν-άπτω ik bevestig. M. ik doe mij aan, συν-άπτω ik vereenig (μάχην συνάψαι den strijd beginnen). Βάπτω ik dompel onder, vers, ἐμ-βάπτω ik dompel in, βλάπτω ik bedrieg, βλίπτω ik zie N°. 238. Γράφω ik schrijf. M. ik laat opschrijven, ik beschuldig. Aor. II. P. ἐγγράφω ik schrijf in. Θλίβω ik druk, wrijf. Aor. II. P. Καλύπτω ik bedek, κλέπτω ik steel N°. 238, κόπτω ik sla, κρύπτω (β) ik verberg. Λείπω ik verlaat. Pf. II. Aor. II. Act., = καταλείπω. Πέμπω ik zend. ῥέπτω ik werp. Σήπω ik doe verrotten. Perf. II. intr. N°. 137. 4. στρίφω ik keer. Τρέπω ik wend N°. 231. 4. τρέφω ik voed, τριβω ik wrijf, διατρίβω ik wrijf stuk, vernietig.

§ 77.

Tempora Secunda.

1. Vele verba in het Grieksch hebben *tempora secunda*, aldus genoemd om ze te onderscheiden van de gewone vormen in *παίδεω* aangegeven, die *tempora prima* genoemd worden. 263

De *tempora prima* worden soms *zwakke*, de *tempora secunda* *sterke* tijden genoemd.

Er zijn slechts zes tijden die een *tempus secundum* kunnen vormen:

1) de Aoristus Activi. 2) de Aoristus Medii. 3) de Aoristus Passivi. 4) het Futurum Passivi. 5) het Perfectum Activi. 6) het Plusqpf. Activi.

2. Waar zij de *tempora prima* vervangen, hebben zij dezelfde beteekenis als deze. Vele verba echter hebben èn *tempora prima* èn *tempora secunda*. Bij deze hebben de *tempora prima* veelal *transitieve*, de *tempora secunda* *intransitieve* beteekenis.

Bijv. Perf. I. πείφαγκα ik heb getoond. II. πέφνηα ik ben verschenen.

Perf. I. ὀλώλεκα ik heb gedood. II. ὀλωλα ik ben omgekomen.

Aor. I. ἀπέδυσα ik trok (een ander een kleed) uit. II. ἀπέδυν ik trok (zelf een kleed) uit.

Aor. I. ἐσβέσθην ik werd uitgeblusht. II. ἔσβην ik ging uit.

3. De *tempora secunda* worden gevormd door:

a) voor den Aoristus II Activi en Medii de uitgangen van het Imperfectum Activi en Medii, en de uitgangen van het Praesens Activi en Medii voor de bij het Imperfectum ontbrekende vormen achter den stam te zetten. 264

b) voor de overige tempora secunda de uitgangen der tempora prima zonder kenletter achter den stam te zetten.

De volgende tabel geeft een overzicht der uitgangen :

	Indic.	Conj.	Optat.	Imper.	Infin.	Partic.
Aor. II. Activi.	-ον	-ω	-οιμι	-ε	-εῖν	-ών.
„ Medii.	-όμην	-ωμαι	-οίμην	-οὔ	-έσθαι	-όμενος.
„ Passivi.	-ην	-ῶ	-είην	-ητι	-ῆναι	-είς.
Fut. II. „	-ήσομαι		-ησοίμην		-ήσεσθαι	-ησόμενος.
Perf. II. Activi.	-α	-ω			-έναι	-ώς.
Plqpf. II. „	-η		-οίην en οιμι.			

ΑΑΝΜ. Men lette er op dat hier, evenals bij de verba contracta, de Optat. van het Plusqpf. II. (niet van den Aor. II.) op -ιην kan uitgaan.

4. *Accent.* Zooals uit voorgaand overzicht blijkt, is 1) de Infinitivus Aoristi II. Activi *perispomenon*, het Participium *oxytonon*; 2) de Imperativus Aor. II. Medii *perispomenon*, de Infinitivus *paroxytonon*, zoodat men deze vormen onmiddellijk kan herkennen aan het accent.

3) De 2^e p. Sing. Imperativi Aor. II. Activi is *oxytonon* in *εἰπέ* (bij *λέγω* N°. 282.) *ἐλάβε* (bij *ἐρχομαι* N°. 281.), *εὐρέ* (bij *εὐρίσκω* N°. 292. 3.), *ιδέ* (bij *ὁράω* N°. 289) *λαβέ* (bij *λαμβάνω* N°. 294. 1.).

5. *Stamvocaal.*

265

A. De *tweede Aoristi en het Futurum II.* hebben een *korte stamvocaal*. Zoo wordt de η van het Praesens α: εὔ wordt υ: αἰ wordt α.

Bij de verba *muta* wordt εἰ verkort tot ι, doch bij de verba *liquida* is εἰ een versterking der ε (N°. 267), en van dezen zuiveren stam met ε vormt men de tempora secunda.

Verder gaat de ε der *éensylbige* stamvormen in deze tijden over tot α.

Bijv. *τήκω ik smelt*, Aor. II. P. *ἐτάκην*; *φεύγω ik vlucht*, Aor. II. Act. *ἔφυγον*.

φαίνω ik toon, Aor. II. P. *ἐφάνην ik bleek*; *λείπω ik verlaat*, Aor. II. Act. *ἔλιπον*.

φθείρω ik verderf (st. *φθερ*), Aor. II. P. *-ἐφθάρην* (in *διαφθείρω*).

Aoristus secundus Activi en Medii.
Korte Stam λίπ, praesens λείπω.

Num. en Pers.	Indicativus.	Conjunctivus.	Optativus.	Imperativus.	Infinit.	Partic.
---------------------	--------------	---------------	------------	--------------	----------	---------

A C T I V U M.

Sing. 1	ἔλιπον	λίπω	λίπομι	—	λιπεῖν	λιπών -ούσα -όν (gen. -όντος -ούσης)
2	ἔλιπες	λίπῃς	λίποις	λίπε		
3	ἔλιπε(ν)	λίπῃ	λίποι	λιπέτω		
Dual.	ἔλιπέτην	λίπητον	λίποιτην	λίπετον		
Plur. 1	ἔλιπομεν	λίπομεν	λίπομεν	—		
2	ἔλιπετε	λίπητε	λίποιτε	λίπετε		
3	ἔλιπον	λίπωσι(ν)	λίποιεν	λιπόντων		

M E D I U M.

Sing. 1	ἔλιπόμην	λίπωμαι	λιποίμην	—	λιπέσθαι	λιπόμενος -η -ον
2	ἔλιπον	λίπῃ	λίποιο	λιποῦ		
3	ἔλιπετο	λίπηται	λιποίτο	λιπέτω		
Dual.	ἔλιπέσθην	λίπησθον	λιποίσθην	λίπεσθον		
Plur. 1	ἔλιπόμεθα	λιπώμεθα	λιποίμεθα	—		
2	ἔλιπεσθε	λίπησθε	λιποισθε	λίπεσθε		
3	ἔλιποντο	λίπωνται	λιποίντο	λιπέσθων		

Aoristus en Futurum II Passivi.

Stam φαν, praesens φαίνω.

Num. en Pers.	Indicativus.	Conjunctivus.	Optativus.	Imperativus.	Infinit.	Partic.
---------------------	--------------	---------------	------------	--------------	----------	---------

A O R I S T U S.

Sing. 1	ἔφάνην	φανῶ	φανείην	—	φανῆναι	φανείς -είσα -έν (gen. -έντος -είσης)
2	ἔφάνης	φανῆς	φανειῆς	φάνηθι (no. 36. b)		
3	ἔφάνη	φανῇ	φανειῇ	φάνητω		
Dual.	ἔφανήτην	φανήτον	φανείτην	φάνητον		
Plur. 1	ἔφάνημεν	φανώμεν	φανίμεν	—		
2	ἔφάνητε	φανήτε	φανείτε	φάνητε		
3	ἔφάνησαν	φανῶσι	φανείεν	φάνεντων		

F U T U R U M.

Sing. 1	φανήσομαι	—	φανησοίμην	—	φανήσθαι	φανησόμενος -η -ον
2	φανήσῃ	—	φανήσοιο	—		
3	φανήσεται	—	φανήσοιτο	—		
Dual.	φανήσεσθον	—	φανησοίσθην	—		
Plur. 1	φανησόμεθα	—	φανησοίμεθα	—		
2	φανήσεσθε	—	φανήσοισθε	—		
3	φανήσονται	—	φανήσοιντο	—		

Uitzonderingen op voorgaanden regel zijn :

1°. (πλήττω) ik tref Aor. II. Pass. ἐπλήγην, doch in de composita bijv. καταπλήττω ik verschrik, regelmatig κατεπλάγην.

2°. εὐρίσκω ik vind Aor. II. A. εὕρον.

3°. de ε blijft a) in verba van meer dan twee lettergrepen, bijv. ὀφείλω ik ben schuldig Aor. II. ὤφελον, utinam.

b) in eenige werkw. wier stam in het Praesens versterkt is, als τίκτω (st. τεκ, N°. 283) ik breng voort, Aor. II. A. ἔτικον : τέμνω ik snijd, ἔτεμον (zelden ἔταμον) : γίγνομαι ik word, ἐγενόμην.

c) dikwijls in den Aor. II. P., bijv. συλλέγω ik verzamel, συνέλεγον.

AANM. 1) De Aor. II. Act. en Med. verschilt alleen door de stamvocaal van het Imperfectum en Praesens. Werkwoorden nu, die in den Aor. II. de vocaal van het Praesens zouden hebben, bijv. γράφω, kunnen dus geen Aor. II. A. of M. vormen, daar deze dan aan Imperfectum en Praesens zouden gelijk zijn. Ook zelfs dan niet hebben zulke verba een Aor. II, Act. of Med., wanneer er verschil van quantiteit zou zijn, zooals bij τρέβω, κλίνω. Wel echter kunnen zulke werkw. een Aor. II. Pass. vormen, daar de uitgang alleen hier genoegzaam verschil geeft. Bijv. ἰγράφην, ἰτρέβην. (De Aor. I. zou zijn ἰγράφεσθην, ἰτρέφεσθην.)

2) De andere dan de bij A. besproken wortelklinkers blijven onveranderd, behalve dat zij, indien zij lang zijn, kort worden, bijv. (κραῖζω) ik schreeuw ἐκράγον, τρέβω ik wrif τρέβην, ψύχω ik verkoel ἐψύχην. Doch τρώγω ik knabbel heeft ἐτράγον.

3) De Aor. II. van ἄγω ik voer, is ἤγαγον, N° 249. 4. Bij φέρω is de Aor. II. ἤνεγκον door Att. Redupl. en syncope der stamvocaal in den grondvorm (ἐνέκω) ontstaan, N°. 249. 4. en N°. 285. 3. Nog is de wortelklinker uitgestooten in ἐπτόμην, Aor. II. van πέτομαι ik vlieg, N°. 285. 2. en ἤλαθον (dicht. ἤλυθον), Aor. II. bij ἔρχομαι ik ga, N°. 281.

Voor εἶπον Aor. II. bij λέγω zie N°. 249. 4. en N°. 282.

4) Twee Aoristi II. nemen een ε aan, welke in alle modi blijft.

*Εσχον Aor. II. van ἔχω ik heb. Conj. σχῶ. Opt. σχοίην (in samenstelling -σχοιμι). Imper. σχές. Infinit. σχεῖν. Partic. σχών.

Medium gewoonlijk in samenstelling - ἐσχόμεν - σχῶμαι - σχοίμην - σχοῦ - σχέσθαι - σχόμενος.

- Εσπόμην Aor. II. van ἔπομαι ik voel (alleen in samenstelling). Conj. - σπῶμαι. Opt. - σποίμην. Imp. - σποῦ. Inf. - σπέσθαι. Part. - σπόμενος.

Ontstaan uit σισεπόμην, door syncope σισπόμην en verder ἐσπόμην N°. 243., terwijl de σ tot den stam behoort van σέπομαι N°. 247. Zoo σίχω - ἔσεχον - ἔχον = ἤνεγκον, ἤλαθον, ἐπτόμην, ἠγρόμην, N° 285.

B. Het tweede Perfectum en Plusquamperfectum verlengt de stamvocaal.

α wordt η of, na een voorafgaande ρ, lange ā.

ει wordt bij verba muta οι, bij verba liquida ε, terwijl de ε dan overgaat in ο. Bijv.:

φαίνω <i>ik toon</i> ,	st. φαν (N ^o . 267).	Perf. II. πέφηνα <i>ik ben verschenen</i> (intr.)
θάλλω <i>ik bloei</i> ,	„ θαλ „ „	τέθηλα <i>ik bloei</i> (Praes. Bet.)
(κράζω) <i>ik schreeuw</i> ,	„ κραγ (N ^o . 253. c.). „	κέκράγα <i>ik schreeuw</i> (it.)
λείπω <i>ik verlaat</i> ,	„ λειπ „ „	λέλοιπα <i>ik heb verlaten</i> .
σπείρω <i>ik zaai</i> ,	„ σπέρ (N ^o . 267). „	ἔσπορα <i>ik heb gezaaid</i> .
πέρθω <i>ik verwoest</i> ,	„ περθ „ „	πέπορθα <i>ik heb verwoest</i> .
τίκτω <i>ik breng voort</i> ,	„ τεκ (N ^o . 283). „	τέτοκα <i>ik heb voortgebracht</i> .

Perfectum en Plusquamperfectum Secundum.

Sterke stam λοιπ. Praesens λείπω.

Num. en Pers.	Indicativus Perfecti.	Indicativus Plusqpfli.	Infinitivus Perfecti.	Participium Perfecti.
Sing. 1	ἔλειπα	ἔλειοίπη	λελοιπέναι	λελοιπώς
2	ἔλειπας	ἔλειοίπης		ὡς
3	ἔλειπε	ἔλειοίπει		
Dual.	ἔλειπατον	ἔλειοίπειτην	Optativus Plusqpfli.	(Gen. ὅτος νίας)
Plur. 1	ἔλειοίπαμεν	ἔλειοίπειμεν	λελοιπίην of	
2	ἔλειοίπατε	ἔλειοίπειτε	λελοιπώς	
3	ἔλειοίπασι(ν)	ἔλειοίπεσαν	εἶην etc.	

AANM. 1) De andere dan de bij B behandelde wortelklinkers blijven *onveranderd*, doch worden *lang* zoo zij kort zijn, bijv. φέρτω *ik huijver*, Perf. II. πέφρικα : φύγω *ik vlucht*, Perf. II. πέφειγα.

De voorlaatste is echter kort bij verba met Att. Reduplic. N°. 249.

2) Gelijk de ε verandert in ο, zoo verandert bij ῥήγνυμι *ik verscheur* de η in ω. Perf. II. ῥήρωγα *ik ben gescheurd* (intr.).

3) Hiertoe behooren ook de Perfecta ἔοικα *ik gelijk*, *schijn*, οἶδα *ik weet*, εἶδα *ik ben gewoon* N°. 247. c. en 7. Verder ἐνένοχα Perf. II. bij φέρω *ik draag*, ἐδήδοκα bij ἐσθίω *ik eet*, -εἰλοχα bij -λέγω *ik verzamel*, ἐγρήγορα *ik waak* bij ἐγείρω *ik wek* N°. 249. 3.

De in het Attisch dialect meest voorkomende tempora secunda, buiten de reeds in de vorige nummers besprokene, volgen.

Aoristus II Activi en Medii.

* ἄγω <i>ik voer</i> .	ἤγαγον (ἀγαγεῖν).	ἤγαγόμην (ἀγαγίσθαι).
* ἄνα-κράζω <i>ik schreeuw</i> .	ἀν-ἐκράγον	
βάλλω <i>ik werp</i> .	ἔβαλλον.	ἔβαλόμην.
ἐγείρω <i>ik wek</i> .		ἠγρόμην (-ἐγρεσθαι) N ^o . 285. 3.
τρέπω <i>ik wend</i> .		ἐτραπόμην <i>ik wend mij</i> N ^o . 231. 4.
κατα-καίνω <i>ik dood</i> .	κατέκωνον.	

Aoristi II Passivi.

ἀλλᾶττω <i>ik wissel</i> .	ἠλλάγην (nevens ἠλλάχθην) N ^o . 237. 3.
βλάπτω <i>ik benadeel</i> .	ἔβλαβην („ ἐβλάφθην) <i>ik werd benadeeld</i> .
γράφω <i>ik schrijf</i> .	ἔγραψην <i>ik werd geschreven</i> .

δέρω ik vil.
 θάπτω ik begraaf.
 κλέπτω ik steel.
 κόπτω ik sla.
 συλ-λέγω ik verzamel.
 μαίνομαι ik raas.
 μάτω ik kneed.
 πλέκω ik vlecht.
 πνέγω ik stik (intr.).
 σήτω ik doe rotten.
 σκάπτω ik graaf.
 σπείρω ik zaai.
 στέλλω ik zend.
 στρίφω ik keer.
 σφάλλω ik doe wankelen.
 σφάττω ik slacht.
 τήκω ik doe smelten.
 τρίβω ik wrijf.
 φαίνω ik toon.

ἀπ-εδάρην ik werd gevild.
 ἐτάφην N°. 37. ik werd begraven.
 ἐκλάπην (nevens ἐκλίφθην) ik werd gestolen.
 ἐκόπην ik werd afgeslagen.
 συν-ελέγην N°. 237. 10. zoo ook καταλέγω etc.
 ἐμάνην ik werd razend N°. 237. 1.
 ἔξ-εμάγην ik werd afgebeeld.
 ἐπλάκην (nevens ἐπλέχθην) ik werd gevlochten.
 ἀπ-εννέγην ik stikte.
 ἐσάπην ik werd rot N°. 237. 4.
 ἐσκάφην ik werd gegraven.
 ἐσπάρην (zieh verspreiden).
 ἐστάλην ik maakte mij reisvaardig N°. 237.
 ἐστράφην ik keerde mij N°. 237. en ik werd gekeerd.
 ἐσφάλην ik vergiste mij, ik dwaalde No. 237.
 ἐσφάγην ik werd geslacht.
 ἐτάκην ik smolt N°. 237. 5.
 ἐτρίβην ik beoefende.
 ἐφάνην ik bleek, ἐφάνθη ik werd getoond N°. 237. 6.

Perfecta Secunda.

-κτείνω ik dood.
 πείδω ik overreed.
 πρᾶττω ik doe.
 σήπω ik doe rotten.
 τήκω ik doe smelten.
 (δια-)φθείρω ik verderf.

-έκτονα ik heb gedood.
 πέποιθα ik vertrouw.
 πέπραγα N°. 229. II.
 σέσηπα ik ben rot N°. 237. 4.
 τέτηκα ik ben gesmolten.
 (δι-)έφθορα ik heb vernietigd.

AANM. Die werkwoorden welke een Aoristus Secundus in het Activum hebben, vormen gewoonlijk ook dien tijd in het Medium, doch niet in het Passivum, en omgekeerd. Bij een Aoristus II Passivi bestaat ook een Futurum II Passivi, en bij het Perf. II een Plusquamperfectum II.

§ 78.

Verba Liquida.

267 1. De verba liquida, wier stam op λ, μ, ν, ρ eindigt, hebben bijna alle den stam in het Praesens versterkt, of a) door verlenging der vocaal a tot αι, ε tot ει, korte ι en υ tot lange ι en υ, of b) door positie, daar een λ of ν bij den stam gevoegd is.

Bijv. a) φαίνω ik toon, st. φαν; -κτείνω ik dood, st. -κτεν.

κρίνω ik oordeel, st. κρίν; αἰσχύνομ ik beschaam, st. αἰσχύν.

b) στέλλω ik zend, st. στελ; τέμνω ik snijd, st. τεμ.

Men zie de verklaring hiervan N°. 242. c. en d.

AANM. Slechts twee verba versterken den stam door eene ν, τέμνω en κάμνω

ik vermoei mij. Verder zijn er nog vier werkw. met den stam op μ , waarvan γαμέω ik huw den uitgang tot εω versterkt, terwijl de drie overige γίμω ik ben vol, νέμω ik deel, τρέμω ik tril een zuiveren stam hebben, evenals δέρω ik vil, δίρομαι ik word warm, μένω ik blijf, πείρομαι ik arbeid, στένω ik steen, klaag.

De versterkte stam bestaat alleen in Praesens en Imperfectum, de overige tijden worden van den zuiveren stam gevormd, zooals volgt.

2. Het Futurum wordt gevormd door voor het Activum -ω, voor het Medium -οῦμαι achter den zuiveren stam te zetten.

Ontstaan uit -έσω -έσομαι volgens N°. 261. Nota.

De Aoristus Activi en Medii zet de uitgangen -α en -άμην achter den verlengden stam: α wordt η (in het Praesens werd de α verlengd tot αι), ε tot ει, korte ι en υ tot lange ι en υ N°. 244 c. Bijv.:

φαίνω ik toon, st. φαν.	Fut. A. φανῶ.	Aor. A. ἔφηνα.
	„ M. φανοῦμαι.	„ M. ἐφηνάμην.
κτείνω ik dood, st. κτεν.	„ A. κτενῶ.	„ A. ἔκτεινα.
κρίνω ik oordeel, st. κρίν.	„ A. κρίνῶ.	„ A. ἐκρίνα.
αἰσχῶνω, ik beschaam, st. αἰσχῶν.	„ A. αἰσχῶνῶ.	
	„ M. αἰσχυνοῦμαι.	
ἀμύνω ik weer af, st. ἀμύν.	„ A. ἀμύνῶ.	„ A. ἤμυνα.
	„ M. ἀμύνομαι.	„ M. ἤμυνάμην.
στέλλω ik zend, st. στελ.	„ A. στελῶ.	„ A. ἔστειλα.
ἀγγέλλω ik boodschap, st. ἀγγελ.	„ A. ἀγγελῶ.	„ A. ἠγγειλα.
	„ M. ἀγγελοῦμαι.	„ M. ἠγγειλάμην.
τέμνω ik snijd, st. τεμ.	„ A. τεμῶ.	
κάμνω ik vermoei mij, st. καμ.	„ M. καμοῦμαι.	

Dit Futurum op -ω en -οῦμαι wordt vervoegd naar φιλέω N°. 260.

AANM. De α gaat in den Aoristus niet over in η, doch in lange α

1°. bij de verba op -ραίνω en -ιαίνω, bijv. ξηραίνω ik doe drogen, Aor. ἔξηράνα, ἀγριαίνω ik word wild ἤγριανα, doch τετραίνω ik doorboor heeft ἐτέτρηνα, *μεισίνω (ik bevesel)*

2°. bij ἰσχραίνω ik maak mager, κερδαίνω ik win, κοιλαίνω ik hol uit, λευκαίνω ik maak wit, πεπαίνω ik laat rijpen, *ὁ ρηταίνω ik maak toornig.*

3°. Bij ἄλλομαι ik spring en αἶρω ik hef op, waar de α in den Indicativus door het augment verdwijnt, doch in de andere modi zichtbaar wordt.

ἄλλομαι, Fut. ἀλοῦμαι, Aor. Ind. ἠλάμην, Inf. ᾠλασθαι, Part. ᾠλάμενος.

αἶρω, Fut. ἄρῶ, Aor. Ind. ἤρα, Inf. ἄραι, Part. ᾠρας, Perf. ἤρκα, ἤρμαι, Aor. P. ἤρσην.

3. Het Perfectum Activi, het Perfectum op -μαι en de Aor.

Passivi worden gevormd door de uitgangen -κα, -μαι en ἔην of Aor. II. -ην achter den zuiveren stam te plaatsen.

De *eensyllbige* stammen op ε echter, verwisselen in deze tijden, de ε met α.

Bijv. σφάλω ik doe wankelen, st. σφαλ. Perf. ἔσφαλκα-μαι. Aor. P. II. ἔσφαλην.
 ἀγγέλλω ik boodschap, st. ἀγγελ. „ ἡγγέλκα-μαι. „ ἡγγέλῃην.
 στέλλω ik zend, st. στέλ. „ ἔσταλκα-μαι. „ II. ἔστάλην.
 φθείρω ik verderf, st. φθερ. „ ἐφθάρκα-μαι. „ II. ἐφθάρην.

268 Voor de stammen die op -ν eindigen, valt echter op te merken:

1) dat zij zeer zelden een Perf. op -κα in het Attisch vormen, zooals πέφαγκα van φαίνω ik toon.

2) dat de ν in het Perf. op -μαι a) slechts bij de drie werkwoorden αἰσχύνομαι ik beschaam, ζηράνω ik maak dor en παρ-οξύνω ik spoor aan, voor de uitgangen die met μ beginnen, in μ verandert, bijv. ὑσχυμμαι, ἐξήραμμαι, παρώξυμμαι, doch bij de andere verba in σ overgaat, bijv. φαίνω, Perf. πέφασμαι. b) voor de uitgangen -σαι en -σο der verba op -αίνω en -ύνω volgens N°. 39 niet wegvalt.

3) dat de verba κλίνω ik buig, κρίνω ik oordeel, πλύνω ik wasch, en τείνω ik span, in Perf. Activi, Perf. op -μαι en Aor. P. de ν verliezen. ~~οὐκ κτείνω. ἢ κτερό.~~

κλίνω	κλινῶ	ἐκλῖνα	κέκλικα	κέκλιμαι	ἐκλίῃην.
κρίνω	κρινῶ	ἐκρίνα	κέκρικα	κέκριμαι	ἐκρίῃην.
πλύνω	πλυνῶ	ἐπλῦνα	πέπλυκα	πέπλυμαι	ἐπλύῃην.
τείνω	ἀπο-τενῶ	ἀπ-έτεινα	ἀπο-τέτακα	τέταμαι	ἐπ-ετάῃην.

4) dat het werkwoord μένω ik blijf, alsook νέμω ik verdeel, laat weiden, M. grazen, bezitten, hun Perf. en verdere tijden vormen van een stam op -ε.

μένω	μενῶ	ἔμεινα	μεμένηκα.		
νέμω	νεμῶ	ἐνείμα	νενέμηκα	νενέμημαι	ἐνεμήῃην.

Eveneens γάμω A. ik neem tot vrouw, M. γάμομαι ik word tot vrouw genomen. (A. uxorem duco. M. nubere alicui).

γάμω = Fut γαμῶ. Aor. ἔγημα. Perf. γεγάμηκα.

M. „ γαμοῦμαι. „ ἐγημάμην. „ γεγάμημαι.

5. dat κάμνω ik ben vermoeid, τέμνω ik snijdt, alsmede

βάλλω *ik werp* Perfectum en verdere tijden door metathesis vormen. Nº. 284.

VOORBEELDEN.

FUTURUM.

Num. en Pers.	Indicativi Activi.	Indicativi Medii.	Optativi Activi.	Optativi Medii.	Infinitivi.	Participia.
Sing. 1	ἀγγελῶ	ἀγγελοῦμαι	ἀγγελοῖην	ἀγγελοίμην	A. ἀγγελεῖν	A. ἀγγελῶν
2	ἀγγελεῖς	ἀγγελεῖ	ἀγγελοῖης	ἀγγελοίοι	M. ἀγγελεῖσθαι	-οὔσα
3	ἀγγελεῖ	ἀγγελεῖται	ἀγγελοῖη	ἀγγελοῖτο		-οὖν
Dual.	ἀγγελεῖτον	ἀγγελεῖσθον	ἀγγελοῖτην	ἀγγελοῖσθην		Gen. οὖντος
Plur. 1	ἀγγελοῦμεν	ἀγγελοῦμεθα	ἀγγελοῖμεν	ἀγγελοῖμεθα		M. ἀγγελοῦμενος
2	ἀγγελεῖτε	ἀγγελεῖσθε	ἀγγελοῖτε	ἀγγελοῖσθε		-μένη
3	ἀγγελοῦσι	ἀγγελοῦνται	ἀγγελοῖεν	ἀγγελοῖντο		-μενον

PERFECTUM EN PLUSQUAMPERF. OP -μαι.

Num. en Pers.	Perfectum Indicativi.	Plusquamperfectum Indicativi.
Sing. 1	ἤγγελμαι	ἤσχυνμαι
2	ἤγγεσαι	ἤσχυνσαι
3	ἤγγεσθαι	ἤσχυνσαι
Dual.	ἤγγεσθον	ἤσχυνσθον
Plur. 1	ἤγγελαμεθα	ἤσχυνμεθα
2	ἤγγελατε	ἤσχυντε
3	ἤγγελεσθαι	ἤσχυνσθαι

PERFECTUM.

	Imperativi.	Infinitivi.	Participia.	Conjunctivi.
Sing. 2	ἤγγελλο	πέφανσο	ἤγγελλαι	ἤγγελλαι
3	ἤγγελλω	πέφανθω	ἤγγελλαι	ἤγγελλαι
Dual.	ἤγγελλον	πέφανθον	ἤγγελλον	ἤγγελλον
Plur. 2	ἤγγελλε	πέφανθε	ἤγγελλε	ἤγγελλε
3	ἤγγελλω	πέφανθω	ἤγγελλω	ἤγγελλω

Ter oefening:

op -λλω. "Αλλομαι *ik spring*. Dep. M. Nº. 267. Aanm. 3º. Βάλλω *ik werp*. Θάλλω *ik bloei* Perf. II. τίθηλα met Praesens bet. *ik bloei* Nº. 266.

'Αγγέλλω *ik boodschap* = ἀπ-αγγέλλω, ἐξ-αγγέλλω *ik verkondig*, meld, noem. M. *ik verkondig*, verklaar van mij. Όκέλλω = ἐξοκέλλω tr. *ik zet op het strand*, doe stranden, intr. stranden, mistukken. Στέλλω Aor. II. P. A. *ik maak gereed*, zend. M. *ik maak mij gereed*, reisvaardig, *ik reis*. Nº. 237: ἀπο-στέλλω *ik zend af*. P. *ik ga weg*: ἐπι-στέλλω *ik bericht* (per bode of brief), beveel. Τέλλω 1) *ik volteindig* (= τε-

λίω); 2) *opgaan* (der zon). M. *ontspruiten, bloeien*: ἀνα-τέλλω tr. *doen opgaan, voortbrengen*. intr. en M. *opgaan, te voorschijn komen*: ἐπι-τέλλω ik draag op, beveel. Intr. en Med. *opkomen, verschijnen, ontstaan*.

op -νω. Ἀμύνω ik weer af. M. van mij. Δυσχεραίνω ik ben ontevreden N°. 267. Aanm. 1°. Θερμαίνω ik verwarm. P. ik word warm. Κρίνω N°. 268. 3. 1) ik scheid, onderscheid, oordeel; 2) ik klaag aan. P. ik word voor het gerecht gedaagd: κατα-κρίνω ik veroordeel, ἐκ-κρίνω ik zonder uit, heur af, verwijder. Μένω intr. ik blijf, volhard, wacht, tr. en M. iemand of iets afwach- = περι-μένω. Παχύνω ik maak vet. P. ik word vet. Ὑφαίνω ik weef.

op -ρω. Αἶρω ik hef op. P. ik word verheven en ik verhef mij. M. ik begin, onderneem: N°. 267. A. 3°. ἐπ-αίρω. A. ik richt op, spoor aan. P. ik verhef mij, word trotsch: ὑπερ-αίρω ik verhef mij boven: ἀγείρω ik verzamel. P. zich verzamelen N°. 249. Δρα-φθίρω. Perf. I en II. Fut. Med. met Passieve beteekenis. A. ik vernietig, richt te gronde. P. ik kom om, ga te gronde. Ἐγείρω N°. 249 en 285. 1. ik wek. M. (met Aor. II. ἠγρόμην N°. 266) en P. ik ontwaak. Perf. II. ἐγρήγορα ik waak N°. 249. 3. Aanm. Καθαίρω ik zuiver (niet te verwarren met κατ-αίρω ik kom af en καθ-αίρω (= έω) ik haal neer). Ὀδύρομαι intr. ik ween, tr. ik beweën. Οἰκτείρω ik heb medelijden, beklaag(d). Πείρω ik doorboor.

VERBA OP μ .

§ 79.

Verdeeling, Stam en Stamtijden.

- 269 1. De verba op μ bestaan uit twee klassen. Tot de eerste behooren de werkwoorden, die het Praesens van den zuiveren stam vormen door toevoeging van de lettergreep $\nu\upsilon$ en den uitgang μ , zooals δείκ- $\nu\upsilon$ - μ ; tot de tweede, die in het Praesens den uitgang μ onmiddellijk met den verlengden stam verbinden, zooals ἴστη- μ .

I° KLAS. Verba op $\nu\upsilon\mu$

2. Deze werkwoorden gaan uit op $\nu\upsilon$ - μ wanneer de stam op een medeklinker eindigt, δείκ- $\nu\upsilon$ - μ ik toon aan, doch op $\nu\upsilon\upsilon\mu$ wanneer de stam op een klinker eindigt, bijv. κερά- $\nu\upsilon\upsilon$ - μ (st. κερά) ik vermeng, σβέ- $\nu\upsilon\upsilon$ - μ ik blusch uit (st. σβε).

3. De stamtijden dezer werkwoorden worden op de gewone wijze der verba pura of muta van den stam gevormd.

$\delta\epsilon\iota\kappa\text{-}\nu\mu$ ik toon aan, $\delta\epsilon\iota\chi\omega$ $\xi\delta\epsilon\iota\chi\alpha$ $\delta\acute{\epsilon}\delta\epsilon\iota\chi\alpha$ $\delta\acute{\epsilon}\delta\epsilon\iota\gamma\mu\alpha\iota$ $\epsilon\delta\epsilon\iota\chi\theta\eta\nu$.
 $\sigma\kappa\epsilon\delta\acute{\alpha}\text{-}\nu\mu$ ik verstrooi, Fut. $\sigma\kappa\epsilon\delta\omega$ (N°. 261. A.), Aor. $\epsilon\sigma\kappa\acute{\epsilon}\delta\alpha\sigma\alpha$
 (N°. 256. c.), Perf. $\epsilon\sigma\kappa\acute{\epsilon}\delta\alpha\sigma\mu\alpha\iota$ (N°. 259.), Aor. P. $\epsilon\sigma\kappa\epsilon\delta\acute{\alpha}\sigma\text{-}\theta\eta\nu$ (N°. 279. 4.).

Eigenlijke stam $\sigma\kappa\epsilon\delta\alpha\varsigma$, welke sigma geassimileerd wordt met de ν van den uitgang. N°. 244. 3°.

De bijzonderheden in de vervoeging dezer verba beperken zich tot *Praesens en Imperfectum* Activi en van den vorm op $\text{-}\mu\alpha\iota$ en zijn dezelfde als van de werkwoorden der tweede klas die volgt.

IIe KLAS. Verba op $\text{-}\mu$

4. De verba op $\text{-}\mu$ verschillen van die op $\text{-}\omega$ alleen in het **270**
Praesens, het *Imperfectum* en den *Aoristus Secundus*.

5. Behalve de Deponentia hebben de verba op $\text{-}\mu$ in *Praesens* en *Imperfectum* een reduplicatie, welke in de andere tijden wegvalt.

Deze reduplicatie bestaat a) bij de verba die met één consonant beginnen, in de herhaling dier consonant, met tusschenlassching eener ι , bijv. $\delta\acute{\iota}\text{-}\delta\omega\mu$, $\tau\acute{\iota}\text{-}\theta\eta\mu$. b) bij verba, die met een vocaal beginnen, of met twee consonanten die positie maken (N°. 248), alleen in een ι met den spiritus asper, bijv. $\acute{\iota}\text{-}\sigma\tau\eta\mu$, $\acute{\iota}\text{-}\eta\mu$.

Deze spiritus asper is een overblijfsel der weggevallen sibilans van $\sigma\acute{\iota}\sigma\tau\eta\mu$ en $\sigma\acute{\iota}\sigma\eta\mu$ N°. 243.

6. Het aantal dezer werkwoorden is klein. De voornaamste zijn $\acute{\iota}\sigma\tau\eta\mu$ ik plaats, $\tau\acute{\iota}\theta\eta\mu$ ik stel, $\delta\acute{\iota}\delta\omega\mu$ ik geef, $\acute{\iota}\eta\mu$ ik zend, welke echter in talrijke samenstellingen voorkomen.

$\acute{\iota}\eta\mu$ komt in proza buiten samenstelling slechts voor in de beteekenis van A. voortdringen, werpen, uiten. M. voortsnellen.

7. Den zuiveren stam der verba $\acute{\iota}\sigma\tau\eta\mu$, $\acute{\iota}\eta\mu$, $\tau\acute{\iota}\theta\eta\mu$ en $\delta\acute{\iota}\delta\omega\mu$ **271**
 vinden wij door a) den uitgang $\text{-}\mu$ weg te laten; b) de reduplicatie van den stam te scheiden en c) de stamvocaal te verkorten, daar deze in de drie personen Singularis van het *Praesens* verlengd is, zooals verder zal gezegd worden, N°. 272. b.

De zuivere stammen zijn dan: van $\acute{\iota}\sigma\tau\eta\mu$ ΣTA , van $\acute{\iota}\eta\mu$ $\acute{\epsilon}$ (ϵ met den spiritus asper), van $\tau\acute{\iota}\theta\eta\mu$ $\Theta\epsilon$, van $\delta\acute{\iota}\delta\omega\mu$ ΔO .

8. Van dezen grondvorm worden de stamtijden regelmatig

afgeleid door de uitgangen *-σω*, *-κα*, *-μαι*, *-ῶν* achter de stamvocaal te plaatsen.

Het Futurum en het Perfectum op *-κα* hebben de *verlengde*, het Perfectum op *-μαι* en de Aoristus Passivi de *korte* vocaal, uitgezonderd *τίθημι* en *ἵημι* (die steeds voor alle bijzonderheden samengaan), wier Perfectum zoowel op *-κα* als op *-μαι* *ε* heeft; doch hun Aoristus Passivi heeft weer den korten klinker *ε*.

Het werkwoord *ἵστημι* heeft in het Perfectum op *-κα* en op *μαι* den spiritus asper.

Deze spiritus asper is het overblijfsel der weggevalen sibilans van *σίστηκα* en *σίσταμαι*. N°. 243.

AANM. 1) De Aor. P. van *ἵημι* is *εἶθην*, doch deze lange *ε* is het gevolg van het augment N°. 247. *b*. Vandaar de Optativus *ἰθείην*, het Futurum *ἰθήσομαι*.

2) De Aor. P. van *τίθημι* is *ἔτιθην* volgens N°. 36. *c*.

De *stamtijden* zijn dan als volgt:

<i>ἵστημι</i>	Fut. <i>στήσω</i>	Perf. <i>ἴστηκα</i>	<i>ἵσταμαι</i>	Aor. P. <i>ἰστάθην</i> .
<i>ἵημι</i>	„ <i>ἦσω</i>	„ <i>εἶκα</i>	<i>ἵμαι</i>	„ <i>εἶθην</i> .
<i>τίθημι</i>	„ <i>θήσω</i>	„ <i>τέθεικα</i>	<i>τέθειμαι</i>	„ <i>έτθην</i> .
<i>δίδωμι</i>	„ <i>δώσω</i>	„ <i>δέδωκα</i>	<i>δέδομαι</i>	„ <i>έδόθην</i> .

9. De *afgeleide tijden* worden regelmatig van hun stamtijden gevormd, uitgezonderd de Aoristi Activi van *ἵημι*, *τίθημι* en *δίδωμι*, waarover verder zal gesproken worden, N°. 273.

10. De verba op *-μι* hebben in Praesens en Imperfectum en Aoristus Secundus *geen bindvocaal*, tenzij in Conjunctivus en Optativus, waar deze verder met de stamvocaal samensmelt. Dit geldt voor den vorm op *-μι* en voor den vorm op *-μαι*, zoowel voor de verba op *-νυμι* als die op *-μι*.

§ 80.

Bijzonderheden in de Vervoeging der Verba op *-μι*.

I. Vorm op *-μι*.

A. Indicativus.

1. Praesens en Imperfectum.

a). De *persoonsuitgangen* zijn dezelfde als die der overige

verba, behalve dat in het Praesens de 1^e p. Sing. uitgaat op *-μι*,
de 3^e p. Sing. uitgaat op *-σι*,
de 3^e p. Plur. „ op *-ασι*.

In het Imperf. en den Aor. II gaat de 3^e p. Plur. uit op *-σαν*.

AANM. 1) Bij latere schrijvers en bij dichters wordt de 3 p. Plur. van het Praesens gevormd als was de uitgang *-νται*, zoodat *ντ* voor de *ς* wegvalt en de klinker volgens N°. 40 verlengd wordt.

2) Bij *ἴσθημι* en *ἴημι* wordt de uitgang *-ασι* met den voorafgaanden klinker samengetrokken.

b). Verlenging der stamvocaal.

In de drie personen *Singularis* van het Praesens en Imperfectum wordt de stamvocaal verlengd, in Dualis en Pluralis is zij kort.

Num. en Pers.	PRAESENS INDICATIVI.					
Sing. 1	παιδεύ-ω	ἴσθη-μι	δίδω-μι	ἴη-μι	τίθη-μι	δείκνυ-μι
2	παιδεύ-ει-ς	ἴσθη-ς	δίδω-ς	ἴει-ς (zie c.)	τίθει-ς	δείκνυ-ς
3	παιδεύ-ει	ἴσθη-σι	δίδω-σι	ἴη-σι	τίθει-σι	δείκνυ-σι
Dual. 1	παιδεύ-ε-τον	ἴστα-τον	δίδο-τον	ἴε-τον	τίθει-τον	δείκνυ-τον
Plur. 1	παιδεύ-ο-μεν	ἴστα-μεν	δίδο-μεν	ἴε-μεν	τίθει-μεν	δείκνυ-μεν
2	παιδεύ-ε-τε	ἴστα-τε	δίδο-τε	ἴε-τε	τίθει-τε	δείκνυ-τε
3	παιδεύ-ου-σι	ἴστα-σι	δίδο-ασι	ἴα-σι	τίθει-ασι	δείκνυ-ασι

AANM. Men merke op hoe de uitgangen grootendeels gelijk zijn aan die der verba op *-ω*, doch hoe bij de verba op *-μι* geen bindvocaal aanwezig is.

c). De verba *τίθημι* en *ἴημι* hebben in den 2^{en} p. Sing. van het Praesens den uitgang der verba contracta op *-έω*: *τίθεις*, *ἴεις*.

Τίθημι, *ἴημι* en *δίδωμι* vormen ook het *Singularis Imperfecti*, evenals verba contracta.

Num. en Pers.	IMPERFECTUM INDICATIVI.					
Sing. 1	ἔπαιδεν-ο-ν	ἔσθη-ν	ἔδεικνυ-ν	ἔδιδον-ν	ἔτιθην-ν	ἔην-ν
2	ἔπαιδεν-ε-ς	ἔσθη-ς	ἔδεικνυ-ς	ἔδιδον-ς	ἔτιθει-ς	ἔει-ς
3	ἔπαιδεν-ε	ἔσθη	ἔδεικνυ	ἔδιδον	ἔτιθει	ἔει
Dual. 1	ἔπαιδεν-ε-την	ἔστά-την	ἔδεικνυ-την	ἔδιδό-την	ἔτιθει-την	ἔε-την
Plur. 1	ἔπαιδον-ο-μεν	ἔστα-μεν	ἔδεικνυ-μεν	ἔδιδον-μεν	ἔτιθει-μεν	ἔε-μεν
2	ἔπαιδον-ε-τε	ἔστα-τε	ἔδεικνυ-τε	ἔδιδον-τε	ἔτιθει-τε	ἔε-τε
3	ἔπαιδον-ο-ν	ἔστα-σαν	ἔδεικνυ-σαν	ἔδιδον-σαν.	ἔτιθει-σαν	ἔε-σαν

AANM. 1) De 2^e p. Sing. Praes. *ἴεις* verschilt door het accent van de 2^e p. Sing. Imperfecti *ἴεις*.

2. In het Imperfectum Singularis van $\tau\acute{\iota}\theta\eta\mu$ vindt men ook de regelmatige vormen $\acute{\epsilon}\tau\acute{\iota}\theta\eta\nu$, $\acute{\epsilon}\tau\acute{\iota}\theta\eta\varsigma$, $\acute{\epsilon}\tau\acute{\iota}\theta\eta$. Van $\acute{\iota}\eta\mu$ vindt men ook $\acute{\iota}\eta\nu$, $\acute{\iota}\eta\varsigma$, $\acute{\iota}\eta$, terwijl een 1^e pers. $\acute{\iota}\omega\nu$ evenals $\acute{\epsilon}\tau\acute{\iota}\theta\omega\nu$ niet voorkomt.

2. Aoristus Secundus.

273 a). *Hoofdregeel.* De Aoristus II. heeft de vervoeging van het Imperfectum (N°. 264), doch 1°. *de reduplicatie valt weg* en 2°. *de wortelklinker wordt in alle numeri verlengd.*

INDICATIVUS.

Num. en Pers.	Imperfecti.	Aoristi II.
Sing. 1	$\acute{\epsilon}\text{-}\pi\alpha\acute{\iota}\delta\epsilon\nu\text{-}\omicron\text{-}\nu$	$\acute{\iota}\text{-}\sigma\tau\eta\text{-}\nu$
2	$\acute{\epsilon}\text{-}\pi\alpha\acute{\iota}\delta\epsilon\nu\text{-}\epsilon\text{-}\varsigma$	$\acute{\iota}\text{-}\sigma\tau\eta\text{-}\varsigma$
3	$\acute{\epsilon}\text{-}\pi\alpha\acute{\iota}\delta\epsilon\nu\text{-}\epsilon$	$\acute{\iota}\text{-}\sigma\tau\eta$
Dual.	$\acute{\epsilon}\text{-}\pi\alpha\acute{\iota}\delta\epsilon\nu\text{-}\acute{\epsilon}\text{-}\tau\eta\nu$	$\acute{\epsilon}\text{-}\sigma\tau\acute{\alpha}\text{-}\tau\eta\nu$
Plur. 1	$\acute{\epsilon}\text{-}\pi\alpha\acute{\iota}\delta\epsilon\upsilon\text{-}\omicron\text{-}\mu\epsilon\nu$	$\acute{\iota}\text{-}\sigma\tau\alpha\text{-}\mu\epsilon\nu$
2	$\acute{\epsilon}\text{-}\pi\alpha\acute{\iota}\delta\epsilon\upsilon\text{-}\epsilon\text{-}\tau\epsilon$	$\acute{\iota}\text{-}\sigma\tau\alpha\text{-}\tau\epsilon$
3	$\acute{\epsilon}\text{-}\pi\alpha\acute{\iota}\delta\epsilon\nu\text{-}\omicron\text{-}\nu$	$\acute{\iota}\text{-}\sigma\tau\alpha\text{-}\sigma\alpha\nu$

b). Doch van $\tau\acute{\iota}\theta\eta\mu$, $\acute{\iota}\eta\mu$ en $\delta\acute{\iota}\delta\omega\mu$ bestaat de Aor. II. *alleen in Dualis en Pluralis*, alwaar zij den korten klinker hebben.

Voor het *Singularis* bestaat een onregelmatig gevormde Aoristus I. met den uitgang $\text{-}\kappa\alpha$.

INDICATIVUS.

Num. en Pers.	Imperfecti.			Aoristi mixti.		
Sing. 1	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\acute{\iota}\text{-}\delta\omega\nu$	$\acute{\epsilon}\text{-}\tau\acute{\iota}\text{-}\theta\omega\nu$	$\acute{\iota}\text{-}\omega\nu$	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\omega\text{-}\kappa\alpha$	$\acute{\epsilon}\text{-}\theta\eta\text{-}\kappa\alpha$	$\acute{\eta}\text{-}\kappa\alpha$
2	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\acute{\iota}\text{-}\delta\omega\varsigma$	$\acute{\epsilon}\text{-}\tau\acute{\iota}\text{-}\theta\omega\varsigma$	$\acute{\iota}\text{-}\epsilon\iota\varsigma$	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\omega\text{-}\kappa\alpha\varsigma$	$\acute{\epsilon}\text{-}\theta\eta\text{-}\kappa\alpha\varsigma$	$\acute{\eta}\text{-}\kappa\alpha\varsigma$
3	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\acute{\iota}\text{-}\delta\omega$	$\acute{\epsilon}\text{-}\tau\acute{\iota}\text{-}\theta\omega$	$\acute{\iota}\text{-}\epsilon\iota$	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\omega\text{-}\kappa\epsilon$	$\acute{\epsilon}\text{-}\theta\eta\text{-}\kappa\epsilon$	$\acute{\eta}\text{-}\kappa\epsilon$
Dual.	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\acute{\iota}\text{-}\delta\acute{\omicron}\text{-}\tau\eta\nu$	$\acute{\epsilon}\text{-}\tau\acute{\iota}\text{-}\theta\acute{\omicron}\text{-}\tau\eta\nu$	$\acute{\iota}\text{-}\acute{\epsilon}\text{-}\tau\eta\nu$	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\acute{\omicron}\text{-}\tau\eta\nu$	$\acute{\epsilon}\text{-}\theta\acute{\omicron}\text{-}\tau\eta\nu$	$\acute{\epsilon}\acute{\iota}\text{-}\tau\eta\nu$
Plur. 1	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\acute{\iota}\text{-}\delta\omicron\text{-}\mu\epsilon\nu$	$\acute{\epsilon}\text{-}\tau\acute{\iota}\text{-}\theta\epsilon\text{-}\mu\epsilon\nu$	$\acute{\iota}\text{-}\epsilon\text{-}\mu\epsilon\nu$	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\omicron\text{-}\mu\epsilon\nu$	$\acute{\epsilon}\text{-}\theta\epsilon\text{-}\mu\epsilon\nu$	$\acute{\epsilon}\acute{\iota}\text{-}\mu\epsilon\nu$
2	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\acute{\iota}\text{-}\delta\omicron\text{-}\tau\epsilon$	$\acute{\epsilon}\text{-}\tau\acute{\iota}\text{-}\theta\epsilon\text{-}\tau\epsilon$	$\acute{\iota}\text{-}\epsilon\text{-}\tau\epsilon$	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\omicron\text{-}\tau\epsilon$	$\acute{\epsilon}\text{-}\theta\epsilon\text{-}\tau\epsilon$	$\acute{\epsilon}\acute{\iota}\text{-}\tau\epsilon$
3	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\acute{\iota}\text{-}\delta\omicron\text{-}\sigma\alpha\nu$	$\acute{\epsilon}\text{-}\tau\acute{\iota}\text{-}\theta\epsilon\text{-}\sigma\alpha\nu$	$\acute{\iota}\text{-}\epsilon\text{-}\sigma\alpha\nu$	$\acute{\epsilon}\text{-}\delta\omicron\text{-}\sigma\alpha\nu$	$\acute{\epsilon}\text{-}\theta\epsilon\text{-}\sigma\alpha\nu$	$\acute{\epsilon}\acute{\iota}\text{-}\sigma\alpha\nu$

N°. 247. δ .

AANM. Men vindt ook de 3^e p. Plur. $\acute{\epsilon}\delta\omega\kappa\alpha\nu$, bijv. Xen. Hell. I. 2, 10, naast $\acute{\epsilon}\delta\sigma\alpha\nu$.

B. Overige Modi en Nominaalvormen.

1. De *uitgangen* der overige vormen zijn gelijk aan die van den Aoristus Passivi bij de werkw. op $\text{-}\omega$, N°. 220.

Conjunctivus. Optativus. Imperativus. Infinitivus. Participium.

-ῶ.

-ῖην.

(ῖ).

-ναι.

-ντες.

Deze uitgangen worden bij alle vormen *onmiddellijk achter de korte stamvocaal geplaatst*, waarmee zij in Conjunctivus en Optativus samentrekken.

CONJUNCTIVUS.

Num. en Pers.	Aoristi Passivi.	Presentis Activi.						
Sing. 1	παίδευθ-ῶ	(ιστά-ω	ιστῶ	(τιθέ-ω	τιθῶ	ἰῶ	(διδό-ω	διδῶ
2	παίδευθ-ῇς	ιστά-ης	ιστῇς	τιθέ-ης	τιθῇς	ἰῇς	διδό-ης	διδῇς
3	παίδευθ-ῇ	ιστά-η	ιστῇ	τιθέ-η	τιθῇ	ἰῇ	διδό-η	διδῇ
Dual.	παίδευθ-ῆ-τον	ιστά-ητον	ιστῆτον	τιθέ-ητον	τιθῆτον	ἰῆτον	διδό-ητον	διδῆτον
Plur. 1	παίδευθ-ῶ-μεν	ιστά-ωμεν	ιστῶμεν	τιθέ-ωμεν	τιθῶμεν	ἰῶμεν	διδό-ωμεν	διδῶμεν
2	παίδευθ-ῇ-τε	ιστά-ητε	ιστῆτε	τιθέ-ητε	τιθῆτε	ἰῆτε	διδό-ητε	διδῆτε
3	παίδευθ-ῶ-σι	ιστά-ωσι	ιστῶσι	τιθέ-ωσι	τιθῶσι	ἰῶσι	διδό-ωσι	διδῶσι

AANM. Men lette er op, dat διδῶμι de ω in alle personen heeft.

OPTATIVUS.

Num. en Pers.	Aoristi Passivi.	Imperfecti Activi.					
Sing. 1	παίδευθε-ῖην	(ιστα-ῖην	ισταῖην	τιθεῖην	ἰεῖην	διδοῖην	
2	παίδευθε-ῖης	ιστα-ῖης	ισταῖης	τιθεῖης	ἰεῖης	διδοῖης	
3	παίδευθε-ῖη	ιστα-ῖη	ισταῖη	τιθεῖη	ἰεῖη	διδοῖη	
Dual.	παίδευθε-ῖη-τον	ιστα-ῖη-τον	ισταῖη-τον	τιθεῖη-τον	ἰεῖη-τον	διδοῖη-τον	
Plur. 1	παίδευθε-ῖμεν	ιστα-ῖμεν	ισταῖμεν	τιθεῖμεν	ἰεῖμεν	διδοῖμεν	
2	παίδευθε-ῖτε	ιστα-ῖτε	ισταῖτε	τιθεῖτε	ἰεῖτε	διδοῖτε	
3	παίδευθε-ῖεν	ιστα-ῖεν	ισταῖεν	τιθεῖεν	ἰεῖεν	διδοῖεν	

2. De *Conjunctivus* en *Optativus* van den Aor. II., die volgens deze modi van het Praesens en Imperfectum vervoegd worden, zullen derhalve aan de gegeven vormen gelijk zijn, doch de reduplicatie verliezen, welke alleen in Praesens en Imperfectum blijft.

AORISTUS SECUNDUS.

Num. en Pers.	Conjunctivus.				Optativus.			
Sing. 1	σῶ	ῶ	ῶ	δῶ	σταῖην	θεῖην	εῖην	δοῖην
2	σῇς	ῇς	ῇς	δῇς	σταῖης	θεῖης	εῖης	δοῖης
3	σῇ	ῇ	ῇ	δῇ	σταῖη	θεῖη	εῖη	δοῖη
Dual.	σῆ-τον	ῆ-τον	ῆ-τον	δῶ-τον	σταῖη-τον	θεῖη-τον	εῖη-τον	δοῖη-τον
Plur. 1	σῶμεν	ῶμεν	ῶμεν	δῶμεν	σταῖμεν	θεῖμεν	εῖμεν	δοῖμεν
2	σῆτε	ῆτε	ῆτε	δῶτε	σταῖτε	θεῖτε	εῖτε	δοῖτε
3	σῶσι	ῶσι	ῶσι	δῶσι	σταῖεν	θεῖεν	εῖεν	δοῖεν

De Conjunctivus en Optativus der verba op -νυμι wordt zoo-
wel in het Activum als in den vorm op -μαι volgens de conju-
gatie op -ω gevormd.

Act.	Conj. Praesens.	δεικνύω, δεικνύης, δεικνύη, δεικνύητον, δεικνύωμεν etc.
	Opt. Imperf.	δεικνύοιμι, δεικνύοις, δεικνύοι, δεικνυό- την, δεικνύοιμεν etc.
M. P.	Conj. Praesens.	δεικνύμαι, δεικνύη, δεικνύηται, δεικ- νύησθον, δεικνύμεθα etc.
	Opt. Imperf.	δεικνυοίμην, δεικνύοιο, δεικνύοιτο, δεικ- νυοίσθην, δεικνυοίμεθα etc.

AANM. In oudere uitgaven van Attische schrijvers en bij Lateren vindt men nog
andere vormen van Praesens en Imperfectum dezer werkwoorden volgens de Conju-
gatie op -ω, bijv. δεικνύουσι, ἐδεικνυον etc.

275 3. De *Imperativus* gaat a) in het *Praesens* uit op -ε, welke
met de korte stamvocaal samensmelt.

(ἴστα-ε wordt) ἴστη: (τίθει-ε wordt) τίθει: (ἴε-ε wordt) ἴει: (δίδω-ε
wordt) δίδου: (δείκνυ-ε wordt) δείκνυ.

b) in den *Aoristus II* bij ἴστημι op -θι: terwijl de vocaal
in alle personen lang is, behalve in den 3^{en} p. Pluralis. Aldus
στῆθι.

Bij τίθημι, ἵημι en δίδωμι op -ς, welke achter den korten
stamklinker gezet wordt.

IMPERATIVI.

Num. en Pers.	Praesentis.				Aoristi Secundi.			
Sing. 2	ἴστη	τίθει	ἴει	δίδου	στῆθι	θίς	ἴς	δός
3	ίστάτω	τιθέτω	ἴετω	δίδωτω	στήτω	θέτω	ἔτω	δότη
Dual.	ἴστατον	τιθέτον	ἴετον	δίδοτον	στήτον	θέτον	ἔτον	δότον
Plur. 2	ἴστατε	τιθετε	ἴετε	διδετε	στήτε	θέτε	ἔτε	δότε
3	ιστάντων	τιθέντων	ιέντων	διδόντων	σπάντων	θέντων	έντων	δόντων

4. De *Infinitivus Praesens* zet den uitgang -ναι achter de
korte vocaal, doch de *Infinitivus van den Aor. II.* achter de
verlengde vocaal: α tot η: ε tot ει: ο tot ου.

Infinitivi Praesentis. ιστάναι τιθέναι ἰέναι διδόναι.

" Aor. II. στήναι θείναι εἶναι δοῦναι.

5. De *Participia* zetten *-ντς* achter den korten stam, doch, na wegvalling van *ντ* voor de *ς*, moet de vocaal verlengd worden volgens N°. 40.

Participia Praesentis. ἰστᾶ-ς τιθεί-ς ἰεί-ς δίδου-ς.

„ Aor. II. στᾶς θείς εἶς δοός.

6. Het *Accent* van *Conjunctivus* en *Optativus* is gelijk aan het accent dier modi bij εἰμί *ik ben*. De *Infinitivi* op *-ναι* hebben het accent op de voorlaatste lettergreep (N°. 225). De *Participia* zijn in Praesens en Aor. II. Activi der Verba op *-μι oxytona*. Bij de Imperativi θείς, εἶς, δός verspringt het accent in samenstelling op de praepositie, bijv. ἐπίθεις, ἀπόδος, σύνθεις, ὑφείς, πρόδος; in het Medium alleen bij tweesyllbige praeposities, ἐπίθου, ἀπόδου, doch συνθού, ἀφού, προδού.

AANM. De oorspronkelijke uitgang van den Imperativus -θι is alleen bewaard gebleven:

I. In de Aoristi op *-ην* en *ων*, welke den langen klinker behouden, dat is a) in den Aoristus Passivi der verba op *-ω*: φάνηθι, βουλεύθητι voor θηθι N°. 36 c. b) in den Imperativus Aor. II. van ἵστημι, στήθι, die in samenstellingen verkort wordt tot *-στα*, bijv. παράστα, ἀπόστα. c) in de Aoristi Syncopati, N°. 287.

II. Bij sommige verba Anomala: φάθι, ἴσθι, ἴθι.

III. In de Imperativi der Perfecta Syncopata, N°. 288.

II. V o r m o p *μαι*.

1. De persoonsuitgangen zijn in alle vormen gelijk aan die der verba op *-ω*. Zij worden overal onmiddellijk achter de korte stamvocaal geplaatst, waarmede zij in *Conjunctivus* en *Optativus* samentrekken. De uitgangen van deze modi worden evenals in het Activum met de verbindingsvocaal gevormd: Conj. *ωμαι*, Optat. *ιμην*.

In de tweede personen van den Indicativus op *-σαι* wordt de *ς* niet uitgestooten tegen N°. 210 en 244. Zoo ook niet in de 2^e pers. van het Imperfectum ἵστασο.

2. Als Perfectum Passivi van τίθημι gebruikt men κείμει nevens zijn gewone beteekenis *ik lig*; τίθειμαι behoort alleen tot het Medium, bijv. ὑποτίθημι *ik leg tot grondslag* — ὑποκείται *het is tot grondslag gelegd, het dient tot grondslag*; νόμους τιθέουσιν οἱ ἄρχοντες *de archonten (de overheid) geven wetten* — οἱ

νόμοι κείνται de wetten zijn gegeven, bestaan — νόμοι κείμενοι de bestaande wetten. Zoo ook ἀνατίθημι ik wijd (aan de godheid), ἀνάκειμαι ik ben gewijd. Plato. Crat. 394. b. εἴ τι πρόσκειται γράμμα ἢ μετακειται indien een letter bijgevoegd of verplaatst is. Act. εἴ τις γράμμα προστέθεικεν ἢ μετατέθεικεν.

Praesens Indic. κείμαι, κείσαι, κείται etc. Conj. κίωμαι, κίῃ, κίηται etc. Imper. κείσο, κείσθω. Infin. κείσθαι. Part. κείμενος.

Imperf. ἐκείμην, ἔκεισο, ἔκειτο etc. Opt. κείοιμην, κείοιτο.

Fut. κείσομαι etc.

Compositum. κατάκειμαι ik lig neder.

3. De Coniunctivus en Optativus Aoristi II Medii van τίθημι, ἵημι en δίδωμι worden in *samenstelling* soms als verba op -ω vervoegd, hetgeen voor den Coniunctivus slechts zichtbaar is aan het accent, doch voor den Optativus van τίθημι en ἵημι ook nog uit de diphthong οι blijkt, bijv.:

Conjunct.	ἐπίθωμαι	ἐπιθῶ	ἐπιθήται.	Optat.	ἐπιθοίμην	ἐπιθοίο	ἐπιθοίτο.
	θῶμαι	θῶ	θήται.		θείμην	θείο	θείτο.
	πρόωμαι	πρόῳ	πρόηται.		προοίμην	προοίο	προοίτο.
	ῶμαι	ῶ	ῆται.		εἶμην	εἶο	εἶτο.
	ἀπόδωμαι	ἀπόδῳ	ἀπόδωται.		ἀποδοίμην	ἀπόδοίο	ἀπόδοίτο.
	ῶμαι	δῳ	δῶται.		δοίμην	δοίο	δοίτο.

Δείκνυμι *ik toon aam.* Fut. δείξω. Aor. ἔδειξα. Perf. δέδειχα, δέδειγμαι. Aor. ἰδέχθην.

Num. en Pers.	Praesens Indicativi.	Imperfectum Indicativi.	Praesens Conjunctivi.	Imperfectum Optativi.	Praesens Imperativi.	Praesens Infinitivi.	Praesens Participium.
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------

Activum.

Sing. 1	δείκνυμι	ἰδείκνυν	δείκνῳ	δείκνυοιμι	—	δείκνύναι	δείκνύς
2	δείκνυς	ἰδείκνυς	δείκνῆς	δείκνυοις	δείκνῦ	δείκνύναι	δείκνῦσα
3	δείκνυσσι(ν)	ἰδείκνυν	δείκνῃ	δείκνυοι	δείκνύτω	δείκνύναι	δείκνύν
Dual. 1	δείκνυτον	ἰδείκνυτην	δείκνύητον	δείκνύοιτην	δείκνύτω	δείκνύναι	(gen. δεικνύν-
2	δείκνυμεν	ἰδείκνυμεν	δείκνύωμεν	δείκνύοιμεν	—	δείκνύναι	τος δεικνύσης
3	δείκνυτε	ἰδείκνυτε	δείκνύητε	δείκνύοιτε	δείκνύτε	δείκνύναι	
3	δείκνυσσι(ν)	ἰδείκνυσαν	δείκνύσσι(ν)	δείκνύοιεν	δείκνύτων	δείκνύναι	

Medium en Passivum.

Sing. 1	δείκνῃμαι	ἰδείκνυμην	δείκνῶμαι	δείκνυοίμην	—	δείκνυσθαι	δεικνύμενος
2	δείκνυσαι	ἰδείκνυσσο	δείκνῃ	δείκνυοιο	δείκνῦσο	δείκνυσθαι	-η
3	δείκνυσθαι	ἰδείκνυστο	δείκνῃται	δείκνυοιτο	δείκνύσθω	δείκνυσθαι	-ον
Dual. 1	δείκνυσθον	ἰδεικνύσθην	δείκνύσθον	δεικνύοισθην	δείκνύσθον	δείκνυσθαι	
2	δεικνύμεθα	ἰδεικνύμεθα	δεικνύμεθα	δεικνύοίμεθα	—	δείκνυσθαι	
3	δείκνυσθε	ἰδείκνυσθε	δείκνύσθε	δεικνύοισθε	δείκνυσθε	δείκνυσθαι	
3	δεικνυνται	ἰδεικνυντο	δεικνύνται	δεικνύοντο	δεικνύσθων	δείκνυσθαι	

"Ιστημι *ik platis*. Fut. στήσω. Aor. I ἔστησα. II ἔστην. Perf. ἔστηκα, ἔσταμαι. Aor. P. ἐστάθην.

Activum.

Num. en Pers.	Indicativus.	Conjunctivus.	Optativus.	Imperativus.	Infinitivus.	Participium.
Sing.	1 ἵστημι	ἵστω		—		ἱστάς
	2 ἵστης	ἵστης		ἵστη		ἱστᾶσα
	3 ἵστησι(ν)	ἵστη		ἱστάτω	ἱσταναι	ἱστάν
Dual.	1 ἵστανον	ἵστανον		ἱστάσθων		γεν. ἱσάντωνος
	2 ἵστανμεν	ἵστανμεν		—		ἱσάσσης
	3 ἵστατε	ἵστητε		ἱσταίτε		
Plur.	1 ἱστᾶσι(ν)	ἱσώσι(ν)		ἱσάτων		

Praesens.

Imperfectum.

Sing.	1 ἵστην	ἱσταίνην				
	2 ἵστης	ἱσταίης				
	3 ἵστη	ἱσταίη				
Dual.	1 ἱσάτην	ἱσάτην				
	2 ἱσάμεν	ἱσάμεν				
	3 ἱσταίτε	ἱσταίτε				
Plur.	1 ἱσάσαν	ἱσάσιν				

Aoristus Secundus.

Sing.	1 ἔστην	στώ	σταίνην	—		στάς
	2 ἔστης	σῆς	σταίης	σῆδε		στάσα
	3 ἔστη	σῆ	σταίη	στήτω	σῆναι	σταν
Dual.	1 ἐσάτην	σάτην	σταίτην	σταίτων		(gen. σάντωνος
	2 ἐσάμεν	σάμεν	σταίμεν	—		στάσης
	3 ἐσάτε	σάτε	σταίτε	σῆτε		
Plur.	1 ἐσάσαν	σώσι(ν)	σταίεν	σάντων		

Perfectum 1).

Sing.	1	ἔστηκα	ἔστω	—	ἔσταναι	ἔστως ἔστωσα ἔστως 2)
	2	ἔστηκας	ἔστής	ἔσθῃ	ἔσταναι	
	3	ἔστηκε(ν)	ἔστη	ἔστω	ἔσταναι	
Dual.		ἔστανον	ἔστων	ἔστανον	ἔσταναι	
Plur.	1	ἔστανμεν	ἔστωνμεν	ἔσταντε	ἔσταναι	
	2	ἔσταντε	ἔσταντε	ἔσταντε	ἔσταναι	
	3	ἔστανσι(ν)	ἔστωνσι(ν)	ἔσταντων	ἔσταναι	

Plusquamperfectum.

Sing.	1	ἑστήκη	ἑστάην	ἑστάην	ἑστάην	
	2	ἑστήκης	ἑστάης	ἑστάης	ἑστάης	
	3	ἑστήκει(ν)	ἑστάη	ἑστάη	ἑστάη	
Dual.		ἑστανον	ἑστανον	ἑστανον	ἑστανον	
Plur.	1	ἑστανμεν	ἑστανμεν	ἑστανμεν	ἑστανμεν	
	2	ἑσταντε	ἑσταντε	ἑσταντε	ἑσταντε	
	3	ἑστανσαν	ἑστανσαν	ἑστανσαν	ἑστανσαν	

Medium en Passivum.

Num. en Pers.	Praesens Indicativi.	Imperfectum Indicativi.	Praesens Conjunctivi.	Imperfectum Optativi.	Praesens Imperativi.	Praesens Infinitivi.	Praesens Participium.
Sing.	1	ἵσταμαι	ἵσταμην	ἵσταίμην	ἵστασθαι	ἵστασθαι	ἵστάμενος
	2	ἵσάσαι	ἵσάσο	ἵσταίῃ	ἵστασθω	ἵστασθω	-η
	3	ἵσάται	ἵσάτο	ἵσταίτο	ἵστασθω	ἵστασθω	-ον
Dual.		ἵστανται	ἵσταντο	ἵσταντο	ἵσταντο	ἵσταντο	
Plur.	1	ἵστασθον	ἵστάσθην	ἵστασθῶν	ἵστασθον	ἵστασθον	
	2	ἵσάμεθα	ἵσάμεθα	ἵσάμεθα	ἵστασθε	ἵστασθε	
	3	ἵστασθε	ἵσταντο	ἵσταντο	ἵστασθε	ἵστασθων	

1) De vervoeging van het Perfectum en Plusquamperfectum wordt later N°. 288 verklaard.

2) Gewoonlijk ἐστός in de uitgaven.

Τίθημι ik stel. Fut.θήσω. Aor.θήκα. Perf.Α.τήκα. M.τήσεται. P.κείμαι N°. 276. 2. Aor.ἐθήνην.
 *Τημι ik zend η ἦσω. η ἦκα. η ἔκα. η εἶμαι. Aor.εἴθην.

Active.

Num. en Pers.	Indicativus.	Conjunctivus.	Optativus.	Imperativus.	Participium.
Praesens.					
Sing. 1	τίθημι	τιθῶ	ιῶ	—	τιθεῖς
2	τίθεις	τιθῆς	ιῆς	τίθει	τιθεῖσα
3	τίθῃσι(ν)	τιθῆ	ιῇ	τίθτω	τιθέν
Dual. 1	τίθετον	τιθῆτον	ιῆτον	τίθετον	(gen. τιθέντος ἑντος)
2	τίθεμεν	τιθώμεν	ιῶμεν	—	τιθείσης ἑίσης
3	τίθετε	τιθήτε	ιῇτε	τίθετε	
3	τίθεσσι(ν)	τιθώσι(ν)	ιῶσι(ν)	τιθέντων	
Imperfectum.					
Sing. 1	ἐτίθην	ἦν	τιθείην	—	—
2	ἐτίθεις	ἔεις	τιθείης	—	—
3	ἐτίθει	ἔει	τιθείη	—	—
Dual. 1	ἐτιθέην	ἔεην	τιδέην	—	—
2	ἐτίθεμεν	ἔεμεν	τιδέμεν	—	—
3	ἐτίθετε	ἔετε	τιδέετε	—	—
3	ἐτίθεσαν	ἔεσαν	τιδέεν	—	—
Aoristus.					
Sing. 1	ἔθηκα	ῆκα	ῶ	—	ῶς
2	ἔθηκας	ῆκας	ῆς	ῶς	ῶς
3	ἔθηκε(ν)	ῆκε(ν)	ῆ	ῶ	ῶ
Dual. 1	ἔεθην	ἔεθην	ῆτον	ῶ	ῶ
2	ἔθεμεν	ἔεμεν	ῶμεν	ῶ	ῶ
3	ἔθετε	ἔετε	ῆτε	ῶ	ῶ
3	ἔθεσαν	ἔεσαν	ῶσι(ν)	ῶ	ῶ

Aoristus.

Sing. 1	ἔθηκα	ῆκα	ῶ	—	ῶς
2	ἔθηκας	ῆκας	ῆς	ῶς	ῶς
3	ἔθηκε(ν)	ῆκε(ν)	ῆ	ῶ	ῶ
Dual. 1	ἔεθην	ἔεθην	ῆτον	ῶ	ῶ
2	ἔθεμεν	ἔεμεν	ῶμεν	ῶ	ῶ
3	ἔθετε	ἔετε	ῆτε	ῶ	ῶ
3	ἔθεσαν	ἔεσαν	ῶσι(ν)	ῶ	ῶ

Medium en Passivum.

Num. en Pers.	Indicativus.	Conjunctivus.	Optativus.	Imperativus.	Infinit.	Participium.
Praesens.						
Sing.	1 τῖνμαι ἔμαι 2 τῖνσαι ἔσαι 3 τῖνται ἔται	τῖνμαι ἰώμαι τῖν ἰῶ τῖνται ἰῶται	τῖνμαι ἰώμαι τῖν ἰῶ τῖνται ἰῶται	τῖνμαι ἰώμαι τῖν ἰῶ τῖνται ἰῶται	τῖνμαι ἰῶναι	τῖνναι ἰῶν
Dual.	1 τῖνσιν ἔσιν	τῖνσιν ἰῶσιν	τῖνσιν ἰῶσιν	τῖνσιν ἰῶσιν	τῖνσιν ἰῶναι	τῖνσιν ἰῶν
Plur.	1 τῖνμεν ἔμεν 2 τῖνσιν ἔσιν 3 τῖνται ἔνται	τῖνμεν ἰώμεν τῖνσιν ἰῶσιν τῖνται ἰῶνται	τῖνμεν ἰώμεν τῖνσιν ἰῶσιν τῖνται ἰῶνται	τῖνμεν ἰώμεν τῖνσιν ἰῶσιν τῖνται ἰῶνται	τῖνμεν ἰῶναι	τῖνμεν ἰῶν
Imperfectum.						
Sing.	1 ἐτῖνμαι ἔμην 2 ἐτῖνσαι ἔσαι 3 ἐτῖνται ἔται	ἐτῖνμαι ἰῶμαι ἐτῖν ἰῶ ἐτῖνται ἰῶται	ἐτῖνμαι ἰῶμαι ἐτῖν ἰῶ ἐτῖνται ἰῶται	ἐτῖνμαι ἰῶμαι ἐτῖν ἰῶ ἐτῖνται ἰῶται	ἐτῖνμαι ἰῶναι	ἐτῖνναι ἰῶν
Dual.	1 ἐτῖνσιν ἔσιν	ἐτῖνσιν ἰῶσιν	ἐτῖνσιν ἰῶσιν	ἐτῖνσιν ἰῶσιν	ἐτῖνσιν ἰῶναι	ἐτῖνσιν ἰῶν
Plur.	1 ἐτῖνμεν ἔμεν 2 ἐτῖνσιν ἔσιν 3 ἐτῖνται ἔνται	ἐτῖνμεν ἰώμεν ἐτῖνσιν ἰῶσιν ἐτῖνται ἰῶνται	ἐτῖνμεν ἰώμεν ἐτῖνσιν ἰῶσιν ἐτῖνται ἰῶνται	ἐτῖνμεν ἰώμεν ἐτῖνσιν ἰῶσιν ἐτῖνται ἰῶνται	ἐτῖνμεν ἰῶναι	ἐτῖνμεν ἰῶν
Aoristus Medii.						
Sing.	1 ἐτῖνμαι ἔμην 2 ἐτῖνσαι ἔσαι 3 ἐτῖνται ἔται	ἐτῖνμαι ἰῶμαι ἐτῖν ἰῶ ἐτῖνται ἰῶται	ἐτῖνμαι ἰῶμαι ἐτῖν ἰῶ ἐτῖνται ἰῶται	ἐτῖνμαι ἰῶμαι ἐτῖν ἰῶ ἐτῖνται ἰῶται	ἐτῖνμαι ἰῶναι	ἐτῖνναι ἰῶν
Dual.	1 ἐτῖνσιν ἔσιν	ἐτῖνσιν ἰῶσιν	ἐτῖνσιν ἰῶσιν	ἐτῖνσιν ἰῶσιν	ἐτῖνσιν ἰῶναι	ἐτῖνσιν ἰῶν
Plur.	1 ἐτῖνμεν ἔμεν 2 ἐτῖνσιν ἔσιν 3 ἐτῖνται ἔνται	ἐτῖνμεν ἰώμεν ἐτῖνσιν ἰῶσιν ἐτῖνται ἰῶνται	ἐτῖνμεν ἰώμεν ἐτῖνσιν ἰῶσιν ἐτῖνται ἰῶνται	ἐτῖνμεν ἰώμεν ἐτῖνσιν ἰῶσιν ἐτῖνται ἰῶνται	ἐτῖνμεν ἰῶναι	ἐτῖνμεν ἰῶν

Δίδωμι ἡκ γεφ. Fut. δώσω. Aor. ἔδωκα. Perf. δέδωκα, δέδομαι. Aor. ἐδύσην.

Activum.

Num. en Pers.	Indicativus.	Conjunctivus.	Optativus.	Imperativus.	Infinitivus.	Participium.
Sing.	1 διδωμι	διδῶ		—		διδούς
	2 δίδως	διδῶς		δίδου		διδούσα
	3 δίδωσι(ν)	διδῶ		δίδουτον	διδόναι	διδόν
Dual.	1 διδοτον	διδώτον		—		(gen. διδόντος
	2 διδομεν	διδώμεν		δίδοτε		διδούσης)
	3 διδοτε	διδώτε		διδόντων		
Plur.	1 διδοσσι(ν)	διδῶσι(ν)				

Præsens.

Imperfectum.

Sing.	1 ἐδίδουν	διδόην				
	2 ἐδίδους	διδόης				
	3 ἐδίδον	διδόη				
Dual.	1 ἐδιδότην	διδότην				
	2 ἐδιδόμεν	διδόμεν				
	3 ἐδίδοτε	διδότε				
Plur.	1 ἐδίδοσαν	διδόντων				

Aoristus.						
Sing.	1 ἔδωκα	δῶ	δοίην	—		δούς
	2 ἔδωκας	δῶς	δοίης	δός		δοῦσα
	3 ἔδωκε(ν)	δῶ	δοίη	δότω		δόν
Dual.	1 ἔδοτην	δῶτον	δοίην	δότον	δοῦναι	(gen. δόντος
	2 ἔδομεν	δῶμεν	δοίμεν	—		δούσης)
	3 ἔδοτε	δῶτε	δοίτε	δότε		
Plur.	1 ἔδοσαν	δῶσι(ν)	δοίεν	δόντων		

Medium en Passivum.

Num. en Pers.	Indicativus.	Conjunctivus.	Optativus.	Imperativus.	Infinitivus.	Participium.
Praesens.						
Sing. 1	διδόμαι	διδῶμαι		—		
2	δίδου	διδῷ		δίδου		
3	δίδοι	διδῶται		διδόσθω		
Dual. 1	διδούσιν	διδῶσιν		διδούσιν	διδόσθαι	διδόμενος
Pur. 1	διδόμεθα	διδόμεθα		—		-η
2	δίδοσθε	διδάσθε		δίδοσθε		-ον
3	δίδονται	διδῶνται		διδόσθων		

Imperfectum.

Imperfectum.						
Sing. 1	εἰδόμεν	εἰδόμεν				
2	εἰδῶ	εἰδῶ				
3	εἰδοῖ	εἰδοῖ				
Dual. 1	εἰδούσιν	εἰδούσιν				
Pur. 1	εἰδόμεθα	εἰδόμεθα				
2	εἰδοσθε	εἰδοσθε				
3	εἰδονται	εἰδονται				

Aoristus Medii.

Aoristus Medii.						
Sing. 1	ἰδόμεν	ἰδόμεν		—		
2	ἰδῶ	ἰδῶ		ἰδῶ		
3	ἰδοῖ	ἰδοῖ		ἰδοῖ		
Dual. 1	ἰδούσιν	ἰδούσιν		ἰδούσιν	ἰδοῖ	ἰδόμενος
Pur. 1	ἰδόμεθα	ἰδόμεθα		—		-η
2	ἰδοσθε	ἰδοσθε		ἰδοσθε		-ον
3	ἰδονται	ἰδονται		ἰδοσθων		

§ 81.

Beteekenis van ἵστημι.

277

1. In de volgende tijden van het *Activum transitieve* beteekenis.
Praesens. ἵστημι *ik plaats*. Imperfectum. ἵστην *ik plaatste*.
Futurum. στήσω *ik zal plaatsen*. Aoristus I. ἔστησα *ik plaatste*.
2. In het Medium: a) *voor zich, ter zijner eer plaatsen, oprichten*.
Praes. ἵσταμαι *ik richt voor mij op*. Imperf. ἱσάμην *ik richtte voor mij op*.
Fut. στήσομαι *ik zal voor mij oprichten*. Aor. ἱστησάμην *ik richtte voor mij op*.
Perf. ἕσταμαι *ik heb voor mij opgericht*. Plusqpf. ἐσάμην *ik had voor mij opgericht*.
b) *zich plaatsen, gaan of blijven staan*.
Praes. ἵσταμαι *ik ga staan*. Imperf. ἱσάμην *ik ging staan*.
Fut. στήσομαι *ik zal gaan staan*.
Als Aoristus dient in deze beteekenis de Aor. II Activi ἔστην *ik plaatste mij, ik ging of bleef staan, ik stond*.
3. Perf. ἔστηκα *ik sta*. Plusqpf. εἰστήκη *ik stond, en ik bleef staan*.
Fut. III. ἐστήξω *ik zal staan, of zal blijven staan*.
4. Het Passivum heeft zuiver passieve beteekenis: *geplaatst worden*.

VOORBEELDEN.

1. Xen. Hell. I. 2. 3 en 10. τρόπαιον ἔστησαν *zij richtten een zegeteekeken op*.
Ib. I. 5. 14. τρόπαιον σήτας.

2. a) Xen. An. IV. 6. 27. τρόπαιον στησάμενοι *nadat zij een zegeteekeken ter hunner eer hadden opgericht*. Hell. V. 4. 66.

b) Xen. An. I. 2. 15. ἐκέλευσε τοὺς Ἕλληνας οὕτω ταχθῆναι καὶ στήναι, *hij beval de Grieken zich zoo te rangschikken en te gaan staan*. Ib. II. 5. 38. ἐπεὶ δὲ ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, *toen zij nu stonden zoodat zij elkander konden verstaan*. Ib. I. 10. 1. οὐκίτι ἴστανται ἀλλὰ φεύγουσι, *zij houden niet meer stand, zij blijven geenszins staan, maar vluchten*. Zoo ook Ib. IV. 8. 19. οὐκέτι ἔστησαν. Ib. I. 10. 11. ἐνταῦθα ἔστησαν, *daar bleven zij staan*.

3. Xen. An. I. 3. 2. ἰδάρκει πολὺν χρόνον ἑστώς *hij stond langen tijd te weenen (staande weende hij langen tijd)*. Plato Critias 116. e. χρυσὰ δὲ ἀγάλματα ἐνέστησαν, τὸν μὲν θεὸν ἐφ' ἑρματος ἑστῶτα... περὶ δὲ τὸν νέων ἕξθεν εἰκόνας ἑστάσαν ἐκ χρυσοῦ: *en (in den tempel) hadden zij gouden standbeelden geplaatst van den god op zijn wagen staande... en van buiten rondom den tempel stonden gouden beelden*. Conv. 220. ξυννοήσας γὰρ αὐτόθι ἕωδεν τι ἵστίκει σκοπῶν, καὶ ἐπειδὴ οὐ προὐχώρει αὐτῷ, οὐκ ἀνίει, ἀλλ' εἰστίκει ζητῶν καὶ ἥδη ἦν μεσημβρία καὶ θουμάζοντες ἄλλος ἄλλω ἔλεγον, ὅτι Σωκράτης ἐξ ἑωθινοῦ φρονιτίζων τι ἑστίκει: τελευτῶντες δὲ τινες, ἐπειδὴ ἑσπέρα ἦν, ἐφύλαττον αὐτὸν, εἰ καὶ τὴν νύκτα ἐστίξοι. ὁ δὲ εἰστίκει μέχρι ἕως ἐγένετο. *Want eens dat Socrates over iets nadacht, bleef hij al peinzende van 's morgens vroeg op dezelfde plaats staan, en toen hij de oplossing niet spoedig vond, gaf hij den moed niet op, doch bleef staan en zocht: zoo werd het reeds middag en met verwondering vertelde men elkander: „Socrates staat al van den vroegen morgen over iets na te denken.” Eindelijk toen het avond geworden was, lieten er eenigen op, of hij ook 's nachts zou blijven staan; en inderdaad bleef hij staan totdat de dageraad aanbreekte.*

§ 82.

Consonantstammen op -νυμι, volgens δείκνυμι.

1. ζέγγνυμι *ik verbind* (st. ζευγ), ζεύξω, ἔζευξα, ἔζευγμαι, 278
ἔζευχθην. Aor. II. ἐζέγην. Met den Acc. van den naam van een
water: *een brug slaan over*.

2. μίγγνυμι *ik meng* (st. μῑγ), μίξω, ἔμιξα, μέμιγμαι, ἐμίχθην,
Aor. II. ἐμίγην.

3. -ῶλλνυμι (voor ὀλλνυμι) (st. ὀλ -ὀλε.) Fut. -ὀλώ (N° 267. 2.).
Aor. ὥλεσα. Perf. I. -ὀλώλεκα. II. -ὀλωλα. (N°. 249.)

Med. Fut. -ὀλοῦμαι. Aor. II. -ὠλόμην.

In Proza gebruikt men gewoonlijk ἀπόλλνυμι. Act. *verderven*,
in het verderf storten (*perdere*), *verliezen*. Med. *omkomen* (*perire*).
Het Perf. I. ὀλώλεκα is overgankelijk: *ik heb in het verderf ge-*
stort, perdididi; het Perf. II. ὀλωλα is onovergankelijk: *ik ben*
omgekomen, perii. (N°. 263.)

4. ὀννυμι *ik zweer* (st. ὀμ). Fut. M. ὀμοῦμαι, (N°. 267. 2.)
Aor. ὤμοσα. Perf. ὀμώμοκα. (N°. 249.) 3. p. Sing. Perf. P. ὀμώμοται
(Part. ὀμωμοσμένος). Aor. ὠμόθην.

5. πήγγνυμι (st. πηγ). Fut. πήξω. Aor. ἔπηξα. Perf. II. πέπηγα.
Aor. II. ἐπέγην.

Bet. 1) Iets dat los of bewegelijk is vastmaken, bijv. een nagel
indriĳven, inslaan, insteken. 2) Enkele deelen tot een geheel
samenvoegen: *bouwen, timmeren, ναῦς, ἄμαξαν, σκηνάς*, ook in
't Med. 3) Wat vloeïend is doen hard worden: *doen bevroren*.
Pas. *stijf worden, bevroren*. 4) Overdr. *bevestigen, vaststellen*.
P. *vast worden*. Het Perf. II is onovergankelijk: *πέπηγα ik sta*
vast, ik ben bevroren etc.

6. ῥήγγνυμι *ik verscheur* (st. ρρηγ, N°. 240. 1°.), ῥήξω, ἔρρηξα.
Perf. II. ἔρρωγα intr. *ik ben gescheurd* (N°. 266. A. 2.). Aor.
P. II. ἐρράγην.

Hierbij behooren nog:

7. ἄγγνυμι *ik breek*, st. ραγ. Fut. -ἄξω. Aor. -ἔαξα. Perf. II. -ἔαγα intr. *ik*
ben gebroken. Aor. II. P. -ἔαγην. Augment N°. 247. 5.

In proza samengesteld κατάγγνυμι.

8. εἰργνυμι (st. ρεργ) *ik sluit af*. De stamtijden zijn regelmatig van den bij-
vorm εἰργω gevormd.

9. οίγνυμι in proza ἀνοίγνυμι (st. φοίγ) *ik open*. De stamtijden zijn regelmatig van den bijvorm ἀνοίγω. Fut. ἀνοίξω. Aor. ἀνέφξα. (Infin. ἀνοίξαι.) (Perf. I. ἀνέφχα *ik heb geopend*. II. ἀνέφγα *ik sta open*.) P. ἀνέφγμαι. Aor. P. ἀνέφχθην. Met dubbel augment volgens N°. 247. 6.

10. ὁμόργνυμι (st. ὁμοργ) *ik wisch af*. Aor. ὠμορξα. Aor. P. ὠμόρχθην. Meest bij dichters samengesteld met ἀπό en ἔξ.

11. ὄρνυμι (st. ορ. Dicht.) ὄρσω ὄρσα. M. ὀρούμαι ὀρόμην (Imp. ὄρσο en ὄρστο. Inf. ὄρθαι. Part. ὄρμενος.) Perf. II. ὄρωρα intr. A. in beweging zetten. P. zich bewegen.

Vocaalstammen op -ννυμι.

279 1. κερᾶννυμι *ik vermeng* (st. κερᾶ). Aor. ἐκέρᾳσα. Perf. P. κέκρᾳμαι. Aor. ἐκράσθην, (N°. 286. 3.) (en ἐκέρᾳσθην).

2. κρεμᾶννυμι *ik hang op* (st. κρεμᾶ). Fut. κρεμῶ. Aor. ἐκρέμασσα. P. ἐκρεμάσθην. Als Perf. P. dient het dep. κρέμαμαι *ik hang*. Fut. κρεμήσομαι, met den stam κρεμᾶ, wat volgens ἴσταμαι vervoegd wordt.

3. -πετᾶννυμι *ik spreid uit* (st. πετᾶ). Fut. -πετῶ. Aor. -ἐπέτᾳσα. Perf. -πέπτᾳμαι (N°. 286. 3.) Aor. -ἐπετάσθην.

Gewoonlijk ἀναπετᾶννυμι uitbreiden, openen. Perf. ἀναπέτᾳμαι *ik sta open*.

4. σκεδᾶννυμι *ik verstrooi* (st. σκεδᾶ). Fut. σκεδῶ. Aor. ἐσκέδᾳσα. Perf. P. ἐσκέδασμαι. Aor. ἐσκεδάσθην.

Gewoonlijk διασκεδᾶννυμι en διεσκεδάσα.

5. ἀμφιέννυμι (st. ἐ-φες). Fut. ἀμφιῶ. Aor. ἠμφίεσα. Med. ἀμφιέννυμαι. Fut. ἀμφιέσομαι. Perf. ἠμφίεσμαι. (Augm. N°. 250. A. 3.) Act. Een ander kleeden. Med. Zelf (een kleed) aantrekken.

6. -σβέννυμι (st. σβε). Fut. -σβέσω. Aor. I. -ἔσβεσα. Aor. II. -ἔσβην. (N°. 287. 8.) Perf. II. -ἔσβηκα. P. ἔσβεσμαι. Aor. P. -ἔσβέσθην.

Act. Iets uitblusschen; doch Aor. II. -ἔσβην *ik ging uit*. Perf. II. ἔσβηκα *ik ben uitgegaan*. Pass. uitgebluscht worden.

Gewoonlijk met ἀπό of κατὰ samengesteld.

7. ζώννυμι *ik omgord* (st. ζω). Aor. ἔζωσα. Perf. ἔζω(σ)μαι.

8. ρώννυμι *ik versterk* (st. ρω), ρώσω, ἔρρωσα, ἔρρωμαι, ἐρρώσθην. P. sterk, gezond zijn. De Imperat. Perf. ἔρρωσο betee-kent vaarwel, het Part. ἐρρωμένος sterk. (N°. 133.)

9. *στρώννυμι ik spreid uit* (st. *στρο*, eig. *στορ*, N°. 284. A. 2.), *στρώσω*, *ἔστρωσα*, *ἔστρωμαι*, *ἑστρώσθην*. Bijvorm *στορίννυμι*, Fut. *στορῶ*, Aor. *ἑστόρεσα* (st. *στορε*).

Verder nog:

10. Het dichtertelijke *κορίννυμι ik verzadig* (st. *κορε*). Fut. (*κορῶ* en) *κορίσω*. Aor. *ἑκόρετα*. Perf. P. *κεκόρεσμαι*. Aor. *ἑκορίσθην*. (Part. *κεκορεσμένος*. Xen. Mem. 3. 11.)

11. *χρώννυμι ik bestrijk*. Aor. *ἔχρωσα*. Perf. *κίχρωσμαι*. Aor. *ἑχρώσθην*.

12. *χώννυμι ik hoop op*. Fut. *χώσω*. Aor. *ἔχωσα*. Perf. *κίχωσμαι*. Aor. *ἑχώσθην*.

AANM. Voor de Futura op -ῶ zie men N°. 261; voor de *ς* in Perfectum en Aoristus Passivi N°. 259; voor de korte stamvocaal N°. 256 en 257, en verder Aanm. 2 van N°. 258.

§ 83.

Verba op -μι, volgens ἴστημι.

1. *ὀνίνημι ik beoordeel* (st. *ὀνᾶ*). Als Imperf. gebruikt men 280 *ὠφέλουν* van *ὠφέλῃω ik beoordeel*. Fut. *ὀνήσω*. Aor. *ὤνησα*. P. *ὠνήσθην* *ik werd beoordeeld*. Med. *ὀνίναμαι ik heb voordeel*. Fut. *ὀνήσομαι*. Aor. II. *ὠνήμην*. (Optat 1. p. *ὀναίμην*; 2. p. *ὀναιο* etc. Infin. *ὀναςθαι* met onregelmatig accent. N°. 264. 4.).

2. *πίμπλημι ik vul* (st. *πλυ* en *πληθ*). Gewoonlijk *ἐμπίπλημι* (*ἐμπίμπλημι*). Fut. *ἐμπλήσω*. Aor. *ἐνέπλησα*. Perf. *ἐμπέπληκα*, P. *ἐμπέπλησμαι*. Aor. *ἐνεπλήσθην*.

Hierbij nog een Aor. II. Medii *ἐνεπλήμην* (Opt. *ἐμπλήμην*. Imp. *ἐμπλησο*. Part. *ἐμπλήμενος*) met *Passive* beteekenis.

3. *πίμπρημι ik steek in brand* (st. *πρα* en *πρηθ*). Gewoonlijk *ἐμπίπρημι* (*ἐμπίμπρημι*). Fut. *ἐμπρήσω*. Aor. *ἐνέπρησα*. P. *ἐμπέπρησμαι*. Aor. *ἐνεπρήσθην*.

AANM. De *μ* is na de reduplicatie bij deze twee werkw. voor de welluidendheid ingelascht, zoodat zij in de composita wegvalt wanneer de praeposities *ἐν* en *συν* voor de *π* reeds in *μ* veranderen, bijv. *ἐμπίπλημι*, *ἐμπίπλαμαι*, doch *ἐντιμίπλην*. De dichters letten echter in het vers hierop niet.

Deponentia Passiva.

4. *ἄγαμαι* (st. *ἀγᾶ*). Aor. *ἡγάσθην*. *Iets hoog opnemen*, van daar *ik bewonder* of *ik benijd*. Komen minder voor: Fut. *ἀγάσομαι*. Aor. *ἡγασάμην*.

5. *δύναμαι* (st. *δυνᾶ*) *ik kan*. Impf. *ἰδυνάμην* (2. p. *ἰδύνω*). Fut. *δυνήσομαι*. Perf. *δεδύνημαι*. Aor. *ἰδυνήσθην* (*ἡδυνήσθην*, *ἰδυνάσθην*).

Voor het augment zie N°. 245 Aanm.

6. *ἐπίσταμαι ik weet* (st. *ἐπιστᾶ*). Impf. *ἠπιστάμην*, 2. p. *ἠπίστω*. Fut. *ἐπιστήσομαι*. Aor. *ἠπιστήθην*.

7. (*ἐραμαι ik bemin*). Fut. *ἐρασθήσομαι*. Aor. *ἠράσθην*. Praesens en Imperf. worden gevormd van *ἐράω ik bemin*.

8. Hiertoe behoort ook voor de vervoeging de defectieve Aoristus *ἐπριάμην* (st. *πριά*) *ik kocht*. Conj. *πρίωμαι*. Opt. *πριαίμην*. Imper. *πρίασο* en *πρίω*. Infin. *πρίασθαι*. Part. *πριάμενος*, gebruikelijk bij het werkw. *ὠνόμαυ ik koop*. Fut. *ὠνήσομαι*. Perf. *ἑώνημαι ik heb gekocht* of *ik ben gekocht geworden*. Aor. *ἑωνήθην ik werd gekocht*. Augm. N°. 247. 5.

AANM. 1) *ἄγαμαι, δύνωμαι, δύνωμαι, κρέμαμαι* (N°. 279. 2), *ἐπίσταμαι* en *ἐπριάμην* hebben in Conj. en Optat. altijd de betooning der verba op *-ω*.

Conj.	<i>ἄγωμαι</i>	<i>δύνωμαι</i>	<i>κρέμωμαι</i>	<i>ἐπίστωμαι</i>	<i>πρίωμαι</i>
	<i>ἄγγ</i>	<i>δύνῃ</i>	<i>κρίμῃ</i>	<i>ἐπίστῃ</i>	<i>πρίῃ</i>
Opt.	<i>ἀγαίμην</i>	<i>δύναιμην</i>	<i>κρεμαίμην</i>	<i>ἐπισταίμην</i>	<i>πριαίμην</i>
	<i>ἄγαίω</i>	<i>δύναιο</i>	<i>κρέμαίω</i>	<i>ἐπίσταίω</i>	<i>πριαίω</i>

Doch *ἴσταμαι* heeft steeds *ἴστωμαι*, *ἐραμαι* steeds *ἐρῶμαι*.

2) Tot de verba op *-μι* moet ook het onpersoonlijke *χρή* *het is noodig*, *oportet* teruggebracht worden, wijl het ontstaan is uit het Substantivum *χρή* = *χρεία behoefte* en het werkw. *εἰμί ik ben*.

Praesens.

Indic. *χρή (ἴστω) het is noodig*. Conj. *χρηῖ* (= *χρηῖ ᾧ*). Infin. *χρηῖναι* (= *χρηῖ εἶναι*). Part. *χρεῖων* (door metathesis voor *χρηῖ ὄν*?).

Imperfectum.

Indic. *χρηῖν* (= *χρηῖ ᾧ*) of *ἐχρηῖν*. Optat. *χρεῖη* (= *χρηῖ εἶη*).

Futurum.

Indic. *χρηῖσται* (= *χρηῖ ἔσται*).

Zelden en twijfelachtig *χρήσει* waarvoor men in Att. Proza doorgaans *δεήσει* gebruikt.

Men verwisselde hiermee niet *ἀπόχρη* *het is genoeg* van een stam *χρα*. 3. p. Plur. *ἀποχρῶσιν*. Infin. *ἀποχρηῖν*. Partic. *ἀποχρῶν - ὦσα - ὦν*. Imperf. *ἀπέχρη*. Fut. *ἀποχρήσει*. Aor. *ἀπέχρησεν*.

§. 84.

Verba Anomala op *μι*.

281 I. *Εἴμι ik zal gaan*. Futurum bij het defectivum *ἔρχομαι ik ga*, *kom*. Als Aoristus bij *ἔρχομαι* gebruikt men *ἦλθον* (voor

ἤλυσον) en als Perfectum ἐλήλυθα, met Attische reduplicatie (N°. 249) van een stam ἐλύθω gevormd.

*Ερχομαι komt alleen voor in den Indicativus Praesens; de overige vormen van het Praesens en het Imperfect. worden genomen van εἶμι, zooals volgt.

*Ερχομαι, εἶμι, ἤλυσον, ἐλήλυθα.

Stam λ .

Num. en Pers.	Indicat.	Conj.	Optat.	Imperat.	Infin.	Part.
P R A E S E N S.						
Sing. 1	ἔρχομαι	ἴω			ἔναι	ἰών
2	ἔρχεαι	ἴῃς		ἴθι		ἰούσα
3	ἔρχεται	ἴῃ		ἴτω		ἰόν
Dual.	ἔρχεσθον	ἴητον		ἴτον		(Gen.
Plur. 1	ἔρχόμεθα	ἴωμεν				ἰόντος
2	ἔρχισθε	ἴητε		ἴτε		ἰούσης)
3	ἔρχονται	ἴωσι		ἰόντων of ἴτωσαν		

I M P E R F E C T U M.

Sing. 1	ἦα (ἦεν)		ἰοῖην-ἰοίμι			
2	ἦεις (ἦεισθα)		ἰοῖς			
3	ἦει(ν)		ἰοῖ			
Dual.	ἦτην		ἰοίτην			
Plur. 1	ἦμεν		ἰοίμεν			
2	ἦτε		ἰοίτε			
3	ἦσαν (ἦσαν)		ἰοίεν			

A O R I S T U S II.

	Indicat. Futuri.						
		Indic.	Conj.	Optat.	Imper.	Infin.	Partic.
Sing. 1	εἶμι	ἤλυσον	ἔλθω	ἔλθοιμι			
2	εἶ	ἤλθεις	ἔλθῃς	ἔλθοις	ἔλθέ (No. 264. 4.)	ἔλθειν	ἔλθών
3	εἴσι(ν)	ἤλθῃ	ἔλθῃ	ἔλθοι	ἔλθέτω		ἔλθοῦσα
Dual.	ἴτον	ἤλθέτην	ἔλθητον	ἔλθοίτην	ἔλθετον		ἔλθόν
Plur. 1	ἴμεν	ἤλθομεν	ἔλθωμεν	ἔλθοιμεν			Gen. -όντος
2	ἴτε	ἤλθετε	ἔλθητε	ἔλθοιτε	ἔλθετε		-ούσης
3	ἴασι(ν)	ἤλθον	ἔλθωσι(ν)	ἔλθοιεν	ἔλθίντων		-όντος

De Infinitivus en het Participium Praesentis en de Optativus van het Imperfec-

tum hebben tevens de beteekenis van het Futurum, zoodat deze vormen als dusdanig ook bij het Futurum gebruikt worden.

282 II. Φημί *ik zeg*, gaat volgens ἴστημι, doch is oxytonon en enclitisch, behalve in den 2. p. φής (N°. 13.) Het Imperf. ἔφην geldt als Aoristus bij λέγω *ik zeg*. Het Futurum φήσω, de Aor. I. ἔφησα en al de vormen van het versterkte φάσκω hebben de beteekenis: *beweren, bevestigen, ja zeggen*, welke beteekenis de Indicativus Praesentis φημί ook kan hebben en dan is deze niet enclitisch. Aldus:

1. φημί *ik beweer, bevestig*. Conj. φάσκω. Infin. φάσκειν. Part. φάσκων. Imperf. ἔφασκον. Fut. φήσω. Aor. ἔφησα.

2. φημί of λέγω *ik zeg*. Fut. ἔρω. Aor. εἶπον of ἔφην. Perf. εἶρηκα - εἶρημαι. Aor. P. ἐρρήθην. Fut. III. εἰρήσομαι.

Stam φα.

Num. en Pers.	Praesentis Indicat.	A O R I S T I.					
		Indicat.	Conjunct.	Optat.	Imperat.	Infin.	Partic.
Sing. 1	φημί	ἔφην	φῶ	φαῖην			
2	φής	ἔφησθα	φῆς	φαῖης	φᾶθι	φᾶναι	εἰπών
3	φησί	ἔφη	φῆ	φαῖη	φάτω		-ούσα
Dual.	φᾶτόν	ἔφᾶτην	φῆτον	φαίτην	φάτον		-όν
Plur. 1	φᾶμεν	ἔφᾶμεν	φῶμεν	φαῖμεν			(φάς dicht.)
2	φᾶτε	ἔφᾶτε	φῆτε	φαῖτε	φάτε		
3	φᾶσι	ἔφασαν	φῶσι	φαῖεν	φάντων		

De overige vormen van het Praesens φημί *ik zeg*, worden evenals het Imperfectum genomen van λέγω.

Verder vindt men nog bij Homerus en ingeschoven in de oratio recta bij Plato in plaats van φημί, ἔφην en ἔφη de vormen ἡμί *zeg ik*, ἦν δ' ἐγώ *zei ik*, ἦ δ' ὅς *zei hij*.

Het Futurum ἔρω en de Perf. εἶρηκα, εἶρημαι komen van een stam *φερε*: Perf. *φεῖε* *εἶρηκα*, *φεῖε* *εἶρημαι* N°. 241, de Aor. ἐρρήθην door metathesis van den stam *φερε*.

Over den Aoristus εἶπον zie N°. 249. 4.

De Aoristus II. εἶπον is een *tempus mixtum* (vergelijk N°. 273. b.), die gedeeltelijk de uitgangen van den Aor. I. aanneemt. Hij wordt gewoonlijk vervoegd:

Indic. εἶπον, εἶπας, εἶπε(ν), εἰπάτην, εἶπομεν, εἶπατε, εἶπον. (verklein.)

Imperat. εἰπέ (N°. 264. 4.), εἰπάτω, εἰπάτον, εἰπάτε, εἰπόντων.

3. λέγω vormt zijn tijden regelmatig in de beteekenis van *spreeken*: λέξω, ἔλεξα, λέλεγμαι, ἐλέχθην, λεχθήσομαι.

4. διαλέγομαι *ik onderhoud mij, ik redetwist, ik onderhandel*, is volgens N°. 237 een deponens passivum. Fut. διαλέξομαι. Perf. διείλεγμαι. Aor. διελέχθην. Act. διαλέγειν beteekent *uitkiezen, onderscheiden*.

5 In de overdrachtelijke beteekenis van *lezen*, dat is *verzamelen*, vindt men veelal συλλέγω, συλλέξω, συνέλεξα, συνείλοχα ¹⁾, συνείλεγμαι, συνελέγην. Als Dep. P. *zich verzamelen*, N°. 237.

6. In samenstellingen vindt men in plaats van λέγειν *zeggen, spreken*, gewoonlijk ἀγορεύειν, wat de verdere stamtijden dan van λέγω aanneemt en als simplex slechts in Praesens en Imperfectum voorkomt, bijv.: ἀπαγορεύω *ik verbied of ik word afgemat* (N°. 229). Fut. ἀπερῶ, ἀναγορεύω *ik kondig luide af*, ἀνερῶ, ἀνείπον, ἀνείρηκα, enz.

Doch ἀντιλέγειν *tegenspreken*, ἐπιλέγειν *ergens iets bij zeggen*, een rede sluiten, προλέγειν *vooraafspreken*.

VERBA ANOMALA OP -ω.

§ 85.

Reduplicatie in het Praesens.

1. Behalve bij de verba op -μι vinden wij ook bij vele verba op -ω in het Praesens een reduplicatie voor den stam, gevormd 283

¹⁾ Ein auffallendes *ει* erscheint in den Att. Perf. εἴληφα, συνείλοχα, συνείλεται. Mit den normalen Formen λελάβηκα bei Herodot., προείλεγμένοι bei Aristophanes, λειλόγγασσι bei Homer lassen sie sich auf lautlichem Wege nicht vereinigen. Es ist möglich, dass es nur Neuschöpfungen nach εἴρηκα sind. εἴληχα ist auch mit seinem *η* jedenfalls eine Analogiebildung. Dies *ει* ist später sogar in den Aorist gedrungen: παρειλήφθησαν, διειλέχθη. (Gustav Meyer, N°. 546.). Curtius Verbum. II.² p. 150. λέληφα - ἐλέληφα - ἔλληφα - εἴληφα.

door de herhaling der eerste consonant met tusschenlassching eener ι.

De voornaamste dezer werkwoorden zijn:

γίγνομαι *ik word* (voor γιγένομαι, st. γεν), πίπτω *ik val* (voor πιπέτω, st. πετ), τίκτω *ik breng voort* (voor τιτέκω, door omzetting τίκτω, st. τεκ). Deze drie verba hebben tevens de ε van den stam in het Praesens verloren.

Verder βιβρώσκω *ik eet*, γιγνώσκω *ik leer kennen*, διδράσκω *ik loop*, μμνήσκω *ik breng te binnen*, πιπράσκω *ik verkoop*, τιτρώω *ik boor*, τιτρώσκω *ik wond*.

Zoo ook μίμνω, dichtelijk voor μίνω, ἴσχω (uit σισίχω) voor ἔχω *ik heb*, ἴζω *ik zet mij* (uit σι-ζδω), ἰάχω *ik schreeuw* (uit σι-φάχω), ἰλλω *ik wentel* (uit σι-φλω), πιπίσκω *ik drenk*, κικλήσκω *ik roep* etc., die niet of zelden voorkomen in het attische dialect.

2. Deze reduplicatie blijft evenals bij de verba op -μι alleen in het Praesens en Imperfectum, doch valt in de overige tijden weg.

Uitgezonderd zijn διδάσκω *ik onderwijs* (N°. 292. 2.) en βιβάζω *ik doe gaan* (N°. 261. 2.), die de reduplicatie ook in de andere tijden behouden.

AANM. Hiertoe behoort ook nog ὑπισχνέομαι *ik beloof*, samengesteld uit ὑπό en σισιχέομαι N°. 295. 4.

§ 86.

Metathesis ¹⁾.

284 1. Door *metathesis* (μετά en τίθημι) verstaat men de plaatsverwisseling van een vocaal en de daarop volgende liquida.

2. De *metathesis* heeft bij de verba in het algemeen slechts plaats in het *Praesens* voor den uitgang -σκω, of bij andere verba in de *Perfecta* of in den *Aoristus Passivi*.

¹⁾ Die Annahme der metathesis macht nicht unbedeutende Schwierigkeiten; deshalb hat Brugmann diese Erklärung durch eine andere zu ersetzen gesucht, nach welcher η ein an die schwache Wurzelform (πλ, κλ) angetretenes Suffix wäre. Diese Erklärung würde dann auch für ähnliche Wurzelformen mit α (τλα) und ω (γνω) gelten, wo das Suffix α und ο lautet. Der griech. Vocalismus macht im Einzelnen noch manche Schwierigkeit, ... Anders wieder urtheilt über einzelne dieser Wurzelformen Osthoff zur Gesch. d. Perf. 367. (Gustav Meijer, p. 40, N°. 35 nota.) Curt. Stud. V. bl. 197. Curt. Verb. I². p. 281. 194.

Het *Futurum* en de *Aoristus II Activi* worden gewoonlijk van den *zuiveren* stam op de gewone manier der verba liquida gevormd.

3. De stamvocaal van het Praesens der verba die metathesis hebben, is òf voor den uitgang -σκω in den van nature langen klinker verlengd, òf is lang door positie (N°. 267.), bijv. *Θνήσκω ik sterf*, st. *Θαν*: *βάλλω ik werp*, st. *βαλ*: *κάμνω ik vermoei mij*, st. *καμ*.

4. Na metathesis van den stam, welke alsdan op een klinker uitgaat, worden de Perfecta op -κα en -μαι en de Aor. P. gelijk bij de verba pura, gevormd door de uitgangen -κα, -μαι, *Θην* achter de verlengde vocaal te plaatsen.

1. *Βάλλω ik werp*, st. *βαλ*: door metathesis *βλα*. Perf. *βέβληκα - μαι*, *ἔβληθην*.

Fut. *βαλῶ*. Aor. II. *ἔβαλον*.

2. *Θνήσκω ik sterf*, st. *Θαν*: door metathesis *Θνα*. Perf. *τέθνηκα ik ben dood*. N°. 288. 2.

Fut. *Θανοῦμαι*. Aor. II. *ἔθανον*.

In proza gewoonlijk *ἀποΘνήσκω een gewelddadigen dood sterven*.

3. *Κάμνω ik vermoei mij*, st. *καμ*: door metathesis *κμα*. Perf. *κέκμηκα*.

Fut. *καμοῦμαι*. Aor. II. *ἔκαμον*.

4. *Τέμνω ik snijdt*, st. *τεμ*: door metathesis *τμε*. Perf. *τέτμηκα - μαι*, *ἐτμήθην*.

Fut. *τεμῶ*. Aor. II. *ἔτεμον* (*ἔταμον*). (N°. 265. 3o. b)

Hiertoe behooren verder:

5. *Βλώσσω ik ga*, st. *μολ*, door metath. *μλο*, na verlenging der vocaal *μλώσσω* wegens de welluidendheid *βλώσσω*. — Perf. *μέμβλωκα*: voor *μίμλωκα*, waar de β voor de welluidendheid ingelascht wordt.

Fut. *μολοῦμαι*. Aor. *ἰμολον*. (Xen. An. VII. 1. 33.)

6. *Δέμω ik douw*, verlengt de vocaal niet (N°. 267.), st. *δεμ*, door metath. *δμε*. Perf^{ta} *δέδμηκα*, *δέδμημαι*. Aor. Act. *έδειμα*.

7. *Θρώσσω ik spring*, st. *Θορ*: door metath. *Θρο*. Fut. *Θοροῦμαι*. Aor. II. *ἔθορον*.

8. *Σκέλλω ik doe verdorren*, st. *σκελ*, door metath. *σκελ*. Perf. *ἔσκληκα ik verdor*. Aor. II. *ἔσκλην*, (N°. 287. 12.) Fut. II. *σκλησθῆναι* met Passieve bet. *dor worden, verdorren*.

Men kan hiertoe terugbrengen het werkw. *καλέω ik roep*, wat in het Praesens niet de vocaal maar den uitgang versterkt, van welken versterkten uitgang de Aor. *ἐκάλεσα* gevormd is, terwijl de overige tijden gevormd zijn door metathesis, van den stam *κλα*.

9. Καλέω. Fut. καλώ. Aor. ἐκάλεσα. Perf. κέκληκα - κέκλημαι.

AANM. 1) Bij Homerus is de metathesis ook veelvuldig in den Aor. II, waar door de lengte door positie soms vervalt, zooals in ἰδραθον bij δαρθάνω *ik slaap*, ἰδρακον bij δερκομαι *ik zie*, ἐπράθον bij πέρθω *ik verwoest*, ἐτράπην bij τέρπω *ik verheug*, ἡμβροτον bij ἀμαρτάνω *ik faal*.

2) Zoo ontstaat uit den stam σπορ, waarvan σπορέννυμι en στόρνυμι het werkw. στρώννυμι (N°. 279. 9.), zoo de dicht. vorm μέμβλεται 3. p. s. Perf. van μέλω, gelijk μέμβλωκα van βλώσκω, en πίπτωται *het is door het noodlot bepaald*, van den stam πορ. Aor. ἔπορον *ik verschaft*, etc.

§ 87.

Eenige werkwoorden op -ω, vooral met de ε tot stamvocaal, hebben in sommige tijden deze stamvocaal verloren. Andere werkwoorden op -ω vormen hun Aoristus of Perfectum volgens de verba op -μι en werden Aoristi syncopati of Perfecta syncopata genoemd, omdat men ten onrechte aannam dat kenletter en bindvocaal gesyncopeerd of uitgestooten waren.

I. VERDWIJNING DER STAMVOCAAL.

285 De ε van den stam verdwijnt:

1) In den Aor. II. Voornamelijk bij de volgende verba:

1. ἐγείρω *ik wek*. Fut. ἐξ-εγερῶ. Aor. I. ἤγαιρα.

Pass. ἐγείρομαι *ik word gewekt*. Aor. ἠγέρθη.

Med. ἐγείρομαι *ik word wakker*. Aor. II. ἠγρόμην *ik werd wakker*. Inf. ἐξέγρεσθαι. Part. ἐγρόμενος (als van een Praesens ἔγρομαι). Wegens zijne beteekenis behoort verder tot het Med. het Perf. II. ἐγρήγορα (N°. 249. 3. A.) *ik ben wakker, ik waak*. ἠγρόμην etc. voor ἠγερόμην.

2. πέτομαι *ik vlieg*. Fut. πτήσομαι (N°. 284 ook πετήσομαι). Aor. ἐπτόμην (voor ἐπετόμην) en ἔπτην (N°. 287. 11.). Perf. πεπότημαι (van 't dicht. ποτάομαι).

3. φέρω *ik draag*. Fut. οἶσω. Aor. II. ἤνεγκον. Perf. ἐνήνοχα (N°. 266. A. 3.), ἐνήνεγμαι. Aor. P. ἠνέχθη.

De Aor. II. ἤνεγκον is evenals εἶπον (N°. 282. 2.) een tempus mixtum en wordt als volgt vervoegd:

Indic. ἤνεγκον, ἤνεγκας, ἤνεγκε(ν), ἤνεγκάτην, ἠνέγκομεν, ἠνέγκατε, ἤνεγκον.

Imper. ἔνεγκε, ἐνεγκάτω, ἐνέγκατε.

ἡνεγκον: st. ἐνεκ uitg. ἐνεκον: att. reduplic. (N°. 249. 4.) ἐν - ἐνεκον, met augm. ἡνένεκον, na verdwijning der stamvocaal ἡνεγκον.

Vergelijk verder ἔσχον, ἐσπόμην voor ἔσεχον en σεσεπόμην N°. 265. A. 4. en ἡλθον voor ἡλυθον N°. 281.

Bovendien ἡγρετο II. H. 434. Ω 789 van ἀγείρω st. ἀγρ:

ἐπλόμην Aor. II. van πῖλωμαι ik *ben*, st. πελ (Part. περιπλόμιμος):

de defectieve Aor. II. ἐπιφνον ik *doodde* van een st. φεν (vergelijk ὁ φόος *de moord*), bij Homerus.

2) In deze *Praesentia*, die met *reduplicatie* gevormd zijn: 286

1. γίγνομαι ik *word* (voor γιγένομαι) van den stam γεν. Futurum en Perf. op -μαι van den stam γενε. N°. 296.

Fut. γενήσομαι. Aor. II. ἐγενόμην. Perf. II. γέγονα. Perf.

op -μαι, γεγένημαι.

Ἐγενόμην en γέγονα dienen als Aoristus en Perfectum bij εἰμί ik *ben*.

2. πίπτω ik *val* (voor πιπέτω), st. πετ. (N°. 283.).

Fut. πεσοῦμαι (N°. 261.). Aor. II. ἔπεσον (voor ἔπετον).

Perf. πέπτωκα.

Πέπτωκα kan verklaard worden uit een door metathesis verkregen sterken stam πτη, waarvan de η in ω is overgegaan, gelijk ἔρωγα van ῥήγνυμι (N°. 266. A. 2.), zoodat het deels volgens het Perf. I en deels volgens het Perf. II gevormd is.

3. τίκτω (voor τιτέκω, No. 283), st. τεκ ik *breng voort*. Fut. τέξομαι. Aor. II. ἔτεκεν. Perf. II. τέτοκα.

Zoo het dicht. μίμνω (voor μίμνω) = μένω ik *blijf*, en ἰσχω voor αἰσέχω (N°. 283.).

3) In de Perfecta πέπταμαι van πετάννυμι (No. 279. 3.) (voor πεπέτασμαι), st. πετα, en κέκραμαι en den Aor. P. ἐκράαζην van κεράννυμι (N°. 279. 1.) (voor κεκέρασμαι en ἐκεράσθην), st. κερα. Zoodat deze vormen na het verdwijnen der stamvocaal de ε verliezen tegen N°. 259.

II. AORISTI EN PERFECTA VOLGENS DE VERBA OP -μι.

A. Aoristi.

Eenige Aoristi van verba op -ω worden vervoegd volgens den 287
Aor. II. bij de verba op -μι (N°. 273—275). Zij zetten de *uitgangen onmiddellijk achter den stam*, zonder kenletter of verbindingsvocaal.

Hier zijn dus voor de verschillende vormen de regels van N°. 273—275 van toepassing ¹⁾).

1) de *Indicativus* heeft in alle numeri den *langen* klinker.

2) *Conjunctivus* en *Optativus* zetten de uitg. -ω -ιην achter den *korten* stam, waarmee de stamvocaal samensmelt.

3) de *Imperativus* gaat uit op -σι, en heeft in alle personen, behalve in den 3^{den} p. Plur. de *lange* vocaal.

4) de *Infinitivus* zet den uitgang -ναι achter de *lange* vocaal.

5) het *Participium* wordt gevormd op -ντς. (N°. 40).

De Aoristus wordt aldus gevormd bij de volgende werkwoorden :

1. αἰσκόμαι (st. ἄλο) *ik word gevangen, ingenomen*. Pass. bij αἰρέω, N°. 258. Fut. αἰλώσομαι. Aor. ἐάλων. Perf. ἐάλωκα (ook ἦλων, ἦλωκα, N°. 247 6.)

Indic. ἐάλων, ἐάλως, ἐάλω, ἐαλώτην, ἐάλωμεν, ἐάλωτε, ἐάλωσαν.

Conj. ἀλῶ, ἀλῶς, ἀλῶ, ἀλῶτον, ἀλῶμεν, ἀλῶτε, ἀλῶσι.

Opt. ἀλοίην. Infin. ἀλῶναι. Part. ἀλούς, ἀλοῦσα, ἀλόν.

2. Baίνω (st. βᾶ) *ik ga*. Fut. βήσομαι. Aor. ἔβην. Perf. βέβηκα en in Composita Perf. P. -βέβαμαι. Aor. P. -ἐβάζην.

Indic. ἔβην, ἔβης, ἔβη, ἐβήτην, ἔβημεν, ἔβητε, ἔβησαν.

Conj. βῶ, βῶς etc. Opt. βαίην etc. Imper. βῆσι, βήτω, βήτον, βήτε, βάντων.

Infin. βῆναι. Part. βάς, βᾶσα, βάν.

3. (Bióω) (st. βιο) *ik leef*. Dit werkw. komt niet voor in Praesens en Imperfectum, doch wordt daar vervangen door ζάω, ζῆς, ζῆ, ζῆτον, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι. Optat. ζῶην. Imper. ζῆ. Infin. ζῆν. Part. ζῶν: gen ζῶντος. (N°. 260. I. A.).

¹⁾ Deze Aoristi zijn evenals ἔστην zonder *verbindingsvocaal* van den stam gevormd door voorplaatsing van het augment en achtervoeging der uitgangen van het Imperfectum. In het Singularis was de sterke stam, in Dualis en Pluralis de korte, zooals bij ἔδωκα, ἦκα, ἔθηκα, doch de lange vocaal van het Singularis is later in Dualis en Pluralis gebleven.

Ook de Aor. I op -σα is oorspronkelijk zonder *bindvocaal* gevormd. De historische tempora toch van het Activum hadden als primitieven uitgang van den eersten persoon -ω, die na vocalen tot ν is overgegaan, bijv. ἐπαίδευο-ν, ἐκπαιδεύκει-ν, ἔφερο-ν, ἐτίθην, ἔστη-ν, en na consonanten wegens de uitspraak in een klinker moest veranderen: ἐπαίδευσ-ω werd alzoo ἐπαίδευσσα, welke α verder in alle personen, behalve de 3. p. s., gebleven, en dus eigenlijk geen bindvocaal is.

Zie voor de Perfecta Curtius Philippica. Verbum. II². p. 188.

Imperf. ἔζων. Fut. ζήσω of βιώσομαι. Aor. ἐβίων. Perf. βεβίωκα.

Perf. P. onpersoonlijk: βεβίωται μοι *ik heb geleefd*.

Aor. Indic. ἐβίων = ἔαλων. Conj. βιώ = ἄλω. Opt. βιώην (onregelmatig gevormd met de lange vocaal). Infin. βιώναι. Als Partic. gebruikt men βιώσας. Gen. βιώσαντος van den zelden voorkomenden Aor. I. ἐβίωσα.

4. Γιγνώσκω (st. γνο) *ik leer kennen*. Fut. γνώσομαι. Aor. ἔγνων. Perf. ἔγνωκα, ἔγνωσμαι. Aor. ἐγνώσθην.

Aor. Indic. ἔγνων = ἔαλων. Conj. γνώ = ἄλω. Opt. γνοίην. Imp. γνώθι 3. p. P. γνόντων. Infin. γνῶναι. Partic. γνούς, γνοῦσα, γνόν. Gen. γνόντος.

5. Διδράσκω (st. δρᾶ) *ik loop weg*, komt slechts in composita voor met de praeposities ἀπό, διά, ἐξ. Fut. -δράσομαι. Aor. -ἔδρᾶν. Perf. -δέδρακα.

Aor. Indic. -ἔδρᾶν, -ἔδρας, -ἔδρᾶ, -ἔδρατην, -ἔδραμεν, -ἔδρατε, ἔδραν.

Conj. -δρῶ, -δραῖς, -δραῖ, etc. Opt. -δραίην, etc.

Infin. -δράναι. Part. -δράς. Gen. δράντος.

6. Δύω (st. δῦ) *ik hul in*. N°. 254. A. 3.

Aor. Indic. ἔδυν, ἔδυσ, ἔδυν, etc. Conj. δύω, δύης, etc.

Opt. δύοιμι.

Imper. δῦθι. Infin. δύναι. Part. δύς. Gen. δύντος.

Beteekenis van δύω en zijn composita.

Vijf composita van δύω: ἐνδύω *ik trek (een kleed) aan*, ἐκδύω, ἀποδύω *ik trek uit, leg af*, περιδύω *ik trek uit*, καταδύω *ik doe ondergaan, zinken* (een schip), hebben in den Aor. II. -ἔδυν en het Perf. -δέδυνκα de intransitieve beteekenis van het Medium, terwijl het Praesens, het Futurum en de Aor. I. Activi transitieve beteekenis hebben, bijv.

Act. ἀποδύω *ik trek (een ander een kleed) uit*. Fut. ἀποδύσω. Aor. ἀπιδύσα.

Med. ἀποδύομαι *ik trek (mij zelven een kleed) uit*. Fut. -δύσομαι. Aor. II. -ἔδυν.

Perf. -δέδυνκα,

Pass. ἀποδιδύμαι *men heeft (mij een kleed) uitgetrokken*. Aor. -ἔδύθη. Fut. -δυθήσομαι.

Van het Simplex en de overige composita bestaan alleen de vormen met intransitieve beteekenis, bijv.

Med. δύομαι (bijvorm δύνω) *ik ga onder* (van de zon etc.). F. δύσομαι. Aor. II. -ἔδυν. Perf. -δέδυνκα.

Zoo ook ἀναδύεσθαι *opkomen*, ὑποδύεσθαι *onder iets duiken* enz.

Wegens zijn *beteekenis* behoort hierbij ἀμφέννυμι N°. 279. 5. Bijv. Xen. Cyr. I. 3, 17. Παῖς μέγας, μικρὸν ἔχων χιτῶνα, παῖδα μικρὸν, μέγαν ἔχοντα χιτῶνα, ἐκδύσας αὐτὸν, τὸν μὲν ἑαυτοῦ ἐκείνον ἡμφίεσε, τὸν δ' ἐκείνου αὐτὸς ἐνίδυ.

Men vindt nochtans ἀποδέδυνκεν in transitieve beteekenis bij Xenophon An. V. 8. 23.

7. Ἔω (st. ρυε N°. 240) *ik vloei*. Fut. -ρύήσομαι. Aor. ἐρρύην. Perf. ἐρρύηκα: N°. 255. 5. Het Fut. gewoonlijk in samenstellingen εἰςρυήσομαι.

Aor. Indic. ἐρρύην = ἔβην. Conj. ῥυῶ. Opt. ῥυέην. Imper. ῥυῆθι. Infin. ῥυῆναι. Partic. ῥυείς.

8. Σβέννυμι (st. σβε) *ik blusch uit*. N°. 279. 6.

Aor. Indic. ἔσβην = ἔβην. Infin. σβῆναι. Als Participium gebruikt men liever σβεσθείς van den Aor. I. Pass. dan σβείς.

9. Φθάνω (st. φθα) *ik voorkom*. Fut. φθήσομαι. Aor. I. ἐφθάσα.

II. ἐφθην. Perf. ἐφθακα.

Aor. Indic. ἐφθην = ἔβην. Conj. φθῶ. Opt. φθαίην. Inf. φθῆναι. Partic. gewoonlijk van den Aor. I. φθάσας in plaats van φθάς.

10. Φύω (st. φῦ) *ik breng voort of ik doe groeien*. Fut. φύσω. Aor. I. ἐφύσα.

Med. φύομαι. Fut. φύσομαι. Aor. ἐφῦν, *groeien, worden*.

Perf. Act. πέφυκα, *van nature zijn, zijn, plegen*

Aor. Indic. ἐφῦν, ἐφῦς, ἐφῦ, etc. Conj. φύω. Infin. φύναι.

Partic. φύς.

Nog behooren hierbij:

11. Πέτομαι *ik vlieg* N°. 285. 2 met den Aor. ἔπτην (st. πτα). Opt. πταιήν. Infin. πτῆναι. Part. πτάς.

12. Σκέλλω *ik doe verdorren* N°. 284. 8 met den Aor. ἔσκλην (st. σκλα) *ik verdroge*. Opt. σκλαιήν. Infin. σκλήναι.

13. (Τλήμι) een niet voorkomend Praesens met Fut. τλήσομαι. Aor. ἔτλην (Xen. Cyr. III. 1. 2.). Perf. τέτληκα (N°. 289. 7) *ik verdraag, duld*. Aor. Indic. ἔτλην (st. τλα). Conj. τλώ. Opt. τλαιν. Imper. τλήθι. Infin. τλήναι. Partic. τλάς, meer gebruikelijk ἀνατλήναι.

14. Χαίρω *ik verheug mij*, N°. 296. 12, met den Aor. ἐχάρην *ik verheugde mij*. Opt. χαρτήν. Infin. χαρῆναι. Part. χαρείς.

AANM. Met deze Aoristi komt nog overeen de Aor. II. ἔσχον van ἔχω N°. 265. Aanm. 4., de Infin. γηρᾶναι bij den Aor. van het werkw. γηράσκει N°. 290. 6. en de Imper. πῖθι van den Aor. II. van πίνω N°. 298. 6.

B. Perfecta.

1) Sommige Perfecta Activi met hunne Plusquamperfecta zetten in *Dualis en Pluralis* van den *Indicativus* en in *alle numeri der overige modi* de uitgangen *onmiddellijk achter den stam zonder kenletter of bindvocaal*. 288

2) Zij komen dus in de vervoeging met de verba op -μι overeen en nemen ook als uitgangen aan in den Conj-ω. Optat. -ιην. Imper. -ῶ. Infin. -ναι, doch het Participium gaat uit op -ώς.

3) Zij hebben *Praesens-beteekenis* en zijn: ἔστηκα ik sta, τέθνηκα ik ben dood. N°. 284. 2. βέβηκα ik ben gegaan (N°. 287. 2.), οἶδα ik weet, δέδοικα ik vrees, κέκρᾱγα ik schreeuw (N°. 266.).

Het Plusquamperfectum heeft de beteekenis van een Imperfectum, en hierbij hebben τέθνηκα, ἔστηκα, κέκρᾱγα en οἶδα een Futurum III, τεθνήξω ik zal dood zijn, ἐστήξω ik zal staan, κεκράξομαι ik zal schreeuwen, εἰσομαι ik zal weten.

4) Dikwijls ook vindt men de regelmatige vormen van deze tijden, bijv. Xen. An. I. 1, 6. αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις ἀφιστῆκεσαν (voor ἀφίστασαν).

1. Voor de vervoeging van ἔστηκα zie men het paradeigma bl. 155. Men lette er op, dat het augment van het Plusquamperfectum (N°. 247. b.) alleen in het Singularis blijft.

2. Τέθνηκα ik ben dood (st. θνα), vormt het Partic. op ἐώς voor αώς.

Indic. Perf. τέθνηκα, τέθνηκας, τέθνηκε, τέθνᾱτον, τέθνᾱμεν, τέθνᾱτε, τεθνᾱσι(ν).

Plusqp. ἐτεθνήκη, ἐτεθνήκης, ἐτεθνήκει, ἐτεθνᾱτην, ἐτέθνᾱμεν, ἐτέθνᾱτε, ἐτέθνᾱσαν.

Conj. Perf. ontbreekt. Imper. τέθνᾱθι, τεθνᾱτω. Infin. τεθνᾱναι. Participium τεθνεώς-ῶσα. Gen. τεθνεῶτος.

Optat. Plusqp. τεθναίην etc.

3. Βέβηκα -ας -ε. Dual. βέβᾱτον. Plur. βέβᾱμεν, βέβᾱτε, βεβᾱσι.

Infin. βεβᾶναι. Part. βεβώς, βεβῶσα.

4. Van den stam ΕΙΔ (Feid), die niet in Praesensvorm 289 voorkomt zijn de volgende tijden gevormd.

a) εἶδον *ik zag*, wat als Aoristus dient bij ὁράω. (Als Aoristus II met korten stam voor εἰδον Nº. 265 en 247 c.).

b) het Futurum εἴσομαι *ik zal weten* (voor εἰσομαι).

c) het Perfect. II zonder reduplicatie οἶδα *ik weet* (voor φοῖδα), ¹⁾ Nº. 266. met het Plusqperf. ᾔδην *ik wist*.

A. De stamtijden van ὁράω *ik zie* zijn als volgt:

Fut. ὄψομαι. Aor. εἶδον. Perf. ἑώρακα en ἰώρακα. Pass. ἑώραμαι of ἰώραμαι en ὤμμαι. Aor. P. ὤφθην.

Over het augment van het Imperfectum ἑώρων en de reduplicatie der Perfecta, zie Nº. 247. 6.

Het Futurum, het Perf. ὤμμαι en de Aor. P. ὤφθην zijn regelmatig gevormd van den stam οπ (ὠψ, ὠπός oog, blik, ἢ ὠψις het zien).

Vandaar wordt ὤμμαι in den 2. p. ὠψαι, 3. p. ὠπται. Dual. ὠφθον, etc.

De Aor. II εἶδον *ik zag*, heeft in den Conj. ἴδω. Opt. ἴδοιμι. Imp. (ιδέ) meer uit het Medium ἰδοῦ. Inf. ἰδεῖν. Part. ἰδών.

Ἴδού beteekent *ziedaar, kijk, weelaan*. Homerus en andere dichters gebruiken het Medium εἰδόμην in dezelfde betekenissen als het Activum.

B. Het Perf. οἶδα en het Plusqpf. ᾔδην worden als volgt vervoegd.

PERFECTUM st. ἴδ.

Num. en Pers.	Indicat.	Conjunct.	Imperat.	Infin.	Partic.
Sing. 1	οἶδα	εἰδῶ		εἰδέναι	εἰδώς εἰδύια εἰδός (Gen. -ότος -υίας.)
2	οἶσθα	εἰδῆς	ἴσθι		
3	οἶδε	εἰδῆ	ἴστω		
Dual.	ἴσθον	εἰδῆτον	ἴστων		
Plur. 1	ἴσμεν	εἰδῶμεν			
2	ἴστε	εἰδῆτε	ἴστε		
3	ἴσασι	εἰδῶσι	ἴστων		

¹⁾ Das Verbum οἶδα hat im allgemeinen seine alte Flexion treu bewahrt: φοῖδα φοῖσθα φοῖδε φῖδμεν (att. ἴσμεν) φῖστε — die 3. Plural ἴσασιν ist mit ihrem σ (für ἴδαντι) an ἴστε (ἴσμεν) ἴσαν angelehnt. Nun tritt dafür auch von der 1 Person Singular οἶδα aus, die Flexion 2 οἶδας (Quint. Smyrn. 2, 71. 5, 313). Plural. 1 οἶδαμεν (Herodot. vereinzelt auch im Attischen) 2. οἶδατε (Ar. Ach. 294. Quint. Smyrn. 9, 104.) 3. οἶδασι (Herodot., Xenophon) ein.

Die ursprüngliche Form des Particips liegt in εἰδύια bei Homer vor. εἰδώς = εἰδώς nach εἰδέναι εἰδῶ εἰδῆν, Femininum εἰδύια. (G. Meijer Nº. 551. 552). Curtius Verbum. II.² bl. 213. εἰδῶς, εἰδῆν.

Zie ook de nota bij Nº. 262.

PLUSQUAMPERFECTUM.¹⁾

Num. en Pers.	Indicat.	Optativus.
Sing. 1	ᾔδῃ-(ᾔδειν)	εἰδείην
2	ᾔδησθα	εἰδείης
3	ᾔδει(ν)	εἰδείη
Dual.	ᾔστην	εἰδείτην
Plur. 1	ᾔσμεν	εἰδείμεν
2	ᾔστε	εἰδείτε
3	ᾔσαν	εἰδείεν

AANM. 1) In den 2 p.s. van het Plusqpf. vindt men ook ᾔδεις, ᾔδης en ᾔδειςθα, voor de 3 p. Plur. staat in de nieuwere uitgaven meestal ᾔδισαν, terwijl ᾔσαν zelden voorkomt.

2) σόνοιδα (ἐμαυτῷ) ik ben mij bewust trekt in den Indic. en Imper. het accent terug.

5. Δέδοικα ik vrees (korte st. δι) is waarschijnlijk een Perf. van het bij Homerus voorkomende δέιδω, wat echter in het attisch niet gebruikt wordt. Dit Perfectum heeft ook in het enkelvoud een korteren vorm δέδια, ofschoon in dezen vorm minder gebruikelijk: δέδια, δέδιας, δέδιε, δέδιμεν, δέδιτε, δεδίασι(ν). Verder vindt men nog 3. p. Plur. Plusqpf. ἐδέδισαν. Inf. δεδιέναι. Part. δεδοικώς. Gen. -ότος en δεδιώς. Gen. -ώτος. De Aoristus hierbij is ἔδεισα ik vreesde.

6. Κέκραγα ik schreeuw (st. κραγ N°. 70. 4. c.) wordt gebruikt in de plaats van het slechts zelden voorkomende, dichterlijke κραῖζω. Van dezen stam komt nog in samenstelling de Aor. II. ἀν-έκραγον ik schreeuwde (N°. 266.) voor (en zelden het Fut. III κερᾶζομαι).

Perf. Ind. κέκραγα -ας -ε. Imper. κέκραχθι, κέκραχθε. Infin. κεραιγέναι. Part. κεραιγώς.

Plusqpf. Indic. 3. p. Sing. ἐκεκράγει. 2. p. Plur. ἐκεκράγετε.

Van de voorkomende vormen gaat dus alleen de Imperat., wiens uitgangen met de adspirata gevormd worden, naar de verba op μι.

Hierbij behooren ook:

7. Τέτραπα ik verdraag (st. τρα) komt evenals de andere vormen van dit werkw. (N°. 287. 13.) behalve eenige malen bij Xenophon en Plato alleen bij dichters voor.

¹⁾ Eine alte Aoristform ist ᾔδεια zu ὀλδα, entstanden aus ᾔ-ειδα ᾔ-ειδεσα. Es ist ein sigmatischer Aorist, bei dem der auch sonst in der Tempusbildung verwendete, im Griech. als ε erscheinende Vocal zwischen Stamm und Endung getreten ist. Coniunctiv dazu ist εἰδῶ εἰδῷ, Optativ. εἰδείην. (Gustav Meyer N°. 566. 3.).

Plur. 1. p. τέτλαμεν etc. Optat. τετλαίην. Imper. τέτλαθι. Infin. τετλάναι. Part. τετληώς.

8. Het Perf. *εἶκα* *ik gelijk, schijn*, waarvan in het attisch voornamelijk het neutrum van het Partic. in de uitdrukking *εἰκός ἐστι* *het is billijk, waarschijnlijk, natuurlijk* nevens *εἰκώς*, Gen. -ότος voorkomt. Verder de Infin. *εἰκέναι* (Xen. An. V. 8. 10.), de Indic. *εἶκα*, *εἶκας*, *εἶκε*, 2. p. Plur. *εἶκατε*, 3. p. Plur. *εἴσσει*¹⁾.

Bij Att. dichters²⁾ vindt men ook den Inf. *εἰκέναι*, en bij Homerus het Part. *εἰκώς* *εἰκυῖα*, het Plusqp. *ἐψέειν*, 3. p. Plur. *εἰκέταν* en de kortere vormen *εἴκτον*, *εἴκτο* (of *ἤκτο*) en *εἴκτην*, voor *ἔψεκτον*, *ἔψεκτο*, *ἔψεκτην*, gelijk *εἶκα* voor *ἔψεκα* regelmatig Perf. II. van den stam *σεκ* N°. 266 en 247. 7. met de nota.

9. Verschillende bij dichters voorkomende vormen, zooals *ἐπέπιθμεν* 1. p. Plur. van *πέποιθα*; *ἀνωχθι*, *ἀνώχθω*, *ἀνωχθε* Imper. van het Perf. defectivum *ἀνωγα* *ik beveel*; *ἐγρήγορζε*, *ἐγρηγόρθαι*, *ἐγρηγόρθασι* van het Perf. *ἐγρήγορα* *ik waak*, bij *εἵριω* *ik wek*; *πέποσθε* voor *πεπόνθατε* bij *πάσχω* *ik lijd*.

§ 88.

Verba op σκω.

290 De werkwoorden op -σκω zijn meest van andere eenvoudigere stammen gevormd en behouden den langeren vorm op σκω dan ook slechts in Praesens en Imperfectum, terwijl de overige tijden van den oorspronkelijken grondvorm gemaakt worden.

I. Achter *vocaalstammen* behouden zij de stamvocaal.

1. *ἀρέσκω* *ik behaag*. Fut. *ἀρέσω*. Aor. *ἤρεσα*. P. *ἤρεσθην*.

2. Zie *διδράσκω* N°. 287. 5.

3. *πάσχω* *ik lijd*. Fut. *πέισομαι*. Aor. *ἔπαθον*. Perf. *πέπονθα*. Van den stam *παθ* (waarvan de *θ* voor de *ς* wegviel, doch de adspiratie op de *κ* overging) *τὸ πάθος* *het lijden* en den stam *πενθ*, *τὸ πένθος* *de smart*.

Men verwissole het Fut. *πέισομαι* *ik zal lijden* niet met *πέισομαι* *ik zal gehoorzamen* van *πέιθω*.

4. (*πιπράσκω*) *ik verkoop*. Perf. *πέπρωκα*, *πέπρωμαι*. Aor. *ἐπράθην*. Als Fut. wordt bij dit werkw. gebruikt: *ἀποδώσομαι* of *πωλήσω*, als Aor. *ἀπεδόμην* of *ἐπώλησα*, als Fut. Pass. *πεπρώσομαι*, terwijl het Praesens *πιπράσκω* in het Activum gewoonlijk vervangen wordt door *πωλέω*.

5. *μεθύσκω* *ik maak dronken*, M. *ik word dronken*, Aor. gew. in samenstelling

¹⁾ Unklar ist 3. Plural. *εἴσαι* jedenfalls keine ursprüngliche Form. vielleicht nach *ἴσαι*. (G. Meyer N°. 552. Anm. 2.).

²⁾ *Ἔοικα* in Attica has formas habet: *εἶκα*, *εἴσασιν*, *εἰκέναι*, *εἰκώς* et futurum *εἴξω*. Plusquamperfectum apud Aristophanem est *ἤκη* ut *οἶδα*, *ᾔδη*. Apud Xenophontem nonnumquam *ἔψεσαν* scribitur pro *ἤκεισαν* quae unice vera forma esse videtur. (Cob. Anab.³ p. XXI.).

κατιμέθυσσα, Aor. P. ἐμεθύσθην *ik was dronken*. Tevens bestaat μεθύω *ik ben dronken*, doch alleen in Praesens en Imperf.

6. γηράσκω *ik word oud*, Fut. γηράσομαι, Aor. ἐγήρασα (Infin. γηρᾶναι N°. 287. Aanm.), Perf. γεγήρακα.

7. ἡβᾶσκω *ik word man*, Aor. ἡβησα.

8. ἰλάσσομαι *ik verzoen*, ἰλάσομαι (Aor. ἰλᾶσάμην dicht.).

9. χάσκω *ik gaap* (Fut. χανοῦμαι), Aor. ἔχانون, Perf. κέχνηα *ik gaap*.

of II. *verlengen* ze, gelijk altijd gebeurt bij de door metathesis 291
verkregen stammen N°. 284, zooals ἐνήσκω (βλώσκω, θρώσκω).

1. μυνήσκω *ik breng te binnen*. Fut. μνήσω. Aor. ἔμνησα. Perf. μέμνημαι *memini*. Aor. ἐμνήσθην. Het Praesens, Futurum en Aoristus Activi komen gewoonlijk in samenstelling voor, ἀναμυνήσκω en ὑπομυνήσκω.

Zie voor de beteekenis N°. 237. en voor de vervoeging van Conj. en Opt. Perfecti μέμνημαι N°. 224. 2.

2. τιτρώσκω *ik wond*. Fut. τρώσω. Aor. ἔτρωσα. Perf. τέτρωμαι. Aor. P. ἐτρώθην.

Zie γινώσκω *ik leer kennen* N°. 287. 4.

3. βιβρώσκω *ik verteer*, Perf. βίβρωκα P. in samenstelling, δια-βίβρωμαι, Aor. ἐβρώθην.

III. *Consonantstammen* en meerdere stammen op -ο zetten 292
-ισκω achter den stam, na wegvalling der ο.

1. ἀναλίσκω *ik verbruik* (Imperf. P. ἀνηλίσκωμην). Fut. ἀν-αλώσω. Aor. ἀν-ήλωσα. Perf. ἀνήλωκα, ἀνήλωμαι. Aor. P. ἀνηλώθην.

2. διδάσκω *ik onderwijs* (voor διδάσκω, st. διδακ). Fut. διδάξω. Aor. ἐδίδαξα. Perf. διέδίδαχα, δεδίδαγμαi. Aor. ἐδιδάχθην.

3. εὐρίσκω *ik vind*. Fut. εὐρήσω. Aor. εὔρον (N°. 265. 2°., εὐρέ 264. 3°.). Perf. εὔρηκα, εὔρημαι. Aor. P. εὐρέθην. (N°. 246. Aanm.).

4. στερίσκω (= ἀποστερίω) *ik beroof*, Med. στέρομαι *ik ben beroofd*, Fut. ἀποστερήσω, M. στερήσομαι (met Pass. beteekenis), Aor. ἐστέρησα, Perf. ἀπιστέρηκα, P. ἰστέρημαι, Aor. ἐστερήθην.

Zie ἀλίσκομαι N°. 287. 1.

§ 89.

Verba op -άνω.

Vele verba worden in Praesens en Imperfectum verlengd door tusschenlassching der lettergreep αν. Zij vormen twee klassen.

293 I. die den Aoristus II van den zuiveren stam vormen, terwijl zij in de overige tijden als verba pura op *-aw* beschouwd worden.

1. αἰσθάνομαι *ik bemerk.* Fut. αἰσθήσομαι. Aor. II. ἤσθόμην.
Perf. ἤσθημαι.

2. ἀμαρτάνω *ik mis, misdoe*. Fut. ἀμαρτήσομαι. Aor. II. ἤμαρτον. Perf. ἤμάρτηκα, ἤμάρτημαι. Aor. P. ἤμαρτήσῃν.

3. αὐξάνω (= αὐξω) *ik vermeerder*. Fut. αὐξήσω. Aor. I. ἠύξησα. Perf. ἠύξηκα, ἠύξημαι. Aor. P. ἠύξηθην.

4. ὀφλίσκάνω *ik maak mij schuldig*. Fut. ὀφλήσω. Aor. II. ὤφλον. Perf. ὤφληκα.

Dit werkw. verlengt den uitgang door toevoeging van $\sigma\kappa$ voor $\sigma\kappa\omega$ en behoort in zoover ook tot N°. 292.

5. *μανθάνω ik leer* (disco). Fut. *μαθήσομαι*. Aor. *ἐμάθον*. Perf. *μεμάθηκα*. Hier is de stam tevens door eene *ν* versterkt, gelijk bij de verba van N°. 294.

Verder :

6. βλαστάνω *ik ontspruit*, Fut. βλαστήσω, Aor. II. ἐβλαστον, Perf. ἐβλάστηκα.

7. διαδίδω *ik slaap in*, Fut. διαθήσομαι, Aor. II. ἔδαρον, Perf. διδάρηκα, Gewoonlijk καταδιδάνω; *υοή χαύειν δω = ik slaap*. Fut. χαύειν δώσεται, Aor. II. ἐδάρον, Perf. διδάρηκα.

8. ἀπ - ἐχθάνομαι ik word gehant, Fut. ἀπεχθήσομαι, Aor. II. ἀπηχθόμην. Perf. ἀπηχθῆναι.

9. ὀλισθαίνω *ik glijd uit* (Fut. ὀλισθήσω), Aor. ὤλισθον.

10. ὀσφραίνομαι *ik ruik*, Fut. ὀσφρήσομαι, Aor. ὠσφρόμην.

294 II. Die deze onregelmatigheid nog vermeerderen door in den stam eene ν , μ of γ in te lassen. Deze vormen den Aor. II. ook van den zuiveren stam, maar de overige tijden gelijk bij de verba muta, doch met verlenging der stamvocaal: α wordt η , ν wordt $\epsilon\nu$.

1. λαμβάνω *ik neem* (st. λαῖβ). Fut. λήψομαι. Aor. II. ἔλαβον (λαβέ N°. 264. 3°). Perf. ἔλφη, ἐίλημμαι. Aor. P. ἐλήφθην.

2. λανθάνω *ik ben verborgen* (st. λᾶθ). Fut. λήσω. Aor. II. ἔλαθον. Perf. II. λέληθα. P. λέλθαι. Als Dep. Med. ἐπιλανθάνομαι *ik vergeet*.

3. λαγχάνω *ik verkrijg* (st. λαῖχ). Fut. λήξομαι. Aor. II. ἔλαχον. Perf. ἔληχα, ἐληγμαι. Aor. ἐλήχθην. Hierbij ook een Perf. λίλογχα.

4. πυνθάνομαι *ik vraag, verneem*. Fut. πεύσομαι. Aor. II. ἐπυνθόμην. Perf. πέπυσμαι.

5. τυγχάνω *ik tref*, word deelachtig. Fut. τεύξομαι. Aor. II. ἔτυχον. Perf. τετύχηκα.

6. θιγγάνω *ik raak aan* (st. θιγ), Fut. θίξομαι, Aor. II. ἐθίγον.

III. Hiertoe kan men de volgende verba terugbrengen, die 295
den stam of alleen door eene ν, of door νε versterkt hebben.

1. τίνω *ik boet* (st. τι). Fut. τίσω. Aor. ἔτισα.

2. δάκνω *ik bijt* (st. δακ). Fut. δήξομαι. Aor. II. ἔδακον. Perf. δέδηγμαι. Aor. ἐδήχθην.

3. ἰκνέομαι *ik kom* (st. ικ). Fut. ἵξομαι. Aor. II. ἰκόμην. Perf. ἵγμαι. Gewoonlijk in samenstelling ἀφικνέομαι.

4. ὑπισχνέομαι *ik beloof* (N°. 283. 2. A. st. ὑποσχ-ε). Fut. ὑποσχήσομαι. Aor. II. ὑπεσχόμην. Perf. ὑπέσχημαι.

AANM. Zie verder βαίνω N°. 287. 2. ἰλαύνω 256. A. κάμνω 284. 3. τέμνω 284. 4. φθάνω 287. 9.

§ 90.

I. Verba op ω- met tijden als van -εω.

296

1. ἄχθομαι *ik erger mij* (st. ἀχθε(ς), N°. 257 en 258. 2.). Fut. ἀχθήσομαι. Aor. ἠχθέσθην.

2. βούλομαι *ik wil* (st. βουλε). Fut. βουλήσομαι. Perf. βεβούλημαι. Aor. ἐβουλήθην. (N°. 245. A.).

3. δεῖ *het is noodig* (st. δεε). Fut. δεήσει. Aor. ἐδέησε(ν).

δέω *ik mis*, δέσω, ἐδέησα komt persoonlijk voor in de uitdrukkingen πολλοῦ, ὀλίγου δέω etc., *er scheelt veel, weinig aan dat ik*.

δέομαι *ik heb noodig, verzoek*. Fut. δεήσομαι. Perf. δεδέημαι. Aor. ἐδεήθην.

Zie voor de contractie N°. 260. II. A. Verder δέω *ik bind*. N°. 258.

4. ἐθέλω (= θέλω) *ik wil* (st. θελε). Fut. ἐθελήσω. Aor. ἠθέλησα. Perf. ἠθέληκα.

5. Van den stam ἑρ-ε worden gevormd het Fut. ἐρήσομαι *ik zal vragen*, en de Aor. ἠρόμην *ik vroeg*, gebruikelijk bij het regelmatig werkwoord ἑρωτάω *ik vraag*.

6. μάχομαι *ik strijd* (st. μαχε). Fut. μαχοῦμαι (N°. 261. B.). Aor. ἐμαχεσάμην. Perf. μεμάχημαι.

7. μέλει (μοί τινος) *het gaat mij ter harte* (st. μελε). Fut.¹ μελήσει. Aor. ἐμέλησε. Perf. μεμέληκε. Compositum μεταμέλει μοι *het berouwt mij*.

Het Medium wordt als Deponens Passivum gebruikt in de samenstelling ἐπιμέλομαι of ἐπιμελουῖμαι *ik zorg* ¹). Fut. ἐπιμελήσομαι. Aor. ἐπεμελήσην.

8. μέλλω *ik zal, draal* (st. μελλε). Fut. μελλήσω. Aor. ἐμέλλησα. Als augment ook η volgens N°. 245. A.

9. οἶμαι *ik meen* (st. οἰε). Fut. οἴήσομαι. Aor. ᾤήσην.

In het Praesens en Imperfectum verdwijnt de verbindingsvocaal dikwijls: bijv. 1. p. οἶμαι, door crasis met ἐγώ dikwijls ἐγῶμαι. Impf. ᾤμην, 1. p. Plur. ᾤμεθα (Xen. An. VI. 3, 25—26).

10. οἴχομαι *ik ben weg* (st. οἰχε). Fut. οἰχήσομαι.

Het Praesens οἴχομαι heeft Perfectbeteekenis (zie Synt.) terwijl het Imperfectum ᾤχόμην ook de beteekenis van den Aoristus heeft.

11. ὀφείλω *ik ben schuldig*. Aor. ὤφελον ter inleiding van een niet te vervullen wensch, *och of, utinam*. (Fut. ὀφελήσω zelden).

12. χαίρω *ik verheug mij* (st. χαιρε). Fut. χαυρήσω. Aor. ἐχάρην (N°. 287. 14). Perf. κεχάρηκα *ik ben verheugd*.

Hiertoe behooren nog:

13. ἀλείψω *ik weer af*, Fut. ἀλεξήσομαι, Aor. ἠλεξάμην, waarvoor men gewoonlijk ἀμύνω gebruikt.

14. βόσκω, Act. *ik weid, laat grazen*, Med. *ik graas*, Fut. βοσκήσω, Aor. ἐβόσκησα.

15. καθ- εὐδω *ik slaap*, Imp. καθεῦδον, Fut. καθευδήσω.

16. ἔψω *ik kook*, Fut. ἐψήσω en ἐψησώμαι, Aor. ἤψησα.

17. ὀζω *ik riek*, Fut. ὀζήσω, Aor. ὠζησα, Perf. ὀδωδα *ik riek*.

Zie μένω, νίμω N°. 268. 4. γίγνομαι N°. 286. 1.

II. Praesens op -εω bij verba impura.

297 1. δοκέω *ik meen, schijn*. Fut. δόξω. Aor. ἔδοξα.

Onpersoonlijk δόκει *het schijnt*. Fut. δόξει. Aor. ἔδοξε(ν). Perf. δέδοκται (*visum est*). Part. δεδογμένον *εἰστί, het is besloten*.

¹) Veteres constanter dicebant ἐπιμέλεσθαι, non ἐπιμελεῖσθαι. (Cob. Anab.³ p. XVII.).

2. ὠθέω *ik stoot* (Imperf. ὠθῶν N°. 247. 5). Fut. ὠσω.
Aor. ὤσα. Perf. ὤσμαι. Aor. ὥσθην.
Zie γαμέω N°. 268. 4. καλέω N°. 284. 9.
3. γηθίω, Perf. γέγηθα *ik verheug mij*, Aor. ἐγήθησα *ik verheugde mij*.

§ 91.

Verba met tijden van verschillende stamvormen.

1. ἐθίζω *ik geven*. P. *gewoon worden*, *zich gewennen*. Fut. 298
ἐθιῶ. Aor. εἵσισα. Perf. εἵσικα. P. εἵσισμαι *ik ben gewoon*. Aor.
εἰθίσθην. Hierbij εἶωθα *ik ben gewoon*. Plusqpf. εἶωθι *ik was gewoon*.

2. ἐσθίω *ik eet*. Fut. ἔδομαι (st. ἐδ). Aor. ἔφαγον (st. φαγ).
Perf. ἐδήδοκα κατ-εδήδεσμαι ἠδέσθην. (N°. 249 en 266. A. 3).

Als Perf. etc. wordt ook gebruikt καταβίβρωκα, καταβίβρωμαι, κατεβρώθην
N°. 291. 3.

3. ἔχω *ik heb*: intr. *ik ben in een toestand*, N°. 229 (bijvorm
ἴσχω N°. 283). Imperf. εἶχον (N°. 247). Fut. ἔξω en σχήσω.
Aor. ἔσχον (N°. 265. A. 4). Perf. ἔσχηκα (ἔσχημαι. Aor. ἐσχέθην).

M. *ik houd voor mij*. Imp. εἰχόμεν Fut. ἔξομαι en σχήσομαι.
Aor. ἐσχόμεν.

Composita παρέχω *ik verschaf*, παρέξω en παρασχήσω. Aor.
παρέσχον. Perf. παρέσχηκα παρέσχημαι.

ἀνέχομαι *ik houd uit*. Imp. ἠνειχόμεν (No. 250. 4). Fut. ἀνέ-
ξομαι. Aor. ἠνεσχόμεν.

(ἀμπέχω) *ik omhul*, gewoonlijk ἀμπέχομαι (en ἀμπισχνέομαι) *ik*
heb aan. Fut. ἀμφέξω, tr. ἀμφέξομαι, intr. Aor. ἡμπισχον *ik*
kleedde (een ander) ἡμπισχόμεν, *ik had aan*.

ὑπισχνέομαι *ik beloof*, zie N°. 295. 4.

4. ἵζω, ἰζάνω komt in Proza slechts samengesteld voor.

καθίζω, tr. *ik zet*, *plaats*, intr. *ik zet mij*. Fut. καθιῶ
(N°. 261. 3).

Aor. ἐκάθισα (en καθῖσα).

Med. καθίζομαι is intr. *ik zet mij*.

καθεζομαι *ik zet mij* en *ik zit*. Fut. καθεδοῦμαι (N°. 261. 3).

Als Aor. geldt tevens het Imperf. ἐκαθεζόμην, *ik ging*
zitten of *zat*, als Perf. κάθημαι *ik zit*.

κάθηναι is eigenlijk samengesteld uit κατά en ἡμαι, welk simplex alleen bij Dichters voorkomt. Het wordt als volgt vervoegd:

Praes. Indic. κάθηναι κάθηναι κάθηται etc.

Conj. κάθωμαι. Opt. καθοίμην en καθήμην. Imper. κάθησο καθήσθω etc.

Infin. καθῆσθαι. Part. καθήμενος.

Imperf. { ἐκάθιμην ἐκάθησο ἐκάθητο of met augm. in het midden
καθήμην καθήσο καθήστο etc.

5. κτείνω *ik dood*, gewoonlijk ἀποκτείνω. Bijvorm ἀποκτίννυμι. Fut. -κτενῶ. Aor. I. ἔκτεινα. II. ἐκτανον. Perf. -έκτονα. Hierbij behoort de Aor. II. κατέκᾱνον van κατακαίνω *ik dood*.

Als Perf. en Aor. Passivi dienen ἀπ-έθανον *ik stierf* en τέθνηκα *ik ben dood*, N°. 284. 2.

6. Het werkw. slaan wordt door de volgende werkw. weergegeven:

Act. Praesens. παίω, τύπτω, *ik sla*. (Ionisch: ἐλαύνω, πατάσσω, πλήττω).

Futurum. πατάξω, τυπτήσω (παίσω). (Ionisch: πλήξω, τύψω).

Aoristus. ἐπάταξα (ἐπαισα). (Ionisch: ἔτυψα, ἔπληξα).

Pass. Praesens. τύπτομαι, παίομαι of πληγὴν, πληγὰς λαμβάνω *ik word geslagen, ik krijg een slag of slagen*.

Futurum. πληγήσομαι *ik zal geslagen worden*.

Perfectum. πέπληγμαι *ik ben geslagen geworden* en Ion. τέτυμμαι.

Aoristus. ἐπλήγην *ik werd geslagen* en Ion. ἐτύπην.

Verder bedient men zich van de uitdrukkingen πληγὴν, πληγὰς δίδωμι, ἐμβάλλω, ἐντείνω, ἐντρέβω *ik geef een slag of slagen*.

Zoo wordt het Perf. Act. πληγὰς δέδωκα (of πέπληγα), Aor. Pass. πληγὰς ἔλαβον, het Fut. P. (τυπτήσομαι of) πληγὰς λήψομαι, het Perf. P. πληγὰς ἔληφα.

Compositum van πλήττω.

ἐκπλήττω en καταπλήττω *ik jaag iemand schrik aan*. Fut. ἐκπλήξω. Aor. ἐξέπληξα.

Pass. ἐκπλήττομαι *ik word ontsteld, ik schrik*. Fut. ἐκπλαγίσομαι. Aor. ἐξεπλάγην. Perf. ἐκέπληγμαι.

7. πίνω *ik drink*. Fut. πίομαι. Aor. II. ἔπιον (πίθι, N°. 287. 14. A.). Perf. πέπωκα, πέπομαι. Aor. ἐπόθην.

8. σκοπέω *ik beschouw, overweeg*, gew. m. σκοπέομαι. Fut. σκέψομαι. Aor. έσκεψάμην. Perf. έσκεμμαι *ik heb beschouwd en ik ben beschouwd geworden*. Adj. verb. σκεπτέον *εστί er moet toegezien worden*.

9. τρέχω *ik loop*. Fut. δρᾶμοῦμαι. Aor. II. έδρᾶμον. Perf. δεδράμηκα. (Zie Ξέω, N°. 254. 4.).

10. έλκω *ik trek, sleep*, Imp. έλκον (N°. 247), Fut. έλξω vormt de verdere tijden van den stam έλκυ, Aor. έίλκυσα, Perf. έίλκυσα, έίλκυμαι, Aor. έίλκύσθην.

11. έρπω *ik kruip*, Imp. έρπον (N°. 247) vormt zijn verdere tijden van έρπύζω, Fut. έρπύσω, Aor. έέρπυσαι.

Zie φέρω N°. 285. 3. ζάω en βιόω N°. 287. 3. όράω N°. 289. A. αίρέω N°. 258.

Bepaal de volgende vormen :

1) παρέν, παρήν, πάρες, πάρει (2), παρῶ (2), παριῶ, παρίω, παρή, παρή (3), παρίη, παριῆ (2), παρείη (2), παρήει, παρήεν (2), παριέναι (2), παρίναι (2).

2) παρείς, παρείεν (2), πάρεισιν (2), παριῖσιν, παριῖσιν, παριᾶσιν, παρίᾶσιν, παριούσιν, παρούσιν, ᾠπεισιν (2).

3) ἴδι, ἴσθι (2), ἴτε (2), ἴστε (2), ἔτε, παρήτε (3), παρήτε, παρείτε (3), παρείται, παρείτο (3), παρείητε (2), ὕτε, ὕστε, ἦστε, ἦσθε (3).

4) έστέ, έστε, έστη, ἴστη (2), έσται, έσεσθαι, είσεισθαι (2), είσεισθαι (5), είσεισθαι, καθείσθαι, καθήσθαι, ἥπειςθαι.

5) ἴστασαν, ἔστασαν, ἔστησαν (2), ἰτᾶσαν, ἰσῶσαν, παρίεσαν, παρίεσαν (2), ὕσαν, ἦσαν, καθήσον, κάθισο.

LIJST DER VERBA.

Bet. = beteekenis. — st. = stam. — stt. = stamtijden. — augm. = augment. — contr. = samentrekking. — acc. = accent. — Dep. = deponens. — att. red. = attische reduplicatie. — P. F. A. = Perfectum, Futurum, Aoristus. — M. P. = Medium. Passivum. — m. c. = met sigma. — A. bij een nummer = Aanmerking. — De getallen geven de nummers aan, tenzij bl. = bladzijde er voor staat.

A.

- *Αγαμαι, Bet. bl. 105. — stt. 280, 4. — acc. 280. A. 1.
 *Αγείρω, att. red. 249. — ἤγερο, 285, 3.
 *Αγνοίω, F. M. 238.
 *Αγνυμι, augm. 247. — stt. 278, 7.
 *Αγορεύω, 282, 5.
 *Αγω, ἤγαγον, 249, 266.
 *Αδικέω, F. M. bl. 100.
 *Αθροισθῆναι, bl. 106.
 Αἰδέσθηναι, bl. 106. — stt. 257.
 *Αἰδω, F. M. 238. — augm. 246.
 Αἰρίω, Bet. stt. 258. — εἶλον, 247.
 Αἶρω, stt. 267.
 Αἰσθάνομαι, stt. 293, 1.
 Αἰσχύνομαι, Bet. bl. 106. — P. P. 268.
 Αἰτίω, Bet. bl. 102.
 *Ακούω, Bet. bl. 104. — F. M. 238. — att. red. 249. — P. A. m. c. 259.
 *Ακροάομαι, stt. 255.
 *Αλαλάζω, F. 238, A. — st. 253.
 *Αλείφω, att. red. 249.
 *Αλείξω, stt. 296, 13.
 *Αλέω, att. red. 249.
 *Αλιεῖναι, Bet. bl. 106 en 107, A. 1.
 *Αλίσκεμαι, ἐβάλων 241. — augm. 247. — stt. 287, 1.
 *Αλλάττω, A. II. 266.
 *Αλλομαι, σάλομαι 242, 243. — stt. 267.
 *Αμαρτάνω, ἡμβροτον 284, A. 1. — stt. 293, 2.
 *Αμυλλάομαι, Bet. bl. 105. — stt. 256.
 *Αμπέχω, augm. 250, A. — stt. 298, 3.
 *Αμύνω, Bet. bl. 103.
 *Αμφιγινώσκω, augm. 250, A.
 *Αμφιέννυμι, augm. 250, A. — stt. 279, 5.
 *Αμφισβητέω, augm. 250, A.
 *Αναγορεύω, stt. 282, 6.

- *Ανάγω, Bet. bl. 101.
 *Ανακράζω, A. II. 266 — 289, 6.
 *Αναλίσκω, stt. 292, 1.
 *Ανέχομαι, augm. 250, A. — stt. 298, 3.
 *Ανοίγω, augm. 247. — stt. 278, 9.
 *Ανωγα, ἀνωχθι, 289, 9.
 *Απαγορεύω, Bet. bl. 101. — stt. 282, 6.
 *Απαλλάττω, Bet. bl. 106.
 *Απαντάω, F. M. 238.
 *Απεχθάνομαι, stt. 293, 8.
 *Αποδίδωμι, Bet. bl. 103. — 290, 4.
 *Αποδύω, A. II. 263.
 *Απολαύω, F. M. 238. — augm. 250.
 *Απόλλυμι, Bet. bl. 102. — stt. 278, 3.
 *Απολογέομαι, Bet. bl. 106. — augm. 250.
 *Απονοείω, Bet. bl. 105.
 *Αποσπείρω, Bet. bl. 103.
 *Απορίω, Bet. bl. 106.
 *Αποφαίνω, Bet. bl. 103.
 *Απόχρη, 280 A. 2.
 *Αρέσκω, stt. 290, 1.
 *Αρκέω, stt. 257.
 *Αρνάομαι, Bet. bl. 106.
 *Αρώ, att. red. 249. — stt. 257.
 *Αρπάζω, F. M. 238.
 *Αρύω, Bet. bl. 102.
 *Αρχω, Bet. bl. 99, 100 en 104.
 Αύλιζω, Bet. bl. 106.
 Αύξάνω, Bet. F. M. bl. 100 en 106. — stt. 293, 3.
 *Αφικνέομαι, stt. 295, 3.
 *Αχθομαι, Bet. bl. 105. — A. P. m. c. 259. — stt. 296, 1.

B.

- Βαδίζω, F. M. 238.
 Βαίνω, F. M. 238. — stt. 287, 2. — βίβηκα, 288, 3.

Βάλλω, A. II. 266. — stt. 284, 1.
 Βιάζομαι, Bet. bl. 108, A. 2).
 Βιβάζω, F. 261. — red. 283, 2.
 Βιβρώσκω, stt. 291, 3.
 Βιόω, F. M. 238. — stt. 287, 3.
 Βλάπτω, red. 248, A. 1. — A. II. 266.
 Βλαστάνω, red. 248, A. 1. — stt. 293, 6.
 Βλέπω, F. M. 238.
 Βλίττω, st. 253.
 Βλώσκω, stt. 284, 5.
 Βοάω, F. M. 238.
 Βόσκω, stt. 296, 14.
 Βούλομαι, Dep. bl. 105. — augm. 245. —
 stt. 296, 2.

Γ.

Γαμέω, stt. 268.
 Γελάω, F. M. 238. — stt. 256.
 Γεύειν, Bet. bl. 102.
 Γηθίω, γίγηθα, stt. 297, 3.
 Γηράσκω, γηρᾶναι, 287, A. — stt. 290, 6.
 Γίγνομαι, A. II. 265. — stt. 286, 1.
 Γιγνώσκω, stt. 287, 4.
 Γνωρίζω, F. 261.
 Γράφω, Bet. bl. 103. — stt. 262. —
 A. II. 266.

Δ.

Δάκνω, stt. 295, 2.
 Δαπανάω, Bet. bl. 106.
 Δαρδάνω, ἔδραδον 284, A. 1. — stt.
 293, 7.
 Δέδοικα, 289, 5.
 Δεῖ, stt. 296, 3.
 Δεῖδω, 289, 5.
 Δείκνυμι, stt. 269 etc.
 Δέμω, stt. 284, 6.
 Δέομαι, Dep. bl. 105. — stt. 296, 3.
 Δέρω, A. II. 266.
 Δέω, ik bind, stt. 258. — contr. 260.
 Δέω, ik mis, stt. 296, 3.
 Διάγω, Bet. bl. 101. — stt. 282, 4.
 Διδάσκω, Bet. bl. 103. — red. 283, 2. —
 stt. 292, 2.
 Διδράσκω, stt. 287, 5.
 Δικάζω, st. 253.
 Δικαίω, F. M. 238.
 Διψάω, contr. 260.
 Διώκω, F. M. 238 en A.
 Δοκίω, stt. 297, 1.

Δράω, stt. 255. — A. m. c. 259.
 Δύναμαι, Dep. bl. 105. — augm. 245. —
 stt. 280, 5. — acc. 280, A. 1.
 Δύω, stt. 254. — ἔδυν en Bet. 287, 6.

Ε.

Εάω, augm. 247. — stt. 255.
 Εγείρω, att. red. ἐγρήγορα 249. — A.
 II. 266. — stt. 285, 1. — ἐγρήγορῃ
 289, 9.
 Εγκωμιάζω, F. M. 238. — augm. 250, A.
 Εζομαι, σέδομαι 242—243.
 ΕΞέλω, stt. 296, 4.
 ΕΞίζω, σφ 239. — augm. 247. — stt.
 298, 1.
 Εἶδον, 288, 4.
 Εἶλω, εἶλῳ, εἶλλω, εἶλεσα 244.
 Εἶμι, 199.
 Εἶμι, 281.
 Εἶργνυμι, stt. 278, 8.
 Εἶρω, augm. 246.
 Εἶωθα, 247. — stt. 298, 1.
 Εκπλήττω, Bet. bl. 106. — stt. 298, 6.
 Ελαύνω, Bet. bl. 101. — att. red. 249. —
 stt. 256. — F. 261.
 Ελίγγω, att. red. 249.
 Ελίττω, augm. 247.
 Ελεω, augm. 247. — stt. 298, 10.
 Ελπίζω, st. 253.
 Εμέω, stt. 257.
 Εμποδίζω, augm. 250, A.
 Ενεδρεύω, augm. 250, A.
 Ενοχλῶ, augm. 250, A.
 Εξαρκέω, F. 261.
 Εοικα, augm. 247. — 289, 8.
 Εολπαι, augm. 247.
 Εοργα, augm. 247.
 Εορτάζω, augm. 247.
 Επαινέω, F. M. 238. — stt. 258. —
 F. 261.
 Επέπιθμεν, 289, 9.
 Επεφνον, 285, 3.
 Επιμέλομαι, Dep. bl. 105. — stt. 296, 7.
 Επορκέω, F. M. 238, A. — augm.
 250, A.
 Επισταμαι, Dep. bl. 105. — augm. 250,
 A. — stt. 280, 6. — acc. 280, A. 1.
 Επιχειρέω, augm. 250, A.
 Επομαι, σίπομαι, 243. — augm. 247. —
 ἐσπόμην 265.

- Ἐπριάμην, 280, 8. — acc. 280, A. 1.
 Ἐραμαι, Dep. bl. 106. — stt. 280, 7.
 Ἐράω, stt. 256—280, 7.
 Ἐργάζομαι, Bet. bl. 108, A. 2). — ε 241. — augm. 247.
 Ἐρεῖδω, att. red. 249.
 Ἐρέττω, st. 253.
 Ἐρπω, σέρπω 243. — augm. 247. — stt. 298, 10.
 Ἐρρω, ε ερρω, ξ ερσα, 244.
 Ἐρυθριάω, stt. 255.
 Ἐρχομαι, att. red. 249. — ξ λθ $\acute{\epsilon}$ 264. — stt. 281.
 Ἐσθίω, att. red. 249. — stt. 298, 2.
 Ἐστιάω, augm. 247.
 Εὐλαβέομαι, Dep. bl. 105.
 Εὐρίσκω, Bet. bl. 102. — augm. 246. — ϵ ύρ $\acute{\epsilon}$ 264. — ϵ ύρον 265. — stt. 292, 3.
 Εὐχομαι, augm. 246.
 Ἐχω, Bet. bl. 101. — σ έχω 243. — augm. 247. — ξ σchon 265. — stt. 298, 3.
 Ἐψω, stt. 296, 16.

Z.

- Ζάω, contr. 260. — stt. 287, 3.
 Ζεύγνυμι, stt. 278.
 Ζέω, stt. 257.
 Ζώννυμι, stt. 279, 7.

H.

- Ἡβάσκω, stt. 290, 7.
 Ἡδομαι, Dep. bl. 106.
 Ἡρόμην 296, 5.
 Ἡττάομαι, Dep. bl. 105. — augm. 246.

Θ.

- Θάλλω, P. II. 266.
 Θάπτω, A. II. 266.
 Θανμάζω, F. M. 238. — st. 253.
 Θέρομαι, θ ερσσομαι 244.
 Θέω, F. M. 238. — stt. 255.
 Θηράω, F. M. 238.
 Θηρεύω, F. M. 238.
 Θιγγάνω, stt. 294, 6.
 Θήησκω, Bet. bl. 104. — stt. 284, 2. — τ έθνηκα 288, 2.
 Θραύω, P. A. m. c. 259.
 Θρώσκω, stt. 284, 7.
 Θυμώω, Dep. bl. 107.
 Θύω, stt. 254.

I.

- Ἰάομαι, Dep. bl. 108. A. 2).
 Ἰζάνω, ἴζω, stt. 298, 4.
 Ἰημι, Bet. bl. 101. — σ έσεκα 244. — augm. 247. — stt. 270 etc.
 Ἰκνέομαι, stt. 295, 3.
 Ἰλάσκομαι, stt. 290, 8.
 Ἰμάττω, st. 253.
 Ἰμείρω, Dep. bl. 106.
 Ἰστημι, Bet. 277. — σ ίστημι, ξ σιστήκη 244, 248. A. 2. — augm. 247. stt. 270 etc. — ξ στηκα 288. 1.
 Ἰσχνυίνω, stt. 267.
 Ἰσχω 286. 3.

K.

- Καθίζομαι, κάθημαι, stt. 298, 4.
 Καθίζω, F. 261. — stt. 298. 4.
 Καλέω, F. 261. — stt. 284. 9.
 Καλύπτω, st. 253.
 Κάμνω, stt. 284, 3.
 Κάμπτω, P. P. bl. 262.
 Κατακαίνω, A. 2. 266.
 Κάω, ε 240. — stt. 255.
 Κεῖμαι 276.
 Κεῖρω — ξ κερσα 244.
 Κέκραγα 289. 6.
 Κελεύω, P. A. m. c. 259.
 Κεράννυμι, stt. 279. 1. — κ έκραμαι 286. 3).
 Κερδαίνω, stt. 267.
 Κλάω, stt. 256. — P. A. m. c. 259.
 Κλάω, stt. 255. — F. 261.
 Κλέπτω, F. M. 238. — P. 262. — A. II. 266.
 Κλείω — κλήω, P. A. m. c. 259.
 Κλίνω, stt. 268.
 Κνάω, contr. 260.
 Κνιλαίνω, stt. 267.
 Κολλάω, stt. 256.
 Κόπτω, A. II. 266.
 Κορίννυμι, stt. 279. 10.
 Κορύττω, st. 253.
 Κράζω, st. 253. — P. II. 266 en 289. 6.
 Κρέμαμαι, stt. 279. 2. — Acc. 289. A. 1.
 Κρεμάννυμι, stt. 279. 2.
 Κρίνω, stt. 268.
 Κρούω, P. A. m. c. 259.
 Κτάομαι, red. 248. A. 3.
 Κτείνω, P. II. 266. — stt. 298. 5.

A.

Ααγχάνω, red. 248. A. 4. — stt. 294. 3.
 Ααμβάνω, red. 248. A. 4. — λαβί 264. —
 stt. 294. 1.
 Αανθάνω, stt. 294. 2,
 Αίγω, εἶρηκα 248. A. 4. — εἶπον 249.
 282. εἰπέ 264. — stt. 282.
 Αείπω, A. II. 265. — P. II. 266.
 Αευκαίνω, stt. 267.
 Αεύω, A. m. c. 259.
 Αύω, Bet. bl. 102. — stt. 254.

M.

Μαίνομαι, stt. en bet. bl. 107. 1. —
 A. II. 266.
 Μανθάνω, stt. 293. 5.
 Μάττω, A. II. 266.
 Μάχομαι, F. 261. — stt. 296. 6.
 Μεθύσκω, stt. 290. 5.
 Μεθύω, 254. — 290. 5.
 Μίλει, stt. 296. 7.
 Μίλλω, augm. 245. — stt. 296. 8.
 Μίλω — μέμβλεται, 284. A. 2.
 Μίνω, stt. 268.
 Μίγνυμι, stt. 278. 2.
 Μίμνω, 286. 3.
 Μισθώω, stt. 254.
 Μυμνήσκω, stt. en bet. bl. 107. 2 en N^o.
 291. 1. — red. 248. A. 3.

N.

Νέμω, ἐνεμσα, 244. — stt. 268.
 Νέω ik hoop op, stt. 259. 5.
 Νέω ik zwem. F. M. 238. A. — F. 240,
 244. — stt. 255. — F. 261.
 Νίζω, νίπτω, st. 253.
 Νομίζω, F. 261.

Ξ.

Ξηραίνω, P. P. 268.

O.

*Οζω, att. red. 249. — stt. 296. 17.
 Οἶγνυμι, stt. 278. 9.
 Οἶδα, 288. 4. B.
 Οἶομαι, Dep. bl. 105. — stt. 296. 9.
 Οἰμώζω, F. M. 238. — st. 253.

Οἶχομαι, stt. 296. 10.
 *Ολισθάνω, stt. 293. 9.
 *Ολλυμι, att. red. 249. — P. II. 263. —
 stt. 278. 3.
 *Ολολύζω, F. M. 238.
 *Ομνυμι, att. red. 249. — stt. 278. 4.
 *Ομόργνυμι, stt. 278. 10.
 *Ονίνημι, stt. 280. 1.
 *Οράω, ἐφιδον, 241, 288. 4. — augm.
 247. — ἰδέ 264. — stt. 288. 4.
 *Ορνυμι, ὄρσω, 244. — stt. 278. 11.
 *Ορύττω, att. red. 249. — st. 253.
 *Οσφραίνομαι, stt. 293, 10.
 Ουτάζω, augm. 246.
 *Οφέιλω — ὄφελον, 265. — stt. 296. 11.
 *Οφλισκάνω, stt. 293. 4.

Π.

Παιδεύω, Bet. bl. 99 en 103. — stt. 254.
 Παιώ, 298. 6.
 Παρανομέω, augm. 250. A.
 Παρέχω, stt. 298. 3.
 Παροινέω, augm. 250. A.
 Παροξύνω, P. P. 268.
 Πάσχω, πείσσει, 289. 9. — stt. 290. 3.
 Πατάττω, 298. 6.
 Πάττω, st. 253.
 Πείθω, stt. en bet. bl. 107. 3. — 262. —
 P. II. 266.
 Πεινάω, contr. 260.
 Πέλομαι, 285. 3.
 Πίμπω, P. 262.
 Πιπαίνω, 267.
 Πίπτωται, 284. A. 1.
 Πέρθω, P. II. 266. — ἑπραθον, 284.
 A. 1.
 Περάννυμι, stt. 279. 3. — πείπταμαι,
 286. 3).
 Πέτομαι, stt. 285. 2. — ἑπτην, 287. 11.
 Πέττω, st. en stt. 253.
 Πήγνυμι, stt. 278. 5.
 Πηδάω, F. M. 238.
 Πίμπλημι, stt. 280, 2.
 Πίμπρημι, stt. 280, 3.
 Πίνω, πιθι 287, A. — stt. 298, 7.
 Πιπράσκω, stt. 290, 4.
 Πίπτω, st. 253. — F. 261. — stt. 286, 2.
 Πλάζω, st. 253.
 Πλάττω, st. en stt. 253.
 Πλέκω, st. 262. — A. II. 266.

Πάτω, F. M. 238. — stt. 255. — F. 261.
 Πλήττω, A. II. 265—298, 6.
 Πλύνω, stt. 268.
 Πνέω, F. M. 238. — stt. 255. — A.
 m. c. 259. — F. 261.
 Πνίγω, A. II. 266.
 Πράττω, Bet. bl. 101. — P. II. 266.
 Προξενίω, augm. 250, A.
 Πταίω, P. m. c. 259.
 Πρίσσω, st. 253.
 Πρύω, 254.
 Πυνθάνομαι, stt. 294, 4.
 Πωλείω, 290, 4.

P.

Ῥάπτω, st. 253.
 Ῥέω, σρε 240, 214. — stt. 255. —
 ἔρρυν 287, 7.
 Ῥήγνυμι 240. — P. II. 266. — stt.
 278, 6.
 Ῥιγίω 240.
 Ῥιγώω, contr. 260.
 Ῥοφέω, F. M. 238.
 Ῥώννυμι, stt. 279, 8.

Σ.

Σαλπίζω, stt. 253.
 Σβέννυμι, F. 261. — A. II. 266. — stt.
 279, 6. — ἔσβην 287, 8.
 Σείω, P. A. m. c. 259.
 Σήπω, stt. en bet. bl. 107, 4. — A.
 P. II. 266.
 Σιγάω, Bet. bl. 101. — F. M. 238. —
 σ 243.
 Σιωπάω, Bet. bl. 101. — F. M. 238.
 Σκάπτω, A. II. 266.
 Σκεδάννυμι, stt. 269—279, 4.
 Σκέλλω, stt. 284, 8. — ἔσκλην, 287, 12.
 Σκοπέω, stt. 298, 8.
 Σκώπτω, F. M. 238.
 Σμάω, contr. 260.
 Σπάω, stt. 256.
 Σπιρώ, P. A. II. 266.
 Σπίνδω, stt. bl. 134.
 Σπουδάζω, F. M. 238.
 Στάζω, st. 253.
 Στέλλω, Bet. bl. 107. — ἔστελσα, 241,
 244. — A. II. 266.

Στερίσκω (σπερίω), stt. 292, 4.
 Στορέννυμι, στόρνυμι 284, A. 2.
 Στρέφω, Bet. bl. 107. — P. 262. — A.
 II. 266.
 Στρώννυμι, stt. 279, 9.
 Συλάω, stt. 256.
 Συλλέγω, Bet. bl. 106. — A. II. 266. —
 stt. 282, 5.
 Σύνουδα, 289, 4. A. 2.
 Συρίζω, F. M. 238.
 Σφάλλω, Bet. bl. 107. — A. II. 266.
 Σφάττω, st. 253. — A. II. 266.
 Σφίγγω, P. P. 262.

T.

Ταράττω, st. 253.
 Τάττω, Bet. bl. 106. — st. 253.
 Τείνω, Bet. bl. 101. — stt. 268.
 Τελευτάω, Bet. bl. 101.
 Τελέω, stt. 257. — P. A. m. c. 259. —
 F. 261.
 Τέμνω, A. II. 265. — stt. 284, 4.
 Τίρω, ἑτάπην, 284, A. 1.
 Τίτληκα, 289, 7.
 Τήκω, Bet. bl. 107. 5. — A. P. II.
 265, 266.
 Τίθημι (νόμους), bl. 103. — stt. etc.
 bl. 146 etc.
 Τίκτω — ἔτεκον, 265. — P. II. 266. —
 stt. 286, 3.
 Τιμάω, Bet. F. M. bl. 100. — stt. 254.
 Τίνω, stt. 295, 1.
 Τιτρώσκω, stt. 291, 2.
 Τλῆμι, stt. 287, 13. — 289, 7.
 Τρίπω, Bet. bl. 103. — P. 262. — A.
 II. 266.
 Τρίφω, Bet. bl. 107. — P. 262.
 Τρέχω, stt. 298, 9.
 Τρέω, stt. 257. — contr. 260.
 Τρίβω, A. II. 265, 266.
 Τρώγω, F. M. 238. — A. II. 265.
 Τυγχάνω, stt. 294, 5.
 Τύπτω, st. 253. — 298, 6.
 Τωθάζω, F. M. 238.

Υ.

Υπισχνέομαι, 282, 2, A. — stt.
 295, 4.

Φ.

Φαίνω, stt. en bet. bl. 107, 6. — P. II. 263. — A. II. 265, 266.

Φέρω, ἡνεγκον, ἐνήνοχα 249, 285, 3. — stt. 285, 3.

Φεύγω, F. M. 238. — F. 261. — A. II. 265. — P. II. 166.

Φημί, 282.

Φθάνω, stt. 287, 9.

Φθίρω, Bet. bl. 107. — φθίρω, φθερσω 244. — A. P. II. 265, 266.

Φοβέω, Bet. bl. 106.

Φρίττω, stt. 253. — P. II. 266.

Φυλάττω, Bet. F. M. bl. 100, 102.

φύω 257. 60

Χ.

Χαίρω, ἐχάρην 287, 14. — stt. 296, 12.

Χάσκω, stt. 290, 9.

Χέω, χέρω 240. — stt. 255.

Χόω, P. A. m. ζ. 259.

Χράσμαι, Bet. (ἐχρήσθη), bl. 108. — stt. 255. — A. m. ζ. 259. — contr. 260.

Χράω, stt. 255. — P. A. m. ζ. 259. — cont. 260.

Χρή, 280, A. 2.

Χρίω, P. A. m. ζ. 259.

Χρώννυμι, stt. 279, 11.

Χώννυμι, stt. 279, 12.

Χωρέω, F. M. 238.

Ψ.

Ψάω, contr. 260.

Ψεύδω, stt. en bet. bl. 108, 7.

Ψύχω, A. II. 265.

Ω.

Ὠθίω, augm. 247. — stt. 297, 2.

Ὠνέομαι, augm. 247. — stt. 280, 8.

WOORDVORMING.

§ 92.

299 Woorden kunnen gevormd worden òf 1) door *afleiding*, *derivata verbalia* (*primitiva*) of *denominativa* genoemd, naar mate zij van een *verbum* of *nomen* afgeleid zijn, òf 2) door *samenstelling*, *verba composita* genoemd.

Door *afleiding* verstaat men, dat achter den stam van een woord zekere uitgangen, suffixen of achtervoegsels geplaatst worden, bijv. *κρί-νω* ik oordeel, *κρί-τής* rechter, *κρί-σις* vonnis, *κρί-τήριον* gerechtsplaats, *κρί-τικός* beoordeelend.

Veelal ondergaat de stam dan veranderingen, hetzij door verlenging of verwisseling der stamvocaal: *λα-νθάνω* ik schuil, *λή-θῃ* het vergeten; *λέγ-ω* ik spreek, *λόγ-ος* de rede.

Door *samenstelling* verstaat men de verbinding van twee stammen tot één woord, dikwijls met verandering van den uitgang der stammen: *λογχο-φόρος* lansdragend van *λόγχη* en *φέρω*.

A. AFLEIDING.

1. Verba.

De *verbalia denominativa* beteekenen alle *het zijn, hebben, maken tot* hetgeen het stamwoord aangeeft of *het bezig zijn daarmee, het uitoefenen daarvan*, en gaan uit op:

1. -έω en εύ meest intransitiva.

δοῦλος slaaf, δουλεύω slaaf zijn, (δουλόω tot slaaf maken).

λάλος praatziek, λαλέω praatziek zijn.

Ook transitiva.

γεωργός landman, γεωργέω landman zijn, bebouwen.

φονεύς moordenaar, φονεύω moordenaar zijn, dooden.

Bezig zijn met:

πόλεμος oorlog, πολεμείν oorlog voeren.

ἵππος paard, ἵππεύειν het paard berijden.

2. -όω, -αίνω, ύνω, maken.

ταπεινός *nederig*, ταπεινώ *vernederen*.

χρυσός *goud*, χρυσόω *vergulden*.

στέφανος *krans*, στεφανώ (om iemands hoofd maken) *bekransen*.

κέρδος *winst*, κερδαίνω *winst maken*.

ήδύς *zoet*, ήδύνω *zoet maken*.

Ook χαλεπός *lastig*, χαλεπαίνω *lastig zijn*.

3. -άω, bezit of uitoefening.

νίκη *overwinning*, νικάω *overwinnen*.

πείνη *honger*, πεινάω *honger hebben*.

ἀπάτη *bedrog*, ἀπατάω *bedriegen*.

σιωπή *stilzwijgen*, σιωπάω *zwijgen*.

4. -άζω, -ίζω.

ὄνομα, *naam*, ὀνομάζω *noemen*.

δίκη *recht*, δικάζω *recht spreken*.

στάσις *oproer*, στασιάζω *oproer maken*.

ἀγών *kamp*, ἀγωνίζομαι *kampen*.

ψῆφος *stem*, ψηφίζω *doen stemmen*.

μέρος *deel*, μερίζω *verdeelen*.

Gevormd van nomina propria beteekenen zij het volgen der gewoonten, der partij of der spraak van hetgeen het stamwoord te kennen geeft.

Ἕλλην *Griek*, ἐλληνίζειν *grieksch spreken*.

Φίλιππος - φιλιππίζειν van Philippus partij zijn.

Μήδος - μηδίζειν *Medisch gezind zijn*.

2. Substantiva.

a. Van Verba.

Om de handeling of werking van het verbum aan te geven, 300
gaan uit op:

1. -μος, -μη, -σις, -τις, -εια, -σια *nomina actionis* (abstracta).

-μα, -ος *nomina rei actae* (concreta).

-μος, -μα: δέω *ik bind*, δεσμός *band*, δέσμη *bundel*, διάδεμα *tulband*.

ὀδύρομαι *ik weekklaag*, ὀδυρμός *het weeklagen*, ὀδυρμα *de klacht*.

-σις: ποίεω *ik dicht*, ποίησις *het dicht*, ποίημα *het gedicht*.

- κοσμέω *ik versier*, κόσμος, κόσμησις *de versiering*, κόσμημα *het versierde, de tooi*.
- σπείρω *ik zaai*, σπόρος *het zaaien*, σπέρμα *het zaad*.
- πράττω *ik doe*, πράξις *de handeling*, πρᾶγμα *de daad*.
- σκέπτομαι *ik zie*, σκέψις, *het zien*, σκέμμα *de beschouwing*.
- γίγνομαι *ik word*, γένεσις *het ontstaan*, γένος *het geslacht*.
- μη: ἐπίσταμαι *ik weet*, ἐπιστήμη *de wetenschap*.
- ῥώννυμι *ik maak sterk*, ῥώμη *de kracht*.
- εια: παιδεύω *ik voed op*, παιδεία, παιδευσις *opvoeding*, παίδευμα *(het opgevoede) de kweekeling*.
- δουλεύω *ik ben slaaf*, δουλεία *slavernij*, δούλευμα *slaaf*.
- τις: φημί *ik zeg*, φᾶτις *de roep*.
- πείθομαι *ik geloof*, πίστις *het geloof*.
- σια: δοκιμάζω *ik onderzoek*, δοκιμασία *het onderzoek*.
- ἐργάζομαι *ik werk*, ἐργασία *de werkzaamheid*.
- ος: κροτέω *ik maak gedruisch*, ὁ κρότος *het gedruisch*.
- λέγω *ik zeg*, ὁ λόγος *het woord*.
- πίνω *ik drink*, ὁ πότος *de drank*.
- η: εὐχομαι *ik bid*, εὐχή *het gebed*.
- ἄρχω *ik begin*, ἀρχή *het begin*.
- α: φθείρω *ik verderf*, φθορά *het verderf*.

ΛΑΝΘ. Nomina op -εια, die afgetrokken denkbeelden uitdrukken en van verba op -εύω afgeleid worden, zijn *paroxytona*, die van mannelijke woorden op -εύς zijn afgeleid *proparoxytona*: βασιλεία *heerschappij*, βασιλεύς, βασίλεια *koningin*.

2. Nomina agentis.

- εύς: βασιλεύω *koning zijn*, βασιλεύς, *koning*, βασίλεια, *koningin*.
- ιερεύω *offeren*, ιερεύς *priester*, ιέρεια *priesteres*.
- γράφω *ik schrijf*, γραφεύς *schrijver*.
- νέμω *ik weid*, νομεύς *herder*. (Vergel. Nº. 91.).

Van substantiva:

- ἄλς *zee*, ἁλιεύς *visscher*, γράμμα *letter*, γραμματεύς *schrijver*.
- τηρ: σώζω *ik red*, σωτήρ *redder*, σώτεια *redster*.
- τωρ: (ῥε, st. bij λέγω) ῥήτωρ *redenaar* (ῥῆμα *woord*, ῥήτρα *afspraak*).

- της: ποιῶ *dichten*, ποιητής *dichter* (vergel. bl. 19.)
 αὐλέω *ik bespeel de fluit*, αὐλητής *fluitspeler*, γρ. αὐλητρίς.
 ὀρχέομαι *ik dans*, ὀρχηστής *danser*, ὀρχηστρίς *danseres*.
 Ook van subst. πόλις *πολίτης*, τέχνη *τεχνίτης*, ὄπλον *ὀπλίτης*.

b. Van Adjectiva.

3. Nomina *qualitatis*, die het *abstractum* van het *adjectivum* uitdrukken.

- της (N°. 50): ταπεινός *nederig*, ταπεινότης-τητος, *humilitas-tatis*.
 μέτριος *matig*, μετριότης-τητος *sobrietas-tatis*.
 νέος *jong*, νεότης-τητος *juventus-tutis*.
 -σύνη: δίκαιος *rechtvaardig*, δικαιοσύνη *rechtvaardigheid*.
 σώφρων *verstandig*, σωφροσύνη, *wijsheid*.
 -εια van adj. op ης: alle *proparoxytona*.
 ἀληθής *waar*, ἀλήθεια *waarheid*.
 ἀσθενής *zwak*, ἀσθένεια *zwakheid*.
 -ία: Feminina *Paroxytona*.
 σοφός *wijs*, σοφία *wijsheid*, *sapientia*.
 κακός *slecht*, κακία *slechtheid*, *malitia*.
 -ος: Neutra, *Barytona*.
 βαθύς *diep*, τὸ βάθος *diepte*.
 εὐρύς *breed*, τὸ εὖρος *breedte*.
 αἰσχρός *schandelijk*, τὸ αἶσχος, *schande*.
 καλός *schoon*, τὸ κάλλος *schoonheid*.
 μακρός *lang*, τὸ μῆκος *lengte*.

Let op de overeenkomstige vorming van καλλίων, κάλλιστος, αἰσίων, αἰσχιστος, μήκιστος.

c. Van Substantiva.

1. Van mannennamen komen vrouwennamen op

- εια, *τεира*, *τρис*, zie boven.
 -ις: Gen. ἰδος, ἰκέτης *smeekeling*, ἰκέτις, Πέρσης, Περσίς.
 -αινα van masc. op ων: θεράπων *dienaar*, θεράπεινα.

2. Nomina Gentilitia.

- ιος, -αῖος: Κορίνθιος, Ἀσσύριος, Ἀθηναῖος, Θηβαῖος.
 -ηνος, ανος, ινος: Κυζικηνός, Σαρδιανός, Ταραντῖνος.
 -ιτης, ατης, ητης: Χερρονησῖτης, Σπαρτιάτης, Αἰγινήτης, Σικελιώτης.
 -εύς: Δωριεύς, Φωκεύς (*Phocæer*), Φωκαεύς (*Phocæer*).

Vrouwelijke: Ἀθηναία, Σπαρτιάτις, Δωρίς, Φωκίς.

3. Nomina Patronymica.

-ίδης, αδής: Πηλε-ίδης, Κρον-ίδης, Αἰνεί-αδής.

-ις: Αἰαντῖς, Κεκροπίς.

4. Deminutiva.

-ίσκος (Masc. Parox.): παιδίσκος-κη, νεανίσκος.

-ιον: παιδίον, πατρίδιον, κηπίον (κηπίδιον).

-άριον: παιδάριον, ἱππᾶριον (ἵππος).

-ίδιον: οἰκίδιον, κυνίδιον (κύων), Σωκρατίδιον.

Zoo νητ-ύδριον ἐν νησίδιον (νήσος), μελ-ύδριον (μέλος), εἰδ-ύλλιον (εἶδος), ἐπ-ύλλιον (ἔπος).

5. Nomina loci.

-τήριον: δικαστήριον *gerecht'splaats*, δεσμωτήριον *gevangenis*.-εῖον: Μουσεῖον *museum*.-ών (Masc.): ἀνδρῶν *mannenzaal*, ξενῶν *gastenkamer*.

3. Adjectiva.

301 -ιος: *Proparox. of Properisp.* ξένος *gasteriend*, ξένιος *gasterrij*.-αιος: " " δίκη *recht*, δίκαιος *rechtvaardig*.
ἀγορά *markt*, ἀγοραῖος *handel-*
drijvend.-ο-ιος: " " αἰδώς *schamte*, αἰδοῖος *ontzag in-*
boezemend.-ε-ιος: " " ἀνὴρ (ἀνδρός) ἀνδρείος *moedig*,
ἀνδρώπειος *menschelijk*.-ε-ος: Stoffelijke, *Perispom.* N°. 109. χρυσοῦς, ἀργυροῦς.-ινος: " *Proparox.* ξύλον *hout*, ξύλινος *houten*, λίθος
steen, λίθινος *steen*.

Ook ἀληθινός = ἀληθής *waar*, ἀνθρώπινος = ἀνθρώπιος,
πεδῖνός *vlak*, en de tijdbepalende *oxytona* ἡμερῖνός *bij dag*,
χθεσῖνός *van χθές gisteren*, ἐαρῖνός *van (ἐαρ) ἦρ lente*, θερῖ-
νός *van θέρος zomer*.

-κός, -ικός: βασιλικός, ἀνθρωπικός, πολιτικός, *van Subst.*

φιλικός, ξενικός, πολεμικός, εὐδαιμονικός, *van Adject.*
γραφικός, πρακτικός, ἀρχικός, *van Verba.*

-ιακός: Κόρινθος, Κορίνθιος, Κορινθιακός.

'Ολυμπία, 'Ολυμπικός, 'Ολυμπιακός.

Πελοπόννησος, Πελοποννήσιος, Πελοποννησιακός.

NB. Als Subst. ἡ μουσική, γραμματική, φυσική.

-εις: *geeft overvloed aan*, N°. 113.

-μων: *neiging tot iets*, N°. 118.

-νός: *δεινός* *verschrikkelijk* (δείδω Pass.), *σεμνός* *eerwaardig* (σέβομαι).

-λος: *δειλός* *lafhartig* (δείδω Act.), *ἀμαρτωλός* *misdoende* (ἀμαρτάνω).

-ρός: *ἐχθρός* *vijandig*, *οἰκτρός* *deerniswaardig*.

-ερός: *φανερός* *duidelijk* (φαίνω), *φθονερός* *afgunstig* (φθονέω).

-ηρός: *πονηρός* *slecht*, *νοσηρός*, *νοσερός* *ongezond*.

-μος, -σιμος: *Proparox.* *μάχιμος* *krijgshaftig* (μάχομαι), *θανάσιμος* *doodelijk*, *χρήσιμος* *nuttig*, *πότιμος* *drinkbaar* (πίνω).

-ης: *meest* *Oxyt.* *ψευδής* *leugenachtig*, *meest* in samenstelling *φιλομαθής* *leergierig*, *εὐμενής* *goedgezind*, N°. 118.

-ος: van verbaalstammen, met verandering van ε tot ο, ει tot οι: (λαλέω) *λάλος* *praatziek*, (λοιδορέω) *λοιδορός* *schimpend*, (τέμνω) *τομός* *snijgend*, (λείπω) *λοιπός* *overig*.

Vele Subst. worden zoo gevormd, bijv.: *αοιδός* *zanger*, *πομπός* *geleider*, *ἄγγελος* *bode*, en voornamelijk Adjectiva Composita, zooals *πατροκτόνος* *vadermoordend*, *ἀνήκοος* *onwetend*, *ἄμαχος* *niet strijdend*.

B. SAMENSTELLING.

Eerste lid. Dit is een nomen, een verbum of een onverbuigbaar woord. 302

I. Wanneer het eerste lid een *nomen* is, neemt dit meestal de ο als uitgang aan, welke voor een vocaal van het tweede woord geëlideerd wordt.

(παῖς) *παιδοτρίβης* *leermeester*, (λόγχη) *λογχοφόρος* *lansdrager*, *κεφαλ-αλγής* *hoofdpijn veroorzakend*, *μόν-αρχος* *alleenheerscher*, *ἡμερο δρόμος* *hardlooper*, *ἀνδριαντο-ποιός* *beeldhouwer*.

De ο blijft voor woorden, die oorspronkelijk met een sibilans (N°. 239—244) begonnen, doch wordt met de ε van ἔχω (σέχω) en ἔργον (φέργον) samengetrokken:

θεο-ειδής *een god gelijk* (φεῖδος), (κακό-εργος) *κακοῦργος* *misdadiger*, *κληροῦχος* *lot bezittend*, *σκηπτουχος* *schepter dragend*.

ΛΑΝΜ. Men vindt ook andere samenstellingen, bijv. *παρρησία vrijmoedigheid* (παν-ρέω), *πάγκαλος zeer schoon*, *ὄδοιπóρος reiziger*, *ναυπηγήσιμος om schepen te bouwen* (ναῦς-πήγνυμι).

II. Zelden is het eerste lid een *verbum*, wiens stam weinig veranderingen ondergaat, bijv. *πεῖθ-αρχος gehoorzaam*, *μισάνθρωπος menschenhatend*.

Dikwijls wordt de stam van het *verbum* alsdan door de syllabe *σι* met het subst. verbonden. *λυ-σί-πονος de moeite doende eindigen* (λύ-ω), *ἐλκε-σί-πεπλος met slepend bovenkleed* (ἐλκω), *ἀερ-σί-πους dravend* (ἀείρω).

303 III. Onverbuigbare woorden blijven onveranderd, met inachtneming der regels van de verandering der consonanten § 18 en de elisie der praeposities, N°. 19.

Men lette op de volgende praefixa:

'A *intensivum*, wat de kracht van het woord versterkt: *ἀτενής zeer gespannen*, *ἀσπρής en ἀσπελής zeer hevig* (vergelijk *omweer*, *ondier* etc.).

'A *privativum* of *privans* (ἀνα-) verzwakt of heft het begrip van het woord op: *δῆλος duidelijk*, *ἄδηλος onduidelijk*: voor vocalen *ἀν*, *ἀνελεύθερος onvrij*, of smelt samen *ἄκων onwillig* voor *ἀέκων*, of smelt niet samen *ἄοπλος ongewapend*.

'A *copulativum* duidt een vereeniging aan, als *ἀκόλουθος vergezellend* van *κέλευθος weg*: *ἀβολεῖν (βάλλω) te zamen treffen*.

'A *euphonicum* om de uitspraak te vergemakkelijken van een woord, dat met twee consonanten begint, *ἀβληχρός* voor *βληχρός zwak*.

Εὔ- beteekent *goed, wel, gelukkig*, tegenovergesteld aan *a priv.* *εὖπλους gelukkig varend*, *ἄπλους niet te bevaren*: *εὐπνους gemakkelijk ademend*, *ἄπνους niet ademend*, *εὐδαίμων gelukkig*, *εὐγενής van edel geslacht, weldenkend*.

Δυσ- het Ned. *mis-* (tegenovergesteld aan *εὖ*, geeft iets moeilijks, onaangenaams te kennen, terwijl *a priv.* meestal het begrip van het woord geheel opheft): *δυσειδής misvormd*, *δυσγενής onedel*, *δύσπλους slecht te bevaren*, *δύσπνους misnoegd*.

'Ερι-, 'Αρι-, 'Αγα-, Δα- = Ήα- versterken het woord, gelijk het Nederl. *zeer*: (*ἐρίδηλος* =) *ἀρίδηλος zeer duidelijk*, *ἐρι-βῶλαξ met groote, zware kluiten* (*βῶλαξ aanrakluit*), *ἐρι-σθενής zeer sterk*, *ἑσκιος schaduwrijk*, *δα-φοινός hoogrood*, *ζάθεος zeer goddelijk*, *ζα-πληθής zeer vol*, *ἀγα-κλυτός roemrijk*.

Παν- zeer (*παμ-, παγ-, παλ-*) N°. 39. *πάμ-μικρος zeer klein*, *πάγ-κάλος zeer schoon*, *πάλ-λευκος geheel wit*.

'Αριστο- versterkt in den hoogsten graad: *ἀριστ-αρχέω op de beste wijze regeeren*, *ἀριστο-κρατία regeering der aanzienlijksten*, *aristocratie*.

'Αρχι- het Ned. *aarts-*, *ἀρχιερεύς aarts priester*, *ἀρχι-κυβερνήτης opperstuurman*.

'Ρᾶ = ῥᾶδιον *gemakkelijk*: ῥᾶθυμός (*gemakkelijk van gemoed*) *zorgeloos, lichtzinnig*.
'Ημι- *half*: ἡμι-θνής *halfdood*.

Tweede lid. Is de eerste letter van het woord een korte vocaal, dan wordt zij verlengd: στρατ-ηγός (στράτὸν ἄγειν), ὑπ-ήκοος *onderhoorig* (ὑπό-ακούειν), κακ-ηγορέω (κακός-ἀγορεύω), κατ-ηγορέω (κατά-ἀγορεύω).

De uitgang wordt gewoonlijk op -ος gevormd: φιλότιμος (τῆμῃ) *eergierig*.

A D V E R B I A.

§ 93.

Over de Adverbia van Adjectiva afgeleid, is in N°. 140 gesproken. Verder worden nog Adverbia gevormd met de volgende uitgangen: 304

-δην. (Verbalia Paroxyt.) κρύβ-δην *heimelijk*, βά-δην *in tred*.

-δόν. (Denominativa Oxyt.) ἀγελ-δόν *troepsgewijze*.

-τί. ὀνομαστί *nominatim*, ἔκοντί *gewillig*.

-ει. ἀμάχει *zonder slag of stoot*, ἀεί *altijd*.

De Adverbia van tijd zijn meest stamadverbia. De meest voorkomende zijn:

χθές = ἐχθές *gisteren*.

τήμερον *heden*.

αὔριον *morgen*.

νῦν *nu*.

ἤδη *reeds nu*.

ἄρτι, νυνδὴ *zooveen*.

εὐθύς, παραχρῆμα *terstond*.

αὐτίκα *dadelijk, oogenblikkelijk*.

ἐξαπίνης = ἐξαίφνης, *plotseling*.

πρῶ *vroeg*.

ὀψέ *laat*.

οὐπω, μήπω, *nog niet*.

εἶτα, ἔπειτα *vervolgens, dan*.

πάλαι *oudtijds, weleer*.

ἄλλοτε *bij een ander gelegenheid*.

ἐνίποτε = ἔστιν ὅτε *somtijds, nu en dan*.

οὐδέποτε, μηδέποτε
οὐδέπώποτε, μηδέπώποτε } *nooit*.

ἔτι *nog*.

ἔξ ἔτι τοῦ *van toen af aan en nu nog*.

ἔτι μέν *een tijd lang, nog daarenboven*.

ἔτι δέ *en daarenboven*.

οὐκέτι, μηκέτι *niet meer, niet langer*.

τέως *een tijd lang*.

τότε op dien tijd, tum. τέως ἕως zoolang als, totdat.

τηνικάδε op dit oogenblik, zoo τηνικάυτα op dat oogenblik.

vroeg op den dag.

AANM. Men verwissele τότε tum, niet met τότε μὲν - τότε δέ = ποτὲ μὲν - ποτὲ δέ nu eens — dan eens, en νῦν nunc, tijdbepalend, met het toonlooze nu νύν.

305 Op de vraag *wanneer?* wordt verder geantwoord 1. door den Genitivus bijv. νυκτὸς καὶ ἡμέρας 's nachts en overdag, ἔρους in den zomer, χειμῶνος in den winter.

2. Door den Dativus: ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, τῇ ὑστεραίᾳ den volgenden dag, τετάρτῳ ἔτι het vierde jaar.

3. Door Adjectiva: δευτεραῖος, τριταῖος, ἐκταῖος etc., op den tweeden, derden, zesden dag etc., ὄρθριος in de vroegte, σκοταῖος in den avond, τελευταῖος eindelijk etc.

4. Met Praeposities, bijv. ἀμφ' ἡλίου δυσμάς omstreeks zons-
ondergang, ὑπὸ, περὶ, πρὸς ὄρθρον, ἐξ ὄρθρου, ἅμα ὄρθρῳ, ἡλίῳ, ἔφ etc. bij den dageraad.

306

Adverbia van plaats.

Waar?	Waarheen?	Vanwaar?
'Αθήνησι, te Athene, Athenis.	'Αθήναζε, n. Ath., Athenas.	'Αθήνηθεν v. Ath., Athenis.
Μεγαροῖ, te Megara, Megarae.	Μεγαράδῃ n. M., Megaram.	Μεγαρόθεν v. M., Megara.
ἐνθάδε alhier, hic.	δεῦρο ἐνθάδε } hierheen, huc.	ἐνθένδ' van hier, hinc.
ἐνταῦθα daar, ibi.	ἐκεῖσε gindsheen, illuc.	ἐντεῦθεν vandaar, inde.
ἐκεῖ, ginds, illic.	αὐτόσε daarheen, eo.	ἐκεῖθεν van ginds, illinc.
αὐτόθι = αὐτοῦ op de plaats zelve (hier, daar) ibidem.		αὐτόθεν van de plaats zelve, inde.
ἄλλοθι elders, alibi.	ἄλλοσε naar elders, alio.	ἄλλοθεν van elders, aliunde.
οὐδᾶμου nergens, nusquam.	οὐδᾶμούσε nergens heen.	οὐδᾶμόθεν nergens vandaan.
πανταχοῦ overal, ubique.	πανταχόσε overal heen, quolibet.	πανταχόθεν van alle kanten, undecumque.
ἁμαί, op den grond, humi.	ἁμάζε ter aarde, in humum.	ἁμάθεν van den grond, ab humo.
οἶκοι te huis, domi.	οἶκαδε naar huis, domum.	οἶκοθεν van huis, domo.
ἐνδον binnen.	εἰσω naar binnen.	ἐνδοθεν van binnen.
ἐξῶσι buitenshuis, foris.	ἐξῶζε naar buiten, foras.	ἐξῶθεν van buiten af.

307

1. Op de vraag *hoe?* πῶς; wordt geantwoord door ὥδε zooals volgt, οὕτως zooals gezegd is (N°. 162.), ἄλλως anders, bij andere gelegenheden, ἑτέρως op een andere wijze, οὐδᾶμῶς geenszins, πάντως in elk geval, ἐκατέρωσε naar beide zijden, ἐκαστοῦ van iedere zijde, onder elk opzicht, telkens, altijd, ἀμφοτέρωθεν van weerszijden.

2. Op de vraag, *langs welken weg* (op welke wijze)? πῇ; ταύτῃ langs dezen weg, op deze wijze, aldus, ἀλλᾶχῇ en ἄλλῃ op een andere wijze, anders, langs een anderen weg, οὐδᾶμῇ langs geen enkelen weg, op geenerlei wijze, πανταχῇ langs elken weg, op alle manieren.

3. Op de vraag: *hoe dikwijls?* wordt met de adverbia numeralia, N°. 144, geantwoord.

Adverbia Correlativa.

308

INTERROGATIVA.	INDEFINITA (alle Enclitisch).	RELATIVA.	
ποῦ; <i>ubi?</i> waar?	πού <i>alicubi</i> , <i>ergens</i> .	οὗ { <i>ubi</i> , ἐνθα { <i>alicuam</i> .	ὅπου <i>waar</i> .
ποῖ; <i>quo?</i> waarheen?	ποῖ <i>aliquo</i> , <i>ergens heen</i> .	οἷ { <i>quo</i> , ἐνθα { <i>waarheen</i> .	ὅποι <i>quo</i> , <i>waarheen</i> .
πόθεν; <i>unde?</i> vanwaar?	πόθεν <i>alicunde</i> , <i>ergens vandaan</i> .	ὅθεν { <i>unde</i> , ἐνθεν { <i>vanwaar</i> .	ὅπόθεν <i>unde</i> , <i>vanwaar</i> .
πότε; <i>quando?</i> wanneer?	πότε <i>aliquando</i> , <i>cens</i> .	ὅτε, <i>cum</i> , <i>ten tijde dat</i> .	ὅπότε <i>cum</i> , <i>wanneer</i> .
πηνέκα; <i>om welk uur?</i>		ἥνικα, <i>ten tijde dat</i> .	ὅπηνικα <i>op dien tijd</i> , <i>waarop</i> .
πῶς; <i>quomodo?</i> hoe?	πῶς <i>eenigszins</i> .	ὥς, ὡσπερ <i>evenals</i> , <i>gelijk</i> .	ὅπως <i>op de wijze waarop</i> .
πῇ; <i>qua?</i> hoe? wat? waarheen? langs welken weg?	πῇ <i>langs eenigen weg</i> , <i>soms</i> .	ῥ, ῥπερ <i>waarlangs</i> .	ὅπῃ <i>langs welken weg</i> .
ποσᾶκις; <i>hoe dikwijls?</i>		ὅσᾶκις <i>zoo dikwijls als</i> .	ὅποσᾶκις <i>hoe dikwijls</i> .

AANM. 1. In de onrechtstreeksche vragen vindt men de vormen der relativa ὅπου etc. der vierde kolom. (N°. 191. 2.).

2. *Ενθα en ἐνθεν zijn meest relativa. Zij zijn aanwijzend in de volgende uitdrukkingen: ἐνθα δὴ *zoo even*, *daar juist*, ἐνθα καὶ ἐνθα *hier en daar*, ἐνθα μὲν — ἐνθα δὲ *hier — daar*, ἐνθεν καὶ ἐνθεν *van beide zijden*, ἐνθεν μὲν — ἐνθεν δὲ *van hier — van daar*.

3. Als demonstrativum bestaat ὥς (ὡς) in de verbindingen: καὶ ὥς *ook aldus*, *ook in zulke omstandigheden*, οὐδ' ὥς, μηδ' ὥς *ook zoo niet*, *zelfs niet in zulke omstandigheden*, ὡς καὶ ὡς *zoo en zoo*, ὡσαυτῶς *evenzoo*.

Adverbiale Spreekwijzen.

Sommige naamvallen van nomina worden dikwijls als adverbia 309 gebezigd.

1. De Genitivus.

ἀγχοῦ *naby*, ἐξῆς, ἐφεξῆς *in rij*, *geordend*, ἐξαιτίας, ἐξαιφνης *plotseling* (zie N°. 304), μικροῦ, ὀλίγου *bijna*, ὁμοῦ *te gelijk*, ἐκποδῶν *uit de voeten*, ἐμποδῶν *in den weg* (voor ἐν ποσίν).

2. De Dativus.

εἰς *zoo maar*, σχολῇ *niet licht*, κομιδῇ *(met zorg) zeer*, σπουδῇ *met ijver*, μοειτε, bezwaarlijk, nauwelijks, περὶ *te voet*, κοινῇ *gemeenzaam*, ἰδίᾳ *privatim*, als bijzonder persoon, δημοσίᾳ *publice*, *van staatswege*, παντράπῃ *heelemaal*, τριχῇ *drievoudig* etc. τῇ ὄντι *inderdaad*, *feitelijk*, χρόνῳ *ten lange laatste*, τῇ ἀληθείᾳ *in waarheid*,

τῷ ἔργῳ inderdaad, δρόμῳ in stormpas, κύκλῳ in een kring, βίᾳ met geweld, ὁρῶ in drift, σιγῇ in stilzwijgen, etc.

3. De Accusativus.

A. Van Pronomina.

Τι *wat*, *waartoe*, *waarom*, in *welk opzicht*, N°. 180, *τι* in *eenig opzicht*, N°. 184, οὐδέν in *geen opzicht*, ἀμφότερα in *beide opzichten*, οὐδέτερά op *geen van beide wijzen*, τὰ πάντα *alleszins*, τὰλλα (τ'ἄλλα) *overigens*, τὸ πᾶν in *het algemeen*, τοῦτο in *dít opzicht*, — en ταῦτα *daarom*, *daartoe*, τοῦτο μὲν - τοῦτο δὲ *deels - deels*, τὸ μετὰ ταῦτα *hierop*, ταὐτὸ τοῦτο *juist hetzelfde*, τὸ σὺμπαν in *het geheel*, omnino, τὰ μὲν - τὰ δὲ *deels - deels*, καθάπερ *zoals*.

B. Van het Neutrum van Adjectiva, vooral in Comparativus en Superlativus (N°. 140. 3.).

Μεγα, μεγάλη δύναμαι *ik vermag veel*, μέγα (μείζω, μέγιστα) φρονῶ *ik ben trotsch*, μέγα βοῶ, λίγω *ik roep luid*, μέγα, μεγάλη λέγω *ik poeh*. Ἀμβλὺ ὄραν *zwak van gezicht zijn*. Ὁξὺ ὄραν καὶ ἀκούειν *scherp zien en hooren*. Ὁξύν ἡδὺ καὶ καλόν, of, κακόν, πονηρόν, σαπρόν. Μίγα κρατεῖν, ἀνάσσειν *met kracht heerschen*, (dicht.) μέγα ἀνευθε *ver verwijderd*.

Μικρόν, μικρά *nauwelijks, ter nauwernood, een weinig*.

Πολύ *verreweeg, zeer, veel*, πυκνά, πολλά, τὰ πολλά *veelal, meerendeels, gewoonlijk*, ὀλίγον *weinig*, τὸ πλείον, ἐπὶ πλείον, τὰ πλείω *meer*, πλείστον *zeer veel*, ἐπὶ πλείστον (μέρος) *voor het grootste gedeelte, meerendeels*, (τὸ) μέγιστον *meestal, voornamelijk, tachý snel*.

Τοῦναντιόν *integendeel*, αὐτὸ τοῦναντιόν *juist integendeel*, πᾶν τοῦναντιόν *geheel tegenovergesteld*.

Πρότερον *vroeger*, τὸ πρότερον *de vorige maal*, πρῶτον *het eerst*, τὸ πρῶτον *voor de eerste maal*.

Τὸ ἀρχαῖον *van ouds, oudtijds*, τὸ λοιπόν en τὰ λοιπά *overigens, verder, in de toekomst*, τελευταῖον, τὰ τελευταῖα *eindelijk*.

Λάβρα *heimelijk*, μάλα *zeer*, τᾶχα *snel, wellicht*, δίχα, τρίχα etc. *in twee, drie enz. deelen*, σφόδρα *zeer*, σάφα *duidelijk*, Σάμα *dikwijls, etc.*

C. Van het lidwoord met een praepositie of Adverbium.

Τὸ ἐπ' ἐμέ, τὸ κατ' ἐμέ, τὸ γ' ἐμὸν *wat mij betreft*, τὸ καθ' ὑμᾶς *wat u aangaat*, τὸ νῦν, τὰ νῦν *nu*, voor 't oogenblik, τὸ πρὶν, πάλαι *voorheen*, τὸ κατ' ἀρχάς in *het begin*, τὸ παράπαν in *het algemeen*, τὸ ἀπὸ τοῦδε *van nu af*, εἰς τὰ μάλιστα *maxime*, ἐκ τοῦ παραχρῆμα *aanstonds*.

D. Van Substantiva.

Ἀρχήν (τὴν) in *het begin, geheel en al*, met ontkenning, *volstrekt niet*, γνώμην ἐμήν *naar mijne meening*, ῥωτιάν, προῖκα (van προῖξ *huwelijksgift*) *voor niets, gratis*, τίς μέρος τι *ten deele*, τὸ ἐμὸν, σὺν μέρος *voor mijn deel*, *wat mij betreft* (zie C. τὸ γ' ἐμὸν), (τὸ) τέλος, πέρας *ten slotte, eindelijk*, τὴν ὥραν *te rechter tijd*, τὴν ταχίστην, πρῶτην (ἰδόν) *ten spoedigste*, τὴν εὐθείαν *rechtstreeks*, μακράν *ver*, τὸν τρόπον *naar het karakter*, τόνδε τὸν τρόπον *op de volgende wijze*, πάντα τρόπον *op iedere wijze*, τοῦτον τὸν τρόπον *op die wijze*, aldus, ἕτερον, ὅν τρόπον etc., τίνα τρόπον *qua ratione*, πάντας τρόπους (ook τίμιν, τοῦτῳ τῷ τρόπῳ), πρόσφασιν *onder voorwendel, voor de leus*, πρόσφασιν μὲν - τὸ δ' ἄληθές *wel onder voorwendel van — doch in waarheid*.

E. Van Participia.

Δέον, προσήκον *als of daar het noodig, betamelijk is*, ἔξόν *als, daar of terwijl het geoorloofd is of was*, δυνατόν ὄν — *mogelijk* —, καλῶς παρασχόν — *zieh een goede*

gelegenheid voordoet, δοκοῦν — goed schijnt, δόξαν τοῦτο, δόξαντα ταῦτα — besloten was, μέλον — ter harte gaat, μεταμέλον — men berouw heeft, προσταχθέν — bevelen is, εἰρημένον — gezegd is, γεγόμενον ἐπ' ἐμοί — van mij afhangt, εἰός — billijk, natuurlijk, blijkbaar is, τὸ λεγόμενον volgens het spreekwoord.

PRAEPOSITIONES.

§ 94.

1. In nauw verband met de Adverbia staan de Praepositiones, **310** die oorspronkelijk adverbia van plaats, tijd of wijze waren en nog als dusdanig bij Homerus, Herodotus en de dichters gebruikt worden. In Attisch proza is dit echter alleen nog het geval met *πρός* in de uitdrukkingen *καὶ πρὸς*, *πρὸς δέ* en *daarbij nog*, en *daarenboven*.

2. Men onderscheidt de praeposities in eigenlijke en oneigenlijke: *eigenlijke*, die met een werkwoord of nomen *tot één woord* kunnen samensmelten, *oneigenlijke* of *adverbia* met welke dit niet kan gebeuren, al zijn zij dan ook naar hun beteekenis en regeering geheel als praeposities te beschouwen.

I. De *oneigenlijke* praeposities of adverbia, die den Genitivus **311** regeeren zijn de volgende:

ἀνευ	} zonder.	ἔνεκα	ter wille van, causa.	μεταξύ	tusschen.
χωρίς		ἐνάντιον	} tegenover.	μέχρι	tot aan.
ἐγγύς nabij.	καταντῖκρύ	ὀπισθεν		} achter.	
εἴσω naar binnen.	καταντιπέρας	κατόπισθεν			
ἔξω naar buiten.	πέραν aan gene zijde.	κατόπιν			
ἐντός binnen.	πέραν voorbij.	πλήν behalve.			
ἐκτός buiten.	λάθρα	} buiten weten van,	} πόρρω	} verre van.	
ἐμπροσθεν voor.	κρύφα				} clam.

ΑΑΝΜ. 1. Evenals ἐνάντιον *tegenover*, behooren hierbij nog de Accusativi *πλησίον nabij, δίκεν bij wijze van, gelijk, instar, χάριν ter wille van, om, gratia* (N°. 309. 3. D).

2. Δίκην, χάριν en ἔνεκα staan veelal achter hun casus.

3. Men lette op de uitdrukking ἐμὴν, σὴν χάριν *mea, tua gratia*.

4. Ἄμα *te gelijk met, bij*, regeert den Dativus, ἀμ' ἐγώ, ἀμ' ἡλίῳ, ἀμὰ τῇ ἡμέρᾳ *bij het aanbreken van den dag*.

5. Μέχρι beteekent als conjunctie, *totdat, donec*, volledig μέχρι οὗ (An. I. 7, 6). Zie N°. 383.

6. Deze oneigenlijke praeposities worden ook als zuivere adverbia zonder verdere regeering gebruikt.

312 II. De *eigenlijke* praeposities regeeren of slechts één of twee, of drie naamvallen.

1. In het algemeen staat

de Genitivus op de vraag: *vanwaar? waaruit?*

de Dativus " " " *waar? waarmee?*

de Accusativus " " " *waarheen? hoever?*

2. Zij zijn met den Genitivus ἀντί, ἀπό, ἐξ, πρό.

Dativus ἐν, σύν.

Accusativus ἀνά, εἰς, ὡς.

Genitivus en Accusativus διά, κατά, μετά, ὑπέρ.

Genitivus, Dat. en Accusat. ἀμφί, ἐπί, παρά, περί, πρὸς, ὑπό.

3. Accent. Alle praeposities zijn oxytona; ὡς, εἰς, ἐν, ἐξ zijn atona, N°. 12. Zie voor de Anastrophe N°. 17, II. en voor de voornaamwoorden en voorzetsels N°. 16. *b*.

Praeposities met den Genitivus.

313 1. Ἀντί, in de plaats van, ter vergoeding van, voor.

Xen. An. III. 1, 17. ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτόν ὡς δοῦλον ἀντὶ βασιλέως ποιήσοντες, *wij trokken tegen hem op, om hem onderdaan te maken in de plaats van koning*. I. 3, 4. ἵνα ὠφελοῖην Κῦρον ἀνθ' ὧν εἶ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου, *om Cyrus ten dienste te staan voor de weldaden, die ik van hem ontving*. An. IV. 1, 15.

Merk op: Soph. O. C. 1326, ἀντὶ παίδων (= πρὸς παίδων) τῶνδε καὶ ψυχῆς, πᾶτερ ἱκετεύομέν σε. *Bij uw kinderen en uw leven smeeken wij u, vader*.

In samenstellingen veelal tegen: ἀντιλέγειν *tegenspreken*, ἀντιτύπειν *tegenslaan*, ἀνταδικεῖν *kwaad met kwaad vergelden*.

2. Ἀπό van, van af.

Xen. An. II. 6. 5. ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων συνέλεξε στρα-
τευμα, *met dit geld wierf hij een leger.* III. 1. 12. ἀπὸ Διὸς τὸ
ἄναρ δοκεῖ εἶναι *de droom schijnt van Jupiter te komen.* I. 2. 7.
ἀπὸ ἵππου ἐξήρπεν *te paard jacht maken,* 1, 2. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς
van uit de provincie, 2, 17. ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου *van zelf,* III. 2.
14. ἀφ' οὗ σὺ σὶνδς. Demosth. XXIV. 6. οὐκ ἀπὸ τοῦ πράγματος
niet in overeenstemming met de zaak (buiten quaestie). Pl. Theaet.
179, c. οὐκ ἀπὸ σκοποῦ *(niet onjuist) met juistheid, terecht.* Xen.
Hell. III. 1. 6. οἱ ἀπὸ τοῦ Δημαράτου *de afstammelingen van.*

Ἀπ' ἐλπίδων, ἀπὸ δόξης *tegen verwachting,* ἀπὸ γλώττης *mondelings,* ἀπὸ σπου-
δης *met ijver,* ἀπὸ τύχης *bij toeval,* ἀπὸ τῶν πολέμιων φόβος *vrees voor de vijanden.*

In samenstellingen:

weg- ἀπιέναι *weggaan,* ἀποπέμπειν *wegzenden.*

af- ἀποτέμνειν *afsnijden,* ἀποθνήσκειν *afsterven.*

terug- ἀποδοῦναι *teruggeven.*

3. Ἐξ uit.

Xen. An. I. 2. 9. Ἐξέρξης ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀπεχώρει, *X. trok uit*
Gr. terug. II. 3. 10. ἐποιοῦντο γεφύρας ἐκ τῶν φοινίκων *zij maak-*
ten (voor zich) bruggen uit palmboomen. I. 2. 22. ἐκ θαλάττης
εἰς θάλατταν van zee tot zee, 1. 6. πόλεις ἐκ βασιλέως δεδομέναι
van wege, door den koning gegeven, VI. 6. 21. ἐκ δὲ τοῦ ἀρίστου
προήγαγεν na het ontbijt voerde hij vooruit.

Ἐκ παιδός, παίδων *van kindsbeen af,* ἐκ παλαιῶν *van oudtijds,* ἐκ δεξιᾶς, ἀρι-
στερᾶς, *πλαγίου rechts, links, in de flank,* ἐξ οὗ, οὗτου *sinds, daarom,* ἐκ τούτου,
τούτων *daarom, derhalve,* ἐξ ἴσου *gelijkelijk,* ἐκ παντὸς τρόπου *op alle wijzen,* ἐκ τοῦ
ἀδίκου *onbillijkkerwijze,* ἐκ τοῦ ἐναντίου *tegenover,* ἐκ τῶν παρίντων *naar de omstan-*
digheden, οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς de kooplieden, ἐκ τῶν Ἑλλήνων *εἰς τοὺς βαρβάρους φό-*
βος vrees der barbaren voor de Grieken.

In samenstelling: uit-, ἐκβάλλειν *uitwerpen,* ἐκκαλεῖν *uitroepen,*
ἐκλέγειν *uitkiezen.*

4. Πρὸ νόός.

Xen. An. I. 2. 17. στήσας τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης
nadat hij zijn wagen midden voor de phalanx had doen stil hou-
den. 7. 13. πρὸ τῆς μάχης, καὶ μετὰ τὴν μάχην νόός *den slag*
en na den slag. 8. 24. νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους *hij*

overwint hen, die vóór den koning gerangschikt waren. Cyr. I. 6. 42. ἐκεῖνοι πάντες ἀξιώσουσι σὲ πρὸ ἑαυτῶν βουλευέσθαι, die zullen allen verlangen, dat gij voor hen (in hunne plaats = ἀντί) zorg draagt. IV. 5. 14. πρὸ ἡμέρας voor het aanbreken van den dag, πρὸ τοῦ voorheen, vroeger.

In samenstelling: vooruit-, προαγγέλλειν vooruit verkondigen, προβαίνειν vooruitgaan, προάγειν voorbrengen, προαιεῖσθαι de voorkeur geven.

Praeposities met den Dativus.

314

5. Ἐν in.

Xen. Anab. VI. 4. 1. λιμὴν ἔστι ἐν τῇ Θράκῃ τῇ ἐν τῇ Ἀσίᾳ de haven ligt in Aziatisch Thracië. I. 6. 1. ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν λεγόμενος onder de dappersten der Perzen gerekend. 6. 3. ἐνῆν δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ en in den brief stonden. III. 1. 21. ἐν μέσῳ κείται ταῦτα ἄλλα dit ligt in het midden als kampprijs. V. 7. 10. λέγειν ἐν ὑμῖν voor u (tot u) te spreken. VI. 4. 27. ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις ἐνυκτέρευον zij overnachtten onder de wapenen. 5. 24. μνήμην ἑαυτοῦ παρέχειν ἐν οἷς ἐθέλει zich roem verwerven bij wie men wil. IV. 7. 9. οὐ γὰρ ἦν ἀσφαλὲς ἐν τοῖς δένδροις ἵστάναι want het was niet veilig onder de boomen te staan.

Hell. V. 2. 29. ἐν ᾧ ἡ βουλὴ ἐκάθητο ἐν τῇ ἐν ἀγορᾷ στοᾷ, ἐν τούτῳ ἡγείται εἰς τὴν ἀκρόπολιν, terwijl de raad in den zuilengang op de markt vergaderd was, voert hij hen intusschen naar den burcht.

Ἐν καίρῳ te rechter tijd, ἐν καλῷ voordeelig.

In samenstelling: in-, ἐνάπτειν in iets bevestigen, ἐνασκεῖν in iets oefenen, ἐνέειν in iets zijn.

6. Σύν (ξύν) met.

Xen. Anab. III. 1. 23. ἔχομεν ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας met de hulp, onder de bescherming der goden. I. 10. 2. βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ de koning met zijn leger (gevolg). 2. 18. σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἦλθον zij gingen lachend naar hun tenten.

In samenstelling: mede-, te zamen-, συνθηρᾶν medejagen, συνιστάναι bijeenbrengen, te zamen plaatsen.

Praeposities met den Accusativus.

7. Ἀνά naar boven, op. (Adverb. ἄνω).

315

Xen. Anab. III. 5. 16. τοὺς Καρδούχους ἔφασαν οἰκεῖν ἀνὰ τὰ ὄρη *zij zeiden dat de Carduchi op de bergen woonden.* Cyr. II. 4. 28. μὴ σύγε, ὅτι δύνασαι τρέχειν ἀνὰ τὰ ὄρη, δρόμῳ ἡγήσῃ *ook moet gij, wijl gij naar de bergen op loopen kunt, niet in stormpas vooruitgaan.*

Van beweging in eene ruimte: ἀνὰ δῶμα door het huis verspreid, ἀνὰ στρατόν door het leger verspreid.

Bij getallen, distributief.

Xen. Anab. III. 4. 21. οἱ στρατηγοὶ ἐποίησαν ἕξ λόχους ἀνὰ ἑκατὸν ἄνδρας *de veldheeren vormden zes afdeelingen, ieder van honderd man.* IV. 6. 4. ἐπορεύθησαν ἀνὰ πέντε παρασάγγας τῆς ἡμέρας *zij legden vijf parasangen per dag af.* VI. 5. 11.

Ἀνὰ στόμα ἔχιν op de lippen hebben, ἀνὰ κράτος summis viribus (κατὰ κράτος vī), ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν dagelijks, ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν den geheelen dag door.

Bij Dichters staat ook de Dat. bij ἀνά. Hom. A. 15.

In samenstelling: op-, ἀναβαίνειν opgaan, stijgen, ἀναβάλλειν opwerpen, ἀναβλέπειν opzien; terug-, ἀναγγέλλειν terugberichten, ἀναπλεῖν terugzeilen, ἀνάγασθαι in zee steken.

8. Εἰς (εἰς) naar, tot.

Xen. Anab. I. 2. 2. παρῆσαν εἰς Σάρδεις *zij waren te Sardes aanwezig* (namelijk, zij kwamen van alle kanten naar Sardes en waren aanwezig). 3. 3. οὐκ εἰς τὸ ἴδιον κατεθέμην ἐμοί, ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ἑδαπάνων *ik bewaarde het niet voor mij, doch gebruikte het voor u.* 9. 5. τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἔργα *wat den krijgsdienst betreft.* II. 3. 25. εἰς τὴν ὑστεραίαν *den volgenden dag.* IV. 1. 15. νόσρ *den volgenden dag, gedurende den nacht.* VI. 6. 13. μὴ δέχεσθαι εἰς τὰς πόλεις *niet in de steden op te nemen.*

Παραγγέλλειν, δραμεῖν εἰς τὰ ὄπλα *te wapen* (onder de wapens) roepen, loopen, εἰς αἴριον, τὴν ἐπιούσαν *tot den morgen*, εἰς τὸν ἐπειτα χρόνον *in den volgenden tijd*, later, εἰς δύναμιν *naar vermogen*, εἰς καλόν = εἰς καιρόν = ἐν καιρῷ *te rechter tijd*, ἐς κενόν *te vergeefs*, δόξα εἰς ἀνδριότητα *krijgsgroem*, λέγειν εἰς τινα *tot iemand spreken*, εἰς ἑσπέραν *tegen den avond.*

Εἰς τοῦτο, τοσοῦτο met Genitiv. in ongunstigen zin, bijv. μανίας = eo furoris, zie N°. 331. b. 2°.

Men lette nog op de uitdrukkingen: εἰς λόγους ἔλθειν *in gesprek treden*, εἰς χει-

ρας *ίέναι* handgemeen worden: *εις* "Αἶδου, διδασκάλου, Ἀγάθωνος met weglating van *οἶκον* *huis*, zie bij den Genitivus.

Bij getallen: ongeveer of distributief.

X. Anab. I. 1, 10: III. 3. 6. *εἶχε τοξότας καὶ σφενδονήτας εἰς τριακοσίους* hij had ongeveer driehonderd boogschutters en slingerers. Cyr. III. 1, 42, V. 3, 6. Hell. II. 4, 12: VI, 4 12. *τῆς δὲ φάλαγγος τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ἔφασαν εἰς τρεῖς τὴν ἐνωμοτίαν ἄγειν· τοῦτο δὲ συμβαίνειν αὐτοῖς οὐ πλέον ἢ εἰς δώδεκα τὸ βᾶθος*, zij zeiden, dat de Lacedemoniërs elke afdeeling met een front van drie mannen hadden opgesteld; en dat zij diensvolgens niet meer dan omstreeks twaalf man diep kon zijn.

In samenstelling: *in-*, *εἰσέναι*, *εἰσβαίνειν* ingaan, *εἰσβάλλειν* inwerpen, *εἰσκαλεῖν* binnenroepen.

9. Ὡς wordt gebruikt in plaats van *εις* bij personen.

Xen. Anab. I. 2. 4. *πορεύεται ὡς βασιλέα* hij gaat naar den koning.

Praeposities met Genitivus en Accusativus.

316

10. Διά door. Adv. διό daarom.

a) Met den Genitivus: door, lat. per.

Xen. An. I 2, 5. *ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας* hij trekt door Lydië. 7. *διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου* midden door het park. 8, 26. *τιτρώσκει τὸν ἄνδρα διὰ τοῦ θώρακος* hij wondt den man door zijn harnas heen. II. 3, 17. *ἔλεγε δὲ ἑρμηνέως* hij sprak door zijn tolk. IV. 5, 1. *ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς* zij trokken door veel sneeuw. 6, 22. *ἔκαον πυρὰ πολλὰ διὰ νυκτός* zij brandden veel vuren gedurende den nacht.

Spreekwijzen: *διὰ στόματος* *ἔχειν* op de lippen hebben (zie ἀνά), *διὰ χειρὸς* *ἔχειν* iets onder handen hebben, met iets bezig zijn, *δι' ὀργῆς*, *δι' ἐπιθυμίας* *ἔχειν* toornig, begeerig zijn, *διὰ χαρίτων*, *δι' ἀθυμίας*, *δι' ἐχθρας* *γίγνεσθαι* aangenaam, moedeloos, vijandig zijn, *διὰ φιλίας*, *διὰ μάχης* *ίέναι*, *ἡκείν τινι* iemand befriend zijn, bekampen, *δι' ἡσυχίας*, *φόβου* *εἶναι* stil, bevreesd zijn, *διὰ τάχους*, *ταχίων*, *βραχυτάτων*, snel, spoedig, *διὰ μακροῦ* van verre, in langen tijd, *διὰ μακρῶν*, *μακροτέρων* *κωιδ-* loopig, breedvoerig, *φίλος* *διὰ τέλους* ten einde toe, getrouwe vriend.

b) Met den Accusativus: wegens, lat. propter.

Xen. An. I. 7, 6. *μεχρὶ οὗ διὰ καῦμα οὐ δύνανται οἰκεῖν ἄνθρωποι* tot waar de menschen wegens de koude niet kunnen wonen.

8, 29. ἐπείμητο γὰρ ὑπὸ Κύρου δι' εὐνοϊάν τε καὶ πιστότητα *wegens zijne goedgezindheid en trouw stond hij bij Cyrus in aanzien*. VI. 6, 24. δι' ἄνδρα δειλόν, ἄνδρα ἀγαθὸν ἀποκτείνων *dat gij wegens een lafaard, een dapper man doodt*.

Διὰ τοῦτο *daarom*. Voor διὰ met den Gen. *door*: διὰ νύκτα, διὰ τάφρον, διὰ στόμα ἔχειν etc.

In samenstelling: door- διαβαίνειν *doorloopen*, διαβάλλειν *doorhalen*, belastereν, διαβιβάζειν *doorheenvoeren*, διαφθείρειν (*door en door*) *geheel en al verwoesten*.

11. Κατά. Adv. κάτω omlaag.

a) met den Genitivus: langs.... naar beneden (tegenover ἀνά).

Xen. An. I. 5, 8. ἔντο ὥσπερ ἂν δράμοι τις περὶ νίκης καὶ μάλα κατὰ πρανοῦς γηλόφου *zij sprongen, zooals iemand voor een overwinning loopen zou, snel langs den steilen rand naar beneden*. IV. 2, 17. μὴ ἠλάμενοι κατὰ τῆς πέτρας *die niet langs de rotsen naar beneden gesprongen waren*. 5, 18. ἤκαν ἑαυτοὺς κατὰ τῆς χιόνος εἰς τὴν νάπην *zij stortten zich langs de sneeuw naar beneden in het dal*. VII. 7, 11. κατὰ τῆς γῆς καταδύομαι *ik zink in den grond*.

Λέγειν κατὰ τινος *tegen iemand spreken*: κατ' Ἑρατοσθένους, Ἀγοράτου, Φιλίππου.

b) Met den Accusativus: langs.

Xen. An. IV. 2, 16. προελθόντας κατὰ τὴν ὁδὸν *langs den weg vooruit te trekken*. V, 2, 19. ἔθεντο τὰ ὄπλα κατὰ τὴν ὁδὸν *zij hielden halt (langs) op den weg*. Cyr. VII. 5, 16. τὸ ὕδωρ κατὰ τὰς τάφρους ἰχώρει *het water liep in de grachten*.

Volgens, met betrekking tot: Pl. Ap. 17. b. ὁμολογοίην ἂν ἔγωγε οὐ κατὰ τούτους εἶναι ῥήτωρ *gaarne geef ik toe geen rede naar volgens hunne opvatting te zijn*. Xen. An. I. 2, 16. τεταγμένοι κατὰ ἴλας καὶ κατὰ τάξεις *in drommen en in het gelid gerangschikt (met geregelde en ongeregelde troepen)*. Cyr. VIII. 1, 6. οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ὑπὸ βασιλεῖ ὄντες *die in Azië's konings onderdanen zijn*. Hell. II. 3, 30. τιμώμενος κατὰ τὸν πατέρα

"Αγνοῖα. *gëeerd wegens zijn vader.* IV. 8, 1. ὁ μὲν δὲ κατὰ γῆν πόλεμος οὕτως ἐπολεμεῖτο *en zoo werd te land gevochten.* Cyr. VI. 3, 12. ἐλαύνειν κατὰ τινα *op iemand afrijden.*

Κατὰ κράτος *vi*, κατὰ δύναμιν *naar vermogen*, κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν *terra marique*, κατὰ πόλιν *door de stad verspreid.*

Distributief: Xen. An. I. 9, 17. κατὰ μῆνα κέρδος *loon per maand.* III. 5, 8. ἔλω διαβιβάσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχιλίους ὀπίτας *ik wil telkens 4000 hopl. overzetten.* IV. 5, 23. ἔδοξε κατὰ τὰς κώμας τὰς τάξεις σκηνοῦν *men vond goed de afdeelingen volgens de verschillende dorpen te legeren.*

Κατ' ἄνδρα *viriliter*, κατὰ μῆνα *maandelijks*, κατ' ἐνιαυτὸν *jaarlijks.*

In samenstelling: *neer-*, καταβαίνειν *neerdalen*, καταβιβάζειν *naar beneden voeren*, καταβάλλειν *naar beneden werpen*; *ten na-deele van-*, κατηγορεῖν, καταγιγνώσκειν *beschuldigen*, veroordeelen.

12. Ὑπέρ.

a) Met den Genitivus: *boven-over.*

Xen. An. I. 10, 12. ὑπὲρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, *want boven (achter) het dorp was een heuvel.* II. 6, 2. ἐξέπλει ὡς πολεμήσων τοῖς ὑπὲρ Χερρονήσου καὶ Πειρίνθου Θραξίν *hij zeilde uit om de Thraciërs boven den Ch. en Per. te beoorloggen.*

Voor, in plaats van, om, ter wille van.

Xen. Cyr. III. 3, 44. νῦν ὑπὲρ ψυχῶν τῶν ὑμετέρων ὁ ἀγὼν καὶ ὑπὲρ γῆς ἐν ᾗ ἔφυτε καὶ ὑπὲρ οἰκῶν ἐν οἷς ἐτράφητε καὶ ὑπὲρ γυναικῶν τὲ καὶ τέκνων καὶ περὶ πάντων ὧν πέπασθε *nu moet gij strijden voor uw leven en voor uw land waarin gij geboren zijt en voor uwe huizen waarin gij zijt opgevoed en voor echtgenooten en kinderen en voor alles wat gij bezit.* An. VI. 6, 18. οἱ ὑπὲρ ἐμοῦ λέξουσιν, *die in mijne plaats zullen spreken.* Zie ook V. 5, 13. X. *nam het woord op voor.*

b) Met den Accusativus: *boven-over* (meer in overdrachtelijken zin dan met den Genit., doch ook = den Genit.).

Xen. An. I. 1, 9. ἐπολέμει τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλάσποντον οἰκοῦσιν *hij beoorloogde de Thraciërs die boven den Hell. wonen.* VI. 5, 4. κατέλιπον τοὺς ὑπὲρ πέντε καὶ τετταράκοντα ἔτη *zij lie-*

ten hen, die boven de 45 jaren waren, achter. Cyr. VIII. 7, 3. ὅτι οὐδέπώποτε ἐπὶ ταῖς εὐτυχίαις ὑπὲρ ἀνδρωπον ἐφρόνησα dat ik mij in voorspoed nooit buitenmate verhieft.

In samenstelling: over-, ὑπερβαίνειν overschrijden, ὑπερβάλλειν over iets heenwerpen, ὑπερήδουσαι zich buitenmate verheugen.

13. Μετά.

a) Met den Genitivus: met = lat. cum.

Xen. An. I. 10, 1. οἱ μετ' Ἀριαίου Ariaeus en zijn leger. II. 6, 18. τούτων οὐδὲν ἂν θέλοι κτᾶσθαι μετ' ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δίκαιῳ καὶ καλῇ ᾤετο δεῖν τυγχάνειν, niets hiervan wilde hij met onrechtvaardigheid verwerven, doch meende dat men dit door gerechtigheid en eerlijkheid moest verkrijgen.

b) Met Accusativus: na.

Xen. An. IV. 6, 2. μεθ' ἡμέραν na het aanbreken van den dag. Thuc. I. 63, 3. μετὰ τὴν μάχην τροπαῖον ἔστησαν na den slag richtten zij een zegeteeken op.

Μετὰ ταῦτα hierop, hierna, vervolgens.

Bij dichters vindt men μετὰ in, te midden van, ook met den Dativus: Hom. Od. γ. 281, ε. 156 etc.

In samenstelling: mede-, μεταδιδόναι meedeelen, of gewoonlijk een verandering: μεταβάλλειν omwerpen, veranderen, μεταγινώσκειν van gevoelen veranderen, μετατιθέναι verplaatsen, veranderen, μεταστρέφειν omkeeren, veranderen

Praeposities met drie Naamvallen.

14. Ἀμφί en Περί om. Deze komen met elkander in gebruik overeen, ofschoon ἀμφί eigenlijk van beide zijden (ἄμφω, ἀμφότεροι), περί van alle zijden, rondom beteekent.

a) Met Genitivus: aangaande (= lat. de), ter wille van, om.

Xen. An. I. 2, 8. ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας die met hem over de toonkunst twistte. II. 3, 1. κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν hij zond een heraut om een verdrag te sluiten. IV. 5, 17. οἱ πολέμιοι προσῆσαν πόλλω θορύβῳ ἀμφὶ ὧν εἶχον διαφερόμενοι de vijanden naderden met veel gedruisch, terwijl zij over den buit twistten. Cyr. III. 1, 8. εἰς καιρὸν ἦκει, ὅπως τῆς δίκης ἀκούσης παρὼν τῆς

ἀμφὶ τοῦ πατρός *gij zijt te rechter tijd gekomen, om tegenwoordig te zijn bij de rechtspraak over uw vader.*

Περὶ πολλοῦ, πλείονος, πλείστου, παντὸς ποιῆσθαι *hoog, hooger, het meest, boven alles schatten.*

b) Met Dativus: rondom, om, *van lichaamsdeelen.*

X. An. I. 5, 8. ἔνιοι τῶν Περσῶν εἶχον καὶ στρεπτοὺς περὶ τοῖς τραχήλοις, καὶ ψέλλια περὶ ταῖς χερσίν, *sommigen der Perzen droegen ketenen om den hals en armbanden om de handen.*

Ἄμφι met Dat. is dicht., bijv. Hom. Σ. 344.

Overdrachtelijk θαρρεῖν, δεῖσαι περὶ τινι *bij iets moed hebben, voor iets vreezen.*

c) Met Accusativus: rondom, meest overdrachtelijk.

Xen. An. I. 6, 4. ἐκέλευσε θέσθαι τὰ ὄπλα περὶ τὴν αὐτοῦ σκηνήν *hij beval hen rondom zijn tent post te vatten.* IV, 2, 5. καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καζημένους *zij overvallen de wachters die rondom het vuur gezeten waren.* IV. 5, 36. περὶ τοὺς πόδας περιειλεῖν τι *iets om de pooten winden.*

Merk op: Xen. Cyr. I, 2, 13. θώρακα περὶ τοῖς στήρνοις καὶ γέρρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ. II. 1. 9. θώραξ περὶ τὰ στήρνα καὶ γέρρον εἰς τὴν ἀριστεράν.

Bij tijdsbepalingen en getallen: omstreeks.

X. An. I. 8, 1. ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν. II. 1, 7. περὶ πλήθουσαν ἀγοράν *omstreeks middag.* I. 7, 1. περὶ μέσας νύκτας *omstreeks middernacht.* VI. 5, 32. περὶ ἡλίου δυσμάς *omstreeks zons-
ondergang.* VI. 2, 16. ἀμφὶ τετταράκοντα ἱππίας *omstreeks 40
ruiters.* Cyr. I. 2, 15. ἀμφὶ τὰς δώδεκα μυριάδας *omstreeks 120,000.*

Ten opzichte van = εἰς, πρὸς en κατὰ met den Acc. Lat. in, erga. ἔχειν, εἶναι περὶ τινα *zich ten opzichte van iemand ver-
houden.* Cyr. IV. 5, 29.

Περὶ, ἀμφὶ τι ἔχειν, εἶναι met iets bezig zijn, οἱ ἀμφὶ, περὶ τινα *iemand met de
zijnen, met zijn gevolg, τὰ περὶ τοὺς θεοὺς de zorg voor den eeredienst.*

In samenstelling: om-, ἀμφιβάλλειν, περιβάλλειν *omwerpen.*

15. Ἐπί.

a) Met den Genitivus: op.

X. An. I. 2, 16. Κῦρος παραλύνων ἐφ' ἄρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἄρμαμαξίης, *Cyr. reed op een strijdswagen en de Cilic. konin-
gin op een reiswagen voorbij.*

Ten tijde van: X. Cyr. VIII. 7, 1. ὁ Κῦρος ἀφικνεῖται εἰς

Πέρσας τὸ ἑβδομον ἐπὶ τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, *C. komt voor de zevende maal gedurende zijn regeering naar Perzië.* 8, 15. οἱ Πέρσαι ἑρπυκιώτεροι πολὺ νῦν ἢ ἐπὶ Κύρου εἰσὶν *de Perzen zijn nu veel weelderiger dan ten tijde van C.* An. VI. 5, 2. ἐπὶ τοῦ πρώτου ἱερείου *bij het eerste offer.*

Distributief X. An. 1. 2, 15. οἱ Ἕλληνες ἐτάχθησαν ἐπὶ τετάρων *de Gr. waren vier man diep opgesteld.* V. 2, 6. ἦν γὰρ ἐφ' ἐνός ἢ κατὰβασις *want men kon slechts één voor één af dalen.*

Πλεῖν ἐπὶ τινος *waren in de richting van.* μένειν ἐπὶ τινος *bij iets blijven, met iets tereden zijn,* οἱ ἐπὶ τῶν πραγμάτων *de hooge staatsbeambten,* ἐπὶ πολλῶν τεκμηρίων *epideiknynai met vele bewijzen staren,* ἐπὶ τῶν πράξεων *in rebus gerendis, bij de onderneming van zaken,* ἐπὶ κέρως πορεύεσθαι *in kolommen marcheeren (κατὰ κέρας ἐπιθίσθαι in de flank aanvalten),* ἐπὶ πάλαγγος ὑψηγείσθαι *in phalanx vooruitteeren.*

Met den Dativus: *bij, na, achter.*

X. An. I. 4, 1. πόλις ἐπὶ τῇ θαλάττῃ *bij de zee.* 8, 27. ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ *zij lagen bij hem.* VI. 5, 23. ἐπὶ ταῖς θύραις τῆς Ἑλλάδος *in de onmiddellijke nabijheid van Gr.* Cyr. II. 3, 7. ἀνέστη δ' ἐπ' αὐτῷ Φεραύλας *na hem stond Ph. op.* VI. 2, 27. ἐπὶ τῷ σίτῳ εὐθὺς ἀρχώμεθα πίνειν ὕδωρ *laat ons van nu af beginnen water bij het eten te drinken.* Hell. IV. 4. 9. τὴν μὲν οὖν ἐπὶ τῇ νυκτὶ ἣ εἰσηλθὼν ἡμέραν ἄμαχοι διήγαγον, *den dag nu, die op den nacht volgde waarin zij binnengetrokken waren, brachten zij zonder te strijden door.* Cyr. VI. 3, 24

Om een doel aan te geven.

X. An. IV. 4, 17. ἐπὶ τίνι συνειλεγμένον *tegen wie, met welk doel verzameld.* V. 8, 18. ἐπ' ἀγαθῷ ἐκόλασα αὐτόν *ik heb hem voor zijn goed getuchtigd.* VI. 4, 13. θύεσθαι ἐπὶ ἀφόδῳ, 17. ἐπὶ πορείᾳ, 5, 2. ἐπ' ἐξόδῳ *voor het vertrek, de reis, een strooptocht offeren.*

Op. X. An. IV. 4, 2. ἐπὶ ταῖς πλείσταις οἰκίαις τύρσεις ἐπῆσαν, *op de meeste huizen waren torens.*

Ἐπὶ τινι εἶναι, γίγνεσθαι *in iemands macht zijn, komen, ook absoluut τὸ ἐπὶ τούτῳ voor zoover het in zijne macht was,* An. VI. 6, 23. Zoo An. I. 1, 4, III. 1, 35, V. 5, 20. Cyr. I. 3, 14. Ἐπὶ τοῖς ὗπλοις μένειν *onder de wapenen blijven.*

Ἐπὶ τούτοις, 1) van tijd: *hierop, vervolgens,* X. Cyr. III. 2, 23. V. 5, 21.; van volgorde: *na dezen, vervolgens.* Cyr. V. 5, 38 en V. 3, 38.

2) *op deze voorwaarden = ἐπὶ τοῖσδε* Thuc. III. 114, 3. ἐφ' οἷς *op welke voorwaarden,* Hell. II. 4, 22.

'Επὶ τούτῳ op deze voorwaarde, Ann. VII. 6, 16.

'Εφ' ᾧτε of ἐφ' ᾧ 1) op voorwaarde dat, Hell. II. 2, 20 en 3, 11. 2) met het doel om, An. VI, 6, 22.

'Επὶ τούτῳ . . ἐφ' ᾧτε op deze voorwaarde, dat. Pl. Ap. 29. c.

c) met den Accusativus: naar, op, tegen.

X. An. I. 2, 17 en 18. δρόμος ἐγένετο ἐπὶ τὰς σκηνάς *er ontstond een geloop naar de tenten*. VI, 5, 32. ἀπῆσαν ἐπὶ θάλατταν *zij gingen weg naar de zee*. I. 8, 3, III, 4, 35. ἀναβῆναι ἐπὶ τὸν ἵππον *te paard stijgen*. VI, 5, 22. παρήγγελτο τὰ δόρατα ἐπὶ τὸν δέξιον ὤμον ἔχειν *er werd gekommandeerd de lansen op den rechter schouder te houden*. VII. 3, 5. στρατηγοὺς ἐπὶ δειπνον ἐκάλεσε *hij riep de veldheeren ter maaltijd*. I. 5, 13. τρέχειν ἐπὶ τὰ ὅπλα *te wapen loopen*. Cyr. I. 2, 9 en 4, 5. ἐπὶ θήραν ἐξίεναι *op jacht gaan*. III. 1, 5. Τιγράνης ἐπὶ λόφον τινὰ καταφεύγει *T. vlucht op een heuvel*. V. 3, 50. ἴτω τις ἐφ' ὕδωρ *dat iemand ga water halen*.

Στρατεύεσθαι, πορεύεσθαι, ὁρμᾶσθαι, ἵεναι ἐπὶ τινι *tegen iemand optrekken*. An. VI. 5. 25, 26, 29, 30. Cyr. I. 1, 2. ἄνθρωποι ἐπ' οὐδένας μᾶλλον συνίστανται ἢ ἐπὶ τοὺτους οὓς ἂν αἰσθωνταί ἄρχειν αὐτῶν ἐπιχειροῦντας, *de menschen staan tegen niemand eerder op, dan tegen dirgenen, welke zij bemerken, dat hen willen beheerschen*.

Merk op: X. Ages. I. 16. 'Ο δὲ Ἀγησίλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν ἵεναι εὐθὺς ἀντιστρέψας ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο, *doch Ag. in plaats van naar Carië te gaan, nam aanstonds een tegenovergestelde richting naar Phrygië*. Cyr. III. 3, 12. εἶπεν αὐτοῖς νῦν μὲν ἀπῆναι ἐπὶ τὰς τάξεις, πρὶν δὲ παρῆναι ἐπὶ τὰς Κνωζάρου θύρας. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἦμα τῇ ἡμέρᾳ παρήσαν ἐπὶ θύραις, *hij zeide hun van nu naar hun afdeelingen terug te keeren, doch vroeg bij het paleis van C. aanwezig te zijn (beweging): en den volgenden dag waren zij bij het aanbreken van den dag bij het paleis tegenwoordig (rust)*. Zoo ook VI. 1, 1. ἦκον ἐπὶ τὰς θύρας — ὅτι ὄχλος ἐπὶ ταῖς θύραις εἴη.

Tijdaangevend. An. VI. 4, 36. οὐκ ἐγίνετο τὰ ἱερὰ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας *gedurende drie dagen waren de offers niet gunstig*. Thuc. III. 68, 3. ἐπὶ δεκά ἔτη ἀπεμίσθωσαν τὴν γῆν *zij verhuurden het land voor 10 jaren*.

Spreekwijzen. 'Επὶ πάν *geheel en al*, ὡς ἐπὶ τὸ πόλυ *zoals meestal*, ἐπὶ δόρυ ἀναστρέφειν *rechtsonkeer maken*, ἐπ' ἀσπίδα *linksom*, ἐπὶ πῶδα ἀναχωρῆσαι *zich langzaam terugtrekken*. An. IV. 2, 13. ἐπὶ πολὺ δ' ἦν τὰ ὑποζύγια πορευόμενα, *de lastdieren toch trokken in een lange rij vooruit*.

In samenstellingen: op-, ἐπιβάλλειν *op iets werpen*, ἐπιβαίνειν *betreden, bestijgen*; bij-, ἐπιδιδόμειν *bijvoegen*, ἐπικαλεῖν *bijroepen*,

ἐπιλέγειν *bij iets zeggen, bijvoegen*; tegen-, ἐπιστατεύεσθαι *tegen iemand te velde trekken*, ἐπιβουλεύειν *tegen iemand iets beramen, belagen*.

16 Παρά bij.

a) Met den Genitivus: *van den kant van, van bij*.

b) Met den Dativus: *bij*.

X An. I. 9, 29. παρὰ βασιλέως πολλοὶ πρὸς Κύρον ἀπῆλθον, νομίζοντες παρὰ Κύρῳ ὄντες ἀγαθοὶ ἀξιωτέρας ἂν τιμῆς τυγχάνειν ἢ παρὰ βασιλεῖ, *velen gingen van den kant des konings naar C. over, daar zij meenden door hun dapperheid bij C. meer eer te verkrijgen dan bij den koning*.

Οἱ παρὰ Κύρου Cyrus gezanten, τὰ παρὰ K., C. bevelen.

c) Met den Accusativus: *tot, bij, tegen (= ἐπί met Acc.)*.

X. An. I. 3, 7. οἱ δὲ στρατιῶται ὅτι οὐ φαίη παρὰ βασιλεία πορεύεσθαι ἐπ' ἡνέσαν· παρὰ δὲ Ξενίου πλείους ἢ δισχίλιοι ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ Κλέαρχον *en de soldaten prezen hem, omdat hij weigerde tegen den koning op te trekken; en meer dan 2000 gingen zich van X. bij Cl. legeren*.

Langs, secundum. An. I. 2, 13. ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρίνη *langs den weg was een bron*. III. 5, 1. ἦσαν κῶμαι πολλαὶ παρὰ τὸν ποταμόν *er lagen vele dorpen langs de rivier*.

Παρὰ τὴν γῆν - θάλατταν πλεῖν, πορεύεσθαι, ἵεναι *langs het land varen, langs de zee gaan, optrekken*. An. VI. 2, 1 - 2, 18 - 3, 10 etc.

Tegen (overdrachtelijk). An. III. 2, 10 παρὰ τοὺς τῶν θεῶν ὅρκους *tegen de eeden den goden gezworen*. Mem. I. 3, 4 εἴ τι δόξειε Σωκράτει σημαίνεσθαι παρὰ θεῶν ἥττον ἂν ἐπέσθῃ παρὰ τὰ σημαινόμενα ποιῆσαι ἢ εἴ τις αὐτὸν ἐπειθεῖν ὁδοῦ λαβεῖν ἡγεμόνα τυφλόν, *wanneer S. meende dat hem iets door de goden bevolen werd, dan zou men hem gemakkelijker overreed hebben om een blinde als gids te nemen voor den weg te wijzen, dan om tegen die bevelen te handelen*.

Εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν *tegen verwachting gelukkig zijn*, παρ' ὀλίγον ποιῆσαι *gering achten*, παρ' ἐκάστην ἡμέραν *dagelijks*, παρὰ τοὺς ἄλλους εὐτακτος *boven de anderen ordelijk*.

In samenstelling: *bij-, παρεῖναι tegenwoordig zijn, παρακαλεῖν*

bijroepen; voorbij-, παραβαίνειν voorbijgaan, overtreden, παραπλεῖν voorbijzeilen; in slechte beteekenis: παραποιεῖν vervalschen, παραπρεσβεύειν een gezantschap trouweloos waarnemen, παραπίεσειν op listige wijs overreden, παρασπονδεῖν een verbond verbreken.

17. Πρὸς bij = παρά.

a) Met Genitivus: (van den kant van) bij.

X. An. VII. 6, 33. ἔχων ἔπαινον πολὺν πρὸς ὑμῶν met grooten lof bij u (van uwen kant). 39. διὸ καὶ χεῖρον αὐτῷ εἶναι πρὸς ἡμῶν τε τῶν Λακεδαιμονίων καὶ πρὸς αὐτοῦ en dat hij daarom minder goed aangezien was bij ons de L. alsook bij hem.

Πρὸς θεῶν, ἀνθρώπων, Διός, bij de goden, menschen, Jupiter. An. V. 7, 11.

b) Met Dativus: bij, in de nabijheid.

X. An. I. 8, 14. παρελαύνειν οὐ πᾶν πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι op eenigen afstand van het leger voorbijrijdend. IV. 5, 22. ἦσαν πρὸς τῇ κώμῃ waren zij bij het dorp.

Πρὸς τούτοις = πρὸς δ' ἔτι en πρὸς δὲ καὶ daarenboven.

c) Met den Accusativus = παρά.

Bij: X. An. I, 1, 3 διαβάλλει τὸν Κύρον πρὸς τὸν ἀδελφόν hij klaagt C. bij zijn broeder aan. 4, 9. ἀφικνοῦνται πρὸς τὸν Ἀράξην ποταμόν zij komen bij de rivier de A. VI, 1, 5. πρὸς αὐλὸν ὠρχοῦντο zij dansten onder fluitspel. 6, 4. οἱ πλῆσιον ὄκουν πρὸς Ξενοφῶντα die in de nabijheid van X. woonden.

Tegen: An. I. 3, 21. ὅτι ἄγοι πρὸς βασιλέα dat hij hen tegen den koning voerde.

Naar: An. I. 1, 10. ἔρχεται πρὸς Κύρον hij gaat naar C. 9, 23. πρὸς τοὺς τρόπους ἑκάστου σκοπῶν op ieders levenswijze acht gevend. Cyr. VIII. 6, 21. τὴν ἀρχὴν ὠρίζεν τῷ Κύρῳ πρὸς ἔω μὲν ἢ ἐρυθρὰ θάλαττα κ. τ. ε. de roode zee begrensde C. rijk (naar) in het Oosten.

Ten opzichte van: An. I. 3, 9. οὕτως ἔχει τὰ Κύρου πρὸς ἡμᾶς ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκείνον C. staat in dezelfde verhouding tot ons, als wij tot hem. 9, 6. πρὸς τὰ θηρία φιλοκινδυνότατος zeer koen tegenover wilde dieren.

Spreekwijzen: πρὸς ταῦτα hierop, hierover, πρὸς φιλίαν vriendschappelijk, πρὸς δόγην, βίαν, χάριν, ἐχθραν ποιεῖν τι iets in drift, met geweld, goedschiks (uit gunst-

bejaq), uit vijandschap doen, τὰ πρὸς πόλεμον wat den oorlog aangaat, πρὸς ἑσπεραν tegen den avond.

In samenstelling: bij, toe-, προσβαίνειν, bij iets gaan, toetreden, προσβάλλειν toewerpen.

18. Ὑπό onder.

a) Met den Genitivus: van onder, onder.

X. An. VI. 4, 25. λαβὼν βοῦν ὑπὸ ἀμάξης een os van (onder) den wagen genomen hebbende. ὑπὸ γῆς onder de aarde.

Door (bij 't Passivum): An. I. 5, 5. πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπώλετο ὑπὸ λιμοῦ vele lastdieren kwamen van honger om.

Wegens: Cyr. I. 4, 11. οὐκ ἀμαρτεῖν τῶν κάπρων ὑπὸ τῆς πλατύτητος de wilde zwijnen wegens hun breedte niet missen.

Zoo ὑπὸ λύπης, ἡδονῆς, ὀργῆς, αἰσχύνης, δόξης wegens (uit) smart, vermaak, toorn, schaamte, smart, ὑπ' εὐθείας, σοφίας, ἀπειρίας uit eenvoud, wijsheid, onervarenheid.

b) Met den Dativus: onder.

X. An. IV. 7, 8—10. ἦλθον ὑπὸ τὰ δένδρα . . . προέτρεχεν ἀπὸ τοῦ δένδρου ὑφ' ᾧ ἦν αὐτός, zij gingen onder de boomen . . . hij liep vooruit van af den boom waaronder hij stond.

c) Met den Accusativus: onder.

X. An. I. 8, 27. Κῦρον ἀκοντίζει τις ὑπὸ τὸν ὀφθαλμόν iemand trof C. met een lans onder het oog. IV. 7, 8. ἀπῆλθον ὑπὸ τὰ δένδρα zij gingen onder de boomen. Cyr. VI. 3, 13. ἐλαύνειν ὑπὸ τὴν σκοπὴν rijden tot aan den voet van den heuvel, waarom de verspieters stonden.

Van tijd: tegen. Thuc. IV. 67, 1. οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ νύκτα πλεύσαντες de Ath. bij het aanbreken van den nacht (sub noctem) weggezeild. 101, 5 ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἡμέρας in diezelfde dagen (sub eodem dies).

In samenstelling: onder- ὑπολύειν onder iets losmaken, ὑποδεῖν onderbinden, ὑποτιθέναι onderplaatsen.

SYNTAXIS DER NOMINA EN VERBA

MEER IN HET BIJZONDER.

§. 75.

Subject en Praedicaat.

318

1. Bij een subjectum neutrum Plurale staat het *praedicaat* meestal in het Enkelvoud, doch het *praedicaatsnomen* altijd in het Meervoud.

X. An. IV. 3, 19 ἐπεὶ δὲ καλὰ ἦν τὰ σφάγια toen de offers goedgunstig waren. IV. 1, 20. (Doch Plur. An. I. 5, 1—7, 17.)

2. Bij een subject in den Dualis of bij twee subjecten staat het Praedicaat in den Dualis of in den Pluralis.

An. IV. 1, 19. δύο καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ ἄνδρε τέθνατον twee voortreffelijke mannen zijn omgekomen. IV. 3, 10. Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκω twee knapen liepen naar X.

3. Is het subject een *nomen collectivum singulare* dan kan het Praedicaat in het Pluralis staan. *Constructio ad sensum*, κατὰ σύνεσιν.

X. An. I. 7, 4. VI. 4, 20 πᾶσα ἡ στράτια ἐκυκλοῦντο περὶ τὰ ἱερά geheel het leger schaarde zich rondom de offers.

Vergelijk An. II. 1, 6 en uitdrukkingen als τὸ μισράκιόν ἐστι καλός, φίλε τέκνον. Hom. β. 363. Ἐκτὼρ λείπε δὲ λαὸν Τρωϊκόν, οὓς αἰέοντας ὄρυκτ' ἰθάφτος ἔρυκε.

4. Bij meerdere subjecten staat het Praedicaat of a) in het Singularis overeenkomende met een der enkelvoudige subjecten, of b) in het Pluralis.

Het Praedicaatsnomen staat dan bij personen in het mannelijk, bij zaken in het onzijdig meervoud.

X. Cyr. III. 1, 7, ὥς εἶδε πατέρα τε καὶ μητέρα αἰχμαλώτους γεγεννημένους toen hij zijn vader en moeder gevangen genomen zag. (Vergel.: pater et mater mihi mortui sunt). Hom. E. 891. αἰὲ γὰρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε, altijd toch vindt gij genoegen in twist en oorlogen en gevechten. Ook X. An. II. 1, 16. Mem. III. 1, 7. λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος, ἀτάκτως ἐρριμμένα, οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν, steenen en hout en klei

zonder orde op elkander geworpen hebben geen nut. (Libri et picturae saepe carissima sunt).

AANM. 1. Dikwijls staat het praedicaat, vooral *εἶναι* zijn, in het begin van een zin in het enkelvoud, terwijl meêrvoudige subjecten volgen. An. VI. 2, 10. *ἦν δὲ ἐπὶ ἡμῶν τοῦ στρατεύματος Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοί*, meer dan de helft toch van het leger waren Arc. en Ach. An. II. 4, 6.

2. Het werkwoord kan zich of naar het subject of naar het praedicaatsnomen richten, wanneer deze in getal verschillen. An. I. 4, 4. *Ἄπαν τὸ μέσον τῶν τευχῶν ἦσαν στάδιοι τρεῖς*, de geheele middenruimte tussehen de versterkingen was drie stadiën groot. Cyr. I. 6, 28.

5. Mannelijke en vrouwelijke Appellativa als subject hebben dikwijls een Praedicaat (als substantivum) in het onzijdig enkelvoud, wat kan verklaard worden door de weglating van *χρῆμα*, *κτῆμα* ding of *τὶ* iets.

Plato Hipp. maj. 295. e. *δύναμις μὲν ἄρα καλόν, ἀδυναμία δὲ αἰσχρόν*; is macht dan schoon, onmacht daarentegen schandelijk?

6. Wanneer een pronomén demonstrativum subject van een zin is, komt het meestal met zijn praedicaatsnomen in geslacht overeen.

X. An. I. 1, 7 *καὶ αὐτὴ αὖ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ* en dit was wederom een ander voorwendsel voor hem. Zoo IV. 7, 4 en 8, 4.

Doch An. I. 3, 18 *ἐγὼ γέ φημι ταῦτα φλυαρίας εἶναι* ik zeg dat dit beuzelingen zijn.

Onderscheid: *τί ἐστι φιλία* wat is vriendschap, van *τίς ἐστι φιλία* wat voor een vriendschap is dit.

7. De verba *εἶναι* *γίγνεσθαι* kunnen ook als praedicaat met, *adverbia* verbonden worden.

X. An. I. 8. 8 *ἐγγύτερον ἐγίγνοντο* toen zij naderbij kwamen, V. 4, 24 *ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν οἱ ὀπλίται* toen de hopliten in de nabijheid waren.

8. Het subject wordt soms verzwegen, wanneer het duidelijk is uit de handeling, die het werkwoord aangeeft. Zoo *σουλπίζει*, *σημαίνει* (ὁ *σουλπιγκτής*), *θύει* (*θύτης*), *ἐκήρυξε* (ὁ *κήρυξ*), *οἰνοχοεῖ* (ὁ *οἰνοχόος*), *ἀναγνώσεται ὑμῖν* (ὁ *ἀναγνώστης*). Xen An. I. 17. III. 4, 36. IV. 1, 3.

9. De copula *ἐστι* blijft weg: a) bij Substantiva, zooals *ἀνάγκη* het is noodzakelijk, men moet, *χρεὼν* daar het noodig is, *οὐ χρεὼν* wederrechtelijk, onbetamelijk,

ἄμικ *het is gebruik, billijk, natuurlijk, geoorloofd*, καιρός *met volgenden Infinitivus het is tijd om-*, ὥρα *met Infinitivus of Acc. c. Infin. het is tijd om-*.

δ) Bij de Adjectiva: ἔτοιμος *bereid, gereed*, φρούδος *weg, verdwenen*, αἰτιος *veroorzakend, schuldig*, ῥῆδιος *gemakkelijk*, χαλεπός *moeilijk*, δῆλος *openbaar, duidelijk*, enz.

ε) In de spreekwijzen: θαυμαστόν ὄν, ὅσα *ongelooflijk veel*, οὐδὲν θαυμαστόν *het is geen wonder*, ἀμήχανον ὄν *onberekenbaar groot*, wonderbaar hoe groot, μέγαν quantum, ὅσον καθ' ἡμᾶς *zooveel in onze krachten is*, οὐδὲν οἶον *niets is daarmee te vergelijken*, N°. 197 c.

d) Bij het neutrum der Adjectiva Verbalia op -τέον of Plur. -τέα. Τοῦτο ποιητέον, τοῦτο νῦν σκεπτέον.

§ 96.

Artikel. Adjectiva.

- 319 1. Het artikel is *individueel* of *generisch*, naarmate het een bepaalde, *afzonderlijke* zaak of persoon aanwijst of alle personen of zaken van *eenzelfde* soort.

Zoo staat het individueel in plaats van het *pronomens possessivum* (N°. 26. A. 3.), in de beteekenis van „*de bekende*” (N°. 26. c) en somtijds *distributief*. X. An. III. 1, 21. ὑπισχνέται δώσειν τρία ἡμίδρακα τοῦ μηνος τῷ στρατιώτῃ *hij belooft aan ieder soldaat (in het bijzonder, individueel) drie halve dareiken per maand (individueel) te zullen geven.*

Daarentegen staat het algemeen, *generisch* of *generaliseerend* An. II. 6, 10. λέγειν Κλέαρχον ἔφασαν ὡς δέοι τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι μᾶλλον τὸν ἄρχοντα ἢ τοὺς πολεμίους, *men verhaalde als woorden van Cl. dat een (de) soldaat (generisch) meer zijn bevelhebber dan de vijanden moest vreezen.*

- 320 2. Het artikel staat dikwijls met weglating van zijn substantivum, vooral bij den Genit. Possessivus (N°. 330).

Zoo met weglating van 1) ἄνθρωποι, οἱ ἐν ἁστί, οἱ ἐκ τῆς πόλεως *zij die in de stad zijn, de stedelingen*, οἱ μετ' αὐτοῦ (zie μετὰ) οἱ παρὰ βασιλείως, οἱ περὶ, ἄμφι, *syn tini*, zie deze praepositiones.

2) πράγματα, χρήματα etc. τὰ τῆς πόλεως *de staatsbelangen*, τὰ παρ' ἡμῖν, τὰ ἡμέτερα *onze toerusting* (X. Cyr. VI, 2, 15—20), τὰ πρὸς ἑω *de in het oosten gelegen landen*, τὰ εἰς τὸν πόλεμον (ἔργα), *de krijgssaken*, τὰ πρὸ τῶν ποδῶν *wat voor de voeten, voor de hand ligt.*

Door deze weglating worden adjectiva en adverbia zelfstandig gebruikt.

Adverbia οἱ τότε *de menschen die toen leefden*, ἡ αὔριον *de dag van morgen*. Zie verder den Acc. Adverbialis.

Adjectiva ὁ σοφός *de wijze*, ἡ ἐπιούσα, ὑστεραία, προτεραία (= ἡμέρα) *den vol-*

genden dag, gisteren, ή ήμετέρα, πολεμία (χώρα) ons land, het land der vijanden, ή δεξιά, ἀριστερά (χείρ) de rechter, linker hand, οἱ πολλοί de groote massa, οἱ πλείονες de meerderheid. Zoo ook Participia ὁ βουλόμενος ieder, die wil, ὁ τυχών de eerste de beste.

3. Een adjectivum staat *attributief*, als bijvoeglijk naamwoord bij zijn substantivum, wanneer het tusschen het artikel en het substantivum staat, of achter het subst. met herhaling van het lidwoord, bijv. ὁ ἀγαθός ἀνὴρ of ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαθός *de goede man.* 321

Een adjectivum staat *praedicatief*, als praedicaatsnomen (terwijl het werkw. ἐστὶ is verzwegen), wanneer het zonder artikel een met het artikel verbonden subst. voorafgaat of volgt: bijv. ἀγαθός ὁ ἀνὴρ of ὁ ἀνὴρ ἀγαθός (ἐστὶ), *de man is goed, of in zoover (daar) hij goed is.*

Men lette op de volgende voorbeelden:

τὸ ἄκρον ὄρος	<i>de hooge berg.</i>	ἡ μέση πόλις	<i>de middelste stad.</i>
τὸ ὄρος ἄκρον	} <i>de bergtop.</i>	ἡ πόλις μέση	} <i>het midden der stad.</i>
ἄκρον τὸ ὄρος		μέση ἡ πόλις	
ἡ ἐσχάτη νῆσος	<i>het laatste eiland.</i>	ὁ μόνος υἱός	<i>de eenige zoon.</i>
ἡ νῆσος ἐσχάτη	} <i>de kust van het eiland.</i>	ὁ υἱός μόνος	} <i>de zoon alleen.</i>
ἐσχάτη ἡ νῆσος		μόνος ὁ υἱός	

Zie πᾶς N°. 114, αὐτός en αὐτός N°. 167.

4. Wanneer bij een *persoonlijk voornaamwoord* nadere bepalingen als appositie komen, hebben zij het artikel: X. An. V. 7, 20. *ἡμεῖς οἱ στρατηγοί wij veldheeren.* I. 7, 7. *ὁμῶν δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐκάστω δώσω aan ieder uwer, Grieken.* IV. 6, 16 *ἐγὼ ὑμᾶς ἀκούω τοὺς Ἀθηναίους δεινοὺς εἶναι κλέπτειν ik verneem, dat gij, Atheners, bekwaam zijt in het stelen.* 322

Ook dan wanneer het pronomen in het verbum opgesloten is An. III. 1, 46. *αἰρεῖσθε οἱ δεόμενοι ἄρχοντας kiest gij, voor wie zulks noodig is, aanvoerders.* Zoo II. 5, 25. V. 5, 21.

Doch Cyr. III. 2, 15. *ὀλίγα δυνάμενοι προορᾶν ἄνθρωποι περὶ τοῦ μέλλοντος daar wij, als menschen, weinig van de toekomst kunnen vooruit weten.*

5. Bepalingen van plaats, tijd, wijze, opeenvolging en van gemoedsstemming, die in het Nederlandsch door adverbia uitge- 323

drukt worden, geeft men in het Grieksch door *adjectiva* weer.

Zoo ἄσμενος blijde, gaarne, ἔξελοντής, ἱκῶν, ἐκούσιος vrijwillig, ἡσυχος rustig, ὑπαίθριος onder den blooten hemel, πρότερος vroeger, πρῶτος het eerst etc. Zie ook bij de Adv. op de vraag wanneer? Nº. 305.

X. An. III. 4, 24. οἱ Ἕλληνες εἶδον ἄσμενοι τοὺς γηλόφους de Gr. zagen de heuvels gaarne (met blijdschap). I 2, 9. χρήματα συνεβάλλοντο αἱ πόλεις ἐκοῦσαι de steden brachten vrijwillig geld bijeen. V. 5, 21. σκηνοῦμεν ὑπαίθριοι, wij legeren onder den blooten hemel. IV. 1, 10. κατέβαινον εἰς τὰς κόμας ἤδη σκοταῖοι en het was reeds duister toen zij naar de dorpen trokken. Cyr. VI. 2, 12. ἡσυχαίτεροι ἢ ὥς εἰώθεισαν διεφοίτων en stilzweigender dan naar gewoonte gingen zij op en neer.

Zie nog An. VI. 3, 24. I. 2, 25. VII. 1, 21 en Acc. Adv. B. Nº. 309.

Over het gebruik der naamvallen.

AANM. In het Grieksch waren evenals in zijn verwante spraken acht naamvallen, waarvan er drie de *Locativus* op de vraag waar? wanneer? de *Instrumentalis* op de vraag door wien? waarmee? en de *Ablativus* zijn verloren gegaan en deels door den Genitivus, deels door den Dativus vervangen worden.

§ 97.

Over den Accusativus.

324 1. Alle verba transitiva hebben het rechtstreeksch voorwerp, waarop de handeling overgaat, in den Accusativus.

2. In het Grieksch zijn echter vele verba transitiva, die in het Nederlandsch intransitiva zijn, zooals:

1) de verba van *nuttig* en *schadelijk* zijn, van *goed* en *kwaad* spreken of doen.

-
- 1) ὀνινάναι, ὠφελεῖν τινα iemand voordeelig zijn, βλάπτειν τινά schaden.
 ἀδικεῖν onrecht doen, τιμωρεῖσθαι τινα zich op iemand wreken.
 εὖ, καλῶς, ποιεῖν, δρᾶν — εὐεργετεῖν τινα weldoen.
 κακῶς ποιεῖν, κακοποιεῖν, κακουργεῖν τινα iem. kwaad doen.
 εὖ, καλῶς λέγειν — εὐλογεῖν τινα goed van iem. zeggen.
 κακῶς λέγειν — κακολογεῖν τινα kwaad van iem. zeggen.
 λωβᾶσθαι τινα iemand smaad aandoen (beschimpn).

X. An. III. 1, 38. οἶμαι ἂν ὑμᾶς μέγα ὠφελῆσαι τὸ στράτευμα *ik geloof dat gij het leger een grooten dienst zoudt bewijzen*. Cyr. I. 6, 29. ἐπαιδεύομεν ὑμᾶς ἵνα μηδὲ τοὺς φίλους βλάπτωιτε *wij leerden u dat gij uwe vrienden niet zoudt benadeelen*. An. II, 5, 3. οἶδα ἡμῖν ἔρκους γεγενημένους μὴ ἀδικήσιν ἀλλήλους *ik weet dat wij gezworen hebben elkander geen kwaad te doen*. Zie ook II. 5, 17. — 5, 4. — 6, 2. I. 1, 9. — 3, 4. VII. 1, 25. — 4, 23.

AANM. 1. Als *Passivum* van κακῶς en εὖ λέγειν gebruikt men κακῶς en εὖ ἀκούειν, van κακῶς, εὖ δρᾶν, κακῶς εὖ πάσχειν. Pl. Cr. 50. e. ἡ πρὸς μὲν ἄρα σοι τὸν πατέρα οὐκ ἐξ ἴσου ἦν τὸ δίκαιον, ὥστε, ἅπερ πάσχοις, ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν, οὕτε κακῶς ἀκούοντα ἀντιλέγειν; of zoudt gij dan niet hetzelfde recht ten opzichte van uw vader hebben, zoodat gij, wanneer gij door hem mishandeld wordt, hem ook op uwe beurt die mishandeling kondet vergelden, en wanneer gij gehoond werdt hem dien smaad nocht teruggeven. Xen. An. III. 3, 7.

2) Βοηθεῖν, ἀρῆγειν, τιμωρεῖν, ἡλπεῖν, λυσιτελεῖν *voordeel'ig zijn*, συμφύρειν, ἐπικουρεῖν *van nut zijn*, regeeren den Dativus. Zie aldaar 3.

2) De volgende verba, die ook zonder object als intransitiva 325 gebruikt worden:

αἰσχύνεσθαι τινα (τι), *zich voor (over) iemand (iets) schamen*. An. II. 3, 22. — 5, 39.

αἰδεῖσθαι τινα *zich voor iemand ontzien*. An. III. 2, 5.

ἀμύνεσθαι τινα *zich tegen iemand verdedigen (iem. van zich af-weren)*. Cyr. V. 4, 21.

ἐπιτορκεῖν *meineed doen*, τινά *bij iemand*. An. III. 1, 22.

εὐλαβεῖσθαι { *zich voor iemand wachten*. An. II. 5, 3.

φυλάττεσθαι { *τινα* *op zijn hoede zijn*. Cyr. I. 4, 7.

ἑαρρεῖν *moed hebben*, -τινὰ τί *iem. iets trotseeren, vertrouwen op*. An. III. 2, 20. Cyr. V. 5, 42.

θηρᾶν, θηρεύειν *jagen*, -τι *op iets jacht maken*. An. I. 2, 7—13. Cyr. I. 6, 11.

μένειν *blijven, stand houden*, τινά, τι *iemand opwachten, te wachten staan*. An. IV. 4, 20.

ὀμνύναι *zweren*, τινά *bij iemand*, -τι *iets bezweren*. An. II. 2, 9.

λανθάνειν *verborgen zijn*, -τινά *voor iemand*. An. VI. 3, 22.

φεύγειν *vluchten*, -τινά *voor iemand*.

ἐπιλείπειν *te kort schieten*, -τινά *aan iemand ontbreken*. An. I. 5, 6. Cyr. I. 6, 10. VIII. 1, 1.

Zoo ook ἐκ-ἀπο-ὑπο φεύγειν τινά { aan iemand ontvluchten,
ἀποδιδράσκειν „ { ontloopen. Cyr. I. 4, 13.

Verder πλεῖν varen, -θάλατταν de zee bevaren, οἰκεῖν wonen en bewonen, σπεύδειν, σπουδάζειν zich haasten, -τι zich om iets beijveren, iets bespoedigen, σιγᾶν, σιωπᾶν zwijgen, -τι iets vezwijgen. Zie N°. 229.

326 3. Bij verba *intransitiva* kan de Accusativus van een *pronomen* of *adjectivum* staan. An. I. 3, 18. τί βουλεται ἡμῖν χοῆσθαι waartoe hij ons wil gebruiken. An. II. 2, 13. τοῦτο οὐκ ἐφέυσθησαν en hierin bedrogen zij zich niet. (Cyr. VII. 2, 20). Cyr. VI. 3, 1. ὅπως εἰ τίς τι ἐπιλεησμένος εἴη, καὶ εἰ τίς τι ἐνδεόμενος γνῶι. VI. 6, 32. ταῦτα δέ σου τυχόντες wanneer wij dit van u verkrijgen. Cyr. I. 6, 5. τί μέμνησαι ἐκεῖνα waarom maakt gij daarvan melding.

4. Ook staat bij *intransitiva* een Accusativus van *denzelfden* *stam* of *dezelfde beteekenis*, doch altijd nader bepaald door een *ander woord*: bijv. τοῦτον τὸν κίνδυνον κινδυνεύειν - βιὸν ἥδιστον ζῆν - γλυκὺν ὕπνον κοιμᾶσθαι - τίνα βοήθειαν βοηθεῖν; - ἀνοσιώτατα ἁμαρτήματα ἁμαρτάνειν. An. I. 3, 15.

327 5. De Accusativus staat verder bij *intransitiva* en *nomina* ter nadere bepaling of beperking van het begrip door het *verbum* of *nomen* uitgedrukt: te vertalen door: *ten opzichte van*, *wat betreft* etc. (Acc. graecus, limitationis of partis.)

X. Cyr. I. 2, 1. Κύρος ἄδεται ἔτι καὶ νῦν εἶδος μὲν κάλλιστος, ψυχὴν δέ φιλανθρωπότατος κ. τ. λ. ook nu nog wordt C. bezongen als zeer schoon van uiterlijk en zeer menschlievend van karakter enz. Vergelijk Verg. Aen. I. 588. os humerosque deo similis.

Men lette in het bijzonder op de Acc. τὸ εὖρος breedte, μήκος lengte, ὕψος hoogte, βάθος diepte, bij opgaven van maat. Zie X. An. I. 2, 23.

6. Vele verba van *beweging* worden overgankelijk door *samenstelling* met *praeposities*, bijv. διαβαίνειν ποταμόν, ὑπερβαίνειν τὰ τριάκοντα ἔτη, παραβαίνειν τὰς σπονδάς, περι-, παραπλεῖν νῆσον, ὑφίστασθαι κινδύνους. Vergel. N°. 230. 4.

7. Een dubbelen Accusativus

328

1) van het Object en het Praedicaatsnomen hebben de verba die beteekenen: *noemen, verkiezen, tot iets maken, voor iets houden, zich betoonen*, welke in het Passivum twee nominativi hebben.

X. An. I. 1, 2. Δαρῖος Κύρον σατράπην ἐποίησε καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξεν. — 9, 7. Κύρος σατράπης κατεπέμφθη, στρατηγὸς δὲ καὶ ἀπεδείχθη Darius maakte C. satraap en stelde hem als veldheer aan. — 3, 6. νομίζω ὑμᾶς καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ συμμάχους ik beschouw u als mijn vaderland, mijn vrienden en medestrijders.

2) één van den persoon en één van de zaak, terwijl in het Passivum de acc. der zaak blijft, doch de persoon subject wordt, hebben:

a) de verba van: *onderwijzen, verbergen, herinneren, vragen* (navorschen, onderzoeken), *vorderen, aan- en uittrekken, berooven*.

X. Cyr. I. 6, 2. ἐγὼ γάρ σε ταῦτα ἐπίτηδες ἐδιδάξαμην want met opzet liet ik u daarin onderwijzen. — 2, 8. διδάσκουσι τοὺς παῖδας σωφροσύνην zij leeren de kinderen ingetogenheid. An. III. 2, 11. ἀναμνήσω ὑμᾶς τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους ik zal u de gevaren onzer voorouders in het geheugen terugroepen. I. 3, 14. Κύρον αἰτεῖν πλοῖα C. schepen vragen. VI. 6, 23. τοὺς Τραπεζουντίους ἀπεστερήκαμεν τὴν πεντηκόντορον wij hebben de T. van hun schip beroofd. Zie Cyr. I. 3, 17. VI. 2, 35.

AANM. Men zegt ook ἀναμνήσκω τινά τιнос, ἀποστερεῖν τινά

- 1) *noemen, ὀνομάζειν, καλεῖν, λέγειν τινά τι.* (appello, nomino, dico). *verkiezen, αἰρεῖσθαι, καθιστάναι τινά τι.* (eligo, declaro, designo). *tot iets maken, ἀποδεικνύειν, ποιεῖν τινά τι.* (creo, facio, efficio). *voor iets houden, νομίζειν, ἡγείσθαι, κρίνειν τινά τι.* (habeo, credo, judico). *zich betoonen, παρέχειν αὐτόν τι.* (se ostendere).
- 2) *onderwijzen, διδάσκειν, παιδεύειν τινά τι.* (doceo). *verbergen, κρύπτειν, ἀποκρύπτειν τινά τι.* (celo). *herinneren, ἀνα-, ὑπομνήσκειν τινά τι.* (moneo). *vragen, ἱρωτᾶν, (ἑρέσθαι) ἐξετάζειν, (ιστορεῖν, ἀνιστορεῖν) τινά τι.* (rogo). *vorderen, αἰτεῖν, ἀπαιτεῖν, εἰσπράττειν τινά τι.* (posco). *aan- en uittrekken, ἀμφιεννύναι, ἐνδύειν, ἐκδύειν τινά τι.* *berooven, ἀφαιρεῖσθαι, ἀποστερεῖν, συλᾶν τινά τι.*

τινος, ἀφαιρείσθαι τινός τι, ἀφαιρῆν τινί τι, αἰτεῖν τι παρά τινος. (X. An. I. 3, 16. VI. 6, 22. postulare aliquid ab aliquo).

X. Cyr. I. 3, 7. με ἰππεύειν διδάσκεις (doces me latine loqui).

b) vele transitieve verba, die in het Nederlandsch intransitiva zijn (zie boven 2), vooral van *zeggen* en *doen*, doch gewoonlijk slechts dan wanneer de *Acc. der zaak door een Adjectivum of Pronomen is uitgedrukt*.

X. An. I. 6, 7. ἔστιν ὃ τι σε ἠδίκησα; heb ik u in iets onrecht gedaan? — 8. Τί ἀδικηθεῖς ὑπ' ἐμοῦ; waarin door mij verongelijkt? I. 3, 10. ὅτι σύνοιδα ἐμαυτῷ πάντα ἐψευσμένος αὐτόν daar ik mij bewust ben hem in alles bedrogen te hebben. (Vergelijk 3). Cyr. VII. 2, 22. οὐκ αἰτιῶμαι τάδε τὸν Θεόν hierom beschuldig ik de godheid niet.

329 8. De Accusativus staat verder op de vragen *hoe ver? hoe langen tijd? hoe oud?*

X. An. III. 1; 2. Τῆς Ἑλλάδος οὐ μείον ἢ μύρια στάδια ἀπέιχον, zij waren niet minder dan 10,000 stadiën van Gr. verwijderd. IV. 5, 24. καταλαμβάνει τὴν θυγατέρα ἐνάτην ἡμέραν γεγαμημένην hij neemt de dochter gevangen, die sinds acht dagen gehuwd was. Zie ook I. 2, 20. Pl. Ap. 17. d. νῦν ἐγὼ πρῶτον ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα ἔτη γεγρονῶς ἐβδομήκοντα, nu treed ik voor het eerst als grijsaard van zeventig jaar in het gerechtshof op.

De leeftijd wordt ook aangegeven door ἀμφί, περί, ὑπέρ met den Acc., of door εἰμι met den Gen. Qualitatis. Zie X. An. II. 6, 15 - 20 - 30. Ook maat en grootte worden door den Gen. Qual. aangegeven. Zie Genitivus. 3.

§ 98.

Over den Genitivus.

330 1. De Genitivus is evenals in het latijn, *subjectivus φόβος τῶν πολεμίων*, vrees der vijanden (de vijanden vreezen), of *objectivus vrees voor de vijanden* (men vreest de vijanden).

De Genitivus *subjectivus* wordt verdeeld in *possessivus*, *qualitatis*, *partitivus*, *criminis* en *pretii*.

2. **Genitivus Possessivus.** Deze geeft te kennen *van wien*

iets is of voorkomt: ἡ Κύρου στρατιά *het leger van Cyrus*, τὰ τῶν θεῶν ἔργα *de werken der goden*.

Hij staat a) *afwijkend van het latijn* bij de verba εἶναι en γίγνεσθαι. X. An. I. 1, 1. Δαρείου γίγνονται παῖδες δύο *Darius had twee kinderen*. Cyr. I. 2, 1. — II. 2, 19. κοινὰ ἑαυτῶν ἡγήσονται εἶναι *zij zullen meenen, dat alles hun toebehoort als gemeen goed*. Vergelijk: sui juris esse, suae ditionis facere.

b) *evenals in het latijn met weglating van het substantivum*, waarvan de Genitivus afhangt: zooals υἱός *zoon*, θυγάτηρ *dochter*, οἰκία *huis*, νεώς *tempel*, γῆ-χώρα *land*, πόλις *stad*, ἔργον *werk*, τὸ προσήκον *de plicht*, τεκμήριον *teeken*, vooral bij de verba εἶναι en γίγνεσθαι.

Plato Ap. 33. c. Νικόστρατος Θεοζοτίδου, *Nicostratus zoon van Theozotides*. Εἰς Ἄιδου, διδασκάλου, Ἀγάθωνος (οἰκίαν) *naar de onderwereld (huis van Hades), naar school, naar het huis van Agathon*. Ἐξ Ἀσκληπίου (νέω) *uit den tempel van Aesculaap*. Εἰς Πλάταιαν τῆς Βοιωτίας (πόλιν) *naar Plataeae in Boeötië*.

X. An. II. 1, 4. τῶν γὰρ μάχῃ νικόντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστίν, *hun toch, die in den slag de overwinning behalen, komt ook de heerschappij toe*. III. 2, 39. τῶν νικόντων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σώζειν καὶ τὰ τῶν ἡττωμένων λαμβάνειν, *het is (het werk van) den overwinnaar gegeven zijn eigen zaken te redden en die der overwonnenen te bemachtigen*. Cyr. II. 1, 11. ἄρχοντος γὰρ ἐστὶν *het is de plicht van den veldheer*. Ook III. 1, 26.

3. **Genitivus Qualitatis.** Deze wordt het meest gebruikt wanneer maat, grootte of ouderdom door getallen bepaald worden aangegeven.

X. An. II. 4, 12. τεῖχος εὖρος εἴκοσι ποδῶν. — 6, 20. Πρόξι-νος ἦν ἐτῶν ὡς τριάκοντα. VI. 4, 2. τριήρει μὲν ἐστὶν ἡμέρας μακρᾶς πλοῦς.

In andere gevallen gewoonlijk de Acc. Partis. N°. 327.

4. **Genitivus Partitivus.** In dezen Genitivus staan *substantiva* (geen *adjectiva*) om een deel van het geheel aan te geven, zoodat het woord wat het geheel aanduidt in den Genitivus staat. 331

a) *evenals in het latijn* 1) na *substantiva* van maat, gewicht, hoeveelheid. 2) na *numeralia*, *pronomina* en *adjectiva*, vooral na den *superlativus*. 3) na *adverbia* van plaats.

1) τῶν Ἀθηναίων τὸ πληθὺς-μέτρα οἴνου, ὕδατος, ἀλφίτου-μέδιμνος σίτου-τῶν Μήδων τὸ τρίτον μέρος.

2) X. An. VI. 3, 5. ἄλλου δὲ λόχου ὅκτω μόνους ἔλιπον *en van een ander afdeeling lieten zij slechts acht man over.* — 3, 2. ἔπραξαν δ' αὐτῶν ἕκαστοι τάδε *ieder van hen deed het volgende.* — 2, 10. ἦν δὲ ὑπὲρ ἡμῖν τοῦ στρατεύματος Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοί *en meer dan de helft van het leger waren Arcadiërs en Achaeërs.* I. 9, 5. Κύρος αἰδημονέστατος τῶν ἡλικιωτῶν ἐδόκει εἶναι C. *bleek de zedigste zijner makkers te zijn.*

3) τοῦ γῆς; *ubi terrarum?* *waar ter wereld?*

b) *Afwijkend van het latijn* 1) kunnen geen *Adjectiva* in den Genit. Part. staan: *aliquid novi*, *καινόν τι* - *quid mali?* *τί κακόν;* - *nil boni*, *οὐδὲν ἀγαθόν.*

2) richten zich *Adjectiva* van hoeveelheid soms, ook in *Comparativus* en *Superlativus*, voor het *geslacht* naar het *nomen* van den Genit. Part. ὁ ἡμῖν τοῦ στρατοῦ, *dimidium exercitus*, ἡ πολλὴ τῆς Ἑλλάδος *magna pars Graeciae*, ὁ πλείων τοῦ στρατοῦ *major pars exercitus*, ἡ ἀρίστη τῆς γῆς *optima pars terrae*.

Doch ook τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς, τὰ πολλὰ τῆς χώρας, κατὰ μίσην τῆς Θρηκῆς, ἥδη ἦν μέσην ἡμέραν.

Zoo ook: εἰς τοσοῦτον, εἰς τοῦτο μανίας ἦλθε, *eo furoris progressus est.* Zie praep. εἰς. N°. 315. 8.

3) kan niet alleen na *adverbia* van plaats, maar ook van *tijd* de Gen. Part. staan: ὅποτε τοῦ ἔτους; *om welken tijd van het jaar?* πηνίκα ἐστὶ τῆς ἡμέρας *hoe laat is het?* (welk uur van den dag).

4) bij *verba transitiva*, alsook bij εἶναι en γίνεσθαι, te verklaren door uitlating van τὶς, τὲ.

X. An. I. 5, 7. ἦν δὲ τούτων τῶν σταθμῶν *en het waren (sommigen) dezer dagreizen enz.* λαβόντας τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ (τινὰς) *met eenigen der barbaren.* VII. 4, 5. ἀφιείς δὲ τῶν αἰχμαλώτων (τινὰς) *ἐλεγεν en terwijl hij sommigen der krijgsgevangenen*

wegzond, liet hij zeggen. X. An. IV. 5, 35. αὐτὸς λαμβάνει τῶν πῶλων hij zelf nam een der veulens.

Zoo voornamelijk 1. bij de verba van eten, drinken, genieten ¹⁾. 332

X. An. III. 1, 3. ὀλίγοι εἰς τὴν ἐσπέραν σίτου ἐγεύσαντο *we-nigen hadden door den dag iets gegeten*. IV. 7, 20. τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον *allen die van de honigraten gegeten hadden*. Cyr. VI. 2, 22. ἵνα θᾶπτον καὶ τούτων τῶν ἀγαθῶν ἀπολαύωμεν *opdat wij ook deze goederen des te eerder genieten*.

Wanneer deze verba echter aanduiden wat men *pleegt* te eten of te drinken, of de betekenis hebben van *opeten, uildrinken*, regeeren zij den Accusativus.

Cyr. VI. 2, 28. ὅστις ἀλφειοσιτεῖ ὕδασι μεμαγμένην αἰετὴν μᾶζαν ἐσθίει, *al wie gewoon is gerstenbrood te eten, neemt dit altijd met water vermengd.* μετὰ δὲ τὸν σίτον ἂν οἶνον ἐπιπίνωμεν *en na het eten kunnen wij dan wijn drinken.* — 27. ἀρχώμεθα πίνειν ὕδωρ, *laat ons beginnen met water drinken.* — Pl. Phaedo. 57. a. τὸ φάρμακον ἐπὶεν hij dronk het vergif uit. 116. c. πίνειν τὸ φάρμακον *het vergif uildrinken.*

2. bij de verba van nemen, aanvatten, aanraken ²⁾.

VII. 6, 41. ἡν σωφρονῶμεν ἐξόμεθα αὐτοῦ *indien wij verstandig zijn, zullen wij ons aan hem houden*. Zie ook An. III. 5, 11. Cyr. I. 4, 20. VI. 2, 39.

5. Genitivus Criminis. Bij de verba die *gerechtelijke han-* 333
delingen uitdrukken, alsmede bij de adjectiva van *schuldig en onschuldig* staat de *misdaad* in den Genitivus. X. Cyr. I. 2, 7. οἱ Πέρσαι δικάζουσιν ἀχαριστίας *de Perzen spreken recht over de*

1) ἐσθίειν τινός *van iets eten.* πίνειν τινός *van iets drinken.*

γεύειν τινά τινος *iem. iets laten proeven.* γεύεσθαι τινος *iets proeven.*

ἀπολαύειν τινός *van iets genieten.* δύνανσθαι τινος *voordeel van iets hebben.*

2) λαμβάνειν τινά τινος *iemand bij iets aanvatten.*

ἐχέσθαι τινός *zich aan iets, iem. vasthouden.* ἄπτεσθαι τινός *iets aanvatten, aanraken.*

διγγάνειν, ψαίειν τινός *iets aanraken.* στοχάζεσθαι τινός *op iets mikken.*

5. διώκειν, κρίνειν, γράφεσθαι, αἰτιάσθαι τινά τινος *iemand van iets aanklagen, beschuldigen.*

φεύγειν τινός *v. iets aangeklaagd worden.* ἀπογιγνώσκειν τινός *iemand vrijspreken.*

αἰρεῖν τινά τινος, *iem. v. iets overtuigen.* ἀλίσκεσθαι, ὀφλίσκάνειν τινός *v. iets overtuigd worden.*

ἀπολείν, ἀρίτναι τινός *v. iets vrijspreken.* ἀποφεύγειν τινός *v. iets vrijgesproken worden.*

δικάζειν, κρίνειν τινός *over iets rechtspreken.*

κολάζειν, ἀμύνεσθαι, τιμωρεῖσθαι τινά τινος *iemand voor iets tuchtigen (zieh wreken).*

αἵτιος, ἐνοχος, ὀπδίκος *schuldig.* ἀναίτιος *onschuldig* (Cyr. I. 5, 10.)

ἡ δική, γραφή *de aanklacht.*

τὸ ἐγκλημα *de beschuldiging.*

(ἐγκαλεῖν τινι *iemand schuld geven* (An. VII. 5, 7), *gerechtelijk dagvaarden* (Cyr. I. 2, 7).)

(φαίνειν τινά *iemand voor het gerecht aanklagen.* (Cyr. I. 2, 14.)

ondankbaarheid. An. VII. 1, 25. ἦν Λακεδαιμονίους τῆς ἐξαπάτης τιμωρησόμεθα *indien wij ons wegens dit bedrog op de Lac. wreken*. An. I. 9, 13. — Pl. Eutyphr. 5. c. Μέλληςτος Σωκράτης ἀσεβείας ἐγράψατο *M. klaagde S. van goddeloosheid aan*. — Dem. 732. εἰάν τις ἀλφῶ κλοπῆς καὶ μὴ τιμῇ θανάτου, προστιμᾶν αὐτῷ δεσμόν, καὶ εἰάν τις ἀλοῦς τῆς κακώσεως τῶν γονέων εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλῃ, δεδέσθαι, κἂν ἀστρατείας τις ὄφλῃ, *wanneer iemand, van diefstal overtuigd, niet ter dood veroordeeld wordt, moet hij (behalve zijn boete nog) met gevangenis gestraft worden, en wanneer iemand, van mishandeling zijner ouders overtuigd, zich op vrije voeten bevindt, moet hij gekerkerd worden, en wanneer iemand plichtig is aan ontduijing van den krijgsdienst etc.*

De met κατὰ samengestelde verba κατηγορεῖν, καταγιγνώσκειν aanklagen, veroordeelen, καταδικάζειν veroordeelen hebben de persoon in den Genitivus en de misdaad in den Accusativus. X. Cyr. V. 5, 19. ἐν τούτοις ἔχεις τινά μου πλεονεξίαν κατηγορεῖσαι; *kunt gij mij hierin eenigszins van hebzucht aanklagen?*

De straf waartoe iemand veroordeeld wordt staat gewoonlijk in den Accusativus: καταδικάζειν τινὸς θάνατον, ζημίαν ὀφλεῖν τάλαντα δέκα *vandaar ὀφλισκάνειν γέλωτα, αἰσχύνην, μωρίαν verdienen uitgelachen, met schande overladen, als dwaas beschouwd te worden, zich het verwijt van . . . op den hals halen*. Men zegt echter ook θανάτου (*capitis*) zie boven en Cyr. I. 2, 14. Verder τιμᾶν, τιμᾶσθαι τινι θανάτου, φυγῆς, de doodstraf of de verbanning als straf voorstellen voor een ander of M. voor zich, doch altijd ζημιοῦν τινὰ θανάτῳ iemand met den dood straffen.

AANM. Bij γράφεισθαι staat gewoonlijk de Acc. δίκην of γραφὴν waarvan dan de misdaad in den Genit. afhangt. Door weglating dezer woorden wordt de Genit. Criminis in het algemeen somtijds uitgelegd, gelijk in het Latijn door *crimine* of *nomine*.

Τιμωρεῖν τινί τινος beteekent: iemand voor iets voldoening verschaffen.

334

6. Genitivus Pretii. Lat. Ablativus Pretii.

Bij de verba en adjectiva van *koopen*, *verkoopen*, *huren*, *verhuren*, *kosten*, *schatten* en *achten* staat de prijs in den Genitivus.

X. An. VII. 7, 26. τοῦτο τούτων τῶν χρημάτων πιπράσκειται, *dit wordt voor dat geld verkocht*. — 25. ἀρχὴ οὐ τριάκοντα μόνον

-
6. (*aestimare*) ἀξιοῦν, τιμᾶν, ποιεῖσθαι, ἡγεῖσθαι τινά τινος *achten, schatten*. (*emere pretio*) ἀγοράζειν, ὠνεῖσθαι τί τινος *iets voor een prijs koopen*. (*vendere pretio*) πωλεῖν, πριάσθαι, ἀποδοῦναι τί τινος *iets voor een prijs verkoopen*. (*locare*) μισθοῦν τί τινος *iets voor een prijs verhuren*. M. voor iets huren (*conducere*). (*dignus*) ἀξιος *waardig*, ἀνάξιος *onwaardig* (*indignus*).

ἀξία ταλάντων ἀλλὰ πολλαπλασίων *een heerschappij niet alleen dertig maar ontelbaar meer talenten waard.* III. 1, 20. ὅτου δ'ὠνησόμεθα ἥδεν ἔτι ὀλίγους ἔχοντας, *ik wist, dat nog slechts weinigen (geld) hadden om te koopen.* Zie Cyr. III. 1, 36.

Τιμᾶν τι πολλοῦ, ὀλίγου *magni, parvi aestimare.* Zie bij περί en παρά, περί πολλοῦ ποιεῖσθαι, παρ' ὀλίγον ποιεῖσθαι.

Zoo staat de Genitivus ook bij andere verba. Cyr. III. 2, 7 μισθοῦ στρατεύεσθαι *voor loon krijgsdienst verrichten*, VI. 2, 37. μισθοῦ ὑπηρετεῖν *voor loon dienen*. Zoo bij διδάσκω. Pl. ap. 20. b. πόσου διδάσκει; πέντε μνῶν.

7. De Genitivus Objectivus staat bij de verba en adjectiva, 335
die beteekenen: *begeerig, ervaren, gedachtig, deelachtig, machtig en het tegendeel.*

Begeerig. X. An. III. 2, 39. ὅστις τε ζῆν ἐπιθυμῇ, πειράσθω νικᾶν, εἴ τις δὲ χρημάτων ἐπιθυμῇ κρατεῖν πειράσθω *alwie naar het leven verlangt trachte te overwinnen, en wie naar geld verlangt trachte eveneens te overwinnen.* — 5, 7. πειράσθαι τοῦ βάθους *de diepte te peilen.* Cyr. VII. 2, 17. — Cyr. VIII. 2, 22. ὀρέγομαι ἀεὶ πλείονων *ik streef altijd naar meer.* — 3, 39. πεινῆν χρημάτων, *esurire aurum.* — An. I. 9, 5. τῶν εἰς τῶν πόλεμον ἔργων φιλομαθέστατος καὶ μελετηρότατος *zeer leergierig en vol ijver voor al wat op den oorlog betrekking had.* Cyr. I. 6, 38. V. 3, 48. Hell. IV. 4, 6.

Ervaren. X. An. II. 6, 1. ἐκ πάντων τῶν ἐμπείρως ἐχόντων αὐτοῦ *volgens allen die hem kenden.* Cyr. I. 5, 11. — Cyr. III. 3, 55. ἀπαίδευτοι μουσικῆς *onbedreven in de toonkunst.* Ook I. 6, 5. III. 3, 37. ↑

Veelal echter staan deze Adjectiva met den Acc. Partis zooals ook ἀμαθῆς *ongeleerd en onwijs.* Zie Cyr. III. 3, 9. — 3, 35. Pl. Ap. 22. e. σοφὸς τὴν ἐκείνων σοφίαν, ἀμαθῆς τὴν ἀμαθίαν *met hunne wijsheid bekend, delachtig aan hun dwaling.*

Begeerig.

ἐπιθυμῆν, ἐφίεσθαι, ἐρᾶν, ὀρέγεσθαι *τινος naar iets streven.*
διψῆν, πεινῆν *τινος hevig naar iets verlangen, πειράσθαι beproeven.*
φιλομαθῆς *leergierig.*

Ervaren.

ἐμπειρὸς *peritus*, ἐπιστήμων *gnarus*, ἐμπείρως *ἔχειν bekend zijn met.*
ἀπειρὸς *imperitus*, ἀνεπιστήμων *ignarus*, ἀπείρως *ἔχειν onbekend zijn met.*
ἀγευστος, ὀψιμάθης, ἀπαίδευτος *onbedreven.*

Ἐπίστασθαι *τι* iets weten, kennen, doch bij Dichters ἐπιστάμενος = ἴδρις *τινός.*

*Gedachtig. X. Cyr. VI 4, 13. ὑμᾶς δ' ἐγὼ βούλομαι ἀναμνησαί
 ὧν μοι δοκεῖτε μεμνημένοι πολὺ ἂν εὐθυμότεροι εἰς τὸν ἀγῶνα ἵεναι*
ik wil u die zaken in het geheugen terugroepen, bij welker herin-
nering gij met veel meer moed ten strijde zult trekken. An. III.
2, 25. δέδοικα μὴ ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ὕδου ik vrees dat wij
den terugkeer naar huis zullen vergeten. — Cyr. I. 6, 16. τὸ
γὰρ ἀρχὴν μὴ κάμνειν τὸ στράτευμα τούτου σοι δεῖ μέλειν . . .
. . ὕγεινόν δεῖ στρατοπέδου μὴ ἀμελήσαι, τούτον δ' οὐκ ἂν ἀμάρτοις
ἐάνπερ μελήσῃ σοι, want in de eerste plaats moet u dit ter harte
gaan, dat uw leger krachtig zij . . . gij moet niet zonder zorg
zijn voor een gezonde legerplaats, en hiertegen zult gij niet mis-
doen, zoo de zaak u slechts ter harte gaat. Cyr. IV. 2, 38.
συμμάχων ἐπιμελείς bezorgd voor de bondgenooten. Zie ook: Cyr.
VII, 2, 17. VIII. 1. 1. VI. 3, 4. Ages. 7, 1. Pl. Phaedr. 259. b.

Deelachtig. X. An. VI. 6, 16 ἐπαίνου καὶ τιμῆς τεύξεσθαι lof
en eer te zullen erlangen. Cyr. VI. 2, 38. — An V. 3, 9. πάντες
μετείχον τῆς ἑορτῆς allen namen deel aan het feest. Cyr. I. 2, 15. —
Cyr. VII. 5, 56. ἄμοιρος ἐστίας verstoken van eigen haard. —
Cyr. I. 4, 11. VIII. 7, 12.

Gedachtig.

μυμήσκεσθαι τινος reminisci, meminisse - ἐπιλανθάνεσθαι τινος oblivisci.
ἀμελεῖν, ὀλιγωρεῖν τινος iets verwaarloozen, gering schatten.
ἐπιδεσθαι, ἐπιμελεσθαι, φροντίζειν τινός om iets bezorgd, bekommerd zijn.
ἐντρέπεσθαι τινος zich om iets bekommeren, ἐνθυμίσθαι τινος iets behartigen.
προνοεῖν τινος voor iets zorgen, vooruit op iets bedacht zijn.
μέλει μοι τινος iets gaat mij ter harte, μεταμέλει μοι τινος iets berouwt mij.
φειδεσθαι τινος iets sparen, ἀφειδεῖν τινος niet sparen.
μνήμων memor, ἀμνήμων immemor, ἐπιλήσμων vergeetachtig.
ἐπιμελής bezorgd, ἀμελής onbezorgd.

Ἐνθυμῶν τι iets overwegen, μυμήσκειν τινά τινος monere aliquem alicujus rei.

Deelachtig.

τυγχάνειν, λαγχάνειν, κληρονομεῖν τινος iets erlangen.
ἀφικνεῖσθαι τινος iets verkrijgen, μεταδιδόναι τινί τινος aandeel geven.
μέτεχαιν, κοινωνεῖν τινί τινος aandeel hebben, μετέστί μοι τινος ik heb gemeen met
iemand.
ἀμαρτάνειν, ἀποτυγχάνειν τινός in iets misdoen, iets missen.
σφάλλειςθαι, ψεύδεσθαι τινος zich in iets bedriegen.
μέτοχος particeps, ἄμοιρος exors, ἐνδείης, ἐπιδείης egenus, πένης pauper.

Machtig. X. Cyr. I. 1, 5—6. Κῦρος τούτων τῶν ἔθνῶν ἡρξεν - ἄρχειν ἀνθρώπων, *C. heerschte over deze volken.* — I. 5, 1. Κῦρον κρατιστεύοντα ἑώρων ἑαυτῶν zij zagen, *dat C. hen overtrof.* — Mem. II. 1. Σωκράτης γάστρος πάντων ἀνθρώπων ἐγκρατέστατος ἦν. *S. was meer dan alle menschen meester over de zinnelijkheid.*

Κρατεῖν τινα beteekent: iemand overwinnen An. VII. 6, 32. Hell. IV. 4, 10 ook τινός An. III. 4, 26. In de beteekenis van: bemachtigen, handhaven: regeert het den Genitivus of den Accusativus: An. IV. 7, 16. V. 6, 7. VII. 3, 3.

Ἠγεῖσθαι ὁδόν τινι iemand den weg wijzen, ἠγεῖσθαι τινι aanvoerder zijn, aan het hoofd staan.

* Ἀρχειν, ἀρχεσθαι τινος, ἀπό, ἐκ τινος ook met iets beginnen, παύειν, παύεσθαι τινος, met iets doen ophouden. M. ophouden. Hell. VI. 2, 13. An. I. 6, 7.

8. *Genitivus copiae et inopiae.* Lat. Ablativus. De verba 336 en adjectiva, die overvloed en gebrek, vullen, verzadigen, berooven en bevrijden beteekenen, hebben den Genitivus ter aanduiding van datgene, waarvan men overvloed heeft enz.

X. Hell. I. 1, 10. — 6, 19. εὐπορῆσαι ἵππων, σίτου paarden, koren hebben (zich verschaffen). Cyr. III. 2, 18. σπανίζειν γῆς ἀγαθῆς gebrek hebben aan vruchtbaren grond. IV. 2, 39. ἀπορεῖν συμμάχων gebrek hebben aan medestrijders. — An. I. 5, 10. ἐπίμ- πλασαν διφθέρας χόρτου κούφου zij vulden de vellen met hooi. IV. 5, 28. καὶ θαρρεῖν αὐτὸν ἐκέλευε λέγων ὅτι οὔτε τῶν τέκνων στερήσοιτο, τὴν τε οἰκίαν αὐτοῦ ἀντεμπλήσαντες τῶν ἐπιτηδείων ἀπίαςιν en hij sprak hem moed in door te zeggen dat men hem niet van zijn kinderen zou berooven, en na zijn huis integendeel

Machtig.

ἄρχειν, βασιλεύειν, κρατεῖν τινος over iemand heerschen.
πρωτεύειν, ἀριστεύειν, κρατιστεύειν τινός iemand overtreffen.
ἐγκρατής machtig, ἀκράτης onmachtig, κύριος gebiedend over.
ἀφειδής niet sparend, streng.

8. πλήθειν, γίμειν vol zijn, εὐπορεῖν, πλουτεῖν rijk zijn.
δεηθῆναι, ἀπορεῖν, σπανίζειν τινός aan iets gebrek hebben.
πληροῦν, ἐμπιπλάναι τινός met iets vullen.
κορένυσθαι, τέρπεσθαι τινος zich met iets verzadigen.
ἀποστρεῖν, στέρεσθαι τινά τινος iemand van iets berooven.
κενοῦν τί τινος iets van iets ontdoen, ledig maken.
λύειν, ἐλευθεροῦν, ἀπαλλάττειν τινά τινος iemand van iets bevrijden.
ἐλιούτερος τινος vrij van iets, καθαρός τινος zuiver van iets.
μιστός, πλήρης, πλέως, πλούσιός τινος vol van iets.
κενός, γυμνός, ἔρημος, ὀρφανός τινος beroofd van iets.

met levensmiddelen opgevuld te hebben trokken zij weg. — An. VI. 6, 16. Cyr. VI, 2, 37. — An. III. 2, 28. — An. I. 2, 7. — 4, 9. πόταμος πλήρης ιχθύων een rivier vol visschen. — I. 2, 22. πεδίον δένδρων σύμπλεων een vlakte vol boomen. — I. 4, 19. Cyr. II. 1, 11.

ΑΝΘ. 1. Δασύς vol, met Genitivus (An. II. 4, 14) en met Dativus (An. IV. 7, 6. — 8, 2. VI. 4, 5.).

2. Δειθῆναι τινος iets noodig hebben, εἰσθαί τινός τι iemand iets vragen, petere aliquid ab aliquo.

Ἀποστρεῖν τινά τι, zie N°. 328. 2) α).

3. Vele dezer werkwoorden komen ook voor met den Dativus.

4. Tot deze adjectiva behooren vele adjectiva met α privativum, zooals ἀπαις kinderloos, ἀπαθής onverlet, ἀηθής ongewoon etc. Cyr. IV. 6, 2.

337 9. Genitivus Separationis. De verba, die een scheiding te kennen geven, hebben de zaak waarvan men iemand of iets verwijderd of afhoudt in den Genitivus, soms met een praepositie.

X. Cyr. V. 3, 48. ἀπέχεσθαι τοῦ αἰσχροῦ ποιεῖν. An. IV. 3, 5. ἀπείχον ἀπὸ τοῦ ποτάμου II. 6, 10. Hell. V. 2, 6. Cyr. II. 4, 23 VIII. 5, 24. An. I. 2, 6. Hell. III. 2, 21.

10. Genitivus causae bij verba en adjectiva affectuum. Lat. Ablativus causae.

X. Cyr. II. 3, 21. Κύρος τοῦτον ἀγασθεὶς τῆς ἐπιμελείας, daar C. dezen wegens zijn zorgvuldigheid bewonderde. III. 1, 15. An. I. 7, 3. τῆς ἐλευθερίας ὑμᾶς εὐδαιμονίζω ik noem u gelukkig wegens de vrijheid. Cyr. V. 4, 32. Κύρος τοῦ πάθους ᾧ κτερεῖν αὐτόν, C. had medelijden met zijn ongeluk. Cyr. VIII. 4, 16.

Bij verba van bewonderen staat de persoon in den Genitivus voornamelijk wanneer nog een zin met ὅτι of εἰ volgt. Zie An. I. 8, 16. VI. 2, 4. Verder vindt men nog andere constructies bij deze verba, zooals de praeposities περί, ὑπέρ, ἐπὶ.

9. ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι τινά τινος, iemand van iets afhouden.
ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι τινος zich van iets afhouden.
εἴργειν, κωλύειν τινά τινος iemand van iets afhouden, iets verhinderen.
ἐμποδῶν εἶναι τινί τινος iemand bij iets in den weg staan.
χωρίζειν τινά τινος iemand van iets verwijderen, afzonderen.
εἰκεῖν τινί τινος voor iemand in iets wijken, enz.

10. ἀγασθαι, θαυμάζειν τινά τινος iemand om iets bewonderen.
εὐδαιμονίζειν, μακαρίζειν τινά τινος iemand om iets gelukkig achten.
ζηλοῦν τινά τινος } iemand om iets benijden.
φθονεῖν τινί τινος }
οἰκτερεῖν τινά τινος iemand om iets beklagen.
καταφρονεῖν, ὑπερορᾶν, καταγελᾶν τινος iemand verachten, gering schatten.

11. Bij de verba die een gewaarwording te kennen geven **338**
staat de *persoon* in den Genitivus, de *zaak* meestal in den Accusativus.

X. An. I. 2, 5. ἐπεὶ βασιλεὺς ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον *toen de koning van T. Cyrus uitrustingen vernomen had.*
I. 1, 8. βασιλεὺς τὴν ἐπιβουλὴν οὐκ ᾔσθάνετο *de koning bemerkte den aanslag niet.*

'Ακούειν, αἰσθάνεσθαι *τινός* beteekent voornamelijk bij zaken, *luisteren naar, acht geven op.* An. I. 8, 16.

12. **Genitivus comparationis.** 1) na *comparativi* met weglating van ἡ, zie N°. 138. 2) na *verba* en *adjectiva* waarin het begrip van een comparativus ligt opgesloten. Vergelijk 7. *machtig.*

X. Cyr. I. 5, 11. οἵτινες ἀγρυπνήσαι δέον ἡττώνται τούτου *welke, wanneer er moet gewaakt worden, hierin te kort schieten* (doch aldaar ook: τούτῳ λείπωνται). An. III. 1, 37. δίκαιόν ἐστι ὑμᾶς διαφέρειν τι τούτων . . . καὶ ὅτε εἰρήνη ἦν ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτεῖτε *het is billijk dat gij u eenigszins boven dezen onderscheidt . . . in vreedestijd stondt gij ook in rijkdom en eer boven dezen.* Cyr. I. 3, 15. I. 6, 13. III. 1, 19. An. I. 9, 24. I. 1, 10. I. 7, 12. Cyr. VI. 3, 15—17.

13. De **Genitivus Materiae** geeft de *stof* aan waaruit iets gemaakt is.

X. Cyr. VII. 5, 22. φοίνικος μὲν αἱ θύραι πεποιημέναι, *de deuren zijn van palomboomenhout.*

14. De **Genitivus Temporis** staat 1) op de vraag: *wanneer?* **339**
bij algemeene tijdsangaven zonder lidwoord of attribueert, bijv. νυκτὸς καὶ ἡμέρας *noctu et interdiu*, θερούς *aestate*, χειμῶνος *hieme.*

11. αἰσθάνεσθαι *waarnemen*, πυνθάνεσθαι *vernemen, vragen.*
ἀκούειν, ἀκροᾶσθαι *hooren*, συνιέναι *vernemen.*
ὁσφραίνεσθαι *ruiken.*

12. ἡττᾶσθαι, ἡττων εἶναι, ἑλαττοῦσθαι, ἐλλείπειν, μειονεκτεῖν, ὑπτερεῖν, ὑστερεῖν *in iets onderdoen, te kort komen, achterstaan.*
διαφέρειν *τινός* *zieh onderscheiden boven iemand*, πλεονεκτεῖν, περιγίγνεσθαι, περιεῖναι *τινός* *iemand in iets overtreffen, enz.*

2) met het lidwoord in distributieve beteekenis: τῆς ἡμέρας telken dag, τοῦ μηνός per maand. Zie Art. 1, N°. 319.

3) met een attriboot op de vraag: gedurende welken tijd? πολλοῦ, πλείστου χρόνου gedurende langen, zeer langen tijd, πέντε ἡμερῶν binnen de vijf dagen, τῆς ἐπιούσης ἡμέρας gedurende den loop van den volgenden dag. An. I. 9, 25. πολλοῦ χρόνου sedert langen tijd.

15. De Genitivus staat nog bij vele werkwoorden, die samengesteld zijn met de praeposities ἀπό, ἐξ, κατά, πρό. Zie 5. 10.

§ 99.

Over den Dativus.

340 1. De Dativus staat op de vraag: aan wien? (naast den Accusativus Objecti) bij verba transitiva, die beteekenen *geven, ontnemen, schrijven, berichten, beloven, gebieden* en dergelijken.

X. An. I. 1, 8. Κύρος ἀπέπεμπε τοὺς δασμοὺς βασιλεῖ, C. zond den koning de belastingen. — 9. δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρείκους hij geeft hem 10,000 dareiken. — 7, 18. ὑπισχνούμαι σοι δέκα ταλάντα ik beloof u tien talenten. Cyr. III. 2, 8. Κύρος παρηγγύησε τοῖς Πέρσαις παρασκευάζεσθαι C. kommandeerde de P. zich gereed te maken.

AANM. 1) Κελεύω ik beveel heeft steeds den Acc. c. Inf. = lat. jubeo. An. I. 1, 11. Πρόξενον ἐκέλευσε παραγινέσθαι hij beval P. aanwezig te zijn.

2) An. I. 6, 3. γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλῆα, scribit epistolam ad regem.

2. De Dativus staat bij verba transitiva en intransitiva op de vraag: waarvoor? voor wien? (Dat. commodi et incommodi.)

X. An. I. 1, 9. ἄλλο στρατεύμα αὐτῷ συνελέγετο een ander leger werd voor hem verzameld.

Hiertoe kan verder worden teruggebracht

a) de Dativus **Ethicus**, d. i. de Dativus der pron. personalia bij uitdrukkingen van verwondering en wrevel, wanneer iemand zijn gevoel krachtig wil te kennen geven, of iets zeer levendig wil voorstellen. Pl. Ap. 20. ε. καὶ μοι μὴ θορυβήσῃτε wordt niet ongeduldig. X. Cyr. I. 4, 2. Κύρος ὑπερφοβεῖτο μὴ οἱ ὁ πάππος ἀποθάνῃ C. was zeer bevreemd, dat zijn grootvader sterven zou. Cyr. I. 6, 26. (Lat. quid mihi Celsus agit.)

Bij zulk een Dativus staan dikwijls nadere bepalingen, ἀσμένῳ, ἰδομένῳ tot mijn

genoegen, βουλομένην, ποθοῦντι naar mijn wensch, ἀκούντι tegen mijn wil, ἀχθομένην μοι γίγνεται tot mijn droefheid geschiedt het.

b) de Dativus **Auctoris**. In den Dativus staat de persoon *altijd* bij het Adj. verb. op -τός (gelijk aan 't lat. Gerundivum), *dikwijls* bij het Passivum vooral bij het Perfectum in plaats van ὑπό met den Genitivus (lat. Abl. met a.) N°. 234, 3.

X. An. I. 3, 15. ἔμοι τοῦτο οὐ ποιητέον, *hoc mihi non faciendum est*. Cyr. III. 2, 16. ἂ ὑπισχυοὶ ποιήσιν ἀποτελέσται σοι ἡδὴ *quas promittebas jam a te facta sunt*.

c) de Dativus **relativus** of **relationis**, zooals X. An. III. 2, 22 — 5, 15. VI. 4, 1. Cyr. VIII. 6, 20. προΐουσι, διαβάντι, εἰσπλέοντι, ἐκβάντι, *voor hen, die vooruit trekken, voor hem die (de rivier) overgetrokken is, die invaart, die verlaat, of wanneer men vooruittrekt etc.*

Merk op: (ὥς) συνελόντι εἰπεῖν om kort te gaan, in één woord.

d) de Dativus van den bezitter bij εἶναι, ὑπάρχειν, γίγνεται, met de bezeten zaak in den Nominativus.

X. An. I. 2, 7. ἐνταῦθα Κύρου βασιλεία ἦν *daar had Cyrus een paleis*.

AANM. De Lat. dubbele Dativus bij esse, venire, dare etc. bestaat in het Grieksch niet.

Bij de uitdrukking ὄνομά μοι ἐστι (*mihi nomen est*) staat de naam in denzelfden naamval als ὄνομα.

Hom. I. 183. ἐμοὶ δ' ὄνομα κλυτὸν Αἰῶν.

Pl. Prot. 315. e. ἔδοξα ἀκούσαι ὄνομα αὐτῷ εἶναι Ἀγάθωνα. Zoo ook bijv. An. I. 5, 4. II. 4, 13. Doch gewoonlijk staat de Acc. Partis met folgenden Genitivus of Nominativus I. 4, 11. πόλις ὄνομα Θάψακος. II. 4, 28. ὄνομα Καίνα.

3. Bij vele verba en adjectiva staat de Dativus krachtens hun beteekenis.

X. Cyr. II. 1, 15. ὑμεῖς καὶ ἔφυτε ἐν τῇ αὐτῇ ἡμῖν χώρα· ἐν μὲν τῇ πατρίδι οὐ μετέχετε τῶν ἴσων ἡμῖν· νῦν δ' ἔξεστιν ὑμῖν εἰς τὸν αὐτὸν ἡμῖν κίνδυνον ἐμβαίνειν, καὶ τῶν ὁμοίων ἡμῖν ἀξιοῦσθαι, *gij zijt ook in hetzelfde land als wij geboren: in ons vaderland stondt gij wel niet met ons gelijk, doch nu is het u gegeven met ons hetzelfde gevaar in te gaan, en gelijke achting te verwerven.*

3. Helpen, voordeelig zijn, zie Acc. N°. 324. A. 2.

Dienen ὑπηρετεῖν, δουλεύειν τινί; *behagen ἀρέσκειν τινί.*

Om iets bidden εὐχέσθαι, προσεύχεσθαι θεοῖς τι

Gehoorzamen πείθεσθαι, πειθαρχεῖν τινί; *dreigen ἀπειλεῖν τινί.*

Vertrouwen πιστεύειν, πεποιθέναι τινί; *wantrouwen ἀπιστεῖν τινί.*

Het past κρίπει, προσήκει; *het is geoorloofd ἔξεστι.*

Vertoornd zijn ὀργίζεσθαι, χαλεπαίνειν, ἀχθεσθαι τινί.

Met iemand vriend zijn πλησιάζειν τινί; *gelijken ἰοικέναι τινί.*

Vergelijken ἐκάζειν, gelijk maken ἰσοῦν, ὁμοιοῦν τινί.

Adjectiva.

Nabij πλησίος; *gelijk παραπλήσιος, ὁμοῖος, ἴσος; bevriend φίλος; welwillend εὖνους; genadig ἑλεως; vijandig ἐναντίος, ἐχθρός, πολέμιος, διάφορος; eigen ἴδιος, οἰκέτιος, κοινός, συγγενής; alienus (vreemd) ἀλλότριος.*

Zoo ook het Pronomen ὁ αὐτός *dezelfde*, en de Adverbia ἐγγυς, ὁμοῦ *nabij etc.*

An I. 5, 11. οἱ στρατιῶται ἐχάλεπαινον καὶ ὠργίζοντο τῷ Κλεάρχῳ
de soldaten vielen C. lastig en waren op hem vertoornd. Hell. III.
 2, 5. ὁμοῦ τοῖς Ἑλλήσιν στρατοπεδευσάμενοι *bij de Grieken ge-*
legerd.

Zie ook An. III. 2, 11. — 5, 9. Cyr. II. 1, 1. An. I. 3, 6. II. 5, 30.
 — 5, 17. — 1, 13. Cyr. VII. 5, 65. — An. I. 3, 12. II. 5, 11. — 6, 22.
 VII. 7, 6. Cyr. VII. 1, 2. VIII. 7, 21. An. III. 1, 43. VI. 3, 13.

AANM. Men vindt deze Adjectiva ook met den Genitivus, voornamelijk ἐναντίος,
 πολέμιος, ἐχθρός, φίλος als substantiva gebruikt.

Ἀρίσκειν τινά iemand bevredegigen, εὐχέσθαι τινί τι iemand iets toewenschen.

Πρέπει, προσήκει, ἔξεστι hebben ook den Acc. c. Inf. Cyr. VII. 5, 38.

4. **Dativus Sociativus** of **Comitativus** staat bij verba, die
 een gemeenschap, een vriendelijken of vijandigen omgang, een
 samentreffen uitdrukken.

Zie μετέχιν, κοινωνεῖν τινί *met iemand aan iets deel hebben*, bij den Geni-
 tivus 7, deelachtig, bl. 232.

X. An. VII. 2, 25. φίλῳ τινὶ χρῆσθαι *met iemand als vriend*
omgaan. Cyr. III. 2, 4. VII. 1, 17. — 5, 27. VIII. 1, 5. —
 An. I. 2, 8. ἐνίκησεν ἐρίζοντά οἱ *hij overwon hem, die met hem*
wedijverde. — 6, 6. ἐπολέμησεν ἐμοί *hij beoorloogde mij.* — 7, 9.
 — 3, 6. ἐπεὶ ὑμεῖς ἐμοὶ οὐκ ἐθέλετε πείθεσθαι οὐδὲ ἔπεισθαι ἐγὼ
 σὺν ὑμῖν ἔφομαι *daar gij mij niet wilt gehoorzamen noch volgen,*
zal ik u volgen. — 2, 13. οἶνω κεράσας τὴν κρήνην *na de bron*
met wijn vermengd te hebben. IV. 4, 5. εἶπεν ὅτι βούλοιτο δια-
 λεχθῆναι τοῖς ἄρχουσιν *hij zeide met de bevelhebbers te willen*
spreken. Cyr. VII. 5, 49. Cyr. VI. 3, 5. An. III. 5, 8. IV. 1,
 10. — 3, 23. V. 9, 23. etc.

4. *Met iemand omgaan* χρῆσθαι, ὁμιλεῖν τινί.

Met iemand overeenstemmen ὁμολογεῖν, ὁμονοεῖν, συμβαίνειν τινί.

Met iemand een verbond sluiten σπένδεσθαι, σπονδὰς ποιεῖσθαι τινί.

Tegen iemand strijden μάχεσθαι, πολεμεῖν, ἀγωνίζεσθαι τινί.

Met iemand twisten ἐρίζειν τινί, *zich onderhouden* διαλέγεσθαι τινί.

Zich met iemand verzoenen καταλλάττεσθαι, συναλλάττεσθαι τινί.

Iemand volgen ἔπεισθαι, ἀκολουθεῖν τινί.

Iemand ontmoeten ὑπαντᾶν, ἀπαντᾶν, ἐν (ἐπι) τυγχάνειν τινί.

Met iets mengen κεραννύναι, μίγνυναι τινί. P. *zich vermengen.*

Zoo ook: ἐπίνειν τινί *op iemand losgaan*, ἐπιθίεσθαι τινί *iemand overvallen*,
 προσίεναι τινί *iemand naderen*, enz. alsmede de uitdrukkingen: εἰς λόγους ἵεναι, εἰς
 χεῖρας, διὰ μάχης, διὰ πολέμου ἵεναι etc. Zie εἰς, διά.

Deze werkwoorden worden ook dikwijls evenals in het Latijn met praeposities verbonden: bijv. καταλύσαι, συναλλαγήναι πρὸς τινα. An. I. 1, 10. — 2, 1. ἔπαισθαι σὺν, ἐπὶ τινι. Cyr. V. 2, 1—40. σπένδουσθαι πρὸς τινα. An. III. 5, 16. etc.

Πολεμῆν τινι of πρὸς τινα tegen iemand oorlog voeren, σὺν τινι in bondgenootschap met iemand.

Zie bij den Genitivus. 9. ἐμποδῶν εἶναι τινί τινος, εἶκιν τινί τινος. 10. φθονεῖν τινί τινος. 12. περιγίγνεσθαι, περιεῖναι τινί τινος. 5. ἰγκαλεῖν τινί τι.

5. De **Dativus causae** staat bij de verba *affectuum* om de beweegreden aan te geven. Zie Genitivus causae 10.

X. Cyr. I. 4, 24. — 3, 3. Κύρος ἤδετο τῇ στολῇ C. verheugde zich over zijn kleeding. Cyr. VI. 3, 15. ἐκπεπληγμένοι ἦσαν τῷ πράγματι zij waren hierover verwonderd. Hell. V. 3, 3. Cyr. V. 3, 50.

Deze verba worden ook met praeposities geconstrueerd, voornamelijk met ἐπὶ (An. VII. 6, 10), of zijn gevolgd door een participium, een zin met ὅτι of een Gen. Abs. (An. I. 1, 8.).

6. De **Dativus Instrumenti** (Lat. Ablativus Instrumenti) 342 geeft het middel te kennen, waardoor of het werktuig, waarmede iets geschiedt.

X. An. IV. 1, 10. καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι κατέτρωσάν τινας zij wondden sommigen met steenen en pijlen.

Is een persoon het middel, dan gebruikt men διὰ met den Genitivus, zie aldaar.

7. De **Dativus Modi** (Lat. Abl. Modi) geeft de wijze aan, waarop iets geschiedt, παντὶ τρόπῳ omni modo, τίνι τρόπῳ quo modo, τούτῳ τῷ τρόπῳ hoc modo. Zie ook Acc. Adv. N°. 309 D.

Bij een substantivum zonder attriboot staan gewoonlijk praeposities: bijv. An. I. 2, 17—18 σὺν κραυγῇ, σὺν γέλωτι.

Zie verder den Dativus als adverbiale spreekwijze N°. 309, 2.

Wanneer men begeleid of vergezeld wordt van personen of aanduidt dat iemand iets bij zich heeft, gebruikt men praeposities zooals σὺν, μετὰ, gelijk in het latijn An. I. 4, 12. οἱ πρότεροι μετὰ Κύρου ἀναβάντες die vroeger met C. gegaan waren.

Bij de substantiva στρατιά, στόλος, νῆες echter, en bij een militair gevolg wordt de praepositie dikwijls weggelaten. An. II. 2, 12. Gewoonlijk echter vindt men ἔχων met den Acc. Zie An. I. 2, 3 etc.

5. Zich verheugen χαίρειν, ἡδεσθαι; bedroefd zijn λυπεῖσθαι, ἄχθασθαι; ontevreden zijn βαρέως, χαλεπῶς φέρειν, ἀγανακτεῖν; zich over iets schamen αἰσχύνεσθαι; zich verschrikken ἐκπλήττεσθαι, καταπλήττεσθαι etc.

8. De **Dativus mensurae** et differentiae (Lat. Abl.) wordt gebruikt om den graad van verschil aan te geven, bij comparatieve begrippen. Zie N°. 195. Cyr. V. 3, 52.

9. De **Dativus loci** (Lat. Ablat. loci) staat op de vraag: *waar?* slechts bij enkele steden-namen, zooals *Μαραθῶνι, Σαλαμῖνι, Ἀθήνησι*, zie N°. 306 en bij de adverbiale uitdrukkingen *τῇδε, ταύτῃ, ἤ* etc. N°. 307. 2.

In andere gevallen staat in Prosa de Dativus met een praepositie, meestal *ἐν*.

343 10. De **Dativus Temporis** (Lat. Ablat. temp.) staat op de vraag: *wanneer?*

1) *zonder praepositie*, bij aangave van datums of Feesten: *ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ op dezen dag, τῇ ὑστεραίᾳ den volgenden dag, τῇ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ ἡμέρᾳ den derden of vierden dag.*

2) *met de praepositie ἐν*, om de tijdsruimte aan te geven *gedurende welke* iets plaats had. Pl. Crito. 52. *ε. οὐκ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀναγκασθεῖς βουλευσασθαι, ἀλλ' ἐν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἐν οἷς ἔξῃν σοι ἀπέναι, terwijl gij niet genoodzaakt waart binnen korten tijd uwe beslissing te nemen, doch binnen den tijd van zeventig jaren, gedurende welke het u vrij stond heen te gaan.* An. I. 7, 1.

11. De Dativus staat verder bij verba, die samengesteld zijn met de praeposities *ἐν, ἐπί, σύν*, zeldzamer bij samenstellingen met *παρά, περί, ὑπό*.

OVER DE BETEEKENIS DER TEMPORA.

§ 100.

In het Algemeen.

344 1) In het Grieksch geven de vormen van het verbum niet alleen gelijk in het Latijn en Nederlandsch aan, of een handeling in het tegenwoordige, verledene of de toekomst plaats heeft, doch zij bepalen tevens *den aard, de natuur* der handeling, of zij (in

het tegenw., verledene of de toekomst) voortduurt, enkel feitelijk plaats grijpt of voleindigd is.

2. Alleen de *Indicativus* stelt de handeling als tegenwoordig, toekomstig of verleden voor, de *overige modi* en de *Infinitivi* geven slechts aan of de handeling voortduurt, alleen feitelijk plaats heeft, of voleindigd is.

Zoo geven deze vormen in:

het Praesens een voortdurende aan: ἀποθνήσκειν op sterven liggen (Praesensstam);

den Aoristus een feitelijk plaats hebben: ἀποθανεῖν sterven (Aoristus of Verbaalstam).

het Perfectum de voleindigde handeling: τεθνήκω dood zijn (Perfectstam).

Of deze handeling nu op den tegenwoordigen, verleden of toekomstigen tijd betrekking heeft moet men uit het hoofdwerkwoord opmaken, bijv.:

λέγω	} ταῦτα ἵνα πεισῇτε	{	opdat gij gehoorzaamt.
εἶπον			opdat gij zoudt gehoorzamen.
ἔρῳ			opdat gij moogt gehoorzamen.

3. Als tegenwoordig wordt uitgedrukt:

1) een handeling die nog voortduurt, door het Praesens Indicativi.
ἀποθνήσκει hij ligt te sterven.

2) een toestand, als gevolg eener voleindigde handeling, door het Perfectum Indicativi.

τέθνηκεν hij is dood.

In de toekomst wordt een handeling uitgedrukt:

1) hetzij deze voortduurt of enkel feitelijk wordt aangehaald, door het Futurum Indicativi.

ἀποθανεῖται hij zal sterven of op sterven liggen.

2) die in de toekomst afgedaan zal zijn door het Futurum Exactum.

τεθνήξει hij zal dood zijn.

In het verleden wordt een handeling uitgedrukt:

1) als voortdurend door het Imperfectum Indicativi.

ἀπέθνησκεν hij lag te sterven.

2) als *feitelijk plaats hebbend* door den Aoristus Indicativi.

ἀπέθανεν hij stierf.

3) als *voleindigd* door het Plusqperfectum Indicativi.

ἔτεθνήκει hij was dood.

De handeling wordt voorgesteld als	Tegenwoordig.	Toekomstig.	Verleden.
Feitelijk.		Futurum. <i>ἀποθανεῖται</i> hij zal eens sterven.	Indic. Aor. <i>ἀπέθανεν</i> . hij stierf.
Voortdurend.	Praesens. <i>ἀποθνήσκει</i> hij ligt te sterven.	Futurum. <i>ἀποθανεῖται</i> hij zal liggen sterven.	Imperf. <i>ἀπέθνησκεν</i> . hij lag te sterven.
Voleindigd.	Perfectum. <i>τέθνηκεν</i> hij is dood.	Fut. Ex. <i>τεθνήξει</i> . hij zal dood zijn.	Plusqperf. <i>ἔτεθνήκει</i> . hij was dood.

§ 101.

In het Bijzonder.

A. INDICATIVI.

I. Tempora van den tegenwoordigen tijd.

345 1. De **Indicativus Praesens**, die de handeling voorstelt als in het tegenwoordige voortdurend wordt gebruikt:

1) bij herhaalde handelingen of gewoonten:

Cyr. VI. 2, 28. ὅστις ἀλφιτοσιτεῖ, ὕδατι μεμαγμένην ἀεὶ τὴν μᾶζαν ἔσθ' αἶ al wie gewoon is gerstebrood te eten gebruikt dit altijd met water vermengd. I. 2, 4. 6. 7.

2) bij een bewering, die ten allen tijde waar is:

An. II. 5, 7. πανταχῇ πάντων ἴσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι de goden beheerschen alles overal gelijkelijk.

2. De **Indicativus Perfecti**, die een tegenwoordig bestaanden toestand als gevolg eener vroeger afgedane handeling aangeeft, is dus geen verleden tijd. (Een **Perfectum Praesens**, nooit **Historicum**.)

Het **Perfectum** verschilt dus slechts in zoover van het **Praesens**, dat dit de handeling als in het tegenwoordige nog niet voleindigd, nog plaats hebbende aanduidt, het **Perfectum** ze daarentegen als in het tegenwoordige voleindigd, afgedaan voorstelt: *παῖδ' αὖτ' εἰμι* ik ben bezig met opvoeden, *παιδείκα* (ik ben bezig geweest met opvoeden en nu) is de opvoeding voltooid.

An. I. 6, 9. ὁ μὲν ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει· van dien aard nu zijn de handelingen en de woorden van dezen man.

Vandaar dat 1) uit de beteekenis van het **Perfectum** dikwijls een **Praesens-beteekenis** ontstaat, bijv. *τέθνηκα* ik ben dood, (*κτάομαι* ik verwerf) *κίεμαι* ik bezit, (*καλῶ* ik noem) *κέκλημαι* ik heet, etc.

2) andere werkw. in den **Indicativus Praesens** de beteekenis van het **Perfectum** hebben: zoo a) *ἦκω* ik ben gekomen, *οἶχομαι* ik ben weg.

b) de werkwoorden van *hooren* en *waarnemen*, waar wij in het Nederlandsch ook dikwijls het **Praesens** in plaats van het **Perfectum** gebruiken. Zulke verba zijn: *ἀκούειν*, *ὁρᾶν*, *πυνθάνεσθαι*, *αἰσθάνεσθαι*, *μινθάνειν*.

Het **Imperfectum** dezer verba heeft gevolgelijk dikwijls de beteekenis van het **Plusq-perf.**, ofschoon *ἦκον* en *ᾤχόμην* meer de bet. van den **Aor.** hebben, *ἦκναι*, *ᾤχεσθαι* etc.

a) Cyr. V. 3, 26. λέγει ὅτι ἤκουσιν αὐτῷ ἄγγελοι hij zegt, dat boden tot hem gekomen zijn. An. I. 4, 8. οἶδα γὰρ ὅπῃ οἶχονται ik weet toch waarheen zij gegaan zijn. — An. I. 2, 6. ἦκε Μένων Menon kwam. V. 5, 2. τὰ ξένια ἃ ἦκε οὐκ εἰδέχοντο zij namen de geschenken, die aangekomen waren, niet aan. IV. 3, 30. πολλοὶ γὰρ ᾤχοντο want velen waren weggegaan. VI. 1, 14. μετὰ τοῦτο οἱ πρέσβεις ᾤχοντο hierop gingen de gezanten weg.

b) An. IV. 6, 17. τούτων τῶν ἡγεμόνων πυνθάνομαι ὅτι οὐκ ἰσχυρὸν ἐστὶ τὸ ὄρος van deze gidsen vernem ik (d. i. heb ik vernomen) dat de berg niet ontoegankelijk is. VI. 6, 23—34. ἤκουε γὰρ hij had toch gehoord. ἤκουον vernomen had.

3) Een enkel feit zoowel als een nog voortdurenden toestand wijzen het **Praesens** en **Imperfectum** aan van sommige werkwoorden, zooals: *νικᾶν*, *κρατεῖν* overwinnen en overwinnaar zijn, *ἡττᾶσθαι* overwonnen worden en zijn, *ἀδικεῖν* onrecht doen en in het ongelijk zijn, *ἀδικεῖσθαι* beleedigd worden en zijn, *γράφειν* aanklagen en aanklager zijn, *φεύγειν* vluchten en op de vlucht zijn, verbannen zijn.

An. II. 1, 4. ἀπαγγέλλετε Ἀριαίφ' ὅτι ἡμεῖς νικῶμεν, boodschapt Ariæus, dat wij overwinnaars zijn (overwonnen hebben).

3. Het Grieksche **Perfectum** is nooit **Perfectum historicum**, 347
daarvoor dient de **Aoristus**, doch het **Praesens historicum** bestaat ook in het Grieksch.

An. I. 7, 16. ταύτην δὲ τὴν τάφρον βασιλεὺς ποιᾷ ἀντὶ ἐρύματος, ἐπειδὴ πυνθάνεται Κύρον προσελαύνοντα, deze gracht had de koning

als versterking laten maken, toen hij vernomen had, dat Cyrus tegen hem optrok. (Zie N°. 230.)

4. Het Praesens sluit zich nauw aan bij het Imperfectum, wijl zij beide een voortdurende handeling aangeven in den tegenwoordigen of den verleden tijd.

Meer bijzonder komen zij in beteekenis overeen als Praesens en Imperfectum *de Conatu* om het begin eener handeling, een trachten naar hetgeen door het verbum wordt uitgedrukt, aan te geven.

An. VI. 6, 4. ἐπεμπον οἱ πολέμοι πρὸς Ξενοφῶντα ἀκούοντες ὅτι πολίζει τὸ χώριον, *de vijanden zonden tot X. wijl zij vernomen hadden, dat hij op die plaats een stad wilde bouwen.* Zie Cyr. III. 1, 38. ἀποκτείνει με, *mij wil dooden.* — An. I. 3, 1. Κλέαρχος τοὺς στρατιώτας ἐβιάζετο ἵεναι, *Cl. wilde de soldaten dwingen vooruit te gaan.* Zoo An. IV. 5, 19. VI. 1, 19. Héll. VI. 5, 23 etc.

II. Tempora van den verleden tijd.

348. 1. In het verhaal verplaatst de **Aoristus Indicativus** ons in het verleden en somt de gebeurtenissen achter elkander op *zonder te letten op de tijdsbetrekkingen der verschillende feiten onderling*, wat den lezer overgelaten wordt.

Wil men aangeven dat de eene gebeurtenis *te gelijk met een ander plaats* had, dan gebruikt men het **Imperfectum**.

Wil men doen uitkomen dat iets *reeds had plaats gehad* vóór de gebeurtenis, die men verhaalt, dan gebruikt men het **Plusquamperfectum**.

An. I 1, 9. Κλέαρχος φυγὰς ἦν· ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς· ὁ δὲ στράτευμα συνέλεξεν καὶ ἐπολιμεῖ τοῖς Θραξὶ καὶ ὠφέλει τοὺς Ἕλληνας, ὥστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ. *Cl. was een balling: C. was met hem ingenomen en gaf (Pr. hist.) hem 10.000 dareiken. Hij verzamelde dan een leger en beoorloogde de Thr. (voortdurend) en bevoordeelde de Gr. (voortdurend), zoodat zij hem (voortdurend) geld opbrachten.*

An. I. 3, 2. Κλέαρχος δὲ τότε μὲν μικρὸν ἐξέφυγε μὴ καταπε-

τρωθῆναι, ὕστερον δ' ἐπεὶ ἔγνω ὅτι οὐ δυνήσεται βιάσασθαι συνήγαγεν ἐκκλήσιαν· καὶ πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἑστώς· οἱ δὲ ὁρῶντες ἐθαύμαζον καὶ ἐσιώπων. *Cl. ontvluchtte toen nauwelijks de steeniging; doch later toen hij begrepen had, dat hij hen niet zou kunnen dwingen, riep hij een vergadering samen: en eerst stond hij langen tijd te weenen: en toen zij dit zagen waren zij verbaasd en zwegen.*

2. Het **Imperfectum** dient (als in het verleden voortdurend) in het bijzonder om *karaktertrekken* en *meeningen* aan te geven, ter beschrijving van *toestanden*, *gewoonten* en *gebruiken* uit het verleden.

An. I. 2, 7. ἐνταῦθα Κύρῳ ἦν παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευν *aldaar had C. een groot park vol wilde dieren, waarop hij pleegde jacht te maken.* Zie ook II. 3, 15. ἀπετίθεισαν Cyr. VIII. 1, 17 etc., An. I. 9, 25 etc. en hierboven 1.

3. De Aoristus heeft niet alleen de boven aangegeven **factische** of feitelijke beteekenis, hij heeft ook nog bij verba, die in het Praesens een voortdurende handeling of toestand uitdrukken een **ingressieve** beteekenis om het *begin* van de handeling of den toestand aan te geven: bijv.

ποθέω *ik verlang*, ἐπόθουν *ik verlangde*, ἐπόθησα *ik begon te verlangen*, het verlangen maakte zich van mij meester.

ἔχω *ik heb*, εἶχον *ik had*, ἔσχον *ik ontving, verkreeg.*

ἀσθενῶ *ik ben ziek*, ἡσθένουν *ik was ziek*, ἡσθένησα *ik werd ziek.*

βασιλεύω, τυραννῶ, ἄρχω *ik heersch, regeer.*

ἐβασίλευον, ἐτυράννου, ἦρχον *ik heerschte, regeerde.*

ἐβασίλευσα, ἐτυράννησα, ἦρξα *ik begon te regeeren, heerschen.*

Cyr. I. 5, 2. Ἀστυάγης ἀποθνήσκει, ὃ δὲ Κυαζάρης τὴν βασιλείαν ἔσχε *Astyages sterft en Cyaxares verkreeg de heerschappij.* — Hell. II. 2, 24. Διονύσιος ἐτυράννησε *Dionysius begon te heerschen.*

AANM. Eenzelfde werkw. kan naar gelang van den zin factische of ingressieve beteekenis hebben. Zoo kan ἐπολέμησα beteekenen: *ik begon oorlog te voeren*, of, *ik voerde oorlog.*

- 350 4. Buiten het verhaal wordt de Aoristus in vergelijkingen, spreuken en algemeene waarheden dikwijls in plaats van het Praesens gebruikt, om een gewone verschijning, een plegen uit te drukken, waarvoor men in het verhaal het Imperfectum gebruikt. (Zie 2). Deze Aoristus wordt **Gnomicus** genoemd, van γνώμη spreuk.

Cyr. I. 2, 2. ἦν δέ τις τούτων τι παραβαίνη ζημίαν αὐτοῖς ἐπέ-
 ξεσαν, en indien iemand tegen een dezer punten misdoet plegen
 zij hem te straffen. Hom. A. 218. Δ. 442.

AANM. Daar deze Aor. in plaats van een hoofdtijd staat, volgt in den afhanke-
 lijken zin de Conjunctivus. Zie N°. 389.

- 351 5. De Grieken vermijden den langen vorm van het Plusquam-
 perfectum gaarne: vandaar dat zij dikwijls den Aoristus, (vooral
 in tijdbepalende zinnen (N°. 383) na de Conjuncties ἐπεὶ, ἐπειδή,
 ὥς enz. en in redengevende zinnen (N°. 372)), zelfs het Imperfec-
 tum in plaats van het Plusquamperfectum gebruiken, waar de
 beteekenis duidelijk genoeg uit den samenhang blijkt.

An. V. 7, 2. μαλὰ φοβεροὶ ἦσαν μὴ ποιήσιαν οἷα καὶ τοὺς
 κήρυκας ἐποίησαν, het was zeer te vreezen, dat zij doen zouden,
 zooals zij ook met de herauten gedaan hadden. I. 2, 17. ἐπειδὴ
 πάντας παρήλασε nadat hij allen voorbijgereden was. — V. 7, 26.
 ἠδίκουν μὲν οὐδέν zij hadden niets misdaan. VI. 6, 24. εἰ δὲ σὺ
 ἦγες indien gij echter hem had weggevoerd, — 3, 22. ἐπολιορκούντο
 waren belegerd geworden.

Zoo ook staat de Aoristus soms in plaats van het Perfectum: An. V. 5, 8.
 ἐπεμψεν ἡμῖς ἡ πόλις de stad heeft ons gezonden, ὥς ἡμῖς ἠκούσαμεν zooals wij ver-
 namen hebben.

6. Zonder onderscheid staat het Imperfectum of de Aor. van verba die spreken
 of vragen beteekenen. Zie An. I. 3, 2-4, 11. — III. 2, 7. Cyr. II. 3, 19. An. I.
 8, 16. II. 4, 15.

III. Tempora van den toekomstenden tijd.

- 352 1. Het Futurum geeft een handeling aan, die in de toekomst
 of zal plaats hebben of zal voortduren: βασιλεύσω ik zal tot de
 heerschappij geraken of ik zal heerschen.

2. Het werkwoord μέλλειν zullen in verbinding met den In-

finitivus Praesentis of Futuri (zelden Aoristi) komt overeen met de latijnsche Conjugatio periphrastica van het participium op -urus en beteekent: *van plan zijn, voornemens zijn, op het punt staan van iets te doen of iets willen, kunnen, moeten doen, tot iets in staat zijn.*

Cyr. I. 6, 17. δὲ στρατιάν, εἰ μέλλει πράξειν τὰ δέοντα etc. *indien een leger zijn plicht wil doen* etc. An. V. 7, 5. ἀκούω τινὰ διαβάλλειν ἐμὲ ὡς ἐγὼ ὑμᾶς μέλλω ἄγειν εἰς Φᾶσιν, *ik hoor, dat iemand mij lastert, als was ik van plan u naar Phasis te voeren.* IV. 7, 16. ὅποτε πολέμοι ὄψεσθαι αὐτοὺς ἔμελλον *wanneer de vijanden hen konden zien.* III. 4, 37. ἣ ἔμελλον παρίεναι *waarlangs zij moesten gaan.*

AANM. Πῶς οὐ μέλλω, τί δ' οὐ μέλλω; *hoe zou ik niet?* Hell. IV. 1, 6.

3. Het Futurum Indicativi dient in relatieve zinnen of na ὅπως om een bedoeld gevolg uit te drukken. N°. 394.

353

Hell. II. 3, 2. ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἀνδρας ἐλίσθαι οἱ τοὺς πατρίους νόμους συγγράψουσι καὶ οὗς πολιτεύσονται, *het volk vond goed dertig mannen te kiezen om de voorvaderlijke wetten volgens welke zij zouden bestuurd worden te beken.*

Zoo vooral ook het Participium Futuri met ὡς, No. 418: An. I. 1, 3. συλλαμβάνει Κύρον ὡς ἀποκτενῶν *hij laat Cyrus gevangen nemen om hem te dooden.*

4. Na de met ἄν verbonden partikels en Pronomina moet het Praesens Coniunctivi gewoonlijk door het Futurum en de Aoristus Coniunctivi met ἄν door het Futurum Exactum vertaald worden. N°. 384, 389.

354

An. I. 4, 13. ὑπέσχετο ἐκάστῳ δώσιν πέντε μνᾶς ἐπὴν εἰς Βαβυλῶνα ἦκωσι *hij beloofde ieder 5 minas te zullen geven, wanneer zij te B. zul'en gekomen zijn* (ἦκω ik ben gekomen, N°. 346. 2. a)). — Dem. Phil. I. 44. ἐπειδὴν ἅπαντα ἀκούσητε κρίνατε, *oordeelt nadat gij alles zult aangehoord hebben.* Zie Cyr. VIII. 7. 8, 25, 26 etc.

Na een historischen tijd in den hoofdzin of in de oratio obliqua kan deze Coniunctivus in den Optativus overgaan (N°. 399. b.), terwijl ἄν bij de partikel of het Pronomen wegvalt, zoodat de Optativus zonder ἄν dan de beteekenis van het Futurum of Futurum Exactum ontvangt.

An. I. 2, 2. ὑποχρέμενος (= ὑπέσχετο) αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξωιν *hij beloofde hun, dat, indien hij datgene goed zou volvoerd hebben (ὑπισχνίομαι ἐὰν καλῶς καταπράξω).* Zie ook II. 1, 2.

4. Het Futurum Exactum geeft aan dat een handeling in de toekomst reeds voltooid zal zijn. Dem. Ol. III. 7. θεάσασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντα ἔσεσθε ὑπὲρ Φιλίππου: *ziet hoe gij in alles voor Ph. zult gestreden hebben.*

Het geldt als gewoon Futurum bij die verba welke in het Perfectum Praesens-beteekenis hebben, zooals τέθνηκα *ik ben dood*, τεθνήξω *ik zal dood zijn*; κέκτημαι *ik bezit*, κекτήσομαι *ik zal bezitten*; μέμνημαι *ik herinner mij*, μενήσομαι *ik zal mij herinneren*; ἔστηκα *ik sta*, ἐστήξω *ik zal staan of zal blijven staan.* Zie N°. 288.

Bij vele werkwoorden geldt het Futurum Exactum in het Passivum als Futurum Simplex, bijv. *πιπράσκω* Fut. III. *πιπράσομαι* ik zal verkocht worden (An. VII. 1, 36). Bij andere wordt het afwisselend met het gewone Futurum gebruikt.

B. OVERIGE MODI EN NOMINAALVORMEN.

- 355 + 1. De Conjunctivus, Optativus, Imperativus en Infinitivus van het *Praesens* en den *Aoristus* verschillen niet in beteekenis dan in zoover dat deze vormen van het *Praesens* den duur, die van den *Aoristus* alleen het oogenblikkelijk plaats hebben der handeling aangeven.

Dem. Ph. I. 16. *πρῶτον μὲν τριήρεις παρασκευάσασθαι φημι δεῖν, εἴτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν*, vooreerst dan zeg ik dat gij (onmiddelijk) schepen moet uitrusten en vervolgens (altijd) aldus gezind zijn. 18. *ἴν' ἢ ἡσυχίαν ἔχῃ ἢ ληφθῇ* opdat hij of (voortdurend) rustig blijve, of (te gelegener tijd, eens) overvallen worde. 14. *ἐπειδὴν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε, μὴ πρότερον προλαμβάνετε*, wanneer gij alles zult aanhoord hebben, oordeelt dan (op dat oogenblik), doch houdt u niet eerder bezig met het vormen uwer meening.

- + 2. De Optativus en Infinitivus Praesentis en Aoristi hebben echter de beteekenis hunner Indicativi wanneer zij dezen modus in de oratio obliqua (na verba dicendi) vervangen.

AANM. Infinitivus en Participium Praesentis en Perfecti gelden ook voor den Indicativus Imperfecti en Plusquamperfecti.

An. I. 2, 9. *Ξέρξης λέγεται οἰκοδομῆσαι ταῦτα τὰ βασίλεια* men zegt dat X. dit paleis gebouwd heeft (= *οἰκοδόμησε*). Cyr. I. 4, 10. *Κῦρος ἔλεγε τῷ πάππῳ ὅτι αὐτὸς ταῦτα θηράσειεν* (= *ἐθήρασα ταῦτα*) C. zeide zijn grootvader, dat hij dit zelf voor hem gevangen had.

An. I. 2, 21. *ἐλέγετο Σύννεσις εἶναι ἐπὶ τῶν ἄκρων*, men zeide dat S. op de hoogten was.

3. Overeenkomstig N°. 346 vertaalt men An. I. 3, 20. *ἀκρίνατο ὅτι ἀκούοι*, hij antwoordde, dat hij vernomen had. Cyr. V. 5, 42. *σὺν ὁδὸν μακρὰν ἦκων δείπνει ἤδη* eet gij nu, die reeds zoo

ver gekomen zijt. An. II. 1, 11. βασιλεὺς νικᾷν ἡγεῖται *de koning meent overwinnaar te zijn* (overwonnen te hebben).

+ 4. De **Participia** hebben in het algemeen de beteekenis hunner Indicativi.

✓ In het bijzonder volgt de beteekenis van het Participium uit het *hoofdwerkwoord*, uit de betrekking waarin de door het Participium aangegeven handeling staat tot de handeling door het verbum finitum van den hoofdzin uitgedrukt.

Zooals van den Indic. Aoristi gezegd is (N°. 351) kan ook het Partic. Aor. de beteekenis van het Partic. Perfecti hebben, bijv. ἀποβαλὼν *die verloren heeft* en thans niet meer bezit, μαθὼν *die geleerd heeft* en nu weet, θανὼν, τελευτήσας *die gestorven, dood is, oi πεσόντες die gevallen zijn, de gesneuvelden*.

+ 5. De Infinitivus van het Futurum, Conj., Optat., Imper. en Infinit. van het Perfectum komen in beteekenis overeen met hunne Indicativi.

De Optativus van het Futurum staat alleen in de onrechtstreeksche rede ter vervanging en met de beteekenis van den Indicativus Futuri.

X. An. I. 6, 3. γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα ὅτι ἥξοι (= γράφει „ἥξω”) *hij schreef den koning een brief dat hij komen zou*. I. 4, 8. οἱ δ' ᾤκτειρον εἰ ἀλώσουντο (= „οἰκτείρομεν αὐτοὺς εἰ ἀλώσονται”) *anderen beklagden hen zoo zij achterhaald werden*.

OVER HET GEBRUIK DER VERBAAL- EN NOMINAAL-VORMEN.

§ 102.

Voorafgaande Aanmerkingen.

I. *Verbaalvormen* van het werkwoord zijn die, welke persoonsuitgangen hebben of geconjugeerd worden: de Indicativus, Conjunctivus, Optativus, Imperativus.

Nominaalvormen zijn die, welke evenals een nomen ge-declineerd worden: de Infinitivus en het Participium, zoo nogthans dat de Infinitivus als een onverbuigbaar Substantivum beschouwd wordt.

356

II. Particula ἄν (Homerus. κε, κεν.).

1. Deze Partikel, die wij somtijds door „wel” doch meestal in het Nederlandsch niet kunnen weergeven, duidt aan, dat hetgeen gezegd wordt *van zekere voorwaarden afhangt*, die echter in de meeste gevallen niet worden uitgedrukt.

2. Daarom kan zij niet met den *Indicativus Praesentis*, *Futuri* of *Perfecti* verbonden worden, daar deze slechts gebruikt worden om iets *met zekerheid* uit te drukken, onafhankelijk van eenige voorwaarde. Wanneer men dus bij deze tijden ἄν aantreft, zooals οἶμαι ἄν, οὐκ ἄν οἶδ' ὅτι, behoort het tot een ander woord van den zin. Zie 5.

AANM. Het Futurum Indic. zoowel als de Infin. en het Part. met ἄν staat nog op vele plaatsen in Plato en elders, door sommigen verdedigd, door anderen verworpen. Zie Cob. N. L. p. 693. V. L. p. 92, 267 en 633. Buttman ad Crit. 53. c. Wohlrab. Ap. 29. c.

3. Zij is *overbodig bij den Conjunctivus*, daar deze modus de uitspraak reeds als van de toekomst afhankelijk voorstelt. Daarom staat zij ook *nooit bij den Modus zelf* doch *bij het Pronomen of de Conjunctie*, die den zin inleiden: ἴάν, ὅποτάν, ἐπειδάν, ἕως ἄν, ὅς ἄν enz.

Zie voor de vertaling dezer Conjunctivi N°. 354.

4. De Partikel ἄν kan geen zin *beginnen*, doch staat gewoonlijk *òf achter haar werkwoord òf verbindt zich met het Pronomen, de conjunctie, negatie of andere kleinere woorden*, zooals πῶς, γάρ, μάλιστα, τάχα enz.

Somtijds wordt ἄν *verdubbeld*, vooral wanneer het eerste ἄν ver van zijn modus verwijderd is. Cyr. II. 1, 6. III. 3, 35. Pl. Ap. 35. d. Zie Cob. V. L. p. 571.

357

5. Wanneer na de verba δοκεῖν, οἴεσθαι, νομίζειν, ἐλπίζειν, οὐκ ἔστι etc. een zin volgt, die op de toekomst betrekking heeft, geeft ἄν aan den Infinitivus Aoristi, soms ook Praesentis de kracht van den Infinitivus Futuri. Cob. V. L. p. 96, 98.

An. I. 3, 6. *σὺν ὑμῖν ἂν οἶμαι εἶναι τίμιος ὅπου ἂν ᾧ* etc. *met u meen ik geëerd te zullen zijn, waar ik ook zijn moge.* Cyr. III. 1, 20. *πόλεις ἀλοῦσαι συμμαχούς προσλαβοῦσαι οἴονται ἀναμαχεσθαι ἂν* *veroverde steden meenen na bondgenooten verworven te hebben weer den strijd te zullen hervatten.* Cyr. VIII. 1, 29—32. An. III. 1, 38. II. 1, 12—13, 20.

Deze Infinitivus met *ἂν* in de oratio obliqua staat namelijk voor den Opt. Potentialis der oratio recta (zie 6) *σὺν ὑμῖν τίμιος ἂν εἴην, συμμαχούς προσλαβοῦσαι ἀναμαχεσθίμεθα ἂν.* N°. 366, 2.

Gewoonlijk echter volgt de Infinit. Futuri zonder *ἂν*, in plaats van het Futurum zonder *ἂν* der directe rede: Cyr. I. 6, 4. *ἐλπίζεις δὲ τεύξεσθαι*: or. recta. *ἐλπίζεις τεύξεσθαι.* II. 1, 12. *νομίζοντες ἀγωνιῆσθαι* or. recta. *ἐνόμιζον ἀγωνιούμεθα.*

6. Ieder verbaalvorm met *ἂν* kan wanneer de constructie het vordert in het Participium of den Infinitivus gezet worden, terwijl *ἂν* bij den Infinitivus of het Participium blijft staan.

Doch de Conjunctivus met *ἂν* kan slechts overgaan in het Participium zonder *ἂν*, daar volgens 3. *ἂν* niet tot den modus behoort, maar tot de partikel of het Pronomen en dus met deze wegvalt.

Daar derhalve alleen de Indicativi met *ἂν* of de Optat. met *ἂν* in den Infinitivus of het Participium met *ἂν* kunnen overgaan, kan zulke Infinitivus of zulk een Participium met *ἂν* alleen de beteekenis van den *Irrealis* N°. 360 (hist. tijden van den Indic. met *ἂν*) of den *Potentialis* (Opt. met *ἂν* N°. 366. 2 of Indic. met *ἂν* N°. 361) hebben.

AANM. Men lette op de elliptische spreekwijzen *ὡς ἂν, ὥσπερ ἂν εἰ*, waar het bij *ἂν* behoorende werkwoord verzwegen is: *ὥσπερ ἂν τις εἶποι* (= *ὥσπερ ἂν εἴη εἰ*), te vertalen door *alsof, quasi*.

III. Verdeeling der zinnen.

1. Naar gelang van den inhoud kan men de zinnen verdeelen in: 358

Oordeelszinnen, die een oordeel, een bewering, een feit uitdrukken (negatie *οὐ*).

Begeerzinnen, die een wil, wensch, doel of onderstelling uitdrukken (negatie *μή*).

2. Iets wordt uitgedrukt:

als werkelijk bestaand feit	door den Indicativus.
als verwacht, van de toekomst afhankelijk	„ „ Conjunctivus.
als enkel gedacht	„ „ Optativus.
als verlangd, gewild	„ „ Imperativus.
als mogelijk, ofschoon onzeker	„ „ Potentialis.
als niet werkelijk, onmogelijk	„ „ Irrealis.

3. Iets wat in den *tegenwoordigen* tijd nog mogelijk is wordt uitgedrukt door den *Optativus Potentialis* met *äv.* Zie N°. 366. 2.

Iets wat in den *verleden tijd* mogelijk was wordt uitgedrukt door de Historische tijden van den Indicativus met *äv.* *Potentialis van den verleden tijd.* N°. 361.

De *Irrealis*, modus der niet-werkelijkheid, wordt uitgedrukt door den Indicativus der historische tijden met *äv.* N°. 360.

I. Verbaalvormen.

§ 103.

A. Gebruik der Modi in Hoofdzinnen.

Het gebruik van den Indicativus komt in het algemeen overeen met het Nederlandsch. Doch:

- 359 1. Meermalen zijn de Nederlandsche werkwoorden *moeten*, *betamen* verbonden met het hulpwerkwoord *zouden*, zonder dat er een bijzin met *indien* bij staat of bij gedacht moet worden. Voor de vertaling van zulke zinnen gebruikt men in het Grieksch evenals in het Latijn den Indicativus.

ἔδει, ἐχρῆν, προσῆκεν, ἔξιπν, oportet, decet, licet, *het zou noodig, passend, geoorloofd zijn of geweest zijn.*

εἰκός, δίκαιον, ἄξιον, καλόν, προαιρετέον ἦν *het zou billijk, rechtvaardig, waardig, schoon, verkieslijk zijn of geweest zijn*, aequum, justum, dignum, pulchrum, optabilis est.

X. Cyr. V. 5, 9. ταῦτα χαλεπὸν μὲν οἶμαι καὶ ὑπὸ πολεμίων παθεῖν, πολὺ δὲ χαλεπώτερον ὑφ' ὧν ἥκιστα ἐχρῆν ταῦτα πεπονθέναι, *ik meen dat het zwaar valt wanneer men zoo iets zelfs van den kant zijner vijanden te verdragen heeft, doch het pijnigt nog veel meer wanneer men dit van hen moet verduren, van wie men dit het allerm minst zou moeten verwachten.* An. VII. 7, 40. αἰσχρὸν γὰρ ἦν *het zou toch schandelijk zijn.*

Is echter een voorwaarde uitgedrukt, dan komt er *ἄν* bij, en staan zij in den Modus Irrealis. N°. 360 en 388. Dem. Phil. A. 1. *εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρελθούσης χρόνου τὰ δέοντα οὗτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἄν ὑμῖς νῦν ἔδει βουλευέσθαι*, indien dezen toch voorheen goeden raad gegeven hadden, zoudt gij nu volstrekt niet behoeven te beraadslagen. X. An. V. 1, 10.

AANM *Ἐδει kan derhalve drie beteekenissen hebben, *het was noodig* (modus realis), *het zou noodig geweest zijn*; *ἔδει ἄν* men moest, *of zou hebben moeten* (modus irrealis).

Ik zou kunnen: *ἐδυνάμην ἄν* en *δυναίμην ἄν*. Cyr. VI. 2, 26.

Ik zou willen: *ἐβουλόμην ἄν*, *βουλοίμην ἄν*. Cyr. III. 2, 28. VII. 2, 16.

2. Even als in het Latijn bij paene, prope *bijna* het Perfectum Indicativi staat, zoo ook staat in het Grieksch

de Aoristus Indic. zonder *ἄν* met *ὀλίγον, μικρῶν*

of *ἔδῃσα ὀλίγον, μικρῶν* met den Infinit. Aor.

Pl. Ap. 17. a. *ὀλίγον ἑμαυτοῦ ἐπελαθόμεν* *ik zou mij zelve bijna vergeten hebben*.

Vergelijk An. VI. 6, 23. *τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπολώλαμεν* *in zoover het van hem afhing zouden wij omgekomen zijn*.

3. De Indicativus der historische tijden met *ἄν* duidt aan dat 360
een handeling in den tegenwoordigen of verleden tijd kon of had kunnen plaats hebben, doch niet geschiedt of geschied is. **Modus irrealis**, der niet werkelijkheid. Men gebruikt:

a) Voor den tegenwoordigen tijd het Imperfectum Indic. met *ἄν* (= Lat. Imperf. Conj.).

ἔλεγον ἄν, *dicerem, ik zou zeggen* (doch zeg niet).

b) Voor den verleden tijd den Aoristus Indic. met *ἄν* (= Lat. Plusqperf. Conj.).

εἶπον ἄν *dixissem, ik zou gezegd hebben* (doch deed het niet).

Deze modus irrealis komt voor in de hoofdzinnen van de tweede soort der voorwaardelijke zinnen, zie aldaar N°. 388.

4. De Indicativus der historische tijden met *ἄν* dient verder 361
als **Potentialis van den verleden tijd**, om aan te geven dat een handeling in het verledene *mogelijk* was: *ᾤέτο τις ἄν*, *crederes, men had kunnen gelooven*, *ἔγνων τις ἄν* *putares, men had kunnen meenen*, *εἶδες ἄν*, *cerneres, men had kunnen zien*, *ἠγήσω ἄν* *putares, men had kunnen gelooven*.

An. IV. 2, 10. *αὐτοὶ μὲν ἄν ἐπορεύθησαν ἤπερ οἱ ἄλλοι, τὰ δὲ ὑποζύγια οὐκ ἦν ἐκβῆναι, zij zelf zouden wel langs denzelfden weg*

als de anderen hebben kunnen voortrukken, doch de lastdieren konden niet vooruit. Cyr. VIII. 1. 33 ἐπίνως δ' ἄν ἐκεί οὐδένα ὀργιζόμενον κραυγῇ, ἀλλὰ ἰδὼν ἄν αὐτοὺς ἡγήσω τῷ ὄντι εἰς κάλλος ζῆν *men zou daar niemand hebben kunnen opmerken die in toorn schreeuwde, doch wanneer men hen zag had men moeten gelooven dat zij inderdaad deftig leefden.* Hell. VI. 4, 16. Cyr. VII. 1, 38.

- 362 5. Ἄν met een historischen tijd duidt verder nog aan, dat een handeling in het verleden bij herhaling plaats had, ἄν *iterativum*.

X. Cyr. VIII. 1, 17. τῶν παρ' ἑαυτῷ μάλιστα φίλων ἐκέλευεν ἄν τινα λαβεῖν τὰ τοῦ μὴ φοιτῶντος· ἐπεὶ οὖν γένοιτο, ἦκον ἄν εὐθὺς οἱ στερόμενοι, *hij was alsdan gewoon een zijner beste vrienden op te leggen de goederen weg te nemen van hem, die niet naar hem toekwam: wanneer dit nu gebeurd was pleegden de be-roofden spoedig naar hem toe te komen.* Zie ook Cyr. I. 6, 40. VII. 1, 10. An. I. 9, 19. II. 3, 11.

- 363 6. De Indicativus der historische tijden zonder ἄν drukt een wensch uit, die niet kan vervuld worden. Zulk een wensch wordt ingeleid door een partikel zooals εἶδε *och of*, utinam. Negatie μή.

Hiertoe behoort ook de uitdrukking ὥφελον (-ες -ε) met volgenden Infinitivus, dikwijls voorafgegaan van εἰ γάρ, εἶδε, ὥς, ἀλλά.

An. II. 1, 4. ἀλλ' ὥφελε μὲν Κύρος ζῆν, *och of Cyrus nog leefde.* Mem. I. 2, 46. εἶδε σοι ὦ Περικλεις τότε συνεγενόμην *had ik toen bij u kunnen zijn*, Pericles. Ar. Nub. 24. εἶδ' ἐξεκόπην πρότερον τὸν ὀφθαλμὸν λίθῳ *had ik mij liever met een steen een oog uitgeslagen.*

Wanneer de wensch kan vervuld worden gebruikt men den Optativus zonder ἄν N°. 366. 1.

- 364 II. De **Conjunctivus** staat in hoofdzinnen:

1. Ter uitdrukking eener onzekerheid van een twijfel, meestal in den eersten ¹⁾ Persoon (**Conj. dubitativus of deliberativus**). Negatie μή.

¹⁾ Prima persona in his conjunctivum postulat, reliquae ἄν et Optativum: ποῖ τράπωμαι; et ποῖ τις ἄν τράποιτο; τί παθῶ; et τί ἄν πάθοι τις; τί γίνωμαι; et τί ἄν γένοιτό τις; Cob. V. L. p. 106.

Τί ποιῶ; πῇ βῶ; ποῖ τράπωμαι; *wat moet ik doen? waarheen mij begeben? mij wenden?*

2. Ter uitdrukking eener aansporing, opwekking, in den 1 p. meestal Pluralis. (Conj. adhortativus.) Negatie μή.

X. An. VI, 5, 21. ἴωμεν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας *laat ons op den vijand losgaan*. Cyr. VI. 4, 16. VIII. 1, 5.

In het Singularis met de Imperativi ἄγε, φέρε. Pl. Phaedo. 63. b. φέρε δὴ πειραῶ, *weluan laat mij beproeven*.

3. Om een verbod uit te drukken, in de 2 of 3 pers., doch alleen van den Aoristus, in plaats van den Imperativus Praesens. (Verschil volgens N°. 355.)

X. An VII. 1, 8. μὴ ποιήσῃς ταῦτα· *doe dat niet* = μὴ ποίει ταῦτα.

Conjunctivus Praesentis of Imperativus Aoristi (voor den 2^{en} pers.) zouden fout zijn. Zie N°. 368. 2.

4. Met οὐ μή te vertalen door het Futurum, terwijl men οὐ 365
μή door *bezuwaarlijk* of *zeker niet* kan weergeven.

X. An. II. 2, 12. οὐκέτι μὴ δύνηται βασιλεὺς ἡμᾶς καταλαβεῖν *de koning zal ons zeker niet meer kunnen inhalen*. Zie ook VI. 2, 4. VII. 3, 27. etc. Hom. A. 28. et passim.

Dit wordt soms verklaard uit οὐκέτι δέδοικα μὴ etc. *ik vrees niet dat hij ons* etc. Zie N°. 381.

AANM. 1) In plaats van den Conjunctivus staat ook met nog meer nadruk het Futurum Indicativi. Ar. Ran. 508. οὐ μὴ σ' ἐγὼ περιψομαι ἀπελθόντ' *ik zal u in geen geval laten wegggaan*.

Deze constructie is niet te verwarren met οὐ μὴ en een volgend Futurum in vragen ter omschrijving van den Imperativus. Ar. Ran. 202, 524. οὐ μὴ φλυαρήτις ἔχων *sta niet te bazelen*. Zie Nub. 296, 505, et passim. Vergelijk Pl. Symp. 175. a.

2) De in Aanm. 1) aangegeven constructie vindt men ook in *afhankelijke* zinnen. Cyr. III. 2, 8. ὥς οἱ γε Ἀρμένιοι οὐ μὴ δεῖξονται τοὺς πολεμίους *duar de Armeniërs de vijanden zeker niet zullen afwachten*. Zie ook VIII. 1, 5.

3) Bij Homerus staat de Conjunctivus, gewoonlijk met κεν, dikwijls in plaats van het Futurum. A. 184. ἐγὼ δὲ κ' ἄγω Βρισηίδα καλλιπάρηρον *doeh ik zal de schoone Briseïs medenemen*.

III. De Optativus staat in hoofdzinnen:

366

1. zonder ἄν om een wensch uit te drukken, die *vervuld kan worden*, dikwijls ingeleid door εἴθε, εἰ γάρ, ὥς, utinam. Negatie μή.

X. An. VI. 6, 18. σώζοιςδε ἀσφαλῶς ὅποι θέλει ἕκαστος *moget* *gij in veiligheid daar aankomen, waar ieder uwer wenscht.* Hell. IV. 1, 38. εἴθε σὺ φίλος ἡμῖν γένοιο, *och of* *gij onze vriend werdt.*

2. met ἄν om een *mogelijkheid* uit te drukken, in het Nederlandsch te vertalen door *zullen, kunnen, mogen, willen.* Negatie οὐ. **Potentialis van den tegenwoordigen tijd.** 1)

X. An. I. 6, 8. Ἔτι οὖν ἄν γένοιο τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος. *Zult* *gij (wilt* *gij)* *dan nu nog vijand mijns broeders worden.*

AANM. Vergelijk den Potentialis van den verleden tijd N°. 361 en let derhalve op het verschil van εἴποι ἄν τις *dixerit quispiam, hier zou iemand kunnen zeggen, en εἶπεν ἄν τις diceres, men zou hebben kunnen zeggen.*

Deze Optativus wordt ook gebruikt ὅf om een meening op *meer bescheiden wijze* voor te stellen, X. An. II. 2, 3. ὁ Τίγρης ποταμός ἐστι, ὃν οὐκ ἄν δυναίμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι *de Tigris is een rivier welke wij niet zonder schepen kunnen overtrekken.*

ὅf om een *gebed te verzachten.* Pl. Symp. 185. e. οὐκ ἄν φθάνοις λέγων, *begin dan toch uw rede.*

AANM. 1. De Optativus zonder ἄν staat nog

367

1) als concessivus, *toegegeven, gesteld dat*, waartoe εἰεν *het zij* zoo kan worden teruggebracht. 2)

2) om een onrechtstreeksche rede, die met ὅτι, ὥς of een Infinitivus begonnen is voort te zetten. An. VII. 3, 13. ἔλεγον πολλοὶ ὅτι παντὸς ἄξια λέγει Σεύθης. χειμῶν γὰρ εἴη καὶ οἰκαδὲ ἀποπλεῖν οὐ δυνατόν εἴη, *veelen zeiden dat Seuthes' voorstellen volkomen aannemelijk waren; het was toch winter en niet mogelijk naar huis weg te varen.* Zie ook Hell. III. 2, 23. (Zie N°. 398.)

2. Bij Dichters staat πῶς ἄν met den Optativus om een *wensch* uit te drukken. Soph. Phil. 794, πῶς ἄν τρέφοιτε *mocht* *gij gevoelen.*

368

IV. 1. De Imperativus drukt een *bevel* uit. X. Cyr. V. 3, 49. ἴτω τις ἐφ' ὕδαρ, ξύλα τις σχισάτω *dat iemand water ga halen, hout klieven.*

2. Een *verbod* wordt uitgedrukt in den :

1) Cob. V. L. p. 93. Apud veteres fere perinde est εἴποιμ' ἄν aut ἐρῶ dicere, nisi quod illud lenius et urbanius dicitur, hoc paulo acrius et incitatus.

2) εἰεν, *age vero*, est interjectio cognata cum εἶα quae nihil habet commune cum Optativo verbi εἶναι, cum quo confundi solet a plerisque. Van Herwerden ad. v. 275. Ion. Euripidis.

2 pers. door den Imperativus Praesentis of Conjunctivus Aoristi
 μὴ ποίει of μὴ ποιήσῃς.

3 pers. door den Imper. Praesentis, Imper. of Conj. Aoristi
 μὴ ποιείτω, μὴ ποιησάτω, μὴ ποιήσῃ. (N°. 364, 3.).

3. Meer dan de Optativus (N°. 367, 1.) wordt de Imperativus gebruikt *om iets toe te geven, in iets te berusten*. An. I. 4, 8. ἀλλ' ἰόντων *doch dat zij heengaan, laat hen maar weggaan*. II. 3, 24.

4. Hij wordt gebruikt in *verwijtingen*. I. 4, 8. ἀλλ' εὖ μέντοι ἐπιστάσθων *doch zij moeten wel weten: in aansporingen*. An. III. 1, 24. φάνητε τῶν λοχαγῶν ἄριστοι, *toont u de dapperste der aanvoerders*.

§ 104.

B. Gebruik der Modi in afhankelijke zinnen.

AANM. 1. Zooals in N°. 205 reeds gezegd is, volgt na een hoofdtijd in den hoofdzin gewoonlijk de Conjunctivus in den afhankelijken zin, na een historischen tijd de Optativus. 369

Als *hoofdtijden* worden alle vormen van het werkwoord beschouwd, die op den tegenwoordigen tijd of de toekomst betrekking hebben.

de Indicativus Praesentis, Futuri en Perfecti,

de Optativus Potentialis,

de Conjunctivi en Imperativi van alle tijden.

Als *historische tijden* beschouwt men alle vormen, die op den verleden tijd betrekking hebben.

de Indicativus Aoristi, Imperfecti en Plusquamperfecti,

het Praesens historicum,

de Potentialis van den verleden tijd.

2. Dikwijls wordt het subject uit den bijzin weggenomen en als object in den hoofdzin overgeplaatst, bijv.: An. I. 6, 5. ἐξήγγειλε τοῖς φίλοις τὴν κρίσιν ὥς ἐγένετο (= ὥς ἡ κρίσις ἐγένετο) *hij maakte zijn vrienden bekend, hoe het vonnis had plaats gehad*. Dit noemt men **Prolepsis van het Subject**.

I.

Objects-zinnen

370 zijn die, welke na verba sentiendi of declarandi volgen en, voor zoover zij niet door den Infinitivus of het Participium worden uitgedrukt, door de conjuncties *ὅτι, ὥς* dat worden ingeleid. Het verbum staat na een:

hoofdtijd in den Indicativus,
historischen tijd meestal in den Optativus,
minder in den Indicativus.

Negatie: οὐ.

Cyr. III. 3, 45. Μῶρος, εἴ τις ζῆν βουλόμενος φεύγειν ἐπιχειροῖη, εἰδώς, ὅτι οἱ μὲν νικῶντες σώζονται κ. τ. εἰ. *hij zou dwaas zijn die, terwijl hij aan zijn leven gehecht is, zou trachten te vluchten, daar hij toch weet, dat de overwinnaars buiten gevaar zijn enz.*

X. An. II. 1, 3. ἔλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγώς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη *zij zeiden dat C. gesneuveld was, doch dat A. naar die plaats gevluht was enz.* Zie II. 2, 15. IV. 5, 10. V. 8, 10.

An. I. 6, 3. γράφει (Pr. hist.) ἐπιστολὴν ὅτι ἦξοι, *hij schreef, dat hij komen zou.*

In deze zinnen kan ook de *Irrealis* met ἄν of de *Optativus Potentialis* met ἄν staan.

Dem. 830. εἰ ὁ πατὴρ ἠπίσται τοῦτοις, δῆλον ὅτι οὐτ' ἄν τὰλλα ἐπέτρεπεν οὐτ' ἄν ταῦτ' ἔφραζε, *indien mijn vader hen wantrouwde, is het duidelijk dat hij hun noch het overige toevertrouwd, noch dit zou gezegd hebben.* X. Hell. VI. 2, 9. οἱ Κερκυραῖοι ἐδίδασκον ὥς μέγα μὲν ἀγαθὸν ἀποβάλλοιεν ἄν, *de C. toonden aan, dat zij een groot voordeel zouden verliezen.* An. II. 3, 19.

371 AANM. 1. Daar de Optativus in den afhankelijkten zin aan den Indicativus Praesentis en Imperfecti der directe rede beantwoordt, kan hij twee beteekenissen hebben, bijv.: ἔλεγεν ὅτι ἀδικοῖην, *hij zeide dat ik onrecht doe* (or. recta. ἀδικεῖς),
hij zeide dat ik onrecht deed (or. recta. ἥδικοες).

Daarom blijft het Imperfectum Indicativi wegens de duidelijkheid dikwijls onveranderd.

2. "Ὅτι staat dikwijls voor een *rechtstreeksche* rede, waar wij aanhalingsteekens gebruiken. An. II. 4, 16. Πρόξενος εἶπεν ὅτι αὐτός εἰμι ὃν ζητεῖς. *P. zeide: „ik zelf ben het dien gij zoekt.”*

3. "Ὅτι" wordt na een langen tusschenzin soms *herhaald*. An. V. 6, 19. Cyr. VI. 4, 5. — Soms volgt na een tusschenzin in plaats van een tempus finitum een Infinitivus of Participium. Hell. II. 2, 2. ¹⁾

+ 4. Elliptische spreekwijzen, te verklaren door aanvulling van οὕτως ἵστί, zijn δηλον ὅτι, uitgemaakt, zeker, εὖ οἶδ' ὅτι ik ben er van overtuigd, ongetwijfeld, ἴσθ' ὅτι geloof het, wees daarvan overtuigd. Cyr. V. 1, 6.

II.

Redengevende (Causale) zinnen.

Op de conjuncties ὅτι, ὥς omdat, dewijl, quod,
διότι (= διὰ τοῦτο ὅτι) daarom dat, omdat,
ἐπεὶ daar, quum, ἐπειδὴ daar toch, quoniam,
ὅτε quando, ὅποτε quando-quidem

volgt na een hoofdtijd altijd de Indicativus (ook Potentialis en Irrealis)
na een hist. tijd de Indicativus (feitelijke, objectieve oorzaak)
of de Optativus (subjectief gedachte oorzaak).

Negatie οὐ.

Cyr. VI. 4, 7. Κύρῳ δοκῶ ἡμᾶς χάριν ὀφείλειν ὅτι με οὔτε ὥς δούλην ἠξίωσε κ. τ. έ. ik meen dat wij Cyrus dank verschuldigd zijn omdat hij mij niet als zijn slaaf beschouwd heeft. — An.

III. 2, 2. χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα ὅποτε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα, onze toestand is hachelijk daar wij zulke aanvoerders moeten missen. III. 2, 9. Δοκεῖ μοι, ἐπεὶ οἰωνὸς τοῦ Διὸς ἐφάνη, εὐξασθαι τῷ θεῷ, wijl een gelukroorspellende vogel van Jupiter ons verschenen is, meen ik dat wij der godheid moeten beloven enz.

, Cyr. I. 3, 1. Ἀστυάγης τὸν παῖδα ἰδεῖν ἐπεθύμει ὅτι ἤκουεν αὐτὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, Astyages verlangde het kind te zien, daar hij vernomen had, dat het schoon en deugdzaam was. Zie ook VII. 1, 6. An. II. 3, 19. IV. 1, 24. — An. I. 10, 16. οἱ Ἕλληνες ἐθαύμαζον ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο, de Grieken stonden verbaasd omdat Cyrus zich nergens vertoonde (quod non appareret). Zie ook II. 1, 2. I. 8, 12.

AANM. 1. Na de verba θαυμάζω ik verwonder mij, αἰσχύνομαι, ik schaam mij en anderen volgt meestal εἰ in plaats van ὅτι. Cyr. IV. 5, 20.

¹⁾ Ook in de ed. Cobet. 1888. Doch zie N. L. p. 432.

2. Bij de dichters οὐνεα, bij Homerus ὁ τε. A. 244. χωόμενος ὁ τε ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔρισας, *verbitterd omdat gij den dappersten der Achëers geminaacht hebt.*

III.

Vraagzinnen.

373 I. De *onafhankelijke rechtstreeksche* vraag wordt evenals in het latijn door een vragend voornaamwoord (N°. 180, 189), door een vragend adverbium (N°. 307, 308) of bij gebrek aan dezen door een der volgende partikels ingeleid:

a) lat. -ne	ἤ en ἄρα	
b) lat. nonne	οὐ, ἄρ' οὐ, οὐκοῦν	nonne igitur.
	ἤ γάρ en ἄλλο τι ἤ	niet waar?
c) lat. num	μή, ἄρα μή	} toch niet?
	μῶν (= μὴ οὖν)	
d) lat. utrum - an.	πότερον (πότερα) - ἤ	
enkel - an.	enkel - ἤ.	

In de rechtstreeksche onafhankelijke vragen staan de Modi der hoofdzinnen, volgens N°. 359—368.

Men antwoordt door dat woord der vraag te herhalen, waarop de nadruk valt, door wendingen als φημί οἶο, ἔστιν οὕτως of οὐ φημι nego, door ναί ja, πάνν μὲν οὖν, πάνν σφόδρα zeer zeker, οὐ neen, οὐδαμῶς geenszins enz. Zie Plato. Xenoph. An. I. 6. Cyr. I. 3. III. 1.

Soms moet een vraag enkel uit den klemtoon blijken, bijv.: Dem. Ph. I. 11. τίθνηκε Φίλιππος; is *Philippus* dood?

II. De *afhankelijke zijdelingsche* vraag wordt evenals de onafhankelijke door pronomina, adverbia ingeleid of door de vraagpartikels:

εἰ of, num, si.

πότερον - ἤ, εἰ - ἤ	} of - of
πότερα - ἤ, εἴτε - εἴτε	

utrum - an, sive, sive.

374 1. In de afhankelijke vraag volgt op een: hoofdtijd de Indicativus (ook de Potent. en Irrealis) hist. tijd meestal de Optativus, minder de Indicativus.

Negatie οὐ.

An. II. 1, 10. θανμάζω πότερα ὡς κρατῶν βασιλεύς αἰτεῖ τὰ

ὄπλα ἢ ὥς δία φίλιαν δῶρα . . . λεγέτω τί ἔσται τοῖς στρατιώταις
ik moet met verwondering vragen of de koning de wapenen als overwinnaar vordert, of wel ten teeken van vriendschap als geschenken . . . hij zegge welk het lot onzer soldaten zijn zal.
 I. 8, 16. καὶ ὅς ἐθαύμασε τίς παραγγέλλει καὶ ἤρετο ὃ τι εἴη τὸ σύνθημα *en met verwondering vroeg hij, wie dat beveelt en hoe het wachtwoord was.* III. 1, 7. Σωκράτης ἠτιάτο αὐτὸν ὅτι οὐ τοῦτο πρῶτον ἠρώτα πότερον λῶν εἴη αὐτῷ πορεύεσθαι ἢ μένειν ἀλλ' ἐπυνθάνετο ὅπως ἂν κάλλιστα πορευθεῖν *S. berispte hem omdat hij niet eerst dit vroeg of het voor hem beter was op te trekken of te blijven, maar vroeg hoe hij den tocht met het beste gevolg zou ondernemen.* — Zie ook An. II. 1, 16. VII. 2, 25. — 6, 8. Cyr. I. 6, 12 etc. IV. 1, 5 enz.

ΛΑΝΜ. Bij *tweeledige* vragen wordt of niet vertaald door ἢ οὐ (lat. annon) zoo zij rechtstreeksch zijn, en door ἢ μή (lat. neene) zoo zij zijdelingsch zijn. Pl. Ap. 20. b. ἔτι τις ἢ οὐ; *bestaat zoo iemand of niet?* 34. c. εἰ μὲν θύραλλως ἐγὼ ἔχω πρὸς θάνατον ἢ μή *of ik den dood moedig te gemoet ga of niet* enz. Zie ook 30. c.

2. Alleen de Conjunctivus dubitativus kan in vragen zoowel 375
 na een hoofdtijd als een hist. tijd voorkomen, ofschoon hij in het laatste geval veelal in den Optativus overgaat.

Cyr. I. 4, 13. βουλεύομαι ὅπως σε ἀποδρῶ, *ik denk er over na hoe ik u zal kunnen ontloopen.* An. III. 5, 3. ἡθύμησαν ὁπόθεν τὰ ἐπιτήδεια λαμβάνοιεν *zij waren ontstemd (omdat zij niet wisten) vanwaar zij zich levensmiddelen zouden kunnen verschaffen (οὐκ ἔχομεν ὁπόθεν λαμβάνωμεν).* Zie Cyr. VIII. 4, 16. An. I. 10, 5. I. 7, 7.

De samenhang geeft natuurlijk te kennen of de Optativus in plaats van een Indicativus of in plaats van den Conjunctivus dubitativus staat: οὐκ εἶχον τί λέγοιμ' *ik wist niet wat ik zeggen moest (= τί λέγω), wat ik zeide (= τί ἔλεγον).*

ΛΑΝΜ. Homerus plaatst dikwijls κε in de indirecte vragen, zelfs bij den Conjunctivus, bijzonder in de elliptische uitdrukkingen αἰ κε τύχωμι, αἰ κε πιθήται (om te zien) *of ik het zal kunnen verkrijgen, of ik hem zal overhalen*, bijv. A. 420. (Vragende handeling.)

Zoo staat in het Proza ἰάν na de verba σκοπεῖν, ὁρᾶν enz. Zie ook N°. 393. Aanm.

IV.

Gevolgaanduidende zinnen.

- 376** 1. Deze worden door ὥστε of ὥς zoodat ingeleid en staan bij een *feitelijk* gevolg in den Indicativus, Neg. οὐ (ook Potent. en Irr.) bij een *enkel gedacht*, *mogelijk* gevolg in den Infinit. (Neg. μὴ).

An. II. 2, 17. οἱ δὲ κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν καλοῦντες ἀλλήλους ὥστε καὶ τοὺς πολέμιους ἀκούειν· ὥστε οἱ μὲν ἐγγύτατα τῶν πολέμιων καὶ ἔφυγον. *Zij maakten veel gedruisch door elkander toe te roepen, zoodat (het mogelijk was dat) ook de vijanden het hoorden: zoodat (inderdaad) de naastbijzijnde vijanden vluchtten.* Zie nog An. I. 4, 8. IV. 4, 11. IV. 5, 4. VII. 4, 3. — II. 5, 15. ἐμοὶ ταῦτα οὕτω δοκεῖ θάυμαστόν εἶναι ὥστε καὶ ἥδιστ' ἂν ἀκούσαιμι κ. τ. ἔ. *dit komt mij zoo vreemd voor dat ik wel gaarne zou willen vernemen, enz.* Zie ook V. 6, 20.

Thuc. V. 6, 3. κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν ὁρμώμενος *alles was van daaruit zichtbaar, zoodat de vijand niet in 't verborgen van uit zijn stelling zou hebben kunnen optrekken.*

Volgens N°. 357, 6. An. V. 9, 31. οἱ θεοὶ οὕτως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐσήμηναν ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι, *de goden gaven dit zoo klaar in de offers te kennen, dat zelfs een gewoon mensch het kon inzien (= ἂν γινώη).*

- 377** 2. Regelmatig staat de Infinitivus:

a) bij een bedoeld gevolg.

X. Cyr. I. 6, 39. ὅρνιας δ' ἐπεπαίδευντό σοι ὥστε σοὶ μὲν τὰ συμφέροντα ὑπηρετεῖν κ. τ. ἔ. *en gij hadt de vogels zoo afgericht dat zij u tot uw voordeel dienden enz.* Zie voorb. met ὥς. An. I. 8, 10. Cyr. I. 2, 8.

b) na een comparativus met ἢ, of na een positivus (ook adverbia en geheele zinnen) zonder ἢ waarin de beteekenis van een comparativus ligt opgesloten.

X. Cyr. VI. 4, 17. οἱ Αἰγύπτιοι τὰς ἀσπίδας μέζους ἔχουσιν ἢ ὥς ποιεῖν τι καὶ ὁρᾶν *de Aeg. hebben te groote schilden om iets*

te doen en te zien. IV. 5, 15. ὀλίγοι ἐσμέν ὡς ἐγκρατεῖς εἶναι αὐτῶν *wij zijn te gering in aantal om die te bemachtigen.*

Δ c) na de uitdrukkingen waarin de beteekenis van *zoo* ligt, gelijk οὕτως, τοιοῦτος, τοσοῦτος etc. (Lat. ut consecutivum). X. An. II. 5, 15. Τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν ὥστε σε πείσαι *wie zoo behendig het woord voert, dat hij u heeft kunnen overtuigen.*

Zie ook Cyr. I. 1, 5. Ook kan een tempus finitum volgen. Cyr. I. 4, 15. Ἀστυάγης οὕτως ἤσθην ὥστε αἰὲ συνεξήει τῷ Κύρῳ. *A. was zoo voldaan dat hij altijd met C. uitging.* Zie ook VIII. 1, 4.

Na τοσοῦτος, τοιοῦτος volgen dikwijls in plaats van ὥστε de relativa ὅσος, οἷος met volgenden Infinitivus, die in geslacht, getal en naamval met het demonstrativum overeenkomen. Zie N°. 194. *3 176.*

d) na ὥστε in de beteekenis van *op, onder voorwaarde dat*, waarvoor ἐφ' ᾧτε meer gebruikelijk is. Zie bl. 214.

X. An. V. 6, 26. εἰδὼς ἃ ὑπὸ σχροῦντο ὥστε ἐκπλεῖν *wetend wat zij beloofd hadden op voorwaarde dat zij wegzeilden.*

Dem. Ph. II. 11. ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ *op voorwaarde dat zij zich aan den koning onderwierpen.* Vergelijk An. II. 6, 6. IV. 2, 19.

AANM. I. Ook hoofdzinnen kunnen door ὥστε ingeleid worden. Ontstaan uit ὥς en τέ (= lat. itaque) beteekent het dan *en zoo, derhalve, daarom*, in welke beteekenis het een zin begint en geen invloed op den modus uitoefent. An. I. 7, 7. ὥστε οὐ τοῦτο δίδοικα *en zoo, derhalve vrees ik niet.* II. 3, 25. ὥστ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον *daarom waren de Gr. in verlegenheid.* Cyr. I. 3, 18. ὥστε θάρρει *wees derhalve gerust.* Vandaar een volgende Conjunctivus Pl. Crit. 45. b. ὥστε μήτε ἀποκάμης *laat derhalve niet na.*

2. Τοσοῦτον δὲω met volgenden Infinitivus gevolgd door ὥστε met den Indicativus is gelijk aan het latijnsche *tantum abest ut - ut.*

V.

Doelaanduidende zinnen.

1. Deze worden ingeleid door:

ἵνα, ὥς, ὅπως, *ut finale, opdat,*

ἵνα μή, ὥς μή, ὅπως μή *of enkel μή ne, opdat niet,*

met volgenden Conj. (Praes. of Aor.) na een hoofdtijd,

met volgenden Opt. (Praes. of Aor.) minder Conj. na een hist. tijd.

X. Cyr. VII. 5, 82. φημί χρῆναι ἐπιταθῆναι ἡμᾶς εἰς ἀγδραγαθίαν ὅπως τῶν ἀγαθῶν ἀπολαύσωμεν, *ik zeg dat wij onzen moed moeten vermeerderen om van de goederen te genieten*. An. II. 6, 21. δηλὸς ἦν ἐπιθυμῶν μὲν ἄρχειν ὅπως πλείω λαμβάνοι, ἐπιθυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω κερδαίνοι, φίλος τε ἐβούλετο εἶναι τοῖς μέγιστον δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ διδοίη δίκην, *het was duidelijk dat hij verlangde te heerschen om des te meer te verkrijgen, dat hij verlangde in aanzien te staan om des te meer winst te maken; en hij wilde met de machtigsten bevriend zijn, om wanneer hij onrecht pleegde aan de straf te ontkomen*. I. 6, 6. παρεκάλεσα ὑμᾶς ὅπως σὺν ὑμῖν βουλευόμενος ὃ τι δίκαιόν ἐστι, τοῦτο πράξω *ik heb u hierbij geroepen om met u te beraadslagen en datgene te doen wat recht is*. III. 1, 47. καὶ ἀνέστη ὥς μὴ μέλλοιτο ἀλλὰ περαίνοιτο τὰ δέοντα *en hij stond op opdat men niet zou dralen maar het noodzakelijke uitvoeren*. Cyr. I. 4, 25. Κύρος ἔλεγεν, ὅτι ἀπέναι βούλοιτο, μὴ ὁ πατήρ τι ἄχθοιτο κ. τ. έ. C. zeide te willen heengaan, opdat zijn vader soms niet ontevreden zou zijn. Cyr. I. 4, 7. φύλακας συμπέμπει (Phr. hist.) ὅπως φυλάττοιεν αὐτόν, *hij zond wachters mede om hem te bewaken*. Hell. II. 1, 2.

379

ΑΛΗΘ. 1) Na den Optativus Potentialis met ἂν en den wenschenden Optativus zonder ἂν heeft er dikwijls in de finale zinnen *assimilatie der modi* plaats. X. An. III. 1, 18. οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ὥς πᾶσι φόβον παράσχοι; *zou hij dan niet al het mogelijke doen om allen vrees in te boezemen*.

2) Op ἵνα (ὥς, ὅπως) volgt alleen dan de Indicativus van een hist. tijd (zonder ἂν), wanneer men wil uitdrukken met welk doel iets, wat niet geschied is, had moeten geschieden (*modus Irrealis*). Zie Cob. V. L. p. 102, 359.

Dem. Phil. I. 27. οὐ γὰρ ἔχρην παρ' ὑμῶν ἄρχοντας οἰκτίους εἶναι, ἵν' ἦν ὥς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις; *moest gij niet uw eigen veldheeren hebben (dóch gij hebt ze niet) opdat de macht inderdaad den staat zou toebehooren*. X. An. VII. 6, 23.

3) Soms tijds komt bij ὥς of ὅπως de particula ἂν. Cyr. VII. 5, 70. Hell. VII. 1, 33.

Als Conjunctie in de beteekenis van *opdat* kan ἵνα nooit met ἂν verbonden worden, doch wel in zijn beteekenis van *waar*, zoodat ἵν' ἂν altijd beteekent *ubicumque waar ook*. Men verwisselde dit ἂν echter niet met ἄν = *éán*, bijv. X. An. VI. 5, 9. ἵν' ἂν πονέη *opdat, indien het soms mocht noodig zijn*.

380

2. Na de werkwoorden van zorgen, toezien, zich beijveren volgt op ὅπως (ὅπως μὴ) of ὥς (ὥς μὴ) het Futurum Indicativi of de Aoristus II Coniunctivi ¹⁾.

X. An. III. 1, 18. ἀλλ' ὅπως τοι μὴ ἐπ' ἐκείνῳ γενησόμεθα

¹⁾ Entwicklungs-geschichte der Absichtssätze von Dr. Philipp Weber. II. bl. 120. — Cob. N. L. p. 365.

πάντα ποιητέον maar wij moeten toch alle middelen aanwenden opdat wij niet in zijne macht komen. An. III. 1, 35. πάντα ποιητέα ὥς μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα. Zie ook IV. 6, 10.

→ AANM. 1) In deze constructie is ὅπως opdat nauw verwant met het indirect vragend relativum ὅπως op welke wijze, hoe, zoodat niet zelden éénzelfde zin op beide wijzen kan vertaald worden. Bijv. An. I. 3, 11. σκεπτέον μοι δοκεῖ ὅπως ὡς ἀσφαλίστατα μενοῦμεν *mij dunkt dat wij moeten bezien opdat wij zoo veilig mogelijk zullen verwijlen*, of, *op welke wijze wij zoo veilig mogelijk zullen verwijlen*.

2) Dikwijls begint bij vermaningen en aansporingen een zin met de conjunctie ὅπως opdat en het Futurum Indicativi zonder dat een hoofdzin voorafgaat. In dit geval kan men ἐπιμέλεισθε zorgt of een dergelijk verbum als hoofdzin aanvullen, of men kan ὅπως met het Futurum door een Imperativus vertalen. Bijv. An. I. 7, 3. ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ἧς ἐκκτησθε, *zorgt derhalve, dat gij u toont mannen der vrijheid waardig, die gij bezit, of toont u derhalve etc.* Zie Cyr. I. 3, 18. III. 3, 42. V. 2, 21.

3) Na μή, ὅρα μή volgt ook soms de Indic. Zie Cyr. III. 1, 27. IV. 1, 18.

3. Na de verba en uitdrukkingen van vreezen of bezorgd zijn **381**
wordt het Nederlandsche

dat door μή = lat. ne,

dat niet door μή οὐ = lat. ne non (ut)

vertaald, terwijl het volgende werkwoord dan staat

na een hoofdtijd in den Conjunctivus,

na een hist. tijd gewoonlijk in den Opt., minder in den Conj.

X. An. I. 3, 10. οὐκ ἐθέλω ἐλθεῖν δεδιὼς μὴ λαβὼν με δίκην ἐπιθῇ *ik wil niet gaan wijl ik vrees dat hij mij gevangen neemt en straft*. III. 1, 12. ἐφοβέτο μὴ οὐ δύναίτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν *hij vreesde dat hij niet uit het land zou ontkomen*. Thuc. III. 113, 6. ἔδεισαν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι χαλεπώτεροι σφίσι πάροικοι ὦσιν *zij vreesden dat de Ath. hun nog lastiger naburen zouden zijn*. Zie An. III. 2, 25. I. 7, 7. VII. 1, 2.

✓ AANM. 1) Soms volgt de Indicativus of ὅτι, ὡς met Indic. na de verba timendi wanneer men wil aangeven, dat hetgeen gevreesd wordt reeds gebeurd is of zeker gebeuren zal. Pl. Lysis. 218. d. φοβοῦμαι μὴ ψεύδων ἐντετυχήκαμιν *ik vrees (= ik bespeur) dat wij tot valsche begrippen gekomen zijn*. Cyr. III. 1, 1. ἐφοβέτο ὅτι ὁφθῆσθαι ἔμελλε *hij vreesde wijl hij zou gezien worden*. V. 2, 12. μὴ φοβοῦ ὡς ἀπορήσεις *vrees niet dat gij niet zult vinden*. VI. 2, 30. μὴ δεισητέ ὡς οὐχ ἡδέως καθευδήσετε *vrees niet, dat gij niet aangenaam slapen zult*.

In de betekenissen aarzelen, schromen volgt enkel Infinit. gelijk in het latijn. Cyr. VIII. 2, 12.

2) Het verbum timendi wordt dikwijls weggelaten, vooral wanneer deze spreekwijze gebezigd wordt om een gevoel op becheidene wijze uit te spreken, waar wij

μή door *misschien*, *mij dunkt*, μή οὐ door *misschien niet kunnen vertalen*. Pl. Crit. 48. c. ἡμῖν δὲ μή οὐδὲν ἄλλο σκεπτεῖον ἢ *wij moeten misschien (dunkt mij) op niets anders letten*. μή ὥς ἀληθῶς ταῦτα σκέμματα ἢ *mij dunkt, dat dit in waarheid slechts opvattingen zijn*.

Deze constructie is niet te verwarren met οὐ μή en volgenden Conj. of Fut. N°. 365.

VI.

Tijdbepalende zinnen.

383

1. De tijdbepalende zinnen worden ingeleid door:

ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα, ὥς: *toen*, cum temp. (eo tempore cum).

ἐπεί, ἐπειδή: *toen*, *nadat*, cum narrativum.

ἐπεὶ (ἐπειδή) πρῶτον (τάχιστα): *zoodra*, ubi.

ἀφ' οὗ, ἐξ οὗ: *sinds*, ex quo; ἐν ᾧ *terwijl*, dum.

ἕως, ἕστε, μέχρι(οῦ): *zoolang totdat*, dum, quoad.

πρίν: *alvorens*, *vooraleer*, *voordat*, priusquam.

2. In tijdbepalende zinnen, die een *feit* beweren, staat de Indicativus. Negatie οὐ.

X. An. II. 6, 2. ἕως μὲν πόλεμος ἦν τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους παρέμενεν Κλέαρχος, ἐπειδὴ δὲ εἰρηνὴ ἐγένετο ἐξέπλει, *zoolang er oorlog tusschen de Lacedemoniërs en Atheners gevoerd werd bleef Cl. aldaar, doch nadat vrede gesloten was zeilde hij weg*. Zie ook I, 1, 1. I. 8, 8. III. 1, 33. II. 2, 15. I. 7, 6. I. 3, 11. II. 3, 25.

384

3. Wordt echter geen *feit* aangegeven, doch alleen aangeduid wat voor het oogenblik *enkel gedacht* in de *toekomst tot werkelijkheid kan of zal overgaan* (vergel. N°. 389) dan staat:

na een hoofdtijd altijd de Conj. met ἄν. Neg. μή.

na een hist. tijd gewoonlijk de Opt. zonder ἄν. Neg. μή.

De partikel ἄν wordt met de Conjunctie verbonden, en wel zoo mogelijk tot een woord ὅταν, ὁπότεν, ἐπὶν, ἐπειδάν¹⁾. Zie N°. 356, 3.

X. An VI. 6, 26. ὅταν ἐγὼ κελεύσω, πάρεστε πρὸς τὴν κρίσιν *komt het vonnis bijwonen wanneer ik het u zal bevolen hebben*. Cyr. VII. 1, 9. VIII. 7, 6. ὑμᾶς δὲ χρὴ, ὅταν τελευτήσω, ὥς

¹⁾ Ἐπὶν für ἐπειδάν begegnet erst seit 265 v. Ch. (19). Die Ionische Form ἐπὶν ist den attischen Prozainschriften völlig fremd (20). ἐπὶν is jonisch. (nota 1692) bl. 210. Meisterhans. Gramm. der Att. Inschr.²⁾

περὶ εὐδαίμονος ἐμοῦ καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν πάντα, *doch, wanneer ik zal gestorven zijn moet gij van mij als van een zalige spreken en aldus onder alle opzichten handelen.* Zie ook 8, 25, 26 etc. III. 2, 7. Χαλδαῖοι μισθοῦ στρατεύονται, ὅποταν τις αὐτῶν δέηται, *de Chaldaeërs dienen voor loon, wanneer iemand hen mocht noodig hebben.* An. III. 5, 18. παρήγγειλαν, ἐπειδὴ δειπνήσειαν, ἀναπαύεσθαι καὶ ἔπεσθαι ἡνίκ' ἂν τις παραγγέλλῃ, *zij kondigden af dat zij, wanneer zij zouden gegeten hebben, zich konden uitrusten doch volgen moesten, wanneer men het teeken daarvoor zou geven.* Zie Hell. III. 2, 20.

De Optativus geeft dikwijls aan, dat eene handeling *herhaaldelijk* plaats had (N°. 389—390).

X. An. I. 3. 1. αὐτὸν ἔβαλλον καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπεὶ ἄρξαιτο προίεσαι, *zij wierpen hem en zijn lastdieren telkens wanneer zij wilden vooruit trekken.* VI. 6, 27. ὅποτε ἡ στρατιὰ ἐξίτοι zoo dikwijls het geheele leger uittrok. IV. 1, 17. Χειρίσοφος ἄλλοτε μὲν ὅτε παρεγγυῶτο ὑπέμενε Chirisophus hield anders altijd halt zoo dikwijls hij hem dit vroeg.

AANM. 1) Aldus beteekent:

ἐπεὶ ἤρξατο	toen hij begon (feitelijk).	
ἐπειδὴν ἄρχεται	wanneer hij zal beginnen	} (mogelijk in de toekomst.)
ἐπειδὴν ἄρξεται	wanneer hij zal begonnen zijn	
ἐπεὶ ἄρξαιτο	wanneer hij mocht beginnen	
	telkens wanneer hij begon	(herhaaldelijk).

2) De Conjunctie ὥς met ἂν en volgenden Conj. heeft *nooit* tijdbepalende betekenis, doch beteekent *hoe ook* utcumque, of *opdat*. N°. 379. 3.

4. Op de partikel πρὶν (πρόσθεν . . πρὶν prius . . quam) *voordat* 385
volgt:

a) na een *bevestigenden* hoofdzin geregeld de Infinitivus (N°. 402).

X. An. I. 4, 16. διέβησαν πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι *zij waren overgetrokken voordat de anderen geantwoord hadden.* I. 4, 13, 10, 19. IV. 1, 7. Cyr. V. 2, 9.

b) na een *ontkennenden* hoofdzin de Indicativus, de Conj. met ἂν of de Opt. zonder ἂν volgens 2. en 3.

X. An. I. 2, 26. Συνέννεις οὐκ ἤθελε Κύρω εἰς χεῖρας ἰέναι

πρὶν ἢ γυνὴ αὐτὸν ἔπεισε καὶ πίστεις ἔλαβε, *Syennesis wilde zich niet in Cyrus macht stellen, alvorens zijn echtgenoot hem had overgehaald en hij borgstelling ontvangen had.* III. 1, 16. 2, 29. Cyr. VII 1, 17. μὴ πρότερον ἔμβαλλε πρὶν ἂν φεύγοντας τούτους θεᾶσθαι *val niet aan voordat gij genen ziet vluchten.* V. 7, 12. — Cyr. I. 4, 14. Ἀστυάρχης ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν πρὶν Κύρος ἐμπληθεῖν θηρῶν *Ast. verbood, dat iemand naar de wilde dieren wierp alvorens Cyrus voldaan was.* VII. 7, 57. Hell. VI, 5, 19.

386

AANM. 1) Zelden volgt na een bevestigenden hoofdzin πρὶν met den Indicativus in de beteekenis *totdat*. An. II. 5, 33 of na een ontkennenden hoofdzin πρὶν met den Infinitivus. An. IV. 5, 30.

2) In de oratio obliqua kan na een hoofdtijd de Opt. zonder ἂν volgen in plaats van den Conjunct.

An. I. 2, 2. ὑποσχόμενος μὴ πρόσθεν παύσασθαι πρὶν αὐτοὺς καταγάγει οἰκαδε.

Oratio recta: οὐ πρόσθεν παύτομαι πρὶν ἂν ὑμᾶς καταγάγω οἰκαδε *terwijl hij beloofde niet eerder te zullen rusten vooraleer hij hen in hun vaderstad teruggevoerd had.* Zie ook VII. 7, 57.

De Conj. met ἂν kan echter ook blijven:

An. I. 1, 10. δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλευέσθαι kon ook zijn πρὶν συμβουλευέσθαιτο, Or. recta. μὴ καταλύσας πρὶν ἂν *hij verlangt van hem dat hij zich niet verzoene, vooraleer hij met hem zal overlegd hebben.* Zoo ook I. 4, 13. ὑπέσχετο δώσειν ἐπὶν εἰς Βαβυλῶνα ἦκωσι *hij belooft te zullen geven wanneer zij te Babylon gekomen zijn,* kon ook zijn ἐπεὶ ἦκοιεν, Or. recta. δώσω ἐπὶν ἦκωμεν.

VII.

Voorwaardelijke zinnen.

387

1) De voorwaardelijke zin wordt ingeleid door de Conjunctie εἰ of ἐάν (= εἰ ἄν, ook ἄν, ἤν ¹⁾) *indien*, en heeft tot negatie μή. De hoofdzin heeft altijd de negatie οὐ. (Zie echter N°. 392.)

2. Men onderscheidt de volgende gevallen:

I^o Geval. **Realis.** Wanneer de voorwaarde vervuld wordt zal datgene wat in den hoofdzin wordt uitgedrukt *zeker geschieden*. Er wordt echter niet op gelet of de voorwaarde vervuld wordt of niet. In dit geval staat in den

¹⁾ Nur sechsmal findet sich vom V—III Jahrh. v. Ch. ἄν = ἐάν. Gänzlich fremd ist den Attischen Inschriften die Form ἤν, die bekanntlich in der jonisierenden litterarischen Prosa des V Jahrh. (Thukydides, vgl. die Tragiker) vielfach überliefert und ediert ist. Meisterhans. Gramm. der Att. Inschr.² bl. 213. 38.

Voorw. zin.

Hoofdzin.

εἰ met den Indic. aller Tempora.

Indic. aller Tempora.

εἰ βούλει, si vis.

καὶ δύνασαι, etiam potes.

X. An. IV. 7, 3. εἰ μὴ ληφόμεθα τὸ χώριον οὐκ ἔστι τὰ ἐπιήδεια.
indien wij de plaats niet veroveren, hebben wij geen levensmiddelen.

IIe Geval. **Irrealis.** De voorwaarde wordt niet vervuld, 388
beantwoordt niet aan de werkelijkheid, en de gevolgtrekking van
den hoofdzin derhalve ook niet. Dan staat in den:

Voorw. zin.

Hoofdzin.

εἰ met den Indic. der hist. tijden.

Indic. der hist. tijden met ἄν.

voor den tegenw. tijd het Imperf. Imperfectum met ἄν.

voor den verleden tijd Indic. Aor. Indic. Aor. of Plusqpf. met ἄν.
of Plusqpf.

a) Tegenwoordige tijd: εἰ ἐβούλου

καὶ ἐδύνω ἄν

si velles.

etiam posses (sed non vis).

indien gij (nu) wildet,

zoudt gij (nu) ook kunnen.

(doch, gij wilt (nu) niet

en daarom kunt gij (nu) ook niet).

X. An. V. 1, 10. εἰ μὲν ἡπιστάμεθα σαφῶς ὅτι ἦξει πλοῖα ἄγων,
οὐδὲν ἂν ἔδει (ὦν μέλλω) λέγειν.

indien wij zeker wisten dat hij met schepen kwam, behoefde ik
niets te zeggen.

(doch, wij weten het niet zeker en daarom zal ik iets zeggen).

Pl. Ap. 17. c. εἰ τῷ ὄντι ξένος ἐτύγχανον ὦν ξυνεγινώσκετε δήπου
ἂν μοι.

indien ik inderdaad vreemdeling was zoudt gij het mij zeker toestaan.

(doch, ik ben geen vreemdeling en daarom is het niet zeker of gij het toestaat).

b) Verleden tijd: εἰ ἐβουλήθης

καὶ ἐδυνήθης ἄν

si voluisses.

etiam potuisses.

indien gij gewild hadt

zoudt gij ook gekund hebben.

(doch, gij hebt niet gewild en daarom hebt gij ook niet gekund).

X. An. VI. 6, 15. εἰ μὴ ἐκέλευσα οὐκ ἂν ἐποίησεν.

indien ik het niet bevolen had, zou hij het niet gedaan hebben.

(doch, ik heb het wel bevolen en daarom ook heeft hij het gedaan).

Pl. Ap. 31. d. εἰ ἐγὼ πάλαι ἐπεχείρησα πράττειν τὰ πολιτικά, πάλαι
ἂν ἀπολώλη.

indien ik mij voorheen met staatszaken had bezig gehouden, zou ik reeds lang omgebracht zijn.

(doch, ik heb er mij niet meê bezig gehouden en daarom ben ik niet omgebracht).

c) *Gemengd.*

X. An. VI. 6, 24. εἰ σὺ ἤγες οὐδὲν ἂν ἐποίησα
indien gij hem hadt weggevoerd, zou ik niets gedaan hebben.

X. Cyr. VII. 1, 16. εἰ μὴ ἔλαχον αἰσχυρόμην ἂν.
indien mij (deze plaats) niet door het lot aangewezen was, zou ik mij schamen.

AANM. Soms tijds staat het Imperfectum in plaats van den Aor. om den duur der verleden handeling aan te geven of omgekeerd de Aor. voor het Imperf. om het spoedig intreden der handeling aan te geven, terwijl het Imperf. en de Aor. beide in plaats van het Plusqpf. kunnen staan, volgens N°. 351. Zie voorb. onder c. Pl. Crito. 52. b. εἰ μὴ σοι ἤρσεκεν ἡ πόλις οὐ γὰρ ἂν ἐπιδήμις *indien hij u niet bevallen had zoudt gij niet in den staat gebleven zijn.* Pl. Euthyd. 283. e. εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, εἶπον ἂν σοι εἰς τὴν κεφαλὴν ὅ τι παθὼν (μαθὼν?) ἐμοῦ καὶ τῶν ἄλλων καταψεύδει τοιοῦτο πρᾶγμα *indien het niet te plat was zou ik u rondweg zeggen, wat is u overkomen dat gij mij en de anderen valscheijik van zoo iets beticht.*

389

IIIe Geval. Futuralis. De vervulling der voorwaarde hangt
 of 1°. *nog van de toekomst af: doch wanneer de voorwaarde in de toekomst zal vervuld worden, dan zal de gevolgtrekking van den hoofdzin ook zeker volgen,*

of 2°. *hing in het verleden van de toekomst af: en zoo dikwijls de voorwaarde in het verleden vervuld werd volgde ook telkens de gevolgtrekking van den hoofdzin.*

I. De vervulling der voorw. kan in de toekomst verwacht worden

of voor een enkel maal en dan is ἴαν = *indien*, of herhaaldelijk en dan is ἴαν = *telkens wanneer*, zoo dikwijls als.

Voorw. zin.

Hoofdzin.

Conj. Praes. of Aor.

Indicat. Futuri of Imperat.

ἴαν βούλῃ (βουλήσῃ)

καὶ δυνήσῃ

si quis volet, voluerit

etiam poterit,

indien } iemand zal willen
zoo dikwijls } (hebben gewild)

zal hij ook kunnen.

Gewoonlijk is Conj. Praes. = Futurum, Conj. Aor. = Futurum Exactum. N°. 354.

An. V. 1, 10. ἦν μὲν γὰρ Χειρίσοφος ἔλθῃ πλοῖα ἄγων πλευσόμεθα
 ἦν δὲ μὴ ἄγῃ τοῖς ἐνθάδε χρησόμεθα

indien Ch. met schepen zal gekomen zijn, zullen wij wegvaren,
 indien hij er geen zal aanvoeren, zullen wij die van hier gebruiken.

An. IV. 5, 8. εἰάν τι φάγωσιν ἀναστήσονται
 telkens wanneer zij iets zullen gegeten hebben, zullen zij opstaan.

An. VI. 6, 24. εἰάν ἐμὲ νῦν ἀποκτείνῃς νόμιζε ἄνδρα ἀγαθὸν ἀποκ-
 τείνων (VI. 6, 26).

bedenk dat, indien gij mij nu zult dooden, gij een dapper man
 ombrengt.

Zie nog An. II. 3, 23. III. 1, 36. Cyr. VII. 1, 9—18. — In den hoofdzin kan ook de *Gnomische* Aoristus staan, die als hoofdtijd beschouwd wordt, daar hij in de plaats van het Praesens staat. Zie N°. 350.

II. Voorwaarde en gevolgtrekking zijn in het verleden herhaaldelijk voorgekomen: dan staat in den 390

Voorw. zin.

Hoofdzin.

εἰ met Opt. Praes. of Aor. Indic. hist. tijd, vooral Imperf.

εἰ βούλοιο (βουληθείης)

ἐδύνω

ubi volebas (volueras)

poteras.

telkens wanneer gij wildet (gewild hadt) kondet gij.

An. I. 9, 19. εἰ δέ τινα ὁρῶν δεινὸν ὄντα οἰκονόμον πλείω
 προσεδίδου

telkens wanneer hij zag dat iemand een goed bestuurder was ver-
 trouwde hij hem nog meer toe.

An. IV. 1, 14. εἴ τι εὐρίσκειεν τῶν εἰρημένων μὴ ἀφειμένον ἀφη-
 ροῦντο telkens wanneer zij bevonden dat in strijd met de gegeven
 bevelen iets niet afgeworpen was namen zij het af. Cyr. I. 3, 3.
 εἴ ποι ἐξελαύνει Ἀστυάγης ἐφ' ἵππου χρυσοχαλίνου περιῆγεν τὸν
 Κύρον, telkens wanneer Astyages uitreed voerde hij Cyrus met
 zich rond op een paard met gouden teugels.

✓ IVe Geval. **Potentialis.** Zoowel de voorwaarde als de 391
 gevolgtrekking worden zonder op hun verwezenlijking te letten
 enkel als gedachten van den spreker weergegeven.

Voorw. zin.

Hoofdzin.

ei met Opt.

Opt. met ἄν.

ei βούλοιο si velis

καὶ δύναιο ἄν etiam possis.

wanneer *gij* (misschien) *wildet* zoudt *gij* (misschien) ook *kunnen*.

An. V. 1, 11. εἰ οὖν πλοῖα κατὰγοιμεν, ἴσως ἄν οὐκ ἀπορήσαιμεν κορυδῆς. *indien wij derhalve vaartuigen kaaptten, zouden wij misschien niet om transportmiddelen in verlegenheid zijn.* II. 5, 14. εἰ μὲν βούλοιο τῷ φίλῳ εἶναι, ὥς μέγιστος ἄν εἴης, εἰ δὲ τίς σε λυποίῃ, ὥς δεσπότης ἄν ἀναστρέφοιο. *indien gij iemands vriend wildet zijn, zoudt gij voor hem van zeer groote waarde zijn, indien echter iemand u beleedigde, zoudt gij als zijn gebieder kunnen optreden.* An. II. 3, 23. εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίῃ, πορευοίμεθα δ' ἄν οἴκαδε *indien niemand ons aanvalt, willen wij naar ons land terugkeeren.*

AANM. 1. Verschil tusschen het 1ste, 3de en 4de geval. In het *eerste* geval werd niet op de verwezenlijking der voorwaarde gelet, doch de gevolgtrekking was zeker, zoo de voorwaarde misschien ooit vervuld werd. In het *derde* geval verwachtte men (in den tegenwoordigen of verleden tijd) de verwezenlijking der voorwaarde als wanneer de gevolgtrekking ook zeker zou volgen. In het *vierde* geval wordt noch op de verwezenlijking der voorwaarde gelet, noch wordt beweerd dat bij vervulling der voorwaarde de gevolgtrekking van den hoofdzin waarheid zal worden, vandaar het dikwijls bijgevoegde ἴσως, zie het eerste voorb. boven.

Algemeen Overzicht.

Voorw. zin. Neg. μή.

Hoofdzin. Neg. οὐ.

I. Realis. ei met Indic. aller Tempora.

Indic. aller tempora.

ei βούλει si vis.

καὶ δύνασαι etiam potes.

II. Irrealis. ei met Ind. der Hist. tijden.

Indic. der hist. tijden met ἄν.

a) tegenw. tijd. Imperfectum.

Imperfectum met ἄν.

ei ἐβούλον si velles.

καὶ ἰδύνω ἄν etiam posses.

indien *gij* (nu) *wildet*zoudt *gij* ook *kunnen*.(doch: *gij* wilt (nu) niet en daarom kunt *gij* ook niet).

b) verl. tijd. Aor. (of Plusqpf.).

Aor. (of Plusqpf.) met ἄν.

ei ἐβουλῆθης si voluisses.

καὶ ἰδυνήθης ἄν etiam potuisses.

indien *gij* *gewild hadt*zoudt *gij* ook *gekund hebben*.(doch: *gij* hebt niet *gewild* en daarom ook hebt *gij* niet *gekund*).

III. Futuralis.

a) tegenw. tijd. εἰάν m. Conj. Praes. of Aor.

Indic. Futuri of Imper.

εἰάν βούλῃ (βουληθῇ) si quis volet (voluerit).

καὶ δυνήσῃ, etiam poterit.

indien } iem. zal willen (gewild hebben)

zal hij ook *kunnen*.

zoo dikwijls als } b) verl. tijd. ei m. Opt. Praes. of Aor.

Indic. van hist. tijden (Imperf.).

ei βούλοιο (βουληθείης) ubi volebas (volutas).

ἰδύνα poteras

telkens *wanneer gij wildet* (gewild hadt)kondet *gij*.

IV. Potentialis. *ei* met Opt.*ei* βούλοιο *si* velis.*indien gij* (misschien) *wildet*Opt. met *äv*.*καὶ δύναιο* *äv* etiam possis.*zoudt gij* (misschien) *ook kunnen*.

3. Bij ieder geval is de gewone regelmatige constructie van den hoofdzin aangegeven. Dit neemt echter niet weg, dat hij ook andere constructies kan aannemen naar gelang van hetgeen men wil uitdrukken, zoodat de hoofdzin aan geen vaste constructie gebonden is, behalve in het tweede geval van den Irrealis, waar hoofdzin en voorwaardelijke zin elkander wederzijds bepalen.

Zoo staat voornamelijk bij den Realis en Futuralis dikwijls in den hoofdzin de Opt. Potentialis om zijn meening op meer bescheiden wijze voor te stellen. (Zie N°. 366, 2.)

An. V. 1, 9. *ἐὰν κατὰ μέρος φυλάττωμεν, ἦτον ἂν δύναιτο ἡμᾶς θηρᾶν οἱ πολέμοι*, wanneer wij afwisselend de wacht houden, zullen ons de vijanden wel minder lastig kunnen vallen. Zie ook V. 6, 7. II. 4, 19.

4. In de Oratio obliqua kan staan na een hist. tijd in plaats van

ei met den Indic. van een hoofdtijd } *ei* met den Opt. zonder *äv*.
of *ἐάν* met den Conjunctivus.

An. VI. 6, 25. *εἶπεν ὅτι Δέξιππον οὐκ ἐπαινοῖν, εἰ ταῦτα πεποικῶς εἶν, ἥν* zeide dat hij Dex. niet prees, indien hij dat gedaan had. (Or. recta. *οὐκ ἐπαινώ, εἰ ταῦτα πεποίηκν*.) II. 1, 14. *ἀλλοὺς ἔφασαν λέγειν ὡς βασιλεὶ ἂν πολλοῦ ἄξιοι γίνοντο, εἰ βούλοιο φίλος γενέσθαι*, men verhaalde dat anderen zeiden, dat zij voor den koning van groote waarde zouden zijn, zoo hij hun wilde bevriend worden. (Or. recta. *εἰ βούλεται*, of *ἐάν βούληται*.) II. 1, 20.

5. Overeenkomstig de regels van het derde geval moet men ook de constructies der tijdbepalende (N°. 384, 385) en relatieve (N°. 395) zinnen verklaren met *ὅταν*, *ἕως ἂν*, *πρίν ἂν* - *ὅς ἂν*, *ὅπως ἂν*, *ᾧ ἂν* en volgenden Conj. na hoofdtijden *ὅτε*, *ἕως*, *πρίν* - *ὅς*, *ὅπως*, *ᾧ* en volgenden Opt. na hist. tijden.

6. Concessieve zinnen met *εἰ καὶ*, *ἐάν καὶ* indien ook, of *καὶ εἰ*, *καὶ ἐάν* (*κἄν*) ook indien, zelfs indien, toegegeven dat (neg. *μή*) volgen ook de regels der voorwaardelijke zinnen. Cyr. III. 3, 69.

Καὶ of *καίπερ* met het Participium (neg. *οὐ*) worden vertaald door een zin met „*ofschoon*”.

7. Men lette nog op de volgende spreekwijzen:

a) *εἰ-μή* na een ontkenning (*nisi*) behalve, *εἰ μή* *ei* behalve wanneer.

b) *εἴπερ* met Ind.: *si* quidem, zoo ten minste, zoowaar, indien werkelijk.

c) *εἰ μή* *ἀρα* met Ind., ironisch, indien niet misschien (*nisi forte*, *nisi vero*).

d) *εἰ γάρ* of *εἰς* = *utinam*, och of! Soph. O. R. 80.

e) *εἰ δὲ μή* anders, in het tegenovergestelde geval, X. An. VII. 1, 8.

f) *ὥσπερ* *äv* *ei*, zie N°. 357 Aanm.

AANM. Men verwarre verder de conjunctie *ei* indien, niet met de vraagpartikel *ei* of, welke na verba van onderzoeken ook dikwijls *äv* wordt. Pl. Ap. 23. b. N°. 373, 375 Aanm.

Ei = *ὅτι* omdat, dat N°. 372 Aanm. 1.

VIII.

Relatieve zinnen.

1. Relatieve zinnen worden ingeleid door de pronomina relativa *ὅς* (N°. 175), *ὅστις* (N°. 185), de correlativa (N°. 189) en de adverbia correlativa (N°. 308).

2. Relatieve zinnen, welke tot verklaring of nadere bepaling dienen van een enkel begrip dat in den hoofdzin voorkomt worden als zelfstandige zinnen geconstrueerd. (Nº. 359—368).

Opt. Pot. 366, 2	πράγμα een zaak	ὁ οὐκ ἐγένετο <i>die niet plaats had.</i>
Pot. verl. tijd. 361.		ὁ οὐ γενήσεται <i>die niet zal plaats hebben.</i>
Wensch. Opt. 366, 1		ὁ οὐκ ἂν γένοιτο <i>die zeker niet zal plaats hebben.</i>
"Αν iterativum 362		ὁ οὐκ ἂν ἐγένετο <i>die niet heeft kunnen plaats hebben.</i>
Conj. adhort 364, 2.		ὁ μὴ γένοιτο <i>die nooit moge plaats hebben.</i>
Verbod. 368.		ὁ ἂν ἐγένετο <i>die wel eens plaats had.</i>
		ὁ μήποτε ποιῶμεν <i>die wij toch nooit moeten doen.</i>
		ὁ μὴ ποιῆτε (ποιήσητε) <i>die gij niet doen moet.</i>

3. In de *redengevende* en *gevolgaanduidende* (Neg. οὐ) zoowel als in *doelaangevende* (Neg. μή) relatieve zinnen staat (in 't algemeen) de Indicativus, en in doelaanduidende altijd in gevolgaanduidende meestal het Futurum Indicativi.

Pl. Phaedo. 58. *e. εὐδαίμων μοι ἀνὴρ ἐφαίνετο ὥς (= ὅτι οὕτως) ἀδεῶς ἐτελείετα de man scheen mij gelukkig te zijn, daar hij zonder de minste vrees stierf.* Zie ook 89. a. Crito. 43. b.

(Doch Ibid. 117. c. ἀπέκλαιον ἑμαυτὸν οἶον (= ὅτι τοιούτου) ἀνδρὸς ἐταίρου ἐστερημένους εἶην *ik beklaagde mij zelven dat ik van zulk een man en vriend zou beroofd zijn.*)

X. An. II. 5, 12. Τίς οὕτω μαίνεται ὅστις οὐ σοι βούλεται φίλος εἶναι *wie is zoo dwaas dat hij niet met u bevriend wil zijn.* VI. 3, 16. ἐκεῖ οὐτε πλοῖά ἐστιν οἷς ἀποπλευσόμεθα *daar zijn geen schepen om weg te zeilen.* Zie III. 1, 20. V. 4, 10. VI. 5, 20.

An. II. 3, 6. ἔλεγον ὅτι ἤκουεν ἡγεμόνας ἔχοντες οἱ αὐτοὺς ἄξουσι ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια *zij zeiden dat zij met gidsen gekomen waren die (opdat deze) hen daarheen zouden voeren waar zij levensmiddelen zouden kunnen opdoen.* Zie Hell. II. 3, 2. An. IV. 7, 27.

ken zin staan, hebben de constructie van den voorwaardelijken zin waaraan zij beantwoorden. Neg. μή.

ὅς, ὅστις = εἴ τις ὅς ἄν, ὅστις ἄν = ἰάν τις.

a) Realis. (387). An. II. 2, 14. καὶ οἱ (= εἴ τινες) μὴ ἔτυχον ἐν ταῖς τάξεσιν ὄντες εἰς τὰς τάξεις ἔθειον, *en die niet in het gelid waren spoedden er zich heen.* An. II. 5, 24.

b) Futuralis (389). An. II. 2, 20 ὅς ἄν (= ἰάν τις) τὸν ἀφέντα τὸν ὄνον εἰς τὰ ὄπλα μηνύσῃ λήψεται μισθόν, *hij die kan aanwijzen wie den ezel door de legerplaats heeft laten loopen zal een belooning ontvangen.*

Cyr. I. 2, 7. οἱ Πέρσαι ὃν ἄν γνῶσι δυνάμενον μὲν χάριν ἀποδοῦναι μὴ ἀποδιδόντα δέ, κολάζουσιν ἰσχυρῶς. *Telkens wanneer de Perzen mochten bevinden dat iemand wel dankbaarheid kan bewijzen, doch dit niet doet, straffen zij hem streng.* (390). An. I. 9, 15. πολλὴ ἦν ἀφθονία τῷ Κύρῳ τῶν ἐξελούντων κινδυνεύειν ὅπου τις οἶοιτο Κύρον αἰσθήσεσθαι. *Cyrus had overvloed aan menschen, die zich voor hem in gevaar wilden stellen, telkens wanneer zij geloofden dat Cyrus het zou opmerken.* An. I. 1, 5.

c) Potentialis. (391). An. I. 3, 17. ὁκνοῖν ἄν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν ἃ (= εἴ τινα) ἡμῖν δοίη *ik zou bevreesd zijn om op de schepen te gaan, die hij ons mocht geven.*

d) Irrealis. Lys. 12, 98. οἱ δὲ παῖδες ὑμῶν, ὅσοι μὲν ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἄν ὑβρίζοντο *en al wce kinderen, die daar aanwezig zouden geweest zijn, zouden door dezen mishandeld zijn.*

AANM. 1. Zooals N°. 379. 1) van de doelaanduidende zinnen gezegd is, zoo kan ook in tijdbepalende en relatieve zinnen na den Optativus assimilatie der modi plaats hebben.

X. Cyr. I. 3, 11. λέγοιμ' ἄν ὅτι λούται ἕως παραπεταίναι τοῦτον, *ik zou zeggen dat hij een bad neemt, totdat ik hem gekweld had.*

X. Ag. I. 10. Τισσαφέρνης ὥμοσεν Ἀγησιλάῳ, εἰ σπείσαιο ἕως ἔλθοιεν οὐς πέμψει πρὸς βασιλεῖα ἀγγέλους, διαπράξεσθαι κ. τ. ἔ. *Tissaphernes verklaarde Ag. onder eed, dat, zoo hij een wapenstilstand sloot, totdat de gezanten, die hij naar den koning zou zenden teruggekomen waren, hij zou bewerken enz.*

2. Men lette nog op de volgende spreekwijzen :

N. ἔστιν οἱ = ἐνίοι *sommigen*. G. ἔστιν ὧν = ἐνίων. D. ἔστιν οἷς = ἐνίοις. A. ἔστιν οὓς = ἐνίοις.

In vragen ἔστιν ὅστις; *is er iemand?*

Hiermede komen overeen :

ἔστιν ὅτε = ἐνίοτε *somtijds*: ἔστιν ὅπου of ὅπου, alicubi, *ergens*, *somtijds*.

ἔστιν οὐ of ἐνθα hier en daar, *somtijds*, *menigmaal*: οὐκ ἔσθ' ὅπου nooit.

ἔστιν ὅ of ὅπῃ *eenigermate*: ἔστιν ὅπως; *is het mogelijk?*

οὐκ ἔστιν ὅπως *geenszins*: οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ, *geenszins*, *in ieder geval*.

§ 105.

Oratio Obliqua.

397 1. In de *oratio recta* worden iemands woorden of gedachten juist weergegeven zooals zij gesproken of gedacht zijn: Socrates zeide: „allen zijn welsprekend genoeg in hetgeen zij weten.”

In de *oratio obliqua* daarentegen worden iemands woorden of gedachten verhalenderwijze medegedeeld en afhankelijk gemaakt van een verbum sentiendi of declarandi: Socrates zeide, dat allen welsprekend genoeg zijn in hetgeen zij weten.

2. Wanneer **hoofdzinnen** in de *oratio obliqua* komen dan staat:

a. in *oordeelszinnen* (N°. 258) een verbum finitum met ὅτι of ὡς, of de Infinitivus (N°. 370).

An. I. 2, 21. (ἄγγελος ἔλεγεν· „Συέννεσις λέλοιπε τὰ ἄκρα.”) ἦκεν ἄγγελος λέγων, ὅτι λελοιπὼς εἶη Συέννεσις τὰ ἄκρα *een bode kwam zeggen, dat Suennesis de hoogten verlaten had*.

b. in *begeerzinnen* de Infinitivus.

Hell. II. 4, 18. (παρήγγελλεν αὐτοῖς „μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι.”) ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, *de wichelaar beval hen niet eerder aan te vallen*. Zie verder An. I. 3, 14. waar in de *or. recta* zou staan: πορευόμεθα - ἐλώμεθα etc. *Conjunctivi Adhortativi*.

398 Niet zelden gebeurt het, dat eene met ὡς of ὅτι begonnen constructie door den Infinitivus wordt voortgezet of dat eene door ὅτι, ὡς of den Infinitivus ingeleide onrechtstreeksche rede in den Optativus Obliquus overgaat. Zie N°. 367.

X. An. II. 1, 3. οὗτοι ἔλεγον ὅτι Κύρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς εἶη, καὶ λέγοι ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιμενοῖεν αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἦκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπίεσαι φαίη *dezen zeiden dat Cyrus gesneveld, Ariaeus gevlucht was en liet zeggen, dat hij hen dien dag zou blijven wachten zoo zij komen wilden, doch dat hij zeide den volgenden dag te zullen wegtrekken*. Zie Hell. III. 2, 23. IV. 3, 1. VI. 5, 36.

3. Wat de **bijzinnen** betreft, die in de oratio obliqua komen **399**
geldt het volgende.

a) Staat het *hoofdwerkwoord* in een *hoofdtijd* dan *moeten* zij den vorm behouden, dien zij in de oratio recta hebben.

b) Staat het *hoofdwerkwoord* in een *hist. tijd* dan *moet* de Indicativus der hist. tijden, alsmede de Potentialis (en Irrealis) *onveranderd blijven*,

doch de Indicativus der hoofdtijden en de Conjunctivus *kunnen in den Optat. obliquus* (zonder ἄν) *overgaan*. (Zie N°. 386. 2).

X. An. II. 3, 6. ἔλεγον ὅτι εἰκότα δοκοῦεν λέγειν βασιλεῖ καὶ ἦκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες οἱ αὐτοῦς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν, ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια *zij zeiden, dat de koning hun eischen redelijk vond en dat zij met gidsen gekomen waren, die hen daarheen zouden voeren, waar zij levensmiddelen zouden kunnen opdoen*. (Or. recta. εἰκότα δοκεῖτε λέγειν βασιλεῖ καὶ ἦκομεν ἡγεμόνας ἔχοντες οἱ ὑμᾶς κ. τ. ἐ.)

4. Zeer dikwijls gaan de Grieken midden in eene oratio obliqua in de oratio recta over. An. I. 3, 14 — 16 — 20.

II. Nominaalvormen.

§ 106.

Over den Infinitivus.

1. De Infinitivus kan als een onverbuigbaar Substantivum door het bijgevoegde lidwoord alle naamvallen aannemen (= lat. Gerundium), regeert denzelfden naamval als de verbaalvormen en wordt door Adverbia bepaald.

Infinitivus zonder artikel.

2. De Infinitivus (Acc. c. Infin.) staat *zonder artikel*:

400

1) bij vele *verba* als subject (bij onpersoonlijke verba en uitdrukkingen, N°. 359), of als object, of ter aanvulling van een begrip, of om het doel uit te drukken overeenkomend met het Nederlandsch, of te vertalen door *dat* met een verbum finitum, of door *om te*.

An. II. 1, 2. ἔδοξεν αὐτοῖς προίεναι *zij besloten vooruit te gaan*. I. 5, 13. τοὺς ὀπλίτας αὐτοῦ ἐκέλευσε μέναι *hij beval de hopliten aldaar te blijven*. 14. ἐδεῖτο τοῦ Κλέαρχου μὴ ποιεῖν ταῦτα *hij smeekte Cl. dit niet te doen*. I. 9, 4. εὐθὺς παῖδες ὄντες μανθάνουσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι *van af hun eerste jeugd leeren zij bevelen en gehoorzamen*. VI. 2, 14. ἐπιτρέπει αὐτῷ ποιεῖν ὅτι βούλεται *hij laat hem vrij te doen wat hij wil*.

An. II. 5, 30. Κλέαρχος διεπράξατο πέντε στρατηγούς ἵεναι *Cl. bewerkte dat vijf aanvoerders gingen*. IV. 1, 21. οἱ ἡγεμόνες οὐ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδὸν *de gidsen ontkennen dat er een andere weg is*.

Cyr. I. 2, 8. φέρονται οἴκοθεν πιεῖν κώθωνα *zij brengen om te drinken een kruik van huis mede*. An. I. 2, 19. ταύτην τὴν χώραν ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Ἑλλησιν *deze streek gaf hij den Grieken ter plundering over*. V. 2, 1. ἐξάγει τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ δὲ ἥμισυ κατέλιπε φυλάττειν τὸ στρατόπεδον, *eene helft van het leger voert hij uit, doch de andere helft liet hij achter om de legerplaats te bewaken*. V. 7, 12. ὥρα ἡμῖν βουλευέσθαι *het is tijd om te beraadslagen*.

401 2) bij *Adjectiva* ter aanvulling van hun begrip.

X. An. I. 2, 21. ἡ δὲ εἰσβολὴ ἦν ὁδὸς ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι *doch de weg die toegang verleende was onbruikbaar om met een leger in te trekken*. II. 6, 9. ὁρᾷν στυγνὸς ἦν *hij was stug van uiterlijk*. II. 5, 15. δεινὸς λέγειν *behendig in het spreken*. 25. ἄξιοί εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν *zij verdienen de zwaarste straf te ondergaan*. II. 6, 16. ἀνὴρ τὰ μεγάλα πράττειν ἱκανός *een man tot groote zaken in staat*. Cyr. I. 2, 11. ἀναμνησθήτω πῶς μὲν ἡδὺ μᾶζα καὶ ἄρτος πεινῶντι φαγεῖν, πῶς δὲ ἡδὺ ὕδωρ πιεῖν διψῶντι *hij bedenke hoe voor hem die honger heeft gerste- en tarwe-brood een lekkernij zijn om te eten, hoe water voor hem die dorst heeft een lekkernij is om te drinken*.

402 3) De *Infinitivus* (Acc. c. Inf.) zonder artikel staat ook bij ὥστε, ὥς N°. 376, ἐφ' ᾧτε bl. 214, πρίν, πάρος N°. 385 en bij ἢ μὴν om eeden en krachtige verzekeringen in te leiden, in het Nederlandsch door *waarlijk*, *waarachtig* weer te geven.

An. II. 3, 26. ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν ἢ μὴν φιλίαν παρῆξιν ὑμῖν τὴν χώραν *gij kunt de verzekering onzer getrouwheid aanvaarden, dat wij waarachtig zullen zorgen, dat gij als vrienden in het land beschouwd wordt.* Cyr. VI. 2, 39.

AANM. Men lette op de volgende uitdrukkingen, waarin de Infinitivus geheel op zich zelf staat.

(ὥς) ἀπλῶς, ὥς συντόμως (ὥς) συνέλονται εἰπεῖν om kort te gaan, in 't kort. ὥς ἔπος εἰπεῖν om zoo te spreken, als het ware = ὥς λόγῳ εἰπεῖν = ὥς εἰπεῖν.

(ὥς) ἐμοὶ δοκεῖν zooals mij toeschijnt, naar mijne meening.
ὀλίγου, μικροῦ δεῖν bijna, πολλοῦ δεῖν op verre na niet.
ἐκὼν εἶναι in zoover men vrijwillig handelt.

Infinitivus met het artikel.

3. De Infinitivus moet het artikel bij zich hebben:

1) wanneer hij gelijk een substantivum als subjeet of object in een zin staat. Zoo ἡδὺ τὸ θηρᾶν *de jacht is aangenaam* (ἡδὺ θηρᾶν *het is aangenaam* (om te) jagen).

Pl. Crito. 49. c. τὸ κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους τοῦ ἀδικεῖν οὐδὲν διαφέρει *de menschen kwaad berokkenen verschilt volstrekt niet van onrecht plegen.* X. Mem. IV. 2, 31. τὸ ὑγιαίνειν ἀγαθὸν εἶναι νομίζω, τὸ δὲ νοσεῖν κακόν *ik houd de gezondheid voor een wel-daad, de ziekte voor een ramp.*

2) wanneer hij in den Genitivus of Dativus staat bij prae-posities, substantiva, verba of adjectiva, die deze naamvallen vereischen, daar deze naamvallen alleen aan het artikel te kennen zijn.

X. An. II. 6, 9. τοῦτο δ' ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς εἶναι *en dit bewerkte hij door streng te zijn.* 13. ὑπὸ τοῦ δεῖσθαι *door noodzakelijkheid.* 22. διὰ τοῦ ἐπιорκεῖν *door meened.* 26. Μένων ἡγάλλετο τῷ ἑξαπατᾶν δύνασθαι *M. verheugde er zich over te kunnen bedriegen.* III. 1, 18. φόβος τοῦ στρατεῦσαι *vrees van op te trekken.* 24. ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι *laten wij met aansporen beginnen.*

Zoo ook na praeposities met den Acc. An. II. 6, 22. ἐπὶ τὸ κατεργάζεσθαι *om te bewerken.*

Somtijds schijnt de Genitivus op zich zelf te staan, doch dan kan hij door de weglating van ἕνεκα verklaard worden. Cyr. I. 3, 9. τοῦ δὲ εἰ φάρμακα ἐγχείουεν μὴ λυσιτελεῖν αὐτοῖς *opdat zij zelven er geen voordeel uit konden trekken zoo zij er vergif in mengden.* Zie ook I. 6, 40. τοῦ μὴ διαφεύγειν.

AANM. 1) De Infinitivus staat somtijds met het lidwoord in den Accusativus op zich zelf, te vertalen door *wat betreft, wat aangaat*: Cyr. I. 6, 16. τὸ ἀρχὴν μὴ κάμνειν τὸ σπράτευμα, *wat betreft dat het leger van af het begin sterk zij*. Pl. Ap. 36. a. X. Hell. VII. 1, 8.

Τὸ ἐπ' ἐκείνῳ εἶναι zoover het daarop, op hem aankomt, daarvan, van hem afhangt, τὸ νῦν (τῇμερον) εἶναι voor het oogenblik, heden.

2) De Infinitivus staat, ofschoon zelden in proza, somtijds in plaats van den Imperativus, te verklaren door verzwegen μέμνησο of κελίτω, εὐχομαι, φημί, δός. Zie An. V. 3, 13. Zoo ook bij een uitroep van verwondering, bijv. Cyr. II. 2, 3.

Subject en Praedicaat bij den Infinitivus.

- 405 4. Wanneer het Subject van den Infinitivus *verschillend* is van het Subject in den hoofdzin, dan komt het Subject van den Infinitivus met al zijn bepalingen in den Accusativus. (Accus. cum Infinitivo.)

X. An. I. 3, 6. νομίζω ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ συμμάχους, *ik meen dat gij voor mij en vaderland en vrienden en medestrijders zijt*. Cyr. VII. 1, 31. οἱ δὲ ἀμφὶ Ἀβραδάταν ἧ μὲν ἐνέβαλλον ἅτε οὐ δυναμένων διαχάσασθαι τῶν Αἰγυπτίων διὰ τὸ μέναιν τοὺς ἐνθεῖν καὶ ἐνθεῖν αὐτῶν, τοὺς μὲν ὀρθοὺς ἀνέτρεπον, κ. τ. ἐ. en Abr. met zijn getrouwen wierpen daar waar zij indrongen, wijl de Aeg., die van alle kanten stand hielden, niet konden wijken, al wie recht stonden omver. VII. 1, 38. ἐνθα δὲ ἔγνω ἄν τις ὅσου ἄξιον εἴη τὸ φιλεῖσθαι ἄρχοντα, *daar zou men hebben kunnen leeren* (N°. 361) *van hoe groote waarde het is dat een aanvoerder bemind wordt*.

- 406 5. Wanneer het Subject van den Infinitivus *echter hetzelfde* is als dat van den hoofdzin wordt het niet uitgedrukt.

X. An. I. 1, 3. οὐκ ἔφασαν ἵνατι zij weigerden vooruit te trekken. (Lat. negabant se ituros esse.)

Somtijds echter wordt het subject van den hoofdzin voor den Infinitivus herhaald, wanneer er in den afhankelijkten zin andere nieuwe subjecten voorkomen, of wanneer bijzondere nadruk op het subject valt. Alsdan kunnen alle subjecten in den Accusativus staan of het herhaalde subject staat alleen in den Nominativus, terwijl alle overige in den Accusativus staan.

Hell. II. 1, 26. οἱ στρατηγοὶ ἀπέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν οὐκ ἐκίνοιν *de veldheeren bevalen hem weg te gaan*: (zeggende) *dat zij nu, niet hij, het bevel voerden*. An. VII. 1, 30. ἐγὼ εὐχομαι ἐμὲ γενέσθαι. Vergel. Dem. κατὰ Μειδίου 579, 580.

6. Is het subject van den Infinitivus (volgens 5.) *niet uitgedrukt* dan komen de *nadere bepalingen* van dit verzwegen subject:

1) in den *Nominativus*, wanneer het verzwegen subject tevens subject van het verbum finitum in den hoofdzin is, al wordt het ook niet bij het verbum finitum uitgedrukt.

An. III. 2, 39. ὅστις ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, (αὐτὸς) μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι *al wie uwer de zijnen wenscht weer te zien, denke er aan zich als een dapper man te gedragen.* II. 1, 14. εἰ (βασιλεὺς) βούλοιο φίλος γενέσθαι *indien hij hun bevriend wilde worden.* Zoo ook II. 5, 14.

2) in den *Genitivus* of *Dativus* naar gelang het verzwegen subject van den Infinitivus als *verwijderd voorwerp* in den Genitivus of Dativus in den hoofdzin staat. (**Attractio bij den Infinitivus.**)

X. Hell. I. 5, 2. αὐτοῦ ἰδέοντο ὡς προθυμοτάτου πρὸς τὸν πόλεμον γενέσθαι *zij vroegen hem, dat hij al zijn zorgen aan den oorlog zou wijden.* Pl. Ap. 41. a.

An. VII. 1, 21. νῦν σοι ἔξεστιν ἀνδρὶ γενέσθαι *nu is het u gegeven een man te zijn.* Cyr. VI. 4, 9. δός μοι φανῆναι ἀξίω μὲν Πανθείας ἀνδρὶ *geef, dat ik mij een man Panthea waardig toone.* Cyr. III. 3, 55 bij prolepsis van het subject.

AANM. Deze Attractie is echter *niet noodzakelijk*, ook kunnen de nadere bepalingen in den Acc. staan.

X. An. I. 2, 1. παραγγέλλει Κλεάρχῳ λαβόντι ἤκειν . . . καὶ Ξενία τῷ Ἀρκάδι ἤκειν λαβόντα. I. 3, 5. ἀνάγκη μοι ἢ ὑμᾶς προδόντα. II. 1, 19. Hell. I. 4, 27. IV. 1, 35. Cyr. II. 3, 8.

Zij is echter regel wanneer de Infinitivus afhangt van een Participium en beide hetzelfde subject hebben. Pl. Ap. 22. c. ἡσδόμεν αὐτῶν οἰομένων σοφωτάτων εἶναι ἀνθρώπων *ik bemerkte bij hen dat zij zeer wijze menschen meenden te zijn.* Hell. VII. 5, 16. ὅτι ἐμελλον μάχεσθαι Θετταλοῖς δοκοῦσιν τοῖς κρατίστοις ἱππεῦσιν εἶναι *dat zij zouden strijden met de Thessaliërs, die de beste ruiters heeten te zijn.*

3) in den *Accusativus* overeen met den weggelaten subjects-

accusativus, wanneer dit verzwegen subject niet in eenigen anderen naamval in den hoofdzin voorkomt, zooals na onpersoonlijke uitdrukkingen.

X. An. II. 1, 20. εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἶναι indien wij met den koning moeten bevriend zijn. Cyr. V. 4, 19. τὸ γὰρ ἀμαρτάνειν ἀνθρώπους ὄντας οὐδὲν οἶμαι θάυμαστόν dat wij toch, die menschen zijn falen komt mij volstrekt niet bevreemdend voor.

408 AANM. In het Grieksch gebruikt men dikwijls de persoonlijke constructie waar wij de onpersoonlijke gebruiken:

1. Zoo beteekent φαίνομαι met volgenden Infinitivus: mij dunkt dat ik, het heeft den schijn dat ik (videor); φαίνει etc. het heeft den schijn dat gij enz. Cyr. II. 2, 1. διὰ τοῦτο φαίνονται εἶναι ἐνδεέστεροι ἡμῶν; heeft het den schijn, meent gij, dat zij daarom minder waard zijn dan wij. Met volgend Participium beteekent φαίνομαι het blijkt (apparet) dat ik. An. II. 5, 38. ἐπεὶ ἐπιτορκῶν ἐφάνη daar het bleek dat hij zijn eed verbrak. N°. 411.

2. Evenals φαίνομαι worden ook de uitdrukkingen φανερός, δῆλός εἰμι met het Participium (echter ook met ὄντι) persoonlijk geconstrueerd, het is duidelijk, het blijkt, het staat vast, dat. X. An. I. 6, 8. τὸ τρίτον ἐπιβουλεύων μοι φανερός γέγονας het is duidelijk geworden, het is gebleken, dat gij mij ten derde male belaagt. II. 5, 27. II. 6, 23. I. 9, 11—16. I. 10, 6. II. 3, 4. II. 5, 27. (II. 3, 6 en 5, 41. ὄντι).

3. Zoo vindt men ook δίκαιός εἰμι het is billijk dat ik, ἐπιχειρήσιμος εἰμι het is voor mij gunstig dat ik, ἐπιτηδεύσιμος εἰμι het is dienstig dat ik, ἐπιδοξός εἰμι het is van mij te verwachten dat ik enz. Zie πόλλαν, δλίγον δὲ N°. 296. 3.

X. An. V. 7, 2. μάλα φοβέροι ἦσαν μὴ ποιήσιαν het was zeer te vrezen dat zij doen zouden. Cyr. V. 4, 19. αἱετοὶ ἐσμεν τοῦ γεγεννημένου πράγματος τοῦτου ἀπολαύσαι τι ἀγαθόν het part dat wij uit het gebeurde ons voordeel trekken. Hell. V. 2, 32.

4. Δοκῶ meenen, gelooven, schijnen, goedvinden wordt gebruikt:

a) persoonlijk (= lat. videor). δοκῶ μοι het komt mij voor dat ik, δοκεῖς μοι dat gij, δοκεῖ μοι dat hij: δοκῶ, δοκεῖς, δοκεῖ αὐτῷ het komt hem voor dat ik, gij, hij. An. I. 3, 12. δοκοῦμέν μοι οὐδὲ πόρρω αὐτοῦ καθῆσθαι = δοκεῖ μοι ὅτι ἡμεῖς οὐδὲ πόρρω αὐτοῦ καθήμεθα.

b) onpersoonlijk met een pronomen: δοκεῖ μοι het schijnt mij, ik meen, geloof dat iets, ἡμῖν δοκεῖ wij meenen dat iets etc. An. I. 3, 11. σκεπτέον μοι δοκεῖ εἶναι ik meen dat er moet toegezien worden. Zoo ook 18.

c) absoluut onpersoonlijk zonder pronomen: δοκεῖ men vindt goed, δόξει men zal goedvinden, εἶδεν men vond goed. Zoo in den Acc. Abs. δόξαν τοῦτο, δόξαντα ταῦτα toen dit besloten was. Τὸ δόξαν, τὰ δόξαντα meening, besluit. Δέδοκται er is besloten: visum est, τὰ δεδογμένα het beslotene. An. I. 3, 20. IV. 1, 13. Hell. I. 1, 36.

5. De Constructie van χρή is bij twee zelfstandige naamwoorden χρή μέ τις, doch gewoonlijk volgt een Infinitivus of Acc. c. Inf. χρή σε λίσσιν.

Bij δεῖ staat gewoonlijk de Dativus der Persoon en de Genitivus der zaak: δεῖ μοι τις. Wordt de zaak door een werkwoord uitgedrukt dan volgt Acc. c. Infinit. δεῖ σε μάχεσθαι (zelden δεῖ σοι μάχεσθαι, zie An. III. 4, 35). X. Cyr. I. 4, 5. III. 5, 9.

6. Over den Infinitivus met ἄν, zie N°. 357.

§ 107.

Over het Participium.

1. Het Participium kan als een *adjectivum* verbogen en door middel van het lidwoord zelfstandig gebruikt worden, doch regeert als *vorm van het werkwoord* denzelfden naamval als de verbaalvormen en wordt door adverbia bepaald. 409

2. Het Participium kan staan a) *attributief*, als *adjectivum* of met het lidwoord als *substantivum*, b) *praedicatief* ter nadere bepaling of aanvulling van het *praedicaat*, c) als *Participium conjunctum* of *absolutum* in plaats van *conjunctioneele zinnen*.

A. HET ATTRIBUTIEVE PARTICIPIUM.

3. Als attribuut kan het bij een *substantivum* staan tusschen het artikel en het subst. of na het subst. met herhaling van het artikel. Nº. 321. 410

X. Cyr. VIII. 7, 6. παῖδες ἐμοὶ καὶ πάντες οἱ παρόντες φίλοι.
An. I. 1, 9. ἐπολέμει τοῖς Θραζὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησποντον οἰκοῦσι.

De Participia *καλούμενος*, *ὀνομαζόμενος*, *λεγόμενος* beteekenen in verbinding met het art. en een subst. *zoogenaamd*. An. I. 2, 13. κρήνη ἣ Μίδου καλουμένη *de zoo genaamde bron van Midas*. II. 4, 12.

4. Als *substantivum* met het lidwoord verbonden dient het of *individueel* om een bepaalden persoon

of *generaliseerend* om in 't algemeen een soort aan te geven.

Generaliseerend. Neg. μή (si quis). Individueel. Neg. οὐ (is qui).

ὁ λέγων *een spreker, ieder diespreekt.* ὁ λέγων *de spreker.*

ὁ μὴ πιστεύων *si quis non credit.* ὁ οὐ πιστεύων *is qui non credit.*

ὁ βουλόμενος *wie maar wil.* ὁ διώκων *de aanklager.*

ὁ τυχών *de eerste de beste.* ὁ φευγών *de aangeklaagde.*

ὁ διαβάλλων *een lasteraar.* ὁ διαβάλλων *de lasteraar.*

Wil men de *onbepaaldheid* van het Participium doen uitkomen dan blijft het artikel weg en wordt er *τις* bijgevoegd: ἦλθί τις λέγων *daar kwam iemand die zeide*. Het Participium wordt ook dikwijls *zonder artikel* zelfstandig gebruikt, wanneer het geen onduidelijkheid in den zin veroorzaakt. Cyr. VI. 2, 1. ἦλθον παρὰ τοῦ Ἰνδοῦ χρήματα ἄγοντες καὶ ἀπήγγειλαν, waar ἄγοντες duidelijk subject, is *er kwamen er*

van den Indischen koning die geld brachten en meldden. Gewoonlijk zal ἦλθον ἄγοντες ... beteekenen zij kwamen met ...

Men lette op de volgende Participia :

τὸ σύμφερον, τὰ συμφέροντα, *het nut, voordeel.*

τὸ μέλλον, τὰ μέλλοντα *de toekomst.*

τὰ παρόντα, τὰ ὄντα *het tegenwoordige* : ἡ οὐσία *vermogen, bezitting.*

τὰ μὴ ὄντα *het verledene* : τὸ ὄν *de waarheid.*

τὸ γινόμενον *het gebeurende, τὰ γεγενημένα het gebeurde.*

B. PRAEDICATIEF.

I. Ter bepaling van het subject

411 1) bij deze *verba*, die men dan vertaalt door deze *adverbia*,

τυγχάνω *ik tref, verkrijg.*

φθάνω *ik voorkom.*

διατρίβω, διάγω } *ik ben voort-*

διατελῶ, διαγίγνομαι } *durend bezig.*

οἴχομαι *ik ben weggegaan.*

λανθάνω *ik ben verborgen, schuil.*

φαίνομαι *ik ben zichtbaar.*

toevallig, juist.

vroeger, eerder.

steeds, voortdurend.

weg.

heimelijk.

in 't openbaar, blijkbaar.

terwijl het Participium vertaald wordt als stond het *in den tijd* en den persoon waarin deze *werkw.* staan.

X. An. I. 1, 2. Πρεσβύτερος παρὼν ἐτύγχανε (= παρῆν) *de oudste was juist aanwezig.* I. 3, 14. ὅπως μὴ φθάσωσι καταλαβόντες (= καταλάβωσι) *opdat zij niet eerder de hoogten bezetten.* Cyr. I. 2, 6. διάγουσι μανθάνοντες (= μανθάνουσι) *zij leeren voortdurend.* I. 2, 12. διαγωνιζόμενοι διατελοῦσι (= διαγωνίζονται) *zij wedijveren voortdurend, διατρίβουσι μελετῶσαι (= μελετῶσι) zij oefenen voortdurend.* An. IV. 5, 24. ᾗχετο θηράσων (= ἐθήρα) *hij was weg op jacht.* 6, 3. ἀποδρὰς ᾗχετο (= ἀπῆδρα) *hij was weggelopen.* An. I. 2, 9. τοῦτο τρεφόμενον ἐλάνθανεν (ἐτρέφετο) *dit werd in het geheim onderhouden.* Cyr. I. 3, 1. διαφέρων ἐφαίνετο (= διέφερε) *hij muntte blijkbaar uit.*

AANM. 1) Τυχάνω en λανθάνω kunnen soms geheel verwaarloosd worden in de vertaling.

2) De Aoristi ἐφθασα en ἔλαθον worden geregeld met het Part. Aoristi verbonden.

3) Zie δῆλος, φανερός εἰμί met Partic. Nº. 408. 3.

412 2) bij de *verba*.

ἄρχομαι *ik begin met* : παύομαι, λήγω *ik houd op met* :

ἀνέχομαι, καρτερῶ, ὑπομένω *ik houd uit*:

κρατῶ, νικῶ *ik overtreff in*: ἡττῶμαι, λείπομαι *ik doe onder in*:

κάμνω, ἀπαγορεύω *ik ben afgemat van*:

εὖ, καλῶς ποιῶ *ik doe goed van*:

ἀδικῶ, ἀμαρτάνω, σφάλλομαι *ik misdoe in, door*:

χαρίζομαι, χάριν φέρω τινί *iemand welgevallig zijn door*: etc.

X. An. III. 1, 19. οὐποτε ἐπαυόμην ἡμᾶς μὲν οἰκτείρων, βασιλέα δὲ μακαρίζων *ik hield niet op met ons te beklagen en den koning gelukkig te noemen*. Cyr. V. 1, 26. καὶ ὀρῶντες σὲ ἀνεξόμεθα καὶ καρτερήσομεν ὑπὸ σοῦ εὐεργετούμενοι *en wij zullen onze oogen op u blijven vestigen en standvastig blijven bij uwe weldaden*. V. 3, 32. εἰ γὰρ φαινόμεθα τοὺς μὲν κακῶς ποιῶντας νικᾶν πειρώμενοι κακῶς ποιῶντες *want indien het blijkt dat wij onze vijanden in wreedheid trachten te overtreffen*. An. V. 1, 2. ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ βαδίζων κ. τ. ε. *ik ben dat samenpakken en gaan lang moe enz*. Cyr. VII. 4, 13. καλῶς ποιεῖς προνοῶν *gij doet goed van vooruit hiervoor te zorgen*. III. 3. 56 Κυαξάρης ἔλεγεν ὅτι ἐξαμαρτάνοι διατρίβων κ. τ. ε. *Cyax. zeide dat hij misdeed door te dralen enz*.

➤ AANM. 1) Ἀρχὸν λέγων *ik ben de eerste spreker*: ἀρχομαι λέγων *ik begin (pas) te spreken* (en zal verder doorgaan): ἀρχομαι λέγειν *ik begin met spreken* (en zal later zwijgen).

2) De Participia ἀρχόμενος en τελευτῶν moeten wij meestal door: *in het begin, aanvankelijk en ten laatste, eindelijk* vertalen. An. VI. 3, 8. τελευτῶντες καὶ ἀπὸ τοῦ ὕδατος εἰργον αὐτοὺς *ten laatste sloten zij hen ook van het water af*. Pl. Theast. 174. ὅπερ ἀρχόμενος ἔλεγον *hetgeen ik in het begin zeide*.

3) Bij het Activum παύειν staat het Part. ter bepaling van het Object. An. II. 5, 13. ἔθνη ἃ οἶμαι ἂν παύσαι ἐνοχλοῦντα αἰεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ *volkeren, die ik meen, dat wij zullen doen ophouden met altijd uw geluk te verontrusten*.

Zoo kan het Partic. ook staan bij ἀνέχομαι en andere.

II. Ter bepaling van subject of object, in plaats van een 413
zin met ὅτι, dat, omdat, die ook volgen kan,

1) bij de verba affectuum.

χαίρειν, ἡδεσθαι *zich verheugen dat*: ἀγαπᾶν *tevrezen zijn dat*:

ἀγανακτεῖν, ἄχθεσθαι, χαλεπῶς φέρειν *ontevreden zijn dat*:

μεταμέλεισθαι, μεταμέλει μοι *het berouwt mij dat*:

αἰσχύνομαι *ik schaam mij dat*:

X. Cyr. VIII. 4, 31. Κύρος διδοὺς μᾶλλον ἢ κτώμενος ἦδετο
Cyrus was gelukkiger wanneer hij kon geven dan wanneer hij
ontving. An. VI. 1, 26. Pl. Ap. 38 e. οὐτε νῦν μοι μεταμέλει
 οὕτως ἀπολογησαμένῳ noch spijt het mij nu dat ik mij aldus ver-
 dedigd heb.

AANM. 1) χαίρειν, ἡδομαι kan men dikwijls door *gaarne*, ἀχθομαι etc. door
ongaarne vertalen. Pl. Ap. 33. e. χαίρουσι διατρίβοντες zij verwijlen *gaarne*. X. Cyr.
 I. 3, 5. οὐκ ἀχθομένοι πλανώμεθα niet *ongaarne* dwalen wij rond.

2) αἰσχύνομαι { met Part. ik schaam mij dat ik doe (doe met schaamte).
 { met Infin. ik schaam mij te doen (doe het niet uit schaamte).

X. Cyr. V. 1, 21. χάριν ἀποδιδόναι οὕτω ἀξίαν δύναμιν ἔχειν μοι δοκῶ. καὶ
 τοῦτο μὲν οὐκ αἰσχύνομαι λέγων· τὸ δ' Ἐὰν μίνητε παρ' ἐμοί, ἀποδώσω, εὐ ἴστε,
 αἰσχυνοίμην ἂν εἶπεν· mij dunkt dat ik nog niet bij machte ben om u mijn dank te
 bewijzen: en ik schaam mij niet dit te zeggen: doch weet wel dat ik mij zou schamen
 te zeggen (en zeg het daarom niet): indien gij bij mij zult blijven zal ik hem u betoonen.

414 2) bij de verba van uiterlijke en innerlijke waarneming.

ὁρᾶν zien, περιορᾶν dulden, ἀκούειν hooren, αἰσθάνεσθαι, πυνθάνε-
 σθαι waarnemen.

καταλαμβάνειν aantreffen, ἀλίσκεσθαι, λαμβάνεσθαι overtuigd, be-
 trapt worden.

γινώσκειν, μανθάνειν, εἰδέναι, ἐπίστασθαι leeren kennen, weten.

μιμνήσκεσθαι, μεμνήσθαι zich herinneren.

ἐπιλανθάνεσθαι vergeten, ἀγνοεῖν niet weten.

X. An. II. 3, 22. ἐπεὶ αὐτὸν ἐωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα toen wij
 zagen dat hij in de grootste verlegenheid wás. I. 10, 18. καταλαμ-
 βάνουσι τὰ πλεῖστα διηρπασμένα zij bevonden dat het meeste ge-
 roofd was. IV. 6, 15. ἐὰν ληφθῇτε κλέπτοντες wanneer gij op
 diefstal betrapt wordt. III. 1, 27. σύγε οὐδὲ ὁρῶν γινώσκεις,
 οὐδὲ ἀκούων μέμνησαι gij zijt ziende blind en weet niet wat gij
 hoort. III. 1, 43.

AANM. 1) Drievoudige constructie van:

ἀκούω { met den Gen. Part. ik hoor (met eigen ooren) dat: *by ear*
 αἰσθάνομαι { met den Acc. Part. ik hoor (van anderen) als daadzak dat = ὅτι *by sight*
 πυνθάνομαι { met Acc. c. Inf. ik hoor als gerucht dat

Dem. Cor. 227. δέομαι ὑμῶν ἀκοῦσαι μου ἀπολογουμένου ik verzoek u naar mijn ver-
 dediging te luisteren. X. An. I. 4, 9. ἐπεὶ ἤκουσε Κύρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα toen hij
 vernomen had dat Cyrus in Cilicië was. An. I. 3, 20. ἀπεκρίνατο ὅτι ἀκούοι Ἀβρο-
 κόμαν ἐπὶ τῷ Εὐφράτῳ εἶναι hij antwoordde dat hij gehoord had dat Abrocomas bij
 den Euphraat was.

2) Zoo ook beteekent

γινώσκω { met Part. *ik weet dat* = ὅτι (zie voorb. boven).
 { met Infin. *ik oordeel, ben van meening dat*.

ἐπιστάμαι { met Part. *ik weet dat is* (ὅτι).
 { met Infin. *ik weet te doen*.
 (οἶδα, μανθάνω)

X. An. III. 1, 43. ὁπόσοι τὸν θάνατον ἐγνώκασι πᾶσι κοινὸν εἶναι *al wie van oordeel is dat de dood allen gemeen is*. V. 7, 25. ὅστις νῆιν μὴ ἐτύχχανεν ἐπιστάμενος *al wie niet kon zwemmen*. VI. 6, 17. ἐπίστασθε ὑμᾶς πρόδοντα *gij weet dat hij u verraden heeft*.

μύνημαι { met Part. *ik herinner mij dat* (ὅτι):
 { met Infin. *ik gedenk, te zijn, te doen*:
 ὅτε met Indic. memini cum, *ik herinner mij den tijd toen*: (Hom.).

X. Cyr. I. 6, 3. μύνημαι ἀκούσας σου *ik herinner mij dat ik van u gehoord heb*. An. III. 2, 39. μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι *hij denke er aan zich dapper te betoonen*. Pl. Meno. 79, d. εἰ γὰρ μύνησαι, ὅτ' ἐγὼ σοι ἄρτι ἀπεκρινάμην κ. τ. λ. *want indien gij u herinnert toen ik u boven antwoordde etc*. Hom. II. O. 18. Y. 188. Φ. 396.

3) Alle bepalingen die bij zulk een Participium behooren komen in denzelfden naamval als het Participium. X. An. VII. 5, 12. ἀφικνοῦνται διὰ τῶν Μελινοφάγων καλουμένων Θρακῶν.

4) Evenals bij den Infinitivus (N°. 406) wordt ook bij het Participium het subject niet uitgedrukt, wanneer het éénzelfde is met het subject van het hoofdwerkwoord. (Nom. cum Part.)

An. II. 1, 3. ἴσθι ἀνόητος ὢν *weet dat gij dwaas zijt*. Cyr. IV. 5, 29. σκίψαι οἷψ ὄντι μοι περὶ σέ οἷος ὢν *περὶ ἐμὲ ἐπειτὰ μοι μέμφει* (= σκίψαι οἷος ὢν περὶ ἐμὲ, ἐπειτὰ μέμφει μοι, οἷψ ὄντι μοι περὶ σέ). *zie toe hoe gij ten mijnen opzichte zijt en berisp dan mij, die zoodanig ben ten uwen opzichte*.

Vordert de duidelijkheid dat het subject uitgedrukt wordt, dan moet het voorwerp worden en in den Acc. komen.

X. Cyr. I. 4, 4. Κύρος οὐχ ἂ κρίσων ἦδει ὢν, ταῦτα προὔκαλετο τοὺς συνόντας, ἀλλ' ἔπερ εὖ ἦδει ἐαυτὸν ἥττονα ὄντα (of ἥττων ὢν *zonder ἐαυτὸν*) *Cyrus daagde zijn vrienden niet uit tot datgene waarin hij zich bewust was geëffender te zijn, maar tot die zaken waarin hij wist dat hij moest onderdoen (zich zelf als minder kende)*.

5) Als bepaling bij het verzwegen subject van een Infinitivus volgt het Participium de regels van N°. 407.

6) Bij verba, die het Pron. reflex. in den Dativus bij zich hebben, kan het Partic. in den Dativus of in den Nominativus staan. Bijv. ξύνοιδα ἐμαυτῷ σοφός ὢν *en οὐδὲν ἐπισταμένῃ*. Pl. Ap. 21. b. 22. c.

C. PARTICIPIUM CONJUNCTUM EN ABSOLUTUM.

1. Evenals in het Latijn staat het Participium dikwijls in plaats van bijzinnen, en wel: 416

1) als Participium *conjunctum*, wanneer het subject van zulk een bijzin in den hoofdzin voorkomt;

2) als Participium *absolutum*, wanneer het subject niet in den hoofdzin voorkomt.

2. In het Grieksch neemt de Gen. Abs. de plaats in van den

Lat. Abl. Abs. An. III. 3, 1. τούτων λεχθέντων ἀνέστησαν *his dictis surrexerunt*. Doch hij verschilt in gebruik, daar in het Grieksch:

a) het *subject kan weggelaten worden*, wanneer het genoegzaam blijkt uit den samenhang. Cyr. I. 4, 18. Σημανθέντων *toen (dit) gemeld werd*. V. 3, 13. οὕτω μὲν γιγνομένων *indien dit zoo geschiedt*. 50. οὕτω προσταττομένων *indien aldus bevolen wordt*. An. I. 2, 17. I. 6, 1. II. 1, 3. II. 4, 24. Hell. V. 3, 27. etc.

b) de Gen. Abs. soms gebruikt wordt wanneer *zijn subject in den hoofdzin voorkomt*. Cyr. I. 4, 20. ταῦτ' εἰπόντος ἔδοξε τι λέγειν τῷ Ἀστυάγει *toen hij dit zeide, scheen hij Ast. iets nuttigs te zeggen*. (An. II. 5, 24. ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε ἀληθῆ λέγειν.) An. I. 2, 17. ἐκ τούτου θάπτον προϊόντων δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις *doordat zij langzamerhand sneller vooruitrukten ontstond er een geloop onder de soldaten*. Zie An. V. 2, 24 waar het subject bij den Gen. Abs. uitgedrukt is, verder II. 4, 24 en II. 6, 3.

c) de Gen. Abs. *zeldzamer is*, daar er een Participium Perf.^{ti} in het Activum bestaat.

d) het Participium niet door een nomen kan vervangen worden, doch ὢν steeds moet uitgedrukt worden, bijv. Ἡρακλέους ἡγεμόνος ὄντος *Hercule duce*.

De adjectiva ἐκὼν en ἄκων worden als Participia beschouwd. Pl. Cr. 52. c. ἐξῆν σοι ὕπερ νῦν ἀκούσης τῆς πόλεως ἐπιχειρεῖς, τότε ἐκούσης ποιῆσαι *het was u gegeven toen met toestemming van den staat te doen, hetgeen gij nu tegen zijn wil beproeft*.

417 3. Beide constructies staan in het Grieksch dikwijls in verbinding met adverbia

a) *redengevend* (neg. οὐ) met:

ἄτε, ἄτε δὴ, οἷα δὴ (objectieve waarheid) *daar, dewijl*
(= quod met Ind.)

ὥς (subjectieve meening) *dewijl, in de meening dat*
(= quod met Conj.).

X. Cyr. I. 3, 2. Κύρος οἷα δὴ παῖς φύσει φιλόστοργος ὢν. 3. ἄτε παῖς ὢν καὶ φιλόκαλος καὶ φιλότιμος *daar hij van nature een teeder beminnend, prachtlievend en eergierig kind was*.

An. II. 6, 4. Κλέαρχος ἐθανατώθη ὑπὸ τῶν τελῶν ὡς ἀπειδῶν
Clearchus werd door de overheid ter dood veroordeeld omdat hij
niet gehoorzaamde (Socrates accusatus est quod corrumperet ju-
 ventutem). VI. 1, 30. Ἀνεξορύβησαν ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου
zij juichten luide toe wjl Agasias naar hun meening goed gespro-
ken had.

b) *doeluaanduidend.* Zoo voornamelijk het Partic. Futuri, dik- **418**
 wijls in verbinding met ὥς om te (neg. μή).

An. I. 1, 3. συλλαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν *hij laat Cyrus*
gevangen nemen om hem ter dood te brengen.

In het bijzonder lette men nog op het volgende gebruik van ὥς met het Participium.

1) om de subjectieve meening van het subject in den hoofdzin aan te geven,
 in plaats van een objectszin met ὅτι. An. I. 3, 15. ὡς ἐμὲ στρατηγήσοντα μηδεὶς
 ὑμῶν λυγέτω *niemand uwer zegge dat ik het bevel op mij zal nemen.*

2) om een vergelijking uit te drukken of enkel den schijn = quasi, alsof. Zoo
 An. I. 1, 6. ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταῖς πόλεις *alsof T. de steden belaagde.*
 Zoo I. 1, 11. I. 2, 1.

3) voor den Genitivus absolutus dikwijls te vertalen door: *in de overtuiging dat,*
in de meening, met het doel om en dergelijke uitdrukkingen. An. I. 3, 8. ἔλεγε θαρ-
 ρεῖν, ὡς καταστησμένων τούτων εἰς τὸ δέον *hij zeide Cyrus moed te houden, in de*
overtuiging dat dit wel in orde zou komen.

In de directe rede staat er dikwijls bij: ἔχε, ἔχετε τὴν γνώμην. Dit kan men nu
 vertalen door: *wees, weest overtuigd* en vertaalt dan ὥς met volgenden Gen. Abs. door
dat en een objectszin. An. I. 3, 6. ὡς ἐμοῦ οὖν ἰόντος ὅπρ' ἂν καὶ ὑμεῖς οὕτω τὴν
 γνώμην ἔχετε *weest aldus overtuigd dat ik derhalve gaan zal, waarheen gij ook gaan*
moogt. Vergelijk Cyr. I. 6, 11.

c) *tijdbepalend* (Neg. οὐ) in verbinding met: **419**

ἅμα te gelijk, (αὐτίκα) εὐθύς *aanstonds*
 μετὰ te midden van.

An. III. 1, 27. ὁ μέντοι Ξενοφῶν μετὰ ὑπολαβὼν ἔλεξεν ὥδε
doch X. viel hem in de rede en zeide het volgende. Pl. Ap. 40. b.
 τὸ τοῦ Θεοῦ σημεῖον ἐν ἄλλοις λόγοις πολλαχοῦ δὴ με ἐπέσχε λέ-
 γοντα μετὰ *het teeken der godheid weerhield mij bij andere ge-*
legenheden dikwijls midden in mijn woorden.

An. I. 9, 4. ὥστε εὐθὺς παῖδες ὄντες μανθάνουσιν ἄρχειν *zoodat*
zij aanstonds als kinderen (van kindsbeen af, a puero) *leeren be-*
velen. An. VI. 2, 14. Χειρίσοφος ἅμα μὲν ἀδυμῶν τοῖς γεγεννημένοις,
 ἅμα δὲ μισῶν ἐκ τούτου τὸ στράτευμα ἐπιτρέπει αὐτῷ ποιεῖν ὅτι
 βούλεται. *Chirisophus te gelijk door het gebeurde ontmoedigd en*

daarom tevens het leger hatend laat hem over te doen wat hij wil.
An. VI. 3, 5. ἐμάχοντο ἅμα πορευόμενοι οἱ Ἕλληνες *de Grieken trokken al strijdende vooruit.*

420 d) concessief in verbinding met καί, καίπερ of schoon (Neg. οὐ).

X. An. I. 6, 10. οὔπερ πρόσθεν προσεκύουν τὸν Ὀρόνταν καὶ τότε προσεκύνησαν καίπερ εἰδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο *die Orontas vroeger koninklijke eer bewezen deden dit ook toen of schoon zij wisten dat hij ter dood gevoerd werd.* I. 8, 23. V. 5, 17.

e) voorwaardelijk. (Neg. μή):

421 An. II. 5, 19. καρπὸν ἡμεῖς δυνάμεσθ' ἂν κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι (= εἰ κατακαύσαιμεν καρπὸν) *wij zouden u met den hongersnood kunnen bestrijden indien wij de vruchten verbrandden.* (Zie ook 2. a).

AANM. 1. Zie voor het Participium absolutum δέον, προσήκον, ἔξον etc. bl. 202. E. Voorbeeld An. II. 6, 6.

2. De Participia ἔχων, ἄγων, φέρων, λαβών, χρώμενος, κτησάμενος worden dikwijls het best vertaald door het voorzetsel *met*. An. I. 2, 3—6.

§ 108.

Adjectiva Verbalia.

422 1. Het adjectivum verbale gaat uit op -τος of -τέος. Men kan het vormen van den Aor. I. Pass (of zooals deze tijd regelmatig zijn zou, wanneer hij niet bestaat) door -σθην in -τος of -τέος te veranderen, met weglating van augment en verandering der aspirata in de tenuis bij verba impura.

2. Het adjectivum verbale op -τος geeft of een *geschiktheid*, *mogelijkheid* aan (= Ned. achtervoegsel -baar) of komt in betekenis overeen met het Part. Perf^{te} Pass.

Het adjectivum verbale op -τέος is gelijk in betekenis aan het lat. Gerundivum.

ἐπαιδεύσθην: παιδευτός *opgevoed of geschikt om opgevoed te worden.*

παιδευτός *educandus.*

ἡρέσθην: αἰρετός *gekozen of geschikt om gekozen te worden, wenschelijk.*

αἰρετός *eligendus.*

ἐτιμήθην: τιμητός *gëeerd* of *eerbaar*. τιμητός *honorandus*.

ἐπράχθην: πρακτός *gedaan* of *doenlijk*. πρακτός *faciendus*.

ἐθαυμάσθην: θαυμαστός *wonderbaar*. θαυμαστόν *mirandum*.

(ἐστρέφθην): στρεπτός *gedraaid*.

(ἐφεύχθην): φευκτός *ontvlucht*, *mogelijk te ontvluchten*. φευκτός *fugiendus*.

ἐσπάρην: σπαρτός *gezaaid*.

ἐπόθην: ποτός *gedronken*, *drinkbaar*. ποτός *bibendus*.

AANM. Bij werkw. die in het Pass. eene van het Med. verschillende beteekenis hebben kan het adj. verb. beide hebben: bijv. πειστέον *men moet overreden* en *men moet gehoorzamen*.

3. Bij met Praeposities samengestelde werkwoorden is het 423
adj. verb. op -τος

Oxytonon en van 3 uitg. in de beteekenis der *mogelijkheid*:

Proparox. en van 2 uitg. in de beteekenis van het *Part. Perf^{ti} Pass.*

Alle andere samenstellingen zijn Proparox. en van 2 uitgangen.
διαβατός. 3. *doorwaadbaar*, *mogelijk om over te trekken*. ἄβατος. 2. *onbegaanbaar*. ἐγκέλευστος 2. *opgewekt*, *aangestookt*. ἀπαίδευτος 2. *onopgevoed*.

4. Evenals in het latijn bij het Gerundivum staat ook in het 424
Grieksch de *persoon* bij het Adj. verb. op -τέος algemeene regel
in den *Dativus*, nooit in den *Gen.* met ὑπό.

An. II. 4, 6. ποταμός δ' εἴ τις καὶ ἄλλος ἡμῖν ἐστι διαβατός
οὐκ οἶδα *of wij nog een andere rivier moeten overtrekken weet ik niet*.

AANM. 1) De Persoon kan ook in den *Acc.* staan. Pl. Crito. 49. α. οὐδενὶ τρόπῳ
φαμέν ἐόντας ἀδικητέον εἶναι *wij bewooren dat men nooit met vrijen wil onrecht mag doen*.

2) Bij het Adj. verb. op -τέος kan (afwijkend van het lat. Gerundivum)
een *objectsaccusativus* staan. Xen. Mem. II. 1, 28. τοὺς φίλους εὐεργετητέον, τὴν
πόλιν ὠφελήτέον etc. amici beneficiis afficiendi sunt, civitas colenda est etc.

§ 109.

Over de Negaties.

1. Er zijn twee Negaties: οὐ(κ) en μή, die samengesteld voor- 425

komen in οὐδείς μηδείς, οὔτε μήτε, οὔποτε μήποτε enz., en ook dan dezelfde regels volgen.

2. Volgens N°. 358 staat:

of in oordeelszinnen, die namelijk een oordeel, bewering, feit uitdrukken.

μή in *begeerzinnen*, die een wil, wensch, doel, onderstelling
aangeven.

Vandaar staat

1) bij den *Indicativus* οὐ. Behalve: a) in de *voorwaardelijke* zinnen, hetzij deze door εἰ worden ingeleid, hetzij door een relativum, wat in een zin met εἰ kan opgelost worden. N°. 395. b) in de *doelaanduidende* zinnen na ἵνα, ὥς, ὅπως opdat. N°. 379, 2. en N°. 380 of na relativa N°. 394. 3. c) in *vragen* waarop men een ontkennend antwoord verwacht: μή, ἄρα μή. N°. 373.

2) In hoofdzinnen bij den Optativus { met ἄν de Neg. οὐ. No 366.
{ zonder ἄν de Neg. μή. " "

In *bijzinnen* staat de *Optat.* met de Neg. oò behalve in de *doelaanduidende* N°. 378, en *tijdbepalende* N°. 384.

3) bij den *Subjunctivus*, *Imperativus* en *Infinitivus* μή, behalve bij den Acc. c. Infinitivo na de verba sentiendi en declarandi. N°. 370.

4) bij het *participium* οὐ of μὴ naarmate het door een zin met οὐ of μὴ kan vervangen worden. N°. 417.

426 3. Een Negatie door meer andere Negaties van *dezelfde* soort gevolgd :

wordt *versterkt* wanneer de laatste *samengesteld* is,
opgeheven wanneer de laatste *niet samengesteld* is.

Οὐκ ἐρεῖ οὐδεὶς οὐδέν *niemand zal iets zeggen.*

Οὐδεὶς οὐκ ἀποθανεῖται *een ieder zal sterven.*

Απ. Ι. 8, 20. οὐκ ἄλλος τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπα-
 θεν οὐδέϊς οὐδέν κ. τ. έ. *en niemand anders der Grieken had in*
dit gevecht iets te lijden enz. Cyr. Ι. 4, 25. καὶ οὐδένα ἔφασαν
 ὄντιν' οὐ δακρύοντ' ἀποστρέφεισθαι *en men zeide dat er niemand was*
of hij verliet hem met tranen, (= dat ieder hem met tranen verliet.)

4. Men lette nog op :

οὐ μή { met den Conj. of Fut. Indic. *bezwaarlijk*, *zeker niet*. N°. 365.
met Fut. = Imperativus. N°. 365.

μή οὐ { bij de verba van vreezen = *ne non*, *dat niet*. N°. 381.
misschien, *mij dunkt*. N°. 382.

5. De Negatie staat voor het Nederlandsch spraakgebruik 427
overtollig in zinnen met ὥς na de negatieve verba van *weerspreken*, *bestrijden* ἀντιλέγειν, *betwijfelen* ἀμφισβητεῖν, *loochen* ἀρνεῖσθαι.

Thuc. I. 86. οἱ Ἀθηναῖοι ἐπαινέσαντες πολλὰ ἑαυτοὺς οὐδαμοῦ ἀντεῖπον, ὥς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους *de Atheners die zich zelven uitbundig prezen weerspraken volstrekt niet, dat zij onze bondgenooten verongelijken.*

6. Eveneens staat μή voor ons *overtollig* bij den Infinitivus na de negatieve verba ἀντιλέγειν, ἀμφισβητεῖν, ἀρνεῖσθαι = ἔξαρνον εἶναι, ἀπιστεῖν *betwijfelen*, ἀπολύειν *vrijspreken*, ἐκφεύγειν *ontvluchten*, ἀπαγορεύειν, ἀπειπεῖν *verbieden*, ἐμποδὼν εἶναι *in den weg staan*, κωλύειν *verhinderen* en meer andere dergelijke.

X. An. I. 3, 2. μικρὸν ἐξέφυγε μὴ καταπετρωθῆναι *hij ontrachtte nauwelijks (gesteenigd te worden) de steeniging.* Zie ook An. II. 5, 29. IV. 8, 14. VI. 4, 24. VII. 2, 12. III. 5, 11.

Κωλύω staat ook zonder volgend μή. Zie Cyr. VI. 2, 18. An. II. 5, 7. I. 3, 16.

7. Staat bij deze werkwoorden eene ontkenning dan volgt μή οὐ hetgeen in de vertaling *verwaarloosd* wordt.

Cyr. I. 4, 2 ὁ Ἀστυάγης ὃ τι δέοιτο αὐτοῦ ὁ Κῦρος, οὐδὲν ἰδύνατο ἀντέχειν μὴ οὐ χαρίζεσθαι, *wanneer Cyrus hem iets vroeg kon Astyages zich niet weerhouden van het hem toe te staan.* Zie ook I. 6, 32. IV. 3, 8. Hell. III. 3, 6. V. 2, 36.

8. Zoo staat μή οὐ ook *overtollig* na vragen die een ontken- 428
nenden zin hebben: bijv. Hell. IV. 1, 36. τίνας ἂν δέοις μὴ οὐχὶ πάνπαν εὐδαιμῶν εἶναι (= οὐδενὸς ἂν δέοις) *wat zoudt gij dan nog ontberen om volkomen gelukkig te zijn.* An. III. 1, 13. εἰ δὲ γενησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ τί ἐμποδὼν μὴ οὐχὶ ἀποθανεῖν *en indien wij*

in de macht des konings komen wat belet dan dat wij omkomen? (= οὐδὲν ἐμποδών). Doch An. IV. 8, 14. οὗτοι μόνοι ἐτι ἡμῖν ἐμποδών τὸ μὴ ἦδη εἶναι ἐνθά πάλαι σπεύδομεν *deze alleen beletten ons nog van reeds daar te zijn waarheen wij ons sinds lang spoeden.* (Zie 6.)

- 429 9. Μὴ οὐ staat dikwijls voor enkel μὴ bij den Infinitivus, zoo
- a) somtijds, wanneer het *werkwoord* (verschillend van de onder 6 aangegevene verba) waarvan de Infinitivus met μὴ afhangt reeds een *Negatie bij zich heeft*: Hell. II. 3, 16. ἀντέλεγεν ὅτι οὐκ ἐγχωροίη μὴ οὐκ ἐκποδὼν ποιῆσθαι *hij voerde daartegen aan, dat het niet nuttig was hen niet uit den weg te ruimen.* Zie ook V. 2, 36.

b) na het werkw. αἰσχύνω en de uitdrukkingen αἰσχρόν ἐστιν, αἰσχύνῃ ἐστίν, δεινόν ἐστιν enz. An. II. 3, 11. ὥστε πᾶσιν αἰσχύνῃν εἶναι μὴ οὐ συσπουδάξουσιν *zoodat het voor allen een schande was niet ijverig mede te werken.* Cyr. VIII. 4, 5. Cyr. II. 2, 20.

c) na de uitdrukkingen οὐ δύναμαι, οὐχ οἶόν τε, ἀδύνατον, οὐ δίκαιον, οὐ προσήκει etc.

§ 110.

Over de Particulae.

- 430 1. Door Particulae verstaat men alle woorden, die niet verbogen of vervoegd worden, die geen nomina of verba zijn. Hier toe behooren dus ook de Adverbia (Nº. 140 en 304) de Praepositiones (Nº. 310).

Hier wordt echter alleen gesproken over de Particulae in meer engeren zin, over de Conjunctiones of Voegwoorden, die dienen om zinnen of zindeelen aan elkander te voegen, te verbinden.

2. Deze Conjunctiones zijn *subordineerend*, wanneer zij dienen om een afhankelijk zinn onder zijn hoofdzinn te rangschikken, en deze zijn behandeld bij de verschillende soorten van bijzinnen. Nº. 369 enz.

Zij zijn *coördineerend*, wanneer zij dienen om verschillende betrekkingen tusschen zinnen of zindeelen aan te geven.

De coördineerende zijn

- a) copulativae of verbindende: καί, τέ, οὐδέ, μηδέ;
- b) disjunctivae of scheidende: ἢ, εἴτε, οὔτε, μήτε;
- c) adversativae of tegenstellende: ἀλλά, ἀτάρ, αὖ, μέν, δέ, μέντοι;
- d) consecutivae of gevolgtrekkende: ἄρα, δὴ, νύν, οὖν, τοίνυν;
- e) causales of redengevende: γάρ;
- f) concessivae of toegevende: καίτοι.

Zie de interrogativae of vragende N°. 373

3. Nauw verwant met deze Conjunctiones zijn de particulae, die dienen om een woord of gedachte meer klem en nadruk te geven, zooals:

γέ, γοῦν, ἢ, μέν, μὲν, δὴ, πέρ, μά, νή, τοί.

4. Sommige Particulae kunnen niet als eerste woord van den zin staan en worden daarom *postpositivae* genoemd. Dit is noodzakelijk het geval met de encliticae. Zie N°. 13.

Het voornaamste aangaande hun gebruik vindt men in de volgende lijst.

1. 'Αλλά (lat. sed, at) *maar, doch*: na eene Negatie *maar*: 431
οὐ γάρ ἀλλά, οὐ γάρ τοι ἀλλά, οὐ μέντοι ἀλλά, οὐ μὴν ἀλλά
het is niet zoo, maar: intusschen, verum tamen:

bij een opwekking en antwoord: *nu, goed, welaan, aldus*.
An. I. 8, 16.

εἰ — ἀλλά γε: *si — at certe, maar ten minste, ten minste toch*.
Cyr. I. 3, 6. VIII. 6, 18.

οὐ μόνον — ἀλλὰ καί: *non solum — sed etiam*.

ἀλλὰ postpositief is gelijk aan 't lat. *saltem*.

AANM. 'Αλλὰ γάρ = *at enim*. Soms wordt ἀλλά met γάρ in het begin van een zin verbonden, terwijl ἀλλά eigenlijk bij een volgend gedeelte van den zin behoort: An. III. 1, 24. ἀλλ' ἴσως γὰρ καὶ ἄλλοι ταῦτ' ἐπιθυμοῦνται, πρὸς τῶν θεῶν μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν, . . . ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν = ἴσως γὰρ . . . ἀλλὰ πρὸς τῶν θεῶν: *misschien overwegen dit ook wel anderen, doch bij de goden laat ons niet wachten totdat anderen naar ons komen . . . maar laten wij beginnen*.

2. ἄλλως anders, in een ander opzicht, wegens andere redenen. Cyr. I. 2, 11. — ἄλλως τε et insuper, en daarenboven — ἄλλως τε καὶ a) = τὰ τε ἄλλα — καὶ zoowel in andere opzichten — als ook, niet alleen om andere redenen — maar ook daarom, cum alia de causa — tum hac. Cyr. I. 6, 11. II. 2, 24, b) voornamelijk, bijzonder, cum praesertim. Cyr. IV. 5, 8. An. V. 6, 9.

ΑΑΝΜ. Τὰ τε ἄλλα — καὶ = ἄλλως τε καὶ. Cyr. I. 2, 12. An. I. 3, 3. Hell. III. 5, 6. Cyr. I. 3, 9.

Τάλλα als adverbium: voor het overige, overigens. Cyr. I. 2, 11.

3. ἄρα (postpositief): dus, nu, dan — οὐκ ἄρα niet soms — εἰ ἄρα wanneer soms, of soms An. II. 4, 6. — εἰ μὴ ἄρα indien niet misschien, nisi forte, nisi vero. N°. 393. c.

4. ἄρα (vraagwoord): ἄρ' οὐ nonne, ἄρα μὴ num. N°. 273.

5. Ἀτάρ (bij Hom. ook αὐτάρ) doch, at.

6. Ἀὖ (postpositief): wederom, van den anderen kant, van hun kant. An. I. 10, 11.

7. Ἰὰρ (postpositief): want (enim), namelijk. — In antwoorden, soms in vorm van vragen: immers, toch. Cyr. I. 6, 12. οὐ γὰρ μέμνημαι hoe toch zou ik mij niet herinneren. An. I. 6, 8. Cyr. III. 1, 11. — In levendig gesprek dan.

Καὶ γάρ etenim, nam etiam, καὶ γάρ — καὶ want zoowel — als. An. I. 9, 10. — ἢ γάρ; οὐ γάρ; niet waar? N°. 373. — εἰ γάρ, εἴθε γάρ utinam N°. 366. — γὰρ δὲ enimvero, inderdaad.

8. Γέ (postpositief, enclitisch) ten minste, juist, althans. — ἔγωγε N°. 148. ik voor mij, ἐπείγε daar toch. An. I, 3, 9. gescheiden ἐπεὶ γε.

9. Γοῦν (= γὲ οὔν, postpositief): ten minste, in ieder geval, certe.

10. Δέ (postpositief): 1) maar, daarentegen, doch. 2) Het heeft niet altijd tegenstellende beteekenis: in de meeste gevallen dient het alleen ter verbinding van twee zinnen, waar wij het door en of in het geheel niet vertalen.

Μέν (postpositief): verzwakt μὴν (zie 19.) voorzeker, voorwaar — μὲν οὖν = lat. immo bevestigend, ja zeker of ontkennend, wel

zeker niet, o neen — πάνυ, μάλιστα μὲν οὖν gunsch zeker toch — καὶ (ἀλλὰ) μὲν δὲ en (maar) voorzeker toch.

AANM. 1. In het algemeen wordt door *μὲν* een begrip met meer of minder klem op den voorgrond geplaatst om het tegen andere over te stellen, die dan gewoonlijk met *δέ* volgen.

2. Wanneer nu de tegenstelling van twee zinnen of woorden door *μὲν - δέ* wordt uitgedrukt, moet 1) *μὲν* somtijds door *wel* of *ten eerste* vertaald worden; veelal echter blijft het *onvertaald*, daar het Nederlandsche taaleigen niet vordert dat die tegenstelling worde uitgedrukt, of daar zij uit de plaatsing der woorden genoegzaam volgt. 2) *δέ* wordt door *maar*, *daarentegen*, *doch* vertaald. Doch ook in dit geval, evenals wanneer geen *μὲν* voorafgaat, is de tegenstelling dikwijls zwakker, dan waar wij *maar* enz. gebruiken, en gaat *δέ* daarom bij de vertaling *verloren* of wordt na tijdbepalende woorden door *nu* weergegeven.

3. Op *μὲν* volgt altijd *δέ* of een andere partikel van dezelfde beteekenis *ἀλλά*, *μέντοι*, *ἀτάρ* enz. Bij opsommingen volgt op *πρῶτον μὲν* dikwijls eenvoudig *ἔπειτα*, *εἴτα*.

4. Zie voor *ὁ μὲν — ὁ δέ*, *οἱ μὲν — οἱ δέ* N°. 25.

11. *Δή* (postpositief) = *ἤδη*: Partikel van tijd: *reeds*, *even*, *aanstonds* (jam), *νῦν δὲ* zoo *even* — van gevolg: *alzo*, *derhalve* — van dringende aanmaning bij den Imperativus en bij vragen: *ἄγε δὴ εἰπέ* *welaan spreek dan* — van instemming: *natuurlijk*, *ongetwijfeld*, *zekerlijk* *toch*.

Dient als suffixum in *ὅστις δὴ*, *ὅστις δὴποτε* quicumque, *ἐπειδὴ* toen *nu* enz.

Δῆθεν *ongetwijfeld*, *naar het schijnt* — *δήπου* *toch wel* — *δῆτα* (postpositief) *in ieder geval*, *zeker*, *οὐ δῆτα* *zeker niet*, *τί δῆτα*; *hoe dan?*

12. *Εἴτε — εἴτε*, *sive — sive*, *hetzij — hetzij*, *of — of*. N°. 373.

13. *ἦ*, *gewis*, *voorwaar*: gewoonlijk *ἦ μὴν* N°. 402. — vraagwoord N°. 373.

14. *ἦ* 1) *scheidend: of, of anders: ἢ — ἢ*, *of — of* = *ἦτοι — ἦ*.

2) vragend: *of*, *πότερον, πότερα* — *ἤ*, *utrum* an N°. 373. 3) na een comparativus: *dan* N°. 138.

15. *Ἰνα*. 1) relativum: *waar*, 2) conjunctie: *opdat* N°. 379. 3. en vandaar vragend *ἵνα τί (γίνηται) waarom?*

16. *Καί* en *τέ* (Postpositief, Enclitisch) = lat. *et* en *que*: *en*, *ook*, *zelfs*, bij een Comparativus *nog*.

1) wanneer op een *zin* met *τέ* een andere *zin* met *καί* volgt beteekenen zij: *niet alleen* — *maar ook*, *zoowel* — *als ook*, *non solum* — *sed etiam*.

2) gewoonlijk dient *τέ* — *καί* ter verbinding van twee *zindeelen*, waar wij *en* zetten. Alsdan kunnen zij onmiddellijk elkander volgen. An. I. 3, 8. *ἀπορῶν τε καὶ λυπούμενος* *in verlegenheid en bedroefd*. Zie Cyr. I. 6, 7.

3) *Τέ* — *τέ* dient gewoonlijk slechts om twee zelfstandige zinnen te verbinden, wordt dan gevoegd bij de woorden, die tegen elkander overstaan en *dikwijls niet* of *door en* vertaald.

4) *Καί* — *καί* = lat. *et* — *et*.

5) *Καί* in verbinding met *δέ* = *maar ook*, *en ook*.

6) *Καί* (ook *τέ καί*) verbindt soms twee adjectiva waar wij het niet vertalen, bijv. *πολλοὶ καὶ ἄλλοι* (ook) *vele anderen*, *καλὸς κάγαθός* *rechtschapen*, *τὶς καὶ ἄλλος* *eenig ander*.

7) *Καὶ* na *αὐτός* idem, *ὁμοίως*, *ὡσαύτως* etc. is gelijk het lat. *ac*, *atque*.

8) *καί* voor Infinitivi: *ook slechts*, *ook maar*, *alleen*, *reeds*. Cyr. I. 1, 5. *καὶ διελθεῖν*. I. 3, 3. *καὶ ἰδεῖν*; voor Participia: *hoewel*, *καὶ πολλοὶ ὄντες* *hoewel zij talrijk zijn*.

9) *Οὔτε* — *τέ* = *neque* — *et*. *Τέ* — *καὶ οὐ (μή)* of *τέ* — *τέ οὐ (μή)* = *et* — *neque*. An. I. 8, 8.

10) *καί* staat dikwijls waar wij een *tijdbepalende* conjunctie gebruiken, vooral om een *plotseling* intreden der handeling aan te geven: *ἄμα* — *καί*, *εὐθύς* — *καί*, *σχεδὸν* — *καί*, *οὐπω* — *καί*, *οὐκ ἔφθην* — *καί*. Cyr. I. 4, 28. II. 1, 10. An. II. 1, 7. Zoo An. VI. 4, 26. *καὶ ἐξαπίνης* *toen eensklaps*.

17. Μὰ Δία = οὐ μὰ Δία *neen bij Jupiter*: Νὴ Δία = ναὶ μὰ Δία, *ja bij Zeus*.

18. Μέντοι (postpositief) *voorwaar, doch*: in vragen οὐ μέντοι; *niet waar?*

19. Μὴν (postpositief): *voorwaar*, dikwijls met ἤ (zie 13) of *doch maar*: ἀλλὰ μὴν at vero, καὶ μὴν et vero, *nu echter*, οὐ μὴν ἀλλά verum tamen (zie 1).

20. Μηδέ, οὐδέ = lat. neque. a) na voorafgaanden negatieven zin: *en niet, ook niet* (na voorafgaanden bevestigenden zin vertaalt men *en niet* door καὶ οὐ (μή) et non). b) na een voorafgaanden bevestigenden zin: *niet eens, zelfs niet, volstrekt niet*, en staat dan gewoonlijk midden in den zin.

Μήτε en Οὔτε komen gewoonlijk slechts bij verdubbeling voor = lat. neque — neque, *noch — noch*.

21. Μὲν vragend = μὴ οὖν = num. N°. 373.

22. Νῦν *nu*, op dit oogenblik. Νύν (postp. enclit.) is meest dichterlijk, het toonlooze *nu*, *alzo*.

23. Ὅμως *desnietteenstaande, evenwel*, bijzonder bij Participia te vertalen door een bijzin met *ofschoon*: ὅμως γε μὴν, ὅμως γε μέντοι *niettemin*, ὅμως καὶ *hoezeer ook*.

Wel te onderscheiden van ὁμῶς *op gelijke wijze, evenzeer, gelijkelijk*.

24. Ὅπως. 1) als adverbium relativum (N°. 308) en als vraagwoord in de zijdelingsche vraag: *hoe, op welke wijze, op de wijze waarop*. 2) als conjunctie: *opdat*. N°. 378—380. 3) in plaats van ὥς (32). a) bij een Superlativus: ὅπως τάχιστα *quam celerime, zoo spoedig mogelijk* (= ὅτι, ὥς τάχιστα) b) bij vergelijkingen: *evenals*, ναῦς ὅπως *gelijk een schip*. Zie Soph. Phil. 777 en 819.

Οὐκ ἔσθ' ὅπως, *het is onmogelijk*: fieri non potest.

Οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ, *het is noodzakelijk*: fieri non potest quin.

Οὐχ (μή) ὅπως, μὴ ὅτι = οὐ λέγω ὅτι, οὐκ ἐρῶ ὅπως *ik zeg niet dat, of μὴ τις λεγέτω niemand zegge dat*.

Οὐχ ὅπως (μὴ ὅτι) . . . ἀλλὰ (καί) $\left\{ \begin{array}{l} \text{niet slechts} \dots \text{maar ook. Cyr.} \\ \text{VIII. 1, 28.} \\ \text{niet slechts niet — maar zelfs.} \\ \text{Hell. V. 4, 34.} \end{array} \right.$

Οὐχ ὅπως (ὅτι), μὴ ὅπως (ὅτι) . . . ἀλλ' οὐδέ *niet slechts niet* . . . *maar niet eens.* Cyr. I. 3, 10.

25. "Οτι *dat.* N°. 370—372. "Οτι μὴ *volgend op een negatieven zin beteekent: behalve, behalve dat, μὴ ὅτι laat staan, nedum.* Zie ook 24.

26. Οὐ en μί. Zie N°. 425, N°. 373 en N°. 381. οὐ *volstrekt niet.*

De Partikel οὐ heeft bij sommige woorden zulke kracht, dat zij deze niet alleen ontkent, maar zelfs in eene geheel tegenovergestelde beteekenis verandert. Zoo beteekent οὐ πάνυ *volstrekt niet*, οὐχ ἥκιστα *geheel bijzonder*, οὐ φημί *ik weiger, ontken.* An. I. 3, 1.

Οὐ en μί vormen met een volgend substantivum een samengesteld nomen bijv. ἡ μὴ ἐμπειρία *de onervarenheid.*

Μόνον οὐ, οὐχί tantum non, *bijna.* Cyr. V. 5, 50. "Οσον οὐ *met volgend ἤδη: reeds bijna.* An. VII. 2, 5.

27. Οὖν (postpositief) gevolgtrekkend: *aldus, gevolglijk, nu, derhalve, ergo;* of bevestigend: *voorzeker, inderdaad: δ' οὖν maar althans, in elk geval echter, voorzeker, stellig.* An. I. 3, 5., ἀλλ' οὖν *maar voorzeker, γὰρ οὖν want toch zekerlijk, καὶ γὰρ οὖν daarom dan ook.* An. I. 9, 8—12., εἰ δ' οὖν *als dan waarlijk, ὥσπερ οὖν zooals dan toch zeker.* Zie ook 10, μὲν.

Οὖν suffixum van pronomina = δὴ (11) ὅστις οὖν *quicumque.* N°. 188.

28. Οὐκοῦν (versterkt οὖν) a) verzeierend: *aldus, derhalve.* b) vragend: *alzo niet? nonne igitur?* N°. 373.

Οὐκουν (versterkt οὐκ) a) verzeierend: *aldus, dus niet.* b) vragend: *aldus niet?*

29. Πέρ (postpos. enclit.): *zeer, althans, dient als suffixum bij pronomina en particulae: ὥσπερ juist diegene, ἐπεὶ περ daar*

juist, εἴπερ daar toch, zoo ten minste. N°. 393. καίπερ ofschoon, N°. 420, ὥσπερ gelijk, juist als.

30. Πῶ (postpos. encl.) in οὕτω, μή — πω nog niet (οὐκέτι niet meer).

31. Τοί (postpos. encl.) bevestigend: zeker, ongetwijfeld, inderdaad (soms gevolgtrekkend: dan, derhalve).

Καίτοι ook inderdaad, en toch — μέντοι tegenstellend: evenwel (boven 10. 3); bevestigend: waarlijk, alleszins — οὕτοι waarlijk, voorzeker niet — τοίγαρ, τοίγαροῦν, τοιγάροτοι = καὶ γὰρ οὖν daarom dan ook — τοίνυν 1) derhalve, aldus: 2) nu echter, lat. atqui. 3) = δέ, verder, echter.

32. "Ως. 1) zooals, evenals, als (quasi) gelijk = ὥσπερ.

2) hoe, quam bij een uitroep An. I. 3, 16 ὥς εὐηθες quam insanum, hoe dom. Cyr. I. 3, 2.

3) bij adverbia voor den *positivus* met versterkende kracht ὥς ἀληθῶς in waarheid. Cyr. I. 3, 8. voor *superlativi* (= ὅτι, ὅπως, zie boven 24. 3)) om den hoogst mogelijken graad aan te geven. N°. 137.

4) voor ὅπως, ut finale. N°. 378., voor ὥστε ut consecutivum. N°. 376, voor quum temporale. N°. 383, voor quod causale N°. 372., voor ὅτι dat N°. 370.

5) ὥς in verbinding met *Participia* en den Gen. Abs. N°. 418.

6) ὥς = εἰς ongeveer, omstreeks bij getallen. An. I. 2, 3.

7) ὥς, praepositie bij personen = εἰς tot, naar. bl. 208.

8) ὥς geeft aan de praeposities ἐπὶ, εἰς, πρὸς de beteekenis van *versus*, duidt namelijk de richting niet het doel aan: naar den kant van.

9) in de uitdrukkingen ὥς ἐνι μάλιστα zoo zeer als mogelijk, ὥς ἕκαστος of ἕκαστοι ieder voor zich: ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ zooals meestal, ὥς εἰκός zooals billijk, natuurlijk, klaarblijkelijk is, ὥς ὤφελον utinam, och of N°. 363, ὥς ἐμοί, ὥσγ' ἐμοί volgens mijn oordeel.

33. "Ως (of ὥς) = οὕτως, ὥδε, *aldus, zoo, op deze wijze* — καὶ ὥς *ook aldus, ook in zulke omstandigheden* — οὐδ' ὥς en μηδ' ὥς *ook zoo niet, ook in zulke omstandigheden niet, toch niet, desniettemin.*

34. "Ωστε, itaque 377. Aanm. 1, ut consecutivum, zoodat Nº. 376.

Dikwijls moet ὥστε vertaald worden: *op, onder voorwaarde dat*, ea conditione ut, waarvoor ἐφ' ᾧ τε meer gebruikelijk is. An. V. 6, 26. ὥστε ἐκπλεῖν *onder voorwaarde dat zij wegvoeren.* Dem. Phil II. 11.

"Η ὥστε of ὥστε met den Infinitivus is achter begrippen waarin een Comparativus ligt opgesloten te vertalen door: *dan, dan dat*, soms ook na positivi om aan te geven dat een eigenschap in *te hoogen graad* aanwezig is. Cyr. IV. 5, 15 ὀλίγοι ἐσμὲν ὥστε ἐγκρατεῖς εἶναι αὐτῶν *wij zijn te gering in aantal on ze te verwerven.*

AANHANGSEL

OVER

HET DIALECT VAN HOMERUS.

VOORWOORD.

Een aanhangsel over het dialect van Homerus wordt in deze spraakkunst gevorderd. In het kort zal ik hieraan trachten te voldoen. Hierdoor ben ik echter in de noodzakelijkheid rekening te houden met den tot heden algemeen aangenomen, den overgeleverden text, en den text, zooals hij ons gegeven wordt in de Homerus-uitgave met de digamma van de twee vaderlandsche geleerden J. van Leeuwen Jr. en M. B. Mendes Da Costa, door bevoegde beoordeelaars ¹⁾ naar verdienste hoog geschat. Voor het gebruik dier uitgave zal dit aanhangsel echter niet voldoende zijn, doch gemelde geleerden hebben een merkwaardig handboek „Het Taaleigen der „Homerische Gedichten” aan hunne uitgave doen voorafgaan. Korthedshalve zal naar deze uitgave door de letters v. L. verwezen worden.

§ 1.

Versmaat.

Het vers van Homerus (versus heroïcus genoemd) is een hex- 432
ámeter (ἑξάμετρος zesmatig) bestaande uit zes voeten. De laatste
voet heeft altijd slechts twee lettergrepen (— — of — ∪) (*dactylicus catalecticus in disyllabum*), de vijf andere voeten zijn of *dactyli*
(— ∪ ∪) of *spondēi* (— —).

In den vijfden voet is veelal een dactylus, ofschoon dikwijls
(vooral wanneer het vers op een vierlettergrepig woord eindigt)
ook een spondēus voorkomt, waarom het vers alsdan *versus*
spondiäcus genoemd wordt.

¹⁾ Grato animo quae non peritura novissimi editores dederunt accipiamus. Nam falsa quidem opinionum commenta ipsa delebit dies, sed permultos Homeri locos cum alienis conjecturis, in quibus pensandis sanum sobriumque ostenderunt iudicium, tum suis ipsorum inventis, quae saepe non vulgari eruditione elegantiaque et singulari acumine commendantur, ita curarunt, ut haud facile suscepti gravissimi operis eos poeniteat.

2. Men noemt **arsis** van een voet de eerste lange lettergreep, waarop de *ictus* of *klemtoon* valt, terwijl de tweede lange of de twee volgende korten de **thesis** vormen.

3. **Caesuur** (van caedere *snijsden*) is een rustpunt, dat in een voet valt en waardoor het vers in twee deelen verdeeld wordt. Gewoonlijk valt zij in den *derden* voet en wel òf na de *arsis* (*mannelijke* caesuur) òf in de *thesis* (*vrouwelijke* caesuur), somtijds na de arsis van den *vierden* voet.

4. Behalve deze caesuur is dikwijls nog een rust of **pauze** (van *παύεσθαι* *ophouden*) in het vers, welke gewoonlijk met de *interpunctie* *samenvalt*, of na den eersten of na den vierden voet, in dit laatste geval **bucolische diaeresis** genoemd.

Bijv. :

— ∪ — | — ∪ — | — || ∪ || — | — ∪ — | — ∪ — | — ∪

Vr. Caes. — Buc. Diaer. a. 1. Ἄνδρα μοῖ' ἔννεπε, Μοῦσα, || ποτ' ἄλτροπον, || ὅς μάλα πολλὰ

Mann. Caes. 2. πλάγχθη ἔπει' Τροίης || ἔϊρον πολίεθρον ἔπερσεν.

Vers. Spoud. 29. μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν || ἄμύμονας Αἰγίσι θοιο.

Pauze na 1sten voet. 32. ὦ πόποι, || ὅλον δ' ἡ νυξέον βροτοῖσι αἰτιάονται.

Caes. na arsis 4^{den} voet. 14. τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα θεῖα, || γλαυκῶπις Ἄθηνη.

§ 2.

Quantiteit.

433 Voor de quantiteit gelden de regels van N°. 6—8, doch:

1) Ook voor *muta cum liquida* wordt de vocaal *doorgaans* als *lang* beschouwd, terwijl de consonanten van een *volgend* woord ook nog hun invloed uitoefenen op den klinker in de eindsyllabe van het voorafgaande. Zie boven vers 2.

a. 15. ἐν σπέσι | οἱ γλαφυροῖσι, λι|λαιομέ|νη πόσιν|εἶναι.

a. 45. ὦ πάτερ ἡμέτερε | Κρονίδη, ἕπατ' | κρείόντων.

a. 122. καὶ μιν φωνήσας | ἐπεὶ πτερὸν τ' ἄ | προσήδδα.

2) Zelfs een *enkele liquida* of de *digamma* van een *volgend* woord is voldoende om den korten eindklinker van een *voorafgaand* woord, die in de *arsis* staat, als lang te doen gelden.

a. 27. Ζηνὸς ἐ|νὶ μεγά|ροισιν.

ε. 47. εἴλετο | δὲ ῥάβ|δον.

θ. 87. ἡ τοι ὅ|τ' ἐξείεν ἄ|εῖδων.

κ. 3. πλωτῆ | ἐ|νὶ νή|σῳ.

P. 196. ὅ δ' ἄ|ρ' αἰὶ | παῖδι ὅ|πασσε.

Schijnbaar geschiedt dit soms ook voor σ of δ , waar echter een oorspronkelijke sibilans verdwenen is, bijv. $\sigma\acute{\epsilon}\omega$ voor $\sigma\epsilon\acute{\iota}\omega$ P. 463. ψ 198, $\delta\acute{\epsilon}\iota\sigma\eta$ voor $\delta\epsilon\acute{\iota}\sigma\eta$ Q. 116. $\delta\epsilon\acute{\iota}\nu\omicron\varsigma$ Γ. 172.

3) Een *tweeklank of lange klinker*, door een tweeklank of **434**
klinker gevolgd, wordt in de *thesis*

altijd verkort, wanneer de eerste eindsylbe is:

dikwyls, wanneer beide tot hetzelfde woord behooren.

Zie § 1. a. 1 en 2. η. 312. $\tau\omicron\iota\omicron\varsigma$ ϵ | $\acute{\omega}\nu$, $\omicron\iota\omicron\varsigma$ | $\acute{\epsilon}\sigma\sigma\iota$.

ζ. 303. $\eta\rho\omega\varsigma$ | $\acute{\alpha}\lambda\lambda'$ $\acute{\upsilon}\pi\omicron\tau'$ | $\acute{\alpha}\nu$ κ. τ. $\acute{\epsilon}$.

4) Een *korte eindlettergreep* geldt in de *arsis als lang* en wel
bijna uitsluitend vóór de hoofdaesuur of vóór een interpunctie.

a. 40. $\epsilon\kappa$ $\gamma\acute{\alpha}\rho$ 'O | $\rho\acute{\epsilon}\sigma\tau\bar{\alpha}$ | $\bar{\omega}$ || $\tau\acute{\iota}\sigma\iota\varsigma$. γ. 230. $\tau\eta\lambda\acute{\epsilon}\mu\alpha$ | $\chi\bar{\epsilon}$, $\pi\omicron\bar{\iota}$ | $\omicron\nu$.

De $\bar{\iota}$ van den Dativus geldt in de *arsis als lang*. Bijv. ε. 415. B. 116. Θ. 267. I. 23. P. 152, 329. Ω. 119. Eveneens geldt als *lang* de naamvals-uitgang $\bar{\alpha}$ *midden* *tusschen vier korte lettergrepen*: ψ . 225. $\acute{\alpha}\rho\iota\phi\rho\alpha\bar{\iota}\bar{\epsilon}$ | $\bar{\alpha}$ $\kappa\alpha\bar{\tau}\bar{\epsilon}$ | $\lambda\acute{\epsilon}\xi\alpha\varsigma$. κ. 353. A. 45. Ω. 7, enz.

5) In sommige woorden, die anders voor het vers *onbruikbaar* **435**
zouden zijn, wordt een korte klinker als lang beschouwd, bijv. $\acute{\alpha}\nu\eta\rho\acute{\omicron}\tau\epsilon\rho\omicron\varsigma$ met $\check{\alpha}$ en $\bar{\omega}$ (overgel. $\acute{\alpha}\nu\eta\rho\acute{\epsilon}\sigma\tau\epsilon\rho\omicron\varsigma$) β. 190. $\bar{\alpha}$ in $\acute{\alpha}\zeta\check{\alpha}\nu\check{\alpha}\tau\omicron\varsigma$ ($\check{\alpha}$). α. 31. en $\acute{\alpha}\pi\omicron\nu\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\alpha\iota$. B. 113, 288. $\bar{\epsilon}$ in $\acute{\epsilon}\pi\acute{\iota}\tau\omicron\nu\omicron\varsigma$. μ. 423. $\Pi\rho\bar{\iota}\alpha\mu\acute{\iota}\delta\eta\varsigma$. B. 817. Γ. 356. Θ. 356. Σ. 164. enz.

Daarom is $\epsilon\acute{\iota}\alpha\rho\acute{\iota}\nu\omicron\varsigma$, $\omicron\lambda\acute{\omicron}\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$, $\delta\omicron\nu\lambda\acute{\iota}\chi\acute{\omicron}\delta\epsilon\iota\rho\omicron\varsigma$, $\pi\omicron\nu\lambda\nu\beta\acute{\omicron}\tau\epsilon\iota\rho\alpha$ overgeleverd, waar v. L. $\epsilon\acute{\epsilon}\alpha\rho\acute{\iota}\nu\omicron\varsigma$, $\delta\acute{\omicron}\lambda\acute{\omicron}\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$, $\delta\acute{\omicron}\lambda\acute{\iota}\chi\acute{\omicron}\delta\epsilon\iota\rho\omicron\varsigma$, $\pi\acute{\omicron}\lambda\nu\beta\acute{\omicron}\tau\epsilon\iota\rho\alpha$ schrijft, met lange ϵ en $\bar{\omega}$ der eerste lettergreep.

Om deze reden ook wordt 1. *niet positione verlengd*: a) de *korte eindklinker* voor de woorden $\zeta\acute{\alpha}\kappa\nu\nu\theta\omicron\varsigma$. α. 246. $\zeta\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\iota\alpha$ B. 824. $\Sigma\kappa\acute{\alpha}\mu\alpha\nu\delta\rho\omicron\varsigma$ (- $\delta\rho\iota\omicron\varsigma$). B. 465. $\sigma\kappa\acute{\epsilon}\pi\alpha\rho\nu\omicron\nu$, ε. 237, $\sigma\tau\acute{\epsilon}\bar{\alpha}\tau\omicron\varsigma$ (Gen. van $\sigma\tau\acute{\epsilon}\bar{\alpha}\rho$ *talk*, ook als tweesylbig beschouwd). φ. 178. 183. b) de *tweede syllabe* in $\Lambda\acute{\iota}\gamma\bar{\upsilon}\pi\tau\bar{\eta}$ etc. c) de *eerste syllabe* van weinige andere woorden, bijv. $\acute{\alpha}\nu\delta\rho\sigma\tau\eta\tau\alpha$ II. 857.

2. de ϵ in den uitgang $\bar{\iota}\eta$ tusschen twee lange syllaben als lang beschouwd, zooals $\acute{\alpha}\tau\iota\mu\acute{\eta}\eta$ *smaad* v. 142. $\acute{\upsilon}\pi\epsilon\rho\pi\lambda\acute{\eta}\eta$ *overmoed*. A. 205.

6) Een *korte lettergreep* wordt soms *lang* gebruikt in het *be-*
gin van een vers, bijv.: $\bar{\epsilon}$ in $\acute{\epsilon}\pi\acute{\epsilon}\iota$ δ. 13. $\delta\bar{\iota}\acute{\alpha}$ Γ. 357.

7) De *korte $\check{\alpha}$* blijft onveranderd, evenals de $\bar{\alpha}$ die *door het* **436**
wegvallen van consonanten lang is N°. 40, bijv. $\mu\acute{\epsilon}\lambda\bar{\alpha}\varsigma$ (voor $\mu\acute{\epsilon}\lambda\alpha\varsigma$), $\pi\bar{\alpha}\varsigma$ (voor $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\epsilon\varsigma$), en de Acc. Plur. der 1ste declinatie $\psi\chi\acute{\alpha}\varsigma$ met lange $\bar{\alpha}$ (voor $\psi\chi\acute{\alpha}\nu\varsigma$ N°. 81. 3).

Doch wegens de versmaat $\eta\mu\acute{\alpha}\theta\acute{\omicron}\iota\varsigma$, $\eta\eta\mu\acute{\omicron}\epsilon\iota\varsigma$ voor $\acute{\alpha}\mu\theta\acute{\omicron}\iota\varsigma$, $\acute{\alpha}\nu\mu\acute{\omicron}\epsilon\iota\varsigma$ B. 77, 606. γ. 172.

De *van natuur lange $\bar{\alpha}$* echter wordt meestal door η vervangen

bijv. χώρη (att. χώρᾱ) Z. 516. νεηνίης (νεανίας) κ. 278. ῥήιδιος (ῥήιδιος) τ. 577. πρήσσω (πράττω) γ. 476, A. 562. ἀνίσσω (Fut. van ἀνιάω) β. 115.

Substantiva, die in het Attisch op -εια of -οια uitgaan van adjectiva op -ης of -ους afgeleid, hebben bij Homerus -είη en -οίη tot uitgang. Bijv. ἀληθείη *waarheid*. Ω. 407. ρ. 122. εὐπλοίη I. 362. εὐκλείη ξ. 402.

§ 3.

Over de Consonanten en Sibilantes.

437 1. Men vindt ἴα en μία als vrouwelijk van εἷς *één*; αἶα en γαῖα (γῆ) *aarde*; εἴβω en λείβω *plengen*; σὺν en ξύν *met*. Zoo πόλις en πόλεμος naast πτόλις en πτόλεμος, μαλακός en μαλθακός *week*, δίχα τρίχα enz. en διχθά τριχθά enz.

2. *Met en zonder ε* vindt men πολλάκι (Γ. 232) en πολλάκις (Θ. 362), ἀντικρύ (E. 130, 819) en ἄντικρυς (Δ. 481) *tegenover*, μεσ(σ)ηγύ (A. 573) en μεσ(σ)ηγύς (E. 41) *in het midden*, ἰθύς (E. 849) en ἰθύ (Υ. 99) *rechtstreeks*, μέχρι (N. 143) en μέχρις (Ω. 128), ἀμφί praep. (Γ. 231, 328) en ἀμφίς adv. (B. 13), ἄχρι praep. *tot aan* (σ. 370) en ἄχρις adv. *geheel en al*. (Δ. 522, Π. 324, P. 599), ἀτρέμας (B. 200) en ἀτρέμα (O. 318) *onbeweegelijk*.

438 3. De sigma is slechts dan als *aanvangsletter* van een woord voor *eene vocaal* gebleven, wanneer zij gelijk is aan *sv-*, zooals in σιγάω (σιγιάω *zwijgen*) N°. 243.

Zij wordt nog als oorspronkelijke *aanvangsletter* teruggevonden in ἄλα (acc.) *zee*, *sal*, ἅμα *samen*, ἔπομαι *sequor* etc., alsmede in sommige vormen der werkwoorden, bijv. ἐννέπω door assimilatie der σ uit ἐν-σέπω. Σέπω: σέχω = σπήσω: σχήσω = ἔσπον: ἔσπον. Futurum met den langeren vorm der praep. ἐνι - σπήσω. Aor. zonder augment ἐνίσπον. Conj. met beide vormen der praep. (ἐν - σπω) ἔσπω en ἐνι - σπω. Infin. ἐνισπείν. Zoo ook -εἶπον uit ἔσιπον bij -έπω *hanteeren*.

Vergelijk N°. 247, 265. A. 4. en N°. 440.

Met en zonder σ vindt men μικρός en μικρός *klein*, σῦς en ὕς *zwijn* en andere.

439 4. Bij Homerus vindt men dikwijls *dubbel σ*

1) daar de *linguales* (tegen N°. 38 2.) kunnen geassimileerd worden: πούς. G. ποδ-ός D. Pl. (ποδ-σί) ποσσί, δικάζω (st. δικάδ) Aor. M. ἐδικασάμην.

2) daar de σ van den stam bewaard kan blijven voor de uitgangen, die met σ beginnen: bijv. ἔπος (st. *επεσ* N°. 244 b).

D. Pl. ἔπεισ-σιν; τελέω (st. τελεσ N°. 257, 258. Aanm.) Aor. ἐτέλεσ-σα. Zoo πέπυσ-σαι λ. 494, 2 p. van πέπυσμαι Pf. van πυνθάνομαι.

3) daar in de oudere vormen dubbel σ was, waarvan in het Attisch maar ééne gebleven is bijv. : τόσ(σ)ος, ὅσ(σ)ος, μέσ(σ)ος etc.

4) daar bij Homerus steeds dubbel σ staat voor de attische ττ bijv. κηρύσσω = κηρύττω, θάλασσα = θάλαττα.

Men vindt echter ook de Attische vormen met enkel σ, ποσί, ἔπεισι, ἐτέλεσε, τόσος, ὅσος, μέσος.

5. De oudere vormen der relativa welke met ὀπ- aanvangen, werden met dubbel π geschreven, zooals nog bij Homerus in de arsis, bijv. ὀπποτε a. 41, ὀπποῖος a. 171, ὀππως a. 270, 295.

Zoo ook ὅττι naast ὅτι ε. 112.

6. Verdubbeling van Consonanten moet voornamelijk toege- 440
schreven worden aan assimilatie ¹⁾ eener sibilans. Zoo vooral bij het augment (N°. 240 en 244. 2), en in de vervoeging bijv. ἔμμεναι (voor ἔσμεναι).

Verder ook in de samenstelling, zooals φιλομμειδής (voor φιλο-σμειδής) gaarne lachend, ἀγάννιφος (van ἀγα-σνίφω) dik besneeuwd, εὐννητος schoon geweven (van εὐ-σνίω) etc.

V. L. geeft ook ἀπεννίζοντο zij wiesschen zich af (van ἀπο - (σ)νίζω ? ²⁾) ἐπιλλίγην aan de opperelakte rakend (ἐπι - λλίγην ? ³⁾), ἀννέφελος onbewolkt (van ἀν' = ἀ priv. N°. 303 en νεφέλη).

Deze verdubbeling heeft ook plaats bij de Ϝ, bijv. ἔϜϜαδεν (voor ἔ-σϜαδε Aor. ν. Ϝανδάνω behagen) = εὐαδε. Ξ. 340, π. 28 etc.

¹⁾ „Man hat, wie jetzt wohl so ziemlich anerkannt ist, hier in den bei weitem „meisten Fällen die Verdopplung der Consonanten als Assimilation aufzufassen . . . „Danach stellt sich die Verdopplung des ϖ überall als etwas uraltes heraus. Damit „verglichen ist λλ, νν, μμ nach dem Augment eine vereinzelte Erscheinung, die „sich theils ebenfalls aus älterem doppelconsonantischem Anlaut erklärt, theils aus „missverständlicher Nachbildung solcher Formen. Auf Grund eines vielleicht berech- „tigten ἐλλίσσετο, ἐλλισάμην . . . wagte man ἐλλαβε, ἔμμαθε . . . Endlich erklärt „sich in einigen wenigen Fällen der Doppelconsonant aus einer nach dem Anfangs- „consonanten eingetretenen Assimilation, so bei σείω, und ἐδδισεν.“ Curtius Ver- bum². I. p. 116, 117. „Μέμορε — ἐμίμορε — ἔμμορε; σείσுμαι — ἐσείσுμαι — ἔσσυμαι; „auch mit ἐλλαβε hat es vielleicht die gleiche Bewandtniss.“ II. p. 150.

²⁾ Curtius Grundz.³ p. 317. N°. 439. Ook Christ. K. 572.

³⁾ Curt. Stud. III. p. 300.

- 441 7. De digamma staat niet alleen als *aanvangsletter* der woorden zooals bijv. ¹⁾

ξίαρ (ἥρ) ver	ξέσπερος Vesperus, avondster	φοῖκος vicus.
φείκοσι viginti	φιδ, ξφιδον videre	φοῖνος vinum, wijn.
φέλδομαι velle	φίον viola, viooltje	φέργω, ἐφέργω weren.
φερ- verbum	φίς vis	φέργον werk, daad.
ἡ φεσθής kleeding	} vestis, vest,	φείκω wijken.
τὸ φέσθος kleed		

Zij staat ook als *tweede* letter bijv. in δέδφια en δέδφοικα vreezen δεδφίσσομαι bang maken, δφίν lang, soms voorafgegaan van een ε zooals in ἐφέλδωρ wensch, ἐφέλδομαι wenschen, ἐφέλπομαι hopen enz.

AANM. 1) Men lette op de digamma van het Pronomen φός, ἔφος (σεφος) *sums* zijn, haar = ὅς, ἡ, ὅν N°. 154, het Pron. Pers. van den 3^{den} pers. Gen. φείο, φέο. Dat. φολ. Acc. φε, en φέκατος elk.

2) In den overgeleverden text is de φ dikwijls gebleven in eene υ, zooals εὔαδε = ἐφφάδε, αὔερσαν = ἀφφέρσαν.

8. Gutturales en dentales blijven dikwijls *onveranderd* voor de μ (tegen N°. 41), bijv. ἀκαχμένος, ἵκμενος, (φ)ῖδμεν, κεκορνθμένος, πότμος zooals in 't attisch ook bijv. ἀκμή.

§ 4.

- 442 1. Samentrekking en *crasis* komen bij Homerus, op enkele uitzonderingen na, niet voor. Zie N°. 447, 449, 453, 459, 473 enz. Vandaar α. 3. ἄστια (att. ἄστη) νόον (att. νοῦν). 4. ἄλγεια (att. ἄλγη).

V. L. voert dezen regel ook door bij de woorden op -κλῆς en geeft bijv. Σ. 117, Υ. 145 'Ηρακλέος ²⁾ etc. voor 'Ηρακλῆος.

T. 98. 'Ηρακλεείην voor 'Ηρακλήην.

Wanneer er in den overgeleverden text samentrekking plaats heeft wordt *eo* tot *eu* samengetrokken. bijv. α. 112. δατεῦντο voor δατέοντο, ο. 533. γένευς voor γίνεος.

Vandaar de Genitivi der Pronomina ἐμεῦ, μεῦ — σεῦ — εὔ — ὅτ(τ)εῦ — τεῦ voor ἰμεό, μεό — σείο — ἔο — ὅττεο — τέο. Zie N°. 456.

¹⁾ Zie de volledige lijst der woorden welke bij Homerus met de φ geschreven worden bij v. L., Taaleigen der Hom. Ged., N°. 41.

²⁾ Πατροκλεφείος 'Ηρακλεφεί: offensionem, quam Nauckianae scripturae, 'Ηρακλείος et 'Ηρακλεείη trium quatuorque vocalium immensus hiatus merito excitavit, a nobis restituto digammo vitatam esse (addo). Christ., Il. Proleg. p. 178.

2. Door **Synizesis** ¹⁾ wordt de ε met een volgenden klinker of tweeklank *als ééne lange lettergreep uitgesproken*, bijv. E. 90. ἐρισηλίῳν.

Overgeleverd is de Synizesis van de η met volgende vocaal of diphthong: bijv. a. 298. ἦ οὐκ ἄϊσις.

3 **Apocope** is de *afkapping* der laatste vocaal bij ἀνά, παρά, κατά en ἄρα. De τ van κατ' wordt dan geassimileerd aan de volgende consonant: de ν van ἀν' ondergaat de veranderingen in N°. 43 aangegeven, terwijl zij voor de ς geassimileerd wordt bijv. ἀνέφρουσαν (= ἀναέφρουσαν), overgeleverd ἀνέφρουσαν (ἀνέφρῳν terugtrekken) A. 459.

4. **Aphaeresis** is de *wegneming* der eerste vocaal bij ἄρα dus, dan, wat aldus in de volgende vormen voorkomt: ἄρα, ἄρ' (zie N°. 445.) ἄρ (zie boven 3.), ῥα en ῥ' (N°. 445.). Zie ook N°. 462.

5. **Syncope** en **Metathesis** komen meer voor dan in het Attisch N°. 284. Bijv. τίπτε = τί ποτε; *waarom toch?* πρόχυν = προγόνυ op de knie, γλακτοφάγος = γαλακτοφάγος *zich met melk voedend*, πλοχμοί = πλόκαμοι *haarlokken*. Zie verder N°. 448.

Κάρτος, καρτερός nevens κράτος, κρατερός, Ξράσος en Ξάρσος *koenheid*, κρᾶδῃ en καρδίη *hart*, βροτός *sterfelijk* en Comp. bij μόρος *dood*. Zie voor dit laatste, alsmede voor ἔπραθον, ἔδρακον, ἔδραθον, ἐτράπην, ἡμβροτον, ἔθορον N°. 284. A. 1.

6. **Elisie** heeft niet alleen plaats volgens N°. 19, doch ook de -ι van den Dativus Sing. en Plur. kan geëlideerd worden, evenals -αι in de uitgangen -μαι, -σαι, -ται, -αται (N°. 262. 3), -μεναι (N°. 461.); -σθαι, en -οι in de Dativi μοι, σοι, τοι, φοι.

¹⁾ Vidimus contractiones et synizeses, si traditionem solam sequemur, per omnes carminum Homericorum libros dispersas inveniri; si criticam artem admovebimus, graviora earum genera e partibus vetustioribus tolli posse, in recentioribus remanere tamquam indicia recentioris originis; praeterea tres metricas esse poëtae excusationes evicimus: ut et in clausula versuum et in caesura majore et ob nimium brevium vocalium concursum contractas formas non prorsus spernendas duceret. Vocales vero eas facilius in unum coire demonstravimus quae olim aut nulla, aut consona, disjuncta fuerint, multo difficilius ea quae spirante s, difficillime quae digammo antiquitus secretas esse constet. Menrad. De contractionis et synizeseos usu Homérico. p. 191.

K' = κεν, ϝ' = ϝέ of = ϝοι (zie N°. 456.) ὕτ' = ὕτε. ¹⁾

7. **Hiatus** is geoorloofd na vocalen, die niet kunnen geëli-deerd worden (N°. 19. A. 1), na een langen klinker of tweeklank, na elisie der eindvocaal (bijv. A. ἄλγε' ἔθηκεν), of bij een caesuur of pauze.

Vele hiaten zijn in den overgeleverden text schijnbaar, wijl het volgende woord met de ϝ begint. A. 7. Ἀτρείδης τε Φάναξ ἀνδρῶν. δ. 729. Θίσθεϊ Φεκάστη.

8. **Diaeresis** (N°. 2) komt veelvuldig voor, bijv. Ἀτρείδης. Waar de spiritus of het accent op de eerste vocaal staat is het teeken der diaeresis overbodig ἐύδημος.

§ 5.

Eerste Declinatie.

446 1. De stam der woorden van de eerste declinatie gaat uit op -α, welke in de vrouwelijke woorden lang of kort kan zijn of tot η verlengd worden, terwijl de mannelijke woorden de ϝ, het kenteeken van hun Nominativus, ontvangen en op -ας of -ης uitgaan.

Sommige mannelijke woorden gaan uit op -α, zooals νεφεληγερέτα wolkenverzamelaar, μηρία αλγίε, en andere.

2. Zij worden gelijk in het Attisch (N°. 27—29) verbogen, doch :

de *Gen. Sing.* gaat uit op -ᾱο: Ἀτρείδᾱο (Ἀτρείδα' door elisie)
(overgel. Ἀτρείδῃω en na vocalen -ω: Ἑρμείᾱο, Ἑρμείω).

de *Gen. Plur.* op -ᾱων: θεᾱων, ναυτάων, παρειᾱων: ook -ῆων
= -ῶν ²⁾ (na vocalen) ναυτέων, παλαιῶν, παρειῶν.

de *Dat. Plur.* -ησι, -ης: ἄστερῃσι, μέγαλῃσι, ξεστῃς.

v. L. ξεστῆς' door elisie Z. 243.

Zie voor den uitg. van den *Acc. Plur.* N°. 81, 3. en 436.

¹⁾ Ueber den Ursprung des Substantivsatzes von Dr. Peter Schmitt, bl. 40.

²⁾ Bij v. L. in twijfelachtige verzen ῆων disyllabus πυλίων H. 1. M. 340. ἀρίων I. 566. πηγίων Φ. 312. ὀπλίων Λ. 536. Υ. 501 — ῆων met synizesis πολλίων I. 544, B. 131. μελαινίων Δ. 117. αὐτίων M. 424. θυμορρασιών Π. 591. Σ. 220 — ῶν ἀργεννῶν Σ. 529. κριθῶν Λ. 69. κλισίων Ψ. 112. τῶν E. 424. K. 253. αὐτῶν T. 302. τρυφαλιῶν M. 339. Σκαιῶν Γ. 263. Z. 307, volgens de Addenda p. 617. Σκαϊῶν.

Tweede Declinatie.

3. De stam der woorden dezer Declinatie gaat uit op -ο. 447
De mannelijke voegen in den Nom. een -ς (zie boven, 1.), de
onzijdige een -ν achter den stam. Zij worden verbogen gelijk in
het Attisch (N°. 30—32), doch:

de *Gen. Sing.* gaat uit op -οιο: 'Ἑλλοιο, Αἰγίσθοιο,
bij v. L. door elisie -οι': ἡπείροι' A. 485.

de *Dat. Dual.* op -ουν: ὀφθαλμοῖν, ὤμουιν.

de *Dat. Plur.* op -οισι(ν): οἷσι φίλοισι,
bij v. L. door elisie -οισ' A. 2. 'Αχαιοῖς'.

4. *Contractie heeft niet plaats* volgens N°. 442. Νόος.
D. νόω. Acc. νόον. N. ὄστειον. P. ὄστια. Πάνθοος, Πανθόον, Παν-
θόω etc. (Νοῦς. κ. 240. Νόου. Ω. 354).

5. De Att. 2^e Declin. is niet in gebruik. Voor λείως, νεώς,
λαγώς gebruikt Homerus λαός, νηός, λαγωγός.

Het Attische ξως wordt:

in den overgel. text: N. ἡώς. G. ἡούς. D. ἡοῖ. Acc. ἡῶ (Perispomenon)

bij v. L. ἡώς ἡόος ἡοί ἡόα.

Evenzoo ἰδρώς *zweet*, χρώς *lijf*, *huid* (ook Gen. χρωτός K. 575,
Acc. χρώτα σ. 172 en 179) en αἰδῶς *schroom*.

Samengetrokken is Αητοῦς A. 9. Ξ. 327 ἡοῦς Θ. 470, 525. Αητοῖ Φ. 498. Ω. 607.
ἰδρω P. 745. κυκηῶ acc. v. κυκηών *mengsel* A. 624, 641.

Derde Declinatie.

1. *Gen. en Dat. Dualis* eindigt op -ουν: ποδοῦν, Σειρήνουιν. 448

2. *Dat. Plur.* (N°. 79) op -εσσι of -σι, voor welken uit-
gang -σι de -σ van den stam kan blijven of wegvallen, even-
als de linguales kunnen geassimileerd worden of wegvallen: πόδ-
εσσιν, ποσ - σίν, πο - σίν; ἔπος (st. *φεπες* N°. 244), ἔπεσ - σιν,
ἔπε - σιν.

In den *overgeleverden* text vindt men bijv. ook K. 486: αἶγ - εσιν, doch v. L.
geeft αἶγισσ' ἢ δίσσαι. Zoo ἀνάκτεσιν ο. 557. (ἀνάκτεσσ').

3. De *Acc. Sing.* gaat tegen N°. 72. 2. bij barytona op -ις

en -υς, wier stam op een lingualis eindigt, meestal uit op -α: ἔρις, ἔριδα; κόρυς, κόρυθα.

4. *Vocativus* van ἄναξ (ἑάναξ) *vorst* is ἄνα (ἑάνα).

5. *Syncope* (N°. 77). Bij Hom. vindt men naast de vormen zonder ε ook de vormen met ε, πατέρος en πατρός, ἀνδρός en ἀνέρος etc., doch verder kan de ε nog verdwijnen in den Gen. Plur. πατέρων en πατρῶν, συγατρῶν, in den Acc. Sing. Σύγατρα en Pl. Σύγατρας, en in den Nom. Σύγατρες. Dat. Plur. Συγατέρεσσιν.

449 6. *Samentrekking*. (N°. 82).

1^e klas. Bij stammen op -ς (N°. 244), namelijk de woorden op -ος (N°. 82) en -ης (N°. 83, 84) heeft geen samentrekking plaats. Zie N°. 442. De uitgang -εα moet aan het einde van het vers of voor de hoofdaesuur dikwijls door synizesis als een-lettergrepig gelezen worden: Γ. 27. Ω. 267 — H. 207.

De neutra op -ας (N°. 86) zijn talrijker dan in het Attisch, worden niet samengetrokken en verzachten de α voor vocalen dikwijls tot ε, bijv.: οὔδας bodem, Gen. οὔδεος, D. οὔδεϊ, κῶας vacht, N. P. κῶεα, D. P. κῶεσιν.

2^e klas (N°. 89). De woorden op -ις behouden in alle naamvallen de ι: bijv. μάντις, μάντιος, μάντι, μάντιν enz. doch een tweevoudigen stam heeft πόλις st. πολι en πολει (N°. 241).

Vandaar bij Homerus:

N. πόλις.

N. πόλιες

G. πόλιος

(πόλιες) πόλῃες (att. πόλιες).

(πόλιος) πόλῃος (att. πόλιος).

G. πολίων (πολίων) πόλιων.

D. πόλι (uit πόλι)

D. πολίεσσι (πόλιεσι) πόλιεσι.

(πόλι) πόλῃ, πόλῃ (att. πόλι).

A. πόλις, πόλις

Acc. πόλιν.

(πόλιες) πόλῃες (att. πολίς).

* Ἄστν (ἑάστν N°. 89). G. ἄστεος. D. ἄστεϊ. N. A. Pl. ἄστεα.

3^e klas. Βασιλεύς (N°. 91) volgens N°. 241.

	Hom.	Att.		Hom.	Att.
N. (βασιλέης ¹⁾)	βασιλεύς.	(βασιλέης)	βασιλῆες	βασιλῆς - εἶς.	
G. (βασιλέως)	βασιλῆος	βασιλέως	(βασιλέων)	βασιλῆων	βασιλείων.
D. (βασιλείῃ)	βασιλῆι	βασιλεῖ.	(βασιλείῃ)	βασιλεῦσι.	
A. (βασιλέα)	βασιλῆᾱ	βασιλεῖα.	(βασιλέας)	βασιλῆας	βασιλῆς - εἶς.
V. (βασιλέε)	βασιλεῦ.				

'Αριστέως heeft in den Dat. Pl. ἀριστήεσσιν.

De woorden op -υς met den stam -υ (N°. 92) gaan in den Acc. Pluralis somtijds uit op -υας. Somtijds is de Dativus op -υι eensyllbig uit te spreken.

Βοῦς *rund* = att. N°. 92, doch ook Dat. Pl. βόεσσιν Acc. βόας.

Γραῦς *oude vrouw*, bij Hom. γρήυς, Dat. γρηι Voc. γρήυ.

Afwijkingen.

1. Ἄρης. G. Ἄρηος en Ἄρεος. D. Ἄρηι en Ἄρεϊ. Acc. Ἄρηα. 450
Voc. Ἄρες. Overgeleverd is Ἄρην E. 909.

2. Γόνυ *knie* en δόρυ *paal, speer* (N°. 99. b. c) hebben tot stam γονϝ(αρ) en δορϝ(αρ). In alle naamvallen behalve den Nom. wordt de ο tot ου verlengd. G. γούνατος en γουνός, δούρατος en δουρός etc. Dat. Pl. γούνᾱσιν en γούνεσσιν, δούρασιν en δούρεσσιν.

3. Ναῦς *schip*, bij Hom. νηῦς. G. νηός en νεός. D. νηί. Acc. νῆα. Pl. N. νῆες en νέες. G. νηῶν en νεῶν. D. νήεσσιν, νέεσσιν en νηυσίν. A. νῆας en νέας.

De Acc. νέᾱ is éensyllbig overgeleverd. ι. 283.

4. Υἷος *zoon* gaat regelmatig volgens N°. 99. m. en daarbij G. υῖος. D. υῖι en υῖι. Acc. υῖα (υῖα? N. 350). Dual. N. A. υῖε Pl. N. υῖέες en υῖες. G. υῖῶν. D. υῖάσι. A. υῖέας en υῖας.

¹⁾ Aldus volgens Kaegi bl. 45, Koch¹⁰ bl. 338, Van den Es² § 18, Müller—Lattmann⁴ bl. 30, Merzdorf Curtius Stud. IX. 221, Delbrück Curtius Stud. II. bl. 194 enz. Curtius. Stud. III. 398. Brugman, Curtius. Stud. IV. p. 168 (?). Christ. II. Proleg. p. 170.

Gust. Meyer daarentegen geeft met Leo Meyer Vergleichende Gramm.² bl. 561. een Nominativus βασιληύς st. βασιλην (N°. 298) G. βασιλῆος (N°. 342) Dat. βασιλῆι (N°. 349). Acc. βασιλῆα (N°. 332). Gen. Pl. βασιλῆων (N°. 372). Acc. βασιλῆας (N°. 362). Zoo ook Henry. Gramm. Comp.² N°. 76. en van Leeuwen Att. Vormleer³ N°. 56, Mnemosyne 1889. bl. 207.

5. *Χεῖρ* hand volgens N°. 99. *n.* en *Dat. S.* *χερί*. *Pl.* *χείρεσσιν* (en *χείρεσι*? *Υ*. 468).

6. *τὸ κᾶρη* *kruin*. *G.* *κρῦτός* enz. Gewoon meervoud is *κάρηνα*. Verder nog de *G.* *καρήατος*, *κράατος*, *κάρητος* enz.

- 451 **Metaplasmas:** (N°. 97). 1. "Αἰδης ('Α-εἶδης onzichtbare, *Hades*) regelmatig naar de eerste declin. en *Gen.* "Αἶδος. *D.* "Αἶδι. 2. ἡ ἀλκή *kracht*. *D.* ἀλκῇ en ἀλκί. 3. ὑσμίνη *krijgsgewoel*. *D.* ὑσμινῇ en ὑσμίνι. 4. ὁ ἰνίοχος *wagenmeester* neemt ook de naamvallen aan van den *Nom.* ἡνιοχέως. 5. Πάτροκλος evenzoo van den *Nom.* Πατροκλῆος. *G.* Πατροκλείος N°. 442. (Overgeleverd Πατροκλῆος van -ελεύς ('Υ. 554).) 6. "Ονειρος *dream*. *Plur.* ὄνειροι (en ὄνειρα *u*. 87). 7. ἡ κέλεις *weg*. *Pl.* αἱ κέλεις en τὰ κέλεις. 8. ὁ δεσμός *de boei*. *Pl.* οἱ δεσμοὶ en τὰ δίσματα enz.
- 452 **Defectiva:** (N°. 100). 1. τὼ δάσει *oogen*. *Dual.* bij ὁ ὄφθαλμος en τὰ ὄμματα. Ook ὄφθαλμῳ, ὄφθαλμοι enz. 2. τὸ δῶ *huis* bijvorm van δῶμα. 3. τῇ δᾶτ *in den strijd* enz.

§ 6.

Adjectiva.

- 453 1. De Adjectiva worden evenals in het Attisch, doch met de bijzondere uitgangen van Homerus en zonder *samentrekking* verbogen. De Adjectiva op -εις uit -F.εντες (N°. 112, 113) zijn veelvuldig bij Homerus, en die op -ις van N°. 119 komen ook voor.

Bijv. δίπλος (Vr. διπλῇ), χρύσεος (ook χρύσειος), ἀργύρεος (Vr. ἀργυρέῃ). Ταχέος *G.* ταχέος. *D.* ταχέϊ. *Pl.* N. ταχέως. *D.* ταχέισσιν. *Acc.* ταχέας. *Νηλῆς* *onbarmhartig* (neg. ne en ἐλείω). *D.* νηλεί. *Acc.* νηλείᾱ. *Voc.* en *Neutr.* νηλῆς.

De *υ* van χρύσεος is lang in de arsis, kort in de thesis.

2. Men lette op: ἡός of ἑός = ἀγαθός *goed*, *edel*, *dapper*, volgens N°. 111 verbogen. (*Gen. S.* ἑῆος *Pl.* ἐάων?) *Adv.* ἐύ = att. εὔ (N°. 140, 4).

3. Afwijkingen zijn εὐρύς *wijd*. *Acc.* εὐρύν en εὐρέα, βαθύς *diep*. *Gen. Fem.* βαθέης, ὠκύς *snel*. *Fem.* ὠκέα, αἰπύς *steil*. *Fem.* αἰπή, πρέσβυς *eerbiedwaardig*. *Fem.* πρέσβα.

Πολύς *veel* (N°. 122) vormt zijn naamvallen van de nominativi πολλός (*stam* πολλο, πολλο) en πολύς (*st.* πολυ, πολλ). Men lette op den *G. S. Masc.* πολέος. *Pl. N.* πολέες.

Pl. G. πολέων.

Vr. πολλάων.

D. πολέισσιν, πολέσιν. „ πολλῆσιν.

A. πολῦς, πολῆς.

Overgeleverd *Neutr.* πολύ. *τ.* 387. *Acc. Masc.* πολύν. *N. Fem.* πολύς.

§ 7.

Vergelijkingstrappen.

1. De uitgangen -ίων (met korte ι) of -ων en -ιστος van **454** adjectiva op -ος en -υς (N°. 130) zijn bij Homerus veelvuldiger dan in het Attisch, bijv. γλυκύς *zoet* γλυκίων, φίλος *lief* φίλιων, παχύς *dik* πάσσων, πάχιστος, κυδρός *roemvol* κύδιστος, βραδύς *traag* βάρδιστος (N°. 444), zoo ook κάρτιστος en κράτιστος bij ἀγαθός, ὥκός *snel*, ὥκιστος etc.

Ἀγαθός { ἀρείων, βέλτερος, λωίων, λωϊότερος, φέρτερος.
κάρτιστος, κράτιστος, φέρτατος, φέριστος.

Κακός κακώτερος, χειρείων, χειριώτερος, χειρότερος.

Πολύς πλείων, πλέων. N. Pl. πλέες. Acc. πλέας.

Ῥήϊδιος ῥήϊτερος, ῥήϊτατος en ῥήϊστος.

Meer onregelmatigheden zal het gebruik leeren.

2. De samengetrokken vormen op -ω en -ους staan op het einde van het vers: ἀμείνω Γ. 11. Δ. 400. I. 423. ἀρείω K. 237. ἀρείους Π. 557. Zie N°. 443. nota.

§ 8.

Adverbia.

1. Als Adverbium dient meestal het onzijdig Enkel- of Meer- **455** voud van het Adjectivum. Talrijk zijn de adverbia op -α, zooals ὤκα, τάχα *snel* (ὥκός, ταχύς).

2. Adverbia van plaats worden gevormd met de suffixa -θεν *van-waar?* -τι *waar?* -δε -σε *waarheen?* bijv. (ε)οἴκοθεν *van huis*, (ε)οἴκοτι *te huis*, (ε)οἴκαδε *naar huis*, ἄλλοσε *naar elders*. (Vergel. N°. 306).

De Adverbia op -θεν kunnen de ν afwerpen.

3. Correlativa zijn: τῆμος — ἤμος (= τότε — ὅτε) *op dien tijd — toen*.

τόφρα — ὅφρα *zoolang — als, totdat*.

τῆος — ἥος (= τέως — ἔως) *zoolang — terwijl*.

§ 9.

Pronomina.

456 1. *Personalia* tevens als terugwijzende gebruikt.

S.	N. ξγω(ν)	τύνη	
	G. ἐμεῖο, ἐμέο, μεό	σεῖο, σέο (τεῖο)	(ε)εῖο, (ε)εό
	ἐμέθεν	σέθεν	(ε)εθεν
	D. ἐμοί, μοί.	τοί, τέιν.	φοί, οἷ (ἐφοί - ἐοῖ)
	A. ἐμέ, μέ.	σέ	φε, μῖν (ἐφε - ἐέ)
D. N.A.	νῶι, ἡμε.	σφῶι, ὕμε	σφε (σφωέ)
G.D.	νῶιν	σφῶιν	σφῶίν.
P.	N. ἡμες (ἄμμες)	ὑμες (ὕμμες).	
	G. ἡμῶν, ἡμέων	ὑμῶν, ὕμέων	σφῶν, σφέων
	(ἡμέων).	(ὕμέων).	(σφέων).
	D. ἡμι(ν)	ὑμι(ν),	σφι(ν), σφίστι(ν).
	(ἄμμι, ἡμισιν).	(ὕμμι, ὕμισιν).	
	A. ἡμας, ἡμέας	ὑμας, ὕμέας	σφᾶς, σφέας
	(ἄμμε).	(ὕμμε).	(σφέ).

In den Gen. Singularis kan de -ο geëlideerd worden, evenals -οι in den Dativus, en de -ι in den Dativ. Plur. Men lette voornamelijk op de Dativi μ' σ' τ' ε' voor μοί, σοί, τοί, φοί (B. 172) niet te verwarren met ε' voor φέ. (A. 116.).

De Dualis ἡμε, ὕμε wordt ook als Plur. gebruikt. (A. 59).

2. *Possessiva* τεός *tuus*, έός, ός (έός, εός) *suus*, *zijn eigen*, (άμός) ἡμός *noster*, ὕμός *vester*, σφός *suus*, *hun haar eigen*, νώτερος *ons beider*, σφώτερος *u beider*.

3. *Demonstrativa* ό en ός, ή, τό volgens N°. 25. Gen. S. τοῖο en τοῦ. Dual. τοῖν. Plur. N. τοί en οἷ, ταί en αἷ. G. Fem. τᾶων. D. τοῖσιν. De Dat. τῶ soms = οὖν *hierom*, *derhalve*, *dan*, *voorzekeer*.

Verder zijn in gebruik ὅδε (Dat. Pl. τοῖσδε(σ)σι), ἐκεῖνος en κεῖνος. *Dezelfde* (N°. 167) is nevens αὐτός ook ὁμός. Αὐτός beteekent *zelf* en *op zich zelf*, *alleen*.

4. Het *Pronomen relativum* is gelijk aan het Attisch (N°. 174) doch ook het lidwoord geldt als relativum.

457 5. Het *Pron. Interrogativum* en *Indefinitum* zijn gelijk aan het Attisch (N°. 180). Verder nog G. S. τέο en τεό of τε'. Dat.

van het Indefinitum τεω. Gen. Pl. van het Interrog. τέων. (N. Pl. ἄσσα = ἄττα).

Het Interr. τί ook τίνη, met ποτί door syncope τίπτε, *wat, waarom toch?*

Ὅς en τις (N°. 185) zijn gewoonlijk gescheiden, ὅν τινα, οὓς τινας.

Bijzondere vormen zijn.

	Mann.	Onz.		Mann.	Onz.
N. S.	ὅτις	ὅττι	P.		
G.	οὗτεο (ὅττεο)			ὄτεων	
D.	ὄτεω			(ὄτέοισιν)	
A.	ὄτινα.			ὄτινας	ἄσσα.

Het Neutrum ὅ of ὅ τε als voegwoord = ὅ(τ)τι, *dat, omdat*, zie N°. 445.

Zie voor de contractie van -εο tot -εω. N°. 442.

§ 10.

V e r b u m.

Persoonsuitgangen.

A. *Activum*. 1. De *Conjunctivus* Praesentis en Aoristi heeft 458 bij verba op -ω ook de uitgangen 1 p. -μι. 2 p. -σθα. 3 p. -σι bijv. ἐθέλωμι (ἐθέλω), ἐθέλῃσθα (ἐθέλῃς), ἐθέλῃσι (ἐθέλῃ).

De uitgang -σθα komt ook voor in den *Indicativus*, zooals ἔησθα (= ἦσθα N°. 199), ἐφείδῃσθα = ἤδῃσθα, en in den *Optativus* βάλῃσθα = βάλοις.

2. De 3 p. Plur. van *Imperfectum* en *Aoristus* der verba op -μι en der Aor. welke volgens deze verbogen worden (N°. 272. c. 273, 287) gaat uit op -αν -εν -υν in plaats van -ησαν, -ασαν, -εσαν, -υσαν. In den Aor. Passivi is dit regel.

πρότιθεν = προυτίθεσαν ἡγερεν = ἡγέρθησαν (A. 57).

ἔσταν, ἑστάν = ἔστησαν ἑκόσμησεν = ἐκοσμήθησαν (Γ. 1).

ἔβαν, ἑβάν = ἔβησαν ἐφόβησεν = ἐφοβήθησαν (E. 498).

ἔφαν, ἑφαν = ἔφασαν

ἔδυν = ἔδυσαν.

3. Het *Plusquamperfectum* Singulare gaat uit op -εα -εας -εε, bijv. ἑπεποίθεα (δ. 434).

459 B. *Medium*. 1. Behalve in het Perf. en Plusqpf. valt de σ der uitgangen *-σαι* en *-σο* weg, doch zonder samentrekking (N°. 210). Indic. βούλσαι, ἰβούλεο. Conj. νέμῃαι. Imperat. ἔρχεο.

2. De uitgangen *-αι* en *-ο* kunnen geëlideerd worden: N°. 445.

In den overgeleverden text vindt men samentrekking tot *-ν* *-ω* en *-εν* bijv. A. 160. μετατρέπη. O. 18. 21. ἐκρίνω. E. 897 γένεω. Zoo ook E. 284. N. 251. βέβληαι voor βέβλησαι. A. 380 voor βέβλησ' met elisie. Φ. 442. μέμνηαι voor μέμνησαι.

3. Nevens den uitgang van de 1 p. Pl. *-μεθα* bestaat ook *-μεσθα*, *ἰσόμεσθα*, *μαχόμεσθα*.

4. In plaats van *-νται* en *-ντο* komen *-αται*, *-ατο* volgens N°. 262. 3. βεβλήαται (= βέβληνται), τετράφαται (van τρέπω voor τετραπνται = τετραμμένοι εἰσί).

Bindvocaal.

460 1. De *Conj.* heeft de *korte bindvocaal* ϵ en $\omicron$ voor η en ω in alle tijden die *oorspronkelijk* geen bindvocaal in den *Indicativus* hadden. Derhalve bij het Praesens en den Aor. der verba op *-μι* (N°. 271, 10), bij de Perfecta zonder bindvocaal (N°. 288—289) en den Aor. I. Act. en Medii (N°. 287. Aanm. bl. 172).

Bijv. A. 141. ἐρύσσομεν (= ἐρύσωμεν). 143. θήομεν (= θῶμεν zie volgend 2.) 144. βήσομεν (= βήσωμεν). 145. ἰλάσσαι (= ἰλάσῃ). 363. (ε)εἶδομεν (= εἶδωμεν N°. 289. B). B. 440. ἴομεν (= ἴωμεν N°. 281). α. 124. ἀγείρομεν (= ἀγείρωμεν).

2. In den *Conj.* Aor. II. hebben de *vocaalstammen* der verba op *-μι* en der Aoristi, die volgens deze vervoegd worden, *de lange stamvocaal*. Bijv.:

ἴστημι.	Aor. II. ἴστην.	Conj. στήω, στήης, στήη — στήομεν (στάομεν).
τίθημι	,, ἔθηκα	,, θῶ, θήης, θήη — θήωμεν.
δίδωμι	,, ἔδωκα	,, —, —, δώη en δώσι — δώομεν — δώωσι.
βαίνω	,, ἔβην	,, βήω, βήης, βήη.
γινώσκω	,, ἔγνων	,, γνώω, γνώης, γνώη — γνώομεν — γνώωσι.
δάμνημι	,, ἔδάμην	,, δαμήω, δαμήης, δαμήη, δαμίετε.

De vormen met ϵ zooals στείομεν, θείω etc. zijn onjuist. Overgeleverd en geen Homerische vormen zijn: δῶ. ι. 356, ν. 296, δῶς. H. 27, δῶσι. A. 129, α. 379, β. 144, δῶσι. Γ. 66, I. 136, δῶμεν. Ψ. 537, Σ. 389, ν. 13 — ἀποδῶσιν Σ. 318, γνῶς χ. 373, γνῶ A. 411, II. 273, γνῶσι Z. 231, γνῶτον φ. 218, στείωμεν A. 348, X. 231, θείωμεν ω. 486, βῶσι ξ. 86.

3. Bij sommige ι en υ stammen gaat de *Optativus* uit op *-ίμην*, bijv. φθίμην (= φθίμην). Aor. II. ν. φθίνω *vergaan*.

461 4. In de *Conjugatie* zonder bindvocaal gaat de *Infinitivus* uit op *-μεναι*, met bindvocaal op *-έμεναι*.

Voor vocalen kan de uitgang *-ai* geëlideerd of voor medekliners afgekapt worden (N°. 445 en 443). Bijv.:

ἀμύνειν, ἀμυνέμεναι, ἀμυνέμεν' en ἀμυνέμεν.

σῆναι, στήμεναι, Perf. ἐστάμεναι en ἐστάμεν.

τεθνάμεναι en τεθνάμεν; δώσειν, δωσ-έμεναι, δωσ-έμεν.

Bij sommige verba op *-άω* en *-έω* wordt de uitgang *μεναι* zonder bindvocaal met de lange stamvocaal verbonden, bijv. γοήμεναι, πεινρήμεναι.

Op dezelfde wijze ontstonden de *Dualisvormen* op *-ήτην*, bijv. συνηντή-την van συναντάω.

Bij verba op *-μι* is de stamvocaal soms *lang* waar zij in het Attisch *kort* is, bijv. τιθήμεναι, τιθήμενος voor τιθέμεναι, τιθέμενος. Overgeleverd zijn Aor. II. Infinitivi op *-έειν* bijv. θανέειν, ιδέειν.

Augment.

Het *augment* blijft dikwijls weg, doch nooit wanneer het als **462** reduplicatie geldt (N°. 248. 3, 4); het *syllabicum* als door aphaeresis (N°. 443). A. 24. ἑάνθανε (= ἦνθανε). 34. ἑβῆ (= ἔβη). 36. ἑτέκε (= ἔτεκε). 49. ἑγένετ' (= ἐγένετο). 52. ἑβάλλ' (= ἔβαλλε): het *temporale* als door verkorting in de thesis (N°. 434). A. 10. ὀλέκοντο. 25. ἀφίει.

Attische Reduplicatie is bij Homerus talrijker (N°. 249. **463** Aanm.). Zoo voornamelijk:

1) in het Perfectum.

ἀλάομαι = ἀλάλημαι ik dool. ἀραρίσκω ik pas aan tr. ἀρῆρα ik pas intr.

ὀράω = ὄρωπα ik zie. ὀρνυμι ik wek op. ὄρωρα ik rijst.

Verder. ἀλύσσω ik ben verstoord, ἀλαλύκτῃμαι ik ben buiten mij zelven.

ἀκαχίζω ik bedroef, ἀκάχημαι, ἀκαχέδαται.

ἐρείπω ik stort, ἐρείπτο hij was neergestort (ἐρήριπα).

(ὀδύσσομαι) ik haat, ὀδῶδυσται hij haat.

ὀρέγω ik strek uit, ὀρωρέχεται, ὀρωρέχαιο, zich uitstrekken.

Zoo ook ἀνίηνοθε, ἐνίηνοθε (st. ἀν(ε)θ) hij komt te voorschijn, groeit (ἀνθος bloem, ἀνθέω bloeien).

2) in den Aoristus.

ὀρνυμι ik wek op ὄρορον.

διδάσκω ik onderricht 'δίδαε.

λάζομαι (att. λαμβάνω ik grijp) λελάβεσθαι. κλύω ik luister κέκλυθι.

ἀναπάλλω ik zwaaai ἀμ-πεπαλῶν.

φράζω ik toon ἐπιφράδο.

χαίρω ik verheug mij 'κεχάροντο.

πέιθω ik overtuig πεπειθεῖν Fut. πεπειθήσω.

φείδομαι ik spaar πεφιδέσθαι Ft. πεφιδήσεται.

κλύω ik luister κέκλυθι.

κεύθω ik verberg κεκύθωσι.

πέυθομαι ik vorsch uit πεπύθοιτο.

τεύχω ik maak gereed τετυκέειν.

τέρπομαι *ik geniet* 'τεράρπειτο.
πλήσσω *ik sla* ἐπέπληγον.

Stamvocaal verdwijnt in :
ἀλίξω *ik weer af* ἡλαλκον.
κέλομαι *ik spoor aan* ἐκέκλετο.

Hebben causatieve beteekenis:

ἐλίλαχον *ik doe erlangen* van λαγχάνω *ik erlang.*
ἐκλίλαθον *ik doe vergeten* van λανθάνω *ik vergeet*, doch κλίλαθοντο *zij vergaten.*
κεκαδών *beroovend* van χάζομαι *ik wijk*, doch κεκάδοντο *zij weken.*

Eindelijk nog τεταγών *grijpend* van st. ταγ (tango, tetigi), ἔτετμε *hij trof* aan van st. τεμ, τμε en ἐπεφνον *ik doodde* van st. φεν, φν (φόνος *moord*, φονεύς *moorde-naar* etc.).

§ 11.

- 464 1. **Versterkte stam** (N°. 253). Afwijkend van het Attisch hebben vele verba op -ζω een gutturalis tot eindconsonant van den stam, bijv. πολεμίζω Fut. πολεμίζω.

Κλάζω *ik klink* heeft gelijk πλάζω en σαλπίζω tot eindconsonant γγ. Aor. ἔκλαγξα, ἔπλαγξα, ἐπλάγχθη, ἐσάλπιγξα.

Ἀρπάζω Aor. ἤρπαξα en ἤρπασα.

- 465 2. **Futurum Atticum** (N°. 261, 2) gelijk in het Attisch, doch zonder samentrekking: τελίω Fut. τελίω, κρεμάννυμι Fut. κρεμάω, ἐλαύνω Fut. ἐλάω Zoo ook blijft het Futurum der verba *liquida* zonder samentrekking: μένω Fut. μενέω (μεν-έ-σω N°. 261. Nota 2°), ἀγγέλλω Fut. ἀγγελέω.

- 466 3. **Futura zonder σ** zijn behalve de in N°. 261. 3. gegeven verba: βίομαι *ik zal leven* (βείομαι overgeleverd), δῆω *ik zal vinden*, κείω *ik ga mij ter ruste leggen*.

Verder zijn vier Futura gelijk aan hun Praesens: ἀνύω *ik zal voltooiën*, (ἐ)ῖρύω *ik zal trekken*, τανύω *ik zal strekken*, ἀντιάω *ik zal ontmoeten*.

- 467 4. **Aoristi Mixti.** Aoristi I met -ς doch met bindvocaal ο of ε van den Aor. II voor de α van den Aor. I. (Zie N°. 273. b. N°. 282. 2. en 285. 3.) zijn bijv.

Indicativi.	Imperat.	Infinitivi.	Praesens.
ἰβήσето	ἐπι, καταβήσето		van βαίνω <i>ik ga</i>
ἰδύσето	δύσето		„ δύομαι <i>ik ga binnen.</i>
ἰξον			ἴκω <i>ik bereik.</i>
ἠξοντο	ἄξετε, ἄξεσθε	ἄξέμεναι	„ ἄγω <i>ik roer.</i>
	οἴσε οἰσέτω, οἴσετε	οἰσέμεναι	bij φέρω <i>ik draag.</i>
	λίξεο (λέξο)		st. λεχ — <i>zich leggen.</i>
	ὀρσεο		van ὀρνυμι <i>ik wek op.</i>

5. Aoristi zonder kenletter -σ zijn, ἠλεύατο Conj. ἀλείεται 468
en ἀλέηται. Infin. ἀλεύσασθαι en ἀλέασθαι van ἀλέομαι *ontwijken*:
ἔκηα van καίω *in brand steken*: ἔσσευα van σεύω *aandrijven*: ἔχευα
(N°. 241) van χέω *uitgieten*.

6. Voor ἔμολον, ἔθορον, ἤμυθρον, ἔδραθον, ἔδρακον, ἔπραθον,
ἔτραπην zie men N°. 284. 5, 7 en Aanm.

7. Bij vele verba wordt de Aor. zoowel Act. als Med. zonder 469
kenletter en bindvocaal gevormd (N°. 287) bijv. ἄλσο, ἄλμενος van
ἄλλομαι, ἔμικτο van μίγνυμι, κλῦθι κέκλυθι van κλύω, ἐλύμην van
λύω, ὦρτο ὄρσο ὄρθαι ὄρμενος van ὄρνυμι.

8. Sommige Futura en Aoristi van verba *liquida* hebben de 470
-σ (zie N°. 244 c): ἔκελσα van κέλλω att. ὀκέλλω *op strand zet-*
ten: ἔκυρσα van κύρω (κυρέω) *aantreffen*: ὄρσω, ὠρσα (N°. 278.
11) van ὄρνυμι *opwekken*: ἤρσα van ἀραρίσκω *aanpassen*: ἐφύρσα
van φύρω *bevochtigen*.

Verder ἔφελσα, ἔφερσα, ἔκερσα, ἔερσομαι en φθέρσω.

9. Perfectum en Plusquamperfectum. De stamvocaal wordt 471
soms tijds verkort: 1) in het Vrouwelijk van het Participium Perf^{ti}
Activi: bijv. θάλλω *ik bloei* Partic. Perf^{ti} τεθελώς. Fem. τεθαλυῖα.
2) in het Perfectum Passivi bijv. φεύγω Part. πεφυγμένος: τεύχω
Perf. Pass. Ind. 3 p. Sing. τέτυκται. Infin. τετύχθαι Part. τετυγμένος.
Plusqpf. 3. p. S. 'τέτυκτο. Het Part. Perf. Act. gaat dikwijls uit
op -ηώς (zie N°. 262. 1)) Gen. -ῶτος enz. bijv. κεκμηώς van κέκμηκα
ik ben afgemat.

10. Van het Imperfectum en den Aoristus worden *Iterativa*, 472
die gewoonlijk een *herhaalde handeling* aanduiden, gevormd:
Impf. εἶα-σκον, ἔχ-ε-σκες. Aor. I. ἐλάσ-α-σκε, μνησ-ά-σκετο. Aor. II.
ἔδο-σκον, ἔστα-σκον, 'γεν-έ-σκετο.

§ 12.

Verba op -άω -έω -όω.

1. Deze verba worden bij Homerus *niet* dan op enkele plaat- 473
sen *samengetrokken*. 1)

1) Restitutis in integrum formis, quae salvo metro restitui possunt, contractas

In den *overgeleverden* text echter heeft bij deze verba ten onrechte ¹⁾ meermalen contractie plaats, en bij de verba op -άω dikwijls *assimilatie* van den α klank met den volgende ο klank, waarbij de quantiteit van dezen ο klank dan veranderen kan, terwijl een ε klank (ε of η) aan de voorafgaande α geassimileerd wordt. Dit wordt ook *ectasis* genoemd, wijl men aannam dat de vormen eerst samengetrokken werden en dan als het ware *uitgetrokken* tot οω, ωω, αα enz.

v. L.	ὀράω	ὀράεις	ὀράει	ὀράουσι	γελᾶοντες
Overgel.	ὀρόω	ὀράας	ὀράα	ὀρόωσι	γελῶοντες
	ὀρώω			ὀρώωσι	γελῶοντες.

v. L. A. 31.	ἀντιάουσιν	Γ. 387.	ναίεταούσῃ	Δ. 347.	ὀράοιτε	227.	φυσιάοντας
Overgel.	ἀντιώουσιν		ναίεταώσῃ		ὀρόοιτε.		φυσιῶοντας.

v. L. E. 244.	ὀράω	H. 448.	ὀράεις	Ξ. 345.	εἰσπράσσει	O. 82.	μενοινάσῃ.
Overgel.	ὀρόω		ὀράας		εἰσπράσσει.		μενοινήσῃ.

v. L. T. 164.	μενοινάει	Ω. 604.	ἰβᾶοντες
Overgel.	μενοινάα		ἰβῶοντες

Deze assimilatie heeft geen plaats bij verba op -έω, zelden bij verba op -όω

bijv. A. 153.	v. L.	δηῖοντες
	Overgel.	δηῖῶοντες.

Vergelijk voor de Contractie :

v. L. A. 61.	δαμάει	A. 430.	ἀπέφραον	B. 236.	λάμειν	B. 34.	αἰρείτω
Overgel.	δαμάα		ἀπηύρων		ἰώμειν.		αἰρείτω.

v. L.	Γ. 142.	ὠρμάετο	(E. 855. ὠρμάτο)	Γ. 449.	ἐφοίταε	Γ. 388.	ἦσκεεν
	en			en			
Overgel.	Φ. 572.	ὠρμάτο		E. 528.	(ἐ)φοίτα.		ἦσκεεν.

v. L. Γ. 306.	ὀράσσει	Δ. 5.	ἐπειράετο	Δ. 55.	ἰάω	Δ. 105.	᾽σύλαε	Δ. 388.	᾽τάρβει
		en				en			
Overgel.	ὀρᾶσσει	N. 806.	ἐπειράτο		εἰῶ	116.	ἰσύλα.		ταρβει.

474

2. De stamvocaal is bij sommige verba *lang*: ᾱ in δαψάω *dorsten*, δράω *doen*, ἡβάω *man zijn*, μαμάω *hunkeren*, μνάομαι *zich herinneren*, πεινάω *honger*, verder χρήω *godspraak geven*, χρήομαι *gebruiken*.

Soms is zij kort en soms lang in μενοινάω *wenschen*, μνάομαι *tot vrouw begeeren*.

haud paucas in Iliade et Odyssea restare, quae sine vi et audacia tolli nequeant, id qui nesciret ignorantiam proderet plane incredibilem in eo qui vel semel siccio pede HomERICA carmina pervolaverit. (p. 226.). Non ferimus igitur in textu HomERICO formas verborum distractas. Contractas vero quominus cunctas extirpare conemur multa obstant; sed invite eas toleramus et intra fines quam angustissimos coërcere conabimur. (p. 239). v. L. Mnemosyne. 1889.

¹⁾ Zie *Mnemosyne* 1889, p. 216.

3. Sommige stammen gaan verschillend van het Attisch op -ω uit: (ε)ἰδρῶ zweeten, ζῶ leven, πλῶ dobberen, ῥῶμαι golven, τρῶ wonden, ὑπνῶ slapen, χῶμαι zich verontwaardigen.

Zoo ook τελίω en τελέω, ἀκείομαι en ἀκέομαι, θείω en θέω, νεικέω en νεικείω *twisten*, ὀκνέω en ὀκνέω (*weifelen*), πλείω en πλίω, πνέω en πνέω, χείω en χέω, welke ι het overblijfsel is der in het Attisch geheel verdwenen / N°. 242. b. (Zie τελέσσω N°. 258. A. 2.)

4. Men lette op de niet samengetrokken Infinitivi, zooals ἐάειν X. 339, τρέειν E. 256.

§ 13.

Εἰμί *ik ben*: st. ες (N°. 244).

475

Praesens.

Indicat.

Conj. ἔω en μετείω etc.

S. 1. εἰμί.

(3. p. S. ἔρσι(ν) of ῥσι(ν).)

2. ἐσσί (εἶς).

3. ἐστί(ν).

Optat. εἴην, εἴης en εἴοις etc.

D. ἐστόν.

Imperat. ἔσσο.

P. 1. εἰμέν.

Infinitivus. ἔμμεναι, ἔμεναι, εἶναι.

2. ἐστέ.

Particip. ἰών.

3. ἔασι(ν), εἰσί(ν).

Imperfectum.

S. 1. ἦα, ἦα (ἶον). 2. ἔησθα, ἦσθα. 3. ἦεν, ἔην, ἦν (ἔεν, ἦην). D. ἦτην.

P. 1. ἦμεν. 2. ἦτε. 3. ἦσαν en ἔσαν. Iterativum ἦσκον etc.

Futurum.

S. 1. ἔ(σ)σομαι. 2. ἔ(σ)σεαι. 3. ἔ(σ)σεται, ἔσται en ἔσσεῖται etc.

Εἶμι *ik kom, ga, of ik zal komen, gaan*.

476

2. p. S. εἶσθα.

Imperfectum. S. 1. ἦια (ἦιον). 3. ἴε(ν), ἦε(ν), ἦε(ν), ἦει.

P. 1. ἦμεν. 3. ἴσαν, ἦσαν, -ῆσαν.

Praesens Conj. S. 1. ἴωμι. 2. ἴσθα. 3. ἴσσι. 1 Pl. ἴομεν N°. 460.

„ Optat. S. 3. ἰείη.

„ Infinitivus ἵμεναι (ἱμμεναι).

§ 14.

Syntaxis.

- 477 1. Bij Homerus vinden wij nog den *instrumentalis* (N°. 324) met den uitgang -φι(ν) op de vraag *waarmede?* in Singularis en Pluralis, soms, vooral na praeposities, gelijk aan den Dativus, waardoor hij later vervangen is of gelijk aan den Genitivus. Bijv. A. 38. (ε)ἶφι *met kracht*. α. 403. βίηφι *met geweld*. E. 794. παρ' ἵπποισιν καὶ ὄχεσφι *bij de rossen en zijn wagen*. H. 366. P. 477. θεόφιν μῆστωρ ἀτάλαντος *den goden in raad gelijk*. P. 101. ἐπεὶ ἐκ θεόφιν πολεμίζει *daar hij door goddelijke kracht* (onder de bescherming der goden) *strijdt*. Ψ. 347. ὅς ἐκ θεόφιν γένος ἦεν *die van goddelijke afstamming was*. B. 388. ἀμφὶ στήθεσφι *om de borst*.
- 478 2. Door den uitgang -θεν (N°. 306) worden Genitivi gevormd (oorspronkelijke Ablativus). Zoo bij de Pronomina ἐμέθεν, σέθεν, ἑθεν, en verder bijv. Φ. 335 ἐξ ἀλόθεν *uit de zee* Θ. 19, 21. ἐξ οὐρανόθεν *uit den hemel*. 365. ἀπ' οὐρανόθεν *van den hemel*. Λ. 53. κατὰ δ' ὑπόθεν *van boven*.
- 479 3. De *Accusativus* staat dikwijls zonder praepositie op de vraag, *waarheen?* A. 322. ἔρχεσθον κλισίην Πηληιάδα' Ἀχιλλῆος, *gaat naar de tent van Peleus zoon Achilles*.
- 480 4. De *Genitivus* staat op de vraag *waar?* en *vanwaar?* A. 359. καρπαλίμως ἀνέδν πολιῆς ἀλὸς ἡὺρ' ὀμίχλῃ *ijlings steeg zij uit de schuimende zee op als een nevel*. B. 801. ἔρχονται πεδίοιο μαχησόμενοι προτὶ ἄστυ *zij trekken in de vlakte vooruit om de stad te bestormen*. Zie ook A. 596. β. 404.
- 481 5. De *Dativus* staat op de vraag *waar?* B. 412. αἰθέρι ναίων *die den ether bewoont*. A. 45. τόξ' ὤμοισιν ἔχων *met den boog op den schouder*.

Hiertoe dient ook het suffixum -σι (N°. 455), bijv. (ε)οἴκοσι *te huis*. Dit suffixum dient evenals -θεν (zie 2.) om Genitivi te vormen in de uitdrukkingen: οὐρανόσι *πρὸς νόον den hemel*. (F)Ἰλιόσι *πρὸς νόον Ilium*, ἡώσι *πρὸς νόον den morgen*.

6. Sommige *Praeposities* hebben bijvormen, zooals: ἐν, ἐνί 482
(ἐνι, εἰν): πρὸς, προτί, ποτί: παρά, παραί: ὑπό, ὑπαί: ἀμφί, ἀμφίς: ὑπέρ, ὑπείρ.

Zij worden bij Homerus veelvuldig als *adverbia* zonder volgenden naamval gebruikt. Soms ook zijn *twee praeposities met elkander verbonden*, bijv. ἀμφὶ περὶ κρήνην, ἀπὸ πρὸ νεῶν, διὰ προθύρου, ὑπὲρ Τρώων. Dikwijls staan zij in *tnesi* van hun verbum gescheiden. Zie hierover, alsmede over het accent N°. 17. II. Zie ἀνά met den Dat. N°. 315, μετά met den Dat. N°. 316. 13, ἀμφί met den Dat. N°. 317, 14.

7. In plaats van de Conjunctie ἄν vindt men bij Homerus 483
meestal κέν, κέ, κ' of voor een spir. asper χ'.

Verdere bijvormen van Conjuncties zijn:

εἰ = αἰ vooral in αἴθε, αἶ γάρ *als eens, och of* (wensch N°. 393).

ἐάν = εἰ κε(ν) en αἶ κε(ν) *indien: ἕως ἄν = εἰς ὃ κε(ν) totdat:*

ὅτε = εὐτε *toen: ὅταν = ὅτε, εὐτέ κεν: ἐπειδάν = ἐπεὶ κεν:*

πρίν = πάρος *als Conj. alvorens, voordat: als adv. eer, vroeger, anders.*

ἵνα = ὅφρα *opdat.*

8. Bij Homerus staat de Conjunctivus in algemeene uitspraken 484
en vergelijkingen, in voorwaardelijke, relatieve en tijdbepalende zinnen na εἰ, ὅτε, εὐτε, πρίν, ὅς, ὅς τις, ὅπως, ὥς, ὥς τε, ὥς ὅτε, dikwijls met weglating der partikel ἄν of κέν.

v. 213. Ζεὺς σφας τίσαιο ἱκετήσιος, ὅς τε καὶ ἄλλους — ἀνθρώπους ἐφορᾷ καὶ τίνυνται, ὅς τις ἀμάρτη. *Moge mijn beschermgod Zeus hen straffen, die ook let op de andere menschen die misdoen, en hen straft.* ζ. 188. Ζεὺς δ' αὐτὸς νέμει ὄλβον Ὀλύμπιος ἀνθρώποισιν, ἐσθλοῖς ἢ δὲ κακοῖσιν, ὅπως ἐξέλθουσιν, ἐκάστω. *Zeus zelf verdeelt rijkdom aan de menschen, aan de goeden en aan de slechten, zooals hij aan een ieder wil.* E. 161. ὥς δὲ λέων ἐν

βουσι θορὼν ἔξ ἀνέλα φάξῃ — πόρτιος ἢ βοός, *gelijk een leeuw, die te midden van een troep runderen springt, een jong rund of een koe den nek verbrijzelt.*

NB. Zoo staat ook somtijds de Optativus Potentialis zonder ἄν, bijv. γ. 231, ξ. 122.

485

9. In plaats van den wenschenden Optativus of van den Imperativus staat dikwijls de Infinitivus (N°. 404. A. 2). Zie ρ. 354. α. 290.

Zie nog den Aoristus Gnomicus N°. 350, en den Conjunctivus in plaats van het Futurum N°. 365. A. 3.

ALGEMEEN REGISTER.

N.B. De bijgevoegde cijfers geven de randnummers aan, tenzij bl. = bladzijde er voor staat.

A.

Accent benaming. 9 — regels der plaatsing. 10 — bij samentrekking. 11 — der atona. 12. 3 — der encliticae. 14 — der contracta 1^e decl. 28 — der att. 2^e decl. 31 — der samengetr. 2^e decl. 32. 2. — 3^e decl. 53 — bij syncope. 77. 3 — bij adject. 103 — bij 't Verb. 225 — bij temp. sec. 264. 4 — bij verba op -*μ*. 275. 6.

Accusativus. Sing. 3^e decl. 72. — Pl. op *νς*. 81. 3. en 436 — bij verba van nuttig en schadelijk zijn, goed en kwaad spreken of doen. 324 — bij Intr. 326 — Graecus. 327 — dubbele Acc. 328 — hoe ver? hoe lang? hoe oud? 329 — waarheen? 479.

Adjectiva. 101 — quantiteit. 102 — Accent. 103 — op *ος*. 104 : 107 — op *ος*. 108 : 110 — op *νς*. 111 — op *ης*. 112 — op *ως*. 115 — op *ων*. 117 — op *ης*. 118 — op *ις*. 119 — samengestelde. 120 — van één uitg. 121 — afwijkende. 122 — comparatie. 124 — multiplicativa. 146 — attributief, praedicatief. 321 — voor adverbialia. 323 — bij Hom. 453 — Verbalia. 422.

Adverbia. Comparatie. 140 — van tijd. 304 — van plaats. 306 — hoe? hoe dikwijls? langs welken weg? 307 — correlativa. 308 — adverbialia spreekwijzen. 309 — bij Hom. 455.

Afleiding van Verba. 299. — v. Subst. 300 — v. Adject. 301 — v. Adverbia. 304.

Anastrophe. 17.

Aoristus. Bet. bl. 201 — vorming. 213 M. P. 228 — Bet. op *ην*. 234 — Aor. P. m. *ς*. 259 — Aor. II. 264 — van verba liquida. 267. 2 — Aor. II. bij verba op *μ*. 273 — volgens verba op *μ*. 287 — Bet. Indic. 344, 348 — factische en ingressieve Bet. 349 — Gnomicus 350 — voor Plusqpf. 351 — bij Hom. Aor. mixti. 467 — zonder *ς*. 468 — zonder kenletter en bindvocaal. 469 — van verb. liquida m. *ς*. 470.

Aphaeresis. 443.

Apocope. 443.

Arvis. 432.

Attractio van 't relativum. 177 — bij den Infinitivus. 407.

Augment. 203 — syllab. 245 — temp. 246 — *ε*. 247 — dubbel augm. 247. 6. — als reduplic. 248. 3, 4 — bij composita. 250 — bij Hom. 462.

B.

Bepaling, als appositie bij Pron. Pers. 322 — van tijd enz. door adjectiva. 323.

Bindvocaal bij de verba op *ω*. 211 — op *μ*. 271. 10 — bij Hom. 469, 484.

C.

Caesuur. 432.

Comparativus der adj. 124 — declin. 134 — omschrijving. 136 — *dan* na Comp. 138 — van twee. 139 — van Adverbia. 140 — hoe .. des te. 195 — bij Hom. 454.

Conjugatie van Indic. Praes., Imperf., Fut., Fut. Ex. 212 — *Aor. Act. Med. en Perf. Act.* 213 — *Plusqpf. Act.* 214 — *Perf. en Plusqpf. op mat.* 215 — *Aor. P.* 216 — *Fut. P.* 217 — *Conj.* 218 — *Optat.* 219 — *Conj. en Opt. Aor. P.* 220 — *Imperativi.* 221 — *Inf. Part.* 222 — *Conj. Pf. en Plqpf. op mat.* 224.

Conjunctivus. Conjugatie. 218 — Beteek. 355 — dubitativus, adhortativus, prohibitivus. 364 — met μή ov. 365 — bij Hom. = Futurum. 365 A. 3 — dubitativus in vragen. 375 — bij Hom. 484.

Consonanten: verdeeling. 3 — verandering. 33 — verdubbeling bij Hom. 439.

Crisis. 8. 20.

D.

Dativus. Pl. 3^e decl. 79 — wanneer? 305 — bij verba tr., commodi, ethicus, auctoris, relativus. 340 — sociativus, causae. 341 — instrumenti, modi, mensurae, loci. 342 — temporis. 343 — Pl. bij Hom. 446 — waar? 481.

Declinatie der Subst. I^e. 27 — II. 30, Att. 31, saamgetr. 32 — IIIe. 45. Acc. en Quant. 53, geslacht. 55, Nominativus. 56, Accus. S. 72, Voc. S. 73, Syncope. 77, Dat. Pl. 79, saamgetr. 81, op σς. 82, op ης. 83, op κλης. 84, op ω, ως. 85, op ις. 89, op ες. 91, op υς. 92, op ας. 89, 93 — Afwijkingen. heteroclita. 96, metaplasma. 97, abundantia. 98, defectiva. 100 — der *Adjectiva*, zie aldaar — der *Comparativi*. 134 — der *Numeralia*. 142 — der *Pronomina*, zie aldaar — Bij Hom. 446.

Defectiva. 100. bij Hom. 452.

Deponentia. 235.

Diaeresis. 2 — bucolische. 432 — bij Hom. 445.

Diphthongen: verdeeling. 2 — in Dat. P. 80.

Dualis bij adj. partic. pron. 23. 5.

E.

Elisio. 19. bij Hom. 445.

Encliticae. 13 — accent. 14.

F.

Futurum. Conjug. 217 — Bet. 228 — Medii bij verba Act. 238 — Doricum. 260 — Atticum. 261, bij Hom. 465 — zonder ζ. 261, 3: bij Hom. 466 — van verba liq. 267. 2 — Bet. Indic. 344, 352 — = Conj. Pr. m. av. 351 — met ov μή. 365. A. 1.

Futurum Exactum: hoofdtijd. 202 — Conjug. 212, 224. 4) — Bet. Indic. 344, 354 — = Conj. Aor. met av. 354.

G.

Genitivus. Pl. I^e decl. 28 — Attische. 89 — Pl. der Adj. 103 — wanneer? 304 — Possessivus. 330 — Qualitatis. 330 — Partitivus. 331 — Criminis. 333 — Pretii. 334 — Objectivus bij Adj. en Verba. 335 — Copiae et inopiae. 336 — Separationis, causae. 337 — Comparationis, materiae. 338 — temporis. 339 — Sing. en Plur. bij Hom. 446 — waar? vanwaar? 480.

Geslacht: naar bet. 22 — naar uitg. I^e decl. 27, IIe decl. 30. 2, 32. 1, IIIe decl. 55 — van het werkwoord. 200.

H.

Hiatus. 18. bij Hom. 445.

I.

Imperativus. Conjug. 221 — Bet. 355, 368.

Imperfectum. Conjug. 212 — Bet. Indic. 344, 348 — de conatu. 347 — voor Plqpf. 351.

Indicativus. Bet. 344 — met av. 356, 360, 362 — zonder av. 363.

Infinitivus. Vorming. 222 — Bet. 355 — Gebruik. 400.

Instrumentalis: 324. 477.

Iterativa. 472.

Iota subscriptum, adscriptum. 2.

K.

Kenletter der tijden. 207.

L.

Lettergreep: lang, kort. 6.

Letters: verdeling. 2.

Lidwoord: decl. 24 — Bet. en gebruik. 25, 26 — individueel, generisch. 319 — met uitgelaten subst. 320.

M.

Medium. Bet. 231.

Metaplasma. 97. bij Hom. 451.

Metathesis. 284. bij Hom. 444.

Modi. 205 — Irrealis 360, 388 — Potentialis 361, 366, 391 — Realis. 387 — Futuralis. 389.

N.

Negatives. οὐ, μή. 425.

Nominaalvormen. 205.

Numeralia. 141 — decl. 142 — adverbialia. 144 — Subst. 145 — Adjectiva multiplicativa. 146.

O.

Optativus. 205 — Conjug. 219 — Bet. 355 — wensende, potentialis. 366 — Concessivus, der Or. indir. 367 — μετὰ ἄν. 367. A. 2.

Oratio obliqua. 397.

P.

Participium: Vorming. 222 — Bet. 355 — Gebruik. 409.

Particulae. elisio. 19 — ἄν. 356, 357 — ἄν iterativum. 362 — verdeling, gebruik en beteekenis. 430, 431.

Passivum. Bet. 234.

Pause in het vers. 432.

Perfectum: redupl. 240, 248, 249, 250, 251 — kenletter. 207 — Conj. Act. 213, op παρ. 215, op παρ m. c. 259 — met aspiratie. 262 — secundum 266 — bij verba liquida. 267. 3 — zonder kenletter en bindvocaal. 288 — Bet. Indic. 344, 345 — met Praes. Bet. 346 — met korte vocaal bij Hom. 471.

Plusquamperfectum. Conjug. 214, 215 — Bet. Indic. 344, 348.

Positie. 7 — bij Hom. 433.

Praedicaat bij Neutr. Pl. — bij meer Subj. — verzwegen. 318.

Praepositioes. Anastrophe 17. II — elisio 19 — oneigenlijke. 311 — eigenlijke. 312 — met Gen. 313 — met Dat. 314 — met Accus. 315 — met Gen. en Accus. 316 — met 3 casus. 317 — bij Hom. 482.

Praesens. Bet. 344 — Perfecti Bet. 346 — historicum en de conatu. 347.

Procliticae. 12.

Prolepsis van 't Subject. 369.

Pronomina: personalia. 147 — terugwijzende. 149 — possessiva. 150, gebruik. 151 — wederkeerig. 158 — demonstrativa. 159 — betrekkelijke. 174, gebruik. 175 — indefinita en interrogativa. 180 — correlativa. 189, gebruik en Bet. 191 — Bij Hom. 456.

Q.

Quantiteit. 6 — uitg. οὐ en αὐ. 8, 2. en 225 — I^e decl. 28 — IIe decl. 30, 3. 31, 2 — IIIe decl. 54 — bij Adjectiva. 102 — bij 't Verbum. 225 — bij Hom. 433.

R.

Reduplicatio. 204, 248 — Att. 249 — bij composita. 250 — in 't Praes. 283 — att. redupl. van Aor. en Perf. bij Hom. 463.

S.

Samentrekking. 8 — IIe decl. 32 — IIIe decl. 81, 95 — bij adject. 108, 113 — bij Comparativi. 134 — bij verba 260 — bij Hom. 442, 449.

Semivocales. 3. Aanm.

Sibilantes. Digamma. 1, 239 — bij Hom. 441, 445 — Jod. 242 — Sigma. 38, 210, 243; als aanvangsletter voor vocalen = sv. 438: dubbel sigma bij Hom. 439.

Spiritus: asper, lenis, plaatsing. 5 — asper = aspirata. 34.

Stamvocaal bij Verba Pura, lang 254, kort in alle tijden. 256, 257, in sommige 258 — verdwijnt. 285.

Subject. Neutr. Pl. 23, 7 — 318.

Substantiva, zie Declinatie en Numeralia — op εἶν en οἶν bij Hom. 436.

Superlativus der Adject. 124 — Bet. 135, 3 — omschrijving 136 — verster-

king. 137 — van twee. 139 — van ad-
verbia. 140, 3 — bij Hom. 454.

Syncope. IIIe decl. 77, 78 — bij Hom.
444, 448.

Synizesis. 443.

T.

Tempora. 201. hoofd-, hist-, stam-,
afgeleide. 202 — kenletter. 207 — uit-
gangen. 208 — bindvocaal. 211 — ken-
merken, afleiding. 226 — secunda. 263
— Bet. 344.

Thesis. 432.

V.

Verbod. 364. 3 — 368. 2.

Verbum: in 't algemeen. 200 — quan-
titeit der uitg. en acc. 225 — verdeling
naar beteekenis en vorm. 227 — naar
den stam. 252 — versterkte stam. 253 —
Pura. 254 — Contracta. 260, bij Hom.

473 — Impura muta. 262, liquida. 267
— op μ i. 269 — op $\sigma\kappa\omega$. 290 — op $\acute{\alpha}\nu\omega$.
293 — op ω = $\acute{\epsilon}\omega$. 296 — op $\epsilon\omega$ bij
verba impura. 297 — met verschillende
stamvormen. 298 — Transit. Nederl. Intr.
325 — Intrans. m. Accus. 326 — Bij
Hom. uitgangen. 458 — bindvocaal. 460.

Vers bij Hom. 432.

Vocalen. Verdeling. 6.

W.

Wensch: niet vervulbaar. 363 — mo-
gelijk. 366.

Z.

Zinnen. Oordeels-Begeerzinnen. 358 —
Objectszinnen. 370 — redengevende. 372
— vraagzinnen. 373 — gevolgaanduiden-
de. 376 — doelaanduidende. 378 — tijd-
bepalende. 383 — voorwaardelijke. 387
— concessieve. 393 — relatieve. 394.

ALGEMEEN GRIEKSCH REGISTER.

A. bij een nummer = Aanmerking — G. D. A. = Genitivus, Dativus, Accusativus — P. F. A. (Aor.) = Perfectum, Futurum, Aoristus — acc. = accent — adv. = adverbium — att. = attische — at. = atonon — augm. = augment — Bet. = beteeckenis — Comp. = comparatie — constr. = constructie — contr. = contractie — conj. = conjunctivus — Decl. = declinatie — Dep. = deponens — Encl. = enclitica — Gebr. = gebruik — Hom. = Homerus — Inf. = Infinitivus — M. P. = Medium, Passivum — m. = met — mixt. = mixtus — Part. = Participium — Red. = reduplicatie — St. = stam — stt. = stamtijden — Voc. = Vocativus.

De getallen geven de randnummers aan, tenzij bl. = bladzijde er voor staat.

- α bij Hom. 436.
 ἀγα- 303.
 ἀγαθός. Comp. 132 — Adv. 140 — bij Hom. 454.
 ἀγανακτῶ m. D. 341, 5 — m. Part. 413.
 ἀγάνυφος. 440.
 ἀγαπάω m. Part. 413.
 ἀγασθῆναι. Bet. bl. 105 — stt. 280, 4 — acc. 280. A. 1 — m. G. 337.
 ἀγείρω. att. red. 249 — ἡγερο. 285. 3.
 ἀγεληδόν. 304.
 ἄγευστος m. G. 335.
 ἀγνοῖω. F. M. 238 — m. Part. 414.
 ἄγνωμι. augm. 247 — stt. 278, 7.
 ἀγοράζω. m. G. 334.
 ἀγορεύω. 282. 5.
 ἀγχοῦ. 309.
 ἄγω. ἡγαγον. 249, 266 — ἄγων met 421. A. 2 — A. mixt. 467.
 ἀγωνίζομαι m. Dat. 341. 4.
 ἀφείρυσαν. 441.
 ἀδικῶ. F. M. bl. 100 — m. A. 325 — Bet. 346 — m. Part. 412.
 ἀδύνατον μή οὐ. 429.
 ἀεί. 304.
 ἀηδών. 97.
 ἀηθής. m. G. 336.
 ἄθανατος. 435.
 ἄθνηαζε. 306.
 ἄθνηνθεν. 306.
 ἄθνησι. 306.
 ἄθροίζω. Dep. bl. 106.
 αἰ, αἰγάρ, αἰθε, αἰε. 483.
 αἰ. at. 12.
 αἶα = γαῖα. 437.
 Αἰγυπτῆ. 435.
 αἰδέομαι. Dep. bl. 106 — stt. 257 — m. A. 324.
 ἄιδης. 451.
 ἄιδω. F. M. 238 — augm. 246.
 αἰδώς. decl. 85 — bij Hom. 447.
 αἰέων. 241.
 αἰλουρος, ὁ. 30.
 αἰπός. 453.
 αἰρέω. Bet. stt. 258 — εἶλον. 247 — m. 2 A. 328 — m. G. 333.
 αἶρω. stt. 267.
 αἰσθάνομαι. stt. 293. 1. — m. G. 338 — m. Part. 414.
 αἰσχρός. Comp. 130 — αἰσχροὶ ἐσσι μή οὐ. 429.
 αἰσχύνω. Bet. bl. 106 — P. P. 268 — m. A. 325 — m. D. 341. 5 — εἰ. 372. A. 1 — m. Part. 413 — μή οὐ. 429.
 αἰτιάομαι. m. G. 333.
 αἶτιος. m. G. 333.
 ἀκαχίζω. Perf. 463.
 ἀκαχμένος. 441.
 ἀκείομαι. 474.
 ἀκολουθῶ. m. D. 341. 4.
 ἀκούω. Bet. bl. 104 — F. M. 238 — att. red. 249 — P. A. m. c. 259 — δξό. 309 — m. G. 338 — m. Part. 414.
 ἀκράτης. m. G. 335.
 ἄκρατος. 131.
 ἀκροάομαι. stt. 255. — m. G. 338.
 ἄκων. 114 — bij G. Abs. 416. d.
 ἄλα (ἄλς). 438.
 ἀλαλάζω. F. 238. A. — st. 253.
 ἀλάομαι. Perf. 463.
 ἀλγεινός. Comp. 133.
 ἀλείφω. att. red. 249.
 ἀλίξω. stt. 296. 13 — Aor. bij Hom. 463.
 ἀλίσκομαι. Aor. bij Hom. 468.

- ἀλέω*. att. red. 249.
ἀληθεία, τῇ. 309 — *ἀλη-*
θείη. Hom. 436.
ἀλειύς. 91. A.
ἀλιζώ. Dep. bl. 106, 107.
 A. 1.
ἀλίσκομαι, ἐφάλων. 241 —
 augm. 247. — stt. 287. 1
 — m. G. 333 — m.
 Part. 414.
ἀλκή. 451.
ἀλλά. 17 — elisio 19 —
 Gebr. Bet. 431.
ἀλλαχῇ. 307.
ἄλλῃ. 307.
ἀλλάττω. A. II. 266.
ἀλλήλω. decl. 158.
ἀλλοδαπός. 198.
ἄλλοθεν. 306.
ἄλλοθι. 306.
ἄλλομαι -σάλλομαι. 242,
 243 — stt. 267 — Aor.
 bij Hom. 469.
ἄλλος. 168. *ἄλλος*. 242.
ἄλλοσε. 306, 455.
ἄλλοτε. 304.
ἄλλοτριος. m. D. 341.
ἄλλοτριος. 307 — Bet. Gebr.
 431.
ἀλύσσω. Perf. 463.
ἄμα. elisio. 19 — m. D.
 311 — m. Part. 419 —
σάμα. 438.
ἀμαρτάνω: ἡμβροτον. 284.
 A. 1 — stt. 293. 3 —
 m. G. 335 — m. Part.
 412.
ἀμάχει. 304.
ἀμείλω. m. G. 335.
ἀμείλλομαι. Bet. bl. 105 —
 stt. 256.
ἀμνήμων. m. G. 335.
ἀμός. 456.
ἄμπελος, ῥ. 30.
ἀμπέχω. augm. 250. A. —
 stt. 298. 3.
ἀμύνω. Bet. bl. 103 — m.
 A. 325 — m. G. 333.
ἀμφί. 250 — m. 3 casus.
 317 — 437.
ἀμφιγυνοίω. augm. 250. A.
ἀμφιέννυμι. augm. 250. A.
 stt. 279. 5 — m. 2. A.
 328.
ἀμφισβητέω. augm. 250. A.
 — ὡς οὐ, μή οὐ. 427.
ἀμφότεροι: met artikel. 165
 — Bet. 172 — *ἀμφότερα*.
 309.
ἀμφοτέρωθεν. 307.
ἄμφω. decl. 142 — m. ar-
 tikel. 165 — Bet. 172.
ἄν. 356, 357.
ἄν = *ἐάν*. 387 nota.
ἀνά. 250. — m. A. 315.
ἀναγορεύω. stt. 282. 6.
ἀνάγω. Bet. bl. 101.
ἀναίτιος. m. G. 333.
ἀνακράζω. Aor. II. 266 —
 289, 6.
ἀναλίσκω. stt. 292. 1.
ἀναμμινήσκω. m. 2. A. 328.
ἄναξ, ἄνα. Voc. 448.
ἀνάξιος. m. G. 334.
ἀναπάλλω. Aor. 463.
ἀνάσσειν, μέγα. 309.
ἀνδάνω = *φανδάνω*. 440.
ἄνδροστης. 435.
ἀνεπιστήμων. m. G. 335.
ἄνευ. 311.
ἀνευθε, μέγα. 309.
ἀνέχομαι. augm. 250. A. —
 stt. 298, 3 — m. Part.
 412.
ἀνήνοθε. 463.
ἀνὴρ. voc. 74 — decl. 78
ἄνιρ ῥότος. 435.
ἀνιστορέω. m. 2. A. 328.
ἀννέφελος. 440.
ἀνοιγώ. augm. 247 — stt.
 278. 9.
ἀντί. 250 — m. G. 313.
ἀντιᾶω. Fut. 460.
ἀντικρυς. 437.
ἀντιλέγω, ὡς οὐ, μή, μή
 οὐ. m. Inf. 427.
ἀνύω. Fut. 466.
ἄνωγα, ἄνωγι. 259. 9.
ἄξιως. m. G. 334.
ἄξιόω. m. G. 334.
ἀπαγορεύω. Bet. bl. 101 —
 stt. 282. 6. — m. Part.
 412 — μή en Inf. 427.
ἀπαθή. m. G. 336.
ἀπαιδεντός. m. G. 335.
ἄπαις. m. G. 336.
ἀπαιτέω. m. 2. A. 328.
ἀπαλλάττω. Bet. bl. 106
 — m. G. 336.
ἀπαντάω. F. M. 238 —
 m. D. 341. 4.
ἀπειλίω. m. D. 341.
ἄπειρος, ἀπείρωξ ἔχιν. m.
 G. 335.
ἀπεννίζοντο. 440.
ἀπεχθάνομαι. stt. 393. 8.
ἀπέχω. m. G. 337.
ἀπιστέω. m. D. 341 — μή
 en Inf. 427.
ἀπλοῦς. decl. 108 — Comp.
 127.
ἀπό = *ἀπο*. 17 — 250 —
 m. G. 313, 2 — *ἀφ'* οὐ.
 383.
ἀποδίδενμι. m. 2. A. 328.
ἀποδιδράσκω. m. A. 325.
ἀποδίδωμι. Bet. bl. 103 —
 m. G. 334.
ἀποδύνω. A. II. 263.
ἀποκρύπτομαι. m. 2. A. 328.
ἀπολαύω. F. M. 238 —
 augm. 250 — m. G. 332.
ἀπόλλυμι. Bet. bl. 102 —
 stt. 278. 3.
Ἀπόλλων. voc. 74 — A. 94.
ἀπολογέομαι. Bet. bl. 106
 — augm. 250.
ἀπολύω. m. G. 333 — μή
 en Inf. 427.
ἄπονεσθαι. 435.
ἀπονοίω. Bet. bl. 105.
ἀποπέμπω. Bet. bl. 103.
ἀπορίω. Bet. bl. 106.
ἀποστρέφω. m. 2. A. 328
 — m. G. 336.
ἀποσυγχάνω. 335.
ἀποφαίνω. Bet. bl. 103.
ἀποφεύγω. m. G. 333.
ἀπόχη. 280. A. 2.
ἄπτομαι. m. G. 332.

ἄρα. elisio. 19 — 431. 3.
 ἄρα. elisio. 19 — ἄρ' οὐ,
 μή. 373 — 431. 4.
 ἀραρίσκω. Aor. 463, 470.
 ἀρίσκω. stt. 290. 1 — m.
 D. 341.
 (ἀρήν). 78.
 ἄρης. decl. 99 — bij Hom.
 450.
 ἀρι- 303.
 ἀριστεύς. D. Pl. 449.
 ἀριστεύω. m. G. 335.
 ἀριστο — 303.
 ἀρκέω. stt. 257.
 ἀρνέομαι. Bet. bl. 106 —
 ὡς οὐ, μή, μή οὐ. m.
 Inf. 427.
 ἀρώω. att. red. 249 — stt.
 257.
 ἀρπάζω. F. M. 238 — bij
 Hom. 463.
 ἄρπαξ. 131.
 ἄρτι. 304.
 ἀρώω. Bet. bl. 102.
 ἀρχαῖον, τό. adv. 309.
 ἀρχή: ἀρχήν, τὸ κατ' ἀρ-
 χάς. 309.
 ἀρχι — 303.
 ἄρχω. Bet. bl. 99, 100,
 104 en N°. 349 — m.
 G. 335 — m. Part. 412
 — ἀρχόμενος. 412.
 ἀσθενέω. Bet. 349.
 ἄσμενος. Comp. 131.
 ἀστήρ. 78.
 ἄσυν. decl. 89 — bij Hom.
 449.
 ἀτάρ. 431. 5.
 ἄτι. m. Part. 417.
 ἀτιμίη. 435.
 ἀτρέμας. 437.
 αὐ. 431. 6.
 αὐλλέω. augm. 246.
 αὐλιζώ. Bet. bl. 106.
 αὐξάνω. Bet. F. M. bl. 100,
 106 — stt. 293, 3.
 αὔριον. 304.
 αὐτίκα. 304 — m. Part. 419.
 αὐτόθεν. 306.
 αὐτόθεν. 306.

αὐτός. decl. 148 — Bet.
 166 — bij Hom. 456.
 αὐτός. decl. 167 — ταὐτό
 τοῦτο. 309 — m. D. 341
 — bij Hom. 456.
 αὐτόσε. 306.
 ἀφαίρεομαι. m. 2 A. 328.
 ἀφαιδέω. m. G. 335.
 ἀφειδέης. m. G. 335.
 ἀφικνέομαι. stt. 295, 3 —
 m. G. 335.
 ἀφύη ων. 28.
 ἀφνής-ων. 28.
 ἄχθομαι. Bet. bl. 105 —
 A. P. m. c. 259 — stt.
 296, 1 — m. D. 341.
 3, 5 — m. Part. 413.
 ἄχρι. 19 — 437.
 Βάδην. 304.
 βαδιζώ. F. M. 238.
 βαθύς. 453.
 βαίνω. F. M. 238 — stt.
 287, 2 — βέβηκα. 288,
 3 — Aor. mixt. 467.
 βάλλω. Opt. Plusqpf. 224
 — A. II. 266 — stt.
 284. 1.
 βασιλεύω. 242.
 βασιλεύς. 91 — Comp. 133
 — stt. 240, 241 — bij
 Hom. 449.
 βασιλεύω. m. G. 336 —
 Bet. 349.
 βίγ. 309.
 βιάζομαι. Bet. bl. 108. A. 2).
 βιβάζω. F. 261 — red.
 283. 2.
 βίβλος, ἡ. 30.
 βιβρώσκω. stt. 291. 3.
 βιδώ. F. M. 238 — stt.
 287, 3 — βίομαι. 466.
 βλάπτω. red. 248. A. 1
 — A. II. 266 — m. A.
 324.
 βλαστάνω. red. 248. A. 1
 — stt. 293, 6.
 βλέπω. F. M. 238.
 βλίττω. st. 253.
 βλώσκω. stt. 284. 5.

βοάω. F. M. 238.
 βόσκω. stt. 296. 14.
 βούλομαι. Dep. bl. 105 —
 augm. 245 — stt. 296,
 2 — ἐβουλόμην ἄν. 359.
 βούς. A. 72 — Voc. 73 —
 decl. 92 — st. 240 —
 bij Hom. 449.
 βοάω, μέγα. 309.
 βραδύς. 454.
 βροτός. 444.
 βύνη, βυνέω. 242.
 Γαῖα = γῆ. 437.
 γάλα. decl. 99.
 γαμέω. stt. 268.
 γάρ, ἔστι. 17 — 431. 7.
 γαστήρ. decl. 77.
 γέ encl. 13 — elisio. 19 —
 431. 8.
 γελάω. F. M. 238 — stt.
 256.
 γέμω. m. G. 336.
 γένος. st. γενεσ. decl. 244.
 γεραίος. Comp. 126.
 γέρας. 93.
 γεύω. Bet. bl. 102 — m.
 G. 332.
 γηΐεω-γέγηθα. stt. 297. 3.
 γῆρας. 93.
 γηράσκω-γηράναι. 287 A.
 — stt. 290. 6.
 γίγνομαι. A. II. 265 —
 stt. 286. 1 — γενόμενον
 ἐπ' ἐμοί. 309 — m. Adv.
 318. 7 — τὸ γιγνόμενον.
 410.
 γινώσκω. stt. 287. 4 —
 m. Part. 414.
 γλυκός. Comp. bij Hom.
 454.
 γνώμη. decl. 29 — γνώμην
 ἐμήν. 309.
 γνωρίζω. red. 248. 4 —
 F. 261.
 γόνυ. 99. bij Hom. 450.
 γούν. 431. 9.
 γραῦς. A. 72 — Voc. 73
 Decl. 92 — bij Hom.
 449.

- γράφω. Bet. bl. 103 — red. 248. 4 — stt. 262 — A. II. 266 — m. G. 333 — Bet. 346.
 γυμνός. m. G. 336.
 γύνη. 99.
- Δα- 303.
 δαίρ. Voc. 74.
 δαί, τῇ. 452.
 δάκνω. stt. 295, 2.
 δάκρυον. 98.
 δᾶς. Acc. 53.
 δαπανάω. Bet. bl. 106.
 δαρδάνω. ἱδραθον. 284. A. 1 — stt. 293, 7.
 δασύς. m. G. en D. 336.
 δέ. elisio 19 — 431, 10.
 -δε. encl. 13.
 δέδξα, δέδξασσομαι, δέδ-
 ξα. 441.
 δέδοικα. 289, 5.
 δέι. stt. 296, 3 — δέον.
 309 — ἱδέ. 359 — Constr.
 408, 5.
 δείδω. stt. 289, 5 — δφείσθ.
 433 — ἱδδισεν = ἱδφει-
 σεν. 440, nota.
 δείκνυμι. stt. 269, enz.
 δείνα. 173.
 δεινός = δφεινός. 433 —
 δεινόν ἴστι μή οὐ. 429.
 δέμω. stt. 284, 6.
 δένδρον. decl. 97.
 δέομαι. Dep. bl. 105 — stt.
 296, 3 — m. G. 336.
 δέπας. decl. 89.
 δέρω. A. II. 266.
 δέσμος 97 — bij Hom. 551.
 δέω ik bind. stt. 253 —
 contr. 260.
 δέω ik mis. stt. 296, 3 —
 ἱδέσθαι ὀλίγον etc. 359 —
 τοσούτου δέω . . .
 ὥστε. 377. A. 2 — ὀλί-
 γον etc. δέιν. 402. A. δέω.
 296, 3.
 δέην. 441.
 δή, δῆθεν, δῆπου, δῆτα.
 431, 11.
- δῆλός εἰμι. 408, 2 — δῆ-
 λον ὅτι. 371, 4.
 δηλόω. Bet. bl. 101 —
 δηλόω. 242.
 Δημήτηρ. decl. 77.
 δημοσίη. 309.
 δῆω. Fut. 466.
 διά. 250 — m. G. en A. 316.
 διαβαίνω. Bet. bl. 101.
 διαγίγνομαι. m. Part. 411.
 διάγω. Bet. bl. 101 — stt.
 282, 4 — m. Part. 411.
 διατρώ. Bet. bl. 106.
 διαλέγω. Bet. bl. 106 —
 m. D. 341, 4.
 διαλλάττω. Bet. bl. 106.
 διανέμω. Bet. bl. 103.
 διανοίωμαι. Bet. bl. 105.
 διατρίβω. m. Part. 411.
 διαφέρω. m. G. 338.
 διάφορος. m. D. 341.
 διδάσκω. Bet. bl. 103 —
 red. 283, 2 — stt. 292,
 2 — m. 2 A. 328.
 διδράσκω. stt. 287, 5.
 δικάζω. st. 253 — m. G.
 333 — ἱδικασάμην. 439.
 δικαίως εἰμι. 408, 3 — οὐ
 δίκαιον μή οὐ. 429.
 δικαίω. F. M. 238.
 δίκη. m. G. 311.
 δίοτι. 372.
 δίχα. 309 = διχθά. 437.
 διψάω. Contr. 260 — m.
 G. 335 — met lange vo-
 caal. 474.
 διώκω. F. M. 238 en A. —
 m. G. 333.
 δοκέω. stt. 297, 1 — δό-
 ξαν τοῦτο etc. 309 — ἐμοὶ
 δοκίμ. 402. A. — constr.
 408, 4.
 δόρυ. 99.
 δουλεύω. m. D. 341.
 δουλιχόχειρος. 435.
 δράω. stt. 255 — A. m. G.
 259 — εὖ m. A. 324 —
 m. lange vocaal 474.
 δρόμω. 309.
 δρόσος, ἡ. 30.
- δύναμαι bij Superl. 137 —
 Dep. bl. 105 — augm.
 245 — stt. 280, 5 —
 acc. 280. A. 1 — μέγα.
 309 — ἱδυνάμην ἄν. 359.
 — οὐ δύναμαι μή οὐ.
 429.
 δυνατὸν ὄν. 309.
 δόο. decl. 142.
 δυο- 303.
 δυστυχεύω. augm. 251.
 δώω. stt. 254 — ἱδω en
 Bet. 287, 6 — Aor. mixt.
 467.
 δώ. 452.
 δωρεάν. 309.
- Ἐάν na σκοπεῖν, ὁρᾶν.
 375. A. — 387.
 εἶω. augm. 247 — stt. 255.
 εἶαντοῦ. decl. 149.
 ἐγγύς. 311 — m. D. 341.
 ἐγείρω att. red. ἐγρήγορα.
 249 — A. II. 266 —
 stt. 285, 1 — ἐγρήγορε.
 289, 9.
 ἐγκαλέω τινι. 333.
 ἐγκομίζω. F. M. 238 —
 augm. 250. A.
 ἐγκρατής. m. G. 336.
 ἐγώ-μοί, μοί, μέ encl. 13
 — decl. 147 — bij Hom.
 456.
 ἐφέλδομαι. 441.
 ἐφέλδω. 441.
 ἐφέλλομαι. 441.
 ἐφφάδε. 441.
 ἔφος. 441.
 ἐζομαι, σέδομαι. 242. 243.
 ἐθίλω. stt. 296, 4.
 ἐθίζω - σφ. 239 — augm.
 247 — stt. 298, 1.
 εἰ aton. 12. 17 — na θαν-
 μάζω. 372 — vrag. 373
 — εἰ καί, εἰ μὴ ἄρα, εἰ
 γάρ 393 — εἰ κέ. 433.
 εἰαρινός. 435.
 εἶβω. 437.
 ἱδον. 288, 4.
 εἶθε. utinam. 363.

- εικάζω. m. D. 341.
 εἰκῆ. 309.
 εἴπω. m. G. 337.
 εἰκών. 97.
 εἶλω, εἶλω, εἶλω, εἶλω-
 σα. 244.
 εἶμι. 199 — encl. 13 — voor
 ἔσμι 244 — τῷ ὄντι. 309
 — m. Adv. 318, 7 —
 ἐστὶ verzwegen. 318, 9
 — τὰ ἅντα. 410 — bij
 Hom. 475.
 εἶμι. 281 — bij Hom. 476.
 εἶπερ. 393.
 εἶπον. 249, 282 — εἰπέ.
 264 — συνέλοντι εἰπεῖν.
 340, 2. c — (ὥς) ἀπλῶς,
 συντόμως, συνέλοντι εἰ-
 πεῖν. 402. A.
 εἶργνυμι. stt. 278, 8 — m.
 G. 337.
 εἶργω. augm. 246.
 εἶς. aton. 12 — 250 — m.
 A. 315. 8 — εἰς ὃ κτε(ν)
 483.
 εἰσβάλλω. Bet. bl. 100.
 εἰσπράττω. m. 2 A. 328.
 εἶσω. 306, 311.
 εἶτα. elisio. 19 — 304.
 εἶτε — εἶτε. 373.
 εἰωθα. 247 — stt. 298, 1.
 ἔκαστος. m. art. 165 —
 Bet. 171.
 ἐκάστοτε. 307.
 ἐκάτερος. m. art. 165 —
 Bet. 171.
 ἐκατέρωστε. 307.
 ἐκβάλλω. Bet. bl. 101.
 ἐκδύω. m. 2 A. 328.
 ἐκτεῖ, ἐκτίσε. 306.
 ἐκτίνος. 148 — decl. en
 gebr. 163, 164 — bij
 Hom. 456.
 ἐκκόπτω. Bet. bl. 101.
 ἐκλείπω. Bet. bl. 101.
 ἐκπίπτω. Bet. bl. 101.
 ἐκπλήττω. Bet. bl. 101 —
 stt. 298, 6 — m. D.
 341, 5.
 ἐκποδών. 309.
 ἐκοντι. 304.
 ἐκφεύγω μή m. Inf. 427.
 ἐκών. 114 — εἶναι. 402. A.
 — bij G. Abs. 416. d.
 ἐκτός. 311.
 ἐλαττόμαι m. G. 338.
 ἐλαύνω. Bet. bl. 101 —
 att. red. 249 — stt. 256
 — F. 261.
 ἐλέγχω. att. red. 249.
 ἐλευθερός m. G. 336.
 ἐλευθερώ m. G. 336.
 ἐλίττω. augm. 247.
 ἔλκω. augm. 247 — stt.
 298, 10.
 ἐλλείπω m. G. 338.
 ἐλλισάμην, ἐλλίσσετο. 440,
 nota.
 ἐλπίζω, ἐλπίδω. 242 —
 st. 253.
 ἐμαιοῦ. decl. 149.
 ἐμβάλλω. Bet. bl. 101.
 ἐμέω. stt. 257.
 ἐμμορε. 440, nota.
 ἐμός. gebr. 150.
 ἐμπειρος, ἐμπείρως ἔχειν
 m. G. 335.
 ἐμπίπλημι m. G. 336.
 ἐμποδίζω. augm. 250. A.
 ἐμποδών. 309 — m. G.
 337 — εἶναι μή en Inf.
 427.
 ἐμπροσθεν. 311.
 ἐν. at. 12 — in samenstel-
 ling. 39, 43, 250 — m.
 D. 314 — ἐν ᾧ 383 —
 bij Hom. 482.
 ἐνανγιός, τοῦναντιόν etc.
 309, 311 — m. D. 341.
 ἐναντιόμαι. Dep. bl. 105.
 ἐνδοθεν. 306.
 ἐνδον. 306.
 ἐνδύω m. 2 A. 328.
 ἐνεδρεύω. augm. 250. A.
 ἐνεκα. 311.
 ἐνήνοθε. 463.
 ἐνθα. 308.
 ἐνθάδε. 306.
 ἐνθεν. 308.
 ἐνθίνδε. 306.
 ἐνθνήμω. Dep. bl. 105 —
 m. G. 335.
 ἐνίστι. 304.
 ἐννέπω. 438.
 ἐννοίω. Bet. bl. 106.
 ἐνοχλῶ. augm. 250 A.
 ἐνοχος m. G. 333.
 ἐνταῦθα. 306.
 ἐντεῦθεν. 306.
 ἐντός. 311.
 ἐντρίποιμαι m. G. 335.
 ἐξ. at. 12 — 250 — m. G.
 313, 3 — ἐξ οὗ. 383.
 ἐξαπίνης. 309.
 ἐξαρκέω. F. 261.
 ἔξαρον εἶναι μή m. Inf.
 427.
 ἔξεστι. 17 — m. D. 341 —
 ἐξήν. 359.
 ἐξετάζω m. 2 A. 328.
 ἐξῆς. 309.
 ἐξείναι. Bet. bl. 101.
 ἔξω. 311.
 ἔοικα. augm. 247 — 289, 8
 — εἰκός 309 — m. D. 341.
 ἔολπα. augm. 247.
 ἔοργα. augm. 247.
 ἐορτάζω. augm. 247.
 ἐός, ἐφός bij Hom. 456.
 ἐπαινέω. F. M. 238 — stt.
 258 — F. 261.
 ἐπεί. 435 — κεν. 483 cau-
 saal 372 — temporeel 383.
 ἐπείγω. Bet. bl. 106.
 ἐπειδή. 431, 11 — causaal
 372 — temporeel 383.
 ἐπειτα. 304.
 ἐπεφνον. 285, 3 — 463.
 ἐπι, ἐπι. 17 — 250 — m.
 3 casns. 317, 15.
 ἐπιβουλεύω. F. M. Bet. bl.
 100, 104.
 ἐπιδείξω. 335.
 ἐπιδόξος εἶμι. 408, 3.
 ἐπιθυμέω m. G. 335.
 ἐπικαίριος εἶμι. 408, 3.
 ἐπιλανθάνομαι m. G. 335
 m. Part. 414.
 ἐπιλήσμων. Comp. 131 —
 m. G. 335.

- ἐπιλείπω m. A. 325.
 ἐπιλλίγδην. 440.
 ἐπιμελής m. G. 335.
 ἐπιμέλωμαι. Dep. bl. 105 —
 stt. 296, 7 — m. G. 335.
 ἐπινοέωμαι. Bet. bl. 106.
 ἐπιορκέω. F. M. 238. A. —
 augm. 250 A — m. A.
 325.
 ἐπίσταμαι. Dep. bl. 105 —
 augm. 250 A. — stt. 280,
 6 — acc. 280. A. 1 —
 τι. 335 — m. Part. 414.
 ἐπιστήμων m. G. 335.
 ἐπιτήδεός εἰμι. 408, 3.
 ἐπίτονος. 435.
 ἐπιχειρέω. augm. 250 A.
 ἔπομαι, σέπομαι. 243 —
 augm. 247 — ἐσπόμην.
 265 — m. D. 341, 4 —
 438.
 ἐπριάμην. 280, 8 — acc.
 280. A. 1.
 ἔπω, ἔπον. 438.
 ἔραμαι. Dep. bl. 106 — stt.
 280, 7.
 ἐράω. stt. 256 — m. G. 335.
 ἐργάζομαι. Bet. bl. 108, A.
 2) — F. 241 — augm.
 247 — red. 248, 4.
 ἔργω, ἔργῳ. 309.
 ἐρείδω. att. red. 249.
 ἐρείπω. Aor. bij Hom. 463.
 ἐρέτω. st. 253.
 ἔρημος m. G. 336.
 ἐρι — 303.
 ἐρίζω m. D. 341, 4.
 (ἐρομαι). 296 — m. 2 A.
 328.
 ἔρπω, σέρπω. 243 — augm.
 247 — stt. 298, 10.
 (F)ἔρύω. Fut. 466.
 ἔρρω, ἔερρω, ἔερσα. 244.
 ἔρρωμένος. Comp. 133.
 ἐρυθρίω. stt. 255.
 ἔρχομαι. att. red. 249 —
 ἰλθί. 264 — 199.
 ἐσθίω. att. red. 249 — stt.
 298, 2 — m. G. 332.
 ἔσσωμαι. 440, nota.
- ἔστε. 383.
 ἐστí. encl. 13 — anastro-
 phe. 17 — ἔστιν ὅτε. 304,
 396 — ἔστιν οὐ, ἐνθα,
 ᾗ, οὐκ ἔστιν ὅπως. 396.
 ἐσιάω. Bet. bl. 106 —
 augm. 247.
 ἔτερος. 168, 169.
 ἐτέρως. 307.
 ἔτετμε. 463.
 ἐτησίαί-σιων. 28.
 ἐτήσιος-σιων. 28.
 ἐτι elisio. 19, 304 — ἐξ
 ἐτι τοῦ, ἐτι μὲν δέ. 304.
 εὐ — 303.
 εὐ. 104.
 εὐδαιμονίζω. m. G. 337.
 εὐδιος. Comp. 125.
 εὐδοκίμew. augm. 251.
 εὐεργετέω. augm. 251 —
 m. A. 324.
 εὐθύς. 304 — τὴν εὐθείαν.
 309 — m. Part. 419.
 εὐκλείη. 436.
 εὐλαβέομαι. Dep. bl. 105
 — m. A. 325.
 εὐλογέω m. A. 324.
 εὐννητος. 440.
 εὐνους. m. D. 341.
 εὐπλοίη. 436.
 εὐπορέω. m. G. 336.
 εὐρίσκω. Bet. bl. 102 —
 augm. 246 — εὐρέ. 264
 — εὐρον. 265 — stt.
 292, 3.
 εὐρύς. 453.
 εὐτέ, εὐτέκεν. 483.
 εὐχομαι. augm. 246 — m.
 D. 341.
 εὐφραίνω. Dep. bl. 106.
 εὐωχέω. Dep. bl. 106.
 ἐφεξής. 309.
 ἐφίεσθαι m. G. 335.
 ἐφ' ὅτε. bl. 214.
 ἐχθές. 304.
 ἐχθρος. Comp. 130 — m.
 D. 341.
 ἔχω, ἔξω. 37 — Bet. bl.
 101, N°. 349 — σέχω.
- 243 — augm. 247 —
 ἔσχον 265 — stt. 298, 3
 — m. G. 332 — ἔχων
 μετ 421. A. 2.
 ἔψω. stt. 296, 16.
 ἔως ἄν = εἰς ὃ κε(ν). 483
 — ἔως tijdbepalend. 383.
- Φαλίσκομαι. 241.
 Φάναξ. 448.
 Φανδάνω. 440.
 Φεαρ. 239, 440.
 Φεαρνός. 435.
 Φείκοσι. 441.
 Φείκω. 441.
 Φεῖο, Φέο, Φοί, Φέ. 441.
 Φέκαστος. 441.
 Φέλδομαι. 441.
 Φερ- 441.
 Φεργάζομαι. 241.
 Φέργον. 239, 441.
 Φέργω. 441.
 Φερώ. F. 466.
 Φεσπέρα. 239.
 Φέσπερος. 441.
 Φεσθής. 239 — 441.
 Φιδ- 441.
 Φιδρώω. 474.
 Φίον. 441.
 Φίς. 441.
 Φοῖκος. 441.
 Φοικαδι-θεν-θι. 455.
 Φοῖνος. 1, 239, 441.
 Φός. 441.
 Φρήγνυμι. 240.
 Φριγέω. 240.
- Ζα- 303.
 Ζάκυνθος. 435.
 Ζάω. contr. 260 — stt.
 287, 3.
 Ζάλεια. 435.
 Ζεύγνυμι. stt. 278.
 Ζεύς. 99.
 Ζέω. stt. 257.
 Ζηλώω m. G. 337.
 Ζητέω. red. 248, 4.
 Ζύγον. 242.
 Ζώννυμι. stt. 279, 7.
 Ζώω. 474.

- *Η bij Comp. 138 — άλλο
τι ἢ, πότερον, πότρε ἢ
373 — 431, 14.
ἢ at. 12.
ἢ vragend 373 — 431, 13.
ἡβάσκω. stt. 290, 7.
ἡβάω. 474.
ἡγέομαι m. 2 A. 328 — m.
G. 334, 335. bl. 233.
ἡδη. 304.
ἡδομαι. Dep. bl. 106 — m.
Part. 413.
ἡδύς. decl. 111 — Comp.
130.
ἡκω. Bet. 346.
ἡλικός. 189 — gebr. 193.
ἡμαθόεις. 436.
ἡμεδαπός. 198.
ἡμέτερος. gebr. 150.
ἡ μήν. 402.
ἡμι- 303.
ἡμος. 455.
ἡμός (ἄμός). 456.
ἦν = ἔαν. 387, nota.
ἠνεμόεις. 436.
ἠνίκα. 308 — temporeel 383.
ἠνίοχος. 451.
ἦος. 455.
ἦπαρ. 99 p. — 242.
ἦρ. acc. 53.
Ἡρακλῆς. decl. 84.
ἠρόμην. 296, 5.
ἦρος. decl. 85.
ἦσυχος. Comp. 125.
ἠττάομαι. Dep. bl. 105 —
augm. 246 — m. G. 338
— Bet. 346 — m. Part.
412.
ἦτων εἶναι m. G. 338.
ἦύς. 453.
ἦχώ. decl. 85.
ἦώς. 447.
Θάλλω. P. II. 266.
θάμα. 309.
θάπτω-ἐτάφην. 37 — 266.
θαρρέω m. A. 325.
θάρσος. 444.
θαυμάζω. F.M. 238 — st. 253
m. G. 337 — εἰ 372 A. 1.
θέρομαι, θέρσομαι. 244.
θίω. F. M. 238 — stt. 255.
θηράω. F. M. 238 — m.
A. 325.
θηρεύω. F. M. 238 — m.
A. 325.
θιγγάνω. stt. 294, 6 — m.
G. 332.
θνήσκω-τέθνασι. 36 — Bet.
bl. 104 — stt. 284, 2 —
τέθνηκα. 288, 2 — Bet.
346.
θραύω. P. A. m. c. 259.
θρίξ, τριχός, θρίξι. 37.
θρύπτω, ἐθρύφην. 37.
θρώσκω. stt. 284, 7.
θυγάτηρ. 77.
θυμός. Dep. bl. 107.
θύρασι, -ζει, -θεν. 306.
θύω. stt. 254 — ἐτύθην. 36.
Ἰα = μία. 437.
ἰάομαι. Bet. bl. 108 A. 2).
ἰάπτω. 242.
ἰδία. 309.
ἰδιος. 341.
ἰδρις. decl. 119 — m. G.
335.
ἰδρώς. 447.
(-)ιδρώω. 474.
ἰζάνω, ἰζω. stt. 298, 4.
ἱημι. Bet. bl. 101 — σέσεκα
244 — augm. 247 — 270.
ἰθύς. 437.
ἰκετεύω. augm. 246.
ἱκμενος. 441.
ἰκνέομαι. stt. 295, 3.
ἱκω. Aor. mixt. 467.
ἰλάσκομαι. stt. 290, 8.
ἰλεως m. D. 341.
ἰμάττω. st. 253.
ἰμείρω. Dep. bl. 106.
ἵνα. elisio 19 — fīnaal 378
— ἵν' ἄν 379, 3 —
431, 15.
ἴσος. Comp. 125 — m. D.
341.
ἰσώω. m. D. 341.
ἴστημι. Bet. bl. 102 en bl.
160 — σίστημι, ἰσεστήκη
244, 248, A. 2 — augm.
247 — Conj. 270 — ἴσ-
τηκα. 288, 1.
ἱστορέω m. 2 A. 328.
ἰσχυαίνω. 267.
ἰσχύω. augm. 246.
ἰσχω. 286, 3.
ἰχθύς. decl. 92.
Καθάπερ. 309.
καθάρως m. G. 336.
καζέζομαι. stt. 298, 4.
κάθημαι. 298, 4.
καθίζω. F. 261 — stt.
298, 4.
καθίστημι m. 2 A. 328.
καί-εστι. 17 — καί εἰ, 393
— m. Part. 420 — 431, 16.
καίπερ m. Part. 420.
κακολογέω m. A. 324.
κακοποιέω m. A. 324.
κακός. Comp. 132 — bij
Hom. 454.
κακουργέω m. A. 324.
καλέω. Opt. Plusqpf. 224
— F. 261 — stt. 284, 9
— m. 2 A. 328 — κέ-
κλημαι. Bet. 346.
καλός. Comp. 132.
καλύπτω. st. 253.
κάμνω. stt. 284, 3 — m.
Part. 412.
κάμπτω. P. p. 262.
κᾶν = καί ἄν. 20 — 393.
κάρη. 450.
καρτερέω m. Part. 412.
καρτερός. 444.
κάρτος. 444.
κατά. 250 — m. G. en A.
316, 11.
καταγελᾶω. Bet. bl. 104 —
m. G. 337.
κατακαίνω. A. II. 266.
κατακλίνω. Bet. bl. 106.
καταλαμβάνω. met Part.
414.
καταλλάττω. Bet. bl. 106
— m. D. 341, 4.
καταντικρύ. 311.
καταντιπέρας. 311.

- καταπλήττω. stt. 289, 6
m. D. 341, 5.
καταφρονέω m. G. 337.
κατοικίζω. Bet. bl. 107.
κατόπιν. 311.
κατόπισθιν. 311.
κάω. F. 240 — stt. 255.
κέ, κέν. 483 — indir. vraag
375 A.
κῆμαι. 276.
κῆνος. 456.
κείρω. Bet. bl. 102 — ἐκέρσα
244.
κείω. F. 466.
κεκορυσμένος. 441.
κίεραγα. 289, 6.
κέκτημαι. Conj. Opt. 224 —
Bet. 346.
κέλευθος. 451.
κελεύω. P. A. m. c. 259 —
m. A. 340.
κίλλω. Aor. 470.
κίλομαι. Aor. 463.
κενός m. G. 336.
κεράννυμι. stt. 279, 1 —
κίεραμαι 286 3) — m.
D. 341, 4.
κέρας. 93.
κερδαίνω. 267.
κεύθω. Aor. 463.
κήδομαι m. G. 335.
κῆρ. acc. 53.
κινέω. Bet. bl. 106.
κλάζω. 464.
κλῆω. stt. 256 — P. A.
m. c. 259.
κλᾶω. stt. 255 — F. 261.
κλείς. 99.
κλείω, κλῆω. P. A. m. c.
259.
κλέπτῃς. Comp. 131.
κλέπτω. F. M. 138 — P.
262 — A. II. 266.
κληρονομέω. m. G. 335.
κλίνω. red. 248, 4 — stt.
268.
κλύω. Aor. 463 en 469.
κνώω. contr. 260.
κοιλαίνω. 267.
κοιμάω. Bet. bl. 106.
κοινῶ. 309.
κοινολογέω. Bet. bl. 106.
κοινός m. D. 341.
κολάζω m. G. 333.
κολλάω. stt. 256.
κομιδῶ. 309.
κόπτω. Aor. II. 266.
κορέννυμι. stt. 279, 10 —
m. G. 336.
κορύττω, κορύθω. 242 —
st. 253.
κραδίη. 444.
κράζω, κράγω. 242 — red.
248, 4 — st. 253 — P.
II. 266.
κρατέω. red. 248, 2 —
μέγα. 309 — m. G. 335
— Bet. 246 — m. Part.
412.
κρατιστεύω m. G. 335.
κρέμαμαι. stt. 279, 2 —
acc. 280. A. 1.
κρεμάννυμι. stt. 279, 2.
κρίνω. stt. 268 — m. 2 A.
328 — m. G. 333.
κρούω. P. Aor. m. c. 259.
κρύβδην. 304.
κρύφα. 311.
κτάομαι. Conj. Opt. 224 —
red. 248. A. 3 — κτη-
σάμενος met. 421. A. 2.
κτείνω. P. II. 266 — stt.
298, 5.
κτείς. 99. p.
κτίζω. red. 248, 4 — F. 261.
κυδρός. 454.
κυκλών. 447.
κύκλω. 309.
κύριος m. G. 335.
κύρω. Aor. 470.
κύων. 99.
κώας. 449.
κωλύω m. G. 337 — μή
m. Inf. 427.
Λάγνος. Comp. 131.
λαγχάνω. red. 248, A. 4
— stt. 294, 3 — m. G.
335 — Aor. bij Hom.
463.
λαγώς. 447.
λαῖρα. 309, 311.
λάζομαι. Aor. 463.
λάλος. Comp. 131.
λαμβάνω. red. 248. A. 4 —
λαβέ. 264 — stt. 294, 1
— m. G. 332 — m. Part.
414 — λαβών, met. 421
A. 2 — ἑλλαβε. 440 nota.
λανθάνω. stt. 294, 2 —
m. A. 325 — m. Part.
411 — Aor. bij Hom. 463.
λαός. 447.
λᾶς. acc. 53.
λέγω-εὖ. Bet. bl. 104 —
λέγονται 242 — εἰρηκα.
248, A. 4 — εἶπον 249,
282 — εἶπέ 264 — stt.
282 — μέγα. 309 — εἰρη-
μέων, λεγόμενον. 309 —
εὖ m. A. 324 — m. 2 A.
328.
λείβω = εἰβω. 437.
λείπω. A. II. 265 — P. II.
266 — m. Part. 412.
λεχ- Aor. mixt. 467.
λευκαίνω. 267.
λεύω. A. m. c. 259.
λήγω m. Part. 412.
λητούς. 447.
λοιδορέω. Bet. bl. 107.
λοιπόν, τὸ. 309.
λυπέω. Bet. bl. 107 — m.
D. 341, 5.
λύω. Bet. bl. 102 — stt.
254 — m. G. 336 — Aor.
bij Hom. 469.
λωβάομαι m. A. 324.
Μά, οὐ μὰ Δία. 431, 17.
μαιμάω. 474.
μαίνομαι. Dep. bl. 105 —
stt. en bet. bl. 107, 1 —
Aor. II. 266.
μακαρίζω m. G. 337.
μακρός. Comp. 132. — μα-
κράν. 309.
μαλά bij Comp. 136 —
μᾶλλον. 242, 309.
μαλθακός. 437.

- μανθάνω. stt. 293, 5 —
 m. Part. 414 — ἐμαθε
 440 nota.
 μάργυς. 99.
 μάχομαι. F. 261 — stt. 296,
 6 — m. D. 341, 4.
 Μεγαροὶ -άδε -όθεν. 306.
 μέγας. decl. 122 — Comp.
 132 — adv. μέγιστον. 309.
 μεθύσκω. stt. 290, 5.
 μεθύω. 254 — 290, 5.
 μειονεκτέω m. G. 338.
 μέλει. stt. 296, 7 — μέλον,
 μετάμελον 309 — μοί
 τινος. 335.
 μέλι. 99.
 μέλιττα, μέλιττα. 242.
 μέλλω. augm. 245 — stt.
 296, 8 — m. Inf. 352
 τὸ μέλλον. 410.
 μέλω, zie μέλει — μίμβλε-
 ται. 284. A. 2.
 μέμνημαι. Conj. Opt. 224
 m. Part. 414.
 μέμφομαι. Bet. bl. 106.
 μέν. 431, 10.
 μενοινάω. 474.
 μέντοι. 431, 18.
 μένω. stt. 268 — m. A. 325.
 μέρος, τι, τὸ ἐκόν etc. 309.
 μεσσηγύ. 437.
 μέσ(σ)ος. 439.
 μεστός m. G. 336.
 μετά, μέτα. 17 — 250 —
 m. 3 casus. 316, 13.
 μεταδίδωμι m. G. 335.
 μεταμέλει μοι m. Part. 413.
 μεταμέλομαι m. Part. 413.
 μεταξὺ. 311 — m. Part. 419.
 μέτεστί μοι τινος. 335.
 μέτεχω m. G. 335.
 μέτοχος m. G. 335.
 μέχρι. 19 — 311 — οὐ
 383 — 437.
 μή, ἔστι. 17 — vrag. 373
 final. 478 — m. Indic.
 380. A. 3 — na verba
 van vreezen. 381 — gebr.
 425.
 μηδέ. 431, 20.
 μηδεῖς. acc. 53 — decl.
 143 — gebr. 425.
 μηδέποτε. 304.
 μηδεπώποτε. 304.
 μηδέτερος. 170.
 μηκέτι. 304.
 μήν. 431, 19 — ἡ μήν. 402.
 μήπω. 304.
 μητέ. 431, 21.
 μήτηρ. 77.
 μητιέτα. 446.
 μίγνυμι. stt. 278, 2 —
 341, 4 — Aor. bij Hom.
 469.
 μικρός. Comp. 124 — μι-
 κροῦ, μικρόν, μικρά. 309.
 μινύσκω. stt. en Bet. bl.
 107, 2 en N°. 291, 1 —
 red. 248. A. 3 — m. G.
 335 — m. Part. 414.
 μίννω. 286, 3.
 μισθώω. stt. 254 — m. G.
 334.
 μνάομαι. 474.
 μνήμων m. G. 335.
 μόσσυ. 97.
 μῶν. 373.
 Ναῦς. A. 72 — Voc. 75
 — D. Pl. 80 — decl.
 99 — bij Hom. 450.
 νεικίω. 474.
 νέμω, ἐνεμσα. 244 — stt.
 268.
 νέρπον. 240.
 νεφεληγερέτα. 446.
 νέω ik zwem. F. M. 238.
 A. — F. 240, 244 —
 stt. 255 — F. 261.
 νέω ik hoop op. stt. 259, 5.
 νή, ναὶ μὰ Δία. 431, 17.
 νηλής. 453.
 νηός. 447.
 νίζω, νίπτω. st. 253.
 νικάω. Bet. 346 — m. Part.
 412.
 νομίζω F. 261 — m. 2A. 328.
 νόσφι(ν). 21.
 νύν encl. 13 — νν. 21 —
 431, 22.
 νῦν, ἔστι. 17 — 304 —
 τὸ νῦν. 309 — 431, 22.
 νυνδῆ. 304.
 νοίτερος. 456.
 Ξηραίνω. P. p. 268.
 'Ο at. 12 — Bet. 25 —
 τὰ μὲν, τὰ δέ. 309 —
 met verzwegen subst.
 320 — bij Hom. 456.
 ὀγδοεως. 241.
 ὀδε deel. 159 — gebr. 162
 — ὀδί. 163 — bij Hom.
 456.
 (ὀδύσσομαι) 463.
 ὄεις. 241.
 ὄζω. att. red. 249 — stt.
 296, 17 — ἡδύ etc. 309.
 ὅθεν. 308.
 οἰγνυμι. stt. 278, 9.
 οἶδα. 288. 4. B. — εὖ οἶδ'
 ὅτι, ἴσθ' ὅτι. 371, 4 —
 m. Part. 414.
 Οἰδιππος. 96.
 (F) οἶκαδε -οθεν -οδι. 455.
 οἰκέω. Bet. bl. 101 — m.
 A. 325.
 οἰκίος m. D. 341.
 οἶκοι -αἶε -οθεν. 306.
 οἰκτεῖρω m. G. 337.
 οἰκτρός. Comp. 130.
 οἶνοχοῖω. augm. 247. 2).
 οἰμώζω. F. M. 238 — st.
 253.
 οἶομαι. Dep. bl. 105 — stt.
 296, 9.
 οἶος. 189, 193, 196 — τε
 εἶναι. 197 — οἶον, οἶα.
 197 — οὐδὲν οἶον. 197
 — bij Hom. = ὅτι τοῖος.
 197 — οἶα νή m. Part.
 417 — οὐχ οἶόν τε μὴ
 οὐ. 429.
 οἶχομαι. stt. 296, 10 —
 Bet. 346 — m. Part. 411.
 ὀκνεῖω. 474.
 ὀλίγος. Comp. 132 — ὀλί-
 γου. 309.
 ὀλιγωρέω m. G. 335.

- ὀλισθάνω. stt. 293, 9.
 ὀλλυμι. att. red. 249 —
 P. II. 263 — stt. 278, 3
 — οὐλόμενος. 435.
 ὀλοῦζω. F. M. 238.
 ὀμῶ m. D. 341, 4.
 ὀμνυμι. att. red. 249 —
 stt. 278, 4 — m. A. 325.
 ὀμοῖος m. D. 341.
 ὀμοῖω m. D. 341.
 ὀμολογέω m. D. 341, 4.
 ὀμονοέω. 341, 4.
 ὀμόργνυμι. stt. 278, 10.
 ὀμός. 456.
 ὀμῶ. 309 — m. D. 341.
 ὀμῶς, ὀμῶς. 431, 23.
 ὄναρ. 100.
 ὄνειρος. 451.
 ὀνίνημι. Bet. bl. 102 —
 stt. 280, 1 — m. A. 324
 — m. G. 332.
 ὄνομά μοι ἔστι. 340. 2. A.
 ὄνομάζω m. 2 A. 328.
 ὄνομασι. 304.
 ὄπη. 308.
 ὀπηνίκα. 308.
 ὀπισθεῖν. 21 — 311.
 ὀπλίζω. Bet. bl. 107.
 ὀποδαπός. 198.
 ὀπόθεν. 308.
 ὀποι. 308.
 ὀποιος. 189, 193 — ὀπ-
 ποιός. 439.
 ὀπόσος. 189, 193.
 ὀποστισοῦν. 198.
 ὀπόστος. 198.
 ὀπότε. 308 — causaal 372
 — temporeel 383 — ὀπ-
 ποτε. 439.
 ὀπότερος. 180.
 ὀπου. 308.
 ὀπως bij Superl. 137 —
 308 — finaal 378 — m.
 F. en Aor. II. 380 —
 ἔστιν, οὐκ ἔστιν ὀπως.
 396 — 431, 24 — ὀπ-
 πως. 439.
 ὄρα μή m. Ind. 380. A. 3
 — m. Part. 414.
 ὄρώ. ἔτιδον. 241 — augm.
- 247 — ἰδέ 264 — εἶδον
 en stt. 288, 4 — ὀπωπα
 463.
 ὀργῶ. 309.
 ὀργίζω. Bet. bl. 107 — m.
 D. 341.
 ὀρέγω. m. G. 335 — 463.
 ὀρμάω. Bet. bl. 106 —
 ἀμβλύ, ὀξύ. 309.
 ὀρμίζω. Bet. bl. 107.
 ὄρνις. 96.
 ὄρνυμι, ὄρσω. 244. stt. 278,
 11 — Aor. m. red. 463
 — Aor. mixt. 467, en
 469 — Fut. 470.
 ὀρύττω. att. red. 249 —
 st. 253.
 ὀρφάνος m. G. 336.
 ὄς. pron. poss. gebr. 154
 — bij Hom. 5ος. 456.
 ὄς. artikel: καὶ ὄς, ἢ δ' ὄς.
 25.
 ὄς. relativum. decl. 174 —
 gebr. 175, 196 — at-
 tractio. 176, 177.
 ὀσάκις. 308.
 ὄσος. 189, 193 — ὄσφ:
 τοσοῦτω bij Comp. 195
 — ὄσος. 439.
 ὄσπερ. 174.
 ὄσσε. 452.
 ὄστις. decl. 185 — gebr.
 187 — ὄστισοῦν, ὄστις-
 δήποτε. 138 — bij Hom.
 457.
 ὀσφραίνομαι. stt. 293, 10
 — m. G. 338.
 ὄταν = ὅτε, εὐτέ κίν. 483.
 ὄτε. elisio. 19 — cum. 308
 causaal 372 — temporeel
 383 — bij Hom. 457 =
 εὐτε. 483.
 ὄτε zonder elisio. 19 — bij
 Superl. 137 — in objects-
 zinnen. 370 — voor de or.
 recta. 371 — causaal 372
 — 431, 25 — ὄττι. 439.
 οὐ. at. 12 — ἔστι. 17 —
 οὐκ, οὐχ. 21 — ἄρ' οὐ
 vragend. 373. — μή οὐ
- bij verba timendi 381 —
 gebr. 425 — μή οὐ m.
 Inf. 427 — 431, 26.
 οὐ ubi. 308.
 οὐ, οἶ, ἔ. encl. 13 — decl.
 147 — bij Hom. 456.
 οὐδαμῶς. 307 — gebr. 425.
 οὐδαμῶς. 307 — gebr. 425.
 οὐδα. 449.
 οὐδεῖς. acc. 53 — decl. 143
 — οὐδέν. 309 — gebr.
 425.
 οὐδέποτε, οὐδέπωποτε. 304
 — gebr. 425.
 οὐδέτερος. 170 — οὐδέτερα.
 309 — gebr. 425.
 οὐκέτι. elisio. 19 — 304 —
 425.
 οὐν. 431, 27.
 οὐκοῦν. 373 — 431, 28.
 οὐκοῦν. 431, 28.
 οὐνεκα. 372. A. 2.
 οὐπω. 304 — gebr. 425.
 οὐς. acc. 53 — decl. 99.
 οὐτάζω. augm. 246.
 οὐτε. 431, 20.
 οὐτι. 431, 26.
 οὐτος. decl. 160 — gebr.
 162 — οὐτοσί 163 — A.
 adverbialis. 309.
 οὕτω(ς). 21 — gebr. 162,
 307.
 ὀφείλω-ὄφελον. 265, 363 —
 stt. 296, 11.
 ὀφελος. 100.
 ὀφλισκάνω. stt. 293, 4 —
 m. G. 333.
 ὄφρα = ὁφρα. 243 — Bet.
 455 = ἵνα. 483.
 ὀφέ. 304.
 ὄφιος. Comp. 125.
- Παιδεύω. Bet. bl. 99, 103
 — stt. 254.
 παῖς. acc. 53.
 παῖω. 298, 6.
 πάλαι. 304 — τό. 309.
 παλαιός. Comp. 126.

- παν — in samenstelling.
 39, 43 — Bet. 363.
 παντάσασι(ν). 21 — 309.
 πανταχῶ. 307.
 πανταχοῦ -όσε -όθεν. 306.
 πάντως. 307.
 παρά. 250 — m. 3 casus.
 317, 16.
 παραβαίνω. Bet. bl. 101.
 πάρος. 240.
 παρανομέω. augm. 250. A.
 παράπαν, τὸ. 309.
 παραπλήσιος m. D. 341.
 παραχρήμα. 304 — ἐκ τοῦ
 309.
 παρέχω. Bet. bl. 103 —
 stt. 298, 3 — καλῶς πα-
 ρασχόν. 309 — m. 2 A.
 328.
 παροιῖω. augm. 250. A.
 παροξύνω. P. p. 268.
 πάρος = πρὶν. 483.
 πᾶς. quant. 40. A. — acc.
 40, 53 — Bet. 114 —
 πᾶς τις. 183 — πάντα.
 242 — τὰ πάντα, τὸ πᾶν.
 309 — 436.
 πάσχω. εὔ. Bet. bl. 104 —
 πέσθε. 289, 9 — stt.
 290, 3.
 πατάτω. 298, 6.
 πατήρ. Voc. 74 — decl. 77.
 πάτριος. 242.
 Πάτροκλος. 451.
 πάττω. st. 253.
 παύω. Bet. bl. 102 — m.
 Part. 412.
 παχύς. 454.
 πεῖζ. 309.
 πεισθαρχέω m. D. 341.
 πείθω. Bet. bl. 102 — stt.
 en Bet. bl. 107, 3 —
 stt. 262 — P. II. 266 —
 m. D. 341 — Aor. bij
 Hom. 463.
 πεινάω. contr. 260 — m.
 G. 335 — met lange vo-
 caal. 474.
 πειράομαι m. G. 335.
 πέλεκυς. 68 — 86 — 89.
 πέλομαι. 285, 3.
 πέμπω. P. 262.
 πένης m. G. 335.
 πεπαίνω. 267.
 πέπωται. 284. A. 1.
 πέπων. Comp. 131.
 πέρ. encl. 13 — 431, 29.
 περαιόω. Bet. bl. 102.
 πέρας, τὸ. 309.
 πέρθω. P. II. 266 — ἐπρα-
 θον. 284. A. 1.
 περί — πέρι. 17 — zonder
 elisio 19 — 250 — m.
 3 casus. 317.
 περιγίγνομαι m. G. 338.
 περίεμι m. G. 338.
 περιπαῖν m. Part. 414.
 πέρυσσε(ν). 21.
 πετάννυμι. stt. 279, 3 —
 πέταμαι. 286 3).
 πέτομαι. stt. 285, 2 —
 ἔπτην. 287, 11.
 πέτω. st. en stt. 253.
 πεύθομαι. 463.
 πῦ. encl. 13 — 308.
 πῦ. 13 — antw. 307, 308.
 πήγνυμι. stt. 278, 5.
 πηλάω. F. M. 238.
 πηλίκος. 189.
 πηνίκα. 308.
 πῆχυς. 68 — 86 — 89 —
 120.
 πίμπλημι. stt. 280, 2.
 πίμπρημι. stt. 280, 3.
 πίνω, πιθι. 287. A. — stt.
 298, 7 — m. G. 332.
 πιπράσκω. stt. 290, 4.
 πίπτω. st. 253 — F. 261
 — stt. 286, 2.
 πιστεύω. Bet. bl. 104 —
 m. D. 341.
 πλάζω. st. 253.
 πλακοῦς. 95.
 πλανάω. Bet. bl. 107.
 Πλαταιεύς. decl. 91.
 πλάττω. st. en stt. 253.
 πλέκω. stt. 262 — A. II.
 266.
 πλεονεκτέω m. G. 338.
 πλεονέκτης. Comp. 131.
 πλείω. F. M. 238 — stt.
 255 — F. 261 — m. A.
 325 — πλείω. 474.
 πλείως. 116 — m. G. 336.
 πληθέω m. G. 336.
 πλήν. 311.
 πλήρης m. G. 336.
 πληρόω m. G. 336.
 πλησιάζω m. D. 341.
 πλησιος. Comp. 125 — m.
 D. 341.
 πλήττω. red. 248, 4 —
 A. II. 265 — 298, 6 —
 Aor. bij Hom. 463.
 πλουτέω m. G. 336.
 πλούσιος m. G. 336.
 λοχμοί. 444.
 πλύνω. stt. 268.
 πλώω. 474.
 πνέω. F. M. 238 — red.
 248, 4 — stt. 255 —
 A. m. c. 259 — F. 261
 — πνέω. 474.
 πνίγω. Aor. II. 266.
 πνύξ. 99.
 ποδαπός. 198.
 ποθίν. encl. 13 — 308.
 πόθεν. 13 — 308.
 ποθίω. Bet. 349.
 ποί. encl. 13 — 308.
 ποί. 13 — 308.
 ποίω. Bet. bl. 100, 103 —
 εὔ 104 — κακῶς m. A.
 324 — m. 2 A. 328 —
 m. G. 334 — m. Part.
 412.
 ποιός. 197. ●
 ποίος. 189.
 πολεμέω m. D. 341, 4.
 πολέμιος m. D. 341.
 πόλις. decl. 86, 89 — bij
 adj. 120 — πολη. 241,
 242 — bij Hom. 449.
 πολιτεύω. Bet. bl. 103.
 πολλάκι. 437.
 πολύς. decl. 122 — Comp.
 132 — adverbiale neu-
 trum. 309 — bij Hom.
 decl. 453, Comp. 454.
 πορεύω. Bet. bl. 106.

πορίζω. Bet. bl. 102.
 πόρρω. 311.
 ποσάκις. 308.
 Ποσειδων. Voc. 74 — Acc.
 94.
 ποσός. 197. A.
 πόσος. 189.
 πόστος. 198.
 ποτέ. encl. 13 — 308.
 ποτε. 13 — 308.
 πότερος. 180.
 πότμος. 411.
 πότος, ποτόν. 98.
 πού. encl. 13 — 308.
 πού. 13 — 308.
 πουλυβότεια. 435.
 πούς. D. Pl. 80 — bij adj.
 120 — ποσσί. 439.
 πράττω. P. II. 266.
 πῶος. 123.
 πρέπει m. D. 341.
 πρεσβευτής. 99.
 πρέσβυς. 99 — bij Hom.
 453.
 πρεσβυτής. 99.
 Πρίαμιδης. 435.
 πριάσθαι. 280, 8 — m. G.
 334.
 πρίν, τὸ. 309 — temporeel
 383.
 πρό. 250 — m. G. 313, 4.
 προθυμέομαι. Dep. bl. 105.
 προῖκα. 309.
 προνοίω m. G. 335.
 προξενίω. augm. 250. A.
 πρὸς. 250 — καὶ πρὸς,
 πρὸς δέ. 310 — m. 3 ca-
 sus. 317, 17.
 προσεύχομαι m. D. 341.
 προσήκει m. D. 341 — προ-
 σῆκεν. 359 — οὐ . . . μὴ
 οὐ. 429.
 πρόσθε(ν). 21.
 προσταχθέν. 309.
 πρόσω. 311.
 πρόφασιν μὲν — τὸ δ' ἄλη-
 θές. 309.
 πρόχυν. 444.
 πρῶ. 304.
 πρῶν. acc. 53.

πρωτεύω m. G. 336.
 πρῶτον, πρότερον. 309 —
 τὴν πρώτην. 309.
 πρίσσω. st. 25³.
 πτόλιμος. 437.
 πτόλις. 437.
 πτύω. 254.
 πτωχός. Comp. 131.
 πυνθάνομαι. stt. 294, 4 —
 m. G. 338 — m. Part.
 414 — πέπυσσαι. 439.
 πῦρ. 97.
 πῶ. encl. 13 — 431, 30.
 πωλέω. 290, 4 — m. G.
 334.
 πῶς. encl. 13 — 308.
 πῶς. 13 — antwoord 307,
 308.
 πῶν. 68 — 88.
 'Ρα — 303.
 ῥαδιος. Comp. 132.
 ῥάπτω. st. 253.
 ῥέω, σρεφ. 240, 244 —
 stt. 255 — ἐρρύην 287, 7.
 ῥήγνυμι, f. 240 — P. II.
 266 — stt. 278, 6.
 ῥηΐδιος. 454.
 ῥιγίω, f. 240.
 ῥιγώ. Contr. 260.
 ῥίπτω. augm. 245 — red.
 248, 4.
 ῥοφέω. F. M. 238.
 ῥώννυμι. stt. 279, 8.
 ῥώομαι. 474.
 Σαλπίζω. st. 253.
 σάφα. 309.
 σβέννυμι. F. 261 — A. II.
 266 — stt. 279, 6 —
 ἔσβην. 287, 8.
 σεαυτοῦ. decl. 149 — gebr.
 153.
 σείω. P. A. m. c. 259 —
 440 nota.
 σείλας. 86 — 89.
 σεύω = σφεύω. 433 — Aor.
 bij Hom. 468.
 σφεθίζω. 239.

σφηδύς. 239.
 σήπω. stt. en Bet. bl. 107,
 4 — A. II. P. II. 266.
 σιγάω. Bet. bl. 101 — F.
 M. 238 — σφ. 243 —
 m. A. 325.
 σιγῇ. 309.
 σίτος. 97.
 σιωπάω. Bet. bl. 101 —
 F. M. 238 — m. A. 325.
 σκάπτω. Aor. II. 266.
 Σκάμανδρος. 435.
 σκεδάννυμι. stt. 269 —
 279, 4.
 σκέλλω. stt. 284, 8 — ἔσ-
 κλην. 287, 12.
 σκίπαρον. 435.
 σκίπας. 86.
 σκενάζω. Bet. bl. 102.
 σκεῦος. 81, 4.
 σκοπέω. stt. 298, 8.
 σκότος. 96.
 σκώπτω. F. M. 238.
 σκώρ. 99.
 σμάω. Contr. 260.
 σμικρός. 438.
 σός. gebr. 150.
 σόςφς m. A. 335.
 σπανίζω m. G. 336.
 σπάω. stt. 256.
 σπείρω. red. 248, 4 — P.
 II. A. II. 266.
 σπίνδω. stt. bl. 134 — m.
 D. 341, 4.
 σπινδύω m. A. 325.
 σπουδάζω. F. M. 238 —
 m. A. 325.
 σπουδῇ. 309.
 σρέφω. 240.
 στάδιον. 97.
 στάζω. st. 253.
 σταθμός. 97.
 στειαρ-ατος. 435.
 στέλλω. Bet. bl. 107 —
 ἔστελσα. 241, 244 — A.
 II. 266.
 στερίσκω (στερέω). stt. 292,
 4.
 στέρομαι. stt. 292, 4 —
 m. G. 336.

στορέιννυμι, στόρνυμι. 284

A. 2.

στοχάζομαι m. G. 332.

στρατεύω. Bet. bl. 103.

στρέφω. Bet. bl. 107 — P.

262 — A. II. 266.

στρώννυμι. stt. 279, 9.

σὺ. decl. 147 — bij Hom. 456.

συγγενής. 341.

συλάω. stt. 256 — m. 2 A. 328.

συλλέγω. Bet. bl. 106 —

A. II. 266 — stt. 282, 5.

συμβαίνω m. D. 341, 4.

σύμπαν, τὸ. 309.

συμπροθυμέομαι. Bet. bl. 105.

σύν in samenstelling. 39,

43, 250 — m. D. 314, 6

= ξύν. 437.

συναλλάττομαι m. D. 341, 4.

συνίημι m. G. 338.

σύνοιδα. 289, 4. A. 2 —

m. Part. 415, 6.

συνρίζω. F. M. 238.

σὺς. 438.

σφάλλω. Bet. bl. 107 —

A. II. 266 — m. G. 335

— m. Part. 412.

σφάττω. st. 253 — A. II. 266.

σφίτερος. gebr. 154.

σφίγγω. P. p. 262.

σφός. 456.

σφωίτερος. 456.

σχολαίος. Comp. 126.

σχολῆ. 309.

Σωκράτης. Voc. 74 — decl.

83, 96 — st. decl. 244.

σῶς. 123.

σωτήρ. Voc. 74.

Τάλας. 114.

τάλλα (τ' ἄλλα). 309.

τανύω. F. 466.

ταράττω. st. 253.

ταραχή - ος. 98.

τάττω. Bet. bl. 106 — st. 253.

ταῦτ' ἔστι. 17 — ταύτη. 307.

ταχύς, θάττων. 37 —

Comp. 130 — τάχων.

242 — adv. ταχύ. 309

— τάχα. 309, 455 —

τὴν ταχίστην. 309.

τε. encl. 13 — elisio. 19 — 431, 16.

τείνω. Bet. bl. 101 — stt. 268.

τείχος. decl. 82.

τελευταῖον. adv. 309.

τελευταῖω. Bet. bl. 101 —

τελευτῶν. 412.

τελέω. stt. 257 — P. A.

m. ζ. 259 — F. 261 —

ἐτέλεσσα. 439 — τελειώ.

474.

τέλος, τὸ. 309.

τέμνω. A. II. 265 — stt. 284, 4.

τέος. 456.

τέρην. 114.

τέρπω, ἐτράπην. 284. A.

1 — m. G. 336 — Aor.

bij Hom. 463.

τεταγών. 463.

τέτληκα. 289, 7.

τέτταρες. decl. 142.

τεύχω. Aor. bij Hom. 463.

τίως. 304.

τήκω. Bet. bl. 107, 5 —

A. II. P. II. 265.

τηλίκος - δε. 189 — 193.

τηλικούτος. decl. 161 —

189 — 193.

τήμερον. 304.

τήμος. 455.

τηνικάδε. 304.

τηνικάυτα. 304.

τήος. 455.

τίγρις. 96.

τίθημι (νομους). bl. 103 —

ἐτίθην. 36 — θέντηα. 242.

τίκτω - ἔτεκον. 265 — P.

II. 266 — stt. 286, 3.

τιμάω, τιμάω. 242 — Bet.

F. M. bl. 100 — stt.

254 — m. G. 334.

τιμωρέω. Bet. bl. 102 — m. A. 324 — τινά τινος 333.

τίνω. stt. 295, 1.

τίπτει. 444.

τιτρώσκω. stt. 291, 2.

τλήμι. stt. 287, 13 — 289, 7.

τοί. encl. 13 — 431, 31.

τοῖος. 162, 189, 191.

τοιόσδε. 162, 189.

τοιούτος. decl. 161 — gebr. 162, 189 — οἷος m. Inf. 194.

τόσος - δε. 162, 189, 191,

193 — τόσσος. 439.

τοσοῦτος. decl. 161 — gebr.

162, 193 — ὅσων ... το-

σοῦτων bij Comp. 195.

τότε elisio. 19. Bet. 304.

τοῦτ' ἔστι. 17.

τόφρα. 455.

τρεῖς. decl. 142.

τρέπω. Bet. bl. 103 — P.

262 — Aor. II. 266.

τρέφω - θρέψω. 37 — Bet.

bl. 107 — P. 262.

τρέχω - θρέξομαι. 37 — stt.

298, 9.

τρέω. stt. 257 — contr. 260.

τρίβω. A. II. 265, 266.

τριήρης. decl. 83.

τρίχα. 309 — τριχῆα. 437.

τριχῆ. 309.

τρόπον, τὸν. adv. 309.

τρώγω. F. M. 238 — A. II.

265.

Τρώς. acc. 53.

τρώω. 474.

τυγχάνω. stt. 294, 5 —

m. G. 335 — ὁ τυχών.

410 — m. Part. 411.

τύπτω. st. 253 — 298, 6.

τυραννέω. Bet. 349.

τύφος, θύψω. 37.

τωθάζω. F. M. 238.

Υβριστής. Comp. 133.

ὕδωρ. 99.

υἱός. 99 — bij Hom. 450.

ὕμειδος. 198.

ὑμότερος. gebr. 150.

ὑμός. 456.

ὑπαντάω m. D. 341, 4.

ὑπαρ. 100.

ὑπέρ. 250 — m. G. A. 316, 12.

ὑπεροπλή. 435.

ὁπεροράω m. G. 337.

ὑπηρετέω m. D. 341.

ὑπισχνέσμαι. 242 — 282,

2. A. — stt. 295, 4.

ὑπνώω. 474.

ὑπό, ὑπο. 17 — 250 — m.

3 casus. 317, 18.

ὑπόδικος m. G. 333.

ὑπομένω m. Part. 412.

ὑπομνήσκω m. 2 A. 328.

ὑποπτεύω. augm. 250 A.

ὑσμίνη. 451.

ὑστερέω m. G. 338.

ὑστερίζω m. G. 338.

Φαίνω. stt. en Bet. bl. 107,

6 — P. II. 263 — A. II.

265 — τινά. 333 — φαί-

νόμαι m. Inf. en Part.

408, 1 en 411 — φάνω.

242 — φάνησι. 36.

φανέρως εἰμι. 408, 2.

φείδομαι m. G. 335 — Aor.

bij Hom. 463.

φέρω, ἦνεγκον, ἐνηνοχα.

249, 285, 3 — stt. 285,

3 — χαλεπῶς m. D. 341,

5 — m. Part. 413 — Aor.

mixt. bij Hom. 467.

φεύγω. F. M. 238 — F. 261

— A. I. 265 — P. II. 266

— m. A. 325 — m. G. 333

— Bet. 346.

φημί. encl. 13 — φάσι. 36

— 282.

φθάνω. stt. 287, 9 — m.

Part. 411.

φθείρω. Bet. bl. 107 — φθίρ-

ω-φθέρσω. 242, 244 —

red. 248, 4 — P. A. II. 265.

φθονέω m. G. 337.

φιλέω, φιλέω, 242 — stt.

254.

φιλομαθής m. G. 335.

φιλομειδής. 440.

φίλος. Comp. 126 — m. D.

341 — bij Hom. 454.

φιλοτιμέσμαι. Bet. bl. 106.

φιλοφρονέομαι. Bet. bl. 106.

φοβέω. Bet. bl. 106.

φράζω. Aor. bij Hom. 463.

φρέαρ. 99

φρήν, φρενός. 60.

φρίττω. st. 253 — P. II. 266.

φρονέω, μέγα. 309.

φροντίζω m. G. 335.

φυλάττω, φυλάκω. 242 —

Bet. F. M. bl. 100, 102

— m. A. 325.

φύρω. Aor. 470.

φύω. stt. en Bet. 287, 10.

φῶς. acc. 53.

Χάζομαι. Aor. 463.

χαίρω, ἐχάρην. 287, 14 —

stt. 296, 12 — m. D. 341,

5 — m. Part. 413 —

Aor. bij Hom. 463.

χαλεπαίνω m. D. 341.

χαρίεις. D. Pl. 80 — decl.

112 — Comp. 129.

χαρίζομαι m. Part. 412.

χάριν, ἐμήν. 31 — φέρω

τινί m. Part. 412.

χάσκω. stt. 290, 9.

χαίρ. 99 — bij Hom. 450.

χελιδών. 97.

χέω, χέω. 240 — stt. 255

— Aor. bij Hom. 468 —

χέω. 474.

χθές. 304.

χθών, χθονός. 60.

χδω. P. A. m. c. 259.

χράομαι. Bet. (ἐχρήσθη)

bl. 108 — stt. 255 — A.

m. c. 259 — contr. 260

— m. D. 341, 4 — χρώ-

μενος μετ' 421. A. 2 —

χρήομαι. 474.

χράω. stt. 255 — P. A.

m. c. 259 — contr. 260

— χρήω. 474.

χρή. 280. A. 2 — ἐχρην.

359 — constr. 408, 5.

χρήστης - των. 28.

χρηστός - των. 28.

χρίω. P. A. m. c. 259.

χρόνω. 309.

χρώννυμι. stt. 279, 11.

χρώς. 447.

χώννυμι. stt. 279, 12.

χώομαι. 474.

χωρέω. F. M. 238.

χωρίζω m. G. 336.

Ψάω. contr. 260.

ψάω m. G. 332.

ψευδής. Comp. 131.

ψεύδω. stt. en Bet. bl. 108,

7 — m. G. 335.

ψύχω. A. II. 265.

ὦδε (ὠδε). gebr. 162 — 307.

ὠδέω. augm. 247 — stt.

297, 2.

ὠκός. 453 — ὠκα. 455.

ὠνέομαι. augm. 247 — stt.

280, 8 — m. G. 334.

ὦραν, τήν. 309.

ὦς, καὶ ὦς. 308 — 431,

33.

ὦς naar. at. 12 — m. A.

315, 9.

ὦς evenals. at. 12 — ἔστι.

17 — bij Superl. 137 —

in objectszinnen. 370 —

causaal 372 — consecu-

tief. 376 — finaal 378

— m. Fut. 380 — tem-

poreel 383 — m. Inf.

402 — m. P. 417, 418

431, 32.

ὥσπερ. 308 — ἂν εἰ. 357.

A. — 431, 29.

ὥστε. elisio. 19 — na ro-

σοῦτος etc. 194 — con-

secutief. 376 — m. Inf.

402 — 431, 34.

ὠφέλειω m. A. 324.